SİT ALANLARI DIŞINDAKİ ESKİ KENT DOKULARININ KORUNMASI GEREKLİLİĞİ: ANKARA KALE MAHALLESİ ÖRNEĞİ

Derya KESKİN

YÜKSEK LİSANS TEZİ
MİMARLIK

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

ŞUBAT 2011
ANKARA

SİT ALANLARI DIŞINDAKİ ESKİ KENT DOKULARININ KORUNMASI GEREKLİLİĞİ: ANKARA KALE MAHALLESİ ÖRNEĞİ

Derya KESKİN

YÜKSEK LİSANS TEZİ
MİMARLIK

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

ŞUBAT 2011
ANKARA

Derya KESKİN tarafından hazırlanan "SİT ALANLARI DIŞINDAKİ ESKİ KENT DOKULARININ KORUNMASI GEREKLİLİĞİ: ANKARA KALE MAHALLESİ ÖRNEĞİ" adlı bu tezin Yüksek Lisans tezi olarak uygun olduğunu onaylarım.

Prof. Dr. Işık AKSULU …….
Tez Danışmanı, Mimarlık Anabilim Dalı

Bu çalışma, jürimiz tarafından oy birliği ile Mimarlık Anabilim Dalında Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Halit ÇAL ……..…..
Sanat Tarihi Anabilim Dalı, G.Ü.

Prof. Dr. Işık AKSULU ……..….
Mimarlık Anabilim Dalı, G.Ü.

Prof. Dr. Gediz URAK ……..….
Mimarlık Anabilim Dalı, G.Ü.

Tarih: 17/02/2011

Bu tez ile G.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu Yüksek Lisans derecesini onamıştır.

Prof. Dr. Bilal TOKLU …….
Fen Bilimleri Enstitüsü Müdürü

TEZ BİLDİRİMİ

Tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını bildiririm.

Derya KESKİN

SİT ALANLARI DIŞINDAKİ ESKİ KENT DOKULARININ KORUNMASI GEREKLİLİĞİ: ANKARA KALE MAHALLESİ ÖRNEĞİ

(Yüksek Lisans Tezi)

Derya KESKİN

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Şubat 2011

ÖZET

Bu çalışmada, sit alanları dışında kalan kentsel tarihsel dokuların korunması gerekliliği konusu işlenmiştir. Konu, Ankara kentsel sit alanı dışında yer alan Kale Mahallesi'ndeki kentsel alanda örneklendirilip; alandaki konut dokusu incelenmiş; değerlendirilmiş ve öneri koruma kararları getirilmiştir.

Çalışma sekiz bölümden oluşmaktadır. Giriş kısmında amaç, kapsam ve yöntem açıklanırken; ikinci bölümde Ankara ilinin coğrafi, fiziksel ve sosyal özellikleri hakkında bilgiler verilmiş; üçüncü bölümde Ankara'nın tarihsel gelişimi anlatılmış, dördüncü bölümde Ankara evleri hakkında bilgi verilmiş, beşinci bölümde çalışma alanının ayrıntılı analizi ve değerlendirilmesi yapılarak çalışma alanının barındırdığı değerler ve sorunlar ortaya konmuş; altıncı bölümde analiz ve değerlendirme çalışmalarının sentezlenmesi suretiyle, yedinci bölümde ayrıntılı koruma önerileri geliştirilmiş; sekizinci bölümde ise, yapılan bütün çalışmaları kapsayan sonuç ortaya konmuştur.

Bilim Kodu : 801.1.085
Anahtar Kelimeler : Ankara, Kale, Konut, Koruma, Geliştirme
Sayfa Adedi : 319
Tez Yöneticisi : Prof. Dr. Işık AKSULU

THE NECESSITY OF PRESERVING THE HISTORIC SITES OUTSIDE THE CONSERVATION AREAS: THE CASE OF ANKARA KALE REGION
(M. Sc. Thesis)

Derya KESKİN

GAZİ UNIVERSITY
INSTITUTE OF SCIENCE AND TECHNOLOGY
February 2011

ABSTRACT

The subject of this thesis is the necessity of conserving urban historic sites left outside of the conservation areas. This issue is exemplified in the context of the area in Kale District which is out of the urban conservation site. Residential pattern in this area is analyzed, evaluated and proposed conservation orders.

This thesis consists of eight chapters. While Introduction Chapter defines purpose, scope, and method, Second Chapter gives information regarding City of Ankara's geographical, physical and social characteristics, Third Chapter recounts Ankara's historical development, Fourth Chapter informs reader about Ankara Houses, Fifth Chapter gives detailed analysis and evaluation regarding the subject area, counts the value and problems of the region, Sixth Chapter synthesizes analysis and evaluation results. Detailed conservation proposals are given in the Seventh Chapter, and Eight Chapter is the conclusion unifying all works that is put together in this thesis.

Science Code : 801.1.085
Key Words : Ankara, Kale, House, Conservation, Development
Page Number: 319
Adviser : Prof. Dr. Işık AKSULU

TEŞEKKÜR

Çalışmalarım boyunca değerli yardım ve katkılarıyla beni yönlendiren tez danışmanım sayın Prof. Dr. Işık AKSULU'ya, yine kıymetli tecrübelerinden faydalandığım hocalarım Prof. Dr. Gediz URAK'a, Prof. Dr. Halit ÇAL'a, Prof. Dr. M. Can HERSEK'e ve Yrd. Dç. Dr. Nihal ÇETİNTÜRK'e, arazi çalışmalarım sırasında yardımlarını esirgemeyen ablam Ayşegül KESKİN'e ve Caner DERELİ'ye, manevi destekleriyle beni yalnız bırakmayan aileme teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖZET iv

ABSTRACT v

TEŞEKKÜR vi

İÇİNDEKİLER vii

ÇİZELGELERİN LİSTESİ xiii

ŞEKİLLERİN LİSTESİ xiv

RESİMLERİN LİSTESİ xvi

HARİTALARIN LİSTESİ xix

SİMGELER VE KISALTMALAR xx

1. GİRİŞ 1

2. ANKARA İLİNİN COĞRAFİ, FİZİKSEL ve SOSYAL ÖZELLİKLERİ 8

2.1. Konumu, Coğrafi ve Fiziksel Yapısı 8

2.1.1. İklim 9

2.1.2. Bitki örtüsü 10

2.1.3. Jeomorfoloji, topoğrafya ve jeoloji 11

2.1.4. Akarsular ve göller 12

2.2. Ekonomik Yapısı 13

2.3. Demografik Yapısı 14

3. ANKARA'NIN TARİHSEL GELİŞİMİ 17

3.1. Geçmişteki ve Yürürlükteki Plan Kararları, Etkileri 20

3.1.1. Lörcher Planı 21

3.1.2. Jansen Planı 22

Sayfa

3.1.3. Yücel – Uybadin Planı 24
3.1.4. Bölge Kat Nizami Planı 25
3.1.5. Ankara Nazım Planı 26
3.1.6. 1990 Ankara Nazım Planı sonrası eski kent dokusuna yönelik planlar ..27
3.1.7. 1990 Ankara Nazım Planı sonrası kent gelişimine yönelik planlar 36
3.1.8. Ankara 2025 37
4. GELENEKSEL ANKARA EVLERİ 38
4.1. Konum Özellikleri 39
4.2. Cephe Özellikleri 40
4.3. Plan Şeması Özellikleri 45
4.3.1. Dış sofalı plan şeması 45
4.3.2. İç sofalı plan şeması 46
4.4. Yapım Yöntemi Özellikleri 47
4.5. Mimari Elemanlar 49
4.5.1. Dış cephe elemanları 49
4.5.2. İç mekan elemanları 55
4.6. Çatı Özellikleri 57
5. ÇALIŞMA ALANININ MİMARİ, FİZİKSEL ve SOSYAL ANALİZİ 58
5.1. Genel Nitelikler 58
5.1.1. Çalışma alanının konumu ve sınırları 58
5.1.2. Ulaşım 59
5.1.3. Arazi ve yapı kullanımı 60
5.1.4. Altyapı 62

Sayfa

5.1.5. Parselasyon durumu 62
5.2. Çevresel Nitelikler 63
5.2.1. Topoğrafya 63
5.2.2. Yapı nitelikleri 63
5.2.3. Yapı yükseklikleri 64
5.2.4. Görsel değer ve problemler 66
5.3. Mimari Analiz 68
5.3.1. Konum ve vaziyet planı 68
5.3.2. Yapısal sistem ve malzeme kullanımı 70
5.3.3. Plan düzeni 76
5.3.4. Plan tipleri 77
5.3.5. Plan elemanları 80
5.3.6. İç mekan elemanları 83
5.3.7. Cephe düzenleri 91
5.3.8. Cephe tipleri 91
5.3.9. Cephe elemanları 94
5.4. Geleneksel Konutlarda Değişmişlik 102
5.4.1. İç değişmişlik 106
5.4.2. Dış değişmişlik 107
5.5. Yapısal Durum 110
5.6. Konfor Durumu 111
5.7. Sosyal ve Ekonomik Nitelikler 113
6. DEĞERLENDİRME 120

Sayfa

6.1. Kentin, Eski Kent Dokusunun ve Çalışma Alanının Gelişimlerinin İlişkisi 120

6.2. Çalışma Alanındaki Geleneksel Yapıların Değerlendirilmesi 125

6.2.1. İç değerlendirme 127

6.2.2. Dış değerlendirme 129

6.2.3. Genel değerlendirme 132

6.3. Fiziksel ve Sosyal Değerlendirme 134

6.4. Çalışma Alanının Genel Problemleri 136

6.4.1. Çevre ölçeğinde problemler 136

6.4.2. Mimari ölçekte problemler 137

6.5. Çalışma Alanının Genel Potansiyelleri 138

6.5.1. Çevre ölçeğinde potansiyeller 138

6.5.2. Mimari ölçekte potansiyeller 139

6.6. Mimari Değer Sorun ve Potansiyellere gore Bölgeleme 139

7. MÜDAHALE KARARLARI 142

7.1. Genel Yaklaşım 142

7.2. Ankara Tarihi Kent Dokusuna Yönelik Kararlar 146

7.3. Çalışma Alanına Yönelik Kararlar 149

7.3.1. Genel müdahale kararları 150

7.3.2. Geleneksel yapı ölçeğinde müdahale kararları 151

7.4. Ankara Eski Konut Dokusu İçin Yeni Yapılaşma Koşulları 157

7.5. Finansal Destek ve Organizasyon 160

8. SONUÇ VE ÖNERİLER 163

Sayfa

KAYNAKLAR 166

EKLER.....169
EK-1 Çalışma alanı genel bilgiler.....170
EK-2 Ankara eski kent dokusundaki bina nitelikleri analizi 172
EK-3 Ankara eski kent dokusundaki yapım cinsleri.....173
EK-4 Ankara eski kent dokusu eğim analizi.....174
EK-5 Ankara eski kent dokusu eş yükselti analizi.....175
EK-6 Ankara eski kent dokusu hava fotoğrafı.....176
EK-7 Ankara eski kent dokusu jeolojik yapısı.....177
EK-8 Ankara eski kent dokusu kat alanı kat sayısı (KAKS) 178
EK-9 Ankara eski kent dokusu kat adetleri analizi.....179
EK-10 Ankara eski kent dokusu taban alanı kat sayısı (TAKS).....180
EK-11 Ankara eski kent dokusunun yerleşime uygunluk haritası.....181
EK-12 Ankara eski kent dokusunun yön analizi.....182
EK-13 Ankara eski kent dokusunun arazi kullanımı 183
EK-14 Çalışma alanı genel bilgiler - Mahalleler 184
EK-15 Çalışma alanı genel bilgiler – Eski mahalleler.....185
EK-16 Kapı numaraları ve giriş yönleri.....186
EK-17 Dolu – boş paftası.....187
EK-18 Arazi kullanımı.....188
EK-19 Kat yükseklikleri 189
EK-20 Konfor koşulları.....190
EK-21 Korunacak değerler 191
EK-22 Strüktürel yapım sistemi-I.....192
EK-23 Strüktürel yapım sistemi-II.....193
EK-24 Sokak karakteristiği.....194
EK-25 Topoğrafya 195
EK-26 Kadastral.....196
EK-27 Envanter numaraları 197
EK-28 Çalışma yöntemi.....198
EK-29 Çalışma alanı görsel değer ve problemler 199
EK-30 Plan tipleri 200
EK-31 İç değişmişlik.....201
EK-32 Dış değişmişlik.....202
EK-33 Yapısal durum 203
EK-34 Sosyal değerlendirme tablosu.....204
EK-35 İç değerlendirme tablosu 208
EK-36 İç değerlendirme.....210
EK-37 Dış değerlendirme tablosu.....211
EK-38 Dış değerlendirme 214
EK-39 Genel değerlendirme 215
EK-40 Çalışma alanının potansiyelleri ve problemleri.....216
EK-41 Bölgeleme.....217
EK-42 Genel müdahale kararları 218

Sayfa

EK-43 Ankara tarihi kent dokusu koruma amaçlı imar planı 219
EK-44 Şükriye Mahallesi kentsel dönüşüm projesi 232
EK-45 Plan tipolojisi.....233
EK-46 Cephe tipolojisi.....234
EK-47 Kültür Bakanlığı Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurul Başkanlığı'nın 12.4.1980 ve A-2167 sayılı kararı.....235
EK-48 Çalışma alanı geleneksel konut dokusu.....242
EK-49 Çalışma alanı tescilli yapı dökümanları 270
EK-50 Dış değerlendirme fişi 310
EK-51 İç değerlendirme fişi.....313
EK-52 Sosyal anket fişi.....315
EK-53 Geleneksel yapı ölçeğinde müdahale kararları tablosu 316

ÖZGEÇMİŞ 319

ÇİZELGELERİN LİSTESİ

Çizelge **Sayfa**

Çizelge 2.1. Ankara ili ve Türkiye nüfus gelişimlerinin karşılaştırılması 15

Çizelge 2.2. Ankara ili ve Türkiye nüfus artış hızlarının karşılaştırılması%.....15

Çizelge 2.3. Ankara ili kırsal alan ve kentsel alan nüfus gelişimi 16

Çizelge 5.1. Konum tipolojisi 69

Çizelge 5.2. Mezun olunan okula göre dağılım (Türkiye).....115

Çizelge 6.1. Genel değerlendirme cetveli 132

Çizelge 6.2. Genel değerlendirme sonuç cetveli.....133

ŞEKİLLERİN LİSTESİ

Şekil **Sayfa**

Şekil 2.1. Ankara ili iklim diyagramı 10

Şekil 2.2. Ankara ve Türkiye nüfus artış hızları (%) 16

Şekil 4.1. Dış sofalı plan şeması 46

Şekil 4.2. İç sofalı plan şeması 47

Şekil 4.3. Sokak kapıları örnekleri 52

Şekil 4.4. Avlu kapıları örnekleri 53

Şekil 4.5. Pencere örnekleri 54

Şekil 5.1. Çalışma alanındaki yapıların kullanımı 61

Şekil 5.2. Çalışma alanındaki özgün yapıların kullanımı 61

Şekil 5.3. Çalışma alanındaki yapıların kat adetleri 65

Şekil 5.4. Çalışma alanındaki özgün yapıların kat adetleri 66

Şekil 5.5. Çalışma alanından çıkmaz sokak örneği 66

Şekil 5.6. Çalışma alanındaki yapıların yapım sistemleri analizi 73

Şekil 5.7. Çalışma alanındaki özgün yapıların yapım sistemleri analizi 74

Şekil 5.8. Plan tipolojisi grafiği 80

Şekil 5.9. Cephe tipolojisi grafiği 93

Şekil 5.10. Geleneksel pencere tipleri 100

Şekil 5.11. İç değişmişlik grafiği 107

Şekil 5.12. Dış değişmişlik grafiği 109

Şekil 5.13. Yapısal durum grafiği 110

Şekil 5.14. Konfor durumu grafiği 112

Şekil **Sayfa**

Şekil 5.15. Hane halkı büyüklüğü karşılaştırması 114

Şekil 5.16. Hanede yaşayan kişi sayısı ve yüzdelik dilimi 114

Şekil 5.17. Çalışan kişi sayısı ve yüzdelik dilimi 115

Şekil 5.18. Mezun olunan okula göre dağılım 116

Şekil 5.19. Hane başkanı meslek dağılımı kişi sayısı yüzdelik dilimi 117

Şekil 5.20. Sosyal güvence dağılımı yüzdelik dilimi 117

Şekil 5.21. Aile kökenleri yüzdelik dilimi 118

Şekil 5.22. Mülkiyet durumu yüzdelik dilimi 119

Şekil 5.23. Evin elde ediliş biçimi yüzdelik dilimi 119

Şekil 6.1. İç değerlendirme grafiği 129

Şekil 6.2. Dış değerlendirme grafiği 132

Şekil 6.3. Genel değerlendirme grafiği 134

RESİMLERİN LİSTESİ

Resim **Sayfa**

Resim 4.1. Sağ yanda çıkma örneği 41

Resim 4.2. Cephe boyunca çıkma örneği 42

Resim 4.3. Gönye tipi (Testere) çıkma örneği 42

Resim 4.4. Çıkma ve köşe pahı örneği 43

Resim 4.5. İki yana çıkma, ortada açık çıkma örneği 43

Resim 4.6. Ortada açık çıkma örneği 43

Resim 4.7. İki yanda çıkma örneği 44

Resim 4.8. Yanda açık çıkma örneği 44

Resim 4.9. Bindirmeli çıkma, köşe pahı ile birleştirilmiş 49

Resim 4.10. Profilli çıkma örnekleri 50

Resim 4.11. Bindirmeli çıkma örnekleri 51

Resim 4.12. Bindirmeli çıkma örnekleri 51

Resim 4.13. Sokak kapıları örnekleri 52

Resim 4.14. Avlu kapıları örnekleri 53

Resim 4.15. Pencere örnekleri 54

Resim 4.16. Pencere örnekleri 55

Resim 4.17. Dolap örneği 56

Resim 4.18. Çatı örneği 57

Resim 5.1. Başkaya Sokak'ta yer alan grup yapılar (55 ve 56 envanter nolu yapılar) 67

Resim 5.2. Genç Sokak'ta yer alan grup yapılar (21 ve 22 envanter nolu yapılar) 67

Resim **Sayfa**

Resim 5.3. Meydanönü Sokak ile Alpullu Sokak birleşiminde köşe parselde yer alan 16 envanter nolu yapı (tescilli yapı) 68

Resim 5.4. Ahşap hatıllı taş duvarlar devam ederek, giriş katı duvarlarını oluşturmuş (Hartuç Sokak'ta yer alan 48 envanter nolu yapı) 72

Resim 5.5. Dolgu malzemesi olarak tuğla kullanılmış (Gazeteci Kemal Aşık Caddesi'nde yer alan 5 envanter nolu yapı, tescilli yapı) 73

Resim 5.6. Moloz tas bahçe duvarı. 54 envanter nolu yapı 75

Resim 5.7. Dolap, aynalık. 67 envanter nolu yapı 84

Resim 5.8. Dolap, aynalık. 66 envanter nolu yapı 85

Resim 5.9. Dolap. 67 envanter nolu yapı 85

Resim 5.10. Dolap. 3 envanter nolu yapı 85

Resim 5.11. Dolap. 14 envanter nolu yapı 85

Resim 5.12. Ocak .69 envanter nolu yapı 86

Resim 5.13. Tavan. 52 envanter nolu yapı 87

Resim 5.14. Tavan örnekleri. 52 (solda) ve 69 (sağda) envanter nolu yapılar 88

Resim 5.15. Oda kapıları. 72 envanter nolu yapı 89

Resim 5.16. Oda kapısı. 14 envanter nolu yapı 89

Resim 5.17. Servis kapıları. 22 (solda) ,46 (ortada) ve 64 (sağda) envanter nolu yapılar 90

Resim 5.18. Ortada çıkma. 76 envanter nolu yapı 95

Resim 5.19. Ortadan çıkma ve testere çıkmanın birlikte görüldüğü bir örnek. 55 envanter nolu yapı 95

Resim 5.20. Çift testere çıkma. 64 ve 69 envanter nolu yapılar 96

Resim 5.21. Tüm kat çıkmalı cephe. 2 ve 45 envanter nolu yapılar 96

Resim 5.22. Bindirmeli çıkma. 46 envanter nolu yapı 97

Resim **Sayfa**

Resim 5.23. Profilli çıkma. 69 envanter nolu yapı..... 98

Resim 5.24. Avlu kapısı tokmağı. 44 envanter numaralı yapı..... 98

Resim 5.25. Avlu kapıları. 11 ve 48 envanter numaralı yapılar 99

Resim 5.26. Ev kapıları. 69 ve73 envanter numaralı yapılar..... 99

Resim 5.27. 21 ve 69 envanter numaralı yapı pencereleri 101

Resim 5.28. 2, 4 ve 13 envanter numaralı yapı pencere korkulukları..... 101

Resim 5.29. 73 envanter numaralı yapı pencere korkulukları 102

HARİTALARIN LİSTESİ

Harita **Sayfa**

Harita 2.1. Ankara ilinin bölge içindeki yeri 8

Harita 2.2. Türkiye iklim sınıflandırılması 9

Harita 2.3. Ankara ve çevresinin jeolojisi 12

Harita 3.1. Lörcher planı 22

Harita 3.2. Jansen planı 23

Harita 3.3. 1957 tarihli Yücel–Uybadin planı 25

Harita 3.4. 1990 yılı Ankara metropoliten alan nazım planı 26

Harita 3.5. Ulus tarihi kent merkezi koruma-ıslah imar planı 29

Harita 3.6. Ankara kalesi koruma ve geliştirme imar planı 34

Harita 3.7. Ankara eski kent dokusu koruma amaçlı imar planı 35

Harita 3.8. Ankara 2015 yapısal plan şeması 36

Harita 3.9. Ankara 2025 metropoliten alan alt-bölge nazım planı 37

Harita 6.1. Eski kent dokusunun, Ankara kent bütünü içindeki yeri 121

Harita 6.2. Eski kent dokusunun yeri 121

SİMGELER VE KISALTMALAR

Bu çalışmada kullanılmış bazı simgeler ve kısaltmalar, açıklamaları ile birlikte aşağıda sunulmuştur.

Simgeler	**Açıklama**
°C	Derece santigrad (celcius derecesi)
%	Yüzde

Kısaltmalar	**Açıklama**
ATO	Ankara Ticaret Odası
EGO	Elektrik Gaz Otobüs İşletmesi (Ankara'da)
İTÜ	İstanbul Teknik Üniversitesi
km	Kilometre
m	Metre
mb	Milibar
M.Ö.	Milattan Önce
M.S.	Milattan Sonra
ODTÜ	Orta Doğu Teknik Üniversitesi
sn	Saniye
TAÇ	Türkiye Anıt Çevre Turizm Değerlerini Koruma
TTKB	Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı
YEM	Yapı Endüstri Merkezi
yy	Yüzyıl

1. GİRİŞ

Ülkemizde, Cumhuriyet'in ilanından sonra her alanda büyük değişim gösteren kentlerimizden birisi Ankara'dır. Kentin başkent olarak seçilmesinden sonra başlayan büyüme ve gelişme süreci günümüzde halen devam etmektedir.

Yeni kurulan bir devletin başkenti olarak Ankara her ne kadar kendine özgü bir gelişim göstermişse de bu kendine özgü gelişim hiçbir zaman eski kent–yeni kent ikilemini ortadan kaldırmamış, aksine çeşitli nedenlerle bu ikilemin giderek somutlaşmasına neden olmuştur.

Ankara için eski kent, yok sayamayacağımız ve vazgeçemeyeceğimiz bir olgudur. Kültürel bir miras olarak tek anıttan çevreye doğru genişleyen korumacılık kapsamında eski kentin Ankara'ya; korunarak, sağlıklaştırılarak ve geliştirilerek kazandırılması giderek önem kazanmaktadır.

Cumhuriyet'in ilanından günümüze kadar Ankara eski kent dokusunu etkileyen plan ve uygulamaları şu şekilde özetlemek mümkündür:

1925-1932, Lörcher Planı: Eski Ankara-Yeni Ankara ikilemini doğuran kararlar bulunmaktadır.

1932-1937, Büyük Caddelerin Açılması: Talatpaşa Bulvarı, Ulucanlar Caddesi, Denizciler Caddesi ve Anafartalar Caddesi açılmıştır.

1937-1950, Jansen Planı: Protokol Sahası önermektedir. Ancak burada eski kente dokunulmazlık veren yaklaşım, bu alanı çürümeye bırakmıştır.

1957, Yücel-Uybadin Planı: Ana caddeler boyunca küçük tapulama parselleri düzenlenerek taban alanları arttırılmıştır.

1968, Bölge Kat Nazım Planı: Tarihi kent dokusu yüksek blokların arkasında sıkışmış bir yapı göstermektedir. Bu dönem planlarda yoğunluklar arttırılmış, tarihi dokuya uygun olmayan yükseklikler verilmiştir.

1980, Ankara Eski Kent Dokusu Geçit Dönemi Koruma ve Geliştirme Planı: Bölge ölçeğinde korumayı amaçlayan ilk karardır.

1980, Hasırcılar Caddesinin açılması, Ankara Belediyesi'nin Kuzey-Güney Trafik Aksı projesi: Bu proje ile, Talatpaşa ve Hasırcılar Caddesi arasında kalan alan bütünüyle tahrip olmuş ve yıkılmıştır. Yakın çevreye ve özellikle doğusunda kalan ve korunması gerekli sokaklarda, yapıların yoğunlaştığı alanı topoğrafyayı da zorlayan ve bu yıkımın yarattığı olumsuz etki görülmektedir.

1983, Anıtlar Yüksek Kurulu'nun sit alanlarındaki kat yüksekliklerini düşürmesi kararı ile, kat yükseklikleri Hasırcılar Caddesi 2, Anafartalar ve Denizciler Caddesi 4, Talatpaşa Bulvarının İstiklal Mahallesi kenarından geçen bölümünde 6 kat olarak kararlaştırılmıştır.

1988, Ankara Kalesi Koruma ve Geliştirme İmar Planı: Dış Kale'de turizm amaçlı ticaret, geleneksel üretim, turizm tanıtma büroları vb. kullanımlar, İç Kale'de ise Kale surlarının ortaya çıkarılması hedeflenmiş, sınırları belli kamu proje alanları, çevre ve meydan düzenlemeleri, seyir ve bakı terasları, yaya yolları vb. planlanmıştır. Ayrıca plan tescilli ve diğer korunması gerekli yapılarda fonksiyon değişikliği getirmiştir.

1990, Ulus Tarihi Kent Merkezi Islah İmar Planı: Kale Mahallesinin genelinde yapılar ve konut amaçlı kullanım açısından "korunacak yapı" kararı olduğu görülmektedir. Denizciler Caddesinin yol genişliği 9 m, Adnan Saygun Caddesinin (Hasırcılar) genişliği ise 14 m. dir. Planda koruma amaçlı toplulaştırılacak ve kamulaştırılacak parseller (Kt) belirlenmiştir. Yeni yapılaşma için toplulaştırılacak veya kamulaştırılacak alanlar (Yt) belirlenmiştir.

2005, Ulus Tarihi Kent Merkezi Islah İmar Planı iptal edilerek bu alan yenileme alanı olarak ilan edilmiştir.

2005 Ankara Eski Kent Dokusu Koruma Amaçlı İmar Planı: Bu planla geleneksel kent dokusunun korunmasına yönelik kararlar alınmıştır.

2007, Ulus Tarihi Kent Merkezi Yenileme Alanı Koruma Amaçlı İmar Planı: Eski kent dokusu içerisinde birçok yapı tescillenmiştir. Eski kent dokusunun ticari, turistik ve kültürel gelişimine uygun olarak restore ve yeniden inşa edilmesi yoluyla konut, ticaret, kültür, turizm ve sosyal donatı alanlarının ve bu amaçlara uygun yeni ulaşım kararlarının oluşturulması hedeflenmiştir.

2008, Yenileme amaçlı koruma imar planının yürütmesi durdurulmuştur. Bu haliyle Ankara eski kent dokusu plansız kalmıştır.

Bu planlar dışında Ankara eski kent dokusu ile ilgili gerek üniversitelerdeki öğretim görevlileri ve öğrenciler tarafından, gerek yüksek lisans ve doktora tez çalışmalarında, gerekse de Kültür ve Turizm Bakanlığı, Altındağ Belediyesi gibi kamu kurumları tarafından birçok çalışma yapılmıştır.

Ankara eski kent dokusu yukarıda bahsedilen çalışma ve çabalara rağmen yeterince korunamamaktadır.

Bu tespit ve gözlemler değerlendirildiğinde, tarihi geçmişi ile önemli bir yerleşme alanı olan eski Ankara'yı bugünkü hali ile belgeleyen, tarihi süreç içerisindeki mekansal değişimi ile yok oluş sebeplerini inceleyip, değer ve sorunlarını ortaya koyarak, sürdürebilir korunması için çözümleri ortaya koyan önerilerin geliştirildiği çalışmalar gerekmektedir.

Bu gereklilik doğrultusunda, problemin çözümüne yönelik önerilerin geliştirilmesi bağlamında çalışma alanı belirlenmiştir.

Türkiye'de Koruma Amaçlı İmar Planları, Kentsel Sit Alanı olarak belirlenen tarihi dokunun yoğun olduğu alanları kapsamakta, bu alanın dışında kalan bölgelerde imar planı hükümleri yerine getirilmektedir. Oysa kentlerin çoğunda, Ankara'da da görüldüğü üzere, kentsel sit alanları dışında da korunması gerekli tarihsel-kentsel doku parçaları mevcuttur. Bu alanlar imar planlarının daha yüksek, daha yaygına hedefli hükümleri tarafından yok olmakla tehdit edilmektedirler.

Çalışma alanı Kale Mahallesi sınırları içerisindeki eski konut dokusudur. Alan Ankara kentsel sit alanı dışında, yenileme alanı içerisinde bulunmaktadır. 2006 yılında "Kent Düşleri" kapsamında TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi ve Ankara Barosu tarafından açılan *Ankara Ulucanlar Merkez Kapalı Cezaevi Değerlendirme Projesi Ulusal Öğrenci Fikir Yarışması*'nın ardından eğitim ve kültür merkezine dönüştürülmek üzere 2009 yılında restorasyon çalışmalarına başlanan Ulucanlar Cezaevi'ne olan yakınlığı ve korunması gerekli eski konut dokusuna rağmen kentsel sit alanı dışında tutulmasından dolayı çalışma alanı olarak seçilmiştir.

Çalışmanın amacı, kapsam ve yöntemi

Bu çalışma koruma alanlarında, kentsel sit alanı sınırının belirlenmesi, sağlıklaştırma sorunlarının irdelenmesi ve çözümü yönünde görüş getirilmesi amacına yönelmiştir.

Çalışma yöntemi

Çalışma; analiz, değerlendirme ve sentez olarak üç aşamada tamamlanmıştır.

Analiz

Ön bilgi toplama ve arazi çalışmalarını kapsar.

Ön bilgi toplama aşaması

Bu aşamada çalışma alanında ön tespitler yapılmış, yerleşimin kültürel değerinin ardışık zamanlı olarak ortaya konabilmesi için kütüphane ve arşiv çalışmaları yapılmıştır. Ankara eski kent dokusu konusunda yayınlanmış yazılar, makaleler, il yıllıkları, bilimsel araştırmalar ve tarihi kayıtlar taranmıştır.

Yapılacak çalışmaya yön vermesi amacı ile "Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu İlke Kararları", "Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları Mevzuatı", "Koruma Amaçlı İmar Planı Yapım Şartnamesi" ve tarihi çevre korumaya yönelik kaynaklar incelenmiştir. Yöntem açısından faydalanmak amacı ile çevre ölçeğinde koruma ve restorasyon konulu yüksek lisans ve doktora tezleri incelenmiştir.

İmar planı paftaları Altındağ Belediyesi'nden, halihazır paftalar ise İller Bankası Genel Müdürlüğü'nden temin edilerek arazideki mevcut değişimler paftalar üzerine işlenmiş, çalışma alanının güncel durum paftası elde edilmiştir.

Arazi çalışması

Öncelikle Ankara eski kent dokusunun genel özellikleri ile ilgili ön tespitler yapılmış ve bu tespitler paftalara aktarılmıştır (EK-1-EK-15). Çalışma alanı seçilmiş ve çalışma alanında açık alan, ulaşım, yapı kullanımları, yapım sistemleri, çevresel değer ve problemler olarak genel tespitler yapılmıştır (EK-16-EK-29). Belirlenen yapı adaları ve parsellerde bulunan yapı ve açık alanlar tespit edilerek belgelenmiştir. 515 adet yapının bulunduğu çalışma alanında 26 tescilli yapının bulunduğu tespit edilmiştir.

Elde edilen veriler ışığında çalışma alanı belirlenmiş, 73 geleneksel konuta envanter numarası verilmiştir. Çalışmada, yapılara envanter numaraları verilirken, bölünmüş yapılarda, bölünme öncesindeki özgün yapıya tek envanter numarası verilmeye çalışılmıştır. Geleneksel konutların fiziki durumları hakkında bilgi toplayabilmek amacıyla dış tespit fişleri (EK-50) ve iç tespit fişleri (EK-51) hazırlanmıştır. Bu

yapılarda yaşayan kişilerin sosyal ve ekonomik durumlarının belgelenmesi amacı ile sosyal anket (EK-52) yapılmıştır. Tespitler bütün yapılarda uygulanmıştır.

Çalışma alanında bulunan 73 geleneksel konuttan 39 konut iç, dış değerlendirme fişi ve sosyal anket, 11 konut iç ve dış değerlendirme fişi, 23 konut ise sadece dış değerlendirme fişi ile tespit edilmiştir (EK-28).

Değerlendirme

Büro çalışmalarının başladığı aşamadır. Ön bilgi toplama ve arazi çalışmalarında elde edilen bilgiler değerlendirilip, paftalara, grafiklere ve çizelgelere aktarılmıştır. Paftalar ışığında ilk olarak Ankara ilinin tarihi, sosyo-ekonomik ve fiziksel rolü üzerinde durulmuştur.

Çalışma alanının Kale Mahallesi bütünündeki konumu ve işlevi irdelenerek, açık alan-kapalı alan, yol-ada-parsel ilişkileri, arazi kullanımı, kat yükseklikleri, çevresel öğeler, ulaşım durumu, yapım sistemleri, cephe tipleri paftalara renkli gösterimlerle işlenmiştir.

Çalışma alanı için de çalışma yöntemi, plan tipleri, iç ve dış değişmişlik, yapısal durumu, konfor durumu, çalışma alanının problemleri ve potansiyelleri, dış, iç ve genel değerlendirme konularında paftalar ile dış, iç değerlendirme, sosyal ve ekonomik yapı ile ilgili tablolar ve grafikler yapılmıştır. Elde edilen veriler ışığında değerlendirme metni yapılmıştır.

Sentez

Değerlendirmelerden elde edilen bilgiler doğrultusunda genel müdahale kararlarına varılmıştır. Çalışma alanı için koruma ve geliştirme önerileri oluşturulmuştur.

Çalışma 8 bölümden oluşmaktadır. Giriş kısmında amaç, kapsam ve yöntem açıklanırken; ikinci bölümde Ankara ilinin coğrafi, fiziksel ve sosyal özellikleri

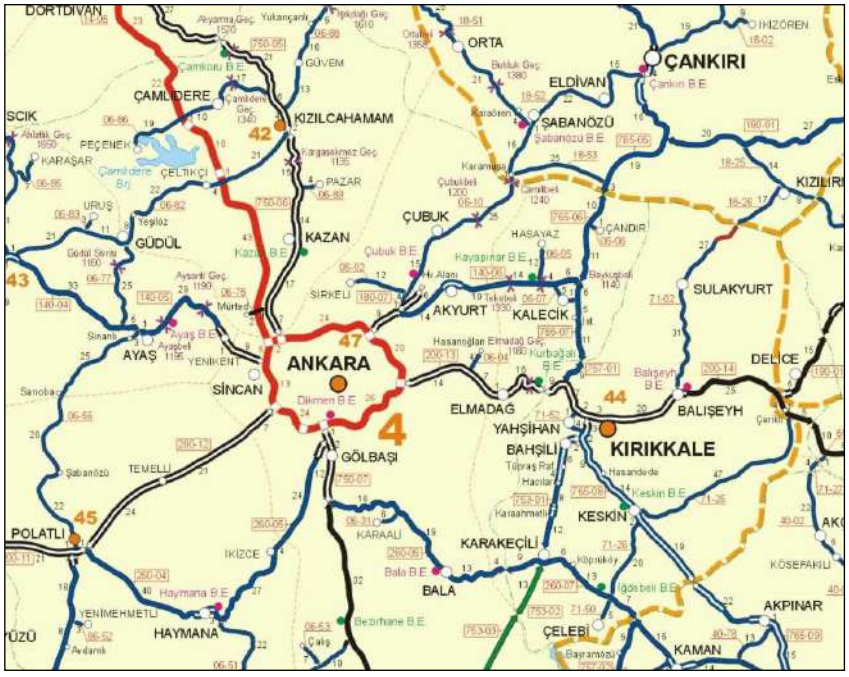
hakkında bilgiler verilmiş; üçüncü bölümde Ankara'nın tarihsel gelişimi anlatılmış, dördüncü bölümde Ankara evleri hakkında bilgi verilmiş, beşinci bölümde Çalışma alanının ayrıntılı analizi ve değerlendirilmesi yapılarak çalışma alanının barındırdığı değerler ve sorunlar ortaya konmuş; altıncı bölümde analiz ve değerlendirme çalışmalarının sentezlenmesi suretiyle, yedinci bölümde ayrıntılı koruma önerileri geliştirilmiş; sekizinci bölümde ise, yapılan bütün çalışmaları kapsayan sonuç ortaya konmuştur.

2. ANKARA İLİNİN COĞRAFİ, FİZİKSEL ve SOSYAL ÖZELLİKLERİ

Bu bölümde Ankara ilinin coğrafi özellikleri, sosyal, ekonomik ve demografik yapısı incelenmiştir.

2.1. Konumu, Coğrafi ve Fiziksel Yapısı

Türkiye Cumhuriyeti'nin başkenti Ankara, İç Anadolu Bölgesi'nde yer almakta olup; doğuda Kırşehir ve Kırıkkale, batıda Eskişehir, kuzeyde Çankırı, kuzeybatıda Bolu ve güneyde Konya ve Aksaray illeri ile çevrilidir. 25 706 km²' lik yüzölçümü ile Ankara, Türkiye'nin üçüncü büyük ili durumundadır. Rakımı, 830-890 metre dolayındadır [1].

Harita 2.1. Ankara ilinin bölge içindeki yeri [2]

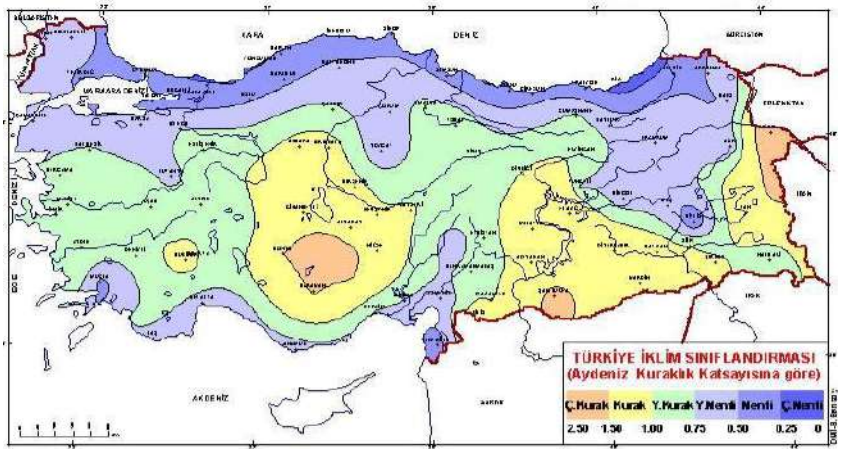
Ankara ilinde 1 Büyükşehir belediyesi, 24 ilçe belediyesi, 42 belde belediyesi, 633 mahalle 879 köy ve 235 köy altı yerleşim birimi bulunmaktadır [2].

Ankara'nın içinde bulunduğu bölge, Orta Anadolu'nun kuzeybatısında bulunan Kızılırmak ve Sakarya nehirlerinin kollarının oluşturduğu ovalarla kaplı bir platodur. Güneyde Tuz Gölü havzası ve Cihanbeyli Yaylası bu platoyu tamamlamaktadır. Bu bölgede orman alanları ile step ve bozkır alanlarının çevresi plato üzerinde yükselen dağlarla çevrilidir [3].

2.1.1. İklim

İlin geniş arazisinde yer yer iklim farklılıkları görülür. Güneyde, İç Anadolu ikliminin temel özelliği olan step iklimi, kuzeyde ise, Karadeniz ikliminin ılıman ve yağışlı halleri görülebilir. Kara ikliminin etkili olduğu güney bölümünde kış sıcaklıkları düşük, yazlar ise sıcak geçer. En sıcak aylar Temmuz-Ağustos, en soğuk ay ise Ocak ayıdır [1].

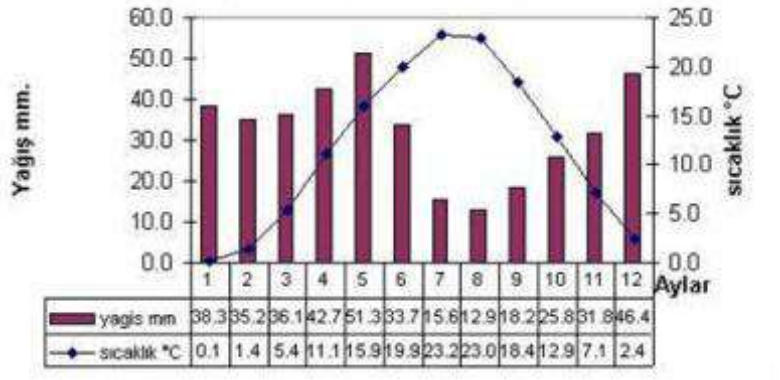
Bölgeye düşen yağış miktarları kuzey ve güney kesimlerde farklılık gösterir. Kuzeyde Kızılcahamam ve Çubuk, Karadeniz yağış rejimi özelliğini; güneyde ise İç Anadolu karakterini taşır. Bölgenin yapısı gereği, özellikle kış aylarında sis olayı oldukça fazla görülür [3].

Harita 2.2. Türkiye iklim sınıflandırılması [2]

İl bazında ortalama sıcaklık 10-13 ºC arasında, aylık ortalama yağış miktarı da 11-55 mm arasındadır. En yüksek sıcaklık değeri olan 41,4 ºC Sarıyar istasyonunda; en

düşük sıcaklık da sıfırın altında 32,2 ºC olarak Esenboğa istasyonunda kaydedilmiştir. Donlu günler sayısı yılda ortalama 60-117 gün arasında, karla örtülü günler sayısı ise yılda toplam 10-70 gün arasında değişmektedir. En yüksek kar kalınlığı 82 cm olarak Kızılcahamam istasyonunda kaydedilmiştir [1].

Şekil 2.1. Ankara ili iklim diyagramı [2]

Normal şartlarda günlük olarak basıncın değerlerinde fazla değişiklik görülmez. Ancak hava kütlelerine bağlı olarak değişmeler gözlenir. Geçmiş yılların değerlerine göre; Ankara'nın ortalama basınç değeri 912,7 mb, en yüksek basınç değeri 936,5. mb ve en düşük basınç değeri 882,6 mb olarak tespit edilmiştir [1].

2.1.2. Bitki örtüsü

Etrafı dağlarla çevrili olan Ankara'nın iklim şartları ve topoğrafik yapısı iki farklı bitki topluluğunun (step ve orman) gelişmesine imkan sağlamıştır.

Yörede en yaygın olan bitki topluluğu step (bozkır)'tir. Step bitki örtüsü az yağış alan çukur alanlarda ve platolar üzerinde yaygın olarak görülmektedir. Bu bitki topluluğu içinde ağaç yok denecek kadar azdır ve çokça dikenli çalılar bulunmaktadır [3].

Ankara çevresindeki münferit dağlar ile kuzeydeki dağlık sahada yağışların artması nedeniyle step bitki örtüsü yer yer ormanlıklara dönüşür. Bozkır (step) ortasında

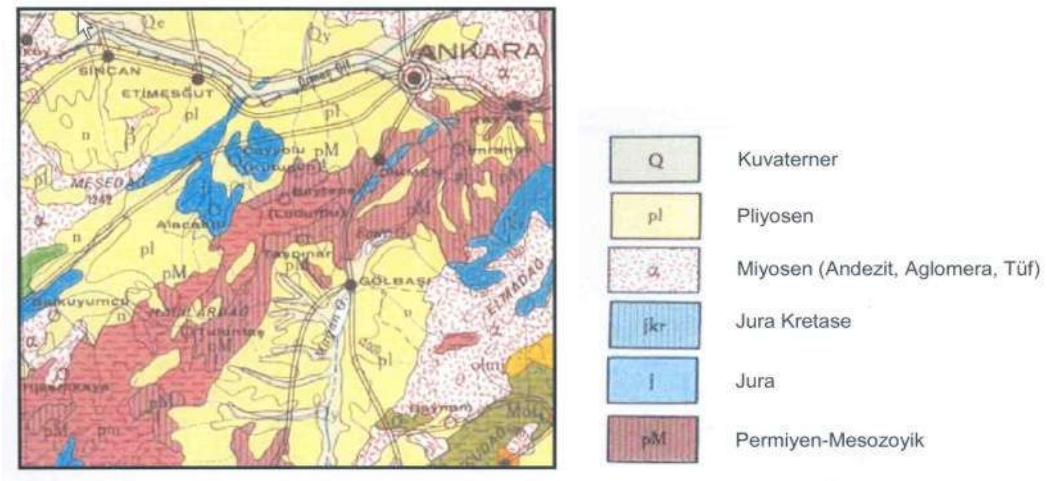
adacıklar halinde görülen ormanlar, genelde tahripten arta kalan korulardır. Bu tür ormanlarda hakim ağaç türü karaçam, ardıç ve yer yer meşedir. Ankara'nın kuzeyinde; Kızılcahamam ilçesi yakınlarından itibaren, iğne yapraklı ağaçların yaygın olduğu orman örtüsü sıklaşmaya ve gürleşmeye başlar [3].

2.1.3. Jeomorfoloji, topografya, jeoloji

Ankara ili Orta Anadolu bölgesinde, morfolojik bakımdan yerleşmeye uygun doğal bir eşik kuşağında bulunmaktadır. Kent, doğu-batı yönünde uzanan Engürü Ovası'nın doğu yamaçlarında kurulmuş olup, kuzeyde Karyağdı Dağları (1200-1500 m), güneyde Meşe ve Hacı Dağları, güneydoğuda ise Elmadağ (1800 m) ile sınırlanmaktadır. Ankara'nın yakın doğal bölgesi batıya doğru Engürü Ovası ve Sincan'ın batısındaki kuzey-güney doğrultusunda uzanan Mürted Ovası ile birleşmektedir.

Kentsel yerleşme alanında; Çubuk ve Ayaş çayları vadilerinde toplanmış gevşek yapılı çakıl, kum, kil ve şiltlerden oluşan genç alüvyonel dolgu zeminler Gençlik Parkı ve Hipodrom civarı ile Yenişehir'in bir kısmı ve Bent Deresinde görülmektedir. Kentin güney ve kuzeyindeki geniş alanlarda ise eski alüvyon ve pliosen yaşlı dolgu birimlere rastlanmakta olup kentin yoğun yerleşme bölgeleri genellikle bu zemin üzerinde yer almaktadır. Kentin kuzey tepelerinde kaya zeminler; güney ve güney-batısında ise kristalen şist, grovak, kalker ve mermerlerden oluşan paleozik yaşlı Elmadağ serisi hakimdir [1].

Ankara civarında temel kaya birimi Alt Paleozoik yaşlı metamorfik şistlerdir. Metamorfik şistler üzerinde, kireçtaşı ve spilit blokları içeren Triyas yaşlı grovak ve metagrovaklardan oluşan karışık bir seri uyumsuz olarak yer alır. Bu seri, araştırmacılar tarafından Elmadağ Serisi, Dikmen Grovak Serisi veya Kireçtaşlı Bloklu Melanj olarak da tanımlanmıştır. Miyosen yaşlı andezit aglomera, ve tüflerden oluşan volkanik serinin en önemli özelliği birçok yerde ileri derecede ayrışmaya uğramış olmasıdır.

Harita 2.3. Ankara ve çevresinin jeolojisi [2]

Ankara civarının büyük bir bölümünü Pliyosen yaşlı akarsu ve göl çökelleri oluşturur. Bu çökeller gevşek çimentolu konglomera ve az çakıl içeren kumlu, siltli, killi bir seriden oluşur. Söz konusu çökeller Miyosen yaşlı volkanik birimleri uyumsuz olarak örtmektedir. Bölgedeki Kuvaterner ise alttaki birimler üzerine uyumsuz olarak gelen alüvyonlar ile temsil edilir.

Bölgede temeli temsil eden formasyon, Paleozoyik yaşlı şistlerdir. Şistlerin oluşumundan sonra, Permiyene kadar deniz çekilmiş, Hersiniyen orojenezi ile yükselmiş, sonrada aşınma ile deformasyona uğramıştır. Denizel ortam devam etmiş ve tabandaki konglomeralar üstüne kireçtaşı, daha üstlerde de filiş hakim olmuştur [2].

2.1.4. Akarsular ve göller

Bozkır bir alanda olmasına rağmen Ankara akarsular ve göller bakımından oldukça iyi bir konuma sahiptir. Güneydoğuda toprakları Tuz Gölü'yle sınırlıdır. Başlıca akarsuları; Kızılırmak, Sakarya Nehri, Ankara Çayı, Kirmir Çayı, Ova Çayı ve Balaban Çayı'dır. Başlıca gölleri ise Tuz Gölü, Mogan Gölü ve Eymir Gölü'dür. Başlıca barajları; Sarıyar, Kesikköprü, Çubuk-1, Çubuk-2, Bayındır, Kurtboğazı, Çamlıdere ve Asartepe barajlarıdır [3].

2.2.Ekonomik Yapısı

Ankara coğrafi yapısı itibariyle tarıma elverişli bir konuma sahipti ve 1927 yılında tarımsal faaliyetlerin ekonomik faaliyetler içindeki oranı yüzde 73 idi. Ancak sanayi, madencilik ve hizmet sektörlerindeki gelişmeler sonucunda bugün bu oran yüzde 27'ye düşmüştür [2].

Ankara'da üretilen başlıca tarım ürünleri, tahıllar, baklagiller, endüstri bitkileri, yağlı tohumlar, yumru bitkiler, yem bitkileri, meyveler ve sebzelerdir.

Cumhuriyet'ten önceki Ankara, Kale ve çevresinde gelişmiş, bunu çevreleyen yeşil şeridin dışına pek taşmamış 30 bin nüfuslu bir kenttir. Ankara'nın başlıca geçim kaynağı tarım ve hayvancılık olup, tarımsal ve hayvansal malların alım satımı ile kısıtlı bir ticaret söz konusuydu. Cumhuriyet'in ilk yıllarıyla beraber başkent olmanın gerektirdiği hizmetleri verebilecek bir şehrin kurulması amacı ile başlatılan alt ve üstyapı inşaatları önce ticari hayatı canlandırmıştır. Bu kapsamda öncelikle, inşaat malzemeleri üreten ufak çaplı imalathaneler açılmıştır. Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumu, Sümerbank ve Etibank gibi kamu sanayi kuruluşlarının ve bu kuruluşlara bağlı fabrikaların Ankara'da inşa edilmiş olması, söz konusu fabrikalara yan sanayi olarak çalışan küçük boyutlu özel işletmelerin kurulmasını teşvik etmiştir [2].

Bu gelişmeler diğer yerleşim yerlerinden Ankara'ya doğru nüfus göçünü hızlandırmış ve böylelikle Ankara'daki sanayileşme hamlesi ile nüfusun hızla artması olgusu birbirini tetikleyen süreçler olarak işlemiştir. Bugün Ankara, Türkiye'de ekonomik faaliyet alanlarındaki ağırlıklarına göre sıralanan iller arasında sanayi ağırlıklı kentlerin arasında yer almaktadır.

Ankara'da sürdürülen üretim faaliyetleri incelendiğinde; ilin ağaç işleri dalında Türkiye genelinde önemli bir yeri olduğu görülmektedir.

Cumhuriyet'in ilk yıllarında Ankara'da pek az sanayi kuruluşu olmasına rağmen, günümüzde sanayi kuruluşlarının hem sayısı artmış hem de büyük bir çeşitlilik

kazanmıştır. Artık Ankara ili sınırları içinde makarna, un, bitkisel yağ, süt ürünleri, şeker, şarap, bira gibi besin sanayine ait kuruluşlarla çimento, traktör, tarım aleti ve makinaları, motor, boya, tuğla-kiremit ve orman ürünleri, mobilya, madeni eşya, dokuma üreten sanayi kuruluşları bulunmaktadır.

Bunun yanı sıra Türkiye'de savunma sanayi ile ilgili en önemli yatırımlar da Ankara'da gerçekleştirilmiştir. Savunma sanayinin altyapı ihtiyaçları ve buna ilişkin talepler sonucunda makina ve metal sanayi, Ankara ekonomisinde önemli bir yere gelmiştir. Bugün, sanayi kuruluşlarının yüzde 40'ının üretim yaptığı alan makina ve metal sanayidir. Savunma sanayi, hem yetişmiş kalifiye insan gücü hem de sektör içinde yer alan kuruluşların yarattığı potansiyel Ankara'da büyük sanayi kuruluşlarının açılmasını sağlamıştır.

Ankara'da hızla büyüyen diğer sektörler ise müteahhitlik, mobilya, tekstil olarak göze çarpmaktadır.

Ankara son yıllardaki büyük sanayi hamlesiyle memur, ticaret ve tarım kenti kimliğinden farklı olarak bir sanayi kenti kimliğine bürünmüştür [1].

2.3.Demografik Yapısı

1927'den günümüze Ankara'nın demografik yapısı incelendiğinde; 1927 yılı nüfus sayımında toplam nüfusu 404 581 iken, 73 yılda 10 kat artarak 2000 yılında 4 007 860'a yükseldiği görülmektedir. Aynı dönemde Türkiye nüfusu ise 5 kat artmıştır. 1927 yılında ilin nüfusu ülke nüfusunun içinde %2,96'lık bir paya sahip iken, 2000 yılında %5,91'lik bir paya ulaşmıştır [1].

Çizelge 2.1. Ankara ili ve Türkiye nüfus gelişimlerinin karşılaştırılması [1]

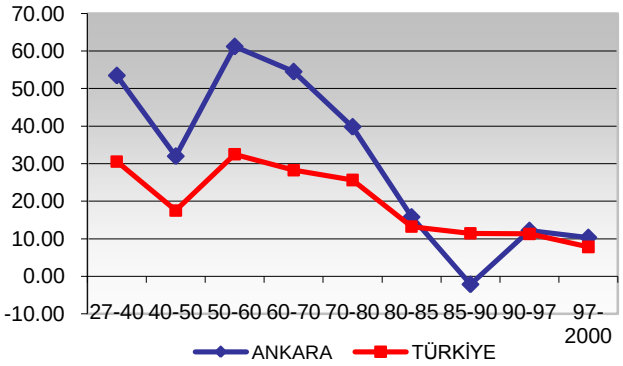
	1927	1940	1950	1960	1970	1980	1985	1990	1997	2000
ANKARA	404 581	620 965	819 693	1 321 380	2 041 658	2 854 689	3 306 327	3 236 378	3 631 612	4 007 860
TÜRKİYE	13648270	17820950	20947188	27754820	35605176	44736957	50664458	56473035	62865574	67803927

Ankara ilinin yıllara göre nüfus artış hızları incelendiğinde değişken bir yapı gösterdiği görülmektedir. Başkent ilan edilmesinin ardından Ankara, Anadolu'nun farklı bölgelerinden yoğun göç almış ve başkent olmanın gerektirdiği hizmetlere yönelik alt ve üst yapı çalışmalarıyla birlikte hızla büyümüştür. 1970'lere kadar değişken bir yapı gösterse de nüfus artış hızları ülke ortalamasının üzerinde olmuştur. 1927 ile 1940 yılları arasında ortalama %53,48 olan nüfus artış hızı, 1950-1960 yılları arasında en yüksek değerine, %61,20'ye ulaşmıştır [1].

Çizelge 2.2. Ankara ili ve Türkiye nüfus artış hızlarının karşılaştırılması% [1]

	1927-1940	1940-1950	1950-1960	1960-1970	1970-1980	1980-1985	1985-1990	1990-1997	1997-2000
ANKARA	53,48	32,00	61,20	54,51	39,82	15,82	-2,11	12,21	10,36
TÜRKİYE	30,57	17,54	32,50	28,28	25,65	13,25	11,46	11,32	7,85

1970'lerden sonra Ankara'da nüfus artış hızı, Türkiye nüfus artış hızına benzer bir biçimde düşmüştür. En düşük değerine ise 1985-1990 yılları arasında %-2,11 ile ulaşmıştır [1].

Şekil 2.2. Ankara ve Türkiye nüfus artış hızları (%) [1]

1990-2000 yılları arası Ankara il nüfusunun kentsel ve kırsal yerleşmelere göre dağılımı incelendiğinde, il nüfusunun yaklaşık % 88'i kentsel alanda yerleşik bulunmaktadır [1].

Çizelge 2.3. Ankara ili kırsal alan ve kentsel alan nüfus gelişimi [1]

ANKARA	**1990**	**1997**	**2000**
KIRSAL ALAN (KÖYLER)	399 576	400 283	467 338
ŞEHİR (BELEDİYELER)	2 836 802	3 231 329	3 540 522
TOPLAM	3 236 378	3 631 612	4 007 860

3. ANKARA'NIN TARİHSEL GELİŞİMİ

Tarihi Hititler, Frigyalılar, Galatlar ve Romalılara dayanan Ankara'nın adı Angora, Ankuriye, Ungüriye, Engürü gibi çeşitli şekillerde söylenmiş olup tam olarak bu adların kökenleri konusunda görüş birliği bulunmamaktadır [4].

Roma öncesi Ankara'ya ilişkin bilgi çok sınırlıdır. Hitit İmparatorluğu döneminde askeri bir garnizon kenti ve şimdiki İçkale'nin bir yerleşme merkezi olduğu ileri sürülen Ankara, M.Ö. 8. ve 7. yüzyıllarda bir Frigya kenti olarak varlığını sürdürmüştür. Başkenti Gordion olan Friglerin Ankara'da da yerleştikleri arkeolojik kazılardan anlaşılmıştır. Frig krallığının yıkılışı bölgede yüzyıla yakın süren Lidyalılar dönemini başlatmıştır. Lidyalıların ardından bölgeye Persler egemen olmuştur [5].

Bu dönemde kentin ticari ve askeri yönden güçlü bir konumda bulunduğunun düşünülmesine yol açan Kral Yolu, Mezopotamya'da Susa kentinden başlayarak bütün Anadolu'yu Ankara üzerinden geçmekte ve Batı Anadolu'da Sardis'te son bulmaktadır [5].

M.Ö. 278 civarında Galatlar Batı Avrupa'dan çıkıp Tuna boyları ve Balkan yarımadasında yerleşmiş ve sonrasında Anadolu'ya geçerek Ankara'ya kadar gelmişlerdir. 250 yıla yakın süren Galat egemenliği döneminde kent Galatların başkentliğini yapmış ve önemini korumuştur [4].

Bölge kısa bir süre Bergama Krallığı yönetiminde kaldıktan sonra M.Ö. 25 yılında bütün Galatya ile birlikte Roma egemenliğine geçmiştir. Ankara, Roma egemenliğine geçtikten sonra Galatya eyaletinin başkenti olarak önemini daha da arttırarak sürdürmüş ve tarihteki en parlak dönemini yaşamıştır. Kentin bu dönemde nüfusunun 100 bini bulduğu ileri sürülmektedir [4].

M.S. 3 yy. ortalarında Ankara'da Roma yönetimi zayıflamaya başlamış, İran ve Gotlar'ın Anadolu'yu istilaları sırasında şehir büyük hasarlar görmüştür [6].

Roma döneminin ardından M.S. 334'te Bizans hakimiyetine geçen şehir, 654'ten itibaren Arap istilalarına sahne olmuştur. 1073 yılında Türkler tarafından alınan Ankara için 11. yy'ın ortalarında yeni bir dönem başlamıştır. Şehre gelen ilk grubun Danişmend'liler olduğu düşünülmektedir. Bu tarihten sonra Ankara, Bizans, Danişmend ve Selçuklu arasında el değiştirmiş, 1143'te Selçuklular devletine bağlanmıştır [6].

14. yüzyıla kadar Selçuklu yönetiminde gelişmesini sürdüren Ankara'da yeniden çeşitli topluluklar hüküm sürmeye başlamış ve 1354'te Orhan Gazi döneminde Osmanlı'ya bağlanmıştır [4].

Coğrafi özelliğinden dolayı birçok ticaret yollarının Ankara'dan geçmesi, zaman zaman dikkatleri üzerine çekerek saldırılara maruz kalmasına sebep olduğu gibi, zaman zaman da sükun içinde gelişmesine yardımcı olmuştur. Ankara'nın Anadolu'nun ortasında olmasından dolayı, tarihte "kral yolu" olarak bilinen yol buradan geçmektedir. Bu yol Selçuklular tarafından kullanıldığı gibi, Osmanlılar tarafından da kullanılmıştır. Bu yollar üzerinde yapılmış olan kervansaraylar bunun açık delilidir [42].

1785-1840 yılları arasına baktığımızda, topoğrafik yönden yüksek bir alanda kurulmuş olan Ankara, bundan dolayı, "Aşağı Yüz" "Yukarı Yüz" diye ikiye ayrılmıştır. Yukarı yüzün doruk noktasında olan Hisar'a doğru yükseldikçe evler sıklaşmakta ve bazı sokaklar da daralmaktadır. Şehir surlar dışına taşmış olmakla beraber, nüfusun kalabalık kesimi gene Hisar çevresinde yaşamaktadır [42].

Ankara, Osmanlı şehirlerinin büyük çoğunluğu gibi, bir kale-şehir olarak kurulmuştur. Ancak bu kale-şehir görünümünü 19. Yüzyılın ilk yarısında göremiyoruz. Celali karışıklıkları döneminde şehrin surları yapılmıştır. Ama, bu surlar aynı fonksiyonları uzun süre koruyamamıştır. Ankara açık şehir durumuna gelerek, yüksek araziden düzlüklere doğru yayılmaya başlamıştır. Şehrin yol sistemini, şehirlerarası yolların giriş noktaları ile bazı dini ve sosyal yapılar etkilemiştir [42].

19. yüzyılın ilk yarısında, Ankara'da evler, genellikle birbirine yanaşık vaziyette iki katlı kerpiç ve ahşaptan "hayat"lı olarak yapılmakta idi. Bu tür evlerden meydana gelen mahalleler ise yine birbirlerine girmiş durumda idi. Bu yanaşık düzenin tesadüfi olmadığı kuşkusuzdur. Bu durum, şehrin topoğrafik yapısı kadar güvenlik ve ihtiyaç duygusundan doğuyordu [42].

19. yüzyılın ortalarından itibaren Ankara kenti giderek gerilemiştir. Sof ticaretinin önce azalması, zamanla hemen hemen tamamen yok olması, 1873-1875 yılları arasında kötü hava şartları ve bunun doğal sonucu olan kıtlık, kentin çöküntü nedenleri arasındadır. 1882 yılında demiryolunun gelişi şehre biraz canlılık getirmiş, ancak fazla katkıda bulunamamıştır. 1882'de Ankara'ya gelen Carl Humann ve Otto Puncstein dış surun yıkılmakta olduğunu, evlerin kerpiçten yapılmakla beraber üstlerinin kiremit örtülü olduğunu, şehrin fakirleşmesi nedeniyle nüfusun azaldığını ve yaklaşık 32.000 civarında olduğunu belirtmektedir. E. Naumann 1890'da Ankara'yı dar sokaklı, harap, kerpiç evlerle dolu bir şehir olarak tanımlamakta, Hristiyan Mahallelerinin daha varlıklı göründüğünü belirtmektedir [43].

Giderek 19. yüzyıl içlerinde Ankara büyük bir şehirden yavaş yavaş bir kasaba haline dönüşürken, görüntüsü de bu durumuna eş bir şekilde değişmektedir. Bu görünüş 1917 yılındaki büyük yangında Kale'nin kuzeybatısındaki mahallelerin yanmasıyla tekrar değişikliğe uğramaktadır [43].

1920'lerde ise Ankara, işgallere karşı örgütlenen Anadolu'nun, Milli Mücadelesi'nin merkezi olmuştur. Cumhuriyet'in ilanından hemen önce 13 Ekim 1923'te mecliste kabul edilen yasa ile Türkiye Cumhuriyeti'nin yönetim merkezi, başkenti olmuştur.

5. bölümde konumu ayrıntılı olarak tariflenen çalışma alanının yer aldığı Molla Büyük, Kayabaşı, Çeşme, Direkli Mahalleleri XVII. yüzyılın başlarında Avancıklar Mahallesi'nden bölünmüşlerdir [42].

1785-1840 yılları arasında bir Anadolu şehri olan Ankara'da değişik dini ve etnik topluluklar bazı mahallelerde tek bir grup olarak topluca, bazı mahallelerde ise

karışık olarak bir arada yaşamaktaydılar. Çalışma alanının yer aldığı Molla Büyük, Kayabaşı, Çeşme, Direkli Mahalleleri müslüman mahalleleridir [42].

28 Ekim 1786 (5 Muharrem 1201) tarihinde Resm-i Avarız toplanması için tanzim edilen "Avarız Hanesi Defteri"ndeki sayılar ile, 1 Aralık 1830 (15 C. Ahir 1246) tarihinde tamamlanmış olan "Nüfus Sayım Defteri"ndeki erkek nüfusa ait sayılardan yararlanarak Ankara nüfusu incelendiğinde çalışma alanının yer aldığı Molla Büyük, Kayabaşı ve Direkli Mahallelerinin de yer aldığı mahallelerin, şehrin ikinci derecede büyük yerleşim birimleri olduğu görülmektedir. Çeşme Mahallesi ise nüfus yoğunluğu bakımından üçüncü sırayı alan mahalleler arasındadır. [42].

Rıfat Özdemir'in XIX. Yüzyılın İlk Yarısında Ankara [42] adlı kitabında yer alan Ankara Mahallelerinin listesinden de anlaşılacağı üzere çalışma alanının yer aldığı Molla Büyük, Kayabaşı, Çeşme ve Direkli Mahalleleri 1601 tarihindeki mahalleler arasında yer almaktadır.

En kalabalık mahalleler olarak görülen Bostancılar, Karacabey, Buryacılar, Kızılbey, Hacı Murat, Kattanin, Avancıklar (çalışma alanı), Öküzce Mahallelerinin, kentin en dış halkasında bulunan mahalleler olması, kentin merkezine yakın mahallelerin en kalabalık mahalleler olacağı varsayımını çürütmektedir [44].

Çalışma alanının yer aldığı Avancıklar (Molla Büyük, Kayabaşı, Çeşme, Direkli) Mahallesinde 1522 yılındaki hane sayısı 84 iken; 1607 yılında 120'dir [44].

3.1. Geçmişteki ve Yürürlükteki Plan Kararları ve Etkileri

Ankara'nın başkent olması ile birlikte başlayan planlama çalışmaları, tarihi kent dokusunda bugün yaşanan sorunların büyük bölümünün de kaynağını oluşturmuştur. Her bir planın tarihi kent dokusuna yaklaşımı farklı olduğundan, bugünkü yapılaşma, mülkiyet ve kullanım sorunları ortaya çıkmıştır. Bunda, kronolojik olarak birbirini izleyen planların birbirleriyle ve mevcut yerleşme dokusu ile yeterince ilişkilendirilmemiş olması başlıca rolü oynamıştır. Bunun sonucu olarak birbiriyle

ilintisiz mülkiyet desenlerinin mevcut yerleşme dokusu ile farklı düzlemlerde çakışması gibi bir sorun ortaya çıkmıştır. Aşağıda ayrıntıları ile yer alan söz konusu planların tarihi kent dokusuna ilişkin getirdiği "gelişme" kararları, uygun yatırım ortamlarının sağlanabildiği alanlarda hayata geçmiş ancak bu ortamın oluşmadığı alanlarda, bugün "koruma öncelikli" dokuyu oluşturan sorunlu bir kentsel çevre aynı planların mirası olarak kalmıştır. Anılan dokunun "sorunlu" olarak tarif edilmesinin nedeni, "gelişme" kararlarının "koruma" kararları ile birlikte ele alınmamış olmasının sonucu oluşan ikili bir kentsel çevre yapısının yarattığı gerilimdir. 1923 yılı mevcut yerleşme dokusunun sonraki planlar ile oluşturulan imarlı mülkiyet yapısı üzerinde çöküntü alanlarına dönüşerek bugün varlığını korumaya devam ediyor olması ve çevresindeki ana aksların 1930'lu yıllardan itibaren plan kararları doğrultusunda tümüyle yenilenerek yoğun bir kentsel yapılaşmaya maruz kalması, son dönem planlarının çözmeye çalıştığı ancak uygulanamamış olması nedeniyle hayata geçirilemeyen temel bir sorundur [7].

3.1.1. Lörcher planı

Ankara'nın başkent olduğu 1923 yılından 1932 yılında yürürlüğe giren Jansen planına kadar Ankara'nın kentsel gelişimini yönlendiren plandır. Berlinli mimar Carl Christoph Lörcher tarafından hazırlanmıştır [8].

Plan, Ankara'da hem Ulus'a hem de Kızılay'a yönelik yeni merkez işlevlerinin oluşturulmasının temellerini atmıştır. Osmanlı döneminde oluşturulmuş kadastro parsellerinin yerine imar parsellerinin oluşturulması anlayışı yine bu planla başlamıştır.

Plan, yoğun ve toplu bir şehir biçimi; mevcut kentin büyük bir bölümünde yenileme çalışmaları önermektedir. İstasyon çevresini merkez yapma, Ulus merkezini bu yeni yapıya uyarlama ve İstasyon'dan yayılan merkez işlevleriyle bütünleştirme ve Dışkapı'nın geliştirilmesi çabası gerçekleştirilemeyen bir Batı kenti modeli olarak kalmıştır.

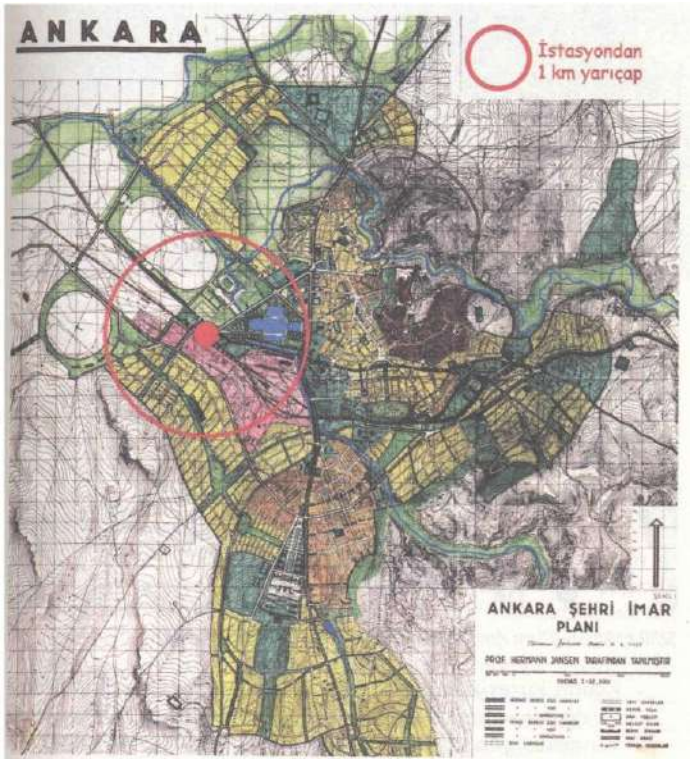
Harita 3.1. Lörcher planı [8]

Demiryolu'nun güneyinde ise Yenişehir'in dokusu oluşturulmuştur. Atatürk Bulvarı boyunca yeni meydanlar planlanmıştır. Ulus-Kızılay aksındaki Atatürk Bulvarı, planda tek omurga olarak öngörülmüş ve günümüzde de olumsuz etkilerini gördüğümüz alternatifsiz bir ulaşım aksı oluşması sorununa neden olmuştur. Bununla birlikte bu planda, kentin nasıl büyüyeceğine dair bir öngörüde bulunulmamış, sadece kentin ilk yapılanması, kamu yapılarının ve konut alanlarının nasıl yerleşeceğinin acil çözümü aranmıştır [8].

Lörcher Planı, Ankara'da sonraki yıllarda yapılan planlama çalışmaları açısından belirleyici ve kısıtlayıcı temel kararları oluşturmuştur.

3.1.2. Jansen planı

1927 yılında yapılan yarışmayı kazanan Berlinli mimar Hermann Jansen tarafından hazırlanan, 1932 yılında yürürlüğe giren plandır.

Harita 3.2. Jansen planı [9]

Plan, Kale'yi çevreleyen bir kent biçimi önermektedir. Kuzeybatıda işçi mahallesi, kuzeydoğuda ise konut gelişme alanları planlanmıştır. Planda Lörcher Planı'nda olduğu gibi istasyon ile kent arasındaki bölge bir ticaret aksı olarak önerilmiştir. Maltepe bölgesi tamamen sanayi alanı olarak planlanmış, Lörcher Planı ile şekillenen Yenişehir'den başka Cebeci ve İskitler yeni iki kentsel bölge olarak düzenlenmiştir. Kent, Kale çevresinde dairesel olarak büyüyen bir form, birbirinden yeşil kuşaklarla ayrılan mahalle yapıları ve eski ve yeni şehri birbirine bağlayan Atatürk Bulvarı ile tek omurgalı bir ulaşım aksı ile planlanmıştır. Uygulamada ise belirgin değişiklikler yapılmıştır. Kentin kuzey bölgesinde önerilen işçi mahallelerinin bir kısmı gelişirken düzensiz sanayi kullanımları yerleşmiştir. Ulus'da Kale'nin batısında Hacı Bayram çevresinde eski kentsel doku tümüyle yenilenmiş, bunun sonucu olarak caddeler boyunca sürekli ve yüksek bir yapılaşma ortaya çıkmış, içbölgeler ise çöküntü alanlarına dönüşmüştür. Lörcher planının tersine istasyon ile Ulus arasına önerilen yeşil bir aks ile bu bölge merkezden koparılmıştır [9].

Planın en önemli katkısı, Maltepe ve Cebeci'nin geliştirilmiş olmasıdır. Bu sürecin devamında; batıda Gazi Mustafa Kemal, doğuda Ziya Gökalp caddeleri ile yeni bir omurga yaratılmış ve bu omurganın Atatürk Bulvarı ile kesiştiği yer olan Kızılay Ankara'nın merkezi iş alanı olarak gelişmiş, Bakanlıklar güneye taşınmıştır. Ancak Atatürk Bulvarı yine de kentin ana omurgası olarak kalmış ve yeni bir yol sistemi oluşturulamamıştır [9].

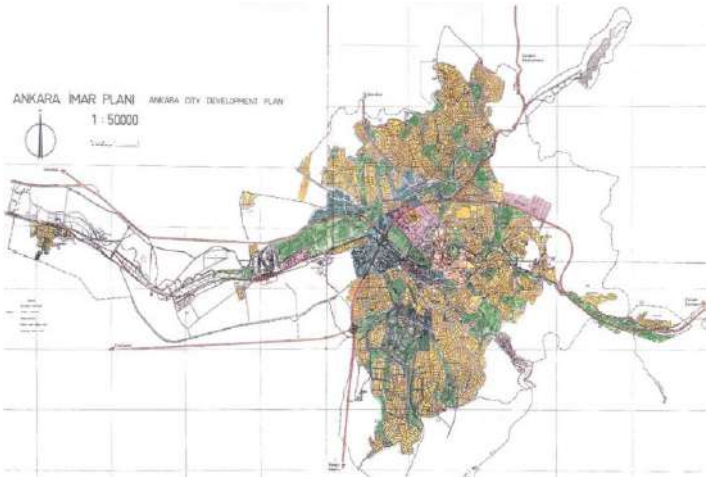
3.1.3. Yücel – Uybadin planı

1955 yılında yapılan yarışma sonucunda Nihat Yücel ve Raşit Uybadin ve ikilisinin hazırladığı plandır.

Plan, bir nazım planına dayandırılmamış; 1955 yılında 455 bin olan Ankara nüfusunun 2000 yılında 750 bin olacağı varsayımından yola çıkılarak hazırlanmıştır [10].

Plan, genel olarak bir kent biçimi oluşturma çabası taşımamakta, dolambaçlı yollar ve bu yollar arasında ayrık düzende az katlı yapılardan oluşan dikdörtgen yapı adalarına dayalı bir tasarım önermektedir.

Yine planda bir kent merkezi oluşturulması çabası olmamakla beraber, Ulus ve Kızılay merkezleri arasındaki ilişki sadece Atatürk Bulvarı aksı ile sağlanmaktadır. Kentin nasıl büyüyeceğine dair bir kurgu geliştirilmemekte, o dönemde oluşmaya başlamış gecekondulaşma için de herhangi bir yaklaşım önerilmemektedir [10].

Harita 3.3. 1957 tarihli Yücel–Uybadin planı [9]

3.1.4. Bölge kat nizamı planı

1960 yılında nüfusun 650 bin kişiye ulaşması ile başta öngörülen nüfus projeksiyonunun yanlışlığı ortaya çıkmış ve yeni bir plan hazırlanması gerekliliği dikkate alınmadan Yücel-Uybadin planındaki yoğunluk artırımı kabul edilerek 1968 yılında Bölge Kat Nizamı Planı devreye sokulmuştur. Böylece 'yık-yap' denilen süreç başlamış ve kentteki tüm yapı stoku biçim değiştirmiştir [9].

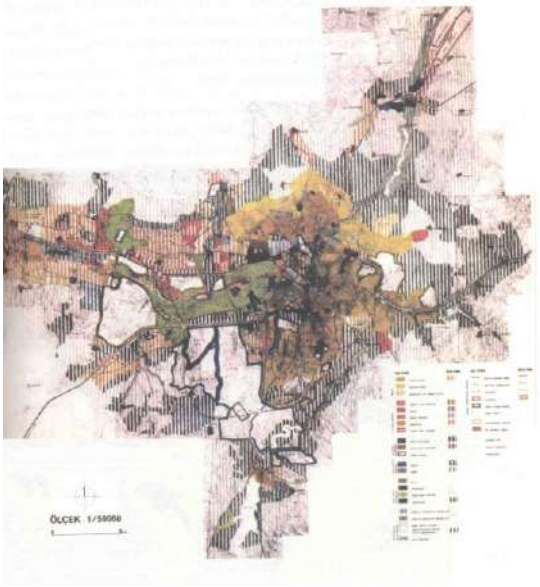
Yine plandaki uygulama yanlışları sonucunda Demetevler, Dikmen ve Portakal Çiçeği vadisi gibi kaçak ve sağlıksız yapılaşma bölgeleri ortaya çıkmıştır.

Bölge Kat Nizamı Planı, Ankara eski kent dokusunda 4-10 kat arasında değişen "kat nizamı" getirmiştir. Atatürk Bulvarı üzerinde 10 kat, Talatpaşa Bulvarı üzerinde 8 kat, Ulucanlar Caddesi çevresi ile Kale'nin batısında kalan alanlarda 6 kat, İsmetpaşa Mahallesi ve çevresinde de 4 kat, söz konusu Planın kararlarıdır. Kale'nin doğusu ve güneydoğusunda yer alan tarihi konut alanları ise, Jansen Planından itibaren benimsenen bir ilke çerçevesinde "protokol sahası" olarak tanımlanmış ve "kat nizamı" getirilmemiştir [11].

Eski Ankara dokusu, çok katlı blokların yapıldığı ana caddelerin ardında çöküntü bölgesi niteliği kazanmıştır. Yapılan imar uygulamaları da yıkıp yenilemeye yönelik olmuştur. Hacı Bayram Camii çevresindeki yapılar yıkılarak açık alan oluşturulmuş, birçok konut kamulaştırılıp yıkılarak Ulucanlar Caddesi açılmıştır [11].

3.1.5. Ankara nazım planı

Ankara Nazım Plan Bürosu tarafından 1967 yılında planlama çalışmalarına başlanmış, 1990 Nazım Planı 24.02.1982 yılında onaylanmıştır [12].

Harita 3.4. 1990 yılı Ankara metropoliten alan nazım planı [9]

1970'lerde Ankara çekirdek alanı kuzey, doğu ve güneyde topoğrafik eşiklere dayanmış, onun da çeperlerini gecekondular sarmıştır. Bu nedenle önce bir plan üretip, bunu daha sonra uygulamak yerine planlama kararları ile uygulamayı bir arada yürütecek bir strateji benimsenmiş, planlama hedeflerine erişildiği sırada Nazım Plan onaylamıştır [9].

Nazım Plan Bürosu, genel olarak, Çekirdek Alanda mevcut planların (Yücel-Uybadin ve Bölge Kat Nizamı Planı) denetiminin sürdürülmesini, kentin buna göre

biçimlenmesini ve kentin Çekirdek Alanın dışında çeperlerde geliştirilmesini hedeflemiştir.

Planda nüfus hedefleri için doğru kestirim teknikleri kullanılarak 1990 yılı için 2,8-3,6 milyon arasında bir nüfus tahmini yapılmış, 1990 yılına gelindiğinde az bir fark ile Ankara'nın planlama tarihinde ilk defa nüfus hedefi ile gelişme arasında uyum sağlanmıştır [9].

Kentin gelişme yönü olarak; jeomorfolojik yapı ve ulaşım sistemi verileri göz önüne alınarak Batı Koridoru benimsenmiştir.

Ankara 1990 Nazım Planı, eski Ankara üzerindeki baskıları azaltmak ve Ulus Tarihi Kent Merkezi'ni koruyarak, gelişmesini sağlamak amacıyla, merkezi iş alanlarını Çankırı Caddesi batısında yer alan "Kazıkiçi Bostanları" olarak adlandırılan kesime doğru gelişmesi kararını vermiştir [12].

Nazım Plan Bürosu, Çekirdek Alan'da mevcut planlara bağlı kalmış, bu alanda bazı müdahalelerde bulunmuşsa da yapıyı değiştirici kararlar getirmemiştir. Bölgeleme, yapılaşan ve boş alanlar, nüfus, gelir grubu ve yoğunluk değerleri saptanmış, uygulamaları ise yerel yönetimlere bırakılmıştır. Yeni bir ulaşım altyapısı da oluşturulamamıştır.

Gecekondu bölgeleri belirlenmiş ve bazı önleme uygulamaları yapılmışsa da kentin gecekondu alanlarının tümüne yönelik çözümsel yaklaşım geliştirilmemiştir [9].

3.1.6. 1990 Ankara Nazım Planı Sonrası Eski Kent Dokusuna Yönelik Planlar

Ankara' da çevre ölçeğinde eski eser tespit ve tescil çalışmaları ilk olarak 1964 yılında yapılmış ve 1/1000 ölçekli haritalara envanter numaraları ile işlenmiştir. Bu çalışmalar 1972 yılında tekrarlanmış, aynı envanter numaraları kullanılarak, bazı yapılar tescilden düşürülerek yeni bir tescil listesi hazırlanmıştır. 1972-1979 yılları arasındaki kurul kararları incelendiğinde, birkaç anıtsal yapı onarım izni dışında,

doğal sit ve tek yapı tescil kararları ile tescilden düşme ve yıkım taleplerine karşı çıkan kararlar alındığı görülmektedir. 1979 yılında yapılan tespit çalışmasında, 1972 tescil listesindeki yapılardan bir kısmının daha (en az 11 adet) yok olduğu saptanmıştır [12].

1979 yılında Kültür Bakanlığı, Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü ile Ankara Belediyesi elemanlarının ortaklaşa yaptıkları saptama ve belgeleme çalışmaları ile korunması gerekli görülen Eski Ankara Evleri ve Anıtsal nitelikteki tek yapılar saptanmış, tescilleri yapılmış, geçit dönemi yapılanma koşulları getirilmiş ve hazırlanan "Geçit Dönemi Koruma Geliştirme Planı" onaylanmıştır. Bu kararlar ile Ankara'nın Kentsel ve Arkeolojik sit alan sınırları belirlenmiş, yaklaşık 150 hektarlık geniş bir alanda, imar planlarının uygulanmasının durdurulması, eski kent dokusunu koruyacak şekilde koruma amaçlı imar planlarının yapılması öngörülmüştür [12].

Ankara-Ulus Tarihi Kent Merkezi Koruma Planlama Süreci ("Islah"dan "Yenile"meye)

Ulus Tarihi Kent Merkezi Koruma Islah İmar Planı ve Projeleri

1986 yılında Ankara Büyükşehir Belediyesi tarafından gerçekleştirilen bir yarışma sonucunda ODTÜ Şehir ve Bölge Planlama Bölümü Öğretim Üyesi Raci Bademli ve ekibinin hazırladığı "Ulus Tarihi Kent Merkezi Koruma – Islah İmar Planı" 1990 yılında yürürlüğe girmiştir [12].

Harita 3.5. Ulus tarihi kent merkezi koruma-ıslah imar planı [12]

Ankara eski kent dokusunun yarısına yakın bir bölümünü oluşturan söz konusu plan alanı Atatürk Bulvarı, Talatpaşa Bulvarı, Bentderesi Caddesi, Kale'nin batı surları ve Samanpazarı'nın batı kesimini kapsamaktadır. Plan 1/1000 ölçeğinde hazırlanmış olmakla birlikte uygulama için daha alt ölçeklerde hazırlanacak uygulama projelerini koşul olarak getirmiştir [7].

Ankara Büyükşehir Belediyesi İmar Dairesi Başkanlığı tarafından 1982 yılında başlatılan çalışmalarda, uygulama öncelikli paket proje alanları saptanarak planlanmıştır. Özelliklerine göre bu proje alanlarında koruma amaçlı kentsel tasarım çalışmaları (1/1000 ve 1/500 ölçekler) yapılmıştır. Bu çalışmalar;

- Hacıbayram Çevresi,
- Suluhan Çevresi,
- Çıkrıkçılar Yokuşu Çevresi,
- Anadolu Medeniyetleri Müzesi Çevresi,
- Karyağdı Türbesi Çevresi,
- Hasırcılar-Osmanlı Kavşağı Bağlantısı ve Eski Hamam Çevresi,

- Bentderesi Dolmuş Durakları Çevresi,
- Akköprü Çevresi gibi özel ve öncelikli alanlarda yoğunlaşmıştır [2].

1986 yılında açılan Ulus Tarihi Kent Merkezi Çevre Düzenleme Yarışması Şartnamesi'nde ise; 1/500 ve 1/1000 ölçekli planlama çalışmalarının yanı sıra, 1/500 ölçekte bazı alanların düzenlenmesi yarışmacılardan istenmiştir [2].

Öncelikli planlama alanları olarak saptanan bu kent kesimleri;

- Düzenlenecek Meydanlar (Hükümet Meydanı, Atpazarı Meydanı),
- Düzenlenecek Ulaşım Bölgeleri (Güvercin Sokak, Çerkeş Sokak, Atpazarı Yokuşu),
- Çevre Düzenlemesi Yapılacak Yapı ve Yapı Grupları (Hacıbayram Camii, Antik Roma Tiyatrosu, Eski Hamam Çevresi)'dır [2].

Bu proje alanlarından "Hacıbayram Çevre Düzenlemesi" "Bentderesi Dolmuş Durakları Projesi", İstiklal (Yahudi) Mahallesi Projesi gibi projeler tamamlanarak uygulamaya konulmuştur [11].

Ulus Tarihi Kent Merkezi Koruma – Islah İmar Planı, adından da anlaşıldığı gibi, planlama alanına farklı boyutları ile yaklaşmıştır. Alanı, "koruma program alanı"nı kesin bir biçimde tarif ettikten sonra, "koruma ağırlıklı" ve "yenileme ağırlıklı" iki "ıslah program alanı"na ayırmış ve her biri için farklı kararlar getirmiştir.

Yenileme Alanı Koruma Amaçlı Nazım ve Uygulama İmar Planları

Ulus Tarihi Kent Merkezi Koruma Islah İmar Planı;

"…sit kararının alındığı 1980 yılından itibaren Ulus Tarihi Kent Merkezinde köklü değişim/dönüşüm sağlanamadığından, mevcut dokudaki yapıların yıkılmaya, yıpranmaya yüz tuttuğu, alanın mezbelelik görünüm kazandığı, eski dokusunun kullanılarak yaşatılan bir tarihi merkez haline getirilmesi amacıyla hızlı, hayata

geçebilecek güncelleştirilmiş yeni bir "Kentsel Dönüşüm ve Gelişim Proje Alanı" oluşturma ihtiyacı doğduğu"…[2]

gerekçesiyle 2005 yılında Ankara Büyükşehir Belediyesi tarafından iptal edilmiş, "Ulus Tarihi ve Kültürel Kentsel Dönüşüm ve Gelişim Proje Alanı" oluşturulmuştur.

Bu alan "Ulus Tarihi Kent Merkezi Koruma Islah İmar Planı"nın tamamını, "Tarihi Kale İçi"ni, Kale'nin doğusunda yer alan bölgeye ait "Eski Kent Dokusu Koruma İmar Planı"nın kuzey bölümünü Atıf Bey 1. Etap Park ve Rekreasyon Alanı Uygulama İmar Planı"nı, "İsmetpaşa Mahallesi"ni ve "Roma Hamamı"nı kapsamaktadır. Söz konusu alanlar 2005 yılında "Yenileme Alanı" olarak ilan edilmiştir [2]. (Ancak sit alanları ilke olarak yenileme alanı olarak ilan edilemezler. Koruma-geliştirme-yenileme alanı olabilirler.)

Plan, Ankara Büyükşehir Belediyesi ile Hassa Mimarlık Mühendislik İnşaat San. ve Tic. Ltd. Şirketleri arasında yapılan sözleşme ile Doruk Planlama Ltd. Şirketi, Şehir Plancısı İsmail Günal'ın müellifliğinde beraberinde oluşturulan ekip tarafından hazırlanmış, 2007 yılında yürürlüğe girmiştir [2]. Plan, kentsel sit alanlarını koruma-yaşatma bağlamında değerlendirildiğinde;

Hazırlanan planlarda korunması gereken yerleşim deseninin ve birçok yapının (Ulus İs Hanı, Ankara Hali, Anafartalar Çarsısı, 100. Yıl Çarsısı vb.) tamamının anı değeri taşıması ve mimari özellikleri göz ardı edilerek getirilen yeni arazi kullanım kararlarının, koruma-yaşatma amaçlı olmadığı, ranta yönelik olduğu anlaşılmaktadır.

Bu plandaki arazi kullanımı ve ulaşım kararları, mevcut tarihi dokuyu yok ederek yeni ticari işlevli bir yapılaşmayı öngörmektedir. Özellikle ulaşım ağırlıklı olduğu görülen bu taslakta, yaya yollarının zemin kotu altına alınmasıyla, yaya yolu ile toplu taşım modları arasında geçiş ve terminal noktalarının, ekonomik külfet kadar sosyal ve psikolojik boyutlar da yadsınmaktadır. Dolayısıyla, planlamanın gereği analitik etütlerin yapılmadığı ve böylece yayalaştırma konusunda uygun çözümler sunulmadığı gibi, ulaşım ağının üst ölçek planlamadan yoksun olarak, noktasal

müdahalelerle önerilen tünel ve kavşaklarla düzenlenmeye çalışıldığı, toplu taşım planlamasını önemsemediği ve yoğun araç kullanımına karşın otopark çözümlerinin getirilmediği anlaşılmaktadır [37].

Bu noktada en önemli diğer bir sorun, yapı ulaşım hatlarının da zemin kotu altına alınması ve böylece tünellerin çoğunlukta olması, özellikle Roma dönemine ait kalıntıların henüz büyük bir bölümünün ortaya çıkarılmadığı düşünüldüğünde, daha önceki teşebbüslerde olduğu gibi bu planın uygulanamayacağı açıktır.[37].

Mimarlar Odası Ankara Şubesi'nce yapılan 13.09.2006 tarihli basın açıklamasında ise uygulamanın getireceği yeni arazi kullanım kararları açısından aşağıdaki hususlar eleştirilmiştir:

- Hacı Bayram Camii'ne ek cami yapılması ve önündeki mevcut meydana ticari kullanımların ilave olarak "Geleneksel formda ancak" yeni inşa edilecek yapılar, Osmanlı Çarsısı, Arasta vb. inşa edilmesi ve zaten yoğun kullanımlı meydanın daha yoğun hale getirilmesi,

- Kale içinde ve dış mahallelerde doku değişikliği ile birlikte, arazi kullanma kararlarını değiştiren, ticarete dönüşüm yolunu açarak ve minimum parsel büyüklüğünü 150 m^2 ile tanımlayarak tevhid edilmesini de öngören bir anlayışla mevcut tarihi dokunun hızla elden çıkması ve yıkılarak yeni ticari işlevli – ortak karakteri olmayan bir yapılaşma karmaşasına dönüştürülmesi,

- Özellikle Kale içindeki mahallede meydana gelecek betonarme yapılaşmanın geri dönülemez biçimde gerçekleşmeye açık olması olumsuz bulunurken,

- Bu çalışmada yapılacaklar arasında yer alan Hıdırlıktepe'de yapılacak operasyonlar gecekondu dönüşümü için konut adası oluşturma, yeşil alana dönüşüm vb. ile,

- Bent deresi yol güzergahının değiştirilmesi ve bu yol güzergahında bir su yüzeyinin (eski Bent deresinin canlandırılması) oluşturulması fikri olumlu karşılanmış,

- Tarihi konut alanlarının neredeyse tamamının ticari kullanımlara dönüştürülmesi olumsuz karşılanmış,

- Kale önündeki park'tan Hacıbayram'a oradan Hıdırlıktepe'ye ve oradan da Kale içine teleferik tesisi gerçekçi bulunmamıştır.

Bu süreçte aslında yapılmak istenen bellidir; yıllardır Ulus'ta rant bir türlü istenildiği kadar arttırılamamaktadır ve bu önerilen plan ve projeler, gözü kara yıkım kararlarıyla, Ulus'u kullanıcının da farklılaştırıldığı bir yapıya dönüştürmek istemektedir.

Planın, tezin 5. bölümü olan Çalışma Alanının Mimari, Fiziksel ve Sosyal Analizi bölümünde detaylı olarak tariflenen çalışma alanına yaklaşımı ise şu şekildedir:

Çalışma alanının bir bölümü korunacak konut alanı, bir bölümü ise yenilenecek konut olanı olarak tariflenmiştir. Geleneksel konutları yok eden 10m ve 12m genişliğinde yolların açıldığı ulaşım kararları görülmektedir (EK-43)

Bahse konu imar planı raporunda:

…"Kentsel sit alanlarının dışında kalan konut kullanımına ayrılan "yenilenecek konut alanları"nda imar, koruma ve belediye mevzuatının öngördüğü çerçevede kentsel dönüşüm ve yenileme projeleri yapılarak kentsel çevrenin çağdaş standartlara göre yenilenmesi de Ankara Tarihi Kent Merkezinin koruma-planlama stratejileri arasında kabul edilmiştir. Planlama alanında Belediyesi tarafından koruma mevzuatı çerçevesinde imar hakları aktarımı gibi uygulama araçlarının hayata geçirilebilmesi açısından da "yenilenecek konut alanları" fırsat olarak değerlendirilmektedir."…[2]

demektedir.

2008 yılında yenileme amaçlı koruma imar planının yürütmesi durdurulmuştur. Bu haliyle Ankara eski kent dokusu plansız kalmıştır.

Diğer Planlar

Ankara Kalesi Koruma ve Geliştirme İmar Planı (1988)

Bu plan ile, "Ankara Kalesi'nin tarihi, kültürel, yapısal ve turistik önemini vurgulayacak işlevlerin gerçekleşmesi için özendirme ve sağlıklaştırma" amaçlanmaktadır.

Dış Kale'de turizm amaçlı ticaret, geleneksel üretim, turizm, kültür tesisleri, turizm tanıtma büroları vb. kullanımların gelişmesi öngörülmektedir. İçkale'de ise, Kale surlarının ortaya çıkarılması hedefine yönelik olarak sınırları belirlenen kamu proje alanları ile çevre düzenlemesi, meydan düzenlemesi, seyir ve bakı terasları oluşturulması, yaya sokakları düzenlemesi vb. açık alan düzenlemeleri öngörülerek tescilli ve diğer korunması gerekli yapılarda kullanım değişiklikleri getirilmekte ve turizme yönelik kullanımlar özendirilmektedir. Kamu proje alanlarında öngörülen düzenlemeler sonucunda tescilsiz ve niteliksiz yapılaşmaların tasfiye edilerek Kale içindeki tarihi dokuda yarattığı tahribatın engellenmesi amaçlanmaktadır. Ayrıca, belirlenen alanlarda kazılar yoluyla araştırma yapılması da Planın öngörüleri arasındadır [12].

Harita 3.6. Ankara kalesi koruma ve geliştirme imar planı [12]

Ankara Eski Kent Dokusu Koruma Amaçlı İmar Planı (2005)

Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından yaptırılan söz konusu Plan, Kale'nin güney ve doğu kesimlerindeki tarihi yerleşim alanlarını kapsamakta olup, kentsel dokuların ve yapıların ele alınmasında detaycı bir yaklaşımı benimsemektedir. Keskin tanımları olan işlevsel bölgeleme yerine koruma öncelikli ilkeler çerçevesinde belirlenmiş esnek kullanım kararları öngörülmektedir. Plan, belirlenmiş alanlarda restorasyon, yenileme, açık yeşil alan, meydan ve yaya mekanları ile taşıt yollarının düzenlenmesini içeren kamu proje alanlarını tarif etmektedir. Söz konusu kamu proje alanları Planın öngördüğü sağlıklaştırma hedefine ulaşılabilmesi için konulan tetikleyici odaklar olarak işlev görmektedir [12]. Ancak, Ulus Tarihi Kent Merkezi Koruma – Islah İmar Planında olduğu gibi yüksek düzeyde kamulaştırma maliyeti öngörmektedir.

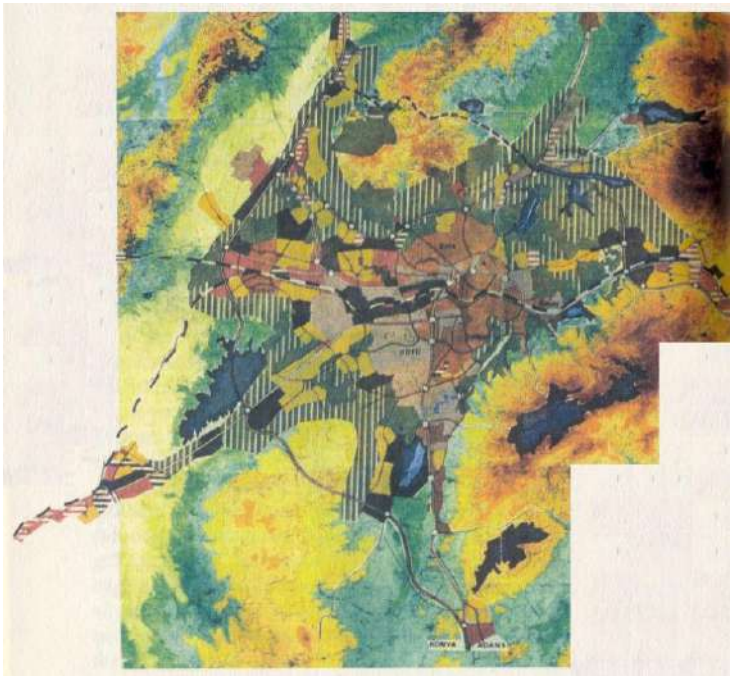

Harita 3.7. Ankara eski kent dokusu koruma amaçlı imar planı [2]

Ankara eski kent dokusu için yapılan planlama çalışmaları özetlenmiştir.

3.1.7. 1990 Ankara Nazım Planı Sonrası Kent Gelişimine Yönelik Planlar

1984 yılında çıkan 3030 sayılı Kanun ile Ankara Büyükşehir Belediyesi'ne Nazım İmar Planı yapma görevi verilmiştir. Fakat 1985-86 yıllarında yeni planın yapılması sürecini EGO Genel Müdürlüğü üstlenmiştir. Ankara'da metro sistemi kurulması çalışmaları gereği yeni bir plan ve ulaşım sistemi çalışması gerektiğinde ODTÜ tarafından Ankara 2015 Yapısal Planı hazırlanmıştır [9].

Harita 3.8. Ankara 2015 yapısal plan şeması [9]

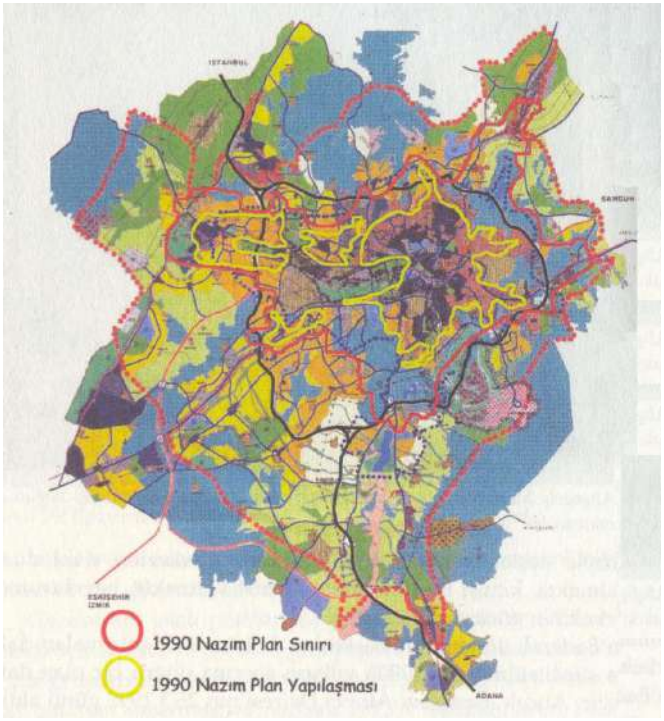
Nüfus projeksiyonları yapılmış, tek koridor yerine çift koridorlu bir ulaşım sistemi ve otoyol ağı devreye sokulmuş, Batıkent metrosunu verimli hale getirecek nüfus-işgücü dağılımları önerilmiştir.

Ankara 2015 planında alınan kararlar uygulanmamış, otoyolun tasarımı değiştirilerek kenti saran bir çevre yolu yapılmıştır. Bunun yanı sıra, Planda öngörülen artışın tersine, 1990 yılında Ankara'da nüfus artışında düşüş yaşanmış ve plan çok koridorlu büyümeyi savunan bir düşünce olarak kalmıştır [9].

3.1.8. Ankara 2025

1989-1994 yılları arasında Büyükşehir Belediyesi İmar Dairesi yeniden planlama çalışmaları yapmıştır [9].

Öncelikle, Ankara'nın mevcut durumu analiz edilmiş, yapılaşmış ve tahsisli ancak yapılaşmamış alanlar, gecekondu ıslah planı uygulanan alanlar belirlenmiştir.

Harita 3.9. Ankara 2025 metropoliten alan alt-bölge nazım planı [9]

1/50000 ölçekli Ankara 2025 Metropoliten Alan Altbölge Nazım Planı temelde güneybatıdaki gelişmelerin etkisinde kalmış, etkin bir ulaşım ve altyapı ağı yaratamamıştır. Kent için bir makroform belirlenmemiş, kent içerisinde çok sayıda alan ve konuya müdahale edilmiştir. Bu dönemde başlayan gecekondu ıslah planları süreci ile Çekirdek Alan içerisinde orta ve üst-orta gelir grupları yoğunlaşırken, üst gelir grupları güneybatı yönünde çeperlere doğru yayılmıştır. Merkezden uzaklaşma süreci büyük alışveriş merkezlerinin yapılması ve yeni odaklar yaratılması ile desteklenmiş ve Ankara denetimi zor bir biçimde yayılmıştır [9].

4. GELENEKSEL ANKARA EVLERİ

Bu bölümde Ankara Kalesi'nin yakın çevresindeki, Ankara kentsel sit alanındaki, evlerin genel özellikleri incelenmiştir. (Geleneksel Ankara Evleri olarak tanımlanan evler, Ankara kentsel sit alanındaki geleneksel nitelikli evlerdir.)

Geleneksel Ankara Evleri, avluludur ve iklim ve diğer ihtiyaçlar nedeniyle iç içe geçmiş bir doku oluşturmaktadırlar. Boyut ve oran itibariyle döneminin yapı teknolojisini yansıtan yapılarda, komşu yapı ile olan görsel ve işlevsel ilişkiler dokunun oluşmasına büyük ölçüde biçim vermiştir. Söz konusu yapıların sokak ile olan ilişkisi çoğunlukla bir bahçe duvarı tarafından kesilmekte olup geleneksel konut mimarinin vazgeçilmez elemanı olan cumbaya yoğun bir biçimde rastlanmaktadır [13].

Taş kaplı sokakları, evlerin üst katlarından taşan çıkmaları, küçük pencereleri ve kafesleri, çıkmaları taşıyan payandaları vardır. Sokak evin bir parçasıdır, evler üretim ve yaşamın sürdürüldüğü iç avluya açılırlar. Evler, sokaklar ve bahçe duvarları birbirini tamamlar. Zemin kat ile bütünleşen bahçe duvarı sokağın devamıdır. Üst katlarda çıkmalar ve geniş saçaklar cepheyi oluşturur. Üst katı taşıyan payandaların strüktürel görüntüsü, bahçe ve avlu tarafında gölgeli hayat ve revaklar, açıktan çıkan merdivenler geleneksel Ankara evinin karakteristik cephe özellikleri arasında yer alır [14].

Geleneksel Ankara evi genellikle çok katlıdır. Parsel-kitle ilişkisine bakıldığında farklı tipolojilere rastlanmaktadır. En az iki kattan oluşur. Zemin katları sokağa çoğunlukla açılmaz. Bir bahçe ya da avlu aracılığı ile sokağa çıkılır. Evin esas katı ve gündelik hayatın ağırlıklı olarak geçtiği yer birinci kattır. Bu kat cumbaları aracılığı ile yapıda bir çıkıntı oluşturarak sokağa taşar. Evin iç bahçesi veya avluyla olan ilişkisi önemli fonksiyonlardan biridir. Ev-avlu bağlantısı hayat veya odaların önünde ve arasında bulunan üstü örtülü açık galeri aracılığı ile olur [13].

Yapıda orta kat varsa bu kat genelde alçak kat, yarım kat veya tam kat olarak kullanılmaktadır. Üst katlarda kullanılan pencere çıkmaları eve hareketlilik kattığı gibi genel olarak sokak ve şehir görüntüsünde de hareketlilik sağlamaktadır. Ahşap tavanlar, bindirme tekniği, oyma bir çevre suyu ya da bir göbekle süslenir. Anılan yapılarda kapı detayları, zemini üst kata dışarıdan bağlayan merdiven özellikleri, hayatlı ve sofalı plan özellikleri, cihannümaları, süslemeleri, ocakları, vb. dikkat çekici unsurlardır [14].

4.1 Konum Özellikleri

Ankara tarihi kent dokusunda, bir çeşme ya da bir dinsel merkezin bulunduğu meydanı çevreleyen binalarla oluşan sokaklar yerleşmenin özelliğini yansıtırlar. Bazı bölgelerde sokak üzerine taşan saçaklar kapalı mekân etkileri oluştururlar. Bu organik sokakları bölgesel özelliklere göre bazen ahşap payandalı ya da taş konsollu çıkmaları ile yapı kütleleri, bazen de yüksek bahçe ya da avlu duvarları sınırlar [13].

İç ve dış çevre arasında plan düzeninden doğan sıkı bir ilişki vardır. Zemin kat genelde sokak cephesinde kapalı tutulmuştur. Üst katlar da çıkmalarla sokağa açılır. Evler yaşamın yoğun olarak geçtiği bahçe ya da avluya yönelirler [13].

Eve çoğunlukla avlu üzerinden girilir. (Avlusuz yerleşim yenidir.) Avlu genellikle toprakla veya taşla kaplıdır. Bu sebeple bazı yerlerde avluya *taşlık* da denir [13].

1979-1980 yılları arasında Ankara Kaleiçi'nde yapılan çalışmalara göre [43] geleneksel evlerde 3 türlü giriş izlenmektedir:

Sokağa açılan avlu kapısından avluya girilmekte ve avludan eve geçilmektedir. Bu durum daha çok düz araziye yerleşmiş evlerde geçerlidir [43].

Sokaktan doğrudan zemin kata girilmekte ve avluya evden geçilmektedir [43].

Özellikle evin eğimli araziye yerleştiği durumlarda, birinci kata sokaktan, zemin kata ise alttaki diğer sokaktan girilen avludan geçilmektedir. Örneğin Dış Kale'de Kireçli, Kale ve Haymana Sokaklar, İç Kale'de Alitaşı ve Hisar Sokakları üzerindeki parsellerdeki ilk yapıların durumu böyledir. (Örneğin Haymana Sokak No:6) Bu sokaklarda, arkaya, avluya doğru bir eğim vardır. Arazinin daha düz olduğu durumlarda ise avlu kapısı ev kapısının yanında veya yan sokakta yer almaktadır. Kalekapısı Sokak No:12, Alitaşı Sokak No:15, 17 gibi [43].

Evlerin, arsanın hangi kenarına inşa edildiğini genellemek pek mümkün değildir. Ancak, bunun ev-sokak ilişkisiyle bağlantılı olduğu ve daha erken evlerin genellikle avluya (Alitaşı Sokak No:11), daha geç evlerin ise doğrudan sokağa (Devdiran Sokak No:28) cephe verdikleri söylenebilir. Özel bir konumu olmayan evlerde, arsa uygunsa yönlenme daha önemli bir etken olmaktadır. Sokaklar, genellikle doğu-batı yönünde uzanmakta ve en azından dış sofalı evlerin aynı yönlenmeyi yeğleyerek yerleştirildiği gözlenmektedir. Ancak Kale'nin çok engebeli ve arazinin nispeten sınırlı olması, arsa boyutları kadar evlerin konum ve yönlendirilmesini de büyük ölçüde kısıtlamıştır [43].

4.2. Cephe Özellikleri

En az iki katlı olup üst kat yaşama katı olarak kullanılmaktadır. Zemin kat sağır, yüksek ve kâgirdir. Üst kat çıkmalarla sokağa uzanır. (Çıkmaları doğuran sebepleri şöyle sıralayabiliriz; oturma yerlerine verilen önem, yer kazanmak, manzarayı ve sokağı seyretmek, ışık ve serinlemek, mimari sebepler [15].) Zemin kat taş veya kerpiç bir duvarla sokağa kapalıdır, üst kat ağır taşıyıcı duvarlar veya ahşap direkler üzerine oturur. Orta kat, varsa, alçak tavanlı yarım veya tam kattır. Üst kat, pencereler ve çıkmalarla hareketli bir görünüm kazanmıştır. Bazı binalarda düşey sürme pencereler görülmektedir [16].

Ankara evlerinde çıkma, buraya özgü olarak, giderek taşan basamaklı ahşap bingilere oturtulur [14]. Çıkmaların düzene girmesi 17. yüzyılda, Ankara'da bingilere oturması

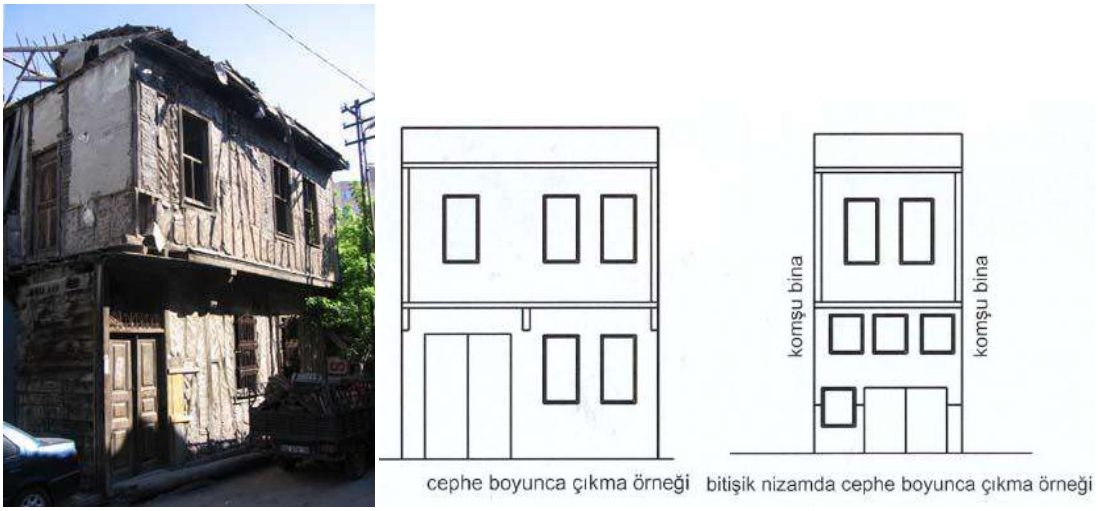
18. Yüzyılda başlar [16]. Ön yüzde bazen bunlar birleştirilerek boydan boya çıkma yapılabilecektir [14].

Ankara evlerinde oda üst katta daima dikdörtgendir. Sokak buna elvermiyorsa üçgen çıkma bunu sağlar ve bazen yan yana sıralanarak testere ağzı denen şekli alarak sokakta güzel bir görüntü ve devingenlik sağlar. Sokağa bakan oda sayısı ne denli çok ise bunların sayısı da o kadar artacaktır [14].

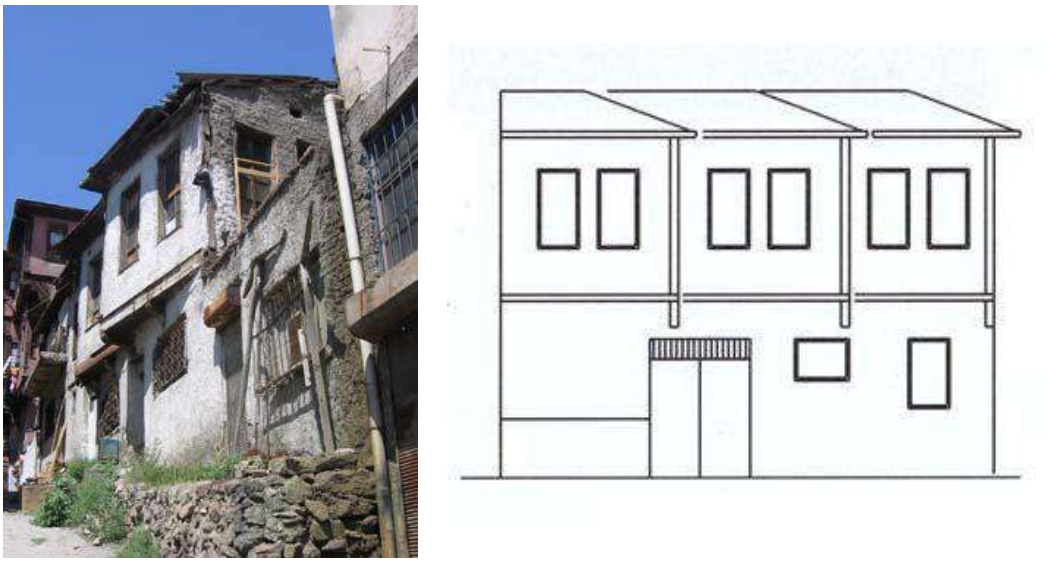
Orhan Cezmi Tuncer, Ankara Evleri adlı kitabında [14] Ankara evinde çıkmanın vazgeçilmez bir öğe olduğunu ve planı genişletme, gönyesine getirme, sokağı, avluyu izleme amacına yönelik olduğunu belirterek çıkma türlerini aşağıdaki örneklerde görüldüğü gibi gruplandırmıştır [14]. (Fotoğraflar Ankara kentsel sit alanındaki evlere aittir.)

Resim 4.1. Sağ yanda çıkma örneği [2]

Resim 4.2. Cephe boyunca çıkma örneği [2]

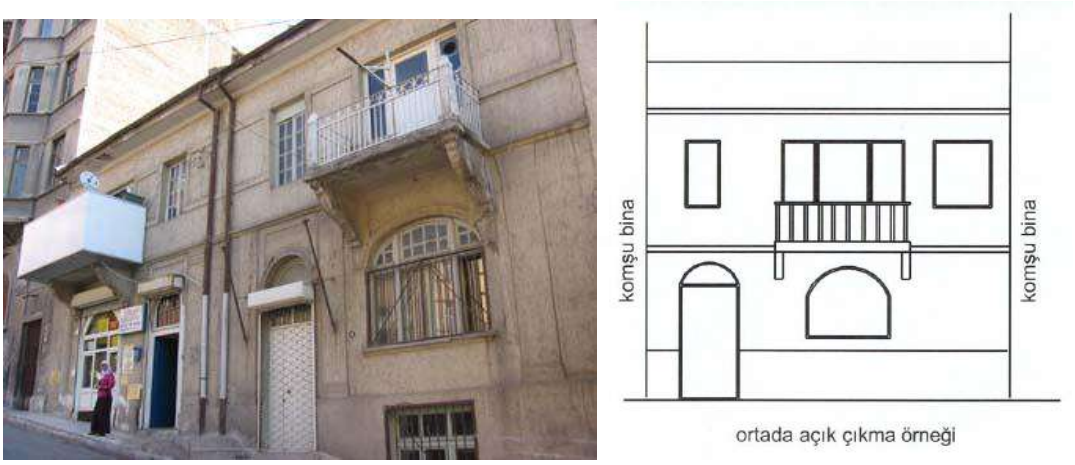
Resim 4.3. Gönye tipi (Testere) çıkma örneği [2]

Resim 4.4. Çıkma ve köşe pahı örneği [2]

Resim 4.5. İki yana çıkma, ortada açık çıkma örneği [2]

Resim 4.6. Ortada açık çıkma örneği [2]

Resim 4.7. İki yanda çıkma örneği [2]

Resim 4.8. Yanda açık çıkma örneği [2]

4.3 Plan Şeması Özellikleri

Türk evinde plan, odaların bir sofa çevresine dizilmesiyle oluşur. Odalar arasında kalan sofa, değişkendir. Bu yüzden ev tipini sofa belirler. Sofayı merkez alan simetrik veya asimetrik plan şeması görülür [17].

Geleneksel Ankara evinde, oda her işleve uygun şekilde kurulmuştur. Bütün odalar aynı özelliklere sahiptir. Oda iç cephesinin biçimlenmesi insan eylemlerinin gerektirdiği boyutlara göre sağlanmıştır. Bir oda aynı zamanda yemek yenen, yatılan, misafir ağırlanan oda olabilir. Sedirler odaların kenarına yerleştirilir [18].

Eyüp Kömürcüoğlu 1946 yılında *Ankara Evleri* adlı doçentlik çalışmasında [13] geleneksel Ankara evleri plan tiplerini "A Tipi Plan Şeması" ve "B Tipi Plan Şeması" olarak gruplandırmıştır. Sedat Hakkı Erdem ise sofanın konumuna göre "Dış Sofalı Plan Şeması" ve "İç Sofalı Plan Şeması" olarak isimlendirmiştir [19].

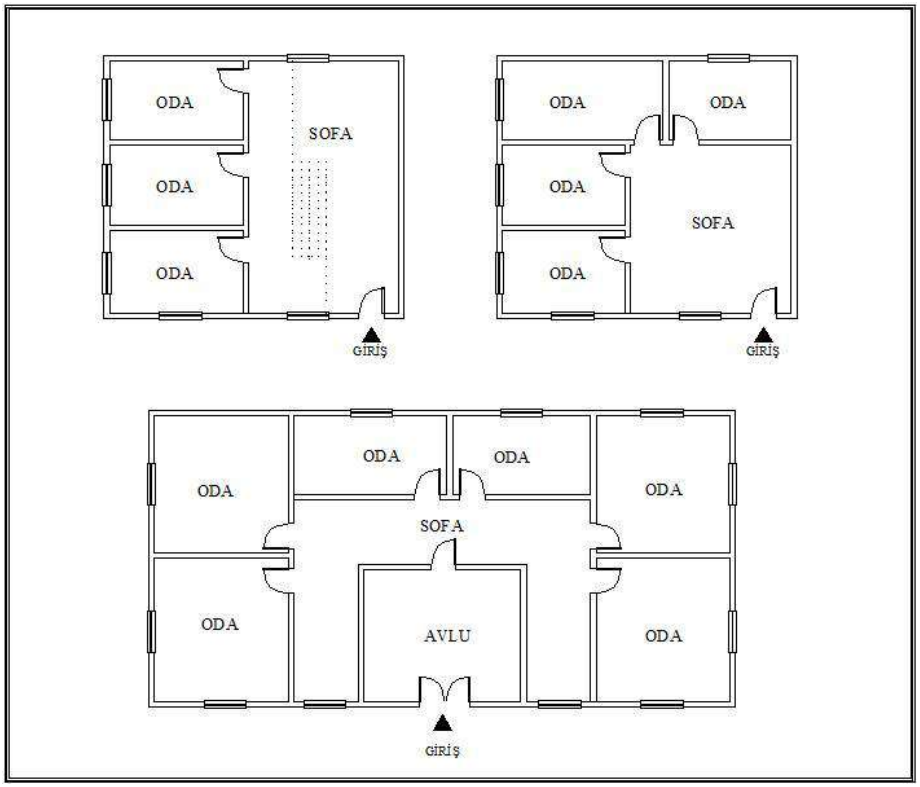
4.3.1. Dış sofalı plan şeması

Geleneksel Ankara evinde örnekleri çok olan bir tiptir, çeşitlemeleri çoktur, simetri az görülür. Sofa bir ya da üç cephesi duvarsız olarak dış dünyaya açıktır. Sofa iyi havalarda ve özellikle yazın yoğun bir yaşama ve üretim alanıdır. Çoğunlukla sofanın iki dar ucu yan duvarların uzantısı ile kapanmıştır [13]. Cengiz Bektaş Türk Evi adlı kitabında [20] bu plan şemasını sofanın durumuna göre alt bölümlere ayırmıştır:

Yan Sofalı Plan Tipi: Odalar sofanın yanına dizilmişlerdir,

Dış Sofalı L Plan Tipi: Odalar sofanın birbirine bitişik iki kenarına dizilmişlerdir. Sofa köşededir ya da bir başka deyişle odalar L biçiminde dizilmişlerdir.

Dış Sofalı U Plan Tipi: Odalar sofanın üç kenarında da vardır [20].

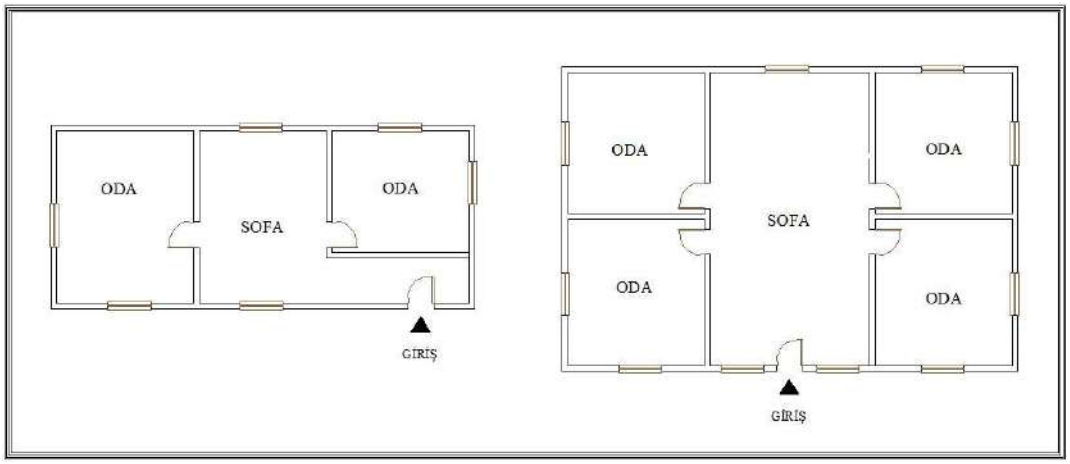
Şekil 4.1. Dış sofalı plan şeması [19]

Planlar şematik olarak çizilmiştir, Sedat Hakkı Eldem'in Türk Evi Plan Tipleri [19] adlı kitabından alınmıştır.

4.3.2. İç sofalı plan şeması

Odalar sofanın iki yanına dizilmiştir. İç sofalı çözüme *karnıyarık* da denir. Bu sofanın iki yanda da çıkmaları olabilir [20]. XVI. yüzyıldan beri görülmeye başlanır [13].

İç sofalı tiplerde merdiven; sofada, odalar arasında, ya da sofanın bir ucunda yer alır. Üst katları yatak odaları ve konuk (baş oda) odalarına, alt katlar ise konutun genel hizmetleri, ahır ve depolar için ayrılmıştır [19].

Şekil 4.2. İç sofalı plan şeması [19]

Planlar şematik olarak çizilmiştir, Sedat Hakkı Eldem'in Türk Evi Plan Tipleri [19] adlı kitabından alınmıştır.

4.4. Yapım Yöntemi Özellikleri

Geleneksel Ankara evinde ana yapım malzemesi ahşap, yapım yöntemi olarak da ahşap çatkı seçilmiştir. Bu yöntem bir geleneğin devamı olduğu kadar, Anadolu'nun ormanlık bitki örtüsüne uygun olduğu gibi, bölgenin deprem alanı olması dolayısıyla da yararlıdır. Yığma ahşap yönteme göre daha az ahşap malzeme istediğinden ahşabı az yöreler için de uygundur. Dolgu malzemesi yörede kolay bulunan malzemelerdir [21].

Ankara evlerinin temel duvarları daima taştır. Derinlikleri araziye, genişlikleri taşıdıkları alt kat duvarlarının genişliğine bağlıdır. Temel üzeri, ahşap çatkı arası kerpiç veya tuğla dolgudur. Zemin katlarda dolgu gereci genelde kerpiçtir. Çatkı aralarında dolgu kerpiç olduğu zaman duvarlar içten ve dıştan sıvanır. Dış cepheler, ahşap çatkılar açık kalacak şekilde beyaz badanalıdır. Çatkı arası tuğla ile doldurulduğu zaman duvarlar yalnız içten sıvanır. Dış cepheler olduğu gibi ahşap dikme ve tuğlalarıyla görünüm verir. Tuğla örgüleri bazı yerlerinde geometrik süsler meydana getiren şekillerle düzenlenmiştir [22].

Binalarda, ahşap yapı detayları basit olup, karmaşık geçme detayları yerine kolay geçmeler ve çivili birleşimler tercih edilmiştir. Ahşap çatkı inşaat, dış ortama daha çok açılmaya imkân veriyor böylece açık sofalar yapılmasına, daha çok pencere açılmasına, çıkmalar ve geniş saçaklara da olanak sağlanmıştır [21].

Yapım tekniği bütün geleneksel konut mimarisinde hımış, kerpiç, tuğla veya nadir diğer malzemeler ile dolgudur. Dış cephede taşıyıcı sistem açık bırakılarak geri kalan bölümler veya sadece köşe dikmeleri açık bırakılarak geri kalanı sıvanmıştır. Zemin katların bir bölümü kagir, bir bölümü kagir subasman üzerinde hımış tekniği ile yapılmıştır. Çıkmaların günümüze kalan az sayıdaki örneğinde Ankara ve yakın çevresine özgü bindirmeli teknik uygulanmıştır. Son döneme ait yapılarda çıkmaların payandalı profilli konsollu veya payandasız da yapıldığı görülmektedir. Saçaklar da yapı niteliğine bağlı olarak merteklerin görüldüğü altı açık saçaklar olmakla birlikte önemli sayıdaki yapıda saçak altlarının kaplanmış olduğu görülmektedir. Ankara evlerinde İstanbul'daki ahşap konut mimarisinde olduğu gibi bütünüyle ahşap kaplama yapılar görülmez. Yapılarda iç kaplamanın bağdadı üzerine kireç harçlı sıva veya çamur sıva yapıldığı görülmektedir. Kapı, döşeme kaplaması, tavan silme profili ve benzeri elemanların boyasız olduğu veya sadece bezir[1] sürüldüğü anlaşılmaktadır [14].

19. yüzyılın sonlarında son dönem akımları ve Neo-Klasik Osmanlı üslubu birbirine katılarak ahşap evlerde çok iyi uygulanmıştır [21]. Barok dönemin eğri çizgileri ahşaptan oyularak kolaylıkla elde edilmiş, eğri yüzeyler ise bağdadî yöntemle en doğru şekilde uygulanmıştır. Neo-Klasik dönemde yarım gömme sütunlar, üçgen alınlıklar, daire ve düz kemerler, iri silmeler ahşap evlere de kolaylıkla uygulanmıştır. Çatı katı balkonları, korkuluklar, yaşmaklar[2] çok güzel örnekleri sergiler. Birbirine eklenen tahta, çıta ve profillerle bütün ve detay arasında oranlamalar, ritmik bölünmeler, gölge ve ışık etkileri yaratılmış, bunlara bazen renkli

[1] Keten tohumundan çıkarılan, yağlıboya ve vernik yapmakta kullanılan, çabuk kurur bir yağ, beziryağı. Havanın etkisiyle rengi koyulaşır ve sürüldüğü yerde oksitlenme yoluyla bir film tabakası meydana getirir[23].

[2] Basmak, davlumbaz. Ocakta dumanın odaya girmesini önleyen siperlik [14].
Bir ocakta(şöminede) çoğu konik olan davlumbazın altından sarkan tarım silindir biçimindeki bölüm,ocak yaşmağı [23].

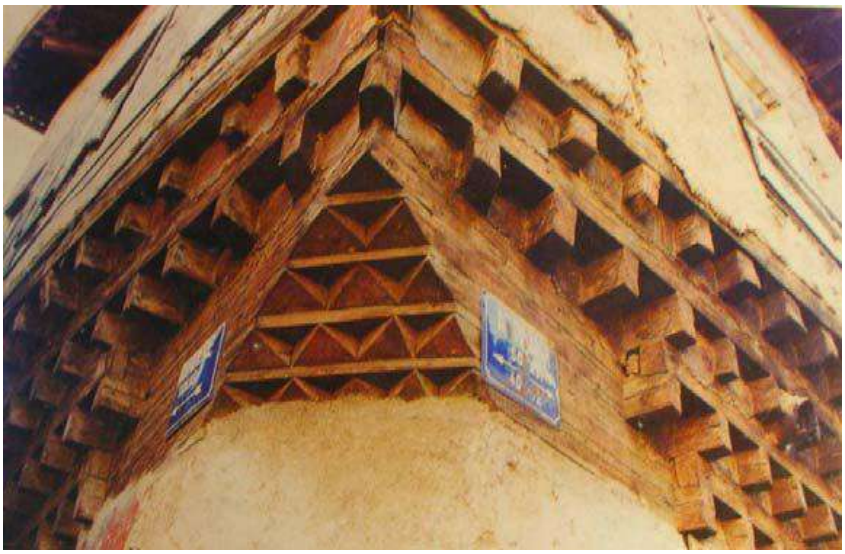
nakışlar, resimler ve silmeler de katılmıştır. Alt katlardaki dışa açılan odaların pencereleri elden geldiğince küçültülmüş ve örtülmüştür. Buna karşılık üst kattakiler büyük boyutta ve çok sayıda düzenlenerek ışığı ve görüşü arttırmıştır. Yapının en önemli odası en elverişli yöne doğrultulmuş ve çok sayıda pencere ile değerlendirilmiştir [14].

4.5. Mimari Elemanlar

4.5.1. Dış cephe elemanları

Çıkmalar

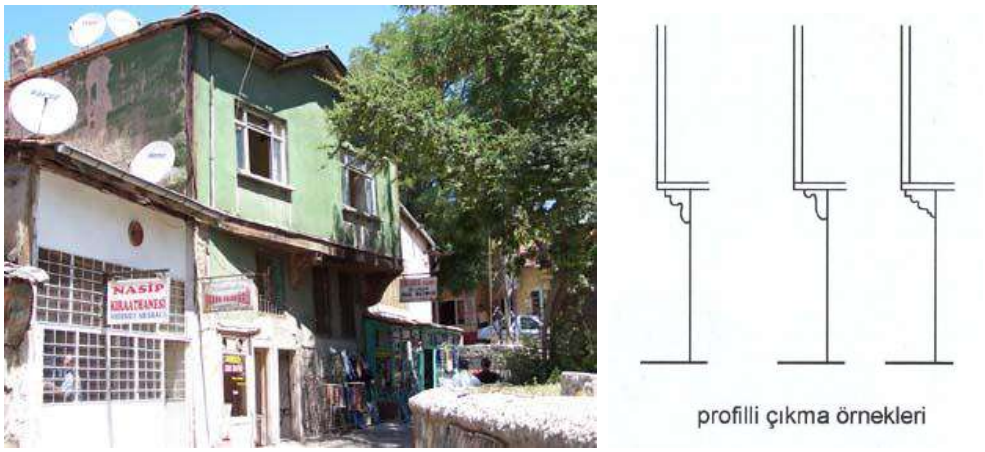
Bindirmeli çıkma tekniği Ankara evi ile bütünleşmiştir. Bindirmeli çıkma tekniği, birbirinin üzerine bindirilmiş ve her sırada yönleri değiştirilmiş kirişlemelerden oluşturulmuştur. Her tabakadaki çıkıntı, bir kiriş başının dayanabileceği kadar yapılmıştır. Bu kiriş başlarının sonlarına birer taban oturtularak, tabanın bir ucu duvar yüzü veya bir önceki kiriş sıvasına oranla biraz uzatılmıştır (Resim 4.9). Bu şekilde en fazla beş kademe oluşturularak, yaklaşık 1,00 metre kadar dışa çıkılabilmiştir [24].

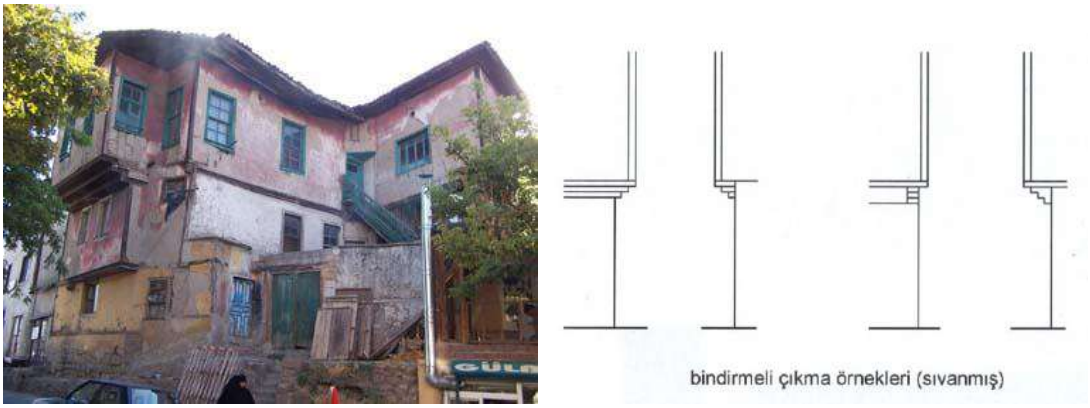
Resim 4.9. Bindirmeli çıkma, köşe pahı ile birleştirilmiş
Kale Mah., Atpazarı ile Karadere Sokak köşesi [14]

Dışarıya doğru uzanan döşeme kirişleri en üst çıkma kirişlerini oluşturmuştur. Bu kirişlerin uçlarına oturan taban, üst kat duvar iskeletinin tabanı olmuş, yan duvarda ise en dış döşeme kirişi bu görevi üstlenmiştir. Kirişleme, çıkmanın genişliğine göre tekrarlanarak devam etmiştir. Çıkma kirişlerinden yalnız üsttekiler döşeme kirişi şeklinde iç hacimde devam etmiş, diğerleri konsol kirişi ve taban şeklinde duvar iç yüzüne kadar gitmiştir. Duvar içine giren alt kirişlerden yalnız bölme duvarlarına veya köşe duvara rastlayanlar devam etmiştir [13].

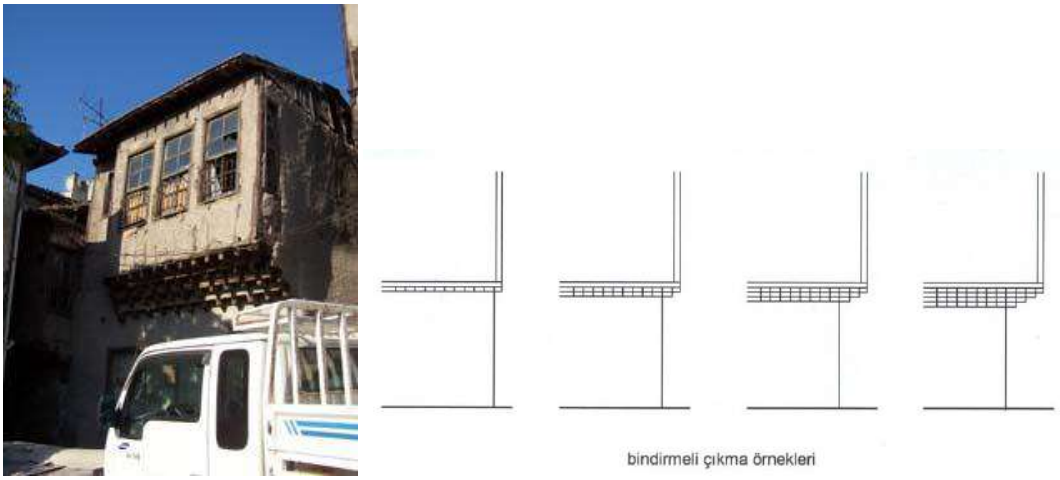
Eski evlerin çıkmaları kalın ve düzgün aralıklı kiriş başlarıyla bindirme tekniğinde yapıldığından, bu binaların cepheleri ayrıca bir mimari özellik ve güzellik kazanmaktadır. XVII., XVIII. yüzyıl ve daha sonraki devirlerde seyrek konsollar arasında düz kirişler çıkmaları desteklemektedir. Çıkmaları destekleyen ahşap dirseklerin çerçeveleri ince ahşaplarla kaplanıp, değişik süslemeler oluşturularak evlerin dış öğesi haline getirilmiştir [14].

Resim 4.10. Profilli çıkma örnekleri [2]

Resim 4.11. Bindirmeli çıkma örnekleri [2]

Resim 4.12. Bindirmeli çıkma örnekleri [2]

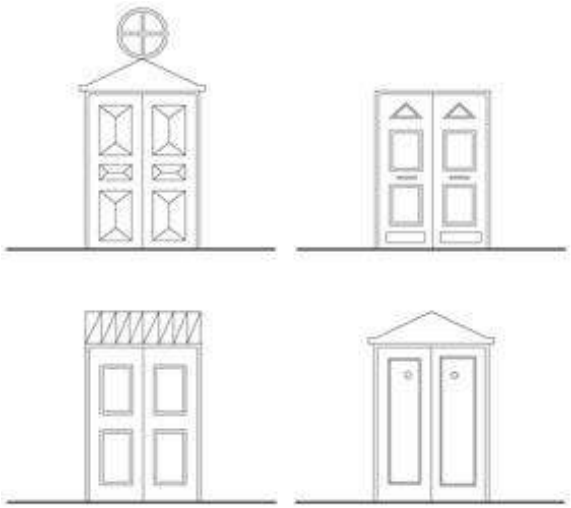
Kapılar

Sokak Kapıları

İki yanı ve üstü aydınlık pencereli, iki kanatlı ince detaylı, yanları penceresiz, üstü pencereli, iki kanatlı, üstü ve yanları penceresiz, iki kanatlı, tek kanatlı, üstü aydınlık pencereli, tek kanatlı üstü penceresiz tipler olarak gruplanabilir [14].

Resim 4.13. Sokak kapıları örnekleri [2]

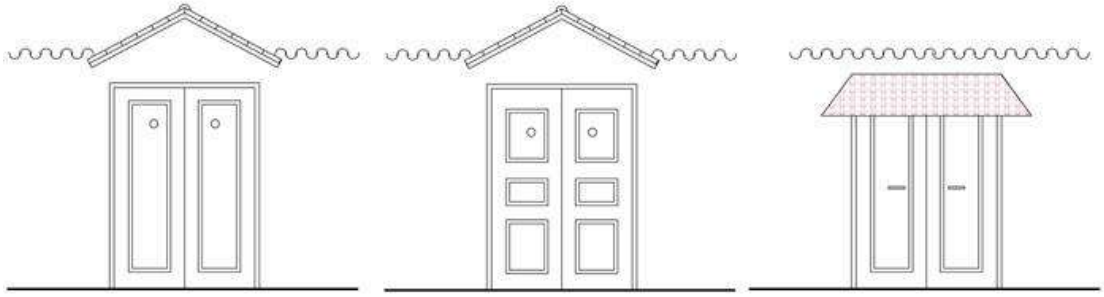
Şekil 4.3. Sokak kapıları örnekleri

Avlu Kapıları

Evlerin avlu kapıları genellikle ahşap ve çift kanatlıdır. Kapıların üzerleri sundurma veya beşik çatı biçiminde saçaklıdır. Üzerinde alaturka kiremit yer alır. Bazı avluların kapıları ise tek kanatlıdır [14].

Resim 4.14. Avlu kapıları örnekleri [2]

Şekil 4.4. Avlu kapıları örnekleri

Pencereler

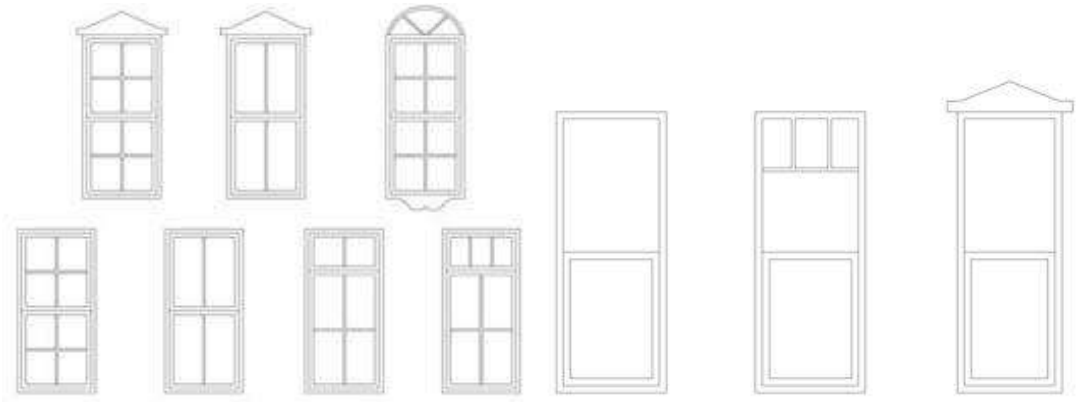
Alt kat pencereleri, korunaklı olması gerektiği için küçük, yükseklikleri az, parmaklıklı ve kapaklıdır. Üst katların, misafir odalarının pencerelerinin ölçüleri daha büyük, parmaklıklı, kafesli veya kepenklidir. Bunlar tip olarak giyotin[1] ve iki yana açılan kanatlı pencerelerdir. Giyotin pencereler çeşitli biçimlerde bölünmüştür, yükseklik, eninin 2 katıdır [14]. Açılan kanatlı pencereler de çeşitli biçimlere bölünmüşlerdir. Sofaların genişletilmesi amacıyla oluşturulmuş çıkmalar üzerinde, kemerli pencere tipleri de görülür. Bazı pencerelerde ahşap taç kullanılmıştır. Eski

[1] Düşey sürme pencere [23].

Ankara evlerinin bazısının divan odası pencerelerinin üzerinde bir sıra pencere daha yer alır. Daha küçük olan bu üst pencereler, ahşap çerçeve içinde tezyinatlı düz veya renkli camlı ve yalnız salona samimi bir ışık vermesi içindir [13].

Resim 4.15. Pencere örnekleri [2]

Şekil 4.5. Pencere örnekleri

Resim 4.16. Pencere örnekleri [2]

4.5.2. İç mekan elemanları

Tavanlar: Ankara evlerinde tavanın farklı bir yeri vardır. Tavanlar genellikle süslemelidir. Tavanların büyüklükleri ve süslemeleri bulundukları odanın, sofanın, balkonun büyüklüğü ile orantılıdır [25].

Tavan süsleme konuları çok zengindir. Tavanı oluşturan pervaz, zemin ve zeminden genellikle çıkıntılı olan göbek farklı konulardaki motiflerin uygun tekniklerle işlenmesiyle süslenmişlerdir. Göbek bulunmayan süslemeli tavanlar da bulunmaktadır [25].

Tavan süslemeleri, bulunduğu odanın ve evin diğer birimlerinde bulunan süslemelerle bütünlük içindedir. Tavan pervazlarında, zemininde ve göbeğinde farklı motifler uygulanmıştır. Desen ve motiflerde tekrar yoktur. Her bir pervazda, zeminde ve göbekte farklı süsleme desen ve motifleri tespit edilmiştir [25].

Dolaplar: Odaların boş kalan duvarlarının içine yerli dolap ve hücreler yerleştirilmiştir. Dolapların, odanın süslenmesinde ve kullanılmasında oldukça önemli yerleri vardır [13].

Dolaplar, bitişiğindekiyle sırt sırta düzenlenirler. Birkaç görevi vardır. Odaya açılan kapı eni kadar derinlikte olunca onu örtme, biraz da gizleme şansı olur ve gerekiyorsa oda yüzüne bir kapı daha yapılır. Böylece oda belli ölçüde gözlerden sakındırılır. Kapı arkası kare alanı gömme dolap ve bazen yüklük izler. Bunlar 2 kapaklı olup yere kadar inebildiği gibi pencere parapet kotundan başlatılarak, duvar pervazlarıyla görsel sıralamayı sağlarlar. Bunu açık dolap izler. Çoğu kez yarım daire planlıdırlar. Ayna, süs eşyası, kavuk, sarık, fes vb. konur yere kadar inmez. Son eleman burada gusülhanedir. Çift veya tek kapaklı olup, parapetinden içeriye açılarak girilir. Çinko kaplı duvarlarında dökme su ile yıkanır. Üst sınırları pencere ve kapıları izleyen pervazdır. Sonra yine kapaklı üst dolaplar dekoru tamamlar. Bazı evlerde kapı açılınca bu dolaplarla bütünleşen bir süreklilik sağlanır [14].

Resim 4.17. Dolap örneği [2]

Ocaklar: Yangın açısından en uygun yeri komşu dış duvardır. Yarım daire kesitli olur, tabanına kil serilip taş kaplanarak ahşap döşeme kirişlerinin ısınıp yanmasını önler. Üstü odaya taşkın ve onun görsel zenginliğini arttıran yarım koni davlumbazlarla bitirilir. Bunun tepesi tavan koltuk silmesine[1] kadar yükselerek boyutlarıyla da belirginleşir. Ocağın yanında sedir varsa taş korkuluklarla onlardan koparılır. Zengin evlerinde ocağın duvarda kapladığı kalınlık, dolapların ve

[1] Ahşap tavan ile duvarın ya da zarın birleştiği noktaya yerleştirilen profilli ya da düz tahta, tavan pervazı [23].

gusülhanenin buraya boydan boya yayılmasını da sağlar. Böylece odanın dış uzun kenarı, ahşap üstü kalem işleriyle bezeli bir ağırlık kazanır. Yaptıranın zenginlik derecesi bu süslemeye alçıyı da katarak, çerçeveler, çiçek desenli duvarlarla, aynalı panolarla daha da arttırılır [14].

4.6. Çatı Özellikleri

Ankara evlerinde, çatı dört yana eğimli olup girinti çıkıntılardan kaçınılmıştır. Çatılarda; kırma çatı ve alaturka kiremit, yer yer üçgen alınlıklar görülmektedir [16].

Çatıların eğimleri az, üzeri alaturka kiremitle örtülü, geniş saçaklı ve saçakların altı bazen kaplamasız mertekli, bazen de kaplamalıdır. Kaplamalı saçaklar daha geç devirlere aittir [13].

Kırma çatılar alaturka kiremitle kaplıdır. Geniş saçaklar duvar yüzeylerini koru maktadır. Kat arası bölmeler ve çatı ahşap konstrüksiyondur. Yapıların bir bölümünde alaturka kiremit marsilya kiremit ile bir bölümünde çinko malzeme çatı kaplaması ile değişmiştir [14].

Resim 4.18. Çatı örneği [2]

5. ÇALIŞMA ALANI YERLEŞİM DOKUSU VE YAPILARIN ANALİZİ

Bu bölümde, çalışma alanının genel ve çevresel özellikleri, yapıların mimari özellikleri, değişmişlikleri, yapısal ve konfor durumları ve yaşayanların sosyo-ekonomik özellikleri incelenmiştir.

5.1. Genel Nitelikler

Genel nitelikler, çalışma alanının konumu ve sınırları; ulaşım; arazi ve yapı kullanımı, altyapı ve parselasyon durumu olmak üzere beş başlık altında toplanmıştır.

5.1.1. Çalışma alanının konumu ve sınırları

Çalışma alanı Ankara ili, Altındağ ilçesi, Kale Mahallesi sınırları içerisindeki eski konut dokusudur. Alan Ankara kentsel sit alanı dışında, yenileme alanı içerisinde bulunmaktadır. Bu alan doğuda Gazeteci Kemal Aşık Caddesi, kuzeyde geleneksel konut dokusunun bitip kaçak yapılaşmanın (gecekonduların) başladığı yer ile batıda ve güneyde ise Kültür Bakanlığı Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurul Başkanlığı'nın 12.4.1980 ve A-2167 sayılı kararının (EK-47) 1. bölümünde belirlenmiş olan kentsel sit sınırı ve bu sınırları çevreleyen sokak çeperlerindeki yapılardan oluşmaktadır. (EK-1, EK-14). Çalışma alanının kuzeyindeki sınır, doğal sınır niteliğindedir. Alanda gezerken belli bir sınırdan sonra % 40'lara varan bir eğim başlamaktadır. Bu eğimli arazinin başladığı sınır, çalışma alanının kuzey sınırını oluşturmuştur. Çalışma alanının kuzey sınırından itibaren, kuzeye doğru, geleneksel yapıya rastlanmamıştır. Oldukça karışık olan ve yapılara ulaşımın zor olduğu bu eğimli arazide yoğun bir şekilde kaçak yapılaşmalar (gecekondular) bulunmaktadır.

Çalışma alanı sınırları kentsel sit alanı sınırına göre tanımlanmıştır. Bu sınırlarla alan yenileme alanı içerisindedir. 2005 yılına kadar Yalçınkaya ve Çeşme mahallelerini kapsayan çalışma alanı 2005 yılında Altındağ Belediye Meclisi'nin aldığı karar ve

Valilik onayı[1] doğrultusunda ilçedeki mahalle sayısının düşürülmesiyle Kale Mahallesi sınırları içerisinde, Kale Mahallesi'nin doğusunda yer almaktadır (EK-14, EK-15). Çalışma alanının doğusunda ve kuzeyinde gecekondular yoğundur.

Kale Mahallesi, geleneksel sivil mimarlık örneklerini içermektedir. Eğimli bir arazi üzerine konumlanmış olan çalışma alanı organik, dar ve çıkmaz sokaklardan oluşur. (Bu, alanın oyunlu ve sürprizli olmasını sağlıyor.) Mevcut sokak dokusunu çoğunlukla geleneksel yapılar ve bahçe duvarları oluşturmaktadır.

Giriş bölümünde de belirtildiği gibi çalışma alanındaki geleneksel nitelikli konutlarda ayrıntılı envanter çalışması yapılmıştır. İçine girilemeyen yapılarda yalnızca dış envanter, boş olup da içine girilen yapılarda iç ve dış envanterler, içinde yaşayanların bulunduğu ve içeri girilebilen yapılarda iç, dış ve sosyal envanterler yapılmıştır. Envanter numarası verilen 73 konuttan 39 konut iç, dış değerlendirme fişi ve sosyal anket, 11 konut iç ve dış değerlendirme fişi, 23 konut ise sadece dış değerlendirme fişi ile tespit edilmiştir (EK–28).

5.1.2. Ulaşım

Çalışma alanının yol dokusu tipik bir Eski Türk Kenti organikliği içindedir. Dar, eğimli, bazen merdivenli, yer yer çıkmaz sokakların yer alması açısından motorlu trafiğe uygun değildir. Çalışma alanındaki dar sokaklar ve bu sokakları çevreleyen yapılar ve bahçe duvarları organik bir yerleşim dokusu oluşturmuştur (EK-24).Çalışma alanının eski, dar ve pahlı (köşe kırmalı) yolları taşıt trafiğine uygun olmadığı halde arabalar bu yollara girmekte, park etmekte, dolayısı ile yaya trafiğini de güçleştirmektedir. Yolların tamamı asfaltla kaplanmış olup kaldırım yoktur.

[1] Geçmiş zamanda nüfusu 600 binlerde olan Altındağ ilçesinin sürekli göç vermesiyle bu rakam 2004 yılında 400 bine geriledi, göç dalgası nedeniyle mahalleler terkedildi, 113 mahallesi olan Altındağ'da nüfusun 40-50 kişiyi geçmediği mahalleler bulunuyordu. Yeniden yapılanma çalışmalarını doğrultusunda meclisten alınan ve Valilik tarafından onaylanan, mahallelerin birleştirilmesi ile ilgili karar ile 69 mahalle birleştirilip 18 mahalleye dönüştürüldü ve böylece toplam mahalle sayısı 59 oldu. 2007 yılı sonu itibariyle yapılan son düzenlemeyle Altındağ Belediye Meclisi'nin aldığı karar ve Valilik onayı doğrultusunda ilçedeki mahalle sayısı 54'e düştü [2].

Sokaklar; doğuda Hartuç Bey Sokak ve Mezip Bey Sokak vasıtası ile Gazeteci Kemal Aşık Caddesi'ne (19,5m) bağlanır. Ulucanlar Caddesi (14m) ile Bentderesi Caddesi'ni (29m) birbirine bağlayan Gazeteci Kemal Aşık Caddesi (19,5m) alanın doğusunda, Anafartalar Caddesi (13m) ile Plevne Caddesi'ni (28m) birbirine Ulucanlar Caddesi (14m) alanın güneyinde yer almaktadır.

Çalışma alanına toplu taşıma araçlarıyla ulaşım; Ulucanlar Caddesi ve Talatpaşa Bulvarından geçen otobüsler ve minibüsler (Siteler'e, Sıhhiye'ye ve Ulus'a giden) ve Kestane Caddesi'nden geçen minibüslerle (Bahçelievler'e, Emek'e vs giden) sağlanmaktadır.

5.1.3. Arazi ve yapı kullanımı

Çalışma alanı genelindeki yapı kullanımları; konutlar, dini yapılar, konut ve ticaretin bir arada bulunduğu yapılar ve konutların servis amaçlı kullanım ekleri olan müştemilatlardır (EK-18).

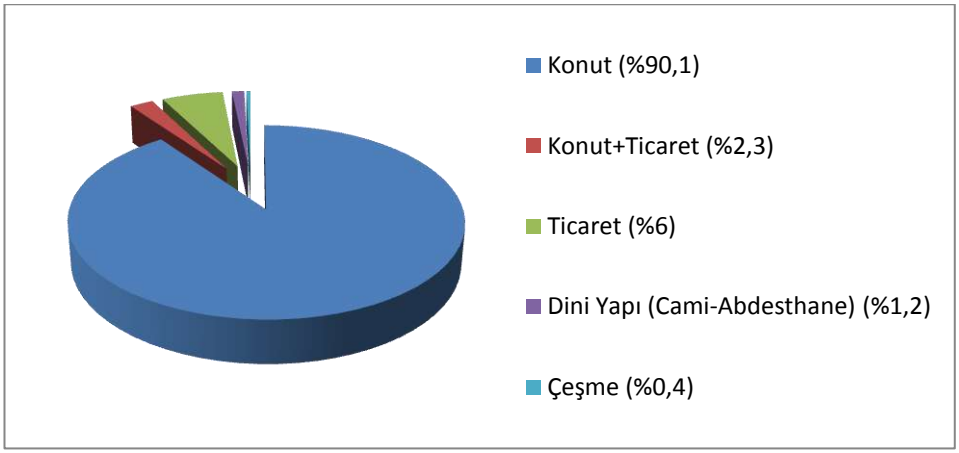
Çalışma alanı genelinde yaygın kullanım konuttur. Konut ve ticari amaçlı olarak kullanılan yapılarda, genellikle zemin katları ticari faaliyet için, üst kat ise ikamet amacıyla kullanılmaktadır. Ticaret yapıları özellikle doğuda Gazeteci Kemal Aşık Caddesi boyunca yoğunlaşmaktadır Ticari aktiviteler; eczane, optik, züccaciye, toptancı, kuruyemişçi, plastikçi, araba tamircisi vb.dir. Babadağı, Kayabaşı ve Yazbaşı sokakta yer alan birer konutta Başkaya Sokak'ta ise iki konutta zemin kat ticari amaçlı (market) kullanılmaktadır. (EK-18).

Çalışma alanında toplam 515 adet yapı bulunmaktadır. Bunları işlevlerine göre sıralarsak;

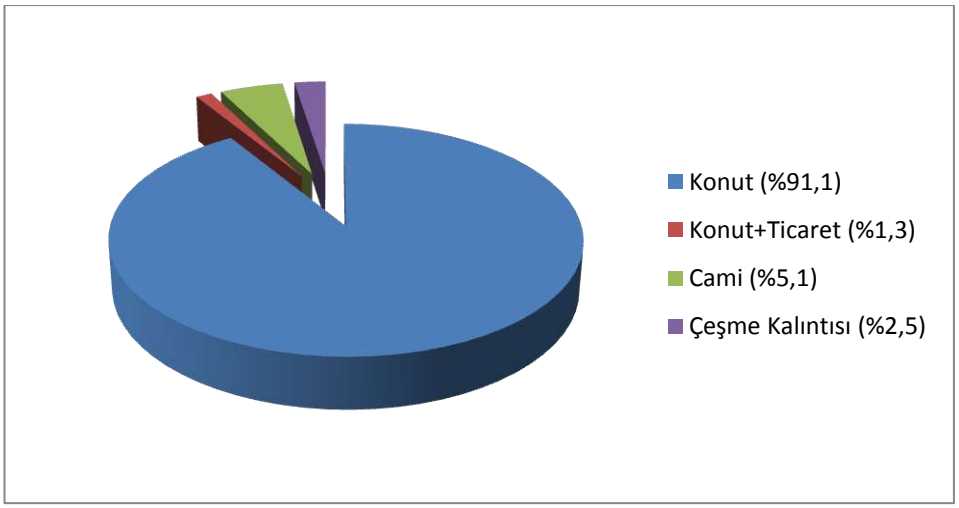
Konut	464
Konut + Ticaret	12
Ticaret	31
Dini Yapı (Cami - Abdesthane)	6
Çeşme	2

Bunların dışında konutların bahçelerinde yer alan müştemilat olarak değerlendirilen eklere (79 adet) rastlanmaktadır.

Çalışma alanında bulunan 79 adet geleneksel yapı kendi içinde ayrıca değerlendirilmiştir. 79 adet geleneksel yapının 4 adeti dini amaçlı (cami), 2 adeti çeşme kalıntısı (Molla Büyük Cami yanında ve Kayabaşı Cami yanında) 1 adeti konut+ticaret yapısı olarak kullanılmaktadır. Geriye kalan 72 adet yapı konuttur.

Şekil 5.1. Çalışma alanındaki yapıların kullanımı

Şekil 5.2. Çalışma alanındaki özgün yapıların kullanımı

Konut olarak işlevlendirilen yapılar kendi içerisinde ayrıldığında; ikamet edilen konutlar, boş olan konutlar, ve depo işlevi gören konutlar olarak değerlendirilebilir. Çalışma alanında 11 adet boş yapı bulunmaktadır. Bunlardan 3'ü harap (terk edilmiş) durumdadır. 2 yapının da depo olarak kullanıldığı görülmektedir.

Çalışma alanının yakın çevresinde SGK Ankara Eğitim Hastanesi Göz Hastalıkları Kliniği, SGK Çankaya Sigorta Müdürlüğü, Kızılay Aş Ocağı, Cenabı Ahmet Paşa Camii, Kırklar (Kadılar) Mezarlığı ile Eğitim ve Kültür Merkezine dönüştürülmek üzere 2009 yılında restorasyon çalışmalarına başlanan Ulucanlar Cezaevi bulunmaktadır. (EK-14)

5.1.4. Alt yapı

Çalışma alanı içindeki her yapıya elektrik, su ve kanalizasyon hizmetleri sağlanmıştır. Her eve Türk Telekom tarafından telefon hizmeti sunulmaktadır. Bununla birlikte alan içerisinde kurulu bulunan verici sistemleri ve baz istasyonu ile ulusal - yerel televizyon kanalları ve cep telefonu ulaşım hizmeti sağlanmaktadır.

5.1.5. Parselasyon durumu

Çalışma alanındaki parsellerin genellikle düzgün geometrik formları yoktur. Çalışma alanı 28 adayı içine alır. (503, 622, 623, 624, 625, 627, 632, 633, 634, 638, 639, 640, 642, 644, 645, 646, 648, 650, 651, 653, 502, 508, 636 643, 801, 802, 803, 1622) (EK-26).

Direkli Cami 638 ada 1 parselde, Kayabaşı Cami 503 ada 1 parselde, Molla Büyük Cami ise 647 ada 4 parselde yer almaktadır. Çalışma alanının kuzeyindeki 802 ada 1 parsel ve 1622 ada 1 parselin çok büyük parseller olduğu ve kaçak yapıların (gecekondular) olduğu görülmektedir.

Geleneksel doku özellikleri doğrultusunda, alanda eski parsellerin daha büyük olduğu, zamanla bölünerek daha küçük parsellerin oluştuğu söylenebilir. Hatta bazı yapılar mülkiyet bölünmeleri nedeniyle, iki ayrı parselde yer alırlar.

Eski konut birimlerinin tek yapıdan oluşmadığı, avlu içinde mutfak, ambar, ahır gibi müştemilat birimlerinin bulunduğu bilinmektedir. Ancak bu birimler zaman içinde ayrı parsellerde kalmış, çok defa dönüştürülerek konuta çevrilmiştir.

5.2. Çevresel Nitelikler

Kale Mahallesi'nin topoğrafik durumu, yapıların nitelikleri ve yükseklikleri ile çalışma alanının görsel değer ve problemleri çevresel nitelikleri oluşturur.

5.2.1. Topoğrafya

Alan kuzeydoğu - güneybatı yönünde; Gazeteci Kemal Aşık Caddesi'nden çalışma alanının batısına doğru yükselen bir arazi üzerinde bulunmaktadır. Gazeteci Kemal Aşık Caddesi'nde, çalışma alanının kuzeydoğusunda, 870 m olan rakım, çalışma alanının batısında 910 m'ye ulaşmakta olup alandaki yaklaşık kot farkı 40 m'dir. Çalışma alanının doğusunda eğim % 30'ları geçmektedir (EK-25). Eğimin çok olduğu bu bölgede kaçak yapılaşmalar (gecekondular) çoktur. Konut yerleşimlerinde topoğrafyanın etkisiyle ön ve arka görünümlerde farklı kat yükseklikleri elde edilmiştir. Örneğin önden 2 katlı görünen bir yapı arkadan tek katlı görünmektedir.

5.2.2. Yapı nitelikleri

Yapılar konut olarak kullanılmak amacıyla inşa edilmişlerdir. Halen bu nitelikleri büyük ölçüde sürdürmekle birlikte bazı yapıların alt katları ticari kullanımlara dönüştürülmüştür (Gazeteci Kemal Aşık Caddesi boyunca eczane, optik, züccaciye, toptancı, kuruyemişçi, plastikçi, araba tamircisi vb. Babadağı, Kayabaşı ve Yazbaşı ve Başkaya Sokakta market). Çalışma alanında konuttan bütünüyle ticarethaneye dönüştürülmüş örnekler Gazeteci Kemal Aşık Caddesi boyunca görülmektedir.

Çalışma alanındaki mevcut yapılar; geleneksel nitelik gösteren yapılar, yeni yapılar ve kaçak yapılar (gecekondular) olmak üzere ikiye ayrılabilir. Çalışma alanındaki 73 konut, 4 adet cami ve 2 adet çeşme kalıntısı olmak üzere toplam 79 yapı geleneksel nitelik gösterir. Geleneksel konutların sadece 26 adedi (3, 5, 9, 10, 13, 16, 26, 31, 44, 46, 47, 51, 52, 54, 55, 58, 59, 60, 61, 65, 68, 69, 70, 71, 76, 78 envanter nolu yapılar) tescillidir.

Mekansal ve mimari olarak geleneksel özellik taşıyan geleneksel nitelikli yapıların bir kısmı yıkılmış, harap, az veya çok değişikliğe uğramış yapılardır. Geleneksel olan pek çok yapı, eklentileri ve müştemilatları ile özgünlüklerini yitirmiştir.

5.2.3. Yapı yükseklikleri

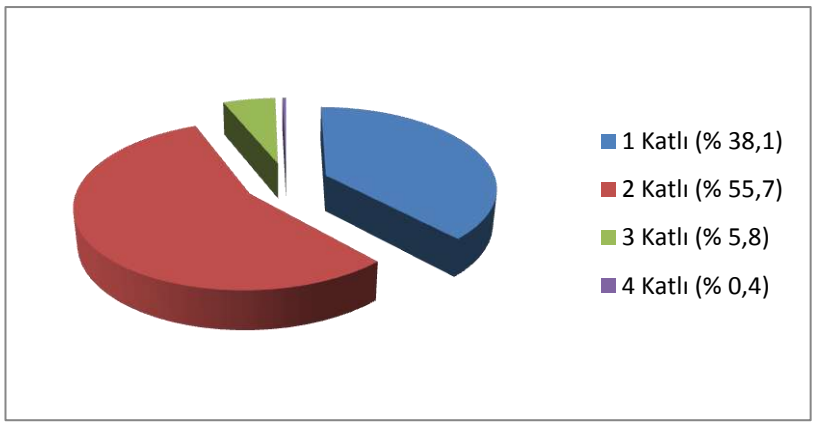
Alandaki yapıların büyük çoğunluğu 2 katlıdır. Eski konut birimlerine ait mutfak, ahır, ambar gibi ek yapılar ve bunların dönüştürülmesi ile oluşmuş konut birimleri ile kaçak olarak yapılmış olan yapılar (gecekondular) tek katlıdır. Alandaki yapıların bir bölümünde, zemin kat yerden yükseltilmiştir ve altında avludan inilen bir bodrum katı yer alır.

Bazı yapılarda zemin kat yüksekliği içinde, servis mekanlarının bulunduğu ara katlar bulunabilir. Eski yapılarda bulunan bir diğer öğe de, sofadan merdivenle erişilen 1 veya 2 odalı cihannümadır. Ara katlı ve cihannümalı yapılara çalışma alanında rastlanmamıştır. Ancak Kale Mahallesi'nde örnekleri vardır.

Alana son yıllarda eklenmiş yeni yapılar ise, çoğunlukla tek katlı küçük birimlerdir. Alanda zemin ve üst katlar konuta ayrılmış, apartman tipi iki katlı yalnız iki yapı bulunmaktadır. (EK-19)

Çalışma alanında yapıların kat adetleri şu şekildedir:

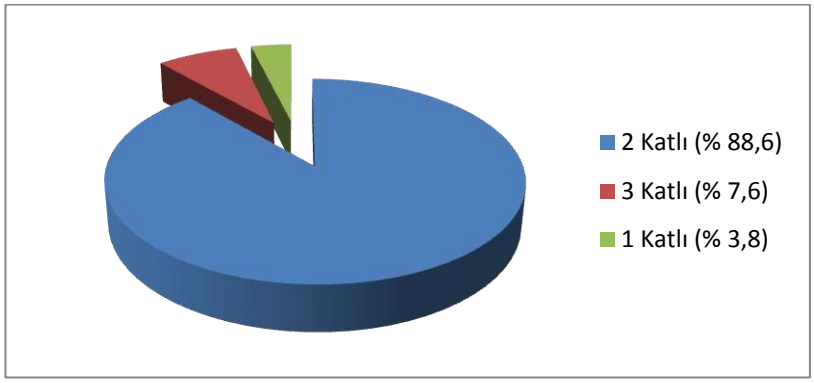
1 Katlı	196
2 Katlı	287
3 Katlı	30
4 Katlı	2

Şekil 5.3. Çalışma alanındaki yapıların kat adetleri

Çalışma alanındaki geleneksel yapılarda iki katlı evler çoğunluktadır. Bunun yanında çalışma alanında rastlanmasa da Kale Mahallesi'nde örneklerini gördüğümüz ara katlı evler karakteristik bir özellik gösterir. Bu evlerde ara kat esas katın alt kısmına gelmez. Bağımsız bir yapı olarak bulunur. Esas kat ile bazen merdiven vasıtası ile birleşir, bazen de ayrı merdiveni kullanırlar. Esas katın kat yüksekliği her zaman ara kattan fazladır. Bu katın altında yer alan ahır ve hayat mekanlarının yüksekliği fazladır.

Çalışma alanındaki 79 adet geleneksel yapı kat adetleri açısından kendi içinde ayrıca değerlendirilmiştir. 2 katlı yapıların çoğunlukta olduğu saptanmıştır. 3 katlı 6 adet yapı, 1 katlı 3 adet yapı, 2 katlı 70 adet yapı saptanmıştır.

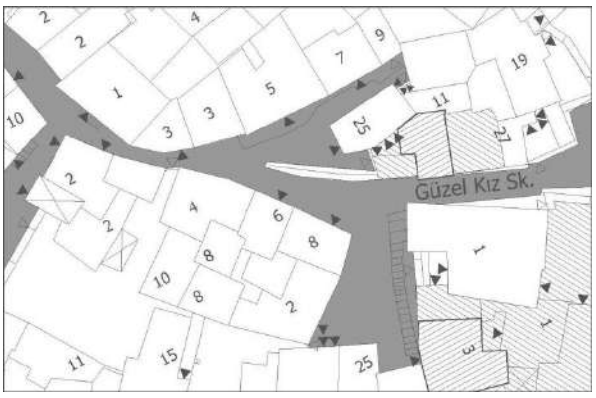
Şekil 5.4. Çalışma alanındaki özgün yapıların kat adetleri

Kale Mahallesi'ndeki kat yükseklikleri de çalışma alanı ile aynı özellikte devam etmektedir (EK-9).

5.2.4 Görsel değer ve problemler

Çalışma alanında bulunan geniş saçaklarla ve çıkmalarla gölgelenen dar ve organik sokaklar ve bu sokakları sınırlayan yüksek bahçe duvarları alana önemli değer katarlar. Çıkmaz sokaklar ise mevcut organik dokuyu korumakta ve alanın cazibesini arttırmaktadır.

D. Kuban çıkmaz sokağa mahallenin ana yolundan, evlere uzanan özel yollar olarak bakmakta, "Evlerin yerleştirilmesinde gözlenebilen bireyci tutum çıkmaz sokağı doğuran nedenlerden biridir" demektedir [26].

Şekil 5.5. Çalışma alanından çıkmaz sokak örneği

Alanda mimari değeri yüksek, grup ve tek yapılar bulunmaktadır (Resim 5.1-5.3). Yan yana gelmeleri ile grup yapı oluşturan, sokaklara siluet veren yapılar ile değişik perspektifler veren köşe yapılar alandaki vistaları oluşturur.

Resim 5.1. Başkaya Sokak'ta yer alan grup yapılar (55 ve 56 envanter nolu yapılar) (24.05.2009) [38]

Resim 5.2. Genç Sokak'ta yer alan grup yapılar (21 ve 22 envanter nolu yapılar) (24.05.2009) [38]

Çalışma alanında planlanmış bir meydan yoktur. Açıklıklar caminin ve çeşmenin çevresinde kendiliğinden oluşmuştur. Yeşil alanlar evlerin bahçesinde (avlu) toplanmıştır.

Resim 5.3. Meydanönü Sokak ile Alpullu Sokak birleşiminde köşe parselde yer alan 16 envanter nolu yapı (tescilli yapı) (21.12.2008) [38]

Çalışma alanında geleneksel konutlara ve bahçelerine yapılan ekler sorun oluşturmakta, geleneksel dokunun algılanmasını engellemektedir

Sokaklar asfaltla kaplanmış olup kaldırım yoktur. Ayrıca sokaklarda ağaç gibi yeşil unsurlar da bulunmamaktadır.

Tespit edilen görsel değer ve problemlerin çalışma alanındaki dağılımı EK-29'da görülmektedir.

5.3. Mimari Analiz

Bu bölümde çalışma alanındaki geleneksel konutların konumları, yapım sistemi ve malzeme kullanımı, plan ve cephe özellikleri incelenmiştir.

5.3.1. Konum ve vaziyet planı

Çalışma alanındaki yapıların arsaya yerleşiminde görünüm, güneş durumu birinci derecede etkin olmuştur. Genelde yapılar yerleştirilişlerinde; sokak dokusunda belli bir karakter kazandırma ve sokakla bütünleşme kaygısı ile olmuştur. Yapıların çatıları birbirine değecek şekilde daracık sokaklar üzerine yerleştirilmişlerdir. Kale Mahallesi genelindeki geleneksel konutlar gibi bahçelerin içinde, dış duvarlar ve

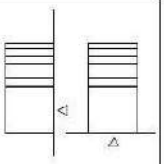
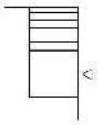
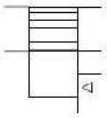
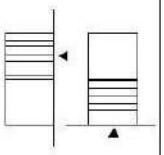
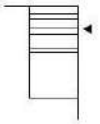
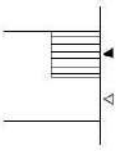
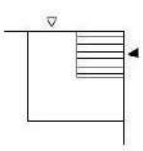
bahçe duvarları ile sokağın doğal çizgisini izleyecek şekilde ve genelde iki katlı, iki kat ve ara katlı, nadiren de üç katlı olarak yapılmışlardır.

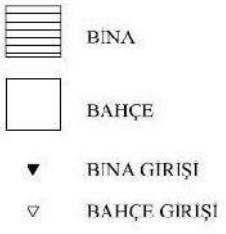
Büyük bahçeli bu yapılar daha sonradan bölünmüş ve farklı parsellere ayrılmıştır. Bahçelerine binalar eklenerek bugünkü konumuna gelmiştir.

Çalışma alanındaki yapılar bahçeli ve bahçesiz olarak iki gruba ayrılır. Konutlara girişler yapının konumuna göre farklılıklar gösterir. Bölünmüş olan yapılar için ayrıca girişler yapılmıştır.

Yapının bahçesine, konumuna ve girişlerin çeşitliliğine göre Çizelge 5.1.'deki gibi konum tipolojisi yapılmıştır. Alandaki dağılımları ise EK-16'dan izlenebilir.

Çizelge 5.1. Konum tipolojisi

KONUM TİPOLOJİSİ		SIRA BİNALAR	KÖŞE BİNALAR	ÇIKMAZ SOKAKTAN GİRİLEN ARA BİNALAR
BAHÇELİ	GİRİŞİ BAHÇEDEN			
	GİRİŞİ SOKAKTAN			
	GİRİŞİ BAHÇE VE SOKAKTAN			
BAHÇESİZ	GİRİŞİ SOKAKTAN			

Bahçeli tip

Girişi bahçeden olanlar

Bu tipte, konutun önünde ve yanında yer alan bahçeleri, moloz taş ya da kerpiç bahçe duvarları ile sınırlanır. Bu konutlarda sokağa açılan bahçe kapısından bahçeye girilir, bahçeden eve girilir. Çalışma alanında yer alan 32 geleneksel konut bu tiptedir.

Girişi sokaktan olanlar

Bu tipte bahçeler genelde konutun arkasında yer alır. Bahçenin bir kısmı konutun yanında yer alsa da konuta girişler doğrudan sokaktandır. Sokaktan önce evin hayatına girilir, hayattan bahçeye geçilir ya da merdivenler vasıtası üst kata ulaşılır. Çalışma alanında yer alan 4 geleneksel konut bu tiptedir.

Girişi bahçe ve sokaktan olanlar

Konuta hem sokaktan doğrudan ulaşılır, hem de sokaktan bahçeye, bahçeden konuta geçilir. Genelde büyük bahçelere sahip konutlarda görülür. Bazen konuta doğrudan giriş ile bahçe girişi ayrı sokaklardandır. Çalışma alanında yer alan 19 geleneksel konut bu tiptedir.

Bahçesiz yapılar

Bahçesi olmayan konutlara doğrudan sokaktan geçilir. Çalışma alanında yer alan 22 geleneksel konut bu tiptedir.

5.3.2. Yapım sistemi ve malzeme kullanımı

Çalışma alanındaki geleneksel yapılarda kullanılan en yaygın yapım sistemi ahşap karkastır. Dolgu malzemesi olarak kerpiç, taş, harman tuğlası ve ahşap (bağdadi)

kullanımına rastlanır. Betonarme yapım sistemi ise yeni yapılarda görülmektedir. Alanda kullanılan yapı malzemelerinde çok çeşitlilik gözlenir (EK-23).

Direkli Camisi ve Molla Büyük Camisi yığma taş, Kayabaşı Camisi ahşap karkas (kerpiç dolgu), Şükriye Camisi ise yığma-harman tuğlası olarak yapılmışlardır. Geleneksel nitelikli konutlar kerpiç yığma, üst katlarda çıkma ve bölme duvarlarında ahşap karkas olarak inşa edilmişlerdir. Ancak yeni dönem eklentilerde tuğla ve briket kullanılmıştır. Çalışma alanında 1970 sonrasında, tuğla ve briketle yapılmış oldukça fazla konuta (gecekondu) rastlanır (EK-23).

Yapıların su basman malzemesi genellikle taş olmakla birlikte kerpiç ve tuğla bloklara da rastlanır. Subasmanın taş olduğu yapılarda moloz taş kullanımı yaygındır.

Bölgenin sınırlı yapı malzemelerine sahip olması kerpicin temel yapı malzemesi olarak yapı sisteminde kullanılmasına neden olmuştur. Ahşap evler ise çoğunlukla alt katları yığma kerpiç, üst katları ahşap karkas arası kerpiç dolgu olarak inşa edilmiştir.

Ana taşıyıcı duvarların uzantısı olan temellerde, kireç harçlı taş duvar kullanılmıştır. Derinlikleri arazinin yapısına, genişlikleri taşıdıkları alt kat duvarlarının genişliğine bağlı olmakla birlikte, genelde 0,50-0,80 metre derinlikte, 0,70 metre genişliğinde yapılmışlardır. Bu taş duvarlar zeminden 0,80 metre kadar yükselmiş, üzerine zemin kat duvarları devam etmiştir. Bir diğer temel şeklide, bağımsız taş temellerdir. Bu sistemde, ahşap taşıyıcı dikmeler tek bir taşın üzerine oturtulmuştur.

Temel duvarları üzerinde, ahşap hatıllı taş veya kerpiç duvarlar devam ederek, giriş katı duvarlarını oluşturmuşlardır (Resim 5.4). Ahşap hatıllı kerpiç duvarlarda yükler, ağaç dikmeler aracılığıyla temellere iletilmiştir [13]. Üst kat duvar sistemi, ahşap karkas arası dolgu malzemesine göre iki şekilde oluşturulmuştur.

Resim 5.4. Ahşap hatıllı taş duvarlar devam ederek, giriş katı duvarlarını oluşturmuş (Hartuç Sokak'ta yer alan 48 envanter nolu yapı) (29.11.2008) [38]

Kerpiç dolgu: Bölgenin genelinde "hımış" olarak adlandırılan, kerpiç dolgulu ahşap karkas sistemde duvarlar oluşturulmuştur. Düşey taşıyıcı ve ara dikmeler, geniş aralıklarla yerleştirilip, bu dikmeler döşemelerde, pencere alt ve üstlerinde olmak üzere çeşitli yerlerinden birbirine bağlanarak, aralarına kerpiç dolgu yapılmıştır. Kerpiç dolgu, tuğla örgü gibi derzleri üst üste gelmeyecek şekilde çamur harçla kullanılmıştır. Düşey taşıyıcıların daha sık olup, kerpiç dolgunun çapraz biçimlendiği örneklerde mevcuttur.

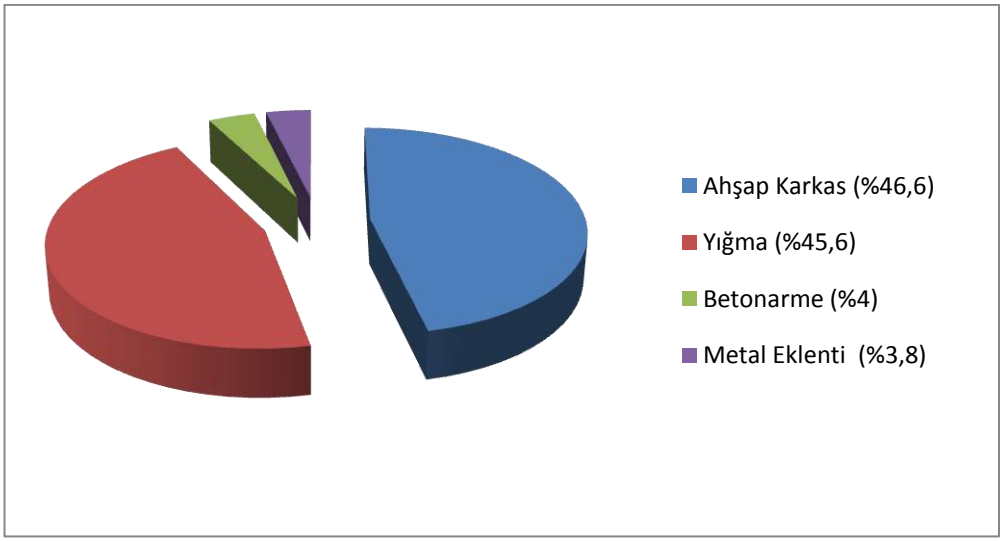
Tuğla dolgu: Tuğla dolgulu duvarların iskeletini, alt ve üst tabanlarla, güçlü köşe dikmeleri ve ortalama 0,50 metre aralıkla ara dikmeleri ve çapraz bağlantılar oluşturmaktadır [13]. Klasik evlerde tuğla örgüleri daha çok düz bir sıra ile yapılıp, bazı kısımlarda geometrik süsler oluşturacak şekilde düzenlenirken, 18.yüzyıldan sonra yapılan evlerde tuğlalar genellikle eğik bir şekilde yerleştirilmiştir [16] (Resim 5.5). Çalışma alanındaki özgün yapıların yaklaşık % 72'si tuğla dolguludur. (EK-23)

Çalışma alanındaki geleneksel yapıların esas yapı sistemi, alt kat masif kargir veya kerpiç dolma, üst kat ahşap şeklindedir. Ahşap iskelet araları bazı evlerde ince ve yassı tuğlalarla örülmüştür. Dolgu kerpiç olduğu zaman dıştan ve içten sıvanan duvarlar, tuğla iken yalnız içten sıvanarak, dışta olduğu gibi ahşap dikme ve tuğlalar görünür bırakılmıştır [13]. Çalışma alanındaki geleneksel yapıların en özgün öğesi çıkmalar, kalın ve düzgün aralıklı kiriş başları ile bindirme şeklinde oluşturulmuştur

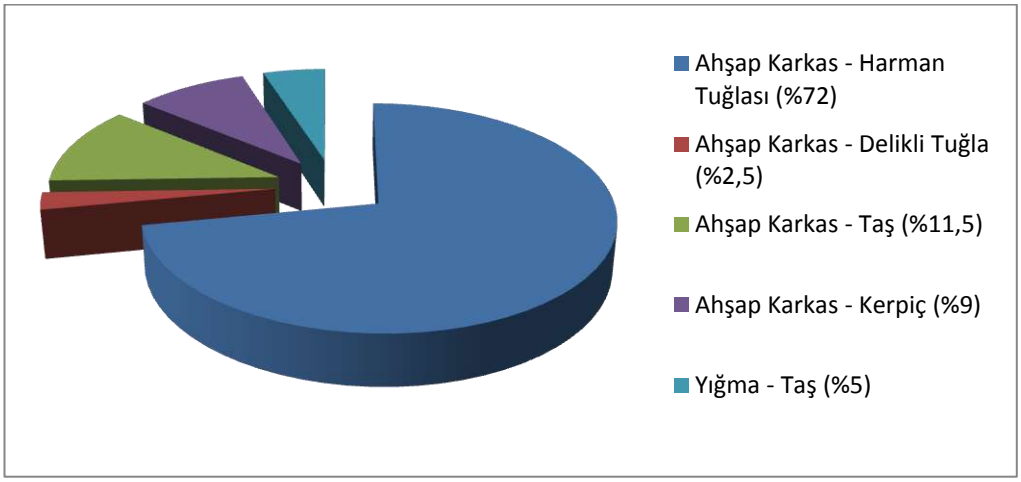
[16]. Çıkmalarla Ankara evlerine has ters kademeli ve aşağıdan yukarıya doğru genişleyen cephe elde edilmiştir [24].

Resim 5.5. Dolgu malzemesi olarak tuğla kullanılmış (Gazeteci Kemal Aşık Caddesi'nde yer alan 5 envanter nolu yapı, tescilli yapı) (30.11.2008) [38]

Şekil 5.6. Çalışma alanındaki yapıların yapım sistemleri analizi

Şekil 5.7. Çalışma alanındaki özgün yapıların yapım sistemleri analizi

Çatı örtüsü

Çalışma alanındaki yapıların üst örtü sistemi eğimli çatıdır. Yaygın kullanılan çatı biçimi beşik çatı ve kırma çatı olmuş, yapı sistemi oturtma makas şeklinde, çam, meşe yada kavak ağacından inşa edilmiştir [27]. Çatı konstrüksiyonunda geçme kullanılmamış, birleştirmeler yalnız çivi ile yapılmıştır. Çatıda yaygın kullanılan örtü marsilya kiremidi olmuştur. Marsilya kiremitleri fazla meyilli olmayan mertek üzeri tahta kaplama üstüne yerleştirilmiştir. (EK-22)

Çalışma alanındaki 11 yapıda alaturka kiremit, 21 yapıda oluklu sac çatı kaplama malzemesi olarak kullanılırken geri kalan yapıların çatı kaplaması marsilya tipi kiremittir. (EK-22)

Bahçe duvarları

Moloz tas ve kerpiç olmak üzere iki tip bahçe duvarına rastlanır. Duvar kalınlığı yaklaşık 50 cm kadardır. Zemin kat boyunca devam eder. Duvar bitim elemanı olarak son dönemde kiremit kullanılmıştır. Resim 5.6'da moloz tas bahçe duvarı örneği görülmektedir.

Resim 5.6. Moloz tas bahçe duvarı. 54 envanter nolu yapı (24.05.2009) [38]

Saçaklar

Genellikle geniş olan saçaklar iki şekilde oluşturulmuştur. Tavan kirişlemesi 0,70-0,80 metre kadar dışarı taşırılarak, bu kirişlerin ucuna mesnet aşıkları yardımı ile merteklerin oturtulmasıyla elde edilmiştir. Diğer şekil ise yalnızca merteklerin duvardan taşırılması biçiminde olmuştur. Saçak altları genelde kaplanmamıştır. Saçak uçlarında, pervazlarla, kiremitlerin kaymasına karşı yelkovanlar yapılmıştır [16].

Bölme duvarlar

İç mekanın oluşumunu sağlayan bölme duvarlar ahşap karkas arası kerpiç veya tuğla dolgulu yapılmışlardır. Taşıyıcı özelliği bulunmayan bu duvarlar, bazen de kerpiç tuğlası ile oluşturulmuşlardır. Aralarına hatıl yerleştirilmeden, yarım kerpiç kalınlığında, çamur veya kireç harç ile örme tekniğinde düzenlenmişlerdir.

Döşeme ve tavan kirişlemesi

Ahşap evlerin döşeme ve tavan kirişlemesi bütünüyle ahşaptan üretilmiştir. Kirişler, kısa olan mesafede sık aralıklarla bazen de aralıksız yan yana, geçtikleri açıklığa ve taşıdıkları yüke göre boyutlandırılarak yapılmışlardır. Bulundukları yerin önemine göre yuvarlak veya işlenmiş ağaçtan kirişler üretilmiş, döşeme kirişleri alt tabana, tavan kirişleri üst tabana oturtulmuştur.

5.3.3. Plan düzeni

Çalışma alanındaki evler iklimsel özelliklerin etkisi ile şekillenmiştir. Evler çoğunlukla iki katlıdır. Eğimi fazla olan bazı parsellerde alt uca bodrum eklendiği, bunların planın tümünü içermediği, kapısının doğrudan sokağa açıldığı görülür. Parselin yukarı yarısında, sokaktan doğruca evin avlusuna girilerek, oradan eve ulaşılabileceği gibi avlu olmadan sokaktan doğrudan eve de girilebilmektedir.

Evler sokağın doğal çizgisini izleyen, bahçe duvarlarıyla bir bakıma karşılıklı olarak sokağı da belirleyen ana öğelerdir. Evlerde katlar arasında görev dağılımı vardır. Zemin kat günlük kullanıma, üretime, servise, atölyeye ve doğaya ayrılmıştır. Zemin kat daima dışa (sokağa) kapalıdır. Servis alanları bunu gerektireceği gibi aslında, dışa örtünme gereğini gerçekleştirir. Bu kaygı yaşamı tümüyle üst kata, geriye kalan işlevleri de zemin kata bölüştürmüştür. (Dış duvarların sağır tutulması bir neden değil sonuçtur.) Üst katta yaşanır. Sokağa 50-80 cm kadar çıkma yapan kısma oturulur, konuklar ağırlanır. Çıkma evin dışa açılan penceresidir, vitrinidir. Çıkmaların, evin parsele yerleştiriliş biçimine göre sayıları artabilir. Çıkmalar Ankara evlerine özgü olarak, giderek taşan basamaklı ahşap bingilere oturur. Bazı yapılarda eliböğründe vardır. Orhan Cezmi Tuncer, Ankara Evleri adlı kitabında eliböğründeler için sonradan yapılan onarıma veya modaya ait olup özgünlüğü tartışılabilir demektedir [14]. Çok sık olmasa da Ankara evlerinde ara kat kullanılagelmiştir.

Ara kat genelde kışlık bölüm olarak tanımlanır. Bazen parsel, bazen gereksinim bazen de arzu, bunu uygulamayı gerektirmiştir. Ara katı yerleştirebilmek için zemin katın tavan yüksekliği fazla tutulur. Bunlara, taşlıktaki merdivenden ulaşılır. 2, 3 odadan büyük olmaz. Kışın yaygı ve sergileriyle üst kattan sıcak, yazın da zarar vermeyen serinliktedir. Kırsal kesimde bu ara katlar, hayvanların bedensel ısılarından yararlanmak için ahırın üstünedir [14]. Çalışma alanındaki evlerde ara kata rastlanmamıştır.

Ankara ekonomisinde "Sof"un önemi bilinmektedir. Kırpılan yünlerin kullanılır, beğenili moher şekline dönüşmesinde birbirini izleyen 4 ayrı işlem vardır ve her biri ayrı loncalarda yürütülür. Bunların ilki, çevre köylerde ve kent içinde (özellikle kadınlarca) tiftiği eğirip ipliğe dönüştürecek işlemdir. Bunun için zemin katta atölye ayrılması gerekmektedir [30]. Günümüzde artık böyle bir ev, atölye şansı olmayınca ayrılan yer ve boyutları hakkında bilgi edinilememektedir.

Alandaki farklı dönemlerde yapılmış, zaman içinde müdahalelerle değiştirilmiş eski yapıların plan şemaları da çeşitlilik sunar. Özellikle konut birimleri oluşturmak için getirilen bölünmeler, yapıların özgün plan şemalarını büyük ölçüde değiştirmiştir. Ancak bu müdahaleler göz önüne alınmadan, yapıların özgün özelliklerinden hareket ederek, çalışma alanında dış sofalı ve iç sofalı olmak üzere iki tip ev planına rastlanır.

5.3.4. Plan tipleri

Çalışma alanındaki yapılar plan özellikleri açısından çok değişmiştir. Yoğun kullanımın getirdiği bölünmüşlükle yapılar plan özelliklerini yitirmiştir. Özgününde tek bir hane kullanımına açık olan yapılar, bugün birden çok haneye (yapılarda 2'den 12'ye kadar değişen hane sayısı tespit edilmiştir.) hizmet verecek şekilde bölünmüş, dolayısı ile özgün plan şemalarını kaybetmişlerdir. Hane sayısının artması ile oluşan servis mekanı gereksinimi yapı ya da avlulara yapılan eklerle çözülmeye çalışılmış, bu durum avlu ve bahçelerin de özgün kullanımlarının değişmesine neden olmuştur. (5.4. Geleneksel Konutlarda Değişmişlik bölümünde detaylı olarak anlatılmaktadır.)

Sosyo-ekonomik şartların değişmesi ve yapılan değişikliklerle geleneksel plan tipi olan sofalı plan tipleri zamanla bozulmuş ve koridor, hol gibi mekanlara dönüştürülmüştür. Bu müdahaleler göz önüne alınmadan, yapıların özgün özelliklerinden hareket ederek, çalışma alanında dış sofalı ve iç sofalı olmak üzere iki tip ev planına rastlanır. Ankara'daki soğuk kış koşullarından dolayı iç sofalı plan tipi çoğunluktadır.

Sofa sözcük olarak odalarla çevrili hol anlamındadır. Odalar arası ilişkileri sağlayan, Anadolu konut mimarisinde bölgesel olarak sergah, sergi, seyvan, çardak, divanhane, hanay gibi farklı isimler alan bu ortak alan literatürde sofa olarak adlandırılır.

Çalışma alanındaki iki katlı konutlarda zemin kat genellikle servis ve depolama alanlarına ayrılmıştır. Yaşama mekanı üst kattır. Zemin kat planı sokağın organik yapısına bağlı olarak gelişmiştir. Üst katlarda ise çıkmalarla dik açılı ve düzgün mekanlar elde edilmiştir. Bu katlar, geleneksel ortak davranış örüntü tiplerini yansıtan mekan organizasyonu göstermektedir. Bu nedenle plan tipolojisi üst kata göre yapılmıştır. Plan tipolojisi yapılırken kat adedi, sofanın konumu ve oda sayısı da dikkate alınmıştır (Ek 45). Plan tiplerinin çalışma alanındaki dağılımı pafta no: 30'dan izlenebilir (EK-30).

Dış sofalı plan tipi

Sofanın bir kenarında odaların ve servis hacimlerinin özelliklerine göre bir araya gelerek oluşturduğu tiptir. İncelenen konutlar arasında 12 adet yapının bu tipte olduğu tespit edilmiştir. Dış sofalı tipte genellikle merdiven, sofanın bir kenarında ya da ortasında yer alır. Alan içindeki dış sofalı plana sahip konutlarda genellikle oda, yapının ana cepheye bakan tarafında çıkma yapmaktadır. Bir diğer farklılaşma da iç mekanda görülmektedir. Basit tipte, sofanın iki kısa kenarı da cephe duvarı ile sınırlandırılmıştır. Bazı örneklerde bu uçlardan birine oda, mutfak ya da tuvalet yerleştirilmiştir.

Sofanın konumuna ve oda sıralanışına göre iki tipe ayırabiliriz.

Dış sofalı sıra odalı plan tipi

Bu tipi oda sayısına göre kendi içinde dörde ayrılabiliriz. Tek odalı plan tipine çok ender rastlanmaktadır. Küçük boyutlu ve servis yapısı niteliğindeki yapılarda görülen bu şemada, sofa çok daha küçük ve yalın bir açık geçiş alanı niteliğindedir. Bunun çok odalı plan tipinden bölünmüş olma olasılığı fazladır. İki odalı tip çok rastlanan bir tiptir. Üç odalı plan tipi alanda iki şekilde görülür. Birincisinde üç oda aynı büyüklükte ve aynı özelliktedir, ikincisinde ise iki oda aynı büyüklükte ve aynı özellikteyken ortada yer alan oda küçük ve daha sadedir. Dört odalı plan tipi ise çalışma alanında tespit edilen diğer bir tiptir. (3, 14, 16, 35, 36, 49, 52, 59, 71, 72 Envanter nolu yapılar)

Dış ve köşe sofalı tip (Odaların sofa etrafında L şeklinde yer aldığı örnekler)

Ortadaki sofaya açılan odalar L şeklinde bir şema oluşturarak yer alır. Sofaya dışarıdaki ahşap bir merdivenle erişilir. (2, 6 Envanter nolu yapılar)

<u>İç sofalı plan tipi</u>

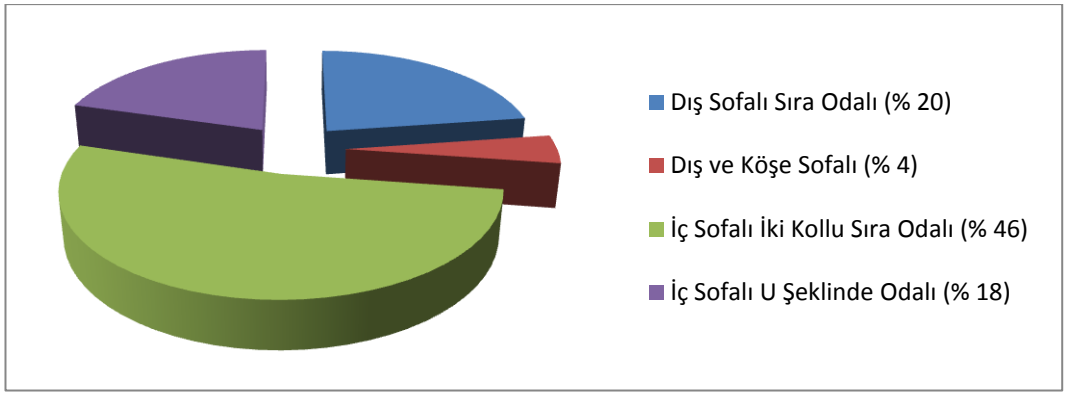
Bu tipin temel şemasını, iki tarafından oda, tuvalet ya da mutfakla çevrilmiş bir mekan kurgusu oluşturmaktadır. Merdiven sofayı saran mekanların arasında ya da sofa üzerinde yer almaktadır. Doku içinde çok kullanılan bu plan kendi içinde de bazı çeşitler oluşturmuştur;

İçte geniş bir sofa, iki kollu odaların ve mutfağın yer aldığı şema (karnıyarık): Bu şema tek veya iki katlı yapılarda her katta görülür. Sofa, ortada, odaların ve mutfağın açıldığı geniş bir mekandır. Eski ve özgün örneklerinde, sofa açık bir mekandır. Avluda, taş basamaklarla başlayan ahşap bir merdivenle erişilir. Değiştirilmiş veya daha geç dönem yapılarında ise sofa kapalı bir mekandır ve merdiven içte yer alır

[29]. (1, 4, 7, 9, 11, 12, 13, 15, 19, 21, 22, 28, 29, 46, 48, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 74 Envanter nolu yapı)

Odaların sofa etrafında U şeklinde yer aldığı örnekler: Bu şema çok defa küçük bir giriş avlusu niteliğindeki avluyu çevreleyen sofanın etrafındaki odalardan oluşur. (24, 32, 33, 34, 37, 41, 45, 55, 60 Envanter nolu yapı)

Çalışma alanında iç değerlendirmesi yapılan 50 geleneksel konutta, % 64 oranında iç sofalı plan tipine, % 24 oranında dış sofalı plan tipine rastlanmıştır. % 12 oranındaki konut planları ise yoğun kullanımın getirdiği bölünmüşlükle plan özelliklerini yitirmiştir, plan tipi anlaşılamamıştır (Şekil 5.8).

Şekil 5.8. Plan tipolojisi grafiği

5.3.5. Plan elemanları

Plan elemanları, yaşama mekanları ve servis mekanları olarak iki başlıkta incelenmektedir.

Yaşama mekanları

Sofa ve odalar gibi mekanlar yaşama mekanlarını oluşturur.

Sofa

Sofa odalar arası ilişkilerin sağlandığı bir ortak alandır. Sergah, sergi, seyvan, çardak, divanhane, hayat, hanay gibi isimler almıştır. Bu alan, ev içindeki dolaşımı sağlamakla birlikte, bir toplanma alanıdır. Dolaşım dışında kalan kesimleri oturmaya ayrılmıştır. Zamanla bu kesimler daha da özelleşmiş ve eyvan, sekilik, taht, köşk gibi kavramlar ortaya çıkmıştır. Odalar arası bir ortak alan olan bu bölüm, evlerin biçimlenmesinde çok etkili olmuştur [17].

Çalışma alanındaki evlerde sofanın en az bir yüzü sokağa bakmaktadır. Diğer mekanlara oranla daha aydınlıktır. Bazen sofanın önüne balkon konularak, bazen sofa dışarı taşarak, bazen de farklı tip bir pencere yaparak sofa vurgulanmıştır. Evin ortak oturma alanı ve ev içi sirkülasyonuna cevap veren sofa zemini çoğunlukla ahşap kaplıdır. Alt kat ile ilişkiyi sağlayan merdiven de ortak mekan olan sofada yer almaktadır.

Çalışma alanında yapılan tespitlerde sofanın çok değişikliğe uğradığı gözlenmiştir. Büyük sofa bölünmüş, yeni odalar yapılmış, mutfak, tuvalet, banyo mekanları eklenmiştir. Buna rağmen ortak alan olma özelliğini hiç kaybetmemiştir.

Odalar

Odalar plan şeması içinde sofa ile doğrudan ilişkili olarak yer almaktadır. Genellikle kare ya da dikdörtgen planlıdır. Bunun yanında zemin kat planının durumuna göre açılı duvarları olanlarına da rastlanmıştır. Odaların en önemli özellikleri kendi başlarına, yapı içinde belirli eylemleri karşılayan birimler olmalarıdır. Göçebelik dönemindeki çadırlar gibi, oturma, yemek yeme, çalışma, yatma gibi eylemlerin gerçekleştiği bir ortamdır [17].

Çalışma alanında konutun parsel içindeki konumuna göre odanın iki sokaktan cephe aldığı, çıkmalarla cepheye hareket kattığı örnekler görülmektedir. Odanın çoğunlukla tek kapısı vardır. Sonradan odaya geçiş sağlamak için kapı açıldığı görülmektedir.

Odaların büyük bir kısmında genellikle duvardan duvara uzanan, bazen de duvarın bir kısmında yapılmış yüklükler bulunmaktadır. İki veya üç bölmeli olan bu yüklüklerin bir kısmı gusülhane, diğer kısmı ise yatak ve yorganların konulduğu bölüm olarak kullanılmaktadır.

Odaların zeminleri, sofada olduğu gibi ahşap latalarla kaplanmıştır. Tavanlarda sofadaki çıtalarla oluşturulan ahşap kaplama düzeni aynen devam ettirilmiş, bazı konutlarda ise çıtalarla yapılan farklı biçimler vardır.

Servis mekanları

Mutfak, banyo ve tuvalet gibi mekanlar çalışma alanında bulunan servis mekanlarıdır.

Mutfak

Zemin katın vazgeçilmez öğesidir. Taşlığı izleyen ayrı bir yerde ve onun bir kenarında genellikle komşu yönünde, kalın duvarlara yerleştirilen ve taşma yapmayan basık kemerli bir girinti bu işe ayrılır. Kiler ve deponun mutfağa yakın olması işin gereğidir [14].

Çalışma alanındaki evlerde halen kullanılan bu tip mutfak alanlarına rastlanamamıştır. Birçok yapıda dolaşım mekanları veya odaların bölme duvarları ile ayrılarak, mutfak mekanları oluşturulduğu görülmektedir. Yapım sistemi, plan şeması gibi kısıtlamalar nedeniyle bu mekanlar, alan, ışık, havalandırma açısından yetersiz mekanlardır. Birçoğunda iç mekanlara pencere açılarak ışık sağlanmaya çalışılır. Birçok yapıda ise ayrı bir mutfak mekanı yoktur. Çok defa giriş mekanının veya sofanın bir köşesinde yer alan hava gazı ocağı ve lavabo, bazen bir perde ile ayrılan mutfak mekanını tanımlar.

Banyo ve tuvalet

Tuvalet daima avlu duvarına dayalı kagir yapılardır. Girişe yakın olması, ulaşımı yanında, sokaktaki ana kanala yakınlığı gereğidir. Kapı ve örtüsü ahşaptandır. Ufacık penceresi sokağa bakar. Kapısı hep içe açılır. Kent su şebekesi evlere girene kadar taşıma suyu kullanılmıştır [14].

Konutlarda banyo olarak ayrılmış bir mekan yoktur. Konutların büyük bir bölümünde bu ihtiyaç gömme dolabın yanında yer alan gusülhane ile karşılanmıştır.

Çalışma alanındaki çoğu yapıda avludaki tuvaletin halen kullanıldığı görülmektedir. Elektrik ve su tesisatı mevcut olanlar olsa da çoğu ışık, havalandırma, tesisat ve donanım açısından sorun sunmaktadır. Özgününde tek bir hane kullanımına açık olan yapılar, bugün birden çok haneye (yapılarda 2'den 12'ye kadar değişen hane sayısı tespit ediliştir.) hizmet verecek şekilde bölünmüştür. Oluşan servis mekanı gereksinimi yapı ya da avlulara yapılan eklerle çözülmeye çalışılmıştır.

5.3.6. İç mekan elemanları

Geleneksel konutlarda dolaplar, ocaklar, tavanlar, iç kapılar, sedir, merdivenler gibi iç mekan elemanları bulunmaktadır.

Dolaplar

İncelenen yapıların önemli bir kısmında dolap olduğu tespit edilmiştir. Dolaplar odanın geometrisini bozmayacak şekilde boş kalan duvarların içine yerleştirilmişlerdir. Dolaplar genellikle odanın bir duvarını tamamen kaplamaktadır (Resim 5.7, 5.8). Ancak duvarın yarısının dolap olarak düzenlendiği örneklere de rastlanmıştır (Resim 5.10). Malzemesi ahşaptır. Bazı evlerde aynalık, serbestlik ve

lambalık[1] denilen nişler de gelişmiştir (Resim 5.7, 5.8). Dolap kapakları genellikle iki kapaklı ve süslemesizdir. Bazı konutlardaki dolapların kapak ve lambalıklarında basit süslemeler yapılmıştır. Yöresel dilde yüklük adı verilen gömme dolabın bir kısmı gusülhane olarak düzenlenmiştir. Halk arasında banyoluk olarak bilinen gusülhanede biriken su, borularla konutun dışına atılmaktadır. Tek kanatlı, 80-100 cm arasında genişliği olan ahşaptan yapılmış bir kapağa sahiptir.

Çalışma alanındaki gusülhanelerin çoğu bugün de banyo işlevi için kullanılmaktadır. Özellikle ev sahiplerinin oturduğu onarılmış ve konfor koşulları iyileştirilmiş evlerde, gusülhanelerin bazen yüklüğü de içine alarak genişletildiği, lavabo, termosifon gibi tesisatla modern banyoya dönüştürüldüğü görülmüştür (Resim 5.11).

Resim 5.7. Dolap, aynalık. 67 envanter nolu yapı (24.07.2010) [38]

[1] Gömme dolabın orta aksı üzerinde yer alan özelleşmiş bölüm. Bazı örneklerinde kemer ile üstten bitirilmiş, bazılarında da tek kanatlı kapaklar yapılmıştır. Gaz lambası, mum vb. aydınlatma araçlarını koymak için kullanılmıştır.

Resim 5.8. Dolap, aynalık. 66 envanter nolu yapı (24.07.2010) [38]

Resim 5.9. Dolap. 67 envanter nolu yapı (24.07.2010) [38]

Resim 5.10. Dolap. 3 env. nolu yapı

Resim 5.11. Dolap. 14 envanter nolu yapı (24.07.2010) [38]

Ocaklar

Yangın açısından ocakların en uygun yeri komşu dış duvardır. Yarım daire kesitli olur, tabanına kil serilip taş kaplanarak ahşap döşeme kirişlerinin ısınıp yanmasını önler. Üstü odaya taşkın ve onun görsel zenginliğini arttıran yarım koni davlumbazlarla bitirilir [14].

Ocaklar genelde odalarda yer alır. Odaların dışında örnekler de vardır. Ocak duvarlarının iç yüzeyleri tuğla ile örülmüştür. Odalara bakan yüzleri alçı ile kaplanmıştır. Davlumbazlar yarım piramit ya da yarım kubbe şeklindedir [16]. Çalışma alanında ocak ender olarak görülmüştür.

Resim 5.12. Ocak .69 envanter nolu yapı (24.07.2010) [38]

Tavanlar

İncelenen örnekler arasında bir iki tanesi dışında hemen hepsinin oda tavanları sadedir. Tavanlar en sadeden süslemeliye doğru üçe ayrılabilir.

Taşıyıcı detaylarını olduğu gibi gösteren tavanlar: Taşıyıcı kiriş altlarının kapanmayıp olduğu gibi bırakıldığı tavanlardır. Bu tavanları esas taşıyıcı kirişler oluşturur. Genellikle zemin kat tavanları bu şekildedir. Muntazam kiriş aralıkları ile tertip edilen bu tavanlar sadeliğiyle bugün dahi güzel ve moderndir.

Çıtalı ahşap kaplama tavanlar: Sade tavanlardır. Taşıyıcı kirişler ters yönde 10–15 cm eninde kaplama tahtalarıyla kapatılarak yapılır. Kaplama tahtalarının birleştiği yerler 1–2 cm'lik çıtalarla kapatılır (Resim 5.14 69 envanter nolu yapı). Alanda sık rastlanır.

Süslemeli tavan göbeği bulunan çıtalı ahşap tavanlar: Tavanı oluşturan pervaz, zemin ve zeminden genellikle çıkıntılı olan göbek, farklı konulardaki motiflerin uygun tekniklerle işlenmesiyle süslenir. Bu örneğe alanda bir konutta rastlanmıştır. (52 envanter nolu yapı) 52 envanter nolu yapıda tavanın duvar kenarı çıkıntılı yan pervaz ile çerçevelenmekte, ortasında ongen şeklinde göbek, tavan köşelerinde yıldız motifi bulunmaktadır (Resim 5.13). Tavan, mekanı karanlık yaptığı gerekçesiyle, ev sahibi tarafından beyaz yağlı boya ile boyanmıştır.

Resim 5.13. Tavan. 52 envanter nolu yapı (24.07.2010) [38]

Resim 5.14. Tavan örnekleri. 52 (solda) ve 69 (sağda) envanter nolu yapılar (24.07.2010) [38]

Çalışma alanındaki evlerin tavan süslemeleri de evlerle birlikte yok olmaktadır. Ancak tavanlar, mekanların üst örtüsü olduklarından, diğer yapı elemanları kadar çok yıpranmamışlardır. Bu nedenle tavan süslemelerinin bir bölümü özelliklerini koruyarak günümüze kadar gelebilmiştir.

İç Kapılar

Mekanları birbirine bağlayan kapılardır. Malzeme dış kapılarda olduğu gibi ahşaptır. Odanın içine doğru açılırlar. Süslemesiz ve sade olan bu kapıların boyutları; eni 0,85-1,00 m., yükseklikleri 2,00-2,20 m arasındadır. Nadir olarak çift kanatlı oda kapıları da vardır (Resim 5.16). Bu kapıların genişliği 1,50-1,60 m. yüksekliği ise 2,10 m. 'dir. Kapıların alt kısmında ahşaptan yapılmış eşik bulunmaktadır. Eşiklerin yükseklikleri 0,10-0,15 m. arasında değişmektedir. Servis mekanları kullanımına ayrılmış olan evlerin giriş katlarında bulunan mekanların kapıları basit, çatma kapılardır. Bu kapılar genelde boyasızdır ancak sonradan yağlı ile boyanmıştır.

Ankara evlerinin karakteristik öğelerinde olan kışlık odaların kapıları aynalı kapıdır. Aynalar geometrik şekillerde süslenmişlerdir. Ahşap olan kapı kasalarının pervazları da genelde nakışlıdır [14]. Çalışma alanında bu türden kapıya rastlanmamıştır.

Resim 5.15. Oda kapıları. 72 envanter nolu yapı (26.09.2009) [38]

Resim 5.16. Oda kapısı. 14 envanter nolu yapı (24.07.2010) [38]

Resim 5.17. Servis kapıları. 22 (solda) ,46 (ortada) ve 64 (sağda) envanter nolu yapılar (Mayıs 2010) [38]

Sedir

Oturma elemanı olarak kullanılan sedirler eski Türk evlerinin en belirgin özelliklerinden biridir. Hemen hemen bütün odalarda bulunan sedirlerin yerden yüksekliği 0,40-0,50 m. arasındadır. Oda içindeki sedirlerin genişliği 0,75-0,90 m. arasında değişmektedir. Sedirler pencere önünde evin sokağa ve manzaraya bakan tarafında yer alırlar. Sofanın bir ucunda düzenlenmiş sedirler kimi zaman bir iki basamak yükseklikte ve 2 m. genişliğinde oturma yerlerine dönüşmüştür [18].

Cumbalarda seki adını alır. Yandakilerle birleşir L ve U şeklinde odayı duvar diplerinde sekialtına[1] kadar sarar. Çalışma alanında rastlanmayan bir öğedir.

[1] Sediraltı, safnail, saf-ı naal, pabuçluk, odaya girildiğinde, ondan bir basamak aşağıda servise ayrılan ilk bölüm. Arada korkuluk olup odaya çıkılır [14].

Merdivenler

İç mekanda düşey sirkülasyonu sağlayan eleman olan merdivenler genellikle ahşaptan yapılmıştır. 15-20 cm rıht yüksekliği, 25-30 cm basamak genişliği olan merdivenlerin genişliği 80-120 cm arasında değişmektedir. Korkuluklar ve küpeşteler ahşap malzemeden yapılmıştır, düz ve sadedir.

Evlerin içerisinde en çok değişime uğrayan merdivenlerdir. Yapıların hisselere ayrılması ile yeni merdivenler eklenmiş ya da merdivenin yeri değiştirilmiştir. Sonradan ahşap merdiven yerine betonarme merdiven yapılmış evler de vardır. Merdivenlerin büyük çoğunluğu tek kolludur. Merdiven altları çoğunlukla boş bırakılmıştır. Bazı merdiven altları ise kapatılarak depo olarak kullanılmıştır. Esas oturma katına çıkan merdivenlerin üstü çoğunlukla ahşap bir kapı ile örtülerek katlar arası ilişkinin kesilmesi sağlanmıştır.

5.3.7. Cephe düzenleri

Çalışma alanında bulunan yapılar geleneksel Ankara evlerinin özelliklerini yansıtmaktadır. Esas cephe sokağa bakan cephedir. İç mekanla, dış mekanın ilişkisi cephe düzenlemesine yansımıştır.

Cephede gözlenen en belirgin elemanlar; çıkmalar, kapılar, pencereler, ve parmaklıklar, köşe pahları, saçaklar, bacalar, çıkma altı elemanları olan konsol ve payandalardır.

5.3.8. Cephe tipleri

Cephe tipini belirleyen en önemli öğe çıkmalardır. Buna göre cephe tipleri çıkmalı ve çıkmasız olmak üzere iki grupta ele alınmıştır. Çalışma alanı cephe tipolojisi, çıkma tipi ve kat adedi dikkate alınarak yapılmıştır (EK-46).

Çıkmasız cepheler

Çalışma alanında bulunan yapıların çoğu çıkmasızdır. Cephelerdeki hareketliliği pencere ve kapı boşlukları sağlar. Cephelerdeki kapı, pencere oranları ve bazı cephelerde kullanılan cephe elemanları cephelere geleneksel özelliklerini vermektedir. Çıkmasız konutlarda esas oturma katında, sofa farklı pencere tipiyle ya da çatıdaki kırılma ile vurgulanmaya çalışılmıştır. Katlar arasında malzeme farklı vurgulanarak cephede esas oturma katı ayrımı yapılmıştır. Konutlar genelde iki katlı, nadiren ise üç katlıdır. Çalışma alanındaki geleneksel yapıların 41 adeti çıkmasız cepheye örnektir.

Çıkmalı cepheler

Çıkmalı cepheler; Tek yan çıkmalı, ortada çıkmalı, tüm katta çıkmalı ve testere çıkmalı olarak dört tiptedir.

Tek yan çıkmalı cephe

Çıkma cephenin tek yanında bulunur. Çıkmanın arkasında genelde başoda yer alır. Çalışma alanındaki geleneksel yapıların 7 adeti tek yan çıkmalı cepheye örnektir.

Ortada çıkmalı cephe

Cephenin ortasında bulunan bu çıkma tipi ortadaki odayı – bazen de sofayı – diğer mekanlardan ayırmaktadır. 55, 74 ve 76 envanter nolu yapılar ortada çıkmalı cepheye örnektir.

Tüm katta çıkmalı cephe

Bütün cepheyi kaplayan çıkma tipidir. Çalışma alanındaki geleneksel yapıların 7 adeti tüm katta çıkmalı cepheye örnektir.

Testere çıkmalı cephe

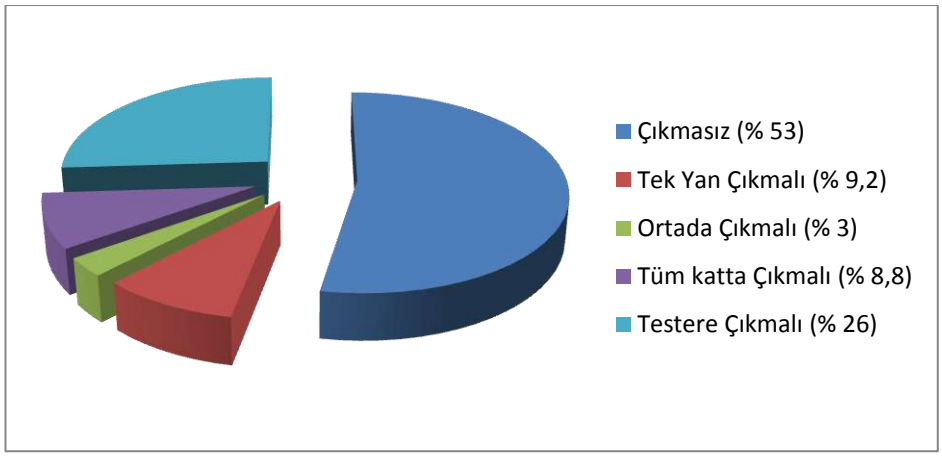
Çalışma alanındaki çıkmalı cephelerde en çok karşılaşılan testere çıkmalı cephelerdir. Bu tip cephelerde zemin kat yola paralel giderken üst katta iç mekana bağlı olarak bu paralellik bozulur. Bunun sebebi iç mekanları dekorasyon ve ışık kullanımı açısından daha kullanılır hale getirmektir. Dar cepheli binalarda sıkça görülmektedir. Çalışma alanındaki geleneksel yapıların 18 adeti testere çıkmalı cepheye örnektir. Testere çıkmalı cepheler, alandaki örneklerine bakarak kendi içinde tek testere ve çift testere olmak üzere ikiye ayrılabilir.

Tek testere çıkma

Testere çıkmanın alanda en çok görülen türüdür. Tek testere çıkmalı cephelerde, çıkma genelde cephenin büyük kısmını kaplar. Çalışma alanındaki geleneksel yapıların 16 adeti tek testere çıkmalı cepheye örnektir.

Çift testere çıkma

Çalışma alanında nadir görülen çıkma türüdür. 64 ve 69 envanter nolu yapılarda görülür.

Şekil 5.9. Cephe tipolojisi grafiği

Çalışma alanında yer alan yapıların %53 ü çıkmasız, %9,2 si tek yan çıkmalı, %3 ü ortada çıkmalı, %8,8 i tüm kat çıkmalı, %53 ü testere çıkmalı cephe tipine sahiptir (Şekil 5.9).

55 envanter nolu yapıda testere çıkma ve ortada çıkma, 70 envanter nolu yapıda ise testere çıkma ve tek yan çıkma birlikte görülmektedir.

5.3.9. Cephe elemanları

Cephe elemanlarını çıkmalar, kapılar, pencereler, pencere elemanları ve çıkma altı elemanları olarak sıralayabiliriz.

Çıkmalar

Çalışma alanındaki yapılar düzenli parsellere ayrılmış arsalar üzerine kurulmamış olduğundan, sıkışık ve uygun olmayan alt katların üzerine çıkmaların yapılması ile üst katlar düzenli bir plana kavuşmaktadır.

Çalışma alanındaki çıkmalar, yapıların plan tiplerinin cephedeki yansımalarıdır. sofanın konumu ve odanın yeri çıkmanın tipini belirler. Buna bağlı olarak genelde tek yan çıkma dış sofalı-sıra odalı evlerde, ortadan çıkma ise dış sofalı-üç odalı ya da iç sofalı-iki kollu odalı evlerde görülür. Ortada çıkma alanda nadir görülen bir çıkma türüdür. (Resim 5.18). Köşe parselde yer alan 55 ve 70 envanter nolu yapıda olduğu gibi, iki cephede farklı çıkma tipine rastlanabilmektedir (Resim 5.19).

Resim 5.18. Ortada çıkma. 76 envanter nolu yapı (Kasım 2008) [38]

Resim 5.19. Ortadan çıkma ve testere çıkmanın birlikte görüldüğü bir örnek. 55 envanter nolu yapı (24.05.2009) [38]

Alanda görülen diğer bir çıkma türü ise testere çıkmadır. Testere çıkma en çok görülen çıkma türüdür. Bu tür çıkma dar açılı parsele oturan yapının üst katlarını

dikdörtgen biçime dönüştürerek daha kullanışlı hale getirir (Resim 5.20). Tek testere ve çift testere olmak üzere iki tipte görülür.

Resim 5.20. Çift testere çıkma. 64 ve 69 envanter nolu yapılar (03.06.2009) [38]

Tüm kat çıkma iki şekilde karşımıza çıkar. Birincisi sofanın geniş kenarının sokağa baktığı durumlarda görülür, ikincisinde ise üst kat odalarının boyutunu büyütmek için tüm cephe boyunca çıkma yapılmıştır (Resim 5.21).

Resim 5.21. Tüm kat çıkmalı cephe. 2 ve 45 envanter nolu yapılar (29.11.2008) [38]

Çıkma genelde konsol taşınırken, 5 yapıda bindirmeli çıkma, 3 yapıda ise profilli çıkma görülmektedir. Bindirmeli çıkma Ankara evi ile bütünleşmiştir. Bindirmeli çıkma tekniği, birbirinin üzerine bindirilmiş ve her sırada yönleri değiştirilmiş kirişlemelerden oluşturulmuştur. Her tabakadaki çıkıntı, bir kiriş başının dayanabileceği kadar yapılmıştır. Bu kiriş başlarının sonlarına birer taban

oturtularak, tabanın bir ucu duvar yüzü veya bir önceki kiriş sıvasına oranla biraz uzatılmıştır (Resim 5.22). Bu şekilde en fazla beş kademe oluşturularak, yaklaşık 1,00 metre kadar dışa çıkılabilmiştir [24]. Dışarıya doğru uzanan döşeme kirişleri en üst çıkma kirişlerini oluşturmuştur. Bu kirişlerin uçlarına oturan taban, üst kat duvar iskeletinin tabanı olmuş, yan duvarda ise en dış döşeme kirişi bu görevi üstlenmiştir. Kirişleme, çıkmanın genişliğine göre tekrarlanarak devam etmiştir. Çıkma kirişlerinden yalnız üsttekiler döşeme kirişi şeklinde iç hacimde devam etmiş, diğerleri konsol kirişi ve taban şeklinde duvar iç yüzüne kadar gitmiştir. Duvar içine giren alt kirişlerden yalnız bölme duvarlarına veya köşe duvara rastlayanlar devam etmiştir [13].

Resim 5.22. Bindirmeli çıkma. 46 envanter nolu yapı (29.11.2008) [38]

Resim 5.23. Profilli çıkma. 69 envanter nolu yapı (03.06.2009) [38]

Kapılar

Çalışma alanındaki incelenen konutların giriş kapıları çoğunlukla tek, avlu kapıları ise çoğunlukla çift kanatlıdır. Kapılarda kullanılan malzeme ahşaptır. Ahşap sade ve abartısız bir şekilde işlenmiştir. Kapılar hiçbir zaman ihtiyacın üzerinde boyutlandırılmamıştır (Resim 5.24-5.26). Kapı kanatları demirden yapılmış basit menteşelerle kasaya tutturulmuştur. Pek çok geleneksel yapının kapısı değiştirilerek demir kapıya dönüştürülmüştür. Bazı evlere yeni giriş kapıları eklenmiştir. Konutların kapıları iki yanı ve üstü pencereli iki kanatlı, yanlar penceresiz iki kanatlı, üstü ve yanları penceresiz iki kanatlı, tek kanatlı üstü pencereli ve tek kanatlı üstü penceresiz kapılar olarak gruplandırılabilir.

Resim 5.24. Avlu kapısı tokmağı. 44 envanter numaralı yapı (06.06.2009) [38]

Avlu kapıları evlerin kapılarına kıyasla daha da basit ve sadedir. Kapı üstleri sundurma veya beşik çatı biçimindedir, üzerleri ise alaturka kiremit ile kaplıdır (Resim 5.25)

Resim 5.25. Avlu kapıları. 11 ve 48 envanter numaralı yapılar (21.12.2008 / 29.11.2008) [38]

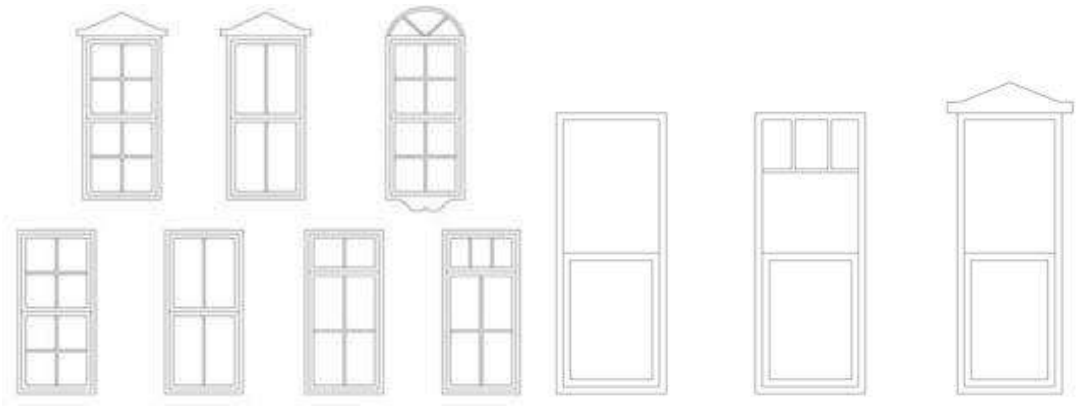
Resim 5.26. Ev kapıları. 69 ve73 envanter numaralı yapılar (03.06.2009) [38]

Kapı üstü tepe penceresi

Giriş kapılarının üstünde pencere, sofa, hol, koridor gibi kapının açıldığı mekanların havalandırılması ve doğal ışık sağlanması amacıyla değişik boyutlarda duvar boşlukları bırakılmıştır. Demir parmaklıkların bulunduğu bu alana kapı üstü tepe penceresi denir. Bazı örneklerde parmaklıklar cam yüzeylerle kapatılmıştır. Bazılarında ise parmaklıklar yerini pencerelere bırakmıştır.

Pencereler

Çalışma alanı içinde yer alan yapılarda pencere boyutları zemin katlarda ve normal katlarda farklıdır. Zemin kat pencereleri korunaklı olması gerektiği için küçük, yükseklikleri az, kareye yakın biçimde, denizliksiz ve genellikle demir parmaklıklıdır. Üst katların, misafir odalarının pencerelerinin ölçüleri daha büyük, bazıları demir parmaklıklıdır. Bunlar tip olarak giyotin (düşey sürme pencere) ve iki yana açılan kanatlı pencerelerdir. Giyotin pencereler çeşitli biçimlerde bölünmüştür, yükseklik, eninin 2 katıdır [14]. Açılan kanatlı pencereler de çeşitli biçimlere bölünmüşlerdir.

Şekil 5.10. Geleneksel pencere tipleri

Resim 5.27. 21 ve 69 envanter numaralı yapı pencereleri (24.05.2009 / 03.06.2009) [38]

Pencere elemanları

Çalışma alanında, pencere elemanı olarak demir korkuluklara rastlanır.

Demir korkuluklar

Pencerelerin dış yüzeyinde güvenlik amaçlı yapılan demir korkuluklar genellikle lokma demirden geçmeli demir korkuluk olarak yapılmışlardır (Resim 5.28, 5.29)

Resim 5.28. 2, 4 ve 13 envanter numaralı yapı pencere korkulukları (29.11.2008 / 29.11.2008 / 21.12.2008) [38]

Resim 5.29. 73 envanter numaralı yapı pencere korkulukları (24.07.2010) [38]

5.4. Geleneksel Konutlarda Değişmişlik

Çalışma alanında izlenebilen fiziksel değişimlerin 8 ana başlık altında toplanabildiği görülmüştür.

1. Bozulma: Bir yapının ya da öğelerinin doğal koşullar nedeniyle yıpranması olarak tanımlanmıştır. Burada, bakım yoksunluğu dışında bir insan öğesi etkisi yoktur. Kar, yağmur, zeminden yükselen nem, türlü biçimlerdeki su elemanı ile ısı değişimleri, hava akımları, yapı malzemesinin fiziksel özellikleri ve yaşı gibi faktörler bozulma nedenidir [36].

2. Yok olma: "Bozulma"nın ulaşabileceği uç noktadır. Yani, yine insan faktörü olmaksızın, doğal nedenlerle bir yapının bir bölümünün ya da öğelerinin yokluğu olarak tanımlanabilir [36].

İnsan katkısı olmadan, doğal etkenlerle oluşan "bozulma" ve "yok olma" nın her evde değişen oranlarda var olduğu görülmüştür. Kapasite üstü ve altı kullanımlarda bu oran artmaktadır. Diğer bir girdi de kullanıcıları sosyo ekonomik durumlarıdır. Maddi olanaklar azaldıkça bu iki değişim türü artmaktadır.

3. Kaldırılma: Bir yapının bir bölümü ve/veya öğelerinin insanlar tarafından bilinçli olarak kaldırılması, yok edilmesidir. Ekonomik ve sosyal nedenler kadar konutların kullanıcılarının sosyo kültürel geçmişleri de bu değişim türünde etkilidir [36].

Bilinçli bir müdahele türü olan kaldırma, mimari öğe ölçeğinde görülmektedir. Sekiler, ocaklar, pencere ve kapılar bu tür müdahaleye özellikle konu olmaktadırlar. Bunda önemli etken modern yaşamın gerektirdiği mobilya/obje kullanımıdır. Gusülhaneler de kullanımdaki değişim nedeniyle ya kaldırılmakta ya da dolaba dönüşmektedirler.

4. Değişme: Bir yapının var olan bir bölümünün ya da öğesinin niteliklerinin bilinçli olarak değiştirilmesi, farklılaştırılmasıdır. Değişme form, boyut(lar), malzeme, renk ya da dokuda olabilir. Tüm bu değişimde, bir önceki başlıktaki kullanıcı nitelikleri etkilidir [36].

Değişme en yaygın görülen değişim biçimidir. Hem mekansal ölçekte hem de mimari öğe ölçeğinde izlenebilmektedir. Birinci grupta mekan niteliklerinin değiştiği görülmektedir. Açık/yarı açık mekanın kapalı mekana değişmesi en yaygın görülen biçimdir. Tersine çıkmaların balkona dönüştüğü örneklere de kısıtlı olmakla birlikte rastlanmaktadır.

Pencere ve sokak kapıları en çok değişen mimari öğelerdir. Genellikle boyutta büyüme görülmekte, malzeme bağlamında da ahşap yerine metal kullanımı izlenmektedir. Burada malzemenin ömrünün etkisi kadar sosyal girdiler de önemlidir. Mekanlarda daha çok ışık/aydınlık istenmesi, reklamlarla pazarlanan perdelerin kullanılma isteği, apartmanların geniş pencerelerine öykünme faktörler arasında ilk akla gelenlerdir [36].

5. Ekleme: Bir konut biriminde var olan bir öğenin bilinçli müdahale sonucunda sayısal artışıdır. Bu yeni eklemenin form, boyut(lar), malzeme, detay ve renk farkından müdahalenin yapıldığı döneme ilişkin bilgi çıkarmak olasıdır [36].

Ekleme yine yukarıda sayılan nedenlerde yapılmakta, yeni konut birimlerine giriş sağlamanın yanı sıra günümüz koşullarına kültür varlıklarının uyarlanması çabalarının ürünü olarak yapılabilmektedir.

6. Yeni yapılanma: Bir yapıya özgününde var olmayan bir öğenin bilinçli müdahale sonucunda eklenmesidir. Bu değişim de bir önceki değişimin devamı, limiti olarak düşünülebilir [36]. Çalışma alanında yeni yapılaşma olacak kadar yoğun müdahale, diğer değişimlere oranla daha az görülmektedir. Bu, çevrenin geleneksel değerlerini koruyabilmesinde önemli bir faktördür.

Yeni yapılanma çoğunlukla yeni yaşam biçiminin gereksinimlerini birden çok aileye sağlamak için yapılmaktadır. Bunlar ana yapıya bitişik ya da ayrı yapılabilir. Avlular bu müdahaleden doğrudan etkilenmekte ve özgün niteliklerini yitirmektedirler.

7. Bölünme: Bir yapıda birden fazla konut birimi ya da birden fazla mekan elde etmek amacıyla yapılan bir müdahale türüdür. Buna konut alanının tümünde ya da salt ana bina özelinde rastlanabilir. Dolayısıyla yalnız kapalı mekanlar değil, açık mekanlar da bu değişim türüne konu olabilir. Yatay ve dikeyde görülebilir [36].

Bölünme dikkatli olarak incelendiğinde şu alt başlıklar altında gruplanabilir:

-Özgün mekansal dizgenin farklı konut birimleri oluşturmak amacıyla kesintiye uğraması: Genellikle özgün mimari öğelerin değişim ve kaldırılması ya da eklenmesine yol açmaktadır [36].

-Yeni bir mekansal dizge yaratabilmek için daha küçük mekanlar elde edilmesi: Sofaların bu tür değişimde en çok etkilenen öğeler olduğu görülmektedir. Kapı, pencere, niş, ocak, seki gibi mimari öğeler bu değişimden doğrudan etkilenirler. Bu tür değişimde işlevsel değişimin birlikte olduğu da söylenebilir [36].

-Açık ve yarı açık mekanların bölünmesiyle açık ve/veya kapalı mekanlar elde edilmesi: Bir önceki grubun devamı olarak ele alınabilir [36].

8. Birleştirme: Daha büyük bir mekan elde etmek amacıyla kültür varlığının özgün öğelerinin kaldırılması ile sağlanmaktadır. Çağdaş yaşamın göstergeleri olan mobilyaların yeni mekansal dizgede yer alabilmeleri için bu tür müdahalenin yapıldığı söylenebilir [36].

Çalışma alanında bulunan geleneksel konutlar; bozulma (doğal eskime) ya da insan eliyle yapılan müdahaleler nedeniyle değişikliğe uğramışlardır. Doğal eskime, daha çok terk edilmiş konutlarda görülmektedir. İnsan eliyle yapılan müdahalelerde ihtiyaçların ve aile yapısının değişmesi etkili olmuştur. Ana yapı malzemesinin kerpiç olması da eskimeyi hızlandırmıştır.

Yapıların değişimlere maruz kalması, değişen yaşam şartlarının ve sosyo-ekonomik yapının bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Çalışma alanı içinde yapılan anket çalışmaları, hanelerin hemen hemen hepsinin dar gelirli olduğu sonucunu ortaya koymuştur. Anketlerden elde edilen bir diğer sonuç ise geleneksel konutların büyük bir bölümünün mülkiyetinin ilk sahiplerinde olmadığı, ikinci, üçüncü şahıslara satıldığı ya da sahiplerince kiralandığıdır. Göç olaylarının etkisi ile yatayda ve düşeyde bölünen konutlar da satış ve kiralama faaliyetlerini hızlandırmıştır. Bununla birlikte kullanıcının ekonomik imkanları nispetinde konutlar bazı konfor şartlarını sağlamak amacıyla bireysel olarak ya da yapı ustalarınca onarılmıştır. Yapılara birtakım elemanlar, mekanlar eklenmiş ya da mevcut elemanlar, mekanlar kaldırılmış, taşıyıcı sistem kısmen ya da tamamen değiştirilmiş, dolgu malzemesi değiştirilmiştir.

Ön tespitlerde geleneksel konutlardaki değişimlerin plan ve cephelerde farklı olduğu gözlendiğinden, ayrıntılı tespitlerde de değişmişlik dereceleri iç değişmişlik –plan bazında (EK-31)- ve dış değişmişlik –cephe bazında (EK-32)- olarak ayrı ayrı tespit edilmiştir.

Çalışma alanında 73 adet özgün nitelikte konut tespit edilmiştir. Bunlardan 11 adeti çalışma yapılan süre boyunca boştur. 62 adet yapı kullanılmaktadır. 62 adet yapıdan

50 adetinin analizi tam olarak yapılmıştır. Geriye kalan 12 yapı ise ikamet edenlerin izni alınamadığı için iç değişmişlik açısından değerlendirilememiştir. Bu yapılar için yalnızca dış değişmişlik konusunda çalışma yapılabilmiştir.

5.4.1. İç değişmişlik

73 adet özgün nitelikli konuttan ancak 50 adedinin iç değişmişlik açısından analizi yapılabilmiştir.

Geleneksel konutlarda görülen iç değişmişlik; bölünme, ekleme, tamir ve bazı elemanların kaldırılması şeklindedir. Yapılarda gerek mülkiyet bölünmesi gerekse çok sayıda kiracıya kiralanması gibi nedenlerle, bölüntüler, ekler müştemilat veya yasal olmayan çatı kullanımları yada ek katlar yapılmıştır.

Çalışma alanında görülen en fazla iç değişme, aile yapısının değişmesi nedeniyle yeni konut birimleri oluşturmak için yapının bölüm bölüm veya kat kat bölünmesidir (yatay ve düşey yöndeki bölünmeler). Bu durumda konutların hisselere ayrılması ve farklı aileler tarafından kullanılması nedeniyle her yeni konut birimi için yeni giriş kapıları, pencereler, merdivenler ve servis mekanları (ıslak hacim, mutfak) eklenmiş, sofa ikiye, üçe bölünmüştür. En çok değişime uğrayan sofa mekanları olmakta ve her türlü kullanımın sağlanabilmesi için olası her değişim türüne sahne olmaktadırlar.

Yaşam koşullarının değişmesi ile birlikte, ihtiyaçlara cevap veremeyen yapılara yeni mekanlar eklenmiştir. Bu eklemeler; yapı ve bahçeye kat, servis hacimleri, duvar, kapı, merdiven eklemesi olarak sıralanabilir. Ekleme, bölünme ve tamiratlar sırasında malzeme ve boyut değişiklikleri yapılmış, kapı, pencere, dolap gibi bazı elemanlar kaldırılmıştır.

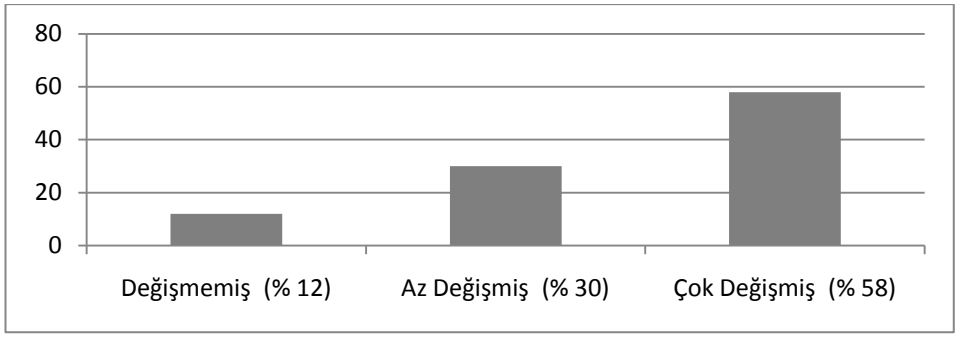
Bu değişimler göz önüne alınarak, geleneksel konutların iç değişmişlikleri dört grupta değerlendirilmiştir.

Değişmemiş: Plan şemasında değişme olmamış ve mimari elemanları özgün olarak günümüze kadar gelmiş olan yapılardır.

Az Değişmiş: Plan şemasının okunmasını değiştirmeyecek mekansal müdahaleler geçirmiş yapılardır.

Çok Değişmiş: Plan şemasının okunmasını engelleyecek ölçüde müdahaleler geçirmiş yapılardır.

Belirlenemeyenler: Kalıntı ve harap yapılar ile içine girilemeyen ve bilgi alınamayan yapılarda iç değişmişlik saptanamamıştır.

Şekil 5.11. İç değişmişlik grafiği

Çalışma alanındaki geleneksel yapıların iç değişmişliği % 12 oranında değişmemiş, % 30 oranında az değişmiş, % 58 oranında çok değişmiştir (Şekil 5.11).

5.4.2. Dış değişmişlik

Cephelerdeki değişmişlik planlara göre daha azdır. İçteki bölünmeler dışa doğrudan yansımadığı için, değişmişlik daha az izlenir.

Dış değişmişlik durumunun daha iyi değerlendirilebilmesi için *eklemeler, kaldırmalar, malzeme değişikliği* açısından yapılar incelenmiştir.

Cepheye etki eden eklemeler: Orijinal kullanımında servis mekanı olarak kullanılan, ancak yaşam şartlarının değişmesi ile artık kullanılmayan mekanlar bir diğer hanenin kullanması amacıyla yaşama mekanlarına dönüştürülmüştür. Bunun sonucunda zemin kat duvarlarına cephe ile uyumsuz pencereler açılmış, özellikle yatayda bölünen konutlarda birinci kata doğrudan sokaktan ulaşmak amacıyla ahşap ya da beton malzemeden merdiven eklenmiştir. Bölünme nedeniyle konutların cephelerine balkon, kapı, pencere gibi elemanlar eklenerek cephe düzeni değiştirilmiştir. İptal edilen orijinal bacaların yerine soba borularının ya da 15-20 cm çaplarında beton boruların cephe üzerinden çıkarılarak baca olarak kullanılması alan içinde çok fazla tespit edilen değişmişliklerdendir. Tespit edilen bir diğer değişmişlik ise ticari aktivitenin yoğun olduğu Gazeteci Kemal Aşık Caddesi'ndeki yapıların zemin katlarının dükkana dönüştürülmesidir. Yapıların büyük bir kısmında da yapının cephesine bitişik ya da varsa bahçesi içinde, basit teknikte, özensiz bir işçilikle, genellikle yığma olarak yapılan kömürlük, odunluk, garaj gibi müştemilatların yapılması, cepheye yansıyan bir diğer değişmişlik durumudur.

Cepheye etki eden kaldırmalar: Alan içinde en çok rastlanan durum, geleneksel pencerelerin değiştirilerek yeni tip pencerelerin takılmasıdır. Aslında iki kanatlı olan kapının yerine tek kanatlı kapı takılması tespit edilen kaldırma örneklerindendir.

Malzeme değişiklikleri: Yapılan tespit çalışması sonucunda taşıyıcı sistemin delikli tuğla ve briketle kısmen değiştirilmesi, 'tatlı sıva' cephe kaplamasının çimento sıva olarak değiştirilmesi ve cephenin pastel renklerle boyanması sıkça rastlanılan değişikliklerdendir. Çatı örtüsünün oluklu sac ve düz sac levha ile değiştirilmesi tespit edilen diğer değişikliklerdendir.

İncelenen yapıların bir bölümünde bazı pencerelerin ve kapıların tamamen veya kısmen doldurularak kapatıldığı gözlenmiştir.

Yapıların içe dönük avlularında eklerin ve müdahalelerin daha fazla olduğu görülmektedir. Yapılan ek ve benzeri inşaatlarda nadiren ahşap, çoğunlukla kolay bulunan ve ucuz olan, briket, delikli tuğla ve benzeri yapı malzemeleri kullanılmıştır.

Bu durum ise geleneksel dokunun varlığını sürdürdüğü alanlarda görsel bir tahribat yaratmıştır. Yapıların dış mimarisinde var olan dekorasyon öğeleri, zamana ve dış etkilere bağlı bozulmalar karşısında bakım yapılmadığından veya yenilenmediklerinden dolayı yok olmaktadırlar.

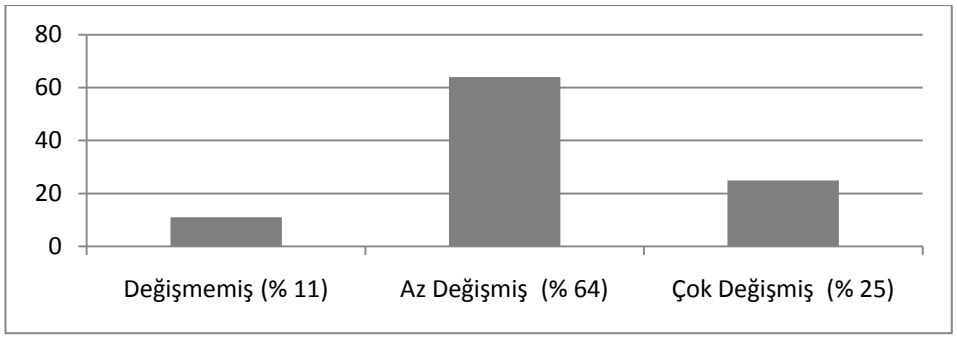
Geleneksel konutlardaki terk ediliş, dış faktörlerin etkisi ve bakımsızlık, fiziksel eskimeler ve yok olmalara yol açmıştır.

Geleneksel konutların cephelerinde gözlenen değişmişlikler üç grupta değerlendirilmiştir.

Değişmemiş: cephe düzeni bütünüyle okunabilen veya sadece eleman bazında değişiklik geçirmiş yapılardır.

Az Değişmiş: Cephe düzeni olarak özgün, ancak cephenin doluluk boşluk oranlarını, açıklık sistemini, rengini ve kaplama malzemesini değiştirecek müdahaleler görmüş yapılardır.

Çok değişmiş: Cephe düzeni okunamayan ancak özgün yapıya ait bazı verileri olan yapılardır.

Şekil 5.12. Dış değişmişlik grafiği

Çalışma alanındaki geleneksel yapıların dış değişmişliği % 11 oranında değişmemiş, % 64 oranında az değişmiş, % 25 oranında çok değişmiştir (Şekil 5.12).

5.5. Yapısal durum

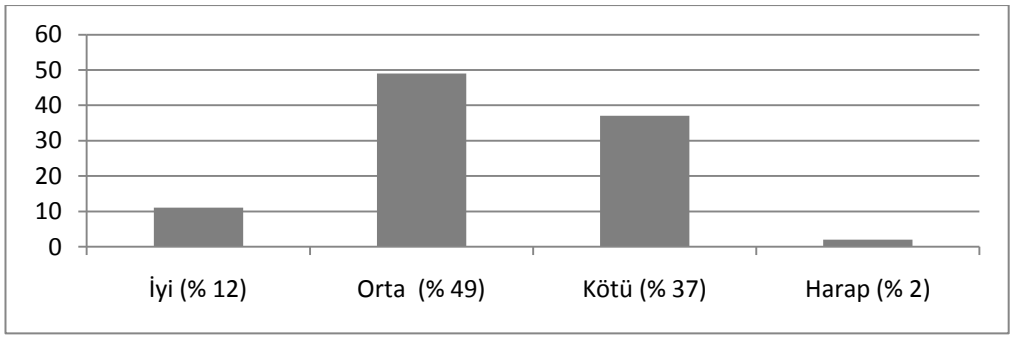
Çalışma alanı içindeki geleneksel yapıların yapısal durumları değerlendirilirken malzemesi, taşıyıcı duvarları, çatı örtüsü, döşeme ve tavanları incelenerek iyi, orta, kötü ve harap olmak üzere dört grupta değerlendirilmiştir.

İyi: Acil bakım, onarım gerektirmeyen, taşıyıcı sistem ve malzemeye dönük sorunları olmayan yapılardır.

Orta: Taşıyıcı sisteminde sorun olmayan, ancak bakım ve onarım gerektiren (sıva, boya, çatı aktarımı, duvar vb. yerlerdeki malzeme eksikliklerinin giderilmesi gibi) yapılardır.

Kötü: Taşıyıcı sisteminde ve mimari elemanlarında ciddi bozulmalar görülen, müdahaleye ihtiyaç duyulan yapılardır.

Harap: Taşıyıcı sisteminde önemli tahribatlar oluşan, kullanılamayacak durumdaki yapılar ile büyük bir kısmı yıkılmış ve yeniden yapım "rekonstrüksiyon" gerektiren yapılardır.

Şekil 5.13. Yapısal durum grafiği

Çalışma alanındaki geleneksel konutların yapısal olarak % 12 iyi, % 49 orta, % 37 kötü, % 2 harap durumdadır (Şekil 5.13). Alandaki yapısal durum dağılımı için yapısal durum paftası hazırlanmıştır (EK-33).

5.6. Konfor Durumu

İç değişmişlik tespiti yapılabilen 50 adet yapı konfor durumu açısından incelenmiştir. Temel konfor koşullarından olan elektrik, su ve kanalizasyon hizmetleri, alan içindeki her yapıya ulaştırılmıştır. Ancak eski evlerin bölünmesi ve kiraya verilmesi önemli servis mekanı sorunları yaratmıştır. Bölünen kısımlara servis alanları ya hiç eklenmemiş, eklendiğinde de genellikle tesisat derme çatma ve hatalı yöntemlerle çözümlenmiştir.

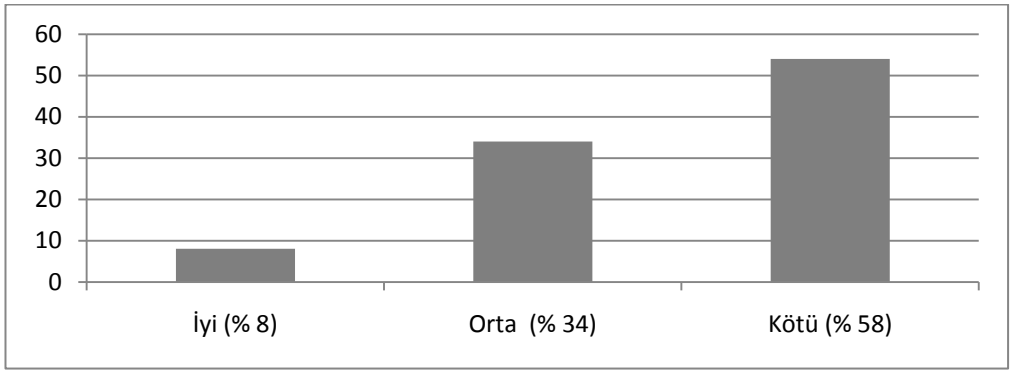
Konfor durumu açısından izlenen temel sorunların büyük bir kısmı servis alanlarından kaynaklanmaktadır. Bu sebeple çalışma alanında bulunan geleneksel konutların konfor durumu, mutfak, banyo, tuvalet gibi mekanların yapı içinde ve dışında bulunması ve bu mekanların yeterli olup olmamasına göre incelenmiş ve iyi, orta, kötü olarak değerlendirilmiştir.

İyi: Mutfak, banyo, tuvalet gibi servis mekanlarının yapının diğer mekanlarından ayrı ve konfor açısından yeterli durumda olması.

Orta: Mutfak, banyo, hela gibi servis mekanlarından en fazla birinin olmaması ya da konfor açısından yeterli durumda olmaması.

Kötü: Mutfak, banyo, hela gibi servis mekanlarından en az birinin olmaması ve konfor açısından sorunlu olması. Su, elektrik ve kanalizasyon ile ilgili sorunlarının bulunması.

Belirlenemeyen: Çalışma alanı içinde yer alan ancak içine girilemeyen, harap veya kalıntı halinde olan yapılar ile yeni yapılar.

Şekil 5.14. Konfor durumu grafiği

Çalışma alanında yer alan geleneksel konutların konfor durumları % 8 iyi, % 34 orta, % 58 kötü olarak belirlenmiştir (Şekil 5.14).

Konutların çoğunda mutfak, banyo ve tuvalet gibi servis mekanları sonradan yapıya dahil edilmiştir. İncelenen konutların büyük bölümünde mutfak ayrı bir mekan olarak kullanılmaktadır. Birçok konutta da ortak hacim olan sofa, hol yada koridorun bir köşesi, mutfak nişi olarak düzenlenmiştir. İncelenen mutfakların çoğunda doğal aydınlatma ve havalandırmayı sağlayan pencereler vardır.

Tuvalet incelenen konutların hepsinde bulunmaktadır. Tuvaletlerin doğal yoldan aydınlatılması ve havalandırılması konumlarının el verdiği oranda sağlanmıştır. Tuvaletlerin büyük bir bölümü cephelerde açılan küçük pencerelerle havalandırılmaktadır. İncelenen az sayıdaki yapıda tuvaletin havalandırılmasında herhangi bir çözüm oluşturulmamıştır.

Geleneksel konutların gerçek plan düzenlerinde, banyo ayrı bir mekan olarak yer almamaktadır. Temizlik ihtiyacı gusülhane ile sağlanmaktadır. Bundan dolayı çalışma alanındaki konutların büyük bir bölümünde gusülhane vardır. Bunların çoğunluğu bugün de döşemesi betonlanarak, pis su ve temiz su tesisatı yapılarak kullanılmaktadır. Bunun yanında genellikle tuvaletin yanında, sonradan yapılan banyolar da kullanılmaktadır.

Çalışma alanındaki yapıların konfor durumu için konfor durumu paftası hazırlanmıştır. (EK-20).

5.7. Sosyal ve Ekonomik Nitelikler

Sosyal ve ekonomik nitelikler Kale Mahallesi muhtarından, Altındağ Belediyesi'nden ve Türkiye İstatistik Kurumu'ndan alınan bilgiler ile çalışma alanında oturan insanlara yapılan anketlere göre değerlendirilmiştir.

Kale Mahallesi muhtarından alınan bilgilere ve çalışma alanında oturan insanlara yapılan anketlere göre, çalışma alanındaki 515 yapı biriminde yer alan 813 hanede 2845 kişi yaşamaktadır. Ortalama aile büyüklüğü 3 kişiden azdır (ortalama: 2,8). Birimlerde ortalama hane sayısı 2'nin altındadır. Dolayısı ile çok bölünmüş yapılar olmakla beraber, alan ölçeğinde yapıların yoğun kullanılması sorunu yoktur.

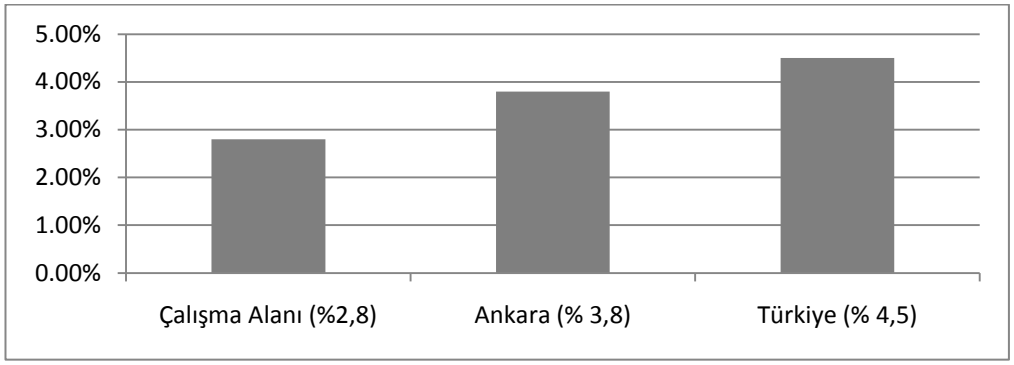
Toplam 55 adet sosyal anket yapılabilmiştir. 12 konutun sadece bir kısmında yaşayanlarla anket yapılabilmiştir. 11 adet konut boştur. Bunlardan 3'ü harap (terk edilmiş) durumdadır. 2 konutun da depo olarak kullanıldığı görülmektedir.

Anket sonuçları sosyal değerlendirme çizelgelerinde (EK-34) ayrıntılı olarak verilmiştir. Ayrıca sayısal veri ve yüzdelik dilimler grafiklerde (Şekil 5.15-5.23) ve tabloda (Çizelge 5.2) verilmiştir.

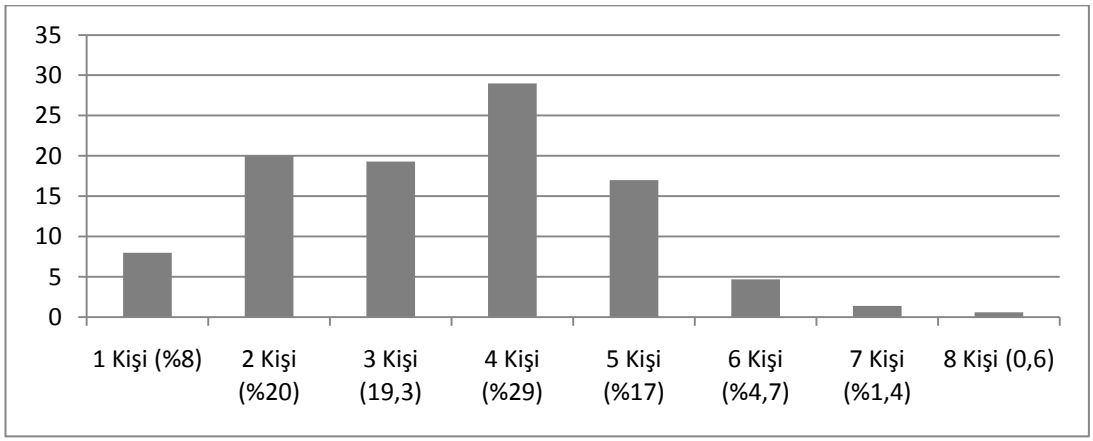
Hanede yaşayan kişi sayısı

Ankara'da ortalama hane halkı büyüklüğü küçülme eğiliminde olup, 1955 yılında 7 olan ortalama hane halkı büyüklüğü, 2000 yılında 3,8 kişiye düşmüştür [1].

Çalışma alanında hane halkı büyüklüğü 2,8 kişidir. Bu büyüklük Ankara ve Türkiye hane halkı büyüklüklerinden küçüktür. Bunun da nedeni yerleşik bekar erkek nüfusunun çalışma alanındaki varlığıdır.

Şekil 5.15. Hane halkı büyüklüğü karşılaştırması.

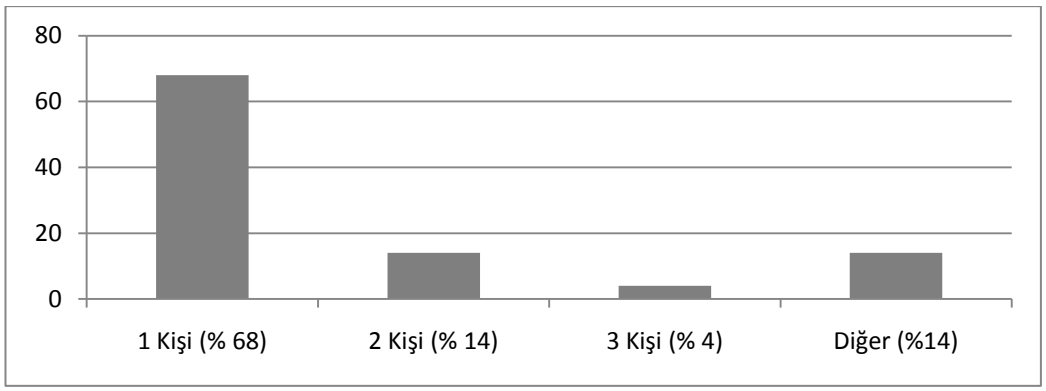
Şekil 5.16. Hanede yaşayan kişi sayısı ve yüzdelik dilimi.

Alanda çekirdek aile yaygındır. Ebeveyn ve evli çocukların veya akrabaların birlikte oturduğu 48 hane vardır. Buna karşılık, ebeveyn ve evli çocukların aynı parsel içinde iki ayrı yapıda veya aynı yapının farklı katlarında yaşadığı ve bu amaçla yapıların değiştirildiği örnekler de vardır.

Çalışan sayısı

Çalışma alanındaki hanelerde genellikle tek kişi çalışmaktadır. Ailenin geçimini aile reisi olan erkekler sağlamaktadır. Kadın aile reisleri çok azınlıktadır. Aile dışında çalışan yetişkin çocukları olan hanelerde en fazla 2-3 kişi çalışmaktadır. Hiç çalışan

aile bireyinin olmadığı ailelerde aile reisleri emekli veya yardım, kira ve toprak gelirleri gibi ayni gelirden geçinen kişilerdir.

Şekil 5.17. Çalışan kişi sayısı ve yüzdelik dilimi

Eğitim durumu

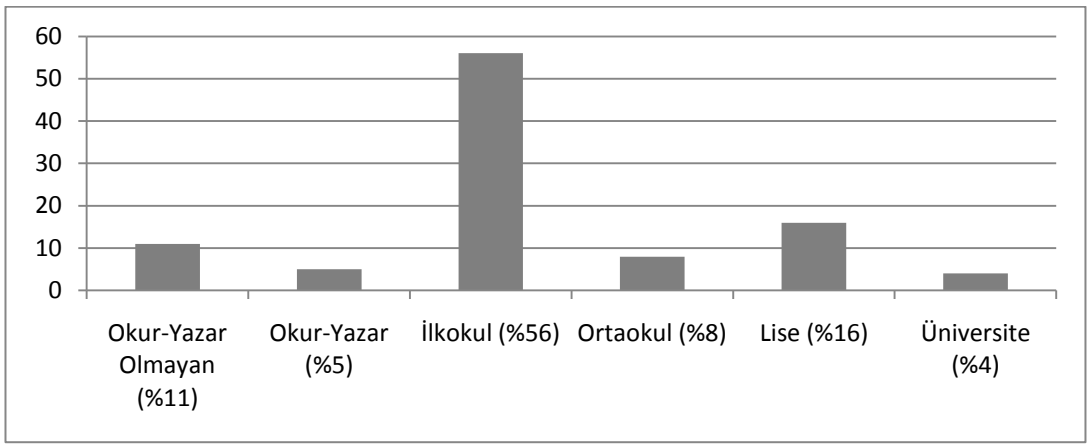
Türkiye genelinde nüfusun eğitim durumlarına bakıldığında 2000 yılı verilerinde nüfusun % 47,77'sinin ilkokul mezunu olduğu görülmektedir. Ortaokul veya ortaokul dengi meslek okulları mezunu olanların oranı % 8,23 iken, bu oran lise veya lise dengi meslek okulları mezunu olanlar için % 12,55 olmakta, üniversite mezunu olanların oranı ise % 7,80'e kadar düşmektedir. Türkiye genelinde herhangi bir eğitim kurumundan mezun olmayanların oranı ise % 23,65'tir [1].

Çizelge 5.2. Mezun olunan okula göre dağılım (Türkiye) [1]

YIL	OKUR-YAZAR (%)	OKUR-YAZAR OLMAYAN (%)	İLKOKUL (%)	ORTAOKUL (%)	LİSE (%)	Y.ÖĞRETİM (%)	TOPLAM (%)
1975	8,90	47,32	34,73	3,33	3,87	1,85	100,00
1980	8,15	43,77	35,65	3,79	5,03	3,60	100,00
1985	8,81	31,16	44,57	4,63	6,92	3,92	100,00
1990	5,66	26,72	48,29	5,78	8,47	5,08	100,00
2000	6,40	17,25	47,77	8,23	12,55	7,80	100,00

Çalışma alanında yapılan hane halkı anketlerine göre mezun olunan eğitim kurumlarına göre eğitim durumu değerlendirildiğinde, % 56 oranında bir kesimin ilkokul mezunu olduğu görülmektedir. Bu değer % 47,77 olan Türkiye ortalamasının üzerindedir.

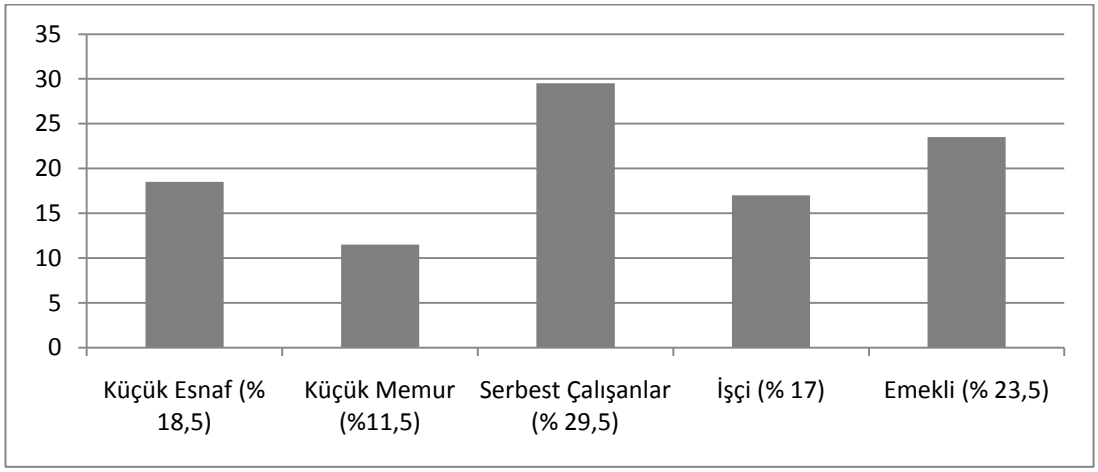
Ortaokul mezunu olanların oranı % 8, lise mezunu olanların oranı ise % 16'dır. Üniversite mezunu olanların oranı ise % 4 olup, Türkiye ortalaması olan % 7,80 oranından daha düşüktür. Hiçbir eğitim kurumundan mezuniyeti bulunmayanların oranı % 16'dır.

Şekil 5.18. Mezun olunan okula göre dağılım

Hane başkanı meslek dağılımı

Alanda küçük esnaf (bakkal, fırıncı, perdeci, terzi, berber vb.), küçük memur (bekçi, zabıta memuru, şoför vb.), işçi (lokanta, fırın, tornacı, kahvede çalışanlar vb.), serbest çalışanlar ve emekliler yer alır. Yetişkin çocukların, kardeşlerin çalıştığı hane sayısı sınırlıdır.

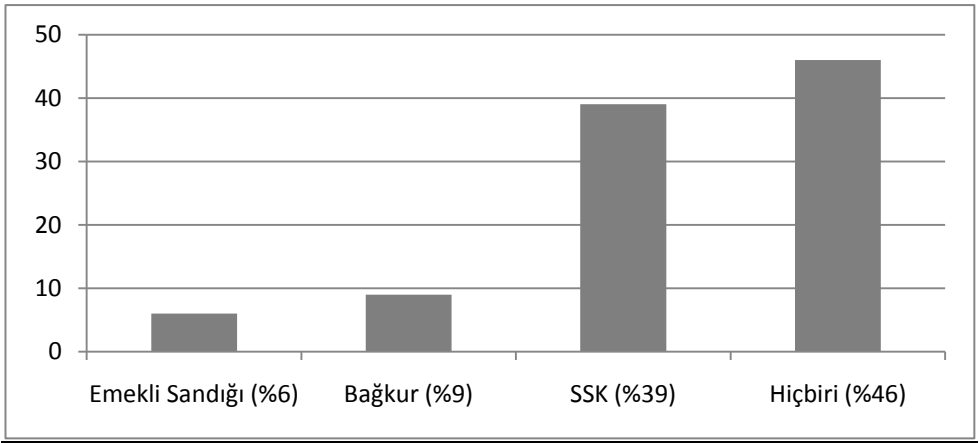

Şekil 5.19. Hane başkanı meslek dağılımı kişi sayısı yüzdelik dilimi

Sosyal güvence

Çalışanların % 46 gibi oldukça yüksek bir oranının hiçbir sosyal güvence kurumuna bağlı olmaksızın çalıştıkları görülmektedir.

Toplam çalışanların % 39'unun SSK'ya bağlı olarak, % 9'unun Bağ-Kur'a bağlı olarak, % 6'sının emekli sandığına bağlı olarak çalıştıkları görülmektedir.

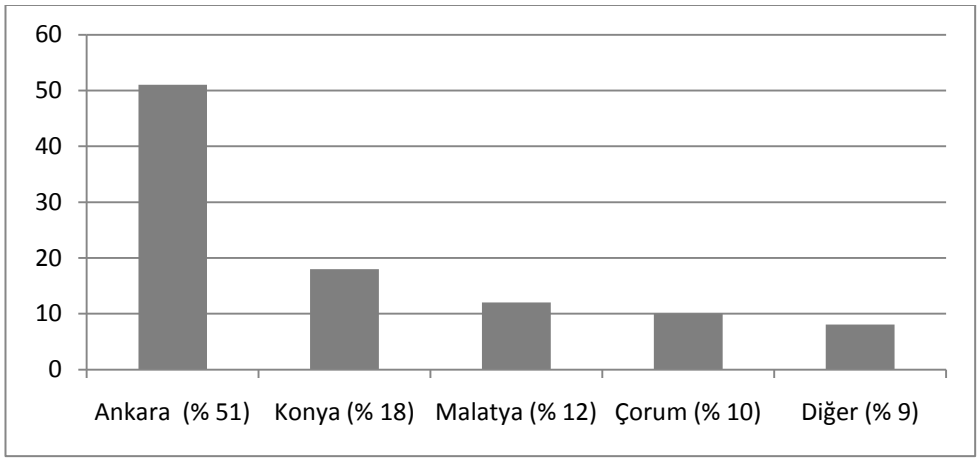

Şekil 5.20. Sosyal güvence dağılımı yüzdelik dilimi

Aile kökenleri

Hane halkının doğum yerleri incelendiğinde, % 51'inin Ankara doğumlu olduğu görülmektedir. 1935 yılında Ankara nüfusunun % 80'i Ankara doğumlu iken, 2000 yılında Ankara'da doğan kişilerin il nüfusu içindeki oranı % 53'e düşmüştür [1]. Çalışma alanındaki Ankara doğumluların oranı il genelinden düşüktür. Dolayısıyla, çalışma alanı il dışından göçenlerin yerleştiği ve geçici bir süreyle yerleştikleri bir alan özelliği göstermemekte, nüfusun büyük ölçüde kalıcı ve yerleşik olduğu söylenebilmektedir.

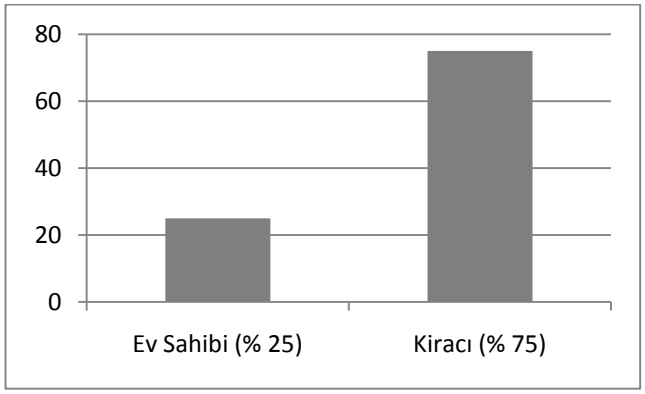
İl genelinde Ankara nüfusuna dahil olup başka illerde doğanlar içinde en yüksek payı % 4,3 ile Çorum İli doğumlular almaktadır [1]. Anket sonuçlarına bakıldığında ise, çalışma alanında % 18 ile Konya ili doğumluların bu kategoride en yüksek değere sahip olduğu görülmektedir. Konya doğumluların ardından % 12 oranı ile Malatya, % 10 ile Çorum doğumlular gelmektedir.

Şekil 5.21. Aile kökenleri yüzdelik dilimi

Mülkiyet durumu

Alanda yer alan hanelerin çoğunluğu kiracıdır, ev sahibi oranı % 25'tir.

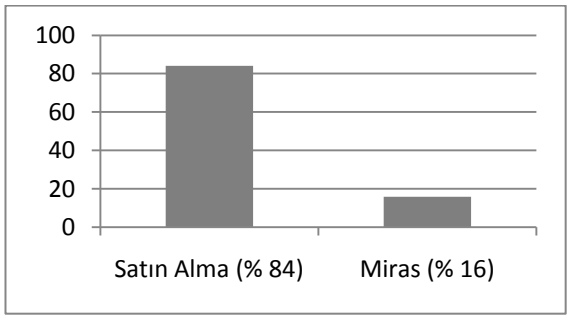

Şekil 5.22. Mülkiyet durumu yüzdelik dilimi

Ev sahipleri arasında bir yapının farklı bölümlerinin aile fertleri arasında bölünerek kullanıldığı örnekler vardır. (3 kardeş, anne kız, baba oğul). Ev sahiplerinin oturdukları evleri onardıkları veya yeniledikleri görülür. Ev sahiplerinin alanda oturma süreleri 70 yıl ile 2 ay arasında değişir. En küçük tek odalı birimlerin aylık kirası 100 lira iken, en yüksek kira 300 lira ile 2 odalı ancak onarılmış bir eve ödenmektedir. Ortalama kira bedeli 200 liradır.

Evin elde edilişi

Konutların hanelere geçiş biçiminde en yaygın olanı satın almadır. Konutun miras olarak varislerine geçmesi az görülür (% 16). İçinde konuta hissedar aile bireylerinin yaşadığı hane sayısı da oldukça düşüktür (% 10). 30 yılın üstünde konutun sahibi olmuş aileler, genellikle konutun aile içinde kaldığı ve yakın akrabalar arasında bölündüğü konutlardır.

Şekil 5.23. Evin elde ediliş biçimi yüzdelik dilimi

6. DEĞERLENDİRME

Ankara eski kent dokusu ve çalışma alanında yapılan çalışmalar sonucunda yapılan değerlendirmeler, "Kentin, Eski Kent Dokusunun ve Çalışma Alanının Gelişimlerinin İlişkisi", "Çalışma Alanındaki Geleneksel Yapıların Değerlendirilmesi", "Çalışma Alanının Genel Problemleri", Çalışma Alanının Genel Potansiyelleri" ve "Mimari Değer, Sorun ve Potansiyellere Göre Bölgeleme" başlıkları altında toplanmıştır.

6.1 Kentin, Eski Kent Dokusunun ve Çalışma Alanının Gelişimlerinin İlişkisi

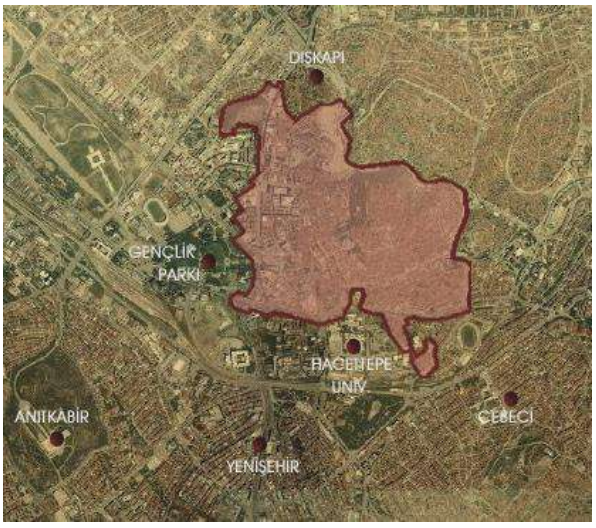
Ankara'nın başkent olması ile birlikte başlayan planlama çalışmaları, eski kent dokusunda bugün yaşanan sorunların büyük bölümünün de kaynağını oluşturmuştur. Her bir planın eski kent dokusuna yaklaşımı farklı olduğundan, bugünkü yapılaşma, mülkiyet ve kullanım sorunları ortaya çıkmıştır. Bunda, kronolojik olarak birbirini izleyen planların birbirleriyle ve mevcut yerleşme dokusu ile yeterince ilişkilendirilmemiş olması başlıca rolü oynamıştır. Bunun sonucu olarak birbiriyle ilintisiz mülkiyet desenlerinin mevcut yerleşme dokusu ile farklı düzlemlerde çakışması gibi bir sorun ortaya çıkmıştır [31].

Tezin 3. Bölümü olan Ankara'nın Tarihsel Gelişimi bölümünde ayrıntıları ile yer alan söz konusu planların eski kent dokusuna getirdiği "gelişme" kararları, uygun yatırım ortamlarının sağlanabildiği alanlarda hayata geçmiş ancak bu ortamın oluşmadığı alanlarda, bugün "koruma öncelikli" dokuyu oluşturan sorunlu bir kentsel çevre aynı planların mirası olarak kalmıştır. Anılan dokunun "sorunlu" olarak tarif edilmesinin nedeni, "gelişme" kararlarının "koruma" kararları ile birlikte ele alınmamış olmasının sonucu oluşan ikili bir kentsel çevre yapısının yarattığı gerilimdir. 1923 yılı mevcut yerleşme dokusunun sonraki planlar ile oluşturulan imarlı mülkiyet yapısı üzerinde çöküntü alanlarına dönüşerek bugün varlığını korumaya devam ediyor olması ve çevresindeki ana aksların 1930'lu yıllardan itibaren plan kararları doğrultusunda tümüyle yenilenerek yoğun bir kentsel

yapılaşmaya maruz kalması, son dönem planlarının çözmeye çalıştığı ancak uygulanamamış olması nedeniyle hayata geçirilemeyen temel bir sorundur [31].

Harita 6.1. Eski kent dokusunun, Ankara kent bütünü içindeki yeri [31]

Harita 6.2. Eski kent dokusunun yeri [2]

Cumhuriyet'in ilanından günümüze kadar Ankara eski kent dokusunu etkileyen plan ve uygulamaları şu şekilde özetlemek mümkündür:

1925-1932, Lörcher Planı: Eski Ankara-Yeni Ankara ikilemini doğuran kararlar bulunmaktadır.

1932-1937, Büyük Caddelerin Açılması: Talatpaşa Bulvarı, Ulucanlar Caddesi, Denizciler Caddesi ve Anafartalar Caddesi açılmıştır.

1937-1950, Jansen Planı: Protokol Sahası önermektedir. Ancak burada eski kente dokunulmazlık veren yaklaşım, bu alanı çürümeye bırakmıştır.

1957, Yücel-Uybadin Planı: Ana caddeler boyunca küçük tapulama parselleri düzenlenerek taban alanları arttırılmıştır.

1968, Bölge Kat Nazım Planı: Eski kent dokusu, yüksek blokların arkasında sıkışmış bir yapı göstermektedir. Bu dönem planlarda yoğunluklar arttırılmış, eski kent dokusuna uygun olmayan yükseklikler verilmiştir.

1980, Ankara Eski Kent Dokusu Geçit Dönemi Koruma ve Geliştirme Planı: Bölge ölçeğinde korumayı amaçlayan ilk karardır.

1980, Hasırcılar Caddesinin açılması, Ankara Belediyesi'nin Kuzey-Güney Trafik Aksı projesi: Bu proje ile, Talatpaşa ve Hasırcılar Caddesi arasında kalan alan bütünüyle tahrip olmuş ve yıkılmıştır. Yakın çevreye ve özellikle doğusunda kalan ve korunması gerekli sokaklarda, yapıların yoğunlaştığı alanı topoğrafyayı da zorlayan ve bu yıkımın yarattığı olumsuz etki görülmektedir.

1983, Anıtlar Yüksek Kurulu'nun sit alanlarındaki kat yüksekliklerini düşürmesi kararı ile, kat yükseklikleri Hasırcılar Caddesi 2, Anafartalar ve Denizciler Caddesi 4, Talatpaşa Bulvarının İstiklal Mahallesi kenarından geçen bölümünde 6 kat olarak kararlaştırılmıştır.

1988, Ankara Kalesi Koruma ve Geliştirme İmar Planı: Dış Kale'de turizm amaçlı ticaret, geleneksel üretim, turizm tanıtma büroları vb. kullanımlar, İç Kale'de ise Kale surlarının ortaya çıkarılması hedeflenmiş, sınırları belli kamu proje alanları, çevre ve meydan düzenlemeleri, seyir ve bakı terasları, yaya yolları vb.

planlanmıştır. Ayrıca plan tescilli ve diğer korunması gerekli yapılarda fonksiyon değişikliği getirmiştir.

1990, Ulus Tarihi Kent Merkezi Islah İmar Planı: Mahallenin genelinde yapılar ve konut amaçlı kullanım açısından "korunacak yapı" kararı olduğu görülmektedir. Denizciler Caddesinin yol genişliği 9 m, Adnan Saygun Caddesinin (Hasırcılar) genişliği ise 14 m. dir. Planda koruma amaçlı toplulaştırılacak ve kamulaştırılacak parseller (Kt) belirlenmiştir. Yeni yapılaşma için toplulaştırılacak veya kamulaştırılacak alanlar (Yt) belirlenmiştir.

2005, Ulus Tarihi Kent Merkezi Islah İmar Planı iptal edilerek bu alan yenileme alanı olarak ilan edilmiştir.

2005 Ankara Eski Kent Dokusu Koruma Amaçlı İmar Planı: Bu planla geleneksel kent dokusunun korunmasına yönelik kararlar alınmıştır.

2007, Ulus Tarihi Kent Merkezi Yenileme Alanı Koruma Amaçlı İmar Planı: Eski kent dokusu içerisinde birçok yapı tescillenmiştir. Eski kent dokusunun ticari, turistik ve kültürel gelişimine uygun olarak restore ve yeniden inşa edilmesi yoluyla konut, ticaret, kültür, turizm ve sosyal donatı alanlarının ve bu amaçlara uygun yeni ulaşım kararlarının oluşturulması hedeflenmiştir.

2008, Yenileme amaçlı koruma imar planının yürütmesi durdurulmuştur. Bu haliyle Ankara eski kent dokusu plansız kalmıştır.

Geleneksel yapıların korunması ve denetimi Altındağ Belediyesi, KUDEB (Koruma Uygulama Denetim Bürosu) ve Kültür ve Turizm Bakanlığı sorumluluğundadır. Yapısında bakım, onarım, restorasyon vb. uygulamalar yapacak şahıslar Altındağ Belediyesi'nden onay almaktadırlar. Yeni yapı yapılacak parsellerde ise belediyenin belirlediği kriterlere göre yapı yapılmaktadır. Son dört beş yıllık süreç içinde Altındağ Belediyesi öncülüğünde yapılan cephe yenileme çalışmaları Kültür ve Turizm Bakanlığı'ndan bakım-onarım amaçlı müdahale yapılması için alınan izinle

yapılmıştır. Böylece sokak sağlıklaştırma projelerinde Hacettepe Üniversitesi'nin bulunduğu bölgeden başlanarak Ankara Kalesi'ne ulaşan bir aksın öncelikli olarak ele alınması programlanmış olup bu amaçla başlanan yaklaşık 85 adet yapının bulunduğu Dutlu, İnci, Fırın, İnanlı ve Mehmet Akif Ersoy Sokak, sokak sağlıklaştırma uygulamaları 2008 yılında tamamlanmıştır. 2008 yılından günümüze kadar ise: Filiz, Kurnaz Sarıca, Sarıkadı, Pirinç, Karakaş, Koyunpazarı, Atpazarı, Can, Hamamönü, Hamamarkası ve Gebze Sokak, sokak sağlıklaştırma uygulamaları, Talatpaşa Bulvarı Karacabey Hamamı yakın çevresi sağlıklaştırma uygulaması, El Sanatları Sokağı ve Kültür Merkezi Projesi, Kale Meydanı Çevre Düzenleme Projesi, Anafartalar Caddesi Tabela Düzenleme Çalışması, 366 Ada 7 Parsel Edebiyat Müze Kütüphanesi Projesi ve 366 Ada 18-19-20 Parseller Vakıf Evi Projesi tamamlanmıştır [2].

Düşük gelirli insanların yaşadığı bu dokuda belediyece yapılan çalışmalar, koruma bilincinin kısmen de olsa oluşmasını sağlamıştır. Ancak diğer taraftan yapılara bilinçsizce yapılan müdahaleler yapıların tahribatını hızlandırmıştır.

Henüz bilinçli bir yaklaşımın tam olarak yerleşmediği kent genelinde yapılan sokak yenileme çalışmaları, restorasyonu yapılarak yeni işlevler verilen anıtsal yapılar, kullanıcıları ve kent halkını bilinçlendirmeye çalışan uzmanlar ve bu konudaki çalışmaları gün geçtikçe artan yerel yönetim, geleneksel dokuları özgün kimliklerine dönüştürme eğilimini hızlandırmıştır.

Yapılan çalışmalar kullanıcıların ve kent halkının yeniden ilgisini uyandırmaya başlamış; fakat maddi imkansızlıklar, tüm kullanıcıların aynı özveri ve alakayı göstermemesi, geleneksel dokunun günlük yaşama dahil edilmesinde çeşitli engeller oluşturmaktadır. Bu doğrultuda çalışma alanının sahip olduğu değerlerin, hedeflenen şekilde kullanılabilecek seviyeye getirilebilmesi için, yerel yönetimlere, uygulayıcılara ve alan halkına çok büyük görevler düşmektedir.

Çalışma alanına komşu olan Ulucanlar Cezaevi'ndeki restorasyon çalışmaları devam etmektedir. (2006 yılında "Kent Düşleri" kapsamında TMMOB Mimarlar Odası

Ankara Şubesi ve Ankara Barosu tarafından açılan *Ankara Ulucanlar Merkez Kapalı Cezaevi Değerlendirme Projesi Ulusal Öğrenci Fikir Yarışması*'nın ardından eğitim ve kültür merkezine dönüştürülmek üzere 2009 yılında restorasyon çalışmalarına başlanmıştır.)

Çalışma alanındaki Kayabaşı Camii, Direkli Camii ve Molla Büyük Camii, Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından restore edilmiştir. Geleneksel konutlarda ise herhangi bir restorasyon çalışması yoktur. 2007 yılında yürürlüğe giren, 2008 yılında yürütmesi durdurulan koruma amaçlı imar planında, çalışma alanının bir kısmı korunacak konut alanı, bir kısmı ise yenilenecek konut alanı olarak belirlenmiştir (EK-43). Bahsi geçen koruma amaçlı imar planı ile çalışma alanındaki 19 adet yapı tescillenmiştir. (Alandaki tescilli yapı sayısı 7 den 26 ya çıkarılmıştır.) Tescillenen yapıların envanter numaraları şöyledir:3, 5, 9, 13, 16, 26, 31, 44, 45, 46, 50, 53, 54, 59, 60, 64, 67, 70 ve 77

6.2 Çalışma Alanındaki Geleneksel Yapıların Değerlendirilmesi

Çalışma alanındaki yapılar bir arada bulundukları çevrede bir bütün oluşturmaktadır. Bu yapıların mimari ve çevre değerleri açısından aynı değerde olmadığı dış gözlemle öznel olarak tespit edilmiştir. Öznel gözlemlere dayanarak oluşturulacak nesnel verileri de ortaya koyacak bir mimari değerlendirme yapılmıştır. Koruma kararlarına temel olacak şekilde, yapı bazında koruma kararlarını tespit etmek amacıyla, her yapıya özel iç ve dış değerlendirme fişi doldurulmuştur. Bu yöntemle çalışma alanındaki geleneksel yapılar, iç değerlendirme ve dış değerlendirme olarak iki grupta değerlendirilmiştir. Çalışma alanındaki 73 geleneksel konuttan 73'ünde dış değerlendirme yapılmıştır. Ancak alandaki bazı konutların boş ve kullanılmıyor olması ya da ev sahiplerinin izin vermemesi gibi nedenlerden ötürü 50 geleneksel konutta iç değerlendirme yapılmıştır.

Geleneksel konutların iç ve dış mimari özellikleri, tespit fişlerinden elde edilen bilgilere göre değerlendirme tabloları üzerine işlenmiştir (EK-35, EK-37).

Değerlendirme tabloları, geleneksel tarzda inşa edilmiş yapılarda rastlanan iç ve dış mimari özelliklerin ana başlıklar altında toplandığı ve her birinin altında belirli değerlendirme puanlarının bulunduğu, sistematik çizelgeler halinde olup; her bir yapının envanter numarası, ada-parsel numarası ve adresi ile belirtildiği düzenlemelerdir.

Çalışma alanındaki yerleşim dokusu incelendiğinde, dokuyu oluşturan yapıların mimari özellikleri ve çevreye olan etkileri açısından iki ana nitelik altında toplandığı görülmüştür. Bunlar "Geleneksel Yapılar" ve "Çağdaş Yapılar" olarak belirlenmiştir. Çalışma alanındaki "Çağdaş Yapılar" incelendiğinde bunların iki alt başlıkta değerlendirilmesi uygun görülmüştür. Bunlar ise "Çağdaş-Çevresel Yapı" ve "Çağdaş-Niteliksiz Yapı" olarak adlandırılmıştır. Malzemesi ve yapım tekniğiyle yeni olan, fakat mimari özellikleriyle (gabari, pencere oranları gibi) geleneksel konuta uyumlu yapılar "Çağdaş-Çevresel Yapı" olarak nitelendirilmiştir. Malzemesi ve yapım tekniği yeni, cephe ve plan özellikleriyle herhangi bir değere sahip olmayan yapılar ise "Çağdaş-Niteliksiz Yapı" olarak kabul edilmiştir. Bu yapılar değerlendirme tablosunda puanlamaya tabi tutulmamışlardır. Ancak yerleşim dokusunun önemli bir bölümünü kapladıkları için çağdaş-çevresel ve çağdaş-niteliksiz yapılara müdahale edilmesi gerekmektedir.

Çalışma alanında daha az sayıda bulunan geleneksel yapıların mimari açıdan değerlendirmesi yapılırken, yapının karakterini oluşturan öğelere değişik puanlar verilmiştir. Az sayıda görülen öğeler "ender öğe" kapsamına alınmıştır. Yapılar özelliklerine göre ayrı ayrı puanlar alarak, karakteristik ve enderlik toplam puanları saptanmıştır.

Geleneksel konut dokusunu oluşturan yapılar "Ender Değerdeki Yapılar", "Karakteristik Değerdeki Yapılar", "Çevresel Değerdeki Yapılar" ve "Niteliksiz Yapılar" olarak sınıflandırılmışlardır. İşçilikleri ve sanatsal nitelikleriyle çevreye zenginlik katan veya özel bir kimlik oluşturan, az sayıda bulunan yapı "Ender Yapı"; cephe ve plan özellikleri ile alandaki geleneksel özellikleri yansıtan yapılar "Karakteristik Yapı"; Karakteristik ve Ender Yapılar ile aynı özellikleri gösteren

ancak aynı değere sahip olmayan, doku bütünlüğü sağlayan yapılar “Çevresel Yapı”, plan tipi, cephe tipi, malzeme ve yapım teknikleri ile geleneksel olan ancak cephe ve plan özellikleri açısından değere sahip olmayan yapılar ise “Niteliksiz Yapı” olarak değerlendirilmiştir [28].

6.2.1. İç değerlendirme

Geleneksel konutların iç değerlendirilmesi yapılırken plan tipleri, plan elemanları, iç mekan elemanları ve iç değişmişlik durumu dikkate alınmıştır. Bu özellikler alan içerisinde görülme sıklığı, geleneksel Ankara evlerinin özelliklerini taşıyıp taşımaması, dokuya olan katkısı ve özgün olup olmaması dikkate alınarak puanlandırılmıştır. Puanlar, ender ve karakteristik olmalarına göre gruplara ayrılmıştır.

Geleneksel yapıların iç değerlendirmesinde en önemli faktör plan tipidir. Plan tipi yapının iç değerini doğrudan etkilediği için 3–5 puan almıştır. İç sofalı iki kollu sıra odalı plan tipi karakteristik değerde 3 puan, iç sofalı U şeklinde odalı plan tipi karakteristik değerde 4 puan, dış sofalı sıra odalı plan tipi ender değerde 5 puan, dış ve köşe sofalı plan tipi ender değerde 5 puan almıştır. Yoğun kullanımın getirdiği bölünmüşlükle plan özelliklerini yitirmiş, plan tipi anlaşılamayan yapılara ise puan verilmemiştir.

Plan elemanları, yapının iç mekanını oluşturması ve buna göre de dış formunu şekillendirmesi açısından önemli bulunmuş olup, değerlendirmede özgünlük, sık rastlanma gibi faktörler puanlama kriterlerini teşkil etmiştir. Yapılarda sofanın olması dokuya sağlanan bir katkı olarak nitelenmiştir ve karakteristik değerde 2 puan verilmiştir. Konutların yaşama mekanı olan odaların her evde bulunması ancak oda sayısına göre değişkenlik göstermesi geleneksel yerleşim dokusuna sağlanan bir özellik olarak belirlenmiş ve iki-üç odalı yapılara karakteristik değerde 1 puan, çok odalı yapılara ender değerde 3 puan verilmiştir. Özgün wc kullanımı devam eden yapılara da ender değerde 3 puan verilmiştir.

Yapılardaki iç mekan elemanları da yapıya olan katkılarına göre ayrıca değerlendirilmiş ve 1-5 arasında puan almıştır. Özgün banyo (gusülhane) bulunan yapılara karakteristik değerde 3 puan, duvarının bir kısmında dolap olan yapılara karakteristik değerde 2 puan, duvarın tamamında dolap ve ahşap merdiven olan yapılara ender değerde 3 puan, daha seyrek olarak görülen aynalık, lambalık ve kemerli kapı bulunan yapılara ender değerde 4 puan, yanlızca bir yapıda görülen ve mekanın değerini artıran süslemeli tavan göbeği ve ocak bulunan yapılara ise ender değerde 5 puan verilmiştir.

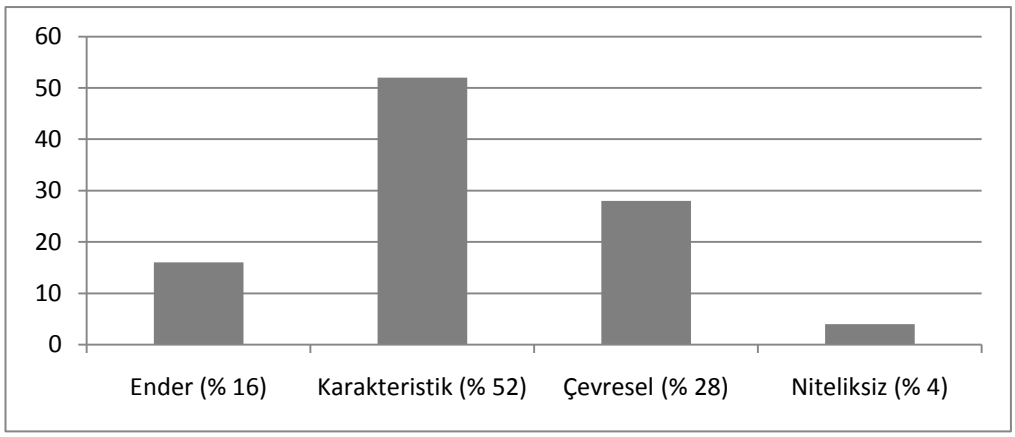
5.4.1.İç değişmişlik bölümünde de belirtildiği gibi çalışma alanındaki geleneksel yapıların iç değişmişliği % 12 oranında değişmemiş, % 30 oranında az değişmiş, % 58 oranında çok değişmiştir Geleneksel yapıların büyük bir çoğunluğunun iç değişmişlik değeri çok değişmiş olduğu için değişmemiş yapılara ender değerde 3 puan, az değişmiş yapılara ender değerde 2 puan, çok değişmiş yapılara da karakteristik değerde 1 puan verilmiştir.

Yapıya ait iç tespit fişlerinden elde edilen bütün veriler EK-35 İç değerlendirme tablosunda yukarıda belirtildiği şekilde puanlanmış ve bütün puanlar toplanarak o yapının iç değerlendirme puanı elde edilmiştir. Puanlama sonucunda Ender, karakteristik ve değişmişlik puan toplamı 15'in üzerinde olan yapılardan enderlik puanı yüksek olan ender, karakteristik puanı yüksek ve eşit olan karakteristik kabul edilmiştir. 10-15 arası puan alanlar çevresel, 9 ve altı puan alanlar ise niteliksizdir [28].

Karakteristik ve Enderlik puanları toplamı		*Değer*
15'in üstü	K<E	Ender (E)
15'in üstü	K≥E	Karakteristik (K)
10-15		Çevresel (Ç)
0-9		Niteliksiz (N)

İç değerlendirmedeki puanlama ve sonuç ile ilgili detaylar, "İç değerlendirme tablosu (EK-35)'nda görülmektedir.

Yapılan iç değerlendirmede, alanda bulunan 50 geleneksel yapıdan 8 (% 16)'i ender, 26 (% 52)'sı karakteristik, 14 (% 28)'ü çevresel ve 2 (% 4)'si ise niteliksiz olarak belirlenmiştir (Şekil 6.1, EK-35, EK-36).

Şekil 6.1 İç değerlendirme grafiği

6.2.2. Dış değerlendirme

Dış değerlendirmede yapılar; konumları, nitelikleri, kat adetleri, cephe tipleri, duvar tipleri, çatı tipleri, cephe elemanları (pencere, kapı, çıkma altı elemanları) ve değişmişliklerine göre puan almışlardır.

Yapıların konumları göz önüne alındığında bahçesiz yapılara karakteristik değerde 1 puan, sokağa cephe veren bahçeli yapılara karakteristik değerde 2 puan, sokağa cephe vermeyen bahçeli yapılara ise nadir görüldüğü için ender değerde 2 puan verilmiştir.

Yapıların nitelikleri ile ilgili bölümde, yapının diğer yapılarla uyumu ve yapının dokuya katmış olduğu zenginlik göz önünde bulundurularak değerlendirme yapılmıştır. Bahçe duvarı ile sokağa katkılı yapılara ve sokağa katkılı cephesi olan

yapılara karakteristik değerde 2 puan, çevreye olan katkılarından dolayı sokağa katkılı grup yapılara ender değerde 3 puan, sokağa zengin perspektif sunan yapılara dokuya olan özel katkısından dolayı ender değerde 4 puan verilmiştir.

Dış tespit fişlerinde yapıların yükseklikleri 1 katlı, 2 katlı, bodrum+2 katlı ve 3 katlı olarak tespit edilmiştir. Doku içinde en çok görülen ve geleneksel kat adeti olan 2 katlı yapılara karakteristik değerde 2 puan, 1 kat adetine sahip yapılara karakteristik değerde 1 puan, bodrum+2 katlı yapılara ender değerde 3 puan, 3 katlı yapılara ender değerde 4 puan verilmiştir.

Cephe tipi değerlendirilmesi ise, cephe tipinin dokuya katmış olduğu hareketin sağladığı görsel etkiye göre belirlenmiştir. Bu nedenle çıkmasız yapılara karakteristik değerde 1 puan, tek yan çıkmalı yapılara karakteristik değerde 2 puan, ortada çıkmalı yapılara ender değerde 3 puan, tüm kat çıkmalı yapılara ender değerde 3 puan, testere çıkmalı cephelere ise dokuya olan özel katkısından dolayı ender değerde 4 puan verilmiştir.

Yapıların duvar tipleri, yerleşim dokusuna olan görsel katkılarına göre değerlendirilmiştir. Kerpice ve delikli tuğlaya karakteristik değerde 1 puan, taş ve harman tuğlasına ise ender değerde 2 puan verilmiştir.

Çatı malzemesi incelendiğinde oluklu sac kullanılan çatılara karakteristik değerde 1 puan, Marsilya tipi kiremit kullanılan yapılara karakteristik değerde 2 puan, alaturka kiremit kullanılan yapılara ise ender değerde 3 puan verilmiştir.

Cephe elemanları ana başlığı altında ise kapı ve pencere tipleri, pencere elemanları ve çıkma altı elemanları değerlendirilmiştir. Cephe elemanlarından dokuya katkılı olanlara örneğin Ankara evleri ile bütünleşmiş olan bindirme çıkmaya ender değerde 4 puan, profilli payandaya (eliböğründe) ender değerde 3 puan, kemerli pencere ve kapıya ender değerde 3 puan, süslemeli kapı ve köşe pahına ender değerde 3 puan, diğer cephe elemanlarına ise 1-2 arasında değişen puan verilmiştir.

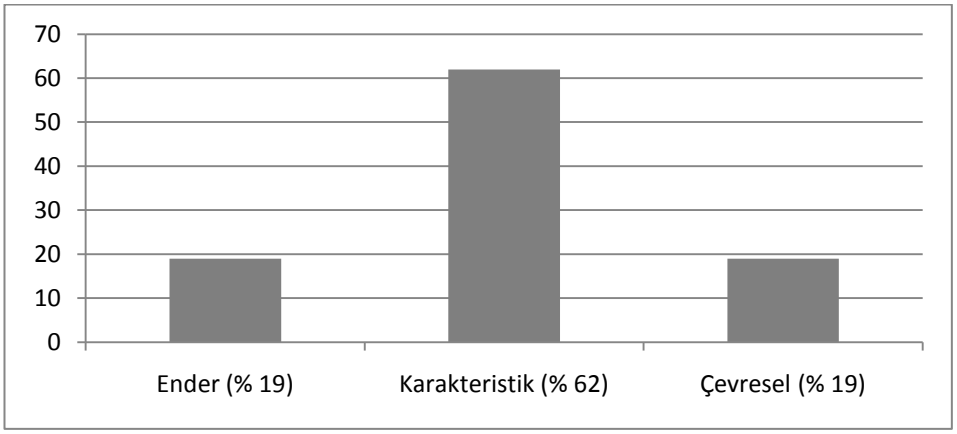
Yapıların cephelerindeki değişmişlik durumu fiziki çevreye katkıları nedeniyle önem kazanmıştır. Çalışma alanındaki geleneksel yapıların dış değişmişliği % 11 oranında değişmemiş, % 64 oranında az değişmiş, % 25 oranında çok değişmiştir. (Bkz. Bölüm 5.4.2) Buna göre cepheleri çok değişmiş yapılara karakteristik değerde 1 puan, az değişmiş olanlara karakteristik değerde 2 puan, değişmemiş olan yapılara ise ender değerde 3 puan verilmiştir.

Dış değerlendirmedeki puanlama ve sonuç ile ilgili detaylar, "Dış değerlendirme tablosu (EK-37)'nda görülmektedir.

Karakteristik ve Enderlik puanları toplamı		*Değer*
15'in üstü	K<E	Ender (E)
15'in üstü	K≥E	Karakteristik (K)
10 – 15		Çevresel (Ç)
0-9		Niteliksiz (N)

Ender, karakteristik ve değişmişlik puan toplamı 15'in üzerinde olan yapılardan enderlik puanı yüksek olan ender, karakteristik puanı yüksek ve eşit olan karakteristik kabul edilmiştir. 10–15 arası puan alanlar çevresel, 9 ve altı puan alanlar ise niteliksizdir [28].

Yapılan dış değerlendirmede, toplam 73 geleneksel yapıdan 14 (% 19) yapı ender, 45 (% 62) yapı karakteristik, 14 (% 19) yapı ise çevreseldir (Şekil 6.2, EK-37, EK-38). Niteliksiz yapı bulunmamaktadır.

Şekil 6.2. Dış değerlendirme grafiği

6.2.3. Genel değerlendirme

Genel değerlendirme iç ve dış değerlendirme sonuçlarına göre yapılmıştır. Ancak iç değerlendirme uygulanamayan yapılarda, dış değerlendirme sonuçları genel değerlendirme olarak kabul edilmiştir.

İç ve dış değerlendirmeden çıkan sonuçlara göre değerlendirme matriksi oluşturulmuştur. Bu matrikste iç ve dış değerler çakıştırılarak sonuç değerlerine ulaşılmıştır. Çevre ölçeğinde korumada, yapıların dış görünüşlerinin doku için daha fazla önemli olması genel değerlendirmeyi etkilemektedir. Aşağıdaki genel değerlendirme cetvelinden de anlaşılacağı gibi, genel değerlendirme esnasında dış değerlendirmenin değerler sınıfı etki olarak ön planda dikkate alınmıştır.

Çizelge 6.1. Genel değerlendirme cetveli

DIŞ \ İÇ	E	K	Ç	N
E	EE	EK	EÇ	EN
K	KE	KK	KÇ	KN
Ç	ÇE	ÇK	ÇÇ	NN
N	NE	NK	NÇ	NN

Çaprazlama sonucu elde edilen sonuçlar aşağıdaki şekilde belirtilmiştir:

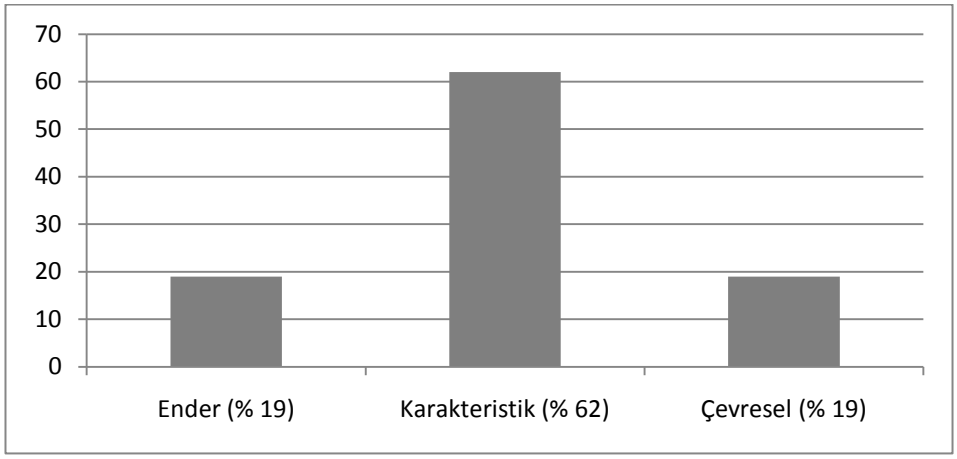
E	:	Ender Yapılar	:	EE, EK
K	:	Karakteristik Yapılar	:	KE, KK, KÇ, EÇ, ÇE, EN
Ç	:	Çevresel Yapılar	:	ÇK, ÇÇ, ÇN, NE, NK, KN
N	:	Niteliksiz Yapılar	:	NÇ, NN

Dış değerlendirme ve iç değerlendirme sonuçları arasında bir derece fark varsa genel değerlendirme dış değerlendirmeye göre yapılmıştır. Arada 2 derece fark varsa ikisinin ortasındaki derece genel değerlendirme sonucu olarak ele alınmıştır.

Çizelge 6.2. Genel değerlendirme sonuç cetveli

DIŞ \ İÇ	E	K	Ç	N	X
E	1	8			5
K	7	16	11		11
Ç		2	3	2	7
N					

Genel değerlendirme sonucunda; 73 geleneksel konuttan 14 (% 19)'ünün ender, 45 (% 62)'inin karakteristik, 14 (% 19)'ünün çevresel değerde olduğu belirlenmiştir. Niteliksiz yapı bulunmamaktadır. (Şekil 6.3, EK-39).

Şekil 6.3. Genel değerlendirme grafiği

Böylece mevcut yapıların kültür varlığı olarak belirlenip görsel bir değerlendirme yapılması matematiksel bir yolla doğrulanmış olmaktadır.

6.3. Fiziksel ve Sosyal Değerlendirme

Eski Ankara konut dokusunda, sosyal yapıyı konu alan çalışmalar, bu alanların gelişen kent içinde, gecekondu alanları ile bütünleşen özellikleri ile bir "geçiş alanı" niteliğinde olduğunu belirtmektedir [29]. Çalışma alanı da bu genellemelerin bir bölümünü paylaşır. Eski konut dokusunun eski sakinlerinin 1950'lerden sonra yoğun bir şekilde farklı semtlere taşınması sonucu, eski Ankara evlerinin kiralık konutlara dönüşmesi, çevredeki gecekondulaşma ile bazı yönlerden bütünleşmesi, çevrenin giderek bakımsız bir görünüm alması süreçleri Kale Mahallesi'nde de görülmüştür. Çalışma alanında, eski ev sahiplerinin çok azı barınmaktadır. Hane başkanlarının büyük çoğunluğu kiracıdır ve genellikle son 10 yıl içinde alana taşınmışlardır.

Çalışma alanında yapılan anket çalışmaları sonucunda kente iş olanağı için gelen dar gelirli ailelerin, ikamet için çalışma alanını tercih ettikleri görülmektedir. Alanın merkeze olan yakınlığı ve konutların kira ücretlerinin düşük olması, alanı cazibeli kılan başlıca etkenlerdir.

Çalışma alanındaki, çoğunluğu küçük ve genç hanelerden oluşan nüfusta, az da olsa emekliler de bulunmaktadır. Bu, fiziki çevrenin mevcut durumuna yansımaktadır. Alanda, korunmuş, eski evler, uzun süredir burada oturan mülk sahiplerine aittir. Ayrıca üst katlar düzenlendikten sonra, zemin katlar ve eski ek yapıları kiraya veren ev sahipleri vardır. Dolayısı ile alan, bakımsız görünüşü içinde, değiştirilmeden korunan eski evleri ve onarılarak sağlıklaştırılan yapıları da içerir.

Konut tipleri, sosyal yapının gereksinimleri doğrultusunda oluşmuştur. Alanda, yalnız yaşayan yaşlı insanların, ev hanımlarının ve emeklilerin olması, küçük birimlere de gereksinim yaratmaktadır. En küçük birimler (1 oda) böyle oluşur. Bakılan, onarılan eski evler ise en büyük konutlardır. Bunlar dışında, mimari özelliklerin çeşitlenmesine rağmen 2 odalı + 1 mutfak şema yaygınlaşır.

Yapılarda bakım ve onarım yapmaya çalışan kiracılar da bulunmaktadır. Kullanıcılar açısından temel sorun, alandaki yapıların mimari özelikleridir. Bu yapıların yüzeyleri, ahşaplar, çatılar, sürekli bakım gerektirir. Kiracılar bu bakımı sınırlı olarak üstlenmektedirler. Öte yandan kendine özgü malzeme ve tekniklere erişilememektedir. Kerpiç yığma duvarlar veya ahşap karkas sistemin ve eski plan şemalarının kısıtlamaları içerisinde, yeni konut birimleri için gerekli servis mekanlarının yerleştirilmesi, ışık, hava sağlamak üzere pencere açılması, tesisatın getirilmesi sorun yaratır. Bu sorunlar iyi çözülemediği için, hem yapılar zarar görmeye, hem de yetersiz konut birimleri oluşmaya başlar. Alandaki yeni ekler ve yeni yapılar da, benzer sorunlar getirir.

Değişen fiziksel ve sosyal yapı dışında işlevsel yapının da değişimi yapılarda değişim yaratan başlıca nedenlerdendir. Yapı sahiplerinin yükledikleri yeni ticari ve sosyal işlevler, yapıların bilinçsizce şekil değiştirmesine ve özelliklerini yitirmesine neden olmaktadır.

6.4. Çalışma Alanının Genel Problemleri

Çalışma alanının problemleri, genel olarak incelenirken, çevre ölçeğinde ve mimari ölçekte ayrı ayrı değerlendirme yapılmasının çözüm üretimini kolaylaştıracağı düşünülmüştür. Buna göre;

6.4.1. Çevre ölçeğinde problemler

Çalışma alanındaki fiziki mekan ve dokuya ilişkin saptanan temel sorun, alan bütünündeki çöküntüleşmedir. Konut ve ticari amaçlı kullanılan sivil mimarlık örneği yapılar ile bu yapıların bulunmadığı diğer parsellerde yapılan niteliksiz yapılar ve bir bütün olarak kentsel çevre için bakımsızlık ve işlev kayıplarından söz edilebilmektedir.

Boş ve tanımsız alanlar, alanın siluetini olumsuz etkileyen yapı kalıntıları, harap ve özgünlüğünü yitirmiş bahçe duvarları, ani kot farkı çalışma alanı için sorun oluşturmaktadır.

Çalışma alanındaki tescilli, tescilli olmadığı halde nitelikli ve niteliksiz yapıların büyük bir çoğunluğu, “ağır onarım gerektiren, yıkılabilir yapı” kategorisinde yer almaktadır. Çalışma alanı kentsel sit alanı dışında yer almakta, alandaki camiler haricinde restore edilen yapı bulunmamaktadır. Çalışma alanı yakınındaki restorasyon çalışmaları ise büyük ölçüde, Kale içi ve Samanpazarı-Kale bağlantılı geleneksel çarşıdaki münferit uygulamalardan ibarettir. Bu uygulamalarda da yapıların yalnızca dışı restore edilmekte, içine herhangi bir müdahalede bulunulmamaktadır.

Çalışma alanındaki önemli sorunlardan birisi, çöküntüleşmeye paralel olarak ortaya çıkan kullanımlardır. Bunların arasında özellikle eski konut dokusunda büyük çaplı tahribat yaratan imalathane ve depolardan söz etmek yerinde olacaktır. Bunların hem yapılar, hem sokak dokuları ve hem de araç ve yaya trafiği üzerinde yarattığı olumsuz baskılar geri dönüşü zor etkiler oluşturmaktadır.

Geleneksel yapıların büyük ölçüde algılanabilirliğini ve tarihi yerleşme alanına kimlik kazandırmasını engelleyen vasıfsız bir yapılaşma söz konusudur. Geleneksel yapılara uyumsuz yeni ek ve müştemilatlar yapılmaya devam etmektedir. Geleneksel doku açısından olduğu kadar yapıyı da etkileyen yeni malzeme kullanımından kaynaklanan fiziksel sorunlar mevcuttur.

Çalışma alanındaki önemli problemlerden biri de ulaşımdır. Taşıt ve yaya yolu olarak kullanılan yolların ölçüleri taşıt geçmesine uygun olmadığı için yaya sirkülasyonunu zorlaştırmaktadır. Alanda otopark bulunmamakta, arabalar sokağa park edilmektedir. Yolların hepsi asfalt kaplamadır. Bu da eski kent dokusu ile olumsuz bir görüntü sergilemektedir. Rekreasyon alanı, yeşil alan ve çocuklar için oyun alanı bulunmamaktadır.

6.4.2. Mimari ölçekte problemler

Çalışma alanındaki yapılar, aile yapısının değişmesi nedeniyle, sürekli olarak kullanıcılar tarafından, yeni konut birimleri oluşturmak için, tadilatlar yapılarak özgün niteliğinden uzaklaştırılmaktadır. Yapıların tümünde, konfor koşulları yetersizdir. Alanda pek çok yapı kötü ve hatalı onarımlar sonucu tahrip edilmiştir.

Geleneksel konutlardaki önemli yapısal sorunlar, cephe ve plan düzenlerindeki değişmişlikler, geleneksel yapılara uyumsuz malzeme ile yapılan ekler, kapı ve pencere doğramalarındaki malzeme ve biçim değişiklikleri çalışma alanında görülen mimari ölçekteki problemlerdir.

Geleneksel yapı cephelerinde; oturmalardan kaynaklanan çatlaklar, derz boşalması, malzeme bozulmaları, zeminden ve çatıdan gelen suyun verdiği tahribat ile su tesisatındaki bozukluktan kaynaklanan tahribat, elektrik kablolarının yanlış kullanımı, muhdes (değişmiş, kaldırılmış, eklenmiş) çatı, kapı ve pencere gibi elemanlar, bitkilenme sorunları görülmektedir.

Yapıların içinde ise; bakımsızlık ve ilgisizlik nedeni ile tahribat, malzeme bozulması, ahşap kirişlerde sehim, zemin oturmaları, su yalıtımının yapılmamasından kaynaklanan tahribat, plan tipindeki (bölünme ve eklemeler) değişmişlik gibi sorunlar görülmektedir.

Bütün bu olumsuzlukların en önemli nedeni yapıların birden fazla aile tarafından kullanılması, bakımsızlık ve koruma bilincinin olmamasıdır.

6.5. Çalışma Alanının Genel Potansiyelleri

Çalışma alanının potansiyelleri, çevre ölçeğinde potansiyeller ve mimari ölçekte potansiyeller olmak üzere iki başlıkta incelenmiştir.

6.5.1. Çevre ölçeğinde potansiyeller

Çalışma alanında tespit edilen ender ve karakteristik değerdeki yapılar, yapılarla bütünlük içerisindeki bahçe duvarları ve organik düzendeki yerleşim dokusu alanın en önemli potansiyelleridir.

Alanda, az da olsa, yer alan boş parseller ve tanımsız alanlar, mahallenin gereksinimine ve bütünlüğüne göre yeniden işlevlendirilecek alanlar olarak potansiyel sunmaktadır.

Çalışma alanındaki camilerin etrafında yer alan küçük meydanlar doku bütünlüğü açısından potansiyel oluşturmaktadır.

Çalışma alanının doğusundaki % 30'lara varan eğim, alanın dışından alandaki geleneksel yapılara doğru güçlü bir manzara sunmaktadır.

Alanın merkeze yakın olması ve etrafında geleneksel konut dokusunun bulunması önemli bir potansiyeldir. Halkın bölgeye ulaşımı kolaydır. Bu da tercih edilme nedeni olarak güçlü bir veridir. Merkeze yakınlık bir potansiyel olmakla birlikte

alandaki yoğun kullanıma neden olmaktadır. Yoğun kullanım özgün dokunun, bölünme ve eklerle, bozulmasına neden olan bir sorundur.

Çalışma alanının hemen yakınında bulunan Ulucanlar Cezaevi'nin, Eğitim ve Kültür Merkezine dönüştürülmesi için yapılan çalışmaların 2011 yılının Mart ayında tamamlanması alan için de önemli potansiyel oluşturacaktır. Ayrıca çalışma alanının hemen yakınındaki (Yazbaşı Sokak No:11) Kırklar (Kadılar) Mezarlığı (632 ada 13 parsel) da önemli potansiyellerden biridir. (Fazla bilinmeyen kabristanda yaklaşık 40 kadar ve çoğunluğu kadılara ait mezar vardır. Ankara'da rastlanan Selçuklu mezarları toplu olarak yalnız burada bulunmaktadır [5].)

6.5.2. Mimari ölçekte potansiyeller

Toplumun ortak davranış örüntülerinin[1] bir ürünü olan yapılar, (geleneksel Ankara evleri) özgün plan ve cepheleri, mimari elemanları (plan elemanları, iç mekan elemanları, ve cephe elemanları) ve taşıdıkları kimlik ile gelecek kuşaklara iletilme potansiyeli taşımaktadır.

Harap yapılar ile yapı kalıntıları, yapıların rekonstrüksiyonu bağlamında bilgi ve belge ileten değerlerdir.

Geleneksel mimari değer taşıyan yapılar, değerli anıtsal yapılar, sokağa katkılı cepheler, grup yapılar ve güçlü perspektif sunan yapılar, çalışma alanı için potansiyel oluşturmaktadır.

6.6. Mimari Değer, Sorun ve Potansiyellere Göre Bölgeleme

Çalışma alanında yapılan analiz ve değerlendirmeler sonucunda alandaki yapıların, mimari değerlerine bağlı olarak belli bölgelerde toplanmayıp heterojen bir dağılım gösterdiği saptanmıştır (EK-39). Buna göre, kesin hatlarla ayrılmasa da, alandaki

[1] İnsanlar arasında düzenli olarak yinelenen hareket ve düşünmedeki (ve uygulamadaki) bir tek biçimlilik.

problemler, potansiyeller ve çevresel ve yapısal değerler incelenerek bölgeleme çalışması yapılmış ve üç bölge ortaya çıkmıştır (EK-41). Elde edilen bilgilerin çakıştırılması ile yapılan bölgeleme çalışması, sonraki bölümde ele alınacak olan, koruma, geliştirme ve sağlıklaştırma kararlarının doğru olarak verilmesini sağlayacaktır.

1. bölge

Değerlendirme / Potansiyel: Ender ve karakteristik değerdeki yapıların yoğun olarak bulunduğu bölgedir. Ender ve grup yapılar alan içerisinde örnek teşkil etmektedir. Bölgedeki geleneksel yapıların dışındaki yapılar, malzemesi ve yapım tekniğiyle geleneksel yapı olmasa da, kütle, gabari ve konum açısından geleneksel doku ile uyumlu yapılardır (çağdaş-çevresel yapı). Bölgede 10 ender, 35 karakteristik, 11 çevresel değerde geleneksel konut, tarihi ve mimari değeri olan Kayabaşı Cami ve Molla Büyük Cami ile bu camilerin yanında 2 adet çeşme kalıntısı bulunmaktadır. Bu veriler bölgeye sosyal ve turistik işlevlendirme potansiyeli sunmaktadır. Yoğun taşıt trafiğinin uzağında bulunması da sakin işlevlendirme potansiyeli sunmaktadır. Bölgenin hemen yakınındaki (Yazbaşı Sokak No:11) Kırklar (Kadılar) Mezarlığı (632 ada 13 parsel) da önemli potansiyellerden biridir. (Fazla bilinmeyen kabristanda yaklaşık 40 kadar ve çoğunluğu kadılara ait mezar vardır. Ankara'da rastlanan Selçuklu mezarları toplu olarak yalnız burada bulunmaktadır [5].)

Problem: Konfor durumu açısından sorunlu yapılar bulunmaktadır. Yapılara yapılan ekler ve müştemilatlar dokuyu olumsuz etkilemektedir. Özellikle iç değişmişlik ve bakımsızlık hakimdir.

2. bölge

Değerlendirme / Potansiyel: Ender, karakteristik ve çevresel yapıların karışık şekilde bulunduğu, çok fazla değişmeye maruz kalmamış ve korunması gerekli bölgedir. Bölgedeki geleneksel yapıların dışındaki yapılarda, malzemesi ve yapım tekniğiyle geleneksel yapı olmasa da, kütle, gabari ve konum açısından geleneksel doku ile

uyumlu yapılar çoğunluktadır. 4 ender, 10 karakteristik, 3 çevresel geleneksel konut ile tarihi ve mimari değeri olan Direkli Cami bulunmaktadır. Eğitim ve Kültür Merkezine dönüştürülecek olan Ulucanlar Cezaevi'nin bölgenin hemen yakınında olması bölge için önemli potansiyel oluşturmaktadır.

Problem: Gazeteci Kemal Aşık Caddesi'ne yakın olması sebebiyle ticaret yapılarının baskısı altındadır. Ticaret aktivitesi cadde sınırında yoğunlaşmaya başlamış ve doku içine doğru sızma eğilimi göstermektedir. Hemen yanında akmakta olan yoğun taşıt trafiği alanı olumsuz etkilemektedir.

3.bölge

Değerlendirme / Potansiyel: Mimari değerin en düşük olduğu bölgedir. Malzemesi ve yapım tekniği yeni, cephe ve plan özellikleriyle herhangi bir değere sahip olmayan kaçak yapılaşmalar (gecekondular) görülmektedir. Malzemesi ve yapım tekniğiyle yeni olan, fakat mimari özellikleriyle (gabari, pencere oranları gibi) geleneksel konuta uyumlu yapılar azınlıktadır.

Problem: Yeni yapılaşma bölgede etkili olmaktadır (3 katlı apartman-betonarme-). Gazeteci Kemal Aşık Caddesi'ne yakın olması sebebiyle ticaret yapılarının baskısı altındadır. Hemen yanında akmakta olan yoğun taşıt trafiği, alanı olumsuz etkilemektedir. Bölümde batıdan doğuya doğru %30'ları geçen eğim vardır. Bu da tanımsız boş alanların oluşmasına, ulaşım zorluğuna ve karışıklığa neden olmaktadır.

7. MÜDAHALE KARARLARI

7.1. Genel Yaklaşım

Koruma kavramı, dünya üzerindeki tekrar üretilemeyen sınırlı kaynakları, doğal ve insanoğlunun yarattığı kültür ürünlerinin tümünü içine alırken, mimari koruma insan yaratısı olan fiziksel çevrenin ve kültürel değerlerin korunmasını içerir [32]. Tarihi doku içerisindeki yapılar imge oluşturma, referans sağlama, çeşitlilik yaratma gibi konularda kentsel çevrelerde gerekli olan verileri sağlarlar. Koruma olgusu kent ölçeğinden başlayarak tarihi yapı ve öğe ölçeğine varan farklı uygulamalarla gerçekleşmektedir. Uygar ülkelerdeki eski kentlerin bütünü ile korunması eski kentlerin geniş halk kitlelerinin sosyal, ekonomik ve kültürel düzeylerinin belgeleri olmalarındandır. "Çağdaş koruma kavramının içeriği, o topraklar üzerinde oluşan uygarlıkları yaratan toplumların tüm haklarının bütün zamanlar içindeki sosyal, ekonomik ve kültürel düzeylerinin belgelerini korumaktır." [33]

Bu açıdan değerlendirildiğinde; Ankara'nın kent sınırları içinde ve yakın çevresinde Prehistorik Dönemlere kadar uzanan birçok yerleşme bulunmaktadır. Kent ve çevresinin Hitit Çağı'nda küçük çapta yerleşmelere tanık olduğu şüphesizdir. Ancak günümüzde bu döneme ait yapı kalıntılarına henüz rastlanmamıştır. Antik dönemdeki Ankara'nın en önemli yerleşmeye Fryg Döneminde tanık olunduğu bilinmektedir. Ankara kenti sınırları içinde özellikle Anıtkabir çevresinde geniş bir alana yayılmış olan tümülüsler Fryg Çağı'ndan kalmadır. Bu mezarlarda bulunan eserler bugün Ankara Anadolu Medeniyetleri Müzesi'nde korunmaktadır. Sayıları yirmiden fazla olan Ankara Tümülüsleri M.Ö. 750 ile 500 yılları arasında Ankara'nın Fryg döneminde önemli bir merkez olduğunun kanıtıdır. Fryglerden sonra M.Ö. 3. yüzyılın ikinci dörtlüğünden başlamak üzere Ankara, Galatların egemenliği altına girmiştir. Augustus M.Ö. 25'te Galatia'yı Roma egemenliği altına sokmuştur. Daha sonra Ankara 1147'de Selçuklu Türkleri' nin eline geçmiştir ve 1923'den beri de Türkiye Cumhuriyeti'nin başkentidir [34]. Bu sebeple Ankara bütün insanlığın ortak kültür mirasıdır ve bu dokular kullanıldıkları sürece yaşayacakları unutulmamalıdır.

Tarihi çevre korumanın amacı tarihi yerleşmeyi yok olmaktan kurtarmak ve kültür mirasını günümüz yaşamı ile bütünleştirmektir. Tarihi çevrelerin sürdürülebilirliğinin sağlanması için dokunun bir bütün olarak korunması, sağlıklılaştırılarak yaşatılması ve çağdaş yaşama katılması gerekmektedir.

Kentler yaşayan organizmalardır. Tarihi bir kenti özelliklerini yitirmeden koruyabilmek, disiplinler arası bir çalışma, iyi bir örgütlenme, maddi kaynak ve duyarlı bir kamuoyu desteği gerektirir. Bölüm 7.5. Finansal Destek ve Organizasyon başlığı altında da anlatıldığı gibi, bir yöntemle örgütlenme yolu tercih edilmelidir. Bununla beraber, restorasyon uzmanı bir mimar, şehir plancısı, sanat tarihçi, sosyolog ve kimyasal temizlemeleri denetleyecek kimya mühendisi v.b. teknik elemanlar da ortak çalışmayı sürdürmelidir.

Eski bir kentte yaşayanları çağdaş yaşamın olanaklarından yararlandırmak, tarihi mekanları, yapıları günümüz yaşam biçimine, gereksinimlerine uyarlamak için özel projeler hazırlanır. Kanalizasyonu olmayan, mutfak, banyo gibi donatılardan yoksun yapıların alt yapısı elden geçirilerek yaşanır duruma getirilir. Ancak bu işlemlerin, çevre karakterinin korunarak yapılması gerekir; korunan alanlarda arabaların kolayca girip çıkacağı dolaşacağı geniş yollar açılması, rahat park olanakları sağlanması beklenemez. Dolayısıyla bu özel alanlarda yaşayanların, özel mekanlarda ve kentin merkezinde yaşamanın olanaklarından yararlanmaya karşılık, bazı külfetlere katlanmaları kaçınılmazdır. Bu külfetleri yok etmek ya da en aza indirgemek adına, çalışma alanında öncelikle, yapıların restorasyon ilkeleri oluşturulmalı, bu amaçla gerekli alan ve altyapı çalışmaları yapılmalıdır. Alan içerisindeki tanımsız boş alanlar bölge halkının kullanabileceği sosyal yapıya, kültürel yapıya ve ihtiyaca cevap verebilir nitelikte ticari işlevler ile donatılmalıdır.

Tez kapsamında eski kent dokusu genelinde yapılan çalışmalarda, 2008 yılında yürütmesi durdurulan koruma imar planı ile plansız kalan eski kent dokusu için yeni bir "Koruma Amaçlı İmar Planı"nın yapılması ve kentsel sit alanı sınırının bu plan ile belirlenmesi (etüt edilmesi) gerektiği gözler önüne serilmiştir. Bu amaçla Kale Mahallesi'ndeki kentsel sit alanı dışında bırakılan alan çalışma alanı olarak

belirlenmiş; burada ulaşılan sonuç ve alınan kararların Koruma Amaçlı İmar Planı için ve bölgeyi canlandırmaya çalışan yerel yönetim (Altındağ Belediyesi) için bir veri olması planlanmıştır.

Çalışma alanında, sosyal yapı ile fiziksel yapı karşılıklı etkileşimi göz önünde tutularak, mevcut potansiyellerin hayata geçirilmesi ve sorunların çözülmesi amacıyla bir planlama çalışması yapılmıştır. Yapılan bu çalışma ile Ankara eski konut dokusunun korunmasında yararlanılacak bir koruma ve geliştirme önerisi hazırlanması hedeflenmiştir.

Geleneksel evlerin yapısal durumlarının iyi olmaması ve yapılardaki konfor koşullarının günümüz konfor koşullarına göre yetersiz olması çalışma alanında bulunan geleneksel nitelikli yapılarda bazı uyumsuz müdahalelerin yapılmasına veya gelir durumu yüksek bazı yapı sahiplerinin yapılarını boş bırakarak ya da kiraya vererek günümüz konfor koşullarının sağlandığı yeni yapıların bulunduğu konut alanlarına yerleşmelerine neden olmaktadır. Bu sorunların çözülebilmesi için, tarihi yapıların restorasyon ilkelerine bağlı olarak onarımlarının yapılmasının yanında konfor koşullarının da iyileştirilmesi gerekmektedir.

Bu bağlamda, alanda var olan değerlerin korunması ve sorunların ortadan kaldırılmasına yönelik olarak; uyumlu cephe siluetlerinin oluşturulması, iç mekanda ise; konfor koşullarının iyileştirilmesi ve günümüz kullanım şartlarının yerine getirilmesi için her türlü yeni teknolojinin kullanıldığı bir koruma yaklaşımı uygulanmalıdır. Böylelikle dış mekanda özgün olarak günümüze kalan öğeler ve uyumlu yenilemeler korunmalı, gabari, taban alanı, cephe genişliği, açıklık, doku, renk uyumsuzluklarının ortadan kaldırılması için bütünleme, temizleme, değiştirme ve yeni yapım gibi müdahaleler yapılmalıdır. İç mekanda ise; yapı sınırları ve özgün öğeler korunmalı, cephe ile bağlantılı olan uyumsuz bölünme öğeleri bağlamında mekansal müdahale yapılmalıdır. Bu sınırlar içinde kullanımların gerektirdiği müdahaleler yapılmalıdır.

Bütün bunların yapılması için ise her yapı için detaylı rölöve ve restitüsyon çalışmalarını içeren restorasyon projelerinin hazırlanarak ilgili Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun onayına sunulması gerekmektedir.

Sağlıklı restorasyonda, yapıların malzeme ve taşıyıcı sisteminin yanı sıra, hasar gören ya da yok olan öğelerinin geleneksel ya da çağdaş malzeme ile bütünlenmesi; gelişim ve değişimlere özgün işlevin yerine yeni işlevler uyarlanması; tamamen yıkılmış, yok olmuş ya da çok harap durumdaki yapıların mevcut belgelere dayanılarak yeniden yapılması; niteliksiz eklerinden arındırarak yapıları temizleme gibi tekniklerden yararlanılmalıdır.

Geleneksel yapılara, yapısal durumlarına göre, uygulanacak çeşitli müdahale tipleri aşağıda belirtilmiştir:

Bakım: Sadece yapının yaşamını sürdürmeyi amaçlayan, tasarımda, malzemede, strüktürde, mimari öğelerde değişiklik gerektirmeyen müdahalelerdir. (Çatı aktarımı, oluk onarımı, boya-badana vb.) [35]. İyi durumdaki yapılara uygulanacak müdahaledir.

Basit Onarım: Yapıların çürüyen ya da bozularak eksilen mimari öğelerinin, özgün biçimlere uygun olarak aynı malzeme ile değiştirilmesi, bozulan iç ve dış sıvaların, kaplamaların, renk ve malzeme uyumu sağlanarak, özgün biçimlere uygun olarak yenilenmesi işlemine denir [35].

Esaslı Onarım: Bütünleştirme, bir bölümü hasar görmüş, ya da yok olmuş yapı ve objelerin tasarımdaki bütünlüğe kavuşturulacak biçimde geleneksel ya da çağdaş malzeme kullanarak tamamlama işlemine denir [35].

Düzeltme, yapı gibi taşınmaz varlıklar söz konusu olduğunda yenileştirmeden o yapının ilk yapıldığında var olan işlev-yapım-biçim ilişkilerinin en az biri korunarak yapılan onarım ve değiştirme işlemleri anlaşılır [35].

Kaldırma, eleman temizleme ve değersiz etkilerden arındırma, anıtların ve kentsel sitlerin genel etkisini bozan, tarihi ve estetik değer taşımayan eklerden arındırılması işlemidir [35].

Temizleme, yapı malzemelerinde oluşan kirlenmelerden yapının arındırılması işlemidir. Kirlenmelerin temizlenmesi ilgili meslek grupları tarafından yapılmalıdır.

Çalışma alanında ağır yapısal sorunu nedeni ile yıkılıp, özgün şekliyle yeniden inşa edilecek 1 adet yapı bulunmaktadır. (4 envanter nolu yapı) Kalıntı ve bugün ayakta olmayıp belgelere dayalı tespit edilebilen yapılarda da "*yeniden yapım*" (*Rekonstrüksiyon*) uygulanacaktır.

Eski kent dokusunun korunması, daha iyi bir düzeye ulaştırılması için gerekli adımları genel anlamda belirleyecek olursak;

- Geleneksel yapılar için restorasyon ilkeleri oluşturulmalı ve gerekli alan çalışmaları bir an önce yapılmalıdır.
- Geleneksel doku ile uyumsuz yapılar ve yapı eklentileri, doku ile uyumlu hale getirilmelidir.
- Kullanılmayan yapılara gerekli işlevler kazandırılmalı, sosyal tesisler ile kültür turizmine katkıda bulunacak yapılarla yerli ve yabancı turistlerin ilgisini çekecek hale getirilmelidir.
- Yeşil alan – yapı alanı dengesi geleneksel karaktere uygun olarak şekillenmelidir. Dokuda bulunan meydanlar korunmalıdır. Belli noktalarda otopark alanları oluşturularak, hem otopark sorunu çözülmeli, hem de taşıt trafiği bu noktalarda kesilerek, yayalaştırılmış yollar oluşturulmalıdır.
- Yeni yapılaşmalara ilişkin ilkeler belirlenmelidir.

7.2. Ankara Tarihi Kent Dokusuna Yönelik Kararlar

Binlerce yıllık geçmişe sahip ve "Ankara Tarihi Kent Dokusu" olarak tanımlanan "Eski Ankara"nın doğal, tarihsel, arkeolojik ve kültürel değerlerini bünyesinde

barındıran kesimlerinin planlı ve programlı bir uygulama ile korunması ve geliştirilmesi gerekmektedir. Bu gereklilik Atatürk Cumhuriyeti'nin başkenti olan Ankara'da yaratılan çağdaş ve modern kent olgusunu bütünleyecek olan kültürel mirasın, geleceğe bir bütün olarak aktarılması amacına yöneliktir. Ancyra, Enkür, Angora ve nihayet 20. yüzyılda Ankara şehri binlerce yıllık bir kültürel sürekliliğin ve uygarlıkların bir karışımı, bir sentezi olmalıdır. Geçmiş kültür değerlerinden, şehir dokusundan, mimarlık ürünlerinden, arkeolojik değerlerden, sanat eserlerinden esinlenerek, yararlanarak, onları koruyup geliştirerek, daha ileri, daha çağdaş ve daha yaşanabilir bir çevre, bir şehir ve bir kültür oluşturulabilir [12].

Ankara'nın şehir kimliği; medeniyetlerin bir araya geldiği, Hacı Bayram ile Augustos Mabedi'nin yan yana oluşturduğu simgesel anlam gibi kaynaştığı, kültürlerin birbirine hakim olmaktan çok saygılı olduğu bir evrensel kültürdür. Bu evrensel kültürün göstergelerinin korunması, gelecek kuşaklara birbirlerine saygı duyacakları ve sevecekleri, kardeşçe yaşayabilecekleri bir dünya bırakacaktır [12].

Koruma, tek yapı, çevre, şehir bütünü ölçeğinde geliştirme ve yenilemeyi de içermektedir. Sürdürülebilir koruma düşüncesi çerçevesinde kültürel değerlerin korunması yanı sıra tarihsel çevrelerin bir konut dokusu, konut stoğu olduğu düşünülmeli ve koruma yanında sağlıklaştırma / iyileştirme çabaları da etkin olmalıdır.

Koruma, geliştirme ve yenileme çabaları, planlı, programlı ve parasal kaynaklara bağlı, etaplama ve örgütlenme ile birlikte gerçekleştirilebilirse başarılı olabilir. Bu nedenle, günümüze kadar yapılan planlama çalışmalarında yer alan örgütsel ve parasal boyut güçlendirilmeli ve öncelikler saptanarak, etaplar halinde uygulama yapılmalıdır [12].

Ulus Tarihi Kent Merkezi ve Kaleiçi üzerindeki merkez baskısı, Kazakiçi Bostanları için 2020 Kent Merkezi Projesi gerçekleştirilerek hafifletilmelidir. Ulus'ta yer alan ve tarihsel çevre ile bağdaşmayan bazı sanayi, depolama, ticaret vb. faaliyetler bu kesime kaydırılmalıdır.

Ulus Tarihi Kent Merkezi dışında, henüz koruma planlaması yapılmamış Cebeci'ye kadar olan alanların koruma amaçlı planlama çalışmalarına öncelik verilmelidir. 1/1000 ölçek bir "çerçeve plan" elde edilmesi bakımından yararlı ve yeterlidir. Ancak özelliğine ve önceliğine bağlı olarak 1/500 ve 1/200 ölçekli "Özel Proje Alanları" saptanmalıdır. Bu özel proje alanlarında uygulamaya yönelik kentsel tasarım, peyzaj ve kent mobilyaları projeleri hazırlanmalıdır. Öncelikle altyapının sağlıklaştırılması ve çevrenin yaşanabilir ve güvenilir kılınması önem taşımaktadır. Nedenleri ne olursa olsun bu konudaki her türlü gecikme tarihsel çevrenin giderek daha çok tahribine neden olmaktadır. Var olan araştırmalar ve dökümantasyon derlenerek gelecek için daha detaylı çalışmalara temel olarak değerlendirilmelidir [12].

Eski konut dokusundaki tescilli, tescilli olmadığı halde nitelikli ve niteliksiz yapıların büyük bir çoğunluğu, "ağır onarım gerektiren, yıkılabilir yapı" kategorisinde yer almaktadır. Eski konut dokusuna kimliğini veren tarihi yapıların ve çevrenin fiziki kalitesindeki bu aşınma alandaki çöküntüleşme eğilimini daha da güçlendirmektedir. Nitekim restore edilerek konut, ticaret, turizm ya da yönetim ve kamu hizmetleri amaçlı kullanılan yapı sayısı oldukça sınırlıdır. Söz konusu yapılar, büyük ölçüde, Hamamönü, Kale içi, Samanpazarı-Kale ve Hamamönü-Kale bağlantılı geleneksel dokudaki münferit uygulamalardan ibarettir. Görece iyi durumdaki yapıların ve kentsel çevrelerin Kale-Ulus kesiminde 1930'lu yıllardan itibaren oluşmuş olan ana akslar üzerindeki ticaret, turizm, yönetim ve kamu hizmet alanlarında yer aldığı saptanmaktadır. Erken Cumhuriyet dönemi yapılanmasının egemen olduğu bu alanlarda yapılar ve çevre diğer alt bölgeyle kıyaslandığında görece iyi durumdadır.

1-2 katlı geleneksel Ankara evlerinin büyük ölçüde algılanabilirliğini ve tarihi yerleşme alanına kimlik kazandırmasını engelleyen vasıfsız bir yapılaşma söz konusudur. Düzensiz ve çevreyi kirletici ticaret faaliyetlerinin alan üzerindeki baskısının bir sonucu olarak ortaya çıkmış bu yapılaşma Kale içi'nden Hamamönü'ne ve Hacı Bayram Mahallesine kadar genişleyen eski doku içindeki en

önemli fiziki problemlerden birisidir. Bu durum, kentsel planlama kararlarıyla koruma kararlarının birlikte değerlendirilmesiyle önlenebilir.

Bütüncül bir planlama anlayışı içerisinde, uygulama öncesinde yapılaşma kararları detaylı bir şekilde verilmelidir. Yeni yapılar, üslup, boyut, konum ve öğeleri ölçeğinde tanımlanmalıdır. Dokuyla uyumsuz yapılar uyumlu hale getirilmelidir.

Geleneksel mahalleler ve birden yükselen yeni yapılar arasında tampon bölgeler oluşturulmalıdır.

Boş parseller ve tanımsız boş alanlarda yaşayanların istek ve ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde sosyal tesisler, park alanları tasarlanmalıdır. Eski konut dokusu, tarihi ve mimari değerini yansıtacak şekilde işlevlendirilerek, çekici hale getirilmelidir. Yapıların yalnızca dış cepheleri değil içleri de restore edilmelidir.

Doku tamamen korunurken kullanıcının da korunması ve alanın ayrıntılı analizi ve değerlendirilmesi ile sorunlarına çözüm getirilmesi amaçlanmalıdır. Tarihi ve mimari değeri olan yapılara çağdaş yaşam şartlarına uygun yeni işlevler verilerek eski yerleşim dokusunun yaşatılması sağlanmalıdır.

Tanıtım kampanyaları düzenlenerek yerli ve yabancı turistler bölgeye çekilmelidir. Bütün bu kararlar koruma amaçlı imar planında ayrıntılarıyla verilmelidir.

7.3. Çalışma Alanına Yönelik Kararlar

Çalışma alanında; genel müdahale kararları, yapı ölçeğinde müdahale kararları ve yeni yapılarla ilgili kararlara varılmıştır. Çalışma alanı öncelikli bölge olarak ele alınmış, verilen kararların Ankara eski konut dokusuna veri teşkil etmesi amaçlanmıştır.

7.3.1. Genel müdahale kararları

Gazi Üniversitesi, Mimarlık Anabilim Dalı'nda, ders yürütücüsünün Prof. Dr. Işık Aksulu olduğu, *M 539 Tarihi Çevre Koruma ve Geliştirme Projesi* adlı yüksek lisans dersi kapsamında 2007 yılının güz döneminden 2011 yılının bahar dönemine kadar yüksek lisans öğrencileri tarafından, çalışma alanının hemen güneyi olan Sakarya Mahallesi'nin tamamı ile Kale Mahallesi'nin bir bölümü (Ulucanlar Caddesi, Aslanhane Sokak ve Atpazarı Sokak arasında kalan eski kent dokusu) (EK-1) çalışılmıştır. Ders kapsamında alanların ayrıntılı analizi ve değerlendirilmesi yapılarak, barındırdığı değerler ve sorunlar ortaya konmuş ve koruma önerileri getirilmiş, ayrıntılı raporlar hazırlanmıştır. Hazırlanan raporlar incelendiğinde, çalışma alanının hemen güneyinde yer alan, kentsel sit alanı içindeki bu alanlarla, çalışma alanının benzer özelliklere sahip olduğu, alanların çalışma alanının devamı niteliğinde olduğu görülmektedir.

Bu bağlamda, çalışma alanının ayrıntılı analizi ve değerlendirilmesi sonuçları ile yukarıda bahsi geçen yüksek lisans dersi kapsamında yapılan çalışmalar gösteriyor ki kentsel sit alanı dışında tutulan çalışma alanı kentsel sit alanının devamı niteliğindedir. Sahip olduğu zenginliklerle alanın korunması gerekmektedir. Bu nedenle bir an önce Ankara ili genelinde ayrıntılı tespitler yapılarak kentsel sit alanı sınırı etüd edilmeli ve çalışma alanı kentsel sit alanına dahil edilmelidir. Bundan sonra bölgeyi tehdit eden ve görüntüyü bozan çevresel sorunları çözecek önlemler alınmalıdır. Üçüncü aşama olarak kentsel sit alanı alt bölgeleri için ayrıntılı planlama çalışmaları yapılmalıdır. Sonrasında tespit edilen geleneksel yapılara, her yapının sahip olduğu özelliklere göre farklı müdahaleler uygulanmalıdır.

Bu alt bölgelerden biri olan ve tez konusu olarak tercih edilen Kale Mahallesi'ndeki çalışma alanında; pilot bölge uygulaması olarak uygulama etaplamaları aşağıda belirtilmiştir.

Çalışma alanında yer alan tanımsız boş alanlar yeşil alan olarak değerlendirilmelidir. Çalışma alanı ve bölgede tehdit oluşturmaması için alanda taşıt trafiği kademeli

olarak kaldırılmalı ve çalışma alanı yakınındaki tanımsız boş alanlarda otopark alanları oluşturulmalıdır.

Yapıların bahçelerindeki ağaç ve bitki örtüsü korunmalı ve geleneksel dokuya uygun olmayan yapı ekleri kaldırılmalıdır. Özgün bahçe duvarları onarılıp, bahçe duvarlarına yapılmış ekler kaldırılmalıdır.

Sokaklarda bulunan mevcut elektrik ve telefon direkleri ile binalara dağıtım kabloları kaldırılarak, sistem yeraltına alınmalıdır. Radyo ve televizyon antenleri ve bu tür görsel kirlilik yaratan elemanlar kaldırılıp, mümkün olduğunca gizlenmelidir.

Sokaklarda döşeme malzemesi, yaya yoluna uygun niteliğe dönüştürülmelidir. Günümüzdeki asfalt olan sokaklar, özgün malzeme olan doğal taş kaplama (Arnavut kaldırımı) yapılmalıdır.

Korunacak yapılar; bu yapılarla ilgili yönetmelik, yenilenecek yapılar ise yeni yapılaşma şartları için hazırlanacak yönetmelik çerçevesinde ele alınarak restorasyon ve yeni yapı projeleri yapılmalıdır.

7.3.2. Geleneksel yapı ölçeğinde müdahale kararları

Koruma yöntemleri evrensel, koruma politikaları ise her ülkeye göre değişen niteliklere sahiptir. Ülkemizde de kültür mirasının korunması için her ülkede uygulanan koruma metodları uygulanmasına rağmen, koruma uygulamaları sonrasında birçok tescilli yapı belgesel değerlerini yitirmekte, çoğu zaman da adeta kimlik değiştirmektedir.

Çalışma alanında bulunan geleneksel konutların 8 tanesi iyi durumdadır. İyi durumda olmakla birlikte 8 geleneksel konutun “bakıma” yada başka bir deyişle basit onarıma, geriye kalan 65 geleneksel konutun ise “onarıma” ihtiyacı vardır.”Bakım”, yapının yaşamını devam ettirmesi için gerekli olan, tasarımda, malzemede, strüktürde ve mimari öğelerde değişiklik gerektirmeyen müdahalelerdir. Yapıların ahşap, madeni,

pişmiş toprak veya taş vb. çürüyen yada bozularak eksilen öğelerinin özgün biçimlerine uygun olarak aynı malzeme ile değiştirilmesi; bozulan iç ve dış sıvaların, kaplamaların renk ve malzeme uyumu sağlanarak, özgün biçimlerine uygun olarak yenilenmesi bu kapsamda tanımlanmıştır. "Onarımda" ise yapının günümüze ulaşmış ve tarihi kimliğinin öğelerini oluşturan mekansal, biçimsel ve yapısal özellikleri ve çevre içindeki özgün konumu korunacaktır. Bu işlemlerde yapının mevcut fiziksel durumuna göre müdahalenin biçimi ve nitelikleri Koruma Kurulu'nca saptanır. Yapıların yıkılmadan korunmaları esastır. Yıkılma tehlikesi taşıdığı ileri sürülen yapıların yıkılma kararları ancak Koruma Kurulu'nca alınabilir. Korunması gerekli yapıların tarihi değer taşıyan özgün ekleri de korunacaktır (Taşınmaz Kültür Varlıklarının Koruma Bakım ve Onarımlarına İlişkin 28.2.1995 tarih ve 378 sayılı ilke kararı) [35].

Alandaki yapıların cephesinin kimyasal temizlemeye ihtiyacı vardır. Zamanla cepheler kullanıcılar tarafından boyanmıştır. Yapıların özgün haline dönüştürülmesi için kimyasal temizleme ile bu boyanın yapı yüzünden sökülmesi gerekmektedir. Bu işlem bir uzman tarafından yapılmalıdır. Birçok yapının ise cephelerine farklı zamanda yapılan müdahaleler birikerek günümüze kadar gelmiştir. İlk haline döndürebilmek için yapıda eleman kaldırılması yapılmalıdır.

Çalışma alanındaki geleneksel yapıların konum, mekansal, estetik ve değişmişlik durumlarındaki farklılıkları, iç ve dış değerlendirme sonuçlarına ender, karakteristik, çevresel ve niteliksiz yapılar olarak yansımıştır. Geleneksel olmayan konutlar ise 6.2 Çalışma Alanındaki Geleneksel Yapıların Değerlendirilmesi bölümünde ayrıntılarıyla anlatıldığı gibi çağdaş-çevresel ve çağdaş-niteliksiz olarak nitelendirilmiştir. Bu değer farklılıkları, yapıların yapısal durumları, kullanıcıların sosyo-ekonomik durumları, yapıların konum özellikleri ve mimari değer, sorun ve potansiyellere göre oluşturulan bölgeler birlikte değerlendirildiğinde aşağıdaki müdahale etaplaması ve uygulama biçimleri önerilmiştir (EK-42). Sağlıklaştırma ve restorasyon çalışmalarında dokunun niteliğini bozmamaya dikkat edilmelidir.

Müdahale etaplaması

Üç etaptan oluşur.

1. etap: Ender ve karakteristik özellik gösteren ancak yapısal olarak acil müdahale gerektiren yapılar ve anıtsal yapılar ilk etapta ele alınmalı. Bir an önce restorasyon projeleri hazırlanmalıdır.

2. etap: Çevresel ölçekte belirlenen özel proje alanlarında alanın çekiciliğini arttıracak uygulama projeleri yapılmalıdır.

3. etap: Mimari değer, sorun ve potansiyellere göre oluşturulan her bölgenin özelliğine göre koruma kriterleri belirlenmiştir. Bu üç etabın bölgeler bazında uygulaması aşağıda belirtilmiştir.

I. Bölge: Ender ve karakteristik yapıların en çok bulunduğu, merkeze yakın ve ikinci etapta korunacak bölgedir. Geleneksel nitelikli yapıların restorasyon projeleri hazırlanmalı, geleneksel doku ile uyumsuz yapılar uyumlu hale getirilmelidir. Konut alanı olarak değerlendirilmelidir. Özel proje alanı olarak belirlenen (EK-42) alanda gerekli çalışmalar yapılmalıdır. Böylece yerli ve yabancı turist alana çekilebilir.

II. Bölge: Ender, karakteristik ve çevresel yapıların karışık şekilde bulunduğu, çok fazla değişmeye maruz kalmamış ve birinci etapta korunacak bölgedir. Eğitim ve Kültür Merkezine dönüştürülecek olan Ulucanlar Cezaevi'ne komşu olması sebebiyle geleneksel evlerden bazıları kamulaştırılarak, konaklama işlevi verilmelidir. Geleneksel nitelikli yapıların restorasyon projeleri hazırlanmalıdır. Özel proje alanı olarak belirlenen (EK-42) alan için proje hazırlanmalıdır. Görüntüyü bozan yapı ekleri kaldırılmalıdır.

Gazeteci Kemal Aşık Caddesi üzerinde bulunan 417 m2 taban alanlı, yaklaşık 1100 m2 kullanım alanı olan, 76 envanter nolu geleneksel konutun, butik otel olarak işlevlendirilmesi önerilmektedir. (Cadde üzerinde ve eski konut dokusuna hakim

konumda bulunması, Eğitim ve Kültür Merkezi'ne dönüştürülecek olan Ulucanlar Cezaevi'ne yakın olması, kullanım alanının fazla olması ve etrafında otopark, açık alan vs. oluşturmak için uygun boş alan bulundurması sebebiyle.)

III. Bölge: Malzemesi ve yapım tekniğiyle yeni olan, fakat mimari özellikleriyle (gabari, pencere oranları gibi) geleneksel konuta uyumlu yapıların azınlıkta olduğu bölgedir. Bu ve niteliksiz yapılar için restorasyon projeleri yapılmalı, yapılan detaylı incelemeler sonucunda, geleneksel özelliklerini büyük ölçüde kaybetmiş niteliksiz yapılar ekonomik ömürlerini dolduktan sonra yıkılmalıdır. Diğer yapılar, geleneksel doku ile uyumlu hale getirilmelidir. Alanda kötü görüntüye sebep olan yapı kalıntıları temizlenmelidir. Tanımsız boş alanlar yeşil alan olarak değerlendirilmelidir.

Ender yapılar

Ender değerdeki bütün yapılar, rölöveleri çıkartılarak belgelenmelidir. Bunlardan; özgün mimari özelliklerini kaybetmemiş, yapısal durumu ve konfor durumu iyi olanlara bakım yapılmalıdır.

Özgün mimari özelliklerini kaybetmemiş, yapısal durumu ve konfor durumu orta olanlara restorasyon projesi yapılarak basit onarım yapılmalı ve konfor koşulları iyileştirilmelidir.

Özgün mimari değerini koruyan yapısal durumu ve konfor durumu kötü olanlara restorasyon projesi yapılarak esaslı onarım yapılmalıdır.

Karakteristik yapılar

Karakteristik değerdeki bütün yapılar, rölöveleri çıkartılarak belgelenmelidir. Bunlardan; özgün mimari değerini koruyan, yapısal durumu ve konfor durumu iyi olanlara bakım yapılmalıdır.

Özgün özelliklerini kaybetmemiş, yapısal durumu ve konfor durumu orta olanlara restorasyon projesi doğrultusunda basit onarım yapılmalı ve konfor koşulları iyileştirilmelidir.

Özgün mimari değerini kaybetmeye başlamış, yapısal durumu ve konfor durumu iyi ve orta olan yapılar için bilimsel restitüsyon ve restorasyon projeleri yapılmalıdır. Cephe elemanları ve mimari elemanlarda değişen malzemeler özgün durumuna uygun olarak değiştirilmelidir. Cephe ve plan düzenini bozan ekler kaldırılmalıdır.

Özgün mimari değerini kaybetmiş, yapısal durumu ve konfor durumu kötü olan yapılarda da bilimsel restitüsyon ve restorasyon projeleri yapılmalıdır. Taşıyıcı sistem özgün haline göre onarılmalı, gerekli olan servis mekanları yapının restitüsyon verileri göz önüne alınarak özgün cephe ve plan düzenine uygun şekilde yapılmalıdır.

Çevresel yapılar

Çevresel yapılar alandaki karakteristik ve ender yapılar ile benzer özellikler göstermektedir. Alandaki bu tip yapılar için de rölöve, restitüsyon ve restorasyon projeleri hazırlanmalıdır. Cephe ve plan düzenini bozan eklerden arındırılarak doku ile uyumlu hale getirilmelidir.

6.2 Çalışma Alanındaki Geleneksel Yapıların Değerlendirilmesi bölümünde de anlatıldığı gibi çalışma alanındaki yerleşim dokusu incelendiğinde, dokuyu oluşturan yapıların mimari özellikleri ve çevreye olan etkileri açısından iki ana nitelik altında toplandığı görülmüştür. Bunlar “Geleneksel Yapılar” ve “Çağdaş Yapılar” olarak belirlenmiştir. Çalışma alanındaki “Çağdaş Yapılar” incelendiğinde bunların iki alt başlıkta değerlendirilmesi uygun görülmüştür. Bunlar ise “Çağdaş-Çevresel Yapı” ve “Çağdaş-Niteliksiz Yapı” olarak adlandırılmıştır. Malzemesi ve yapım tekniğiyle yeni olan, fakat mimari özellikleriyle (gabari, pencere oranları gibi) geleneksel konuta uyumlu yapılar “Çağdaş-Çevresel Yapı” olarak nitelendirilmiştir. Malzemesi

ve yapım tekniği yeni, cephe ve plan özellikleriyle herhangi bir değere sahip olmayan yapılar ise "Çağdaş-Niteliksiz Yapı" olarak kabul edilmiştir.

Çağdaş-Çevresel-Yapılar

Bunlar çağdaş yapım malzemesi ile yapılmış ancak gabari ve cephe oranları açısından geleneksel konutla uyumlu yapılardır. Bu değerlendirme kapsamındaki yapılarda dokuya uyumlu olmayan elemanlar uyumlu hale getirilmelidir.

Çağdaş-Niteliksiz Yapılar

Bunlar çok katlı betonarme yapılar ve gecekondu denilen kaçak yapılaşmalardır. Bu yapılar özgün doku ile uyum sağlayacak renk, malzeme ve cephe özelliklerine göre yenilenmelidir. Geleneksel doku ile uyumlu hale getirilmeli ve ekonomik ömrü dolan yapılar yıkılmalıdır.

Çalışma alanındaki geleneksel konutların korunması için yukarıda belirtilenler dışında, dikkat edilmesi gereken hususlar şunlardır:

- Onarım - restorasyon- uygulaması; zaman içinde gerçekleşen bir olaydır. Gerekli araştırma ve hazırlıklar yapılmadan "mevcut imkan"larla yapılan restorasyonlar genellikle hatalı olmakta ve restorasyon sırasında yok edilen değerler telafi edilememektedir. Bu nedenle, her şeyden önce restorasyonu yapılacak yapı ile ilgili bilgi ve dokümanların toplanması, rölöve, restorasyon ve gerekirse restitüsyon projelerinin ve raporlarının hazırlanması, yeterli sayıda iç ve dış fotoğrafla birlikte Koruma Kurulu'na sunulması gereklidir. Onarım ancak Kurul onayı alındıktan sonra yapılmalıdır.
- "Onarım" gereken yapılarda mümkün olduğu kadar orijinal malzeme kullanılmalı, orijinal malzeme kullanılamayacak kadar eski yada mevcut değilse, aynı cins yeni malzeme ile tamamlanmalıdır.
- Yapı yıkılma tehlikesi gösteriyorsa, yapıyı yıkmadan strüktürü sağlamlaştırıcı önlemler alınmalı (ahşap dikmelerle takviye etmek veya çürüyen dikmeyi ya da kirişi

değiştirmek vb.), gerekiyorsa betonarme veya çelik konstrüksiyondan da dış cephede gözükmemek kaydı ile faydalanılmalıdır.
- Yapının özgün karakterini bozan değişiklikler ve ekler ancak Koruma. Kurulu'nun onayı varsa kaldırılmalıdır.
- Yapının dış cephesinin korunması için gösterilen özen; özgün plan şemasının, dolap, yüklük, tavan ve merdiven ve benzeri öğelerinin korunması için de gösterilmelidir.
- Dış cephelerin onarımı sırasında önemsiz gibi görünen ayrıntılara özen gösterilmelidir (Kat ve pencere silmelerinin cephedeki yeri ve genişliği, köşe ve ara pervazların başlama, bitim noktaları ve genişlikleri, pencere pervazlarının başlıklı olup olmayışı, pencere ve kapı boyutları, zemin kat taş duvar örgüsünün niteliği vb. ayrıntılar).
- Onarım sırasında mutlaka kireç harç kullanılmalı, çimento ile yapılmış harçlar kesinlikle kullanılmamalıdır.

Bu ilkeler doğrultusunda çalışma alanındaki geleneksel konutlara yönelik müdahale kararları, EK-53 Geleneksel yapı ölçeğinde müdahale kararları tablosunda ayrıntılı olarak belirtilmiştir.

7.4. Ankara Eski Konut Dokusu İçin Yeni Yapılaşma Koşulları

Sit alanı içinde yeni yapılaşmaya izin vermemek, yapılaşmayı dondurmak da geleneksel dokunun köhneleşmesine ve canlılığını kaybetmesine yol açacaktır. Bu nedenle sit alanı içinde ve dışında, yeni yapılaşmanın belirli bir ölçüde tutulması, ihtiyaçtan fazla konut yaparak, tarihsel merkezin yükünün arttırılmaması gerekmektedir. Bu konuda en büyük sorumluluk denetim yetkisini elinde tutan Belediye'ye düşmektedir. Belediye eski kent dokusuna aykırı nitelikteki projelere politik çıkar ve rant düşüncesiyle izin vermemelidir. Ayrıca, belediyenin bünyesinde koruma bilincine sahip, bu konuda uzman kişilerden oluşan teknik bir kadro oluşturulmalıdır. Belediye başkanlarının da koruma konusunda eğitilmesi, çeşitli seminerlere ve eğitici toplantılara katılması gereklidir. Gün geçtikçe plansız ve denetimsiz olarak yapılan çok katlı, betonarme yapılarla bozulmaya başlayan,

mütevazi ölçekli eski kent dokusunun korunmasından bütün resmi, özel kuruluşlar ve kent halkı sorumlu tutulmalıdır.

Çalışma alanı içerisinde yer alan yeni yapıların bir kısmı, yükseklikleri, cephe düzeni, mimari elemanları ve malzemeleriyle geleneksel yapılarla uyumsuzluk göstermektedir. Uyumun sağlanabilmesi için mevcut olan yapılar ve yeni yapılacak olan yapılar için yapılaşma koşulları belirlenmiştir.

Alan için yeni yapılaşma koşulları, yeni inşa edilecek yapıların, eski dokunun karakteristik özelliklerine zarar vermemesi, genel yapım karakterinden çok farklı özellikler içermemesi ve bulunduğu yere ait bir parça olması açısından değerlendirilmiştir. Çevreye uygun yapılaşma koşullarının belirlenmesi için, bölgenin geleneğini tanımlamak amacıyla yapılan cephe, plan ve mimari eleman tipolojilerinden yararlanılmıştır.

Yapılacak yeni yapıların arazideki konumları, taban alanları, cephe özellikleri yeni yapılaşma kararlarına uymalıdır. Yeni yapılar, geleneksel dokuya uygun gabari/yatay çizgide olmalıdır.

Eski kent dokusu içindeki yeni yapılaşmada, yukarıda genel olarak bahsedilenlerin dışında aşağıda belirtilen hususlara da uyulmalıdır.

- Geleceğin mimari mirası olan bugünün yeni yapıları, çağının özelliklerini yansıtmalı ve abartısız bir mimaride yapılmalıdır.

<u>Konum ile ilgili kararlar</u>

- Yeni yapılar topografyaya uygun bir şekilde zemine oturmalı ve manzaraya yönelik biçimde konumlanmalıdır. Parsel üzerinde konumlanırken, geleneksel dokudaki komşuluk ilişkilerine de dikkat edilmeli ve hiçbir şekilde komşuların görüş alanı kapatılmamalıdır.

- Çalışma alanında hiçbir şekilde tevhid (birleştirme) ve ifraz (ayırma) yapılmayacaktır.
- Her parselde bir yapıya izin verilmelidir.
- Yeni yapılar özellikle ölçek ve büyüklük olarak geleneksel dokuya uygun olmalıdır.
- Yeni yapı taban alanı 100-230 m² arasında, kare ve kareye yakın dikdörtgen plan şemasına sahip olmalıdır.
- Bahçe mesafeleri ön bahçe 5-7 m, arka bahçe 10-18 m arasında olmalıdır.
- Organik dokuya uygun yan parsellerle ilişkili olarak bitişik ya da ayrık nizamda olmalıdır. Bahçesi ile bütünlük arz etmelidir.

Cephe ile ilgili kararlar

- Kat yüksekliği geleneksel dokuları aşmamalıdır. Saçak altı kotu yol kotunda en çok h:7.50 - 9.00 m olmalıdır. Bu ölçü yan parsellerde yer alan geleneksel yapıların yüksekliğine göre değişir.
- Kat adedi olarak en fazla 3 kata kadar izin verilmelidir. Gabari ve kat çizgileri doku ile uyumlu olmalıdır. Eğimli arazilerde eğimden dolayı kesinlikle kat kazanılmayacaktır.
- Var olan dokudaki dolu-boş oranlarına uyulmalıdır.
- Yapılarda ortadan çıkma, tek yan çıkma ve tüm kat çıkma yapılabilir. Çıkma derinliği 80 cm'i aşmamalıdır. Tek yan çıkma ve ortadan çıkma, yapının ön cephesinde, toplam cephe boyutunun 1/2' sini geçmeyecek şekilde yapılmalıdır. Yeni yapının her iki yanındaki çıkma seviyeleri dikkate alınmalıdır. Fakat çıkma detaylarında özgün elemanlar kullanılmamalıdır.
- Cephe renklendirmesinde farklı renk kullanımlarına kaçmamalıdır. Beyaz, sarı ve toprak rengi tercih edilmelidir.
- Yapıların çatısı en fazla %33 eğimli, marsilya veya alaturka kiremit kaplı kırma çatı olmalıdır. Saçak genişliği 40 ile 120 cm arasında olmalıdır.
- Pencere oranları ve düzenleri geleneksel yapılarla uyum sağlamalıdır. Pencerelerde genişliğin yüksekliğe oranı 1/2 olmalı, çift kanatlı ve giyotin tipi pencereler tercih edilmelidir. Pencere kasaları ahşap yapılmalıdır.

- Bahçe duvarları geleneksel bahçe duvarları ile uyum sağlamalıdır. Duvar yükseklikleri yan parsellerde yer alan geleneksel bahçe duvarlarını geçmemelidir. Ancak çağdaş malzemeler kullanılabilir.

Açık alan düzenlemesi ile ilgili kararlar

- Alanda var olan yeşil alanlar korunmalı ve bakımlı hale getirilmelidir.
- Tanımsız boş alanlar yeşil alan olarak değerlendirilmelidir.
- Trafiğe açık sokaklardaki darlık nedeniyle taşıtların yol kenarlarına park edilmesini engellemek amacıyla, çalışma alanı yakınındaki Alpullu Sokak ile Aslanhane Sokak / Eryokuşu Sokak birleşimi, Kayabaşı Sokak / Pazar Sokak birleşimi gibi uygun olan boş alanlarda, otopark alanları oluşturulmalıdır. (Park yerlerinin seçilmesinde ve düzenlenmesinde yürüme mesafeleri göz önüne alınmalıdır. Araç sahipliliği oranının yüksek olduğu ülkelerde yaklaşık 50-150 m. öngörülmektedir [40].)
- Mahalle içlerindeki yollar yayalaştırılmalıdır.

7.5. Finansal Destek ve Organizasyon

Korumada başarı; korumanın önemini kavramış yerel yönetim, çalışmaların koordinasyonunu sağlayan bir örgüt ve bütün çalışmaları destekleyip, çabalayacak yerel sakinlerin varlığı ile mümkündür.

Türkiye genelinde, Ankara'da olduğu gibi eski kent dokusunun yoğun olduğu korunması gerekli alanlar genellikle alt gelir gruplarının mülkiyetindedir. Bu durumda kentsel dokunun korunması, onarılması ve çağdaş yaşam koşullarına kavuşturulmasında, mal sahiplerinin ve kullanıcıların yeterli katkıda bulunmaları beklenilemez.

14.7.2004 tarihli ve 5226 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun 6. maddesine göre; "Taşınmaz kültür varlıklarının onarımına yardım sağlanması ve katkı payı"; [41].

“Bu amaçla, Bakanlık bütçesine yeterli ödenek konulur. Bakanlıkça yapılacak yardımlara ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle belirlenir. Belediyelerin görev alanlarında kalan kültür varlıklarının korunması ve değerlendirilmesi amacıyla kullanılmak üzere 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanununun 8’inci ve 18’inci maddeleri uyarınca mükellef hakkında tahakkuk eden emlak vergisinin %10’u nispetinde “Taşınmaz Kültür Varlıklarının Korunmasına Katkı Payı” tahakkuk ettirilir ve ilgili belediyesince emlak vergisi ile birlikte tahsis edilir.

Tahsil edilen miktar, il özel idaresi tarafından açılacak özel hesapta toplanır. Bu miktar; belediyelerce kültür varlıklarının korunması ve değerlendirilmesi amacıyla hazırlanan projeler kapsamında kamulaştırma, projelendirme, planlama ve uygulama konularında kullanılmak üzere il sınırları içindeki belediyelere vali tarafından aktarılır ve bu pay valinin denetiminde kullanılır.

Bu madde uyarınca tahakkuk eden katkı payları hakkında 1319 sayılı Kanunun üçüncü kısmı hükümleri uygulanır. Katkı paylarına ilişkin usul ve esaslar İçişleri Bakanlığı ile Bakanlık tarafından belirlenir.

2985 sayılı Toplu Konut Kanunu uyarınca verilecek kredilerin en az %10’u tescilli taşınmaz kültür varlıklarının bakımı, onarımı ve restorasyonu işlemlerine ilişkin başvurularda kullandırılır. Bu kapsamdaki öncelikli projeler Bakanlık ile Toplu Konut İdaresi Başkanlığınca müştereken belirlenir.”

Ancak ülkemizdeki tarihi dokuların çokluğu ve ülkemizin ekonomisi ve Bakanlık bütçesine ayrılan ödeneğin azlığı düşünülünce, bu bütçenin yeterli olmayacağı açıktır.

Korumada gerekli ekonomik program için sadece bu adım yeterli olmayacağından, sivil toplum örgütlerinin, meslek kuruluşlarının katılımı sağlanmalıdır. Avrupa Birliği destekli projeler yapılmalıdır. Çekül gibi çeşitli vakıflardan yardım alınabilir. Ancak öncelik olarak halk koruma konusunda bilinçlendirilmelidir. Bunun için belli aralıklarla toplantılar düzenlenmelidir.

Maddi kaynaklardan daha büyük bir problem olarak karşımıza çıkan sorun; bölge halkının yapılara bilinçsizce yaklaşmasını engelleyememektir. Bunun başlıca sebebi ise göç sonucu alanda biriken geçici kullanıcılar ve ikinci, üçüncü yapı sahiplerinin daha iyi koşullar elde edene kadar bu alanı geçici kullanıyor olmalarıdır. Böylece yapılar düşeyde ve yatayda bölünerek geçirdiği değişimler sonucunda özgünlüğünü yitirmektedir. Bu fiziksel değişimi önlemek ise sosyal oluşumun kontrol altına

alınmasıyla sağlanabilecektir. Böyle bir organizasyonun gerçekleştirilebilmesi için yerel yönetimlerle iş birliği içerisinde hazırlanacak bir danışmanlık birimi kurulmalıdır.

Geleneksel yapılara yapılacak her tür müdahale için rölöve, restitüsyon ve restorasyon projeleri çizilmelidir. Bu çalışmalar bilimsel bir ekip tarafından gerçekleştirilmelidir. Halkın çalışmalara katılımı sağlanarak, kullanıcı isteklerinin değerlendirilmesi gerekmektedir. Belli aşamalarda proje ve uygulamalar halkın görüşüne sunulmalı ve istekleri yerine getirilmeye çalışılmalıdır.

Halk ile diyalog kurmak, onların olumlu katılımlarını sağlamak amacıyla seminerler, gösteriler, sergiler vb. hazırlanmalı; broşürlerle ve yayın organlarını kullanarak bilinç düzeyinin yükseltilmesi gerekmektedir. Belediye'nin Basın-Yayın ve Halkla İlişkiler Dairesi ile işbirliği ve iletişim içinde biçimlendirme, bilgilendirme ve halk katılımının sağlanması amacı doğrultusunda çalışmalar yapılmalıdır.

8. SONUÇ ve ÖNERİLER

18. yüzyıldan itibaren yurtdışında başlayan koruma çalışmaları göz önüne alındığında Türkiye'nin konuyla ilgili yetersiz kaldığı gözlemlenmektedir.

Ülkemizde, ülkemiz için hala yeni sayabileceğimiz ve halka mal edilmemiş bir olgu olan büyük boyutlu korumacılığa ilgi, 1930'lu yıllardan sonra duyulmaya başlanmış, böylece; tek yapı korumacılığının yanısıra, kendileri anıt olmayan ancak bir arada tarihi, geleneksel ve görsel değer taşıyan kentlerin, mahallelerin ve sokakların da korunmaları gerektiği konusu gündeme gelmiştir. Geleneksel konut dokusunun korunması, sağlıklaştırılması ve geliştirilmesine ilişkin olarak yapılan çalışmalar son yıllarda giderek artmaktadır. Geleneksel konut dokusunun yoğun olduğu kentlerimizden biri de Ankara'dır. Ankara'da eski kentin merkezini oluşturan Ulus, Kale. Hergelen Meydanı[1]. Ulucanlar gibi bölgelerde geleneksel konut dokusu giderek yok olmaktadır.

Tez kapsamında yapılan araştırma ve değerlendirmeler, sit alanları dışında kalan eski kent dokularının korunması gerekliliği sonucunu vermiştir. Kentsel sit alanları dışındaki kentleşme olgusu kendi kuralları çerçevesinde sürekli gelişirken; koruma planları durağandır ve güncelleştirilememektedir. Kentin kültürel kimliğinin sürdürülebilmesi için, sadece koruma amaçlı imar planları yapılması, tescil kararları alınmış olması da yetmez. Bütüncül, etkin bir dizi kararların uygulamaya konulması gerekmektedir.

Bütüncül bir planlama çalışması sit alanları dışında kalmış korunmaya değer diğer tarihi alanların da korunmasını sağlar. Kentsel sit alanı sınırının gerekli çalışmalar yapılmadan belirlendiği ve imar planında özel kararlar getirilmediği için, sit sınırı dışında bırakılmış bu alanlar hızla köhneleşip; değişmektedirler. Bu yok oluşa tek yapı bazında alınmış kararlar da yeterli olmamaktadır. Ayrıca imar planlarında alınan

[1] Ankara Ulus'ta bugünkü İtfaiye Meydanı'nın eski adı. Bit pazarı veya ikinci el eşya pazarı olarak da bilinen Hergelen Meydanı adını 19. yüzyılda şehre dışarıdan gelenlerin ve şehir esnafının bir araya gelmesinden dolayı her gelenin uğradığı yer anlamında Hergelen Meydanı adını almıştır [2].

kararlar, bu alanlarda –sit sınırı dışı olmaları nedeniyle- yıkılıp; yenileşme ve değişmeyi öneren gelişme kararlarını içermektedir. Bu kararlarla yapılar, yıkılıp yeniden inşa edilmekte ya da tarihi değerlerini yok edecek şekilde konfor durumlarının günün koşullarına uydurulması için bilinçsizce onarılmaktadır. Çalışma alanı olarak belirlenen alan için de bu söz konusudur.

Giriş bölümünde ve beşinci bölümün "Çalışma alanının konumu ve sınırları" bölümünde detaylı olarak anlatıldığı gibi, Alan Ankara kentsel sit alanı dışında bulunmaktadır. 2006 yılında "Kent Düşleri" kapsamında TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi ve Ankara Barosu tarafından açılan *Ankara Ulucanlar Merkez Kapalı Cezaevi Değerlendirme Projesi Ulusal Öğrenci Fikir Yarışması*'nın ardından eğitim ve kültür merkezine dönüştürülmek üzere 2009 yılında restorasyon çalışmalarına başlanan Ulucanlar Cezaevi'ne olan yakınlığı ve korunması gerekli eski konut dokusuna rağmen kentsel sit alanı dışında tutulmasından dolayı çalışma alanı olarak seçilmiştir. Çalışma alanında yapılan genel tespitlerin ardından 73 yapıya envanter numarası verilerek detaylı tespitler yapılmıştır.

Çalışma alanındaki detaylı çalışmalarla alandaki konutların, konumları, yapım sistemleri, mimari özellikleri, cephe ve plan özellikleri, yapısal durumları, konfor durumları, değişmişlikleri belirlenmiş. Konutlar sahip oldukları özelliklere göre değerlendirilmiş; alanın sahip olduğu potansiyel ve problemler tespit edilmiş ve belgelenmiştir.

7.3.1. Genel müdahele kararları bölümünde de ayrıntılı bir şekilde anlatıldığı gibi: Gazi Üniversitesi, Mimarlık Anabilim Dalı'nda, ders yürütücüsünün Prof. Dr. Işık Aksulu olduğu, *M 539 Tarihi Çevre Koruma ve Geliştirme Projesi* adlı yüksek lisans dersi kapsamında 2007 yılının güz döneminden 2011 yılının bahar dönemine kadar yüksek lisans öğrencileri tarafından, çalışma alanının hemen güneyi olan Sakarya Mahallesi'nin tamamı ile Kale Mahallesi'nin bir bölümü (Ulucanlar Caddesi, Aslanhane Sokak ve Atpazarı Sokak arasında kalan eski kent dokusu -EK-1'de ders kapsamında çalışılan alan gösterilmiştir-) çalışılmıştır. Ders kapsamında alanların ayrıntılı analizi ve değerlendirilmesi yapılarak, barındırdığı değerler ve sorunlar

ortaya konmuş ve koruma önerileri getirilmiş, ayrıntılı raporlar hazırlanmıştır. Hazırlanan raporlar incelendiğinde, çalışma alanının hemen güneyinde yer alan, kentsel sit alanı içindeki bu alanlarla, çalışma alanının benzer özelliklere sahip olduğu, alanların çalışma alanının devamı niteliğinde olduğu görülmektedir.

Bu bağlamda, çalışma alanının ayrıntılı analizi ve değerlendirilmesi sonuçları ile yukarıda bahsi geçen yüksek lisans dersi kapsamında yapılan çalışmalar gösteriyor ki kentsel sit alanı dışında tutulan çalışma alanı kentsel sit alanının devamı niteliğindedir. Sahip olduğu zenginliklerle alanın korunması gerekmektedir. Bu nedenle bir an önce Ankara ili genelinde ayrıntılı tespitler yapılarak kentsel sit alanı sınırı etüt edilmeli ve çalışma alanı kentsel sit alanına dahil edilmelidir.

Alanda yapılan tespit ve değerlendirmeler sonucunda elde edilen fiziksel ve sosyo-ekonomik verilerden yararlanılarak, alana ilişkin koruma ve geliştirme önerisi hazırlanmıştır. Bu öneriler, çalışma alanı için doğrudan kullanılabilecek bir koruma imar planı niteliğinde olup, çalışmanın Kale Mahallesi bütününe ve Ankara eski kent dokusu geneli için yapılacak koruma çalışmalarına örnek teşkil etmesi beklenmektedir.

Çalışma alanındaki karakteristik özelliklerini kaybetmeden günümüze kadar gelebilmiş olan tarihi doku çoktan eskime sürecine girmiştir. Oturanların gelir düzeyinin düşük olması, korunması gerekli yapıların fazla olması restorasyon işlerini zorlaştırmaktadır. Dokunun bizden sonraki kuşaklara da iyi bir şekilde aktarılabilmesi için bir an önce bölgede çalışmalara başlanılması gerekmektedir.

KAYNAKLAR

1. İnternet : Türkiye İstatistik Kurumu "2009-2010 Ankara İstatistikleri" http://www.tuik.gov.tr/ (2009-2010).

2. Ankara Büyükşehir Belediyesi Arşivi (2009).

3. Grolier International Americana Encyclopedia, "Ankara", Cilt II, ***Sabah***, İstanbul, 60-63 (2000).

4. Gülekli, N. C., "Ankara Tarih-Arkeoloji", ***Doğuş***, Ankara, 30-53,149-153 (1948).

5. Turan, R., Turan, F. A., "Tarih İçinde Ankara", Altındağ'ın Manevi Coğafyası, ***Altındağ Belediyesi***, Ankara, 17-58 (1998).

6. Aydın, S., Emiroğlu K., Türkoğlu Ö., Özsoy, E. D., "Küçük Asya'nın Bin Yüzü Ankara", ***DOST***, Ankara, 61-336 (2005).

7. Madran, E., Tunçer M., "Açılış ve Sunumlar", ***Ankara Tarihi Kent Merkezi-1 Ulus Paneli***, Ankara, 10-38 (2005).

8. Cengizkan, A., "Ankara'nın İlk Planı 1924-25 Lörcher Planı", ***Ankara Enstitüsü Vakfı***, Ankara, 7-128 (2004).

9. Günay, B., "Ankara Çekirdek Alanının Oluşumu ve 1990 Nazım Planı Hakkında Bir Değerlendirme", Cumhuriyet'in Ankara'sı, Şenyapılı, T., ***ODTÜ Geliştirme Vakfı***, Ankara, 61-118 (2005).

10. Cengizkan, A., "1957 Yücel-Uybadin İmar Planı ve Ankara Şehir Mimarisi", Cumhuriyet'in Ankara'sı, Şenyapılı, T., ***ODTÜ Geliştirme Vakfı***, Ankara, 25-59 (2005).

11. Tunçer, M., "Ankara'da Tarihsel Çevrenin Korunmasına Yönelik Politikalar", ***Tarih İçinde Ankara II Aralık 1998 Semineri***, Ankara, 75-107 (2001).

12. Tunçer, M., "Tarihsel Çevre Koruma Politikaları Ankara", ***T.C. Kültür Bakanlığı***, Ankara, 1-95 (2000).

13. Kömürcüoğlu, E., "Ankara Evleri", ***İTÜ-Mimarlık Fakültesi***, İstanbul, 16-109 (1946).

14. Tuncer, O. C., "Ankara Evleri", ***ATO***, Ankara, 37-136 (2002).

15. Evren, M., "Türk Evi'nde Çıkma", ***İTÜ-Mimarlık Fakültesi***, İstanbul, 6,7 (1957).

16. Akok, M, "Ankara'nın Eski Evleri", ***Ankara Etnografya Müzesi Yayın Servisi, No:l, TTKB,*** Ankara, 1-79 (1951).

17. Küçükerman, Ö., "Kendi Mekanının Arayışı İçinde Türk Evi",***Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu***, İstanbul, 53-99 (1985).

18. Küçükerman, Ö., "Anadolu'daki Geleneksel Türk Evi'nde Odalar", ***TURİNG***, İstanbul, 20-30 (1973).

19. Eldem, S. H., "Türk Evi Plan Tipleri", ***İTÜ-Mimarlık Fakültesi***, İstanbul, 31-126 (1968).

20. Bektaş, C., "Türk Evi", ***Bileşim Yayınevi***, Ankara, 145-148 (2007).

21. Günay, R., "Türk Ev Geleneği ve Safranbolu Evleri",***YEM***, İstanbul, 66,70 (1998).

22. Kafesçioğlu, R., "Kuzey-Batı Anadolu'da Ahşap Ev Yapıları", ***İTÜ-Mimarlık Fakültesi***, İstanbul, 75-80 (1954).

23. Hasol, D., "Ansiklopedik Mimarlık Sözlüğü",***YEM***, İstanbul, 88,186,418,491 (2005).

24. Eldem, S. H., "Türk Evi I", ***TAÇ Vakfı***, İstanbul, 7, 17-19, 29,58,59,60, 62-63, 65, 66, 231 (1984).

25. Oğuz, B., "XVII., XVIII, ve XIX. Yüzyıl Ankara Evleri Tavan Süslemelerinden Bazı Örnekler", Yüksek Lisans Tezi, ***Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü***, Ankara, 47,48 (1992).

26. Kuban, D., "Türk ve İslam Sanatı Üzerine Denemeler", ***Arkeoloji ve Sanat Yayınları***, İstanbul, 199 (1982).

27. Kafesçioğlu, R., "Orta Anadolu'da Köy Evlerinin Yapısı", ***İTÜ Mimarlık Fakültesi***, İstanbul, 56-57 (1949).

28. Akkan, Ş., "Isparta Yalvaç Kaş Mahallesi Geleneksel Konut Dokusu Koruma ve Geliştirme Önerisi", Yüksek Lisans Tezi, ***Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü***, Ankara, 34,83-86 (2006).

29. Akçura, N., "Tarihi Çevrede Konut-Yapı İlişkileri: Ulucanlar Örneği", ***TC Başbakanlık Toplu Konut İdaresi Başkanlığı***, 24-35 (1996).

30. Aktüre, S., "17-18. Yüzyılda Ankara", ***YKB***, 89 (1994).

31. Ankara Koruma Uygulama Denetim Bürosu (KUDEB) "Ankara Tarihi Kent Merkezi Yenileme Alanı İle İlgili Rapor", ***KUDEB,*** 15-25 (2007).

32. Binan, C., "Mimari Koruma Alanında Venedik Tüzüğü'nden Günümüze Düşünsel Gelişmenin Uluslararası Evrim Süreci", ***YTÜ Mimarlık Fak.***, İstanbul, 7 (1999).

33. Akçura, N., "Günümüzde Tarihi Çevre Koruması Konusunda Görüşler", ***Mimarlık Dergisi***, 249 (1992).

34. Akurgal, E., "Antik Devirde Ankara", ***Ankara Konuşmaları***, Ankara, 13-17 (1992).

35. Ahunbay, Z., "Tarihi Çevre Koruma ve Restorasyon", ***YEM***, İstanbul, 164-167 (1999).

36. Asatekin, G., "Ankara Kalesi'ndeki Geleneksel Konutlarda Değişim", ***Tarih İçinde Ankara II Aralık 1998 Semineri***, Ankara, 203-234 (2001).

37. Gültekin Turgut, N., "Kentsel Korumada Yenilenme Tercihli Yasal Yaptırımlar. Kent ve Bölge Üzerine Çalışmalar", ***Gazi Üniversitesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü,*** Ankara, 377-391 (2007).

38. Keskin, D., Arşivinden (2008-2010).

39. Vakıflar Genel Müdürlüğü Arşivi (2009).

40. Aydemir, Ş., Aydemir, S.E., Beyazlı, D.Ş., Ökten, N., Öksüz, A.M., Sancar, C., Özyaba, M., Türk, Y.A., "Kentsel Alanların Planlanması ve Tasarımı", ***Akademi Kitabevi***, Trabzon, 173 (2004).

41. T.C. Resmi Gazete, "5226 Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu ile Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun", ***Başbakanlık Mevzuatı Geliştirme ve Yayın Müdürlüğü***, Ankara, 1-3 (2004).

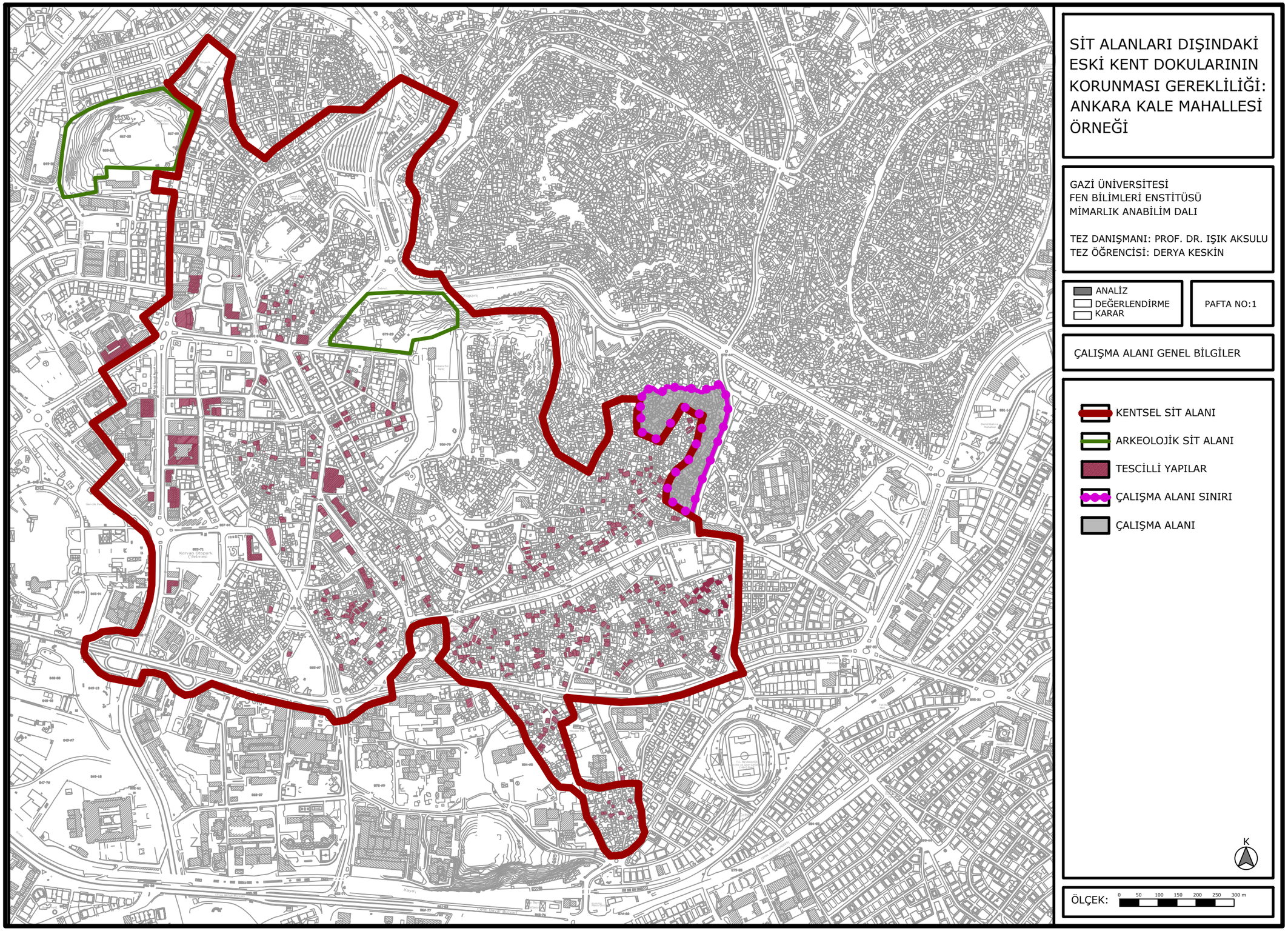
42. Özdemir, R., "XIX. Yüzyılın İlk Yarısında Ankara", ***T.C. Kültür Bakanlığı***, Ankara, 22,263-265 (1998).

43. Akçura, N., Bakırer, Ö., Bademli, R., "Ankara Kalesi Koruma Geliştirme İmar Planı Projesi", ***T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Eski Eserler***, İstanbul, 173 (1987).

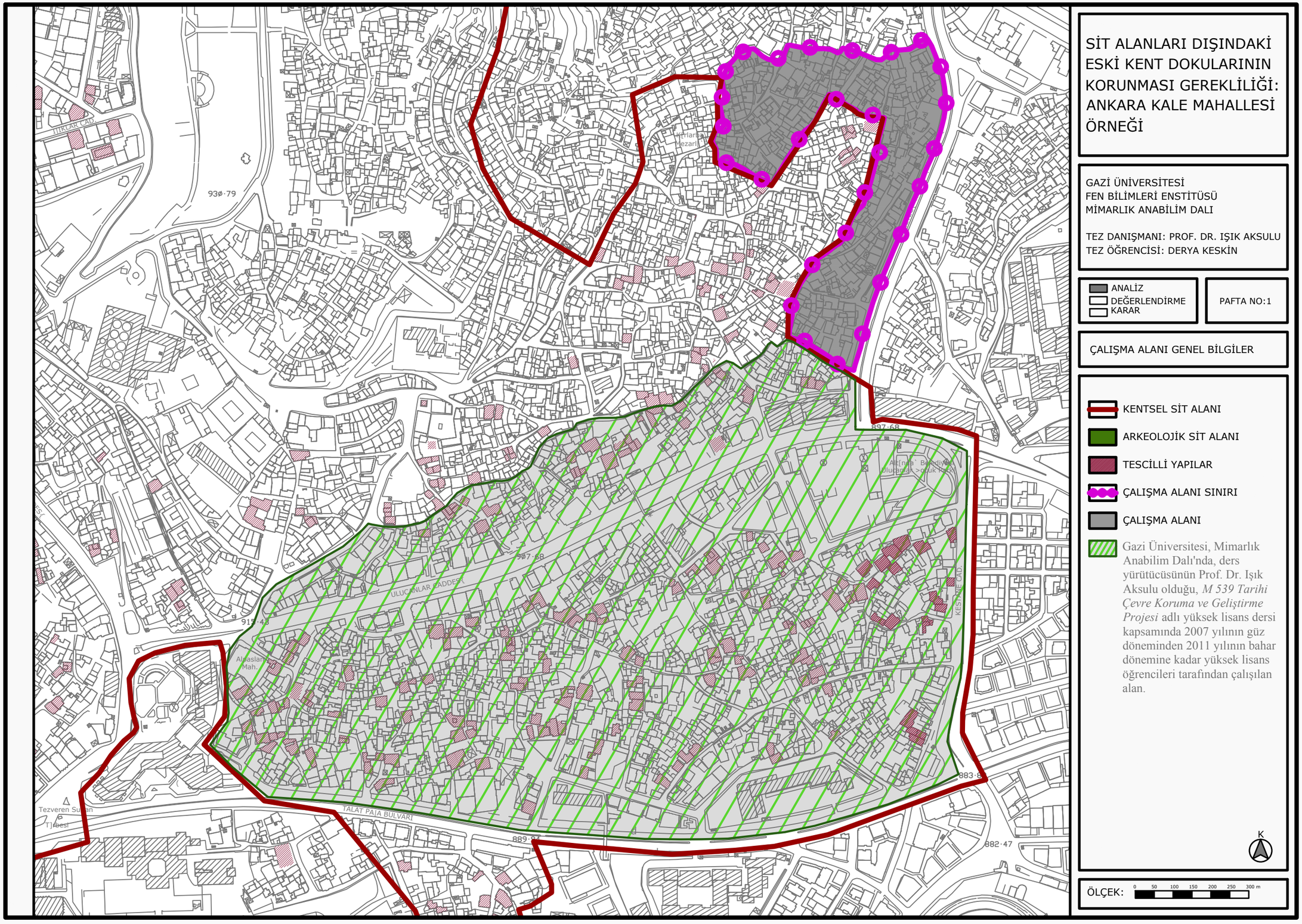
44. Aktüre, S., "19. Yüzyıl Sonunda Anadolu Kenti Mekansal Yapı Çözümlemesi", ***ODTÜ Mimarlık Fakültesi***, Ankara, 115, 302 (1981).

EKLER

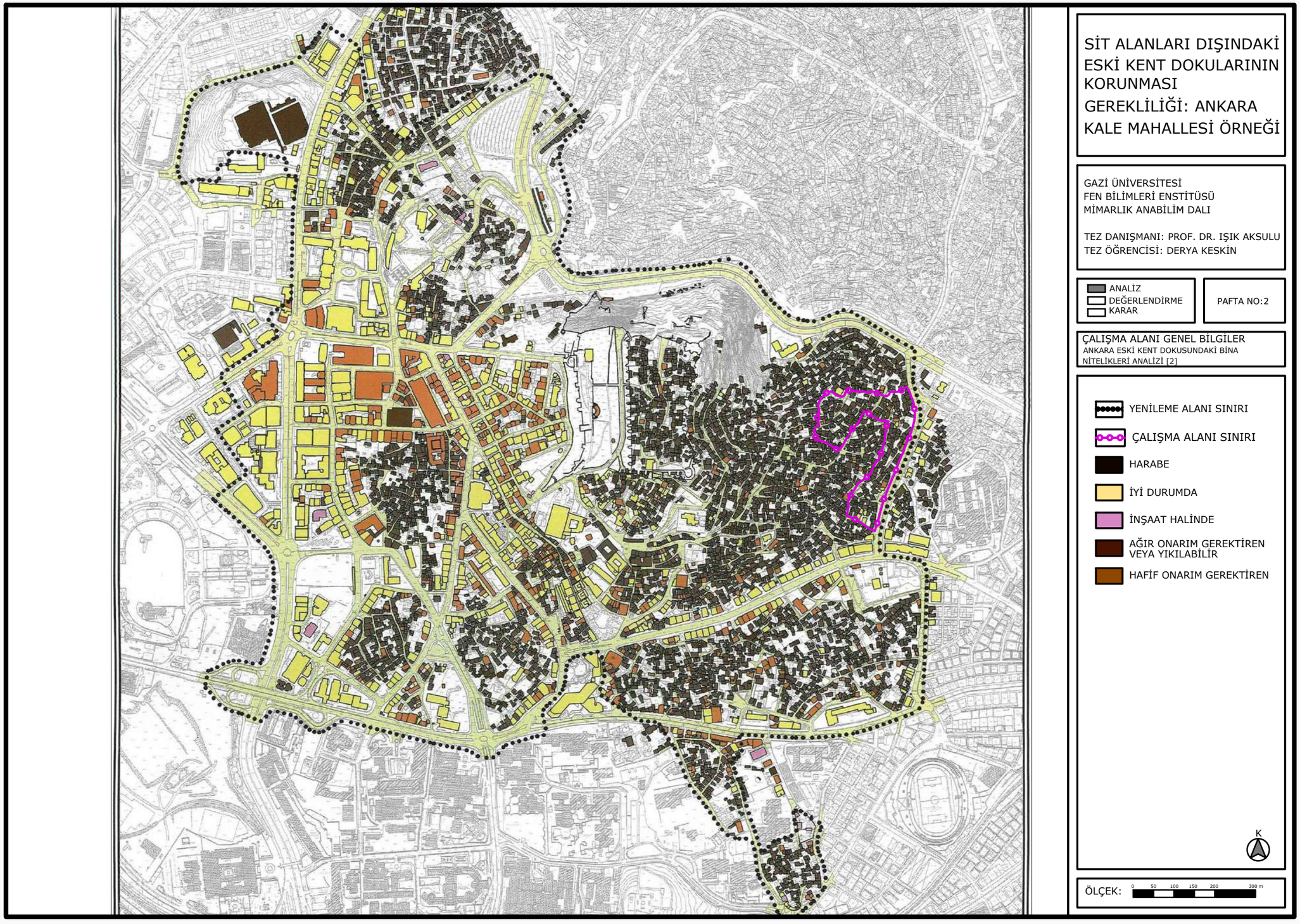
EK-1 Çalışma alanı genel bilgiler

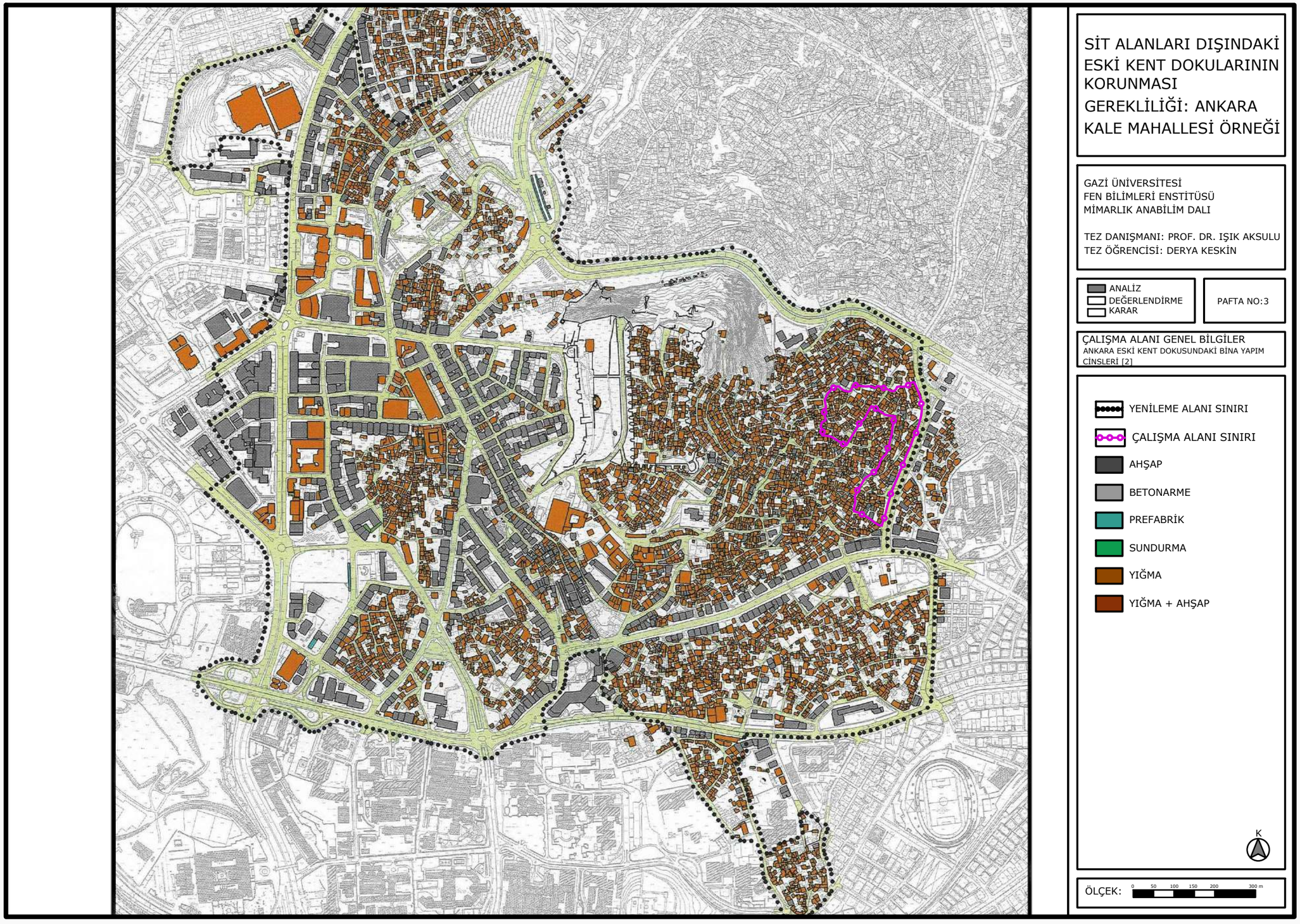
EK-1 (Devam) Çalışma alanı genel bilgiler

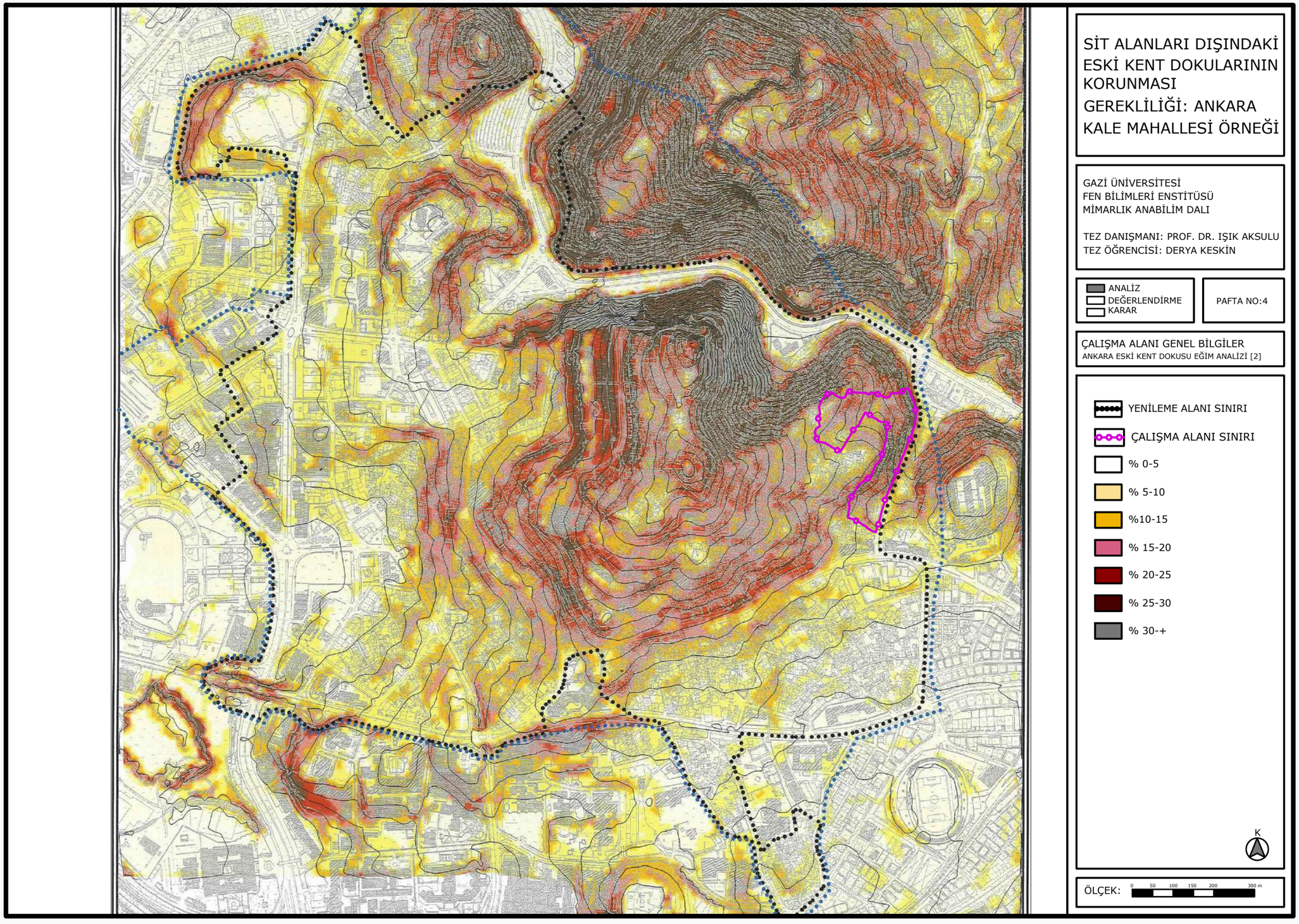
EK-2 Çalışma alanı genel bilgiler - Yenileme alanındaki bina nitelikleri analizi

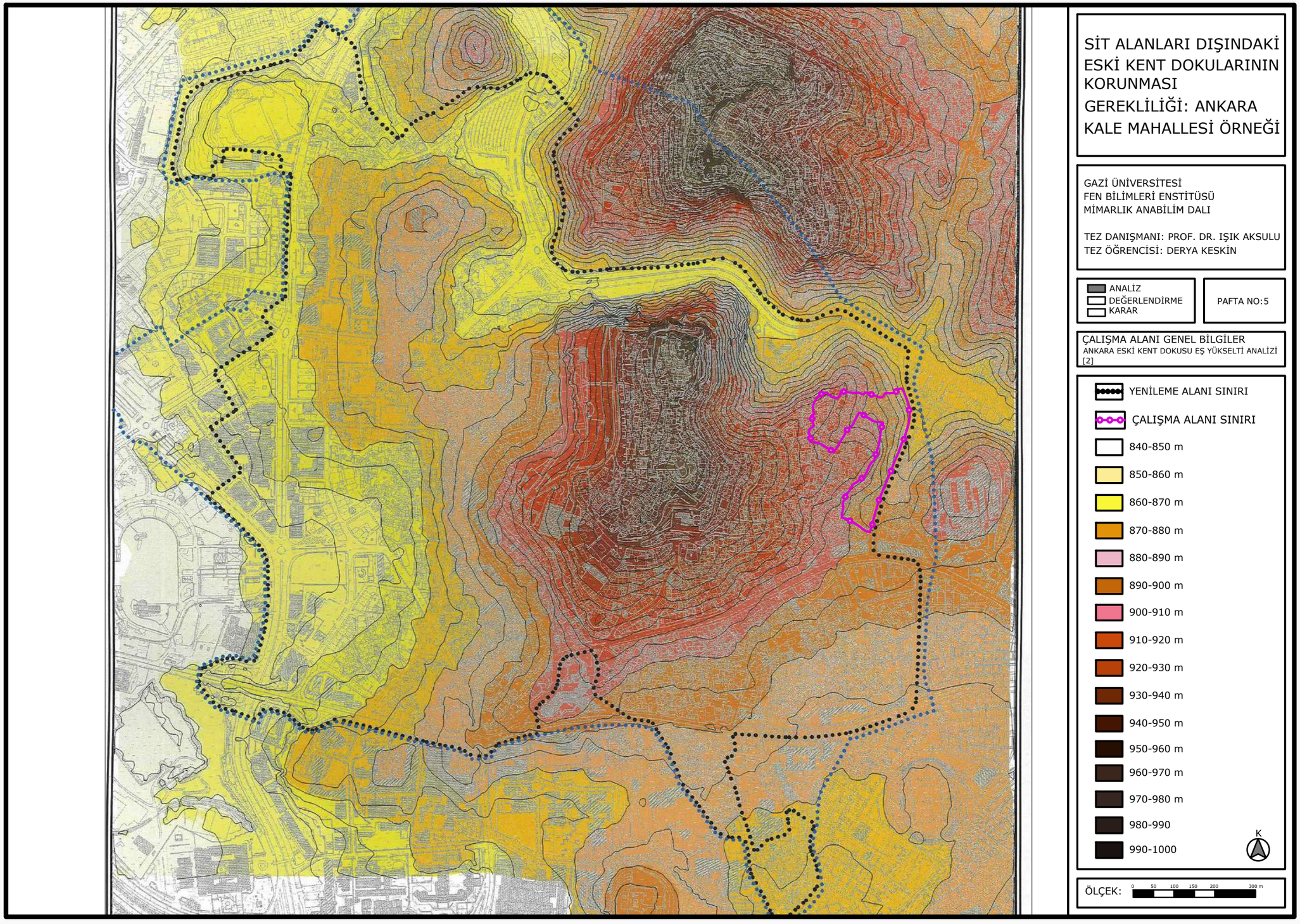
EK-3 Çalışma alanı genel bilgiler - Yenileme alanındaki bina yapım cinsleri

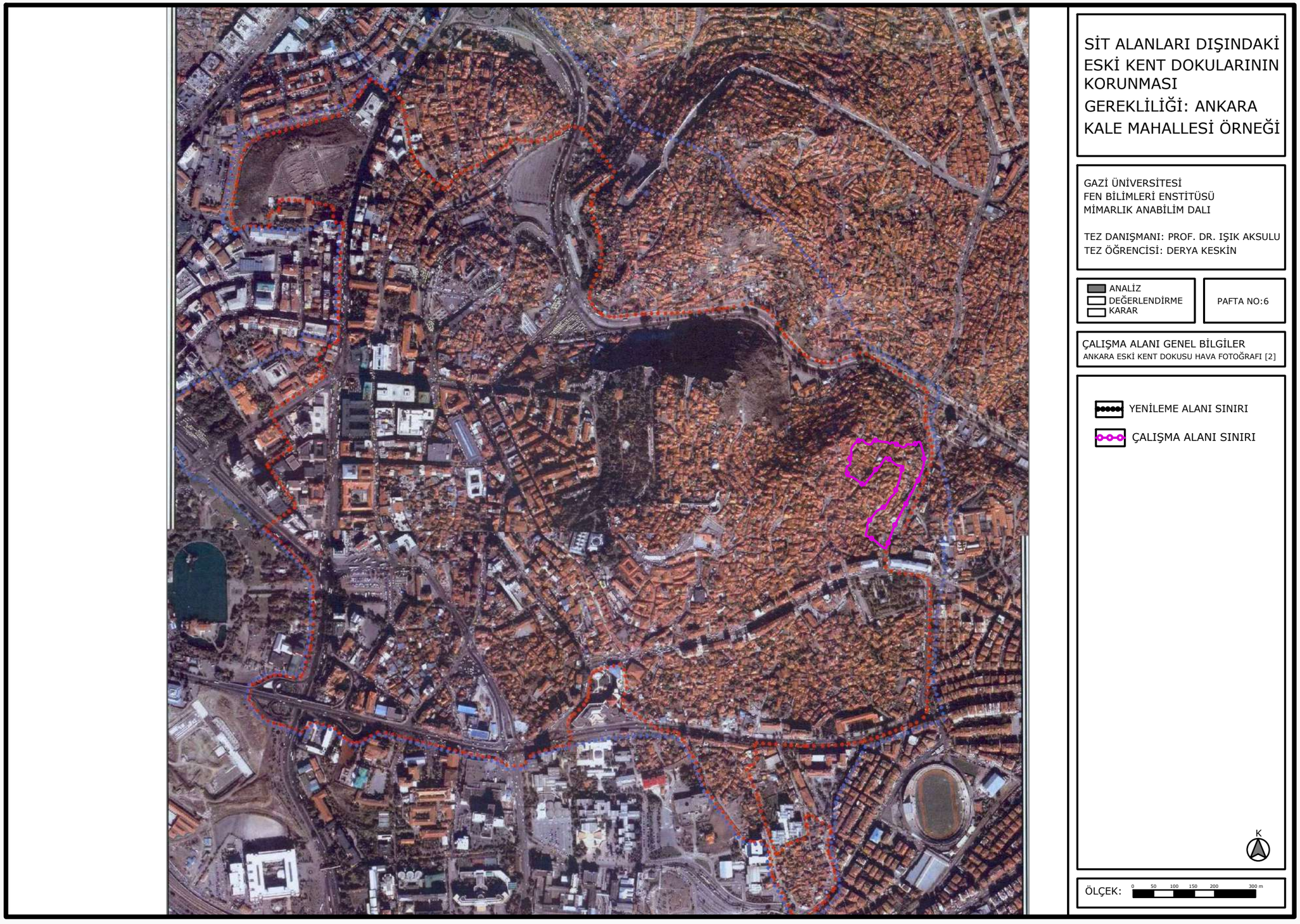
EK-4 Çalışma alanı genel bilgiler - Yenileme alanı eğim analizi

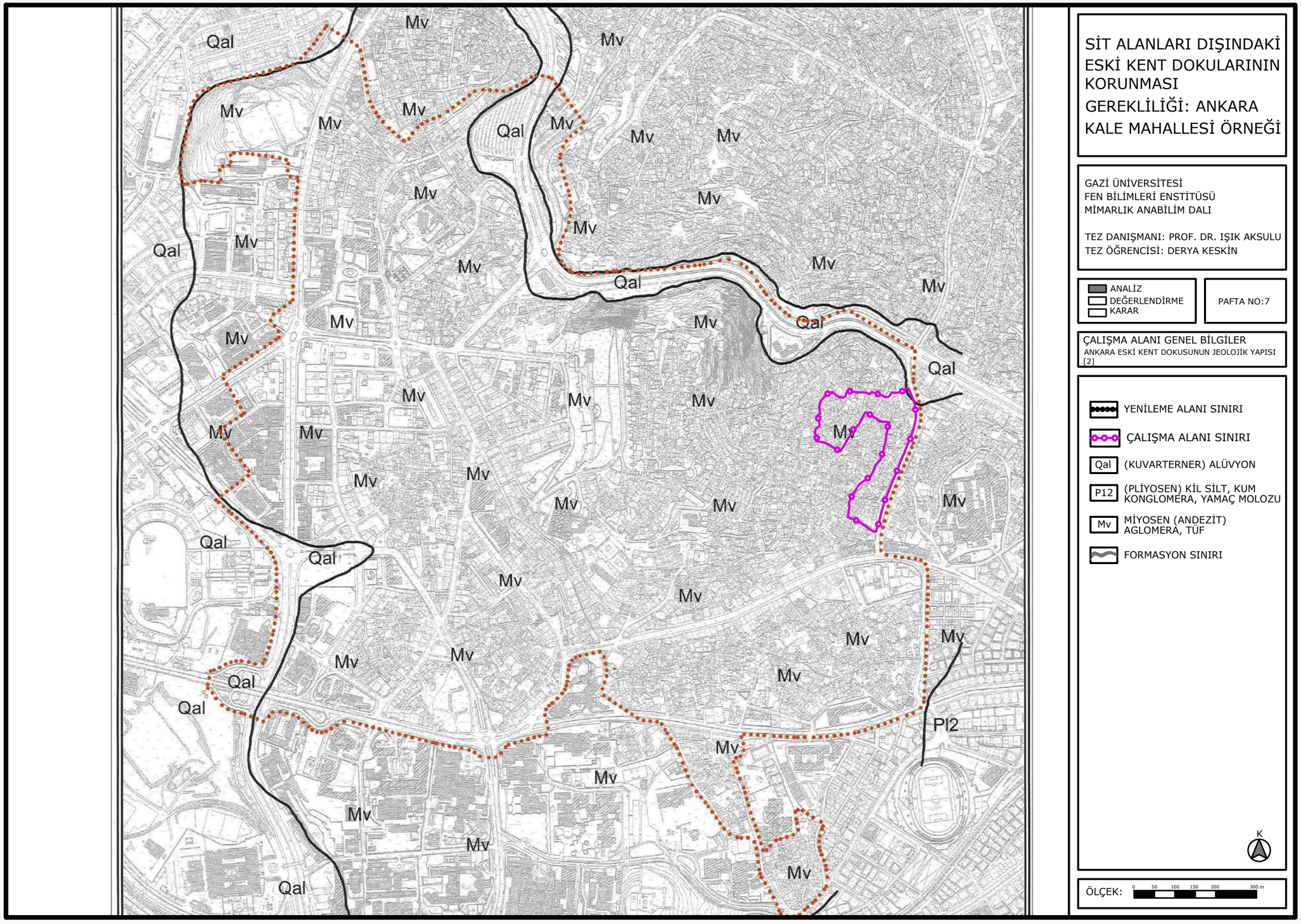
EK-5 Çalışma alanı genel bilgiler - Yenileme alanı eş yükselti analizi

EK-6 Çalışma alanı genel bilgiler - Yenileme alanı hava fotoğrafı

EK-7 Çalışma alanı genel bilgiler - Yenileme alanının jeolojik yapısı

SİT ALANLARI DIŞINDAKİ ESKİ KENT DOKULARININ KORUNMASI GEREKLİLİĞİ: ANKARA KALE MAHALLESİ ÖRNEĞİ

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI

TEZ DANIŞMANI: PROF. DR. IŞIK AKSULU
TEZ ÖĞRENCİSİ: DERYA KESKİN

ANALİZ
DEĞERLENDİRME
KARAR

PAFTA NO:7

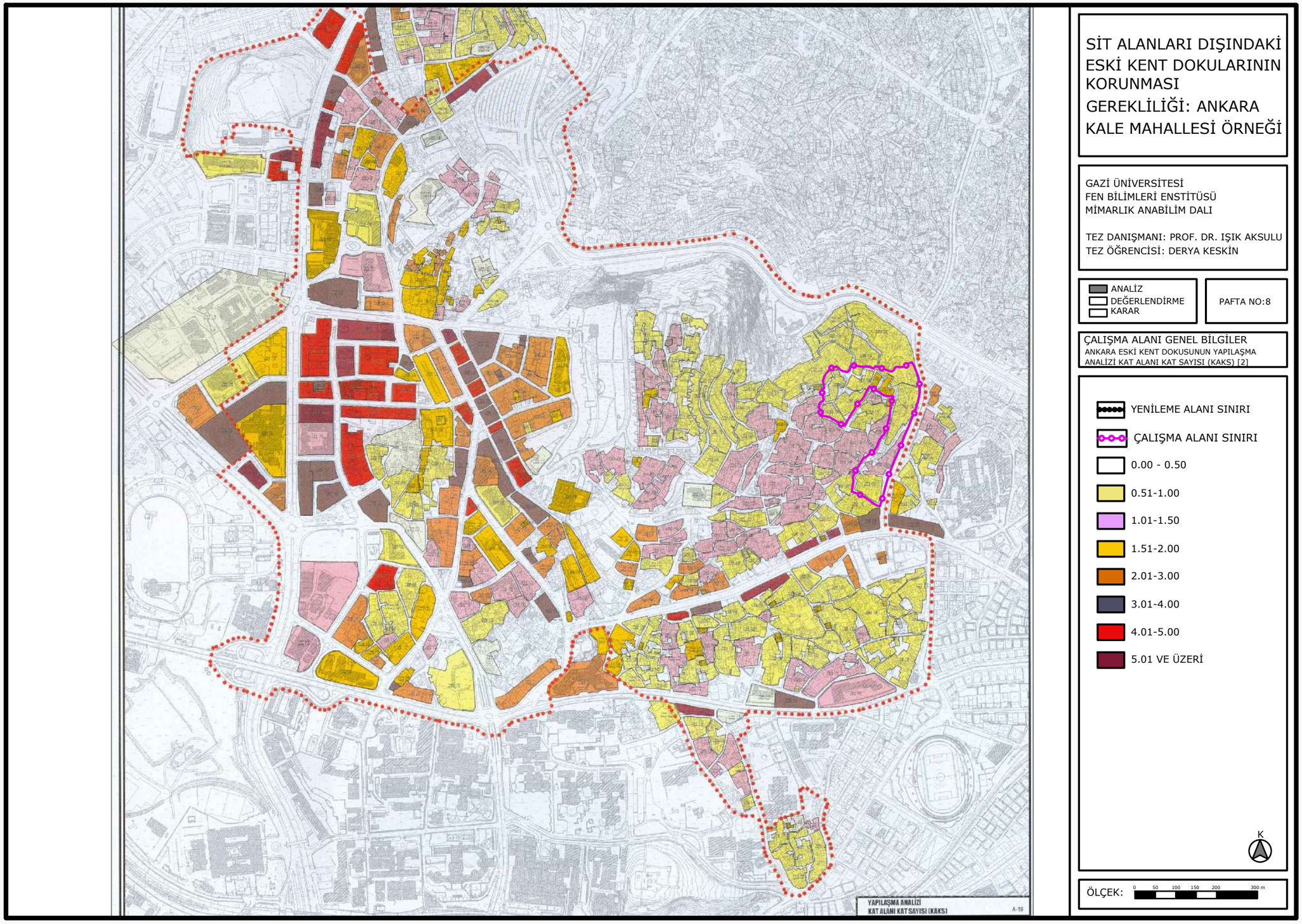
ÇALIŞMA ALANI GENEL BİLGİLER
ANKARA ESKİ KENT DOKUSUNUN JEOLOJİK YAPISI [2]

YENİLEME ALANI SINIRI
ÇALIŞMA ALANI SINIRI
Qal (KUVARTERNER) ALÜVYON
P12 (PLİYOSEN) KİL SİLT, KUM KONGLOMERA, YAMAÇ MOLOZU
Mv MİYOSEN (ANDEZİT) AGLOMERA, TÜF
FORMASYON SINIRI

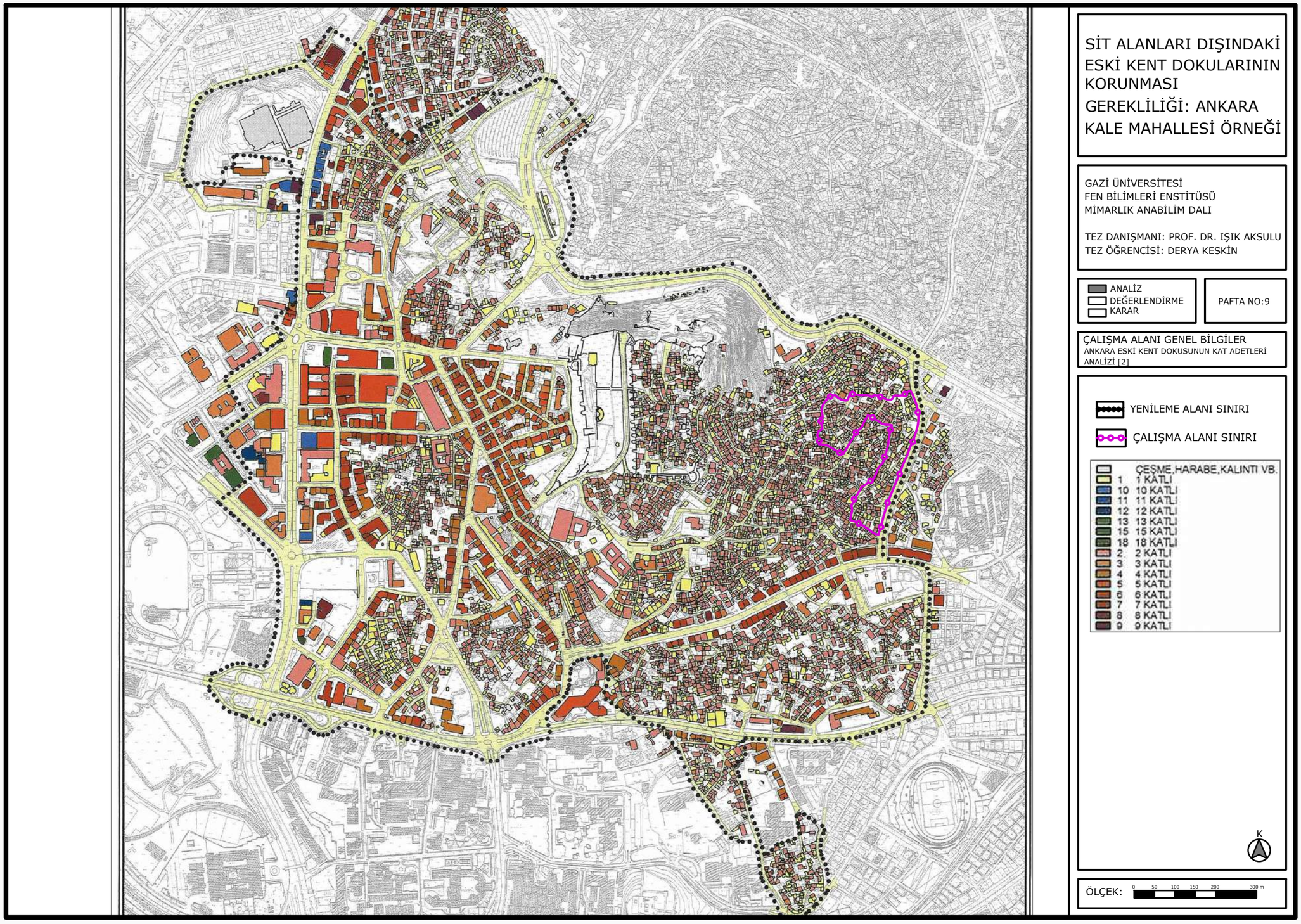
K

ÖLÇEK: 0 50 100 150 200 300 m

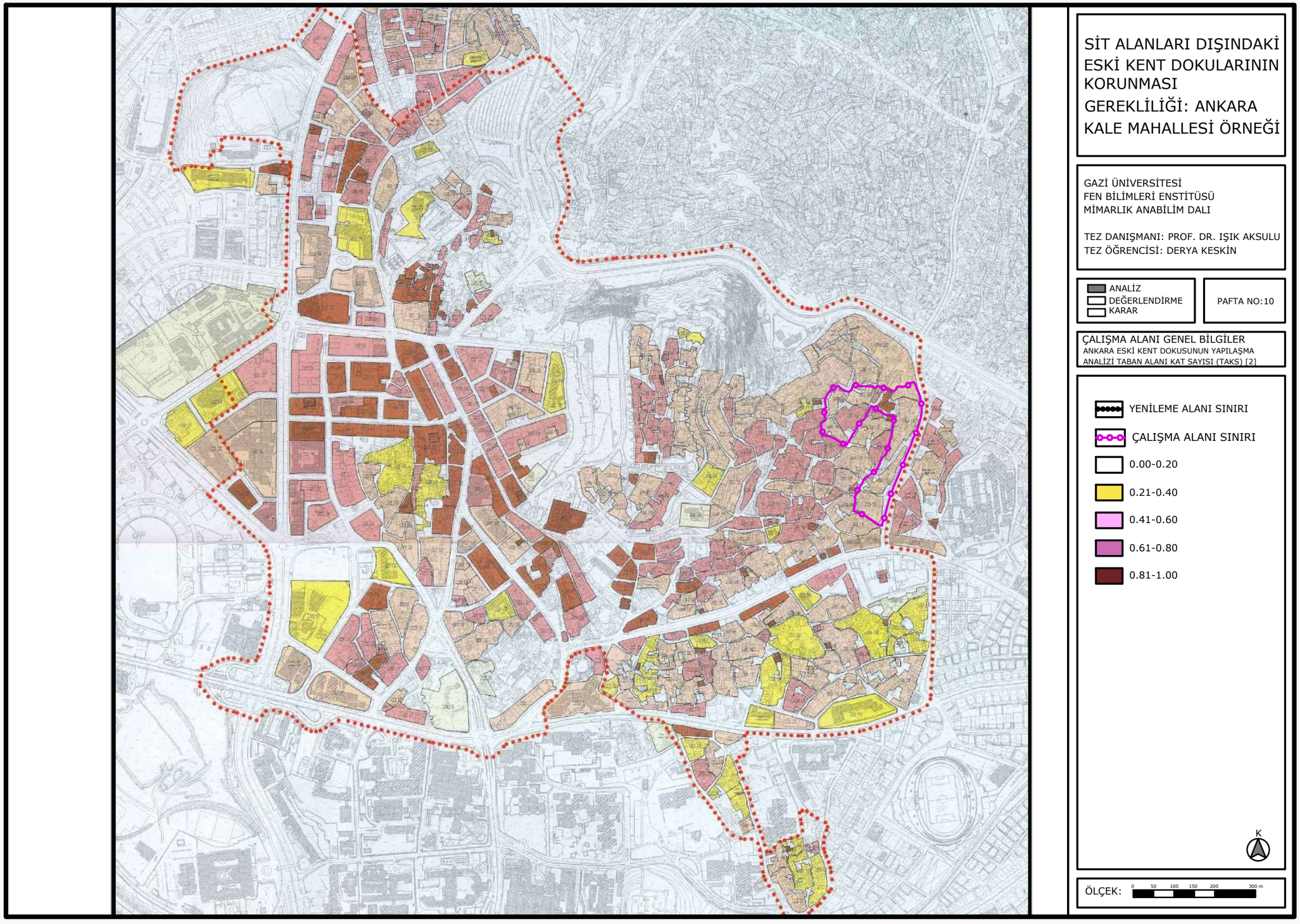
EK-8 Çalışma alanı genel bilgiler - Yenileme alanının yapılaşma analizi - Kat alanı kat sayısı (KAKS)

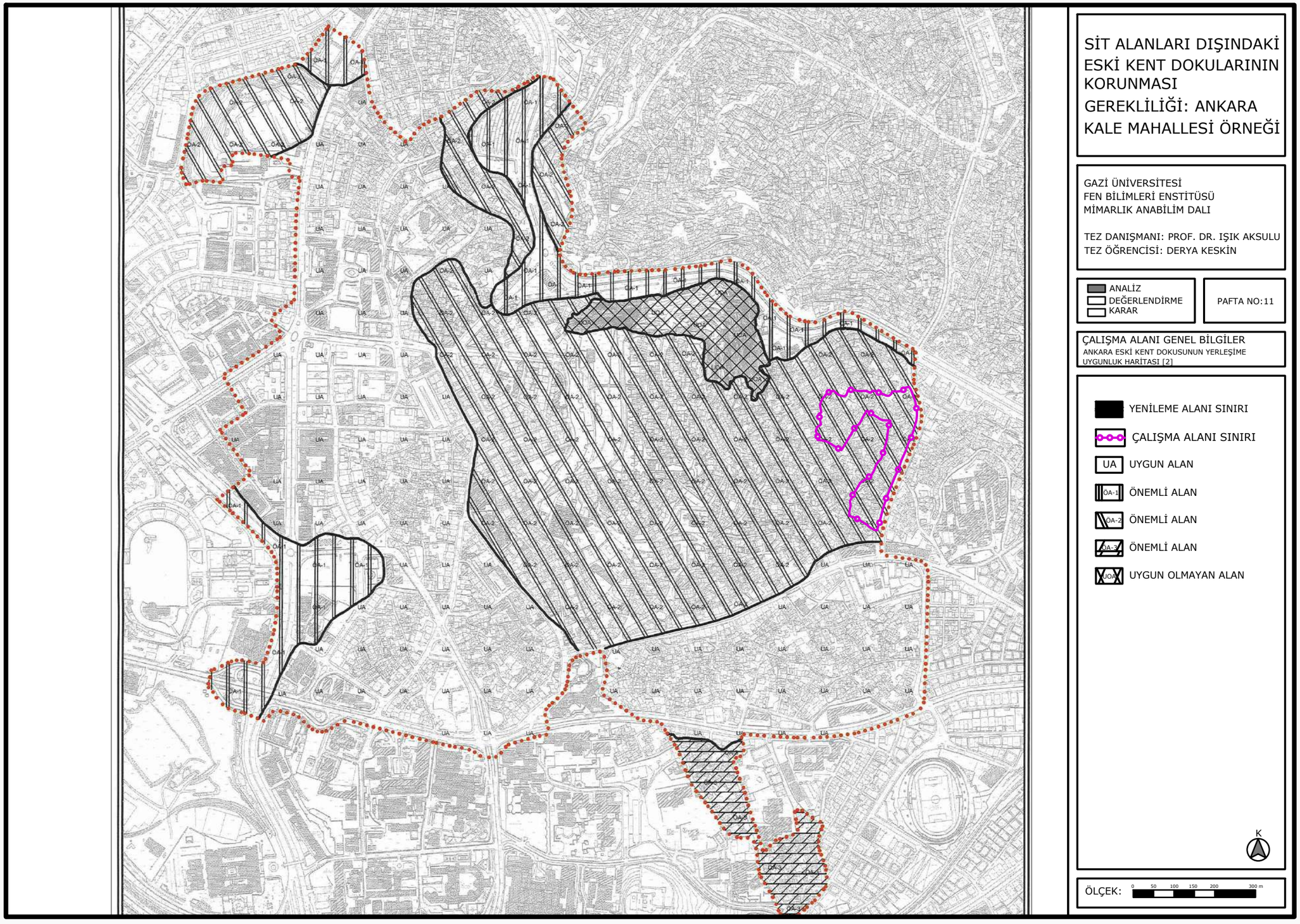
EK-9 Çalışma alanı genel bilgiler - Yenileme alanının kat adetleri analizi

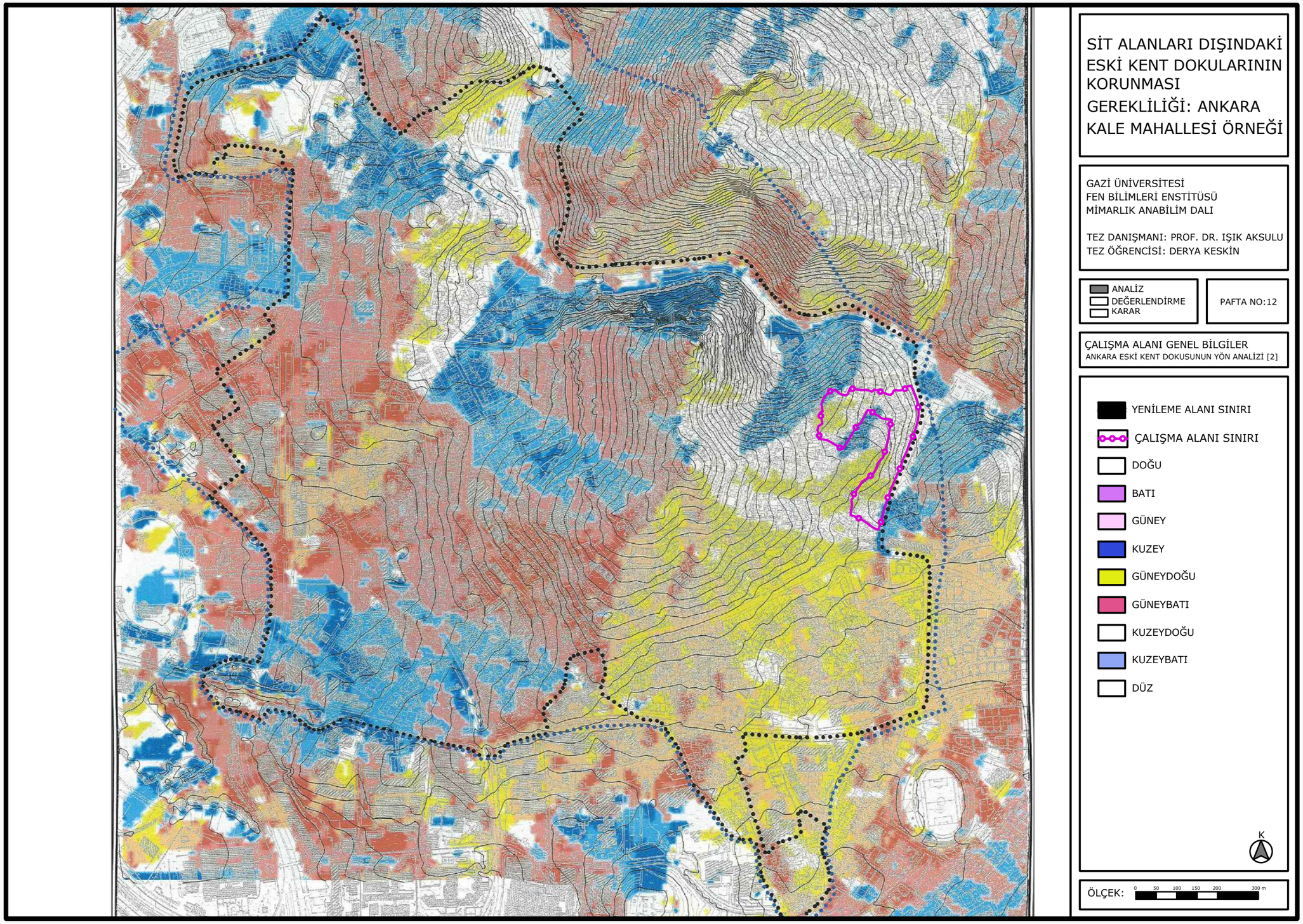
EK-10 Çalışma alanı genel bilgiler - Yenileme alanının taban alanı kat sayısı (TAKS)

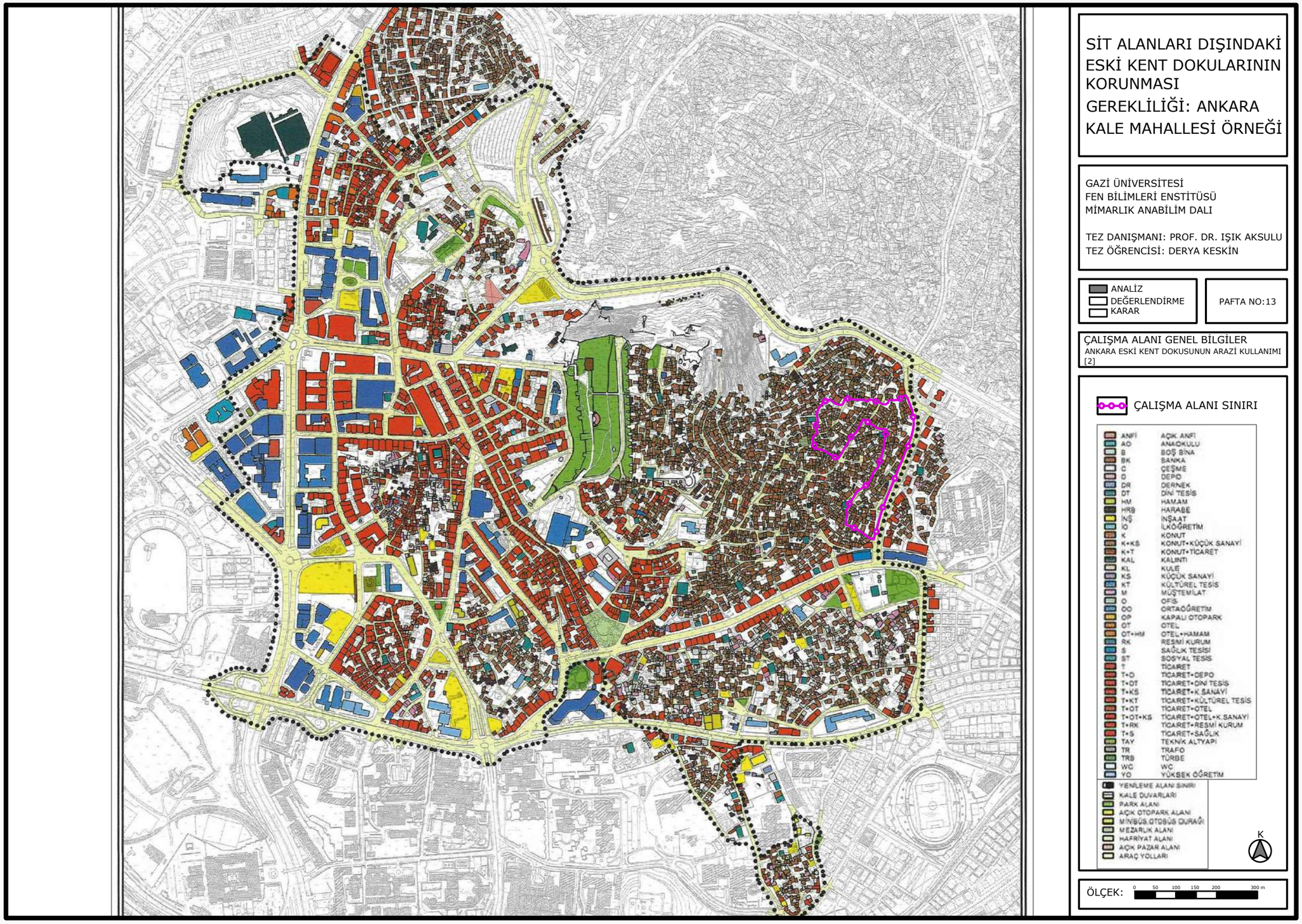
EK-11 Çalışma alanı genel bilgiler - Yenileme alanının yerleşime uygunluk haritası

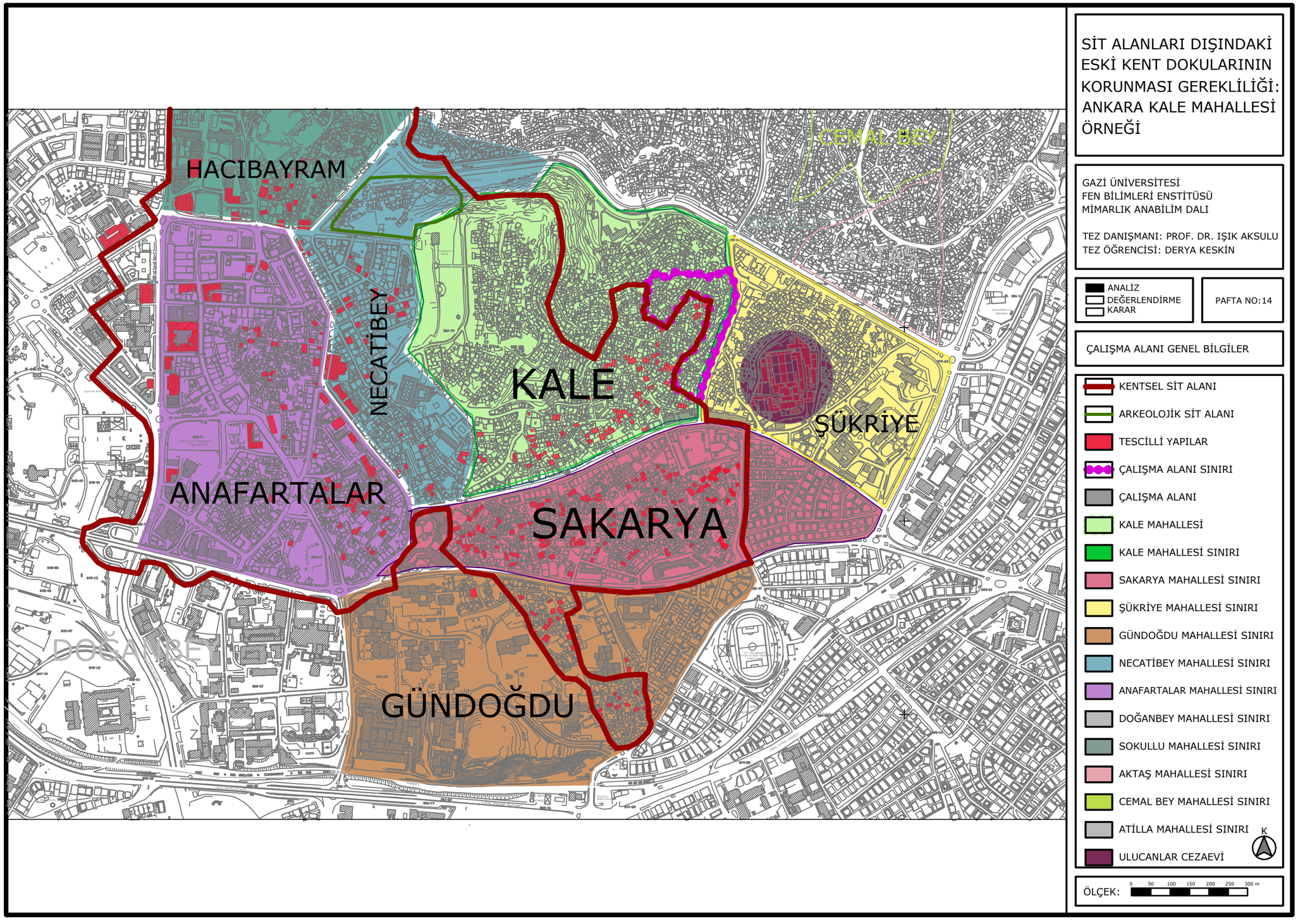
EK-12 Çalışma alanı genel bilgiler - Yenileme alanının yön analizi

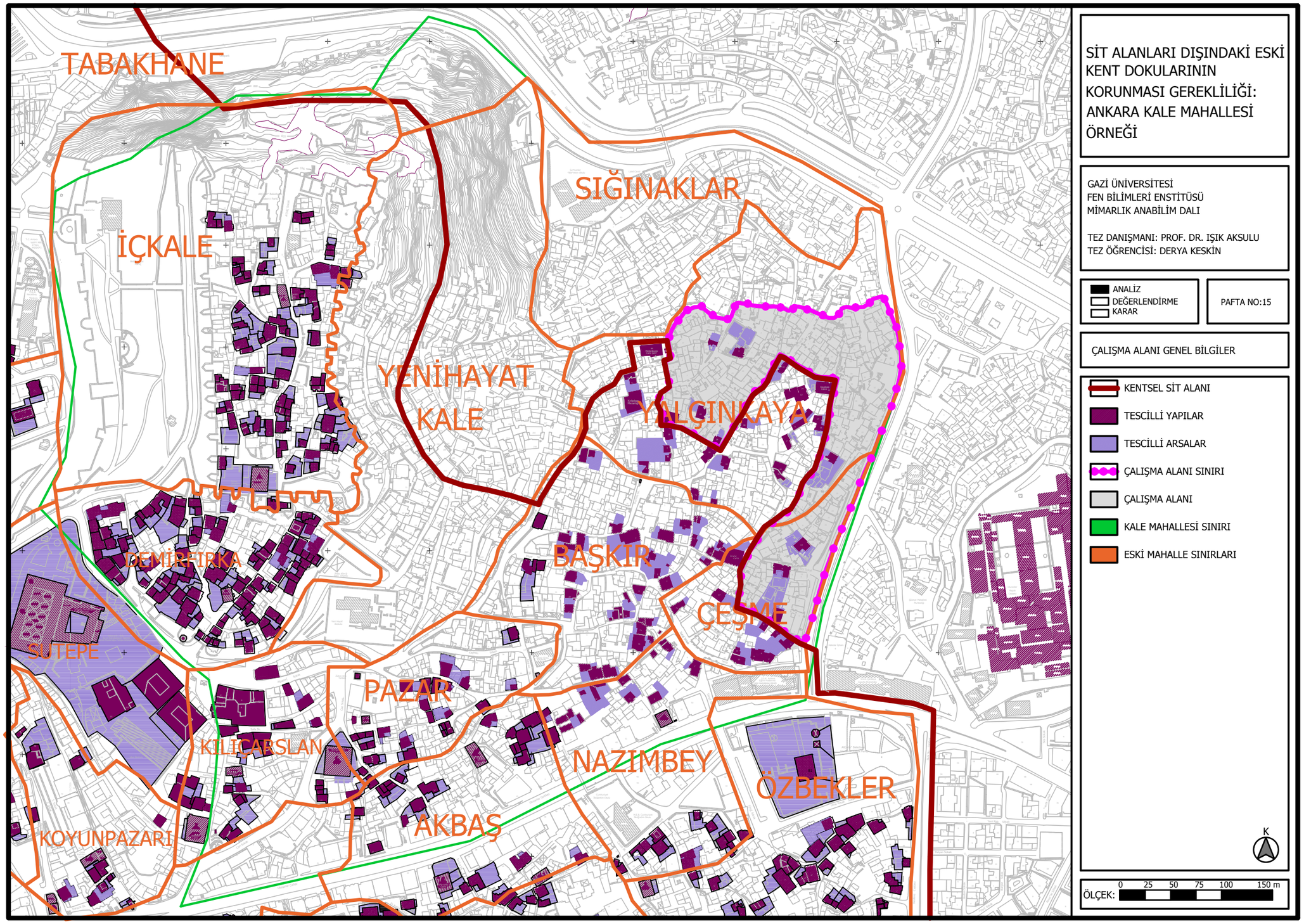
EK-13 Çalışma alanı genel bilgiler - Yenileme alanının arazi kullanımı

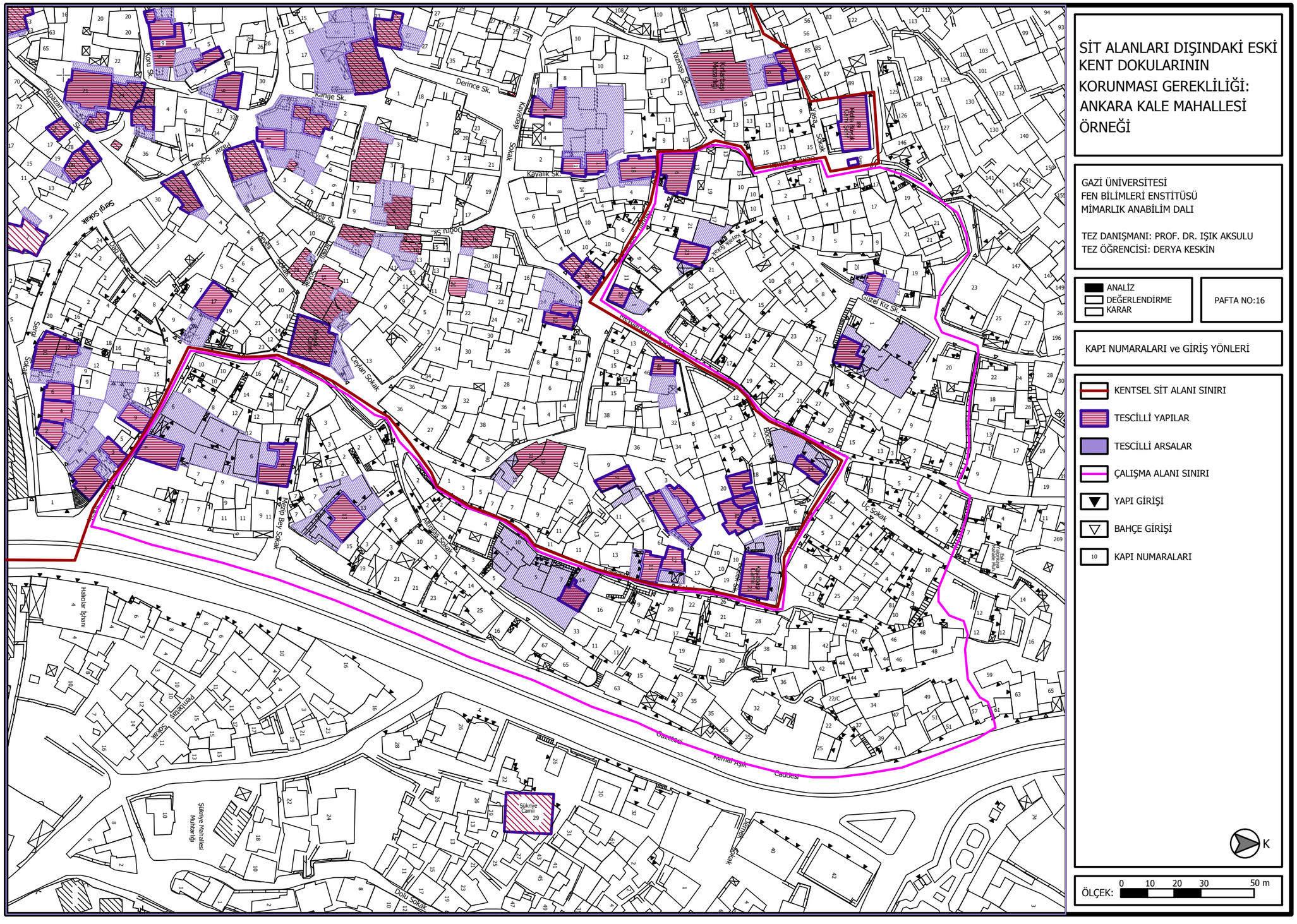
EK-14 Çalışma alanı genel bilgiler

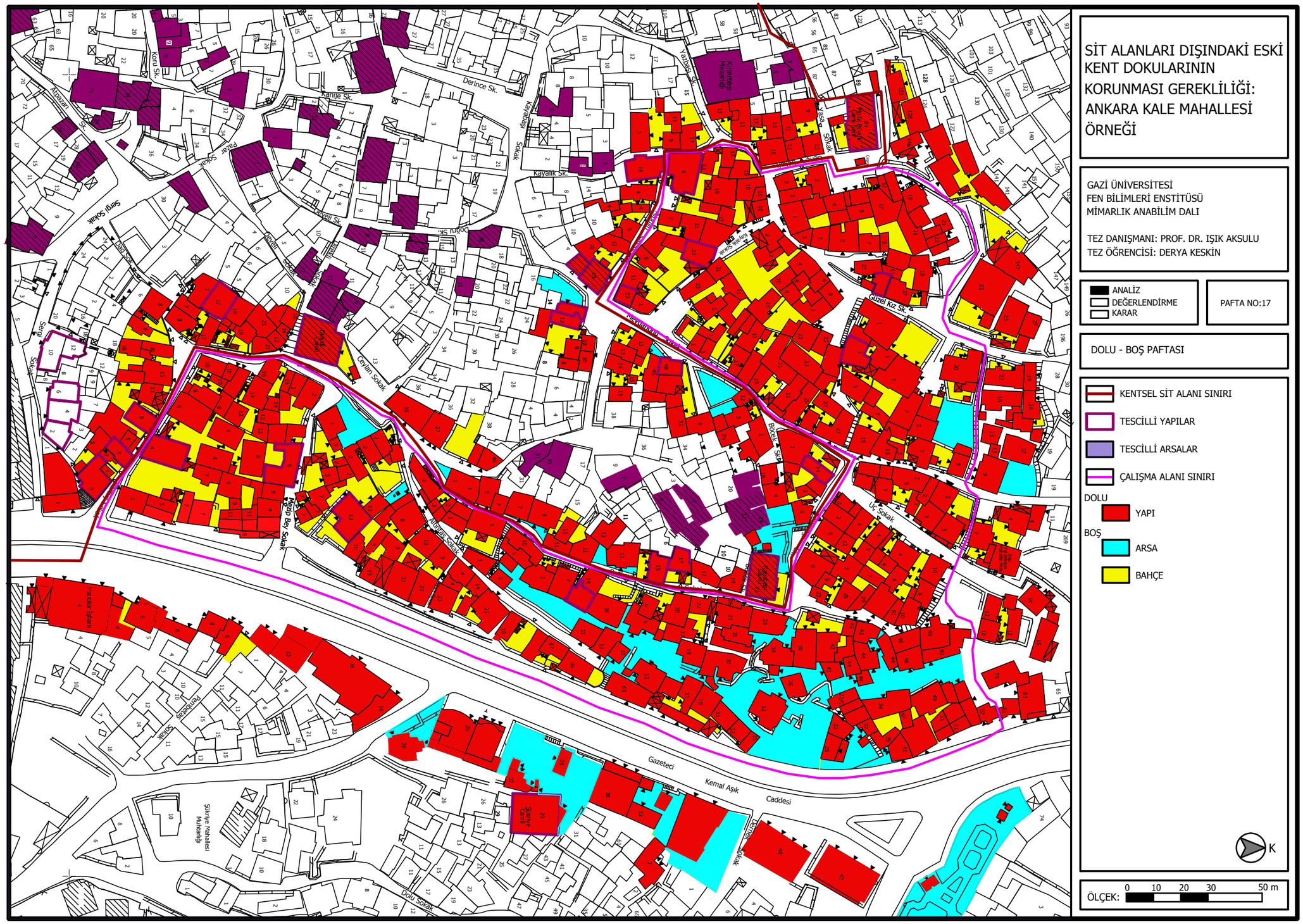
EK-15 Çalışma alanı genel bilgiler

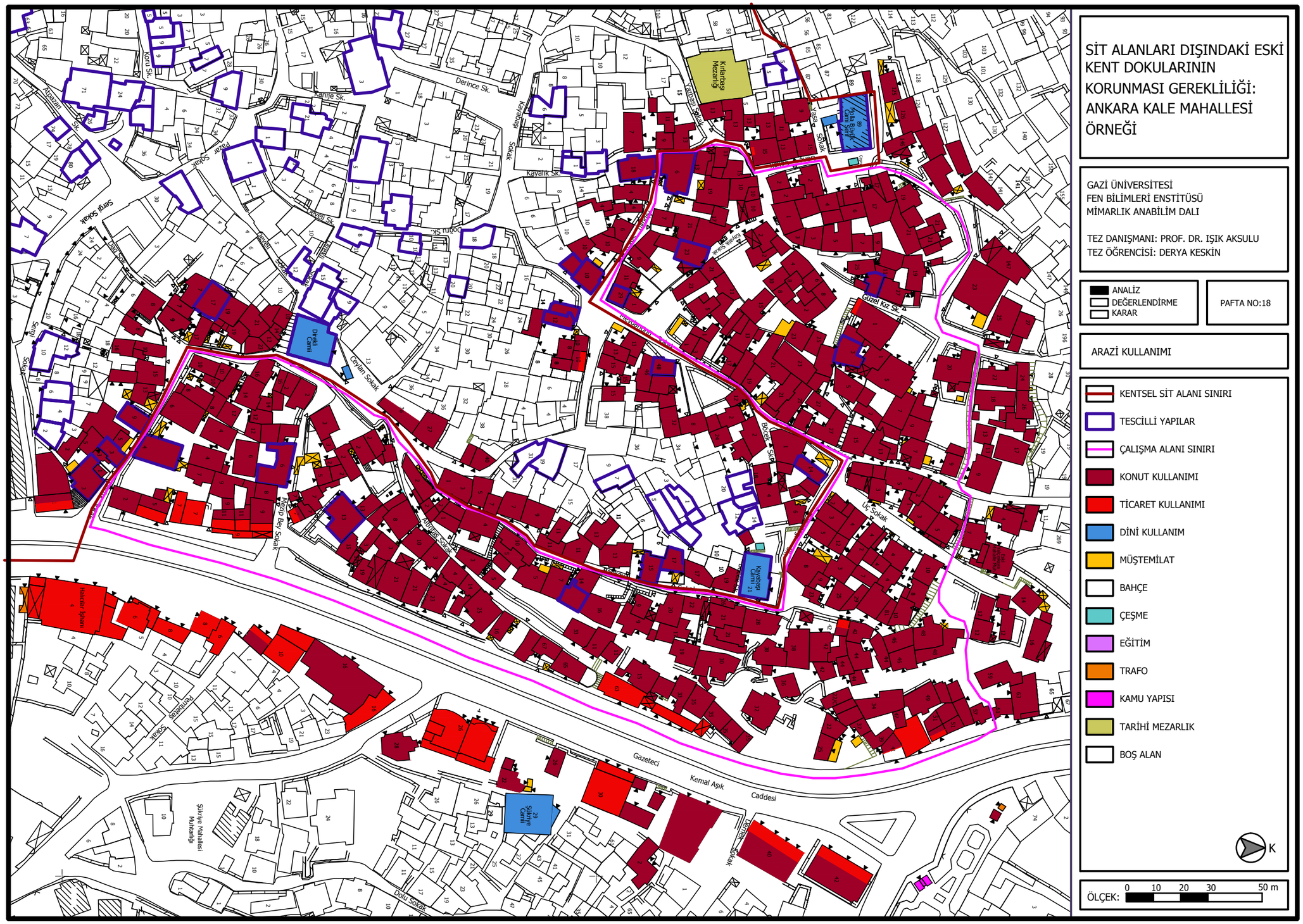
EK-16 Kapı numaraları ve giriş yönleri

Koru Sk.
Alpaslan Sk.
Derince Sk.
Kanije Sk.
Kavalalı Sk.
Kavalalı Sk.
Kayalık Sk.
Kayalık Sk.
Kayalık

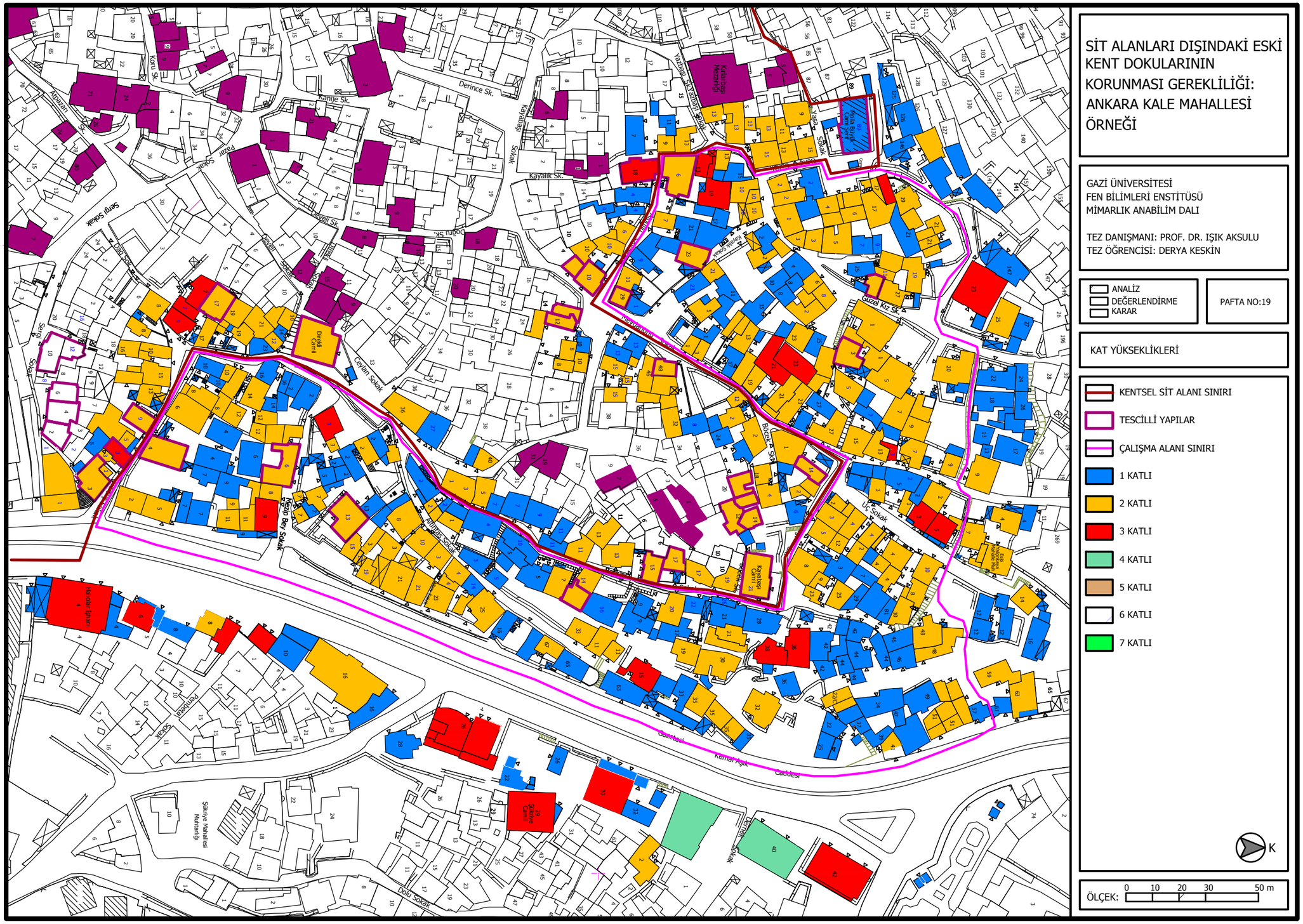
EK-17 Dolu - boş paftası

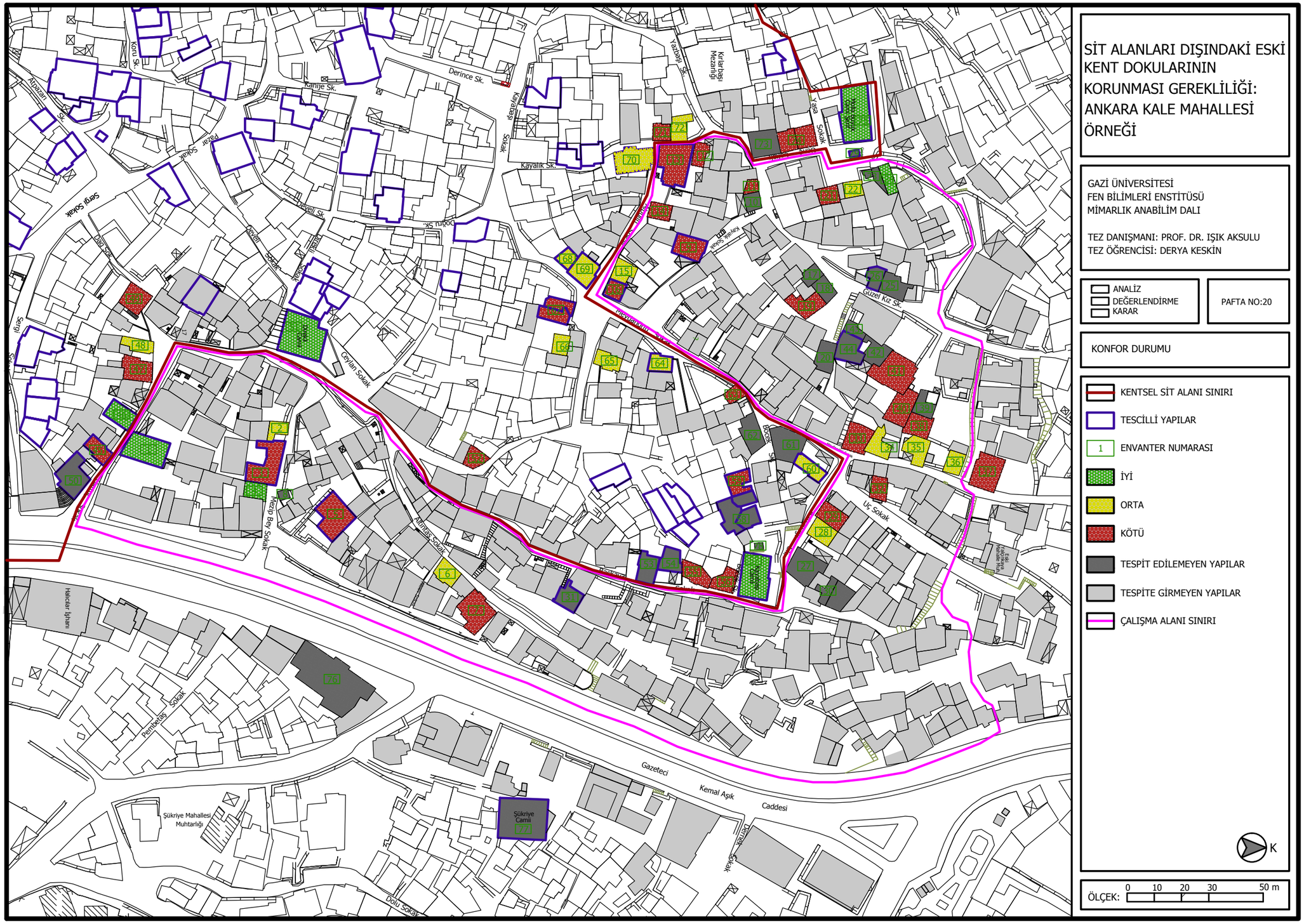
EK-18 Arazi kullanımı

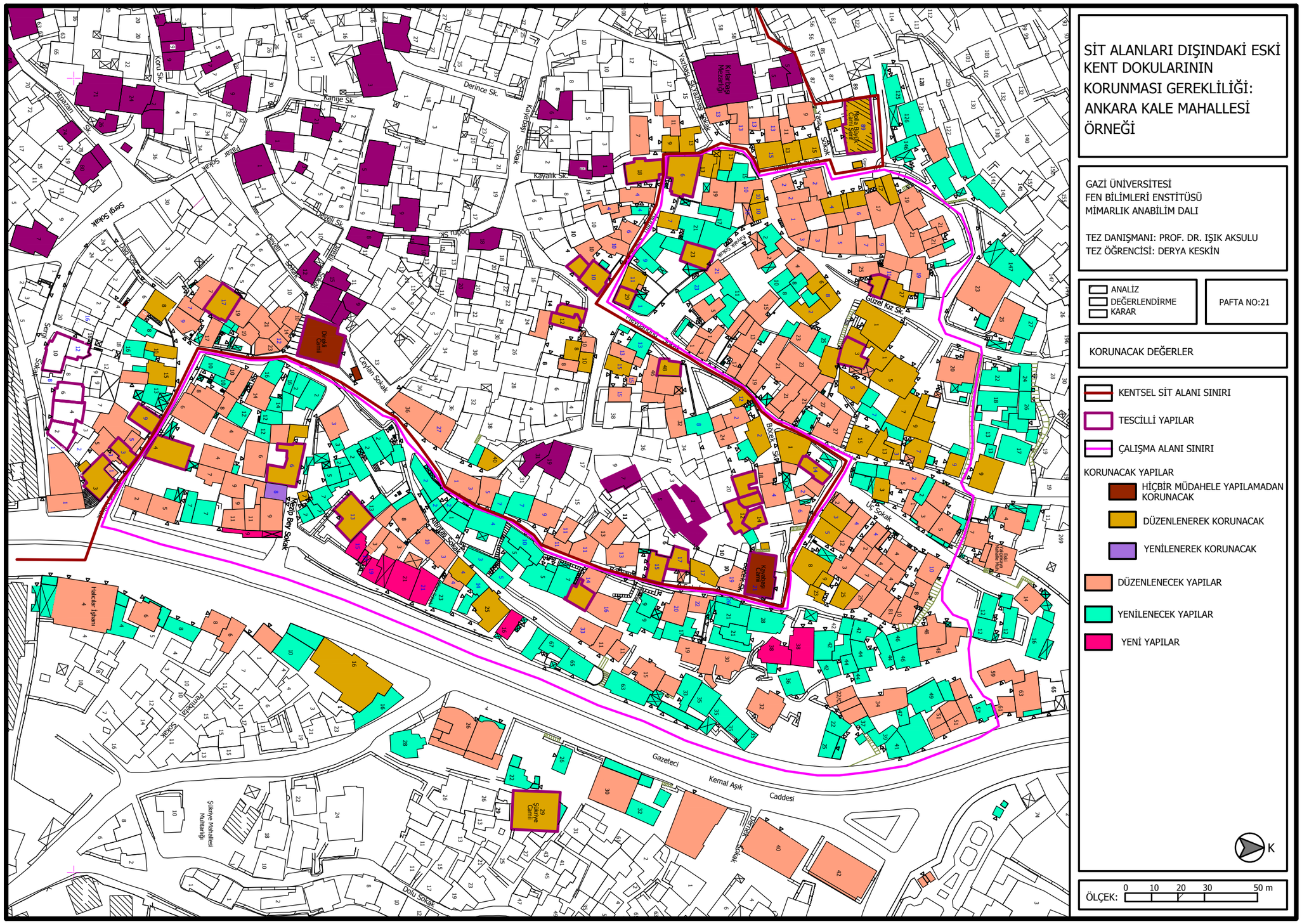
EK-19 Kat yükseklikleri

EK-20 Konfor durumu

EK-21 Korunacak değerler

SİT ALANLARI DIŞINDAKİ ESKİ KENT DOKULARININ KORUNMASI GEREKLİLİĞİ: ANKARA KALE MAHALLESİ ÖRNEĞİ

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI

TEZ DANIŞMANI: PROF. DR. IŞIK AKSULU
TEZ ÖĞRENCİSİ: DERYA KESKİN

ANALİZ
DEĞERLENDİRME
KARAR

PAFTA NO:21

KORUNACAK DEĞERLER

KENTSEL SİT ALANI SINIRI
TESCİLLİ YAPILAR
ÇALIŞMA ALANI SINIRI

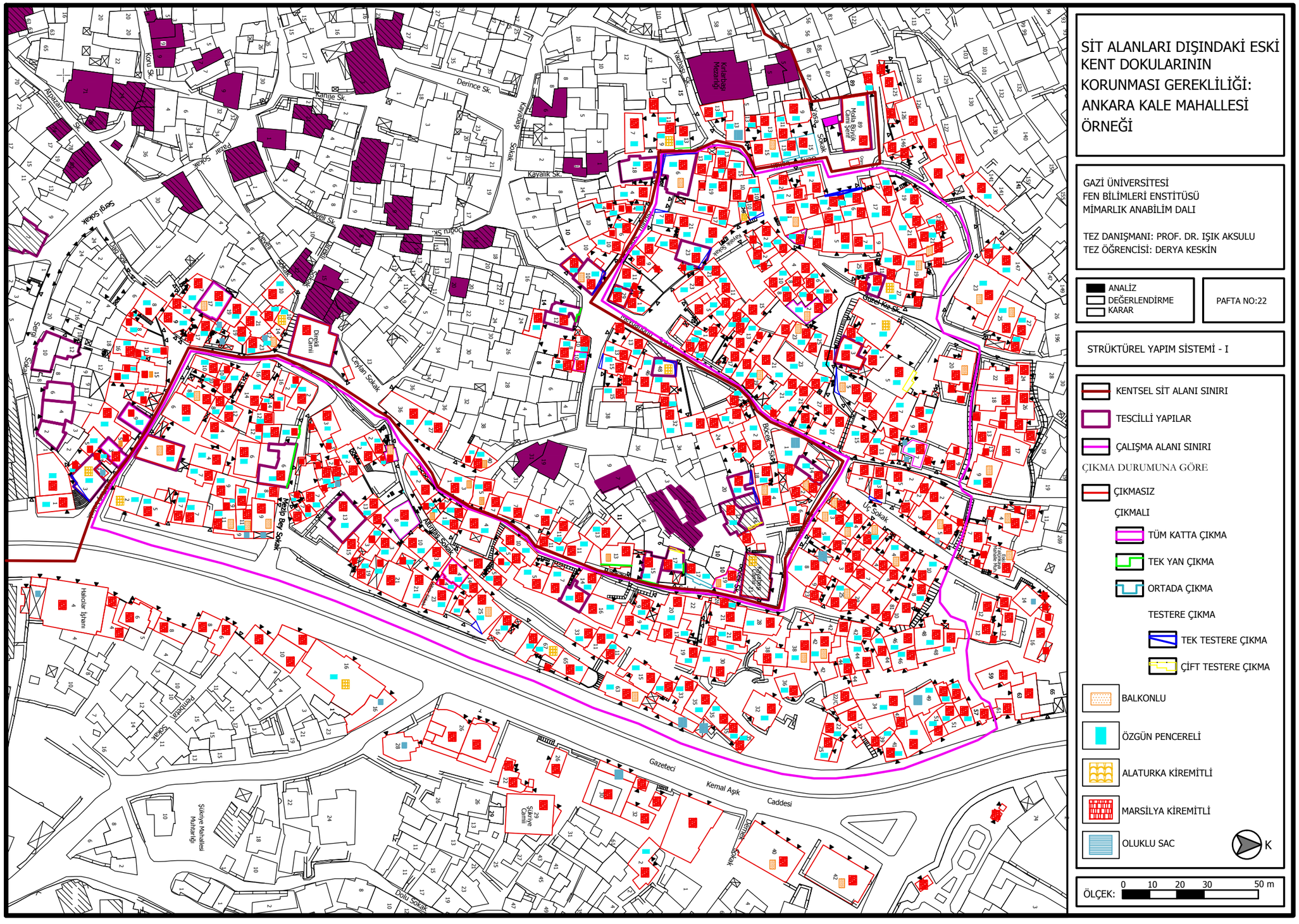
KORUNACAK YAPILAR
- HİÇBİR MÜDAHELE YAPILAMADAN KORUNACAK
- DÜZENLENEREK KORUNACAK
- YENİLENEREK KORUNACAK

DÜZENLENECEK YAPILAR
YENİLENECEK YAPILAR
YENİ YAPILAR

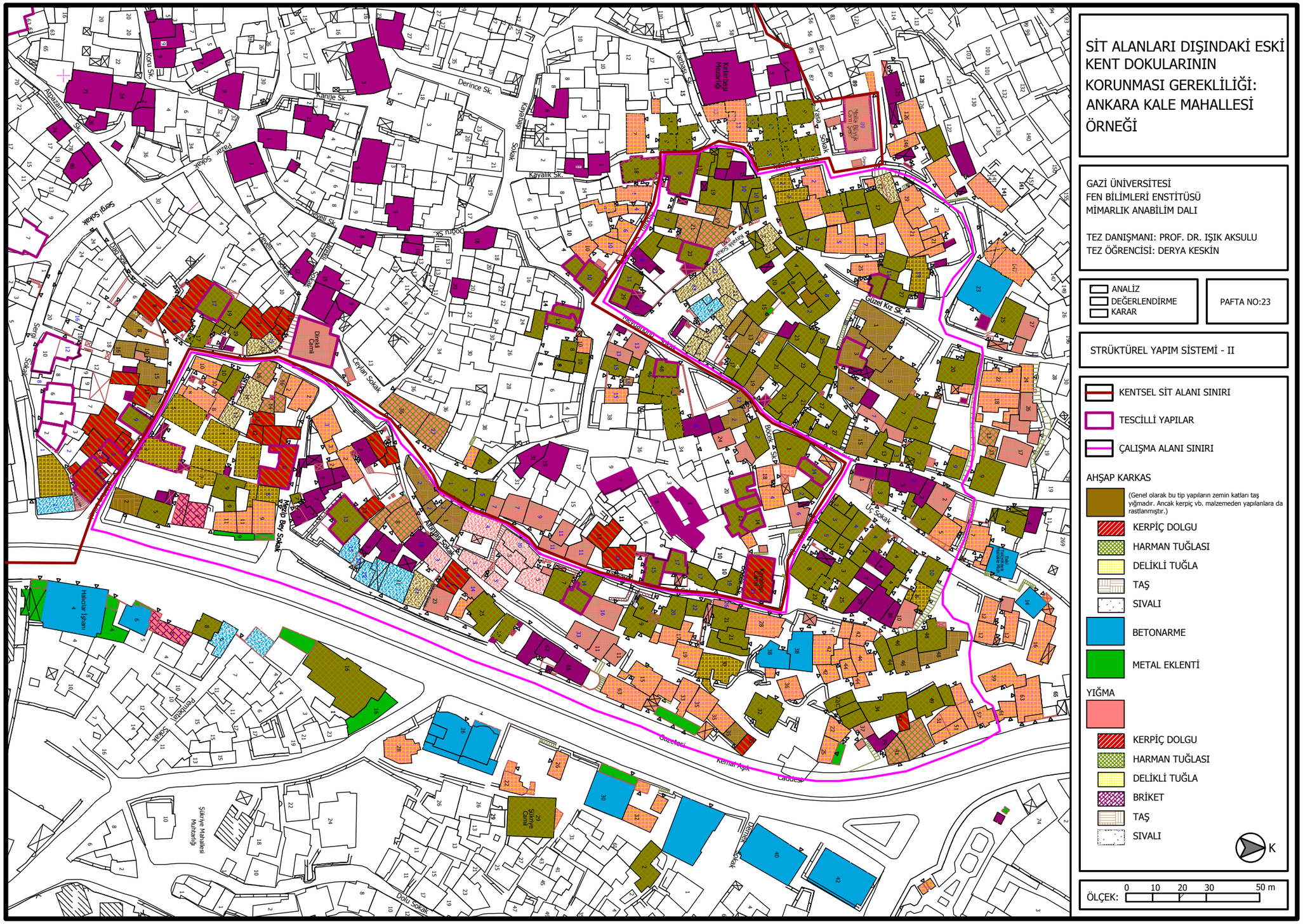
K

ÖLÇEK: 0 10 20 30 50 m

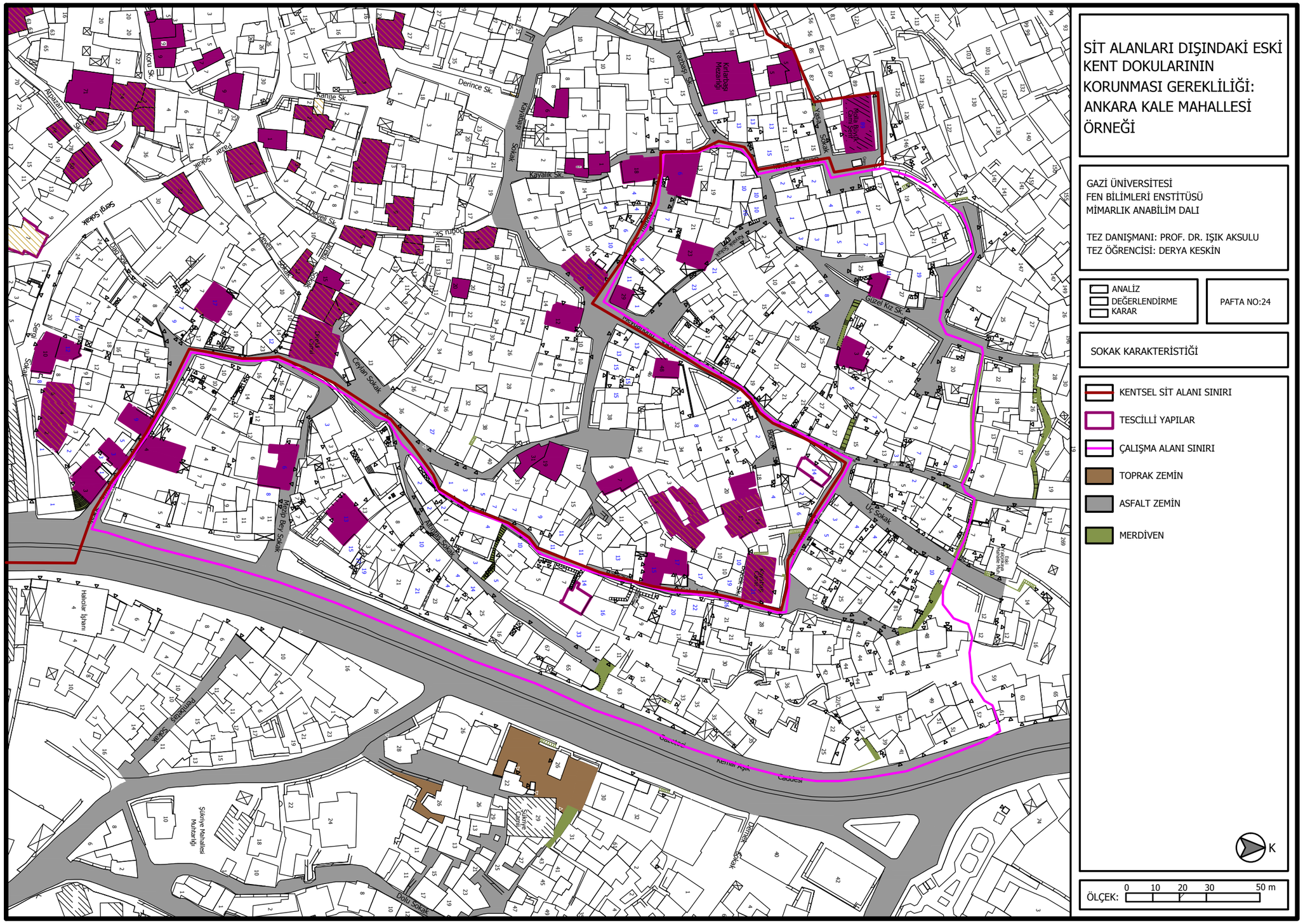
EK-22 Strüktürel yapım sistemi

SİT ALANLARI DIŞINDAKİ ESKİ KENT DOKULARININ KORUNMASI GEREKLİLİĞİ: ANKARA KALE MAHALLESİ ÖRNEĞİ
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
TEZ DANIŞMANI: PROF. DR. IŞIK AKSULU
TEZ ÖĞRENCİSİ: DERYA KESKİN
ANALİZ
DEĞERLENDİRME
KARAR
PAFTA NO:22
STRÜKTÜREL YAPIM SİSTEMİ - I
KENTSEL SİT ALANI SINIRI
TESCİLLİ YAPILAR
ÇALIŞMA ALANI SINIRI
ÇIKMA DURUMUNA GÖRE
ÇIKMASIZ
ÇIKMALI
TÜM KATTA ÇIKMA
TEK YAN ÇIKMA
ORTADA ÇIKMA
TESTERE ÇIKMA
TEK TESTERE ÇIKMA
ÇİFT TESTERE ÇIKMA
BALKONLU
ÖZGÜN PENCERELİ
ALATURKA KİREMİTLİ
MARSİLYA KİREMİTLİ
OLUKLU SAC
K
ÖLÇEK: 0 10 20 30 50 m
Kale Sk.
Derince Sk.
Kayabaşı Sk.
Kayalık Sk.
Kırlarbaşı Mezarlığı
Koru Sk.
Alpaslan Sk.
Kamiye Sk.
Pazar Sokak
Sevgi Sokak
Dikili Sk.
Dedeli Sk.
Direkli Camii
Ceylan Sokak
Hacı Bayram Veli Caddesi
Hacı Bayram Veli Camii
Bakırcılar Sk.
Bakırcılar Çarşısı
Uç Sokak
Kılıçlar Camii
Hacı Bayram Veli Türbesi
Arapçeşme Sokak
Hacı Bayram Veli Türbesi Sokak
Hacı Bayram Veli Türbesi Sokak
Hacı Bayram Veli Türbesi

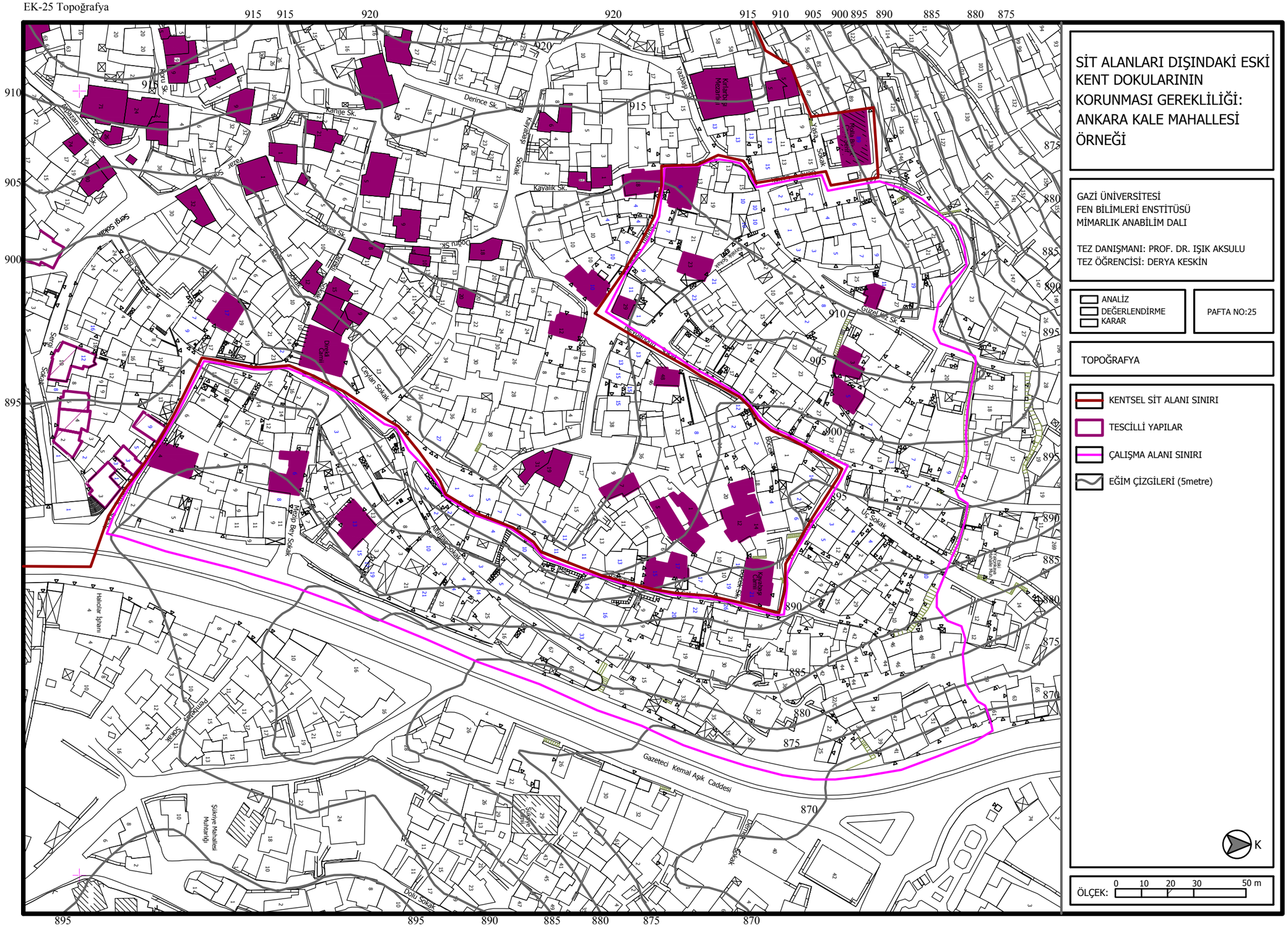
EK-23 Strüktürel yapım sistemi

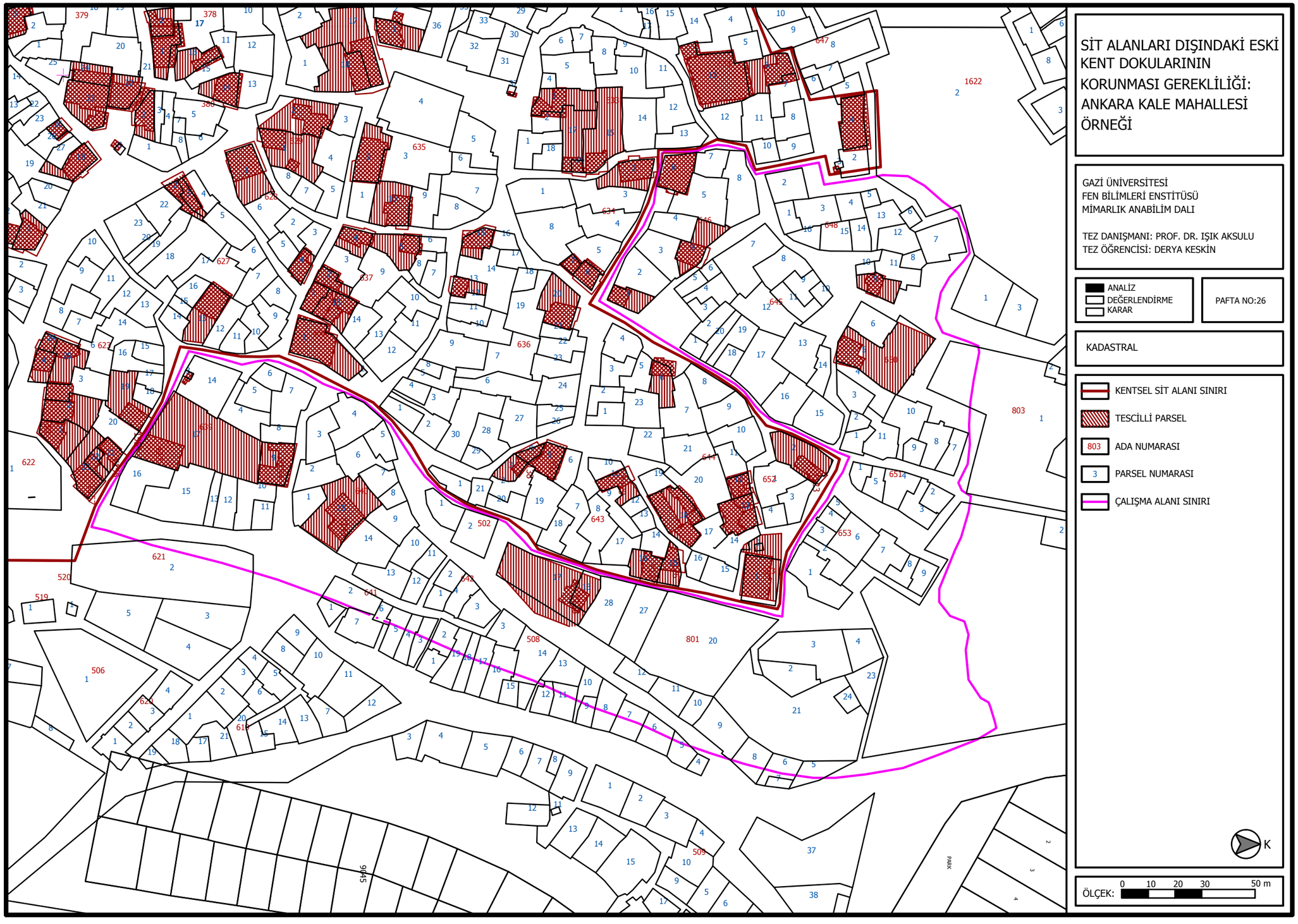
EK-24 Sokak karakteristiği

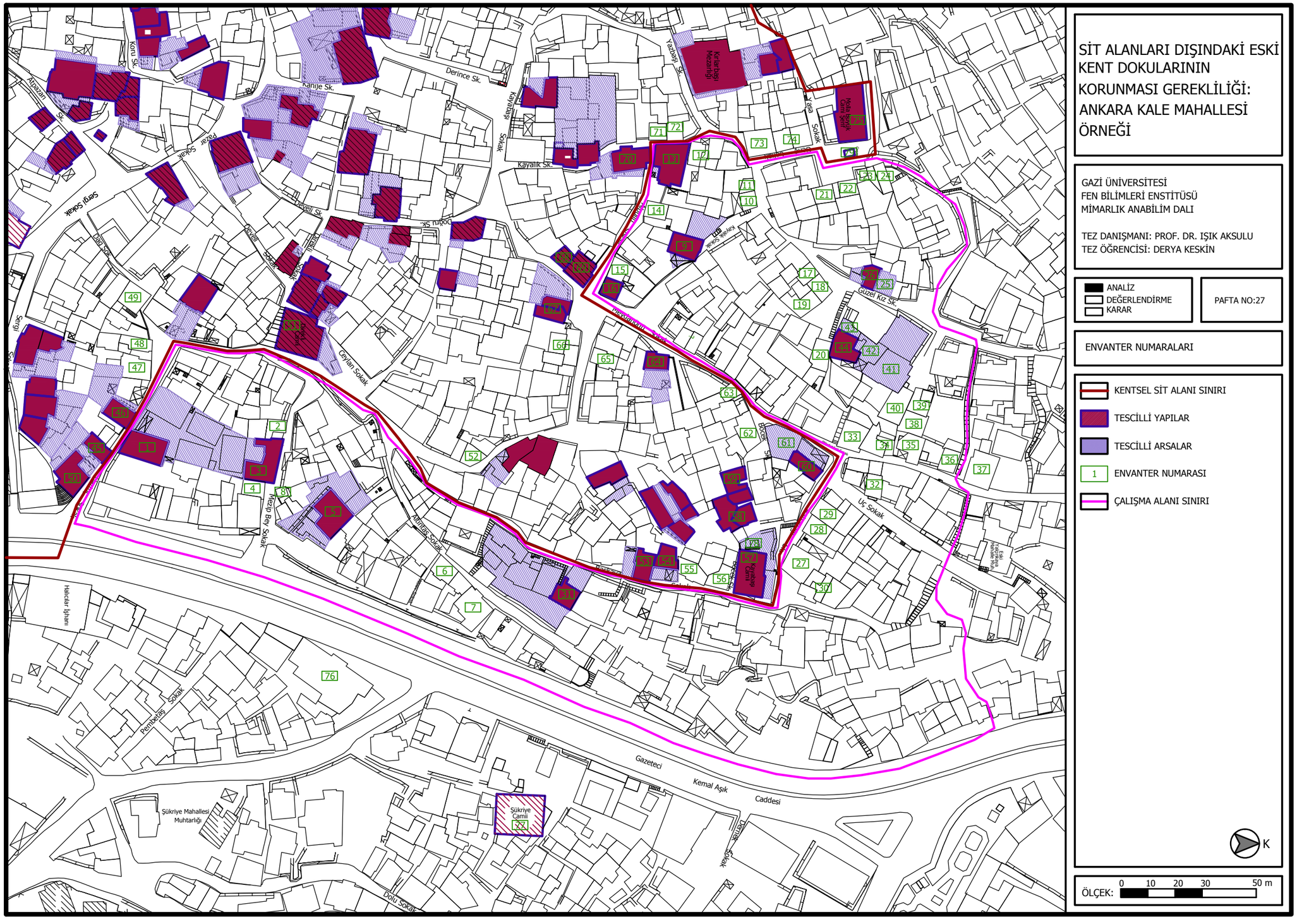
EK-25 Topoğrafya

915 915 920 920 915 910 905 900 895 890 885 880 875
910 905 900 895
Kuru Sk.
Derince Sk.
Kayabaşı Sokak
Kaleiçi Sk.
Kayalık Sk.
Pazar Sokak
Sarıgı Sokak
Dibek Sk.
Sergi Sokak
Hevenk Sk.
Direkli Camii
Ceylan Sokak
Kale Burcu
Kale Surları
Kale Burcu Sokak
Kale Burcu Sokak
Kırtarbi Şehir Mezarlığı
Gürel Mız Sk.
Kayabaşı Camii
Kayabaşı Sokak
Üç Sokak
Kale Burcu Sokak
Kale Burcu Sokak
Kale Burcu

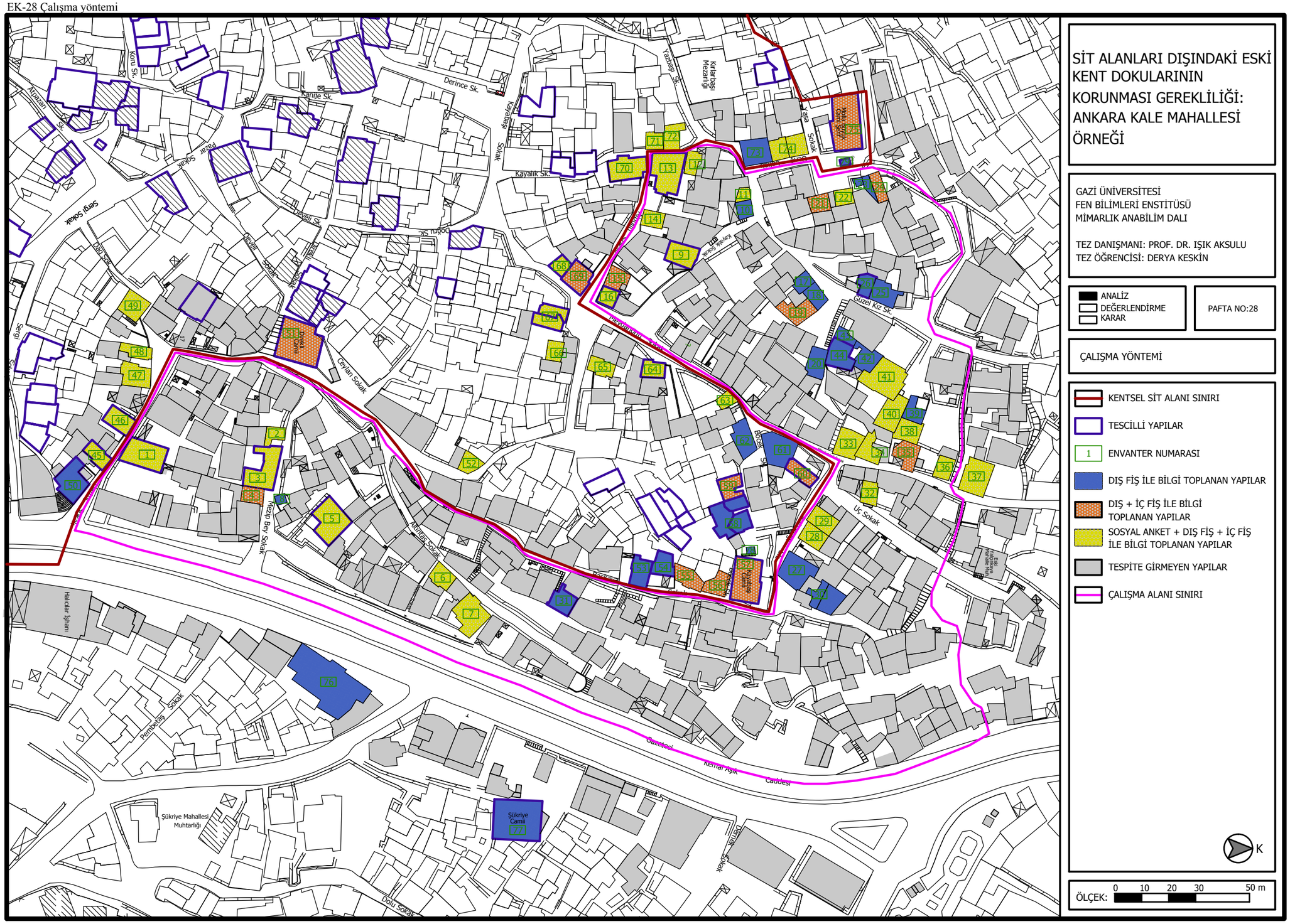
EK-26 Kadastral

EK-27 Envanter numaraları

EK-28 Çalışma yöntemi

SİT ALANLARI DIŞINDAKİ ESKİ KENT DOKULARININ KORUNMASI GEREKLİLİĞİ: ANKARA KALE MAHALLESİ ÖRNEĞİ

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI

TEZ DANIŞMANI: PROF. DR. IŞIK AKSULU
TEZ ÖĞRENCİSİ: DERYA KESKİN

ANALİZ
DEĞERLENDİRME
KARAR

PAFTA NO:28

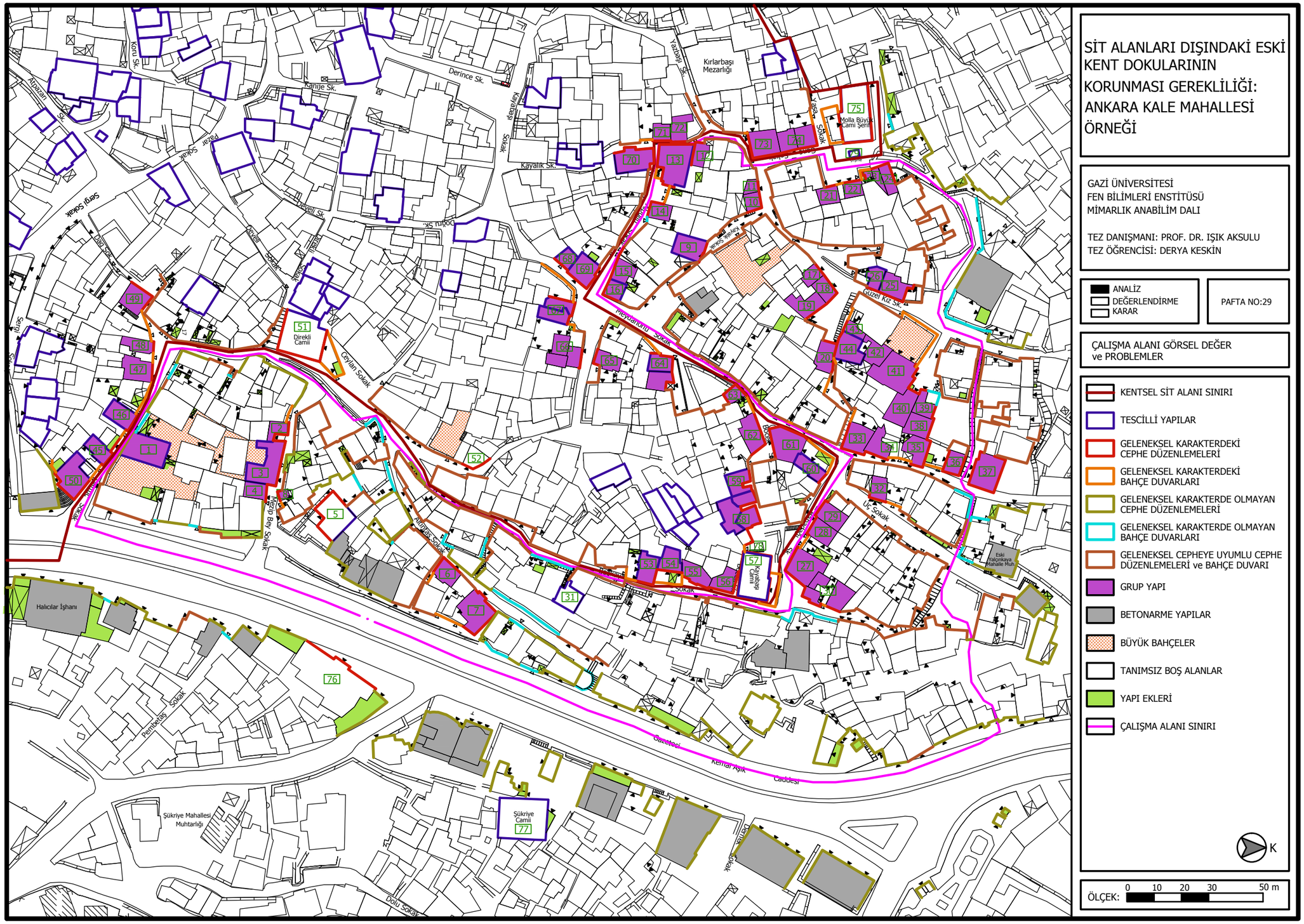
ÇALIŞMA YÖNTEMİ

KENTSEL SİT ALANI SINIRI
TESCİLLİ YAPILAR
1 ENVANTER NUMARASI
DIŞ FİŞ İLE BİLGİ TOPLANAN YAPILAR
DIŞ + İÇ FİŞ İLE BİLGİ TOPLANAN YAPILAR
SOSYAL ANKET + DIŞ FİŞ + İÇ FİŞ İLE BİLGİ TOPLANAN YAPILAR
TESPİTE GİRMEYEN YAPILAR
ÇALIŞMA ALANI SINIRI

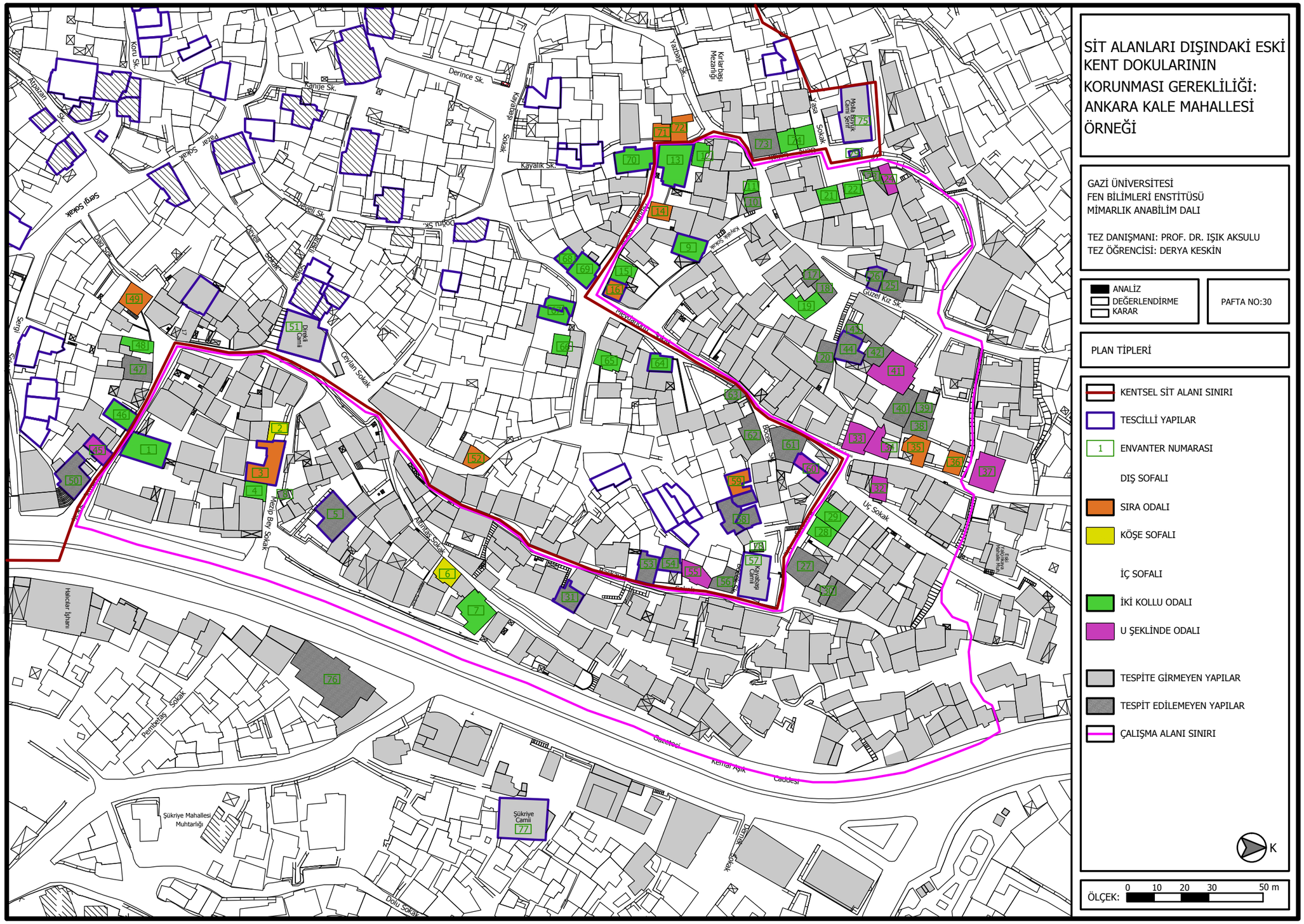
K

ÖLÇEK: 0 10 20 30 50 m

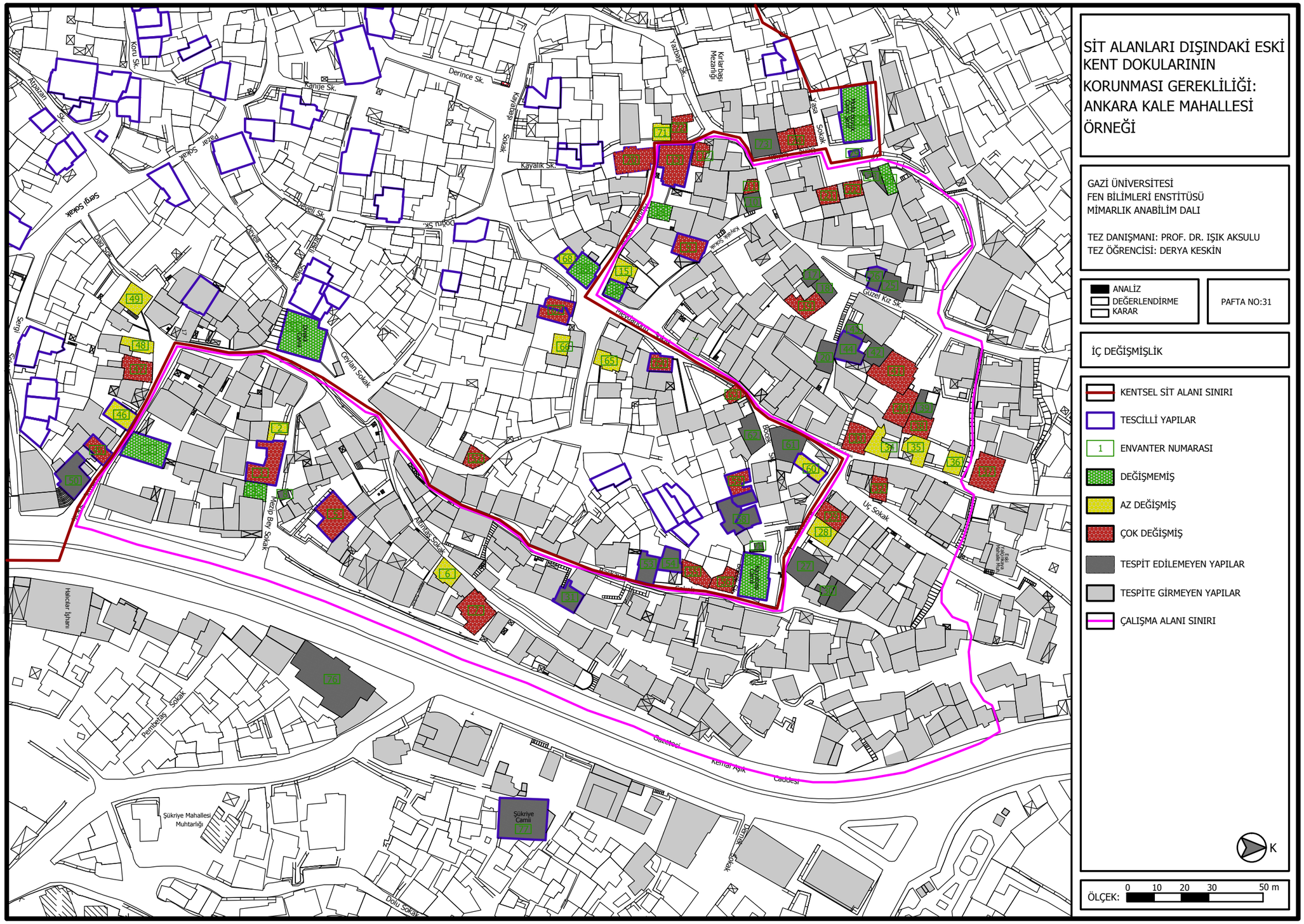
EK-29 Çalışma alanı görsel değer ve problemler

Koru Sk.
Kanije Sk.
Derince Sk.
Kayacısı Sokak
Yazıbaşı Sk.
Kırlarbaşı Mezarlığı
Molla Büyük Cami Şerifi
Kayalık Sk.
Doğru Sk.
Çeşme Sokak
Çeşme Sokak
Çeşme Sokak

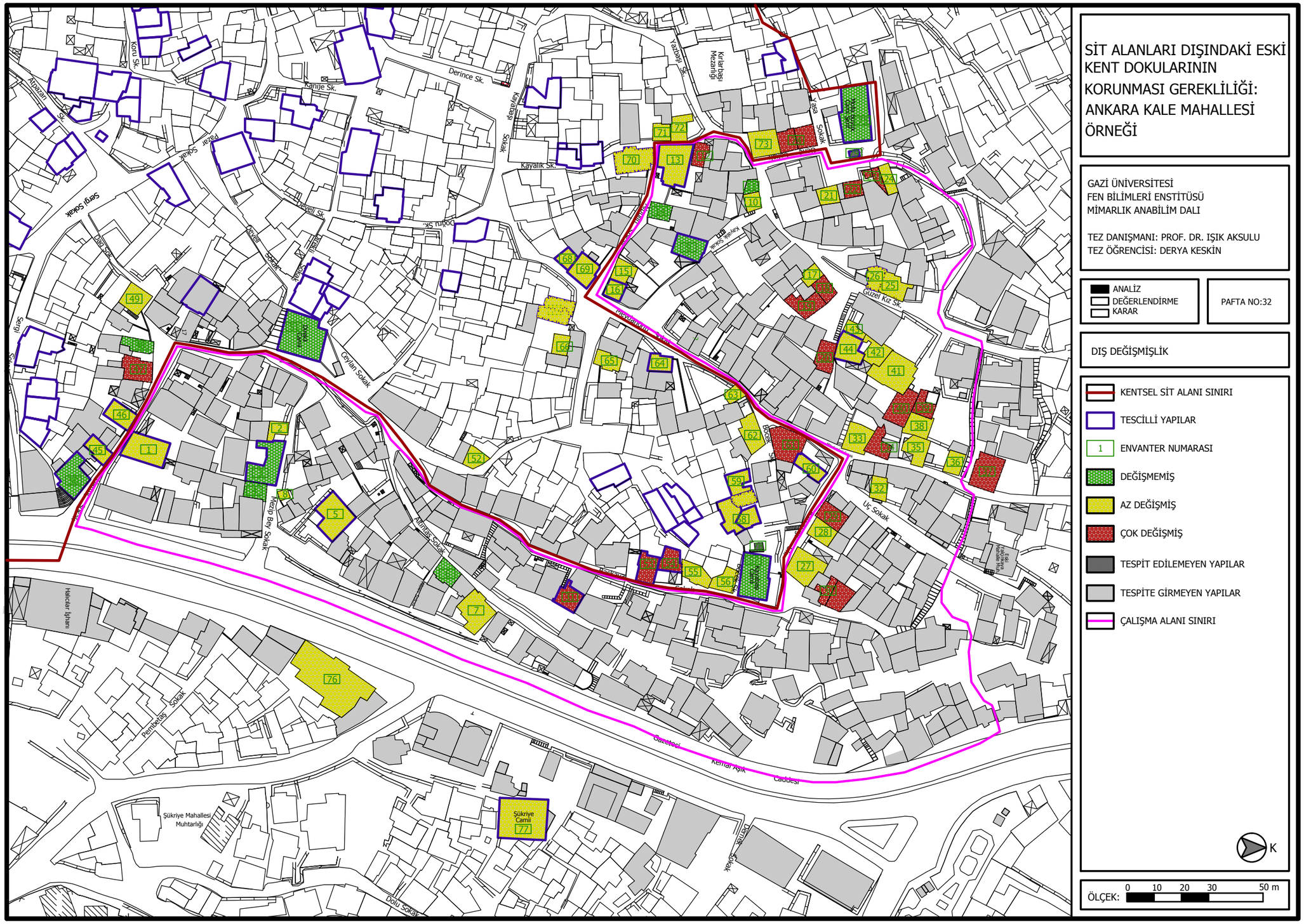
EK-30 Plan tipleri

Koru Sk.
Muzaffer Sk.
Kanije Sk.
Derince Sk.
Kayacısı Sokak
Yazıpaşa Sk.
Kırlarbaşı Mezarlığı
Kayalık Sk.
Doğan Sk.
Sevgi Sokak
Dağ Sok.
Pazar Sokak
Dikkili Camii
Ceylan Sokak
Meydan Sok.
Kahve Sokak
Güzel Kız Sk.
Uç Sokak
Boğaz Sk.
Kazıcı Bey Sokak
Ahmet Sokak
Hacı Hasan Camii
Hacı Hasan Sokak
Hacı Hasan Çeşmesi
Hacı Hasan Kuyusu
Hacı Hasan Hamamı
Hacı Hasan Türbesi
Hacı Hasan Kütüphanesi
Hacı Hasan Mektebi
Hacı Hasan Medresesi
Hacı Hasan Tekkesi
Hacı Hasan Zaviyesi
Hacı Hasan Dergahı
Hacı Hasan Dervişhanesi
Hacı Hasan Aşevi
Hacı Hasan Misafirhanesi
Hacı Hasan Kervansarayı
Hacı Hasan Han
Hacı Hasan Bedesteni
Hacı Hasan Çarşısı
Hacı Hasan Pazarı
Hacı Hasan Meydanı
Hacı Hasan Caddesi
Hacı Hasan Sokak
Hacı Hasan Mahallesi
Hacı Hasan Muhtarlığı
Hacı Hasan Okulu
Hacı Hasan Parkı
Hacı Hasan Bahçesi
Hacı Hasan Mezarlığı
Hacı Hasan Şadırvanı

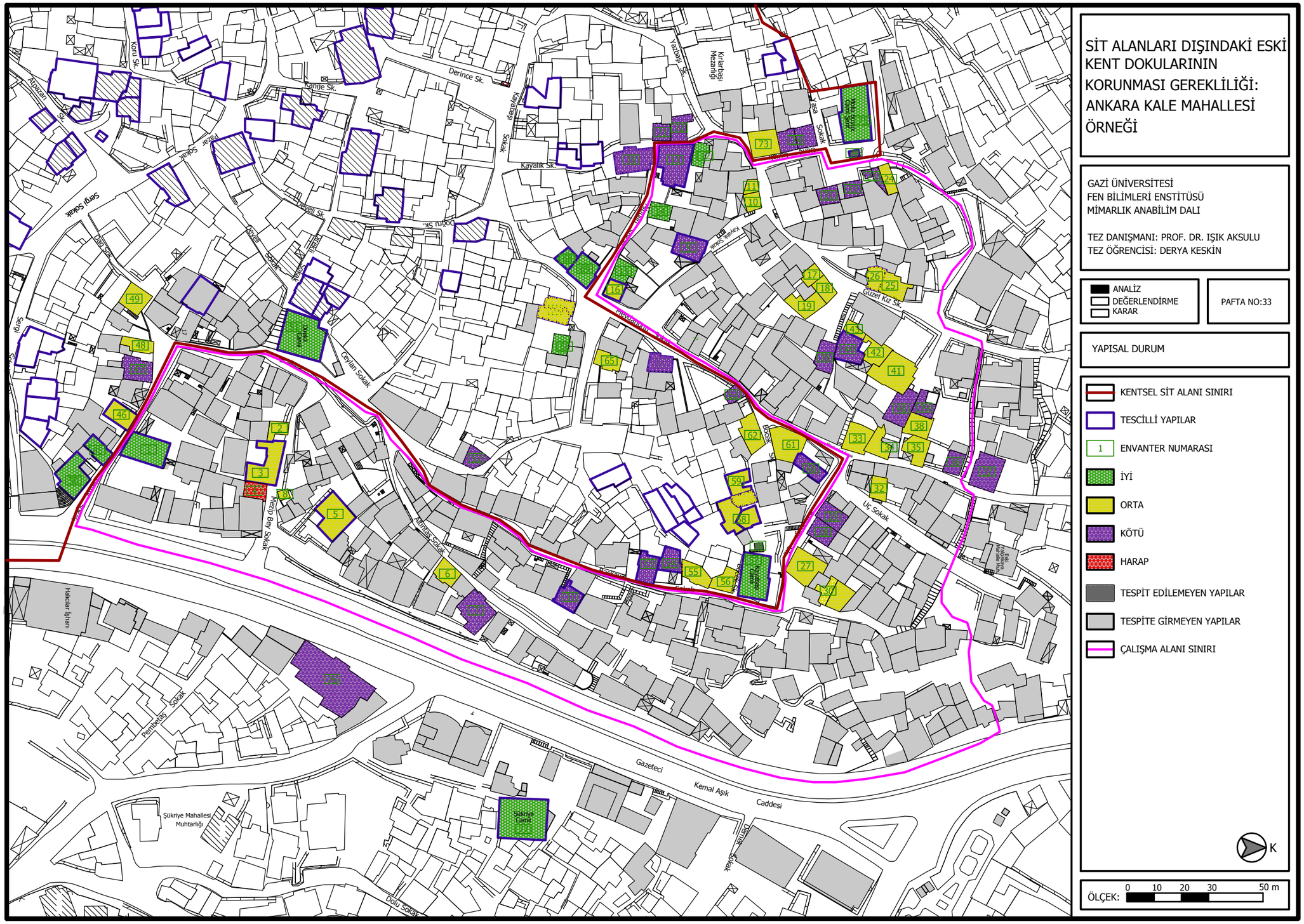
EK-31 İç değişmişlik

EK-32 Dış değişmişlik

EK-33 Yapısal durum

EK-34 Sosyal değerlendirme tablosu

| ENVANTER NO | ADRES | ADA / PARSEL NO | AİLE İLE İLGİLİ BİLGİLER | | |

EK-34 (Devam) Sosyal değerlendirme tablosu

| ENVANTER NO | ADRES | ADA / PARSEL NO | ÇEVRE İLE İLGİLİ BİLGİLER | | |

EK-34 (Devam) Sosyal değerlendirme tablosu

| ENVANTER NO | ADRES | ADA / PARSEL NO | AİLE İLE İLGİLİ BİLGİLER | | |

EK-34 (Devam) Sosyal değerlendirme tablosu

| ENVANTER NO | ADRES | ADA / PARSEL NO | ÇEVRE İLE İLGİLİ BİLGİLER | | |

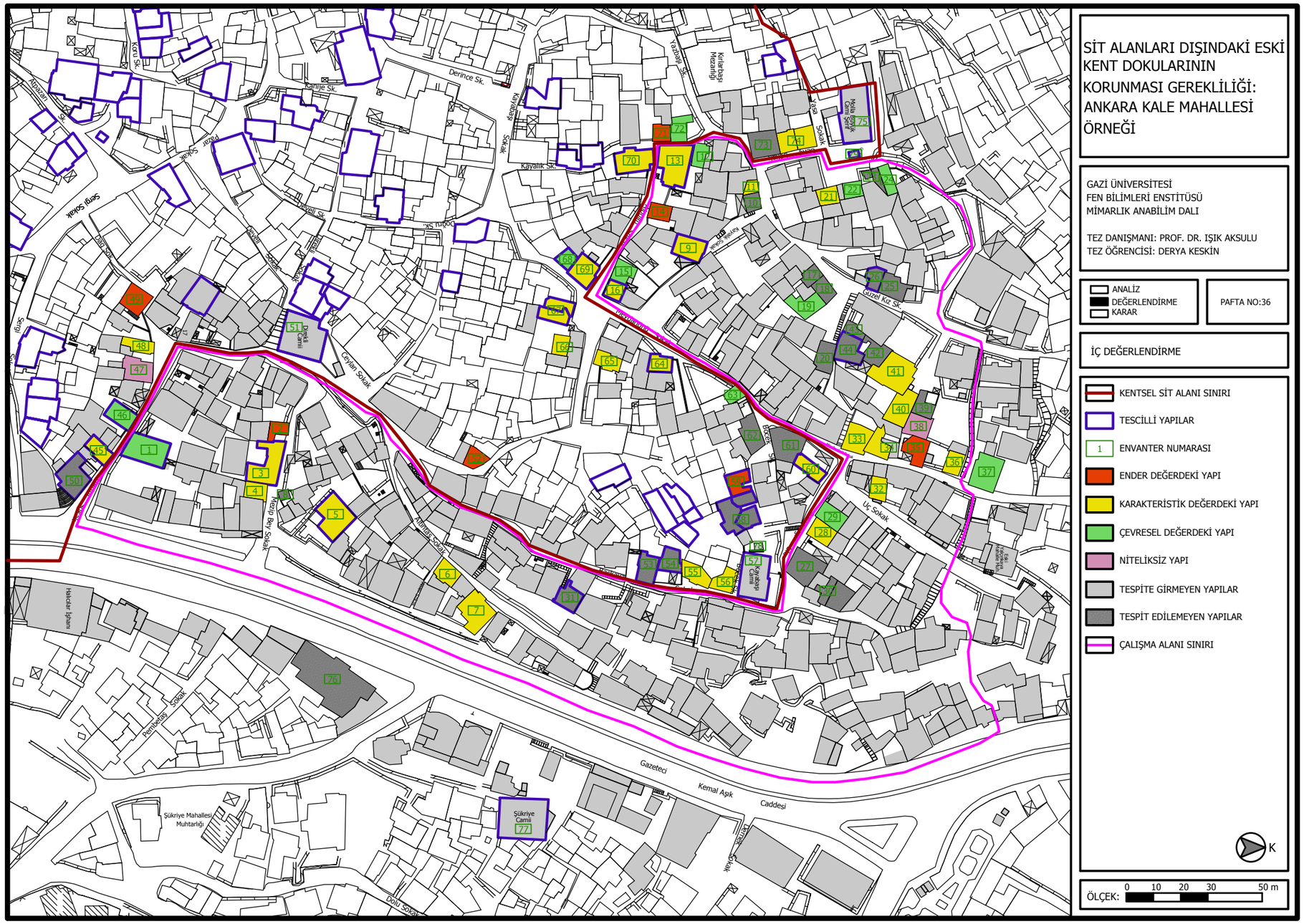
EK-35 İç değerlendirme tablosu

ENVANTER NO	ADRES	ADA / PARSEL NO	PLAN TİPİ						PLAN ELEMANLARI						İÇ MEKAN ELEMANLARI												DEĞİŞMİŞLİK					KARAKTERİSTİK TOPLAMI	ENDERLİK TOPLAMI	TOPLAM SONUÇ	GENEL SONUÇ
			K		E				K		E				DOLAPLAR				TAVANLAR		İÇ KAPILAR		E				K	E						
			İÇ SOFALI İKİ KOLLU SIRA ODALI	İÇ SOFALI U ŞEKLİNDE ODALI	DIŞ ve KÖŞE SOFALI	DIŞ SOFALI SIRA ODALI	K. PLAN TİPİ PUANLARI TOPLAMI	E. PLAN TİPİ PUANLARI TOPLAMI	SOFA	İKİ-ÜÇ ODALI	ÇOK ODALI	ÖZGÜN WC	K. PLAN ELEMANLARI PUANLARI TOPL.	E. PLAN ELEMANLARI PUANLARI TOPL.	DUVARIN TAMAMI DOLAP	DUVARIN BİR KISMI DOLAP	GUSÜLHANE	AYNALIK-LAMBALIK-SERBESTLİK	ÇITALI AHŞAP KAPLAMA TAVAN	SÜSLEMELİ TAVAN GÖBEĞİ	SÜSLEMESİZ KAPI	KEMERLİ KAPI	AHŞAP MERDİVEN	OCAK	K. İÇ MEKAN ELEMANLARI PUANLARI T.	E. İÇ MEKAN ELEMANLARI PUANLARI T.	ÇOK DEĞİŞMİŞ	AZ DEĞİŞMİŞ	DEĞİŞMEMİŞ	K. DEĞİŞMİŞLİK PUANLARI TOPLAMI	E. DEĞİŞMİŞLİK PUANLARI TOPLAMI				
			3	4	5	5			2	1	3	3			3	2	3	4	2	5	1	4	3	5			1	2	3						
1	Hartuç Sok. No:4	639/17	●				3		●	●			3			●			●		●				5				●		3	11	3	14	Ç
2	Mezip Bey Sok. No:4	639/8			●			5	●	●			3		●		●		●		●				6	3		●			2	9	10	19	E
3	Mezip Bey Sok. No:6	639/9				●		5	●		●	●	2	6		●	●		●		●				8		●			1		11	11	22	K
4	Mezip Bey Sok. No:8	639/10	●				3		●	●			3			●			●		●		●		5	3			●		3	11	6	17	K
5	Gaz. Kem. Aşık Cad. No:13	640/15									●			3	●	●	●		●		●				8	3	●			1		9	6	15	Ç
6	Altıntaş Sok. No:14	642/2			●			5	●	●			3			●			●		●				5			●			2	8	7	15	Ç
7	Altıntaş Sok. No:25	642/3	●				3		●	●			3		●	●	●		●		●				8	3	●			1		15	3	18	K
9	Meydanönü Sok. No:23	646/9	●				3		●	●		●	3	3		●	●		●		●		●		8	3	●			1		15	6	21	K
11	Güzelkız Sok. No:10	646/8	●				3		●	●			3		●	●	●		●		●				8	3	●			1		15	3	18	K
12	Kayalık Sok. No:13	646/7	●				3		●		●	●	2	6					●		●				3		●			1		9	6	15	Ç
13	Apullu Sok. No:6	646/6	●				3		●		●	●	2	6	●	●	●		●		●				8	3	●			1		14	9	23	K
14	Apullu Sok. No:7	646/4				●		5	●	●		●	3	3		●	●		●		●	●	●		8	7			●		3	11	18	29	E
15	Apullu Sok. No:11	646/2	●				3		●	●			3			●			●		●				5		●			1		12		12	Ç
16	Meydanönü Sok. No:29	646/1				●		5	●	●			3		●				●		●				6				●		3	9	8	17	K
19	Güzelkız Sok. No:2	645/11	●				3		●	●			3			●			●		●	●			5	4	●			1		9	2	11	Ç
21	Genç Sok. No:4	648/3	●				3		●	●			3			●	●		●		●		●		8	3	●			1		15	3	18	K
22	Genç Sok. No:6	648/4	●				3		●		●	●	2	6							●				1		●			1		7	6	13	Ç
24	Genç Sok. No:17	648/13		●			4		●		●		2	3					●		●				3				●		3	9	6	15	Ç
28	Babadağı Sok. No:5	653/2	●				3		●	●			3		●	●	●		●		●				8	3		●			2	14	5	19	K
29	Babadağı Sok. No:3	653/3	●				3		●	●			3		●						●		●		1	6	●			1		8	6	14	Ç
32	Uç Sok. No:3	651/5		●			4		●	●			3		●		●		●		●				6	3	●			1		14	3	17	K
33	Meydanönü Sok. No:5	650/1		●			4		●		●	●	2	6		●					●				3		●			1		10	6	16	K
34	Meydanönü Sok. No:3	650/11		●			4		●	●			3			●	●		●		●				8			●			2	15	2	17	K
35	Meydanönü Sok. No:7	650/9				●		5	●	●			3		●	●	●		●		●		●		8	6		●			2	11	13	24	E
36	Meydanönü Sok. No:9	650/8				●		5	●	●		●	3	3		●	●		●		●				8			●			2	11	10	21	K

EK-35 (Devam) İç değerlendirme tablosu

ENVANTER NO	ADRES	ADA / PARSEL NO	PLAN TİPİ						PLAN ELEMANLARI						İÇ MEKAN ELEMANLARI																					
			K		E				K		E				DOLAPLAR				TAVANLAR		İÇ KAPILAR		E				K	E								
			İÇ SOFALI İKİ KOLLU SIRA ODALI	İÇ SOFALI U ŞEKLİNDE ODALI	DIŞ ve KÖŞE SOFALI	DIŞ SOFALI SIRA ODALI	K. PLAN TİPİ PUANLARI TOPLAMI	E. PLAN TİPİ PUANLARI TOPLAMI	SOFA	İKİ-ÜÇ ODALI	ÇOK ODALI	ÖZGÜN WC	K. PLAN ELEMANLARI PUANLARI TOPL.	E. PLAN ELEMANLARI PUANLARI TOPL.	E	K	E		K	E	K	E	E		K. İÇ MEKAN ELEMANLARI PUANLARI T.	E. İÇ MEKAN ELEMANLARI PUANLARI T.	ÇOK DEĞİŞMİŞ	AZ DEĞİŞMİŞ	DEĞİŞMEMİŞ			KARAKTERİSTİK TOPLAMI	ENDERLİK TOPLAMI	TOPLAM SONUÇ	GENEL SONUÇ
			3	4	5	5			2	1	3	3			3	2	3	4	2	5	1	4	3	5			1	2	3						
37	Meydanönü Sok. No:11	650/7		●			4		●	●			3			●			●		●				5		●			1		13		13	Ç
38	Güzelkız Sok. No:9	650/10								●			1			●					●				3		●			1		5		5	N
40	Güzelkız Sok. No:7	650/4									●	●		6	●	●	●		●		●		●		8	6	●			1		9	12	21	E
41	Güzelkız Sok. No:5	650/5		●			4		●		●	●	2	6	●	●	●		●		●		●		8	6	●			1		15	12	27	K
45	Hartuç Sok. No:3	623/22		●			4		●	●		●	3	3		●	●		●		●				8		●			1		16	3	19	K
46	Hartuç Sok. No:9	623/19	●				3		●	●			3						●		●				3			●			2	9	2	11	Ç
47	Hartuç Sok. No:15	623/17								●			1						●		●				3		●			1		5		5	N
48	Hartuç Sok. No:10	623/15	●				3		●	●			3		●		●		●		●				6	3		●			2	12	5	17	K
49	Hartuç Sok. No:8	623/13				●		5	●	●			3		●		●		●		●				6	3		●			2	9	10	19	E
52	Başkaya Sok. No:40	636/29				●		5	●		●		2	3	●	●			●	●	●		●		5	11	●			1		8	19	27	E
55	Başkaya Sok. No:17	644/16		●			4		●		●		2	3	●	●	●		●		●		●		8	6	●			1		15	9	24	K
56	Başkaya Sok. No:19	644/15									●			3	●	●	●		●		●		●		8	6	●			1		9	9	18	K
59	Babadağı Sok. No:16	644/12				●		5	●		●	●	2	6	●	●	●		●		●		●		8	6	●			1		11	17	28	E
60	Meydanönü Sok. No:14	652/2		●			4		●	●		●	3	3		●			●		●				5			●			2	12	5	17	K
63	Meydanönü Sok. No:12	644/9									●			3		●	●		●		●		●		8	3	●			1		9	6	15	Ç
64	Meydanönü Sok. No:48	644/6	●				3		●	●			3		●	●	●		●		●		●		8	6	●			1		15	6	21	K
65	Alpullu Sok. No:15	644/3	●				3		●		●		2	3	●				●		●		●		6	3		●			2	11	8	19	K
66	Alpullu Sok. No:10	636/23	●				3		●	●			3		●	●	●	●	●		●				8	7		●			2	14	9	23	K
67	Alpullu Sok. No:12	636/21	●				3		●	●			3		●	●	●	●	●		●				8	7	●			1		15	7	22	K
68	Meydanönü Sok. No:8	634/7	●				3		●	●			3			●			●		●				5			●			2	11	2	13	Ç
69	Alpullu Sok. No:10	634/6	●				3		●	●			3			●			●		●		●	●	5	8			●		3	11	11	22	K
70	Alpullu Sok. No:2	634/2	●				3		●		●		2	3	●	●	●		●		●				8	3	●			1		14	6	20	K
71	Kayalık Sok. No:9	633/14				●		5	●	●		●	3	3					●		●				3			●			2	6	10	16	E
72	Kayalık Sok. No:13	633/13				●		5	●	●			3			●			●		●				5		●			1		9	5	14	Ç
74	Genç Sok. No:15	632/9	●				3		●		●	●	2	6		●	●		●		●		●		8	3	●			1		14	9	23	K

EK-36 İç değerlendirme

Kuru Sk.
Kalnje Sk.
Derince Sk.
Yazıbaşı Sk.
Kıriarbaşı Mezarlığı
Alpaslan Sk.
Kayalık Sk.
Sarıgı Sokak
Dikili Çeşmesi
Ceylan Sokak
Hacı Ali Sokak
Hacı Ali Camii
Güzel Kız Sk.
Kayalık Sokak
Hacı Ali Sokak
Hacı Ali Camii
Dikili Çeşmesi
Ceylan Sokak
Hacı Ali Sokak
Hacı Ali Camii
Hacı Ali Sokak
Hacı Ali Camii
Hacı Ali Sokak
Hacı Ali Camii

EK-37 Dış değerlendirme tablosu

| ENVANTER NO | ADRES | ADA / PARSEL NO | KONUM | | | | | NİTELİK | | | | | | KAT ADETİ | | | | | | CEPHE TİPİ | | | | | | | | DUVAR TİPİ | | | | | | ÇATI MALZ. | | | | | | CEPHE ELEMANLARI | | | | | | | | | | | | | | DEĞİŞMİŞLİK | | | | | | | | | | | | | |

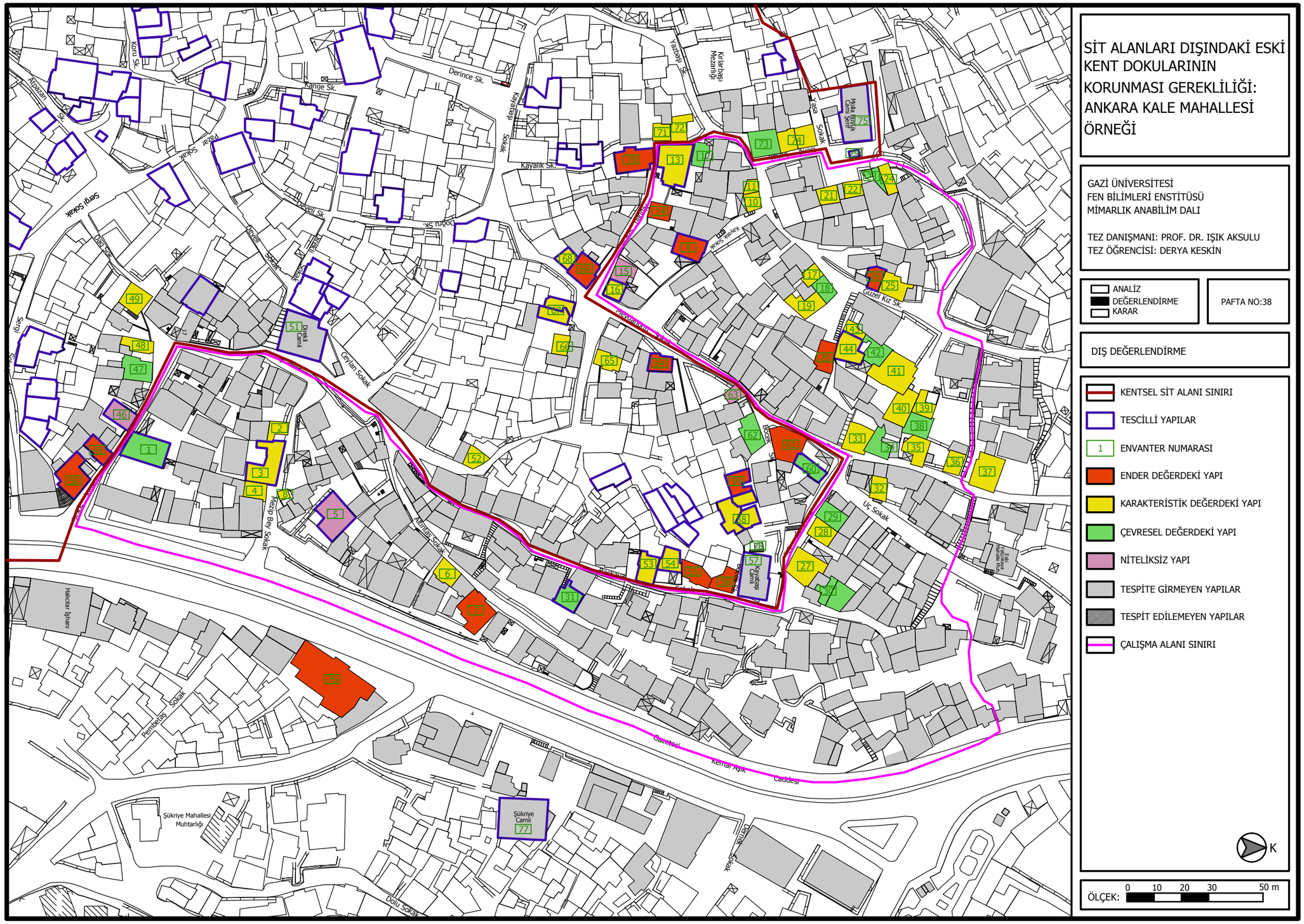
EK-37 (Devam) Dış değerlendirme tablosu

| ENVANTER NO | ADRES | ADA / PARSEL NO | KONUM | | | | | NİTELİK | | | | | | KAT ADETİ | | | | | | CEPHE TİPİ | | | | | | | | DUVAR TİPİ | | | | | | ÇATI MALZ. | | | | | CEPHE ELEMANLARI | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | DEĞİŞMİŞLİK | | | | | | | | | | | | | | | | | | |

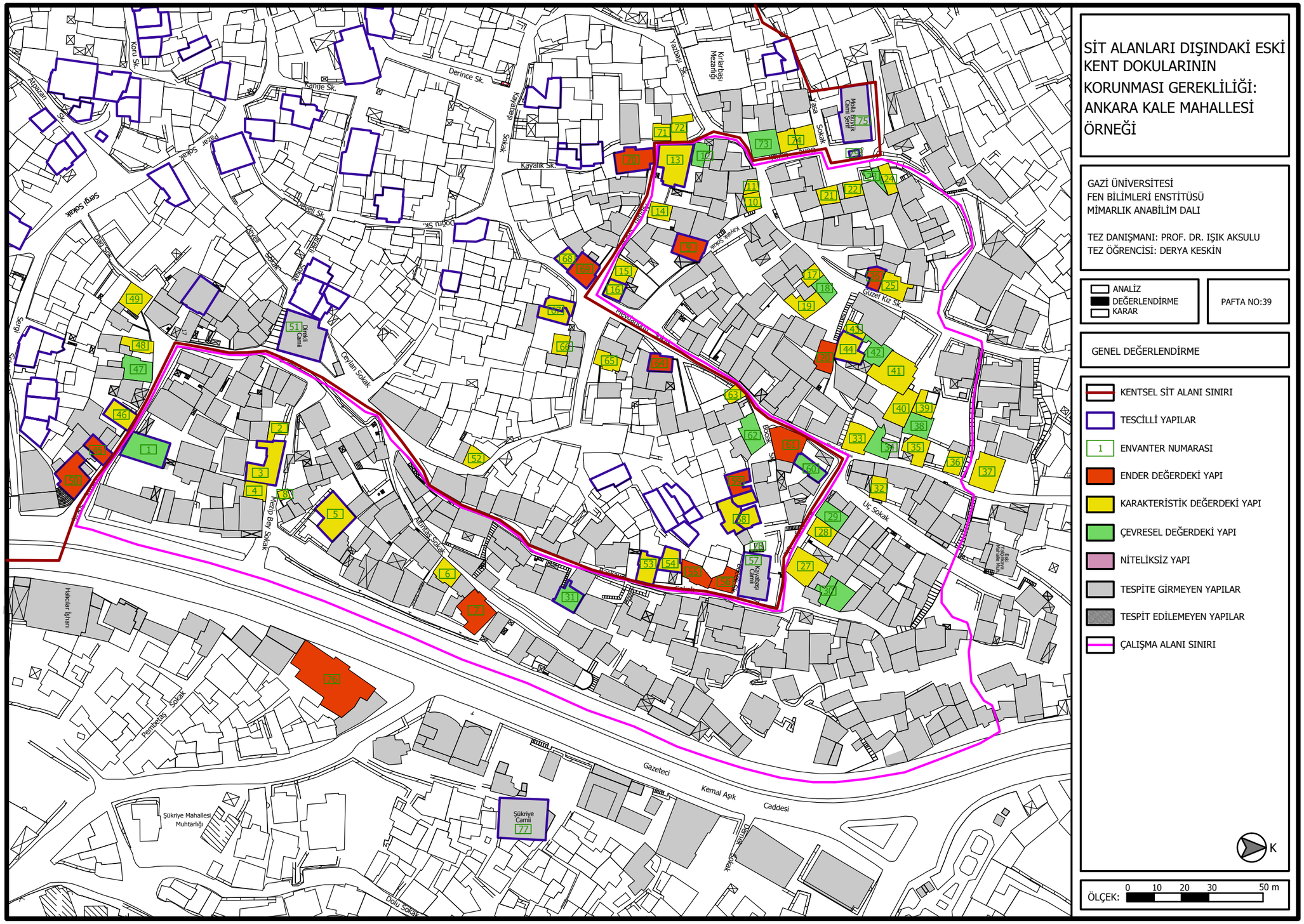
EK-37 (Devam) Dış değerlendirme tablosu

ENVANTER NO	ADRES	ADA / PARSEL NO	KONUM					NİTELİK						KAT ADETİ						CEPHE TİPİ								DUVAR TİPİ						ÇATI MALZ.						CEPHE ELEMANLARI																DEĞİŞMİŞLİK									
			K		E			K		E				K		E				K				E				K			E			K		E				KAPI TİPİ				PENCERE TİPİ				PEN.EL	ÇIKMA ALTI EL.				E																			
			BAHÇESİZ	SOKAĞA CEPHE VEREN BAHÇELİ	SOKAĞA CEPHE VERMEYEN BAHÇELİ	K. KONUM PUANLARI TOPLAMI	E. KONUM PUANLARI TOPLAMI	BAHÇE DUVARI İLE SOKAĞA KATKILI	SOKAĞA KATKILI CEPHESİ OLAN	SOKAĞA KATKILI GRUP YAPI	SOKAĞA ZENGİN PERSPEKTİF SUNAN	K. NİTELİK PUANLARI TOPL.	E. NİTELİK PUANLARI TOPL.	BİR KATLI	İKİ KATLI	BODRUM+İKİ KATLI	ÜÇ KATLI	K. KAT ADETİ PUANLARI TOPL.	E. KAT ADETİ PUANLARI TOPL.	ÇIKMASIZ	TEK YAN ÇIKMALI	ORTADA ÇIKMALI	TÜM KAT ÇIKMALI	TESTERE ÇIKMALI	K. CEPHE TİPİ PUANLARI TOPL.	E. CEPHE TİPİ PUANLARI TOPL.	DELİKLİ TUĞLA	KERPİÇ	TAŞ	HARMAN TUĞLASI	K. DUVAR TİPİ PUANLARI TOPL.	E. DUVAR TİPİ PUANLARI TOPL.	OLUKLU SAC	MARSİLYA KİREMİT	ALATURKA KİREMİT	K. ÇATI MALZEMESİ PUANLARI TOPL.	E. ÇATI MALZEMESİ PUANLARI TOPL.	ŞADE KAPI	TEPE PENCERELİ KAPI	SÜSLEMELİ KAPI	KEMERLİ KAPI	ÇOK PARÇALI, BÜYÜK EBATLI	GELENEKSEL AHŞAP KANATLI	GELENEKSEL AHŞAP GİYOTİN	KEMERLİ	DEMİR KORKULUK	DÜZ KİRİŞLEME	DÜZ PAYANDA	PROFİLLİ PAYANDA	BİNDİRMELİ	KÖŞE PAHI	K. CEPHE ELEMANLARI PUANLARI TOPL.	E. CEPHE ELEMANLARI PUANLARI TOPL.	ÇOK DEĞİŞMİŞ	AZ DEĞİŞMİŞ	DEĞİŞMEMİŞ	K. DEĞİŞMİŞLİK PUANLARI TOPLAMI	E. DEĞİŞMİŞLİK PUANLARI TOPLAMI	KARAKTERİSTİK TOPLAMI	ENDERLİK TOPLAMI	TOPLAM SONUÇ	GENEL SONUÇ
			1	2	2			2	2	3	4			1	2	3	4			1	2	3	3	4			1	1	2	2			1	1	2	3			1	2	3	3	1	2	2	3	1	1	2	3	3			1	2	3								
52	Başkaya Sok. No:40	636/29	●			1				●			3		●			2		●					1				●				2		●		●		2		●														3			●		2		11	5	16	K
53	Başkaya Sok. No:15	643/16		●		2		●				2					●		4				●			3					●		2		●		●		2		●														4		●			1		11	9	20	K
54	Başkaya Sok. No:17	643/15		●		2		●				2			●			2			●				2						●		2				●		3														1	2	●			1		10	7	17	K
55	Başkaya Sok. No:17	644/16	●			1				●			3			●			3			●		●			7					●		2		●				2														3	4		●		2		8	19	27	E
56	Başkaya Sok. No:19	644/15	●			1				●			3				●		4				●			3					●		2		●				2		●														4			●		2		9	12	21	E
58	Babadağı Sok. No:14	644/13		●		2					●		4		●			2			●				2						●		2		●				2														3	4		●		2		13	10	23	K
59	Babadağı Sok. No:16	644/12		●		2					●		4			●			3					●		4					●		2		●				2		●														2	4		●		2		8	17	25	E
60	Meydanönü Sok. No:14	652/2		●		2		●				2			●			2		●					1						●		2		●				2														2			●		2		13	2	15	Ç
61	Meydanönü Sok. No:1	652/2		●		2					●		4				●		4	●					1						●		2	●					1		●														3	6	●			1		8	16	24	E
62	Böcek Sok. No:2	644/10		●		2				●			3		●			2		●					1						●		2		●				2														1			●		2		10	5	15	Ç
63	Meydanönü Sok. No:12	644/9		●		2		●				2			●			2		●					1				●			●		2		●				2		●														3			●		2		14	2	16	K
64	Meydanönü Sok. No:48	644/6		●		2					●		4		●			2						●		4					●		2			●				2		●														3	2		●		2		9	15	24	E
65	Alpullu Sok. No:15	644/3		●		2		●				2			●			2						●		4					●		2		●				2														4			●		2		14	6	20	K
66	Alpullu Sok. No:10	636/23		●		2		●				2			●			2		●					1						●		2		●				2		●														3			●		2		13	2	16	K
67	Alpullu Sok. No:12	636/21		●		2					●		4		●			2			●				2						●		2		●				2		●														4			●		2		14	6	20	K
68	Meydanönü Sok. No:8	634/7	●			1			●			2			●			2		●					1						●		2		●				2														3	6		●		2		13	8	21	K
69	Alpullu Sok. No:10	634/6	●			1					●		4		●			2						●		4					●		2		●				2														2	9		●		2		9	19	28	E
70	Alpullu Sok. No:2	634/2		●		2					●		4			●			3		●			●	2	4					●		2		●				2														2	4		●		2		10	17	27	E
71	Kayalık Sok. No:9	633/14		●		2				●			3		●			2		●					1						●		2			●				2		●														3			●		2		10	8	18	K
72	Kayalık Sok. No:13	633/13		●		2		●				2			●			2					●			3					●		2		●				2														2	3		●		2		12	8	20	K
73	Genç Sok. No:15	632/10		●		2				●			3		●			2		●					1						●		2		●				2														1			●		2		10	5	15	Ç
74	Genç Sok. No:15	632/9		●		2				●			3		●			2				●				3					●		2		●				2														4		●			1		11	8	19	K
76	Gaz. Kem. Aşık Cad. No:16	619/11	●			1			●			2					●		4				●			3					●		2			●				2		●														4			●		2		9	12	21	E

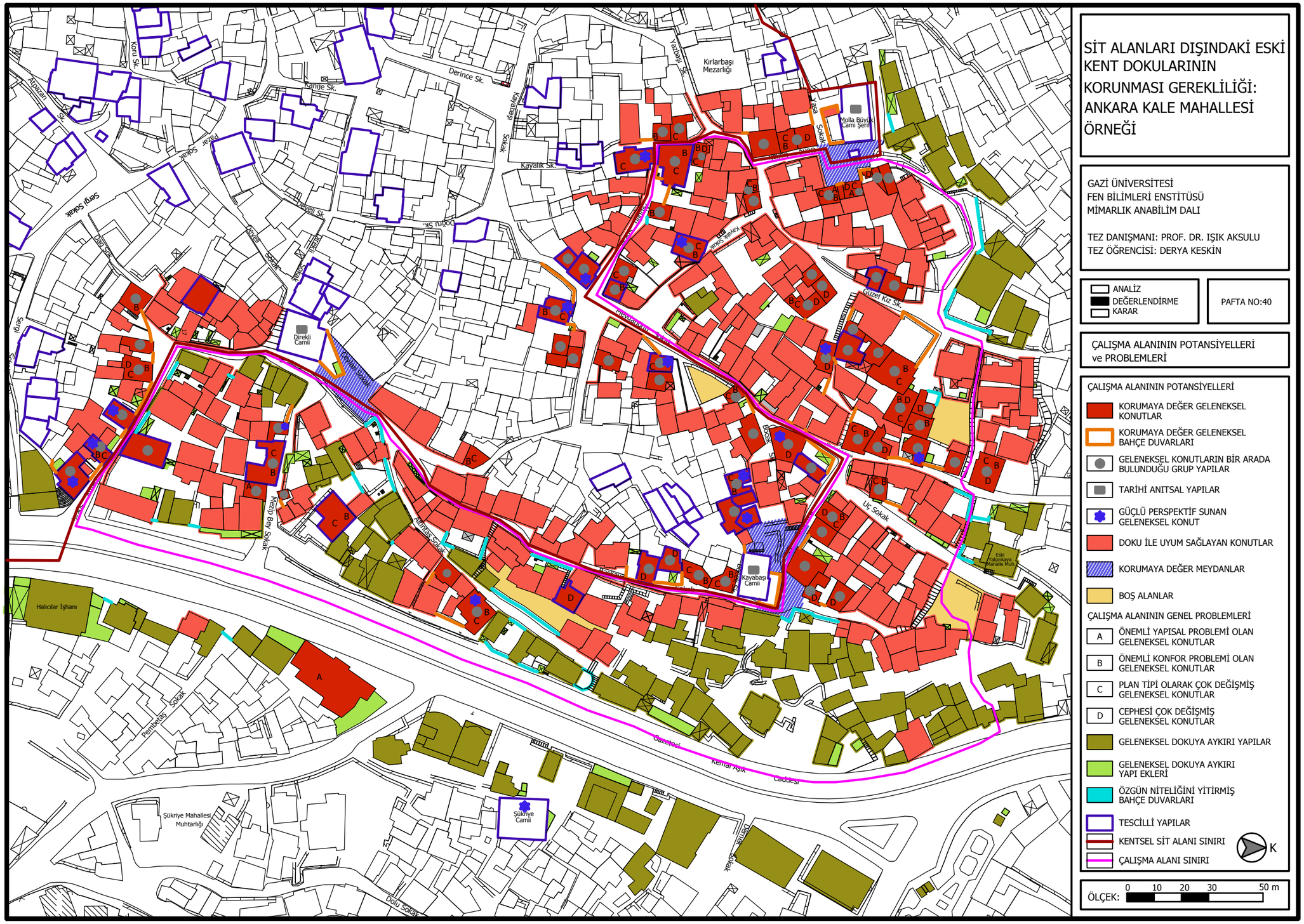
EK-38 Dış değerlendirme

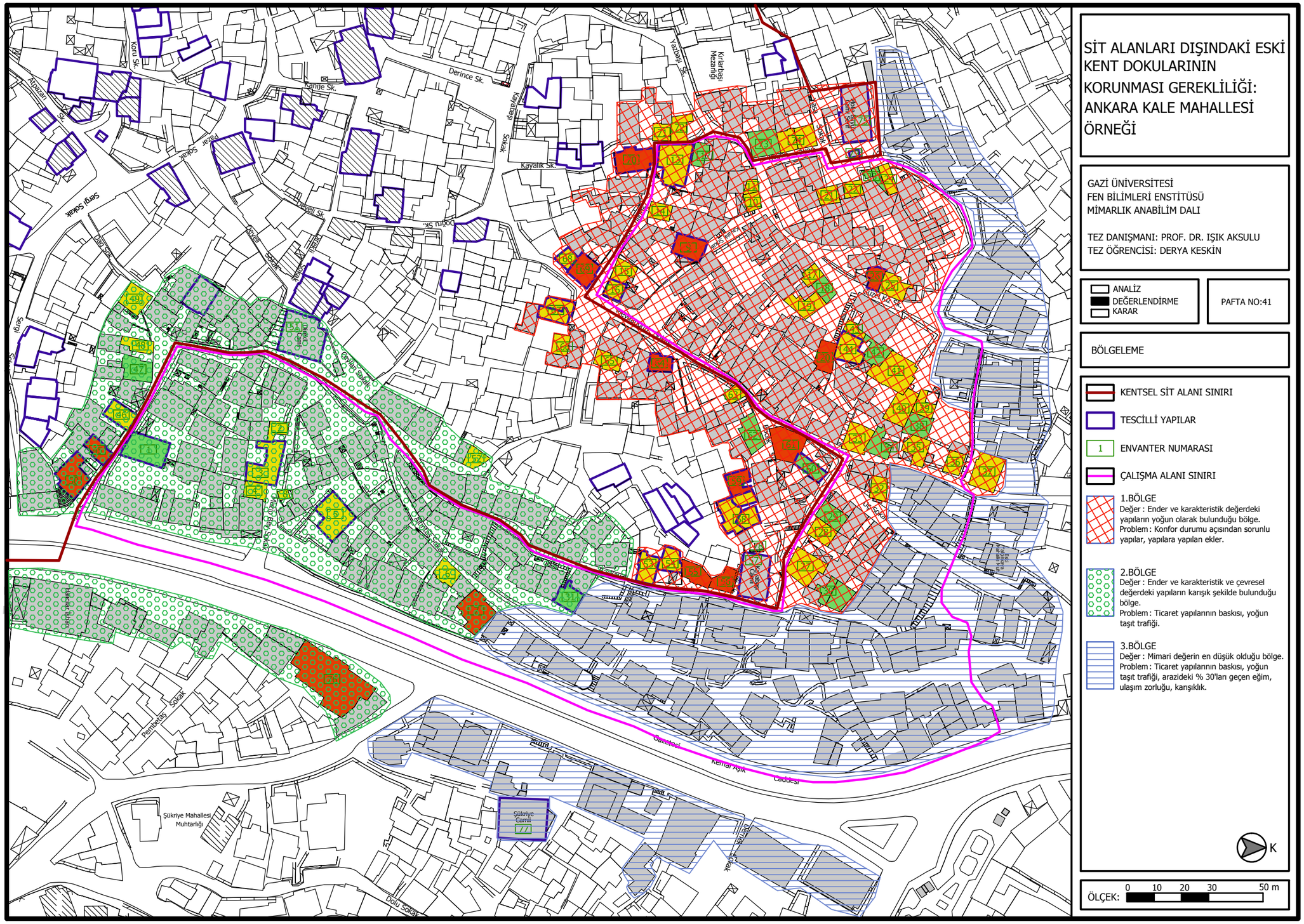
EK-39 Genel değerlendirme

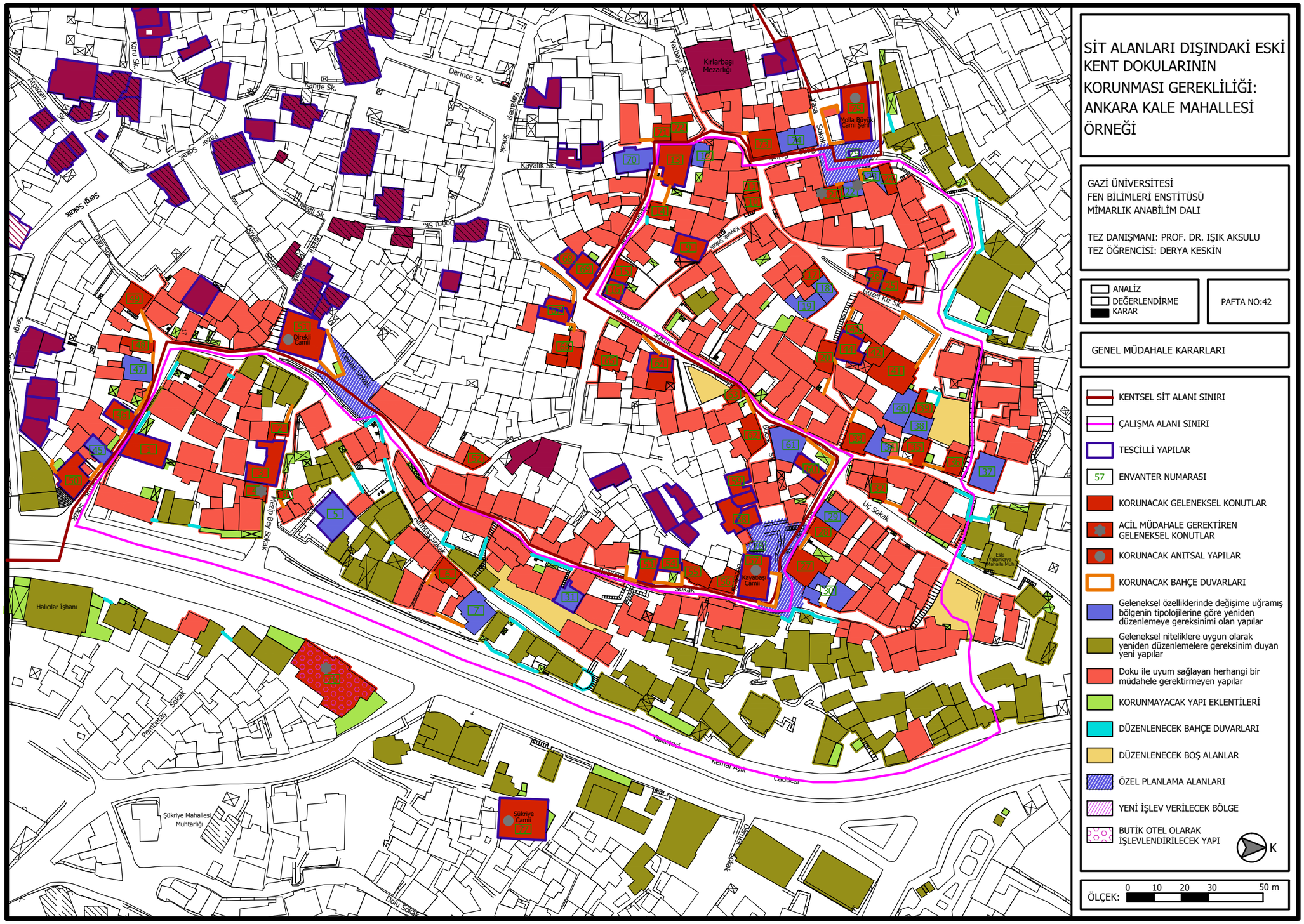
EK-40 Çalışma alanının potansiyelleri ve problemleri

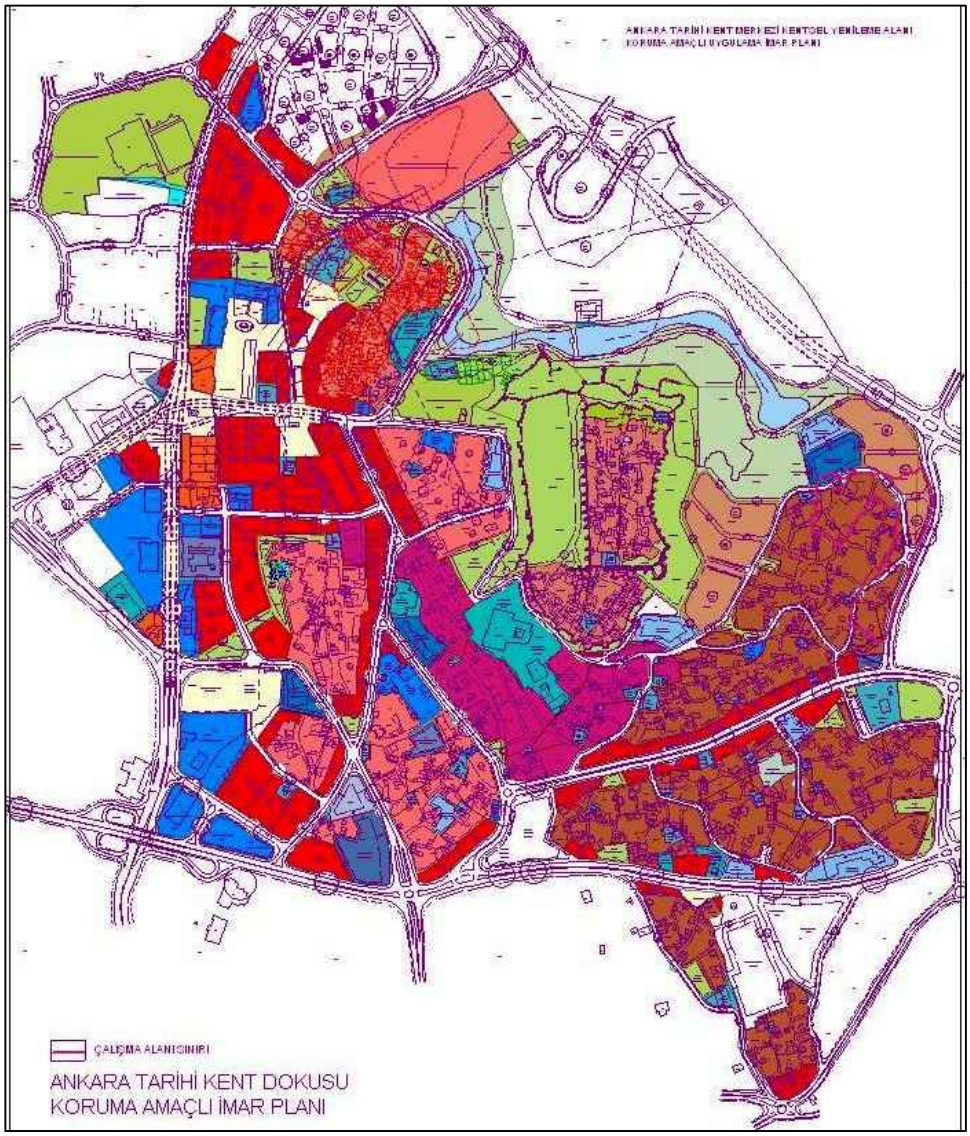
EK-41 Bölgeleme

EK-42 Genel müdahale kararları

Ek-43 Ankara Tarihi Kent Dokusu Koruma Amaçlı İmar Planı

Ek-43 (Devam) Ankara Tarihi Kent Dokusu Koruma Amaçlı İmar Planı

PLAN NOTLARI

MADDE 1-GENEL HÜKÜMLER

1.1. Bu plan kapsamında; 3194 sayılı İmar Kanunu ve Yönetmelikleri, 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 2634 Sayılı Turizmi Teşvik Kanunu, Turizm Tesisleri Yönetmeliği, 2863 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu, Yönetmelikleri ve ilgili diğer mevzuat hükümlerine göre işlem tesis edilir.
1.2. Koruma Bölge Kurulunun proje onayı olmadan, 1/1.000 ölçekli Ankara Tarihi Kent Merkezi Yenileme Alanı Koruma Amaçlı Uygulama İmar Planına göre uygulama yapılamaz.
1.3. Bu plan yürürlüğe girdikten sonra, planlama alanı ile ilgili yapılmış tüm imar planları ve plan değişiklikleri ile plan notları geçersizdir.
1.4. Bu Koruma Amaçlı Uygulama İmar Planının onanmasından Önce, eski imar planlarındaki yapılanma koşulları ve geçiş dönemi yapılanma koşullarına göre alınmış ruhsatlar doğrultusunda yapılmış olan uygulamalara ait ve bu plan ile korunan müktesep haklar saklıdır. Yeniden yapılanma durumunda, bu Koruma Amaçlı İmar Planında tanımlanmış koşullar geçerlidir.
1.5. İmar uygulaması (kazı, hafriyat, vb.) sırasında çıkabilecek kültür varlığı ve arkeolojik kalıntıların çıkması durumunda, kültür varlığının yerinde veya taşınarak kent kültür yaşantısına katılması sağlanacaktır.

MADDE 2- KORUMA HÜKÜMLERİ

2.1. Tescilli taşınmaz kültür varlıkları özgün parselleri ile birlikte korunacaktır.
2.2. Tescilli kültür varlığı parsellerine komşu parsellerde yapılacak yeni yapılarda ve sokak düzenlemelerinde tescilli kültür varlığının parseli içindeki yerleşimi, parsel-kitle ilişkisi ve sokak ile olan özgün ilişkisi, vb. hususlar dikkate alınacaktır.
2.3. Tescilli olmadığı halde mimari özellikleri nedeniyle tescili önerilen korunması gerekli yapılar da dokusu, konumu, gabarisi, cephesi, parseli vb. özellikleri ile korunacaktır.

2.4. Ada bazındaki koruma kararlarının hayata geçirilebilmesi için konuttan turizm ve ticarete kullanım dönüşümlerine izin verilir. Bu kullanım dönüşümleri plandaki fonksiyon alanlarının gerektirdiği kullanım kısıtlamalarına tabidir.
2.5. Tescilli ve tescili önerilen korunmasında gerekli yapılarda yapılacak basit onarımlar haricindeki onarımlar ve değişiklikler ile kullanım dönüşümlerinde koruma bölge kurulunun onayı zorunludur.
2.6. Anıt eser ve sivil mimarlık örneği yapıların yoğun olduğu alanlardaki sokaklarda yol kotları Özgün seviyelerine getirilecektir.
2.7. Arkeolojik ve kentsel sit alanlarında surlar ve sur kalıntıları, kısmen yıkılmış durumdaki anıtsal yapıların kalan kısımları, tarihi duvar, kapı, yer kaplamaları, merdiven, vb. korunacaktır.

MADDE 3- PROJE ALANLARI

3.1. Planda sınırları belirlenen Hacıbayram Cami ve meydanı özel proje alanında yapılacak yeni yapılar, planda yapı adaları üzerinde belirlenen katlar dahilinde olacaktır.
Cami ve meydanı tarif eden eski kent dokusunun kontur ve gabari özellikleriyle yeniden canlandırılması ve mevcut geleneksel konut dokusu ile sürekliliklerinin sağlanması amacına uygun olarak, içinde yaya geçişleri ve meydancıklar olan, tarihi kentsel çevreyi temsil eden bir mekan düzenlemesi yapılacaktır. Yapıların yükseklikleri, çekme mesafeleri, açık ve kapalı çıkmaları, cephe düzenleri, vb. Hususlar 1/500 ve 1/200 ölçekli kentsel tasarım projesinde belirlenecektir. Ayrıca, Hacıbayram Camii restore edilecek olup, ek bölüm kaldırılarak; özgün cami yapısının yüksekliğini geçmeyecek şekilde ilave bir bölüm ile cami ve alanı genişletilecektir. İlave cami yapısı, özgün cami yapısının gabari, cephe düzeni vb. Mimar özellikleri ile uyumlu olarak yapılabilecek olup, projesinde özgün yapıdan bağımsız bir yapı olarak çözülecektir. Projesinde Augustus tapınağı da, çevresindeki arkeolojik kalıntılarla birlikte ziyarete açılacak şekilde yeniden düzenlenecektir.
3.2 Planda sınırları belirlenen "Ulus meydanı ve çevresi özel proje alanı"nda kentsel tasarım projesi yapılarak koruma bölge kurulu onayından sonra uygulama yapılacaktır. Ulus meydanı ve çevresine ait kentsel tasarım ve mimari projelerde;

meydanın 1950'li yıllardan itibaren yapılan yüksek yapılar sonucu Ankara kalesinin oluşturduğu vista'yı kaybederek, Ankara kalesi, Hacıbayram Camii ve çevresindeki tarihi doku ile ilişkisinin koptuğu; Ulus İşhanı'nın yüksek kitlesinin, Sümerbank binasıyle uyum yerine, Anafartalar çarşısı ve gümrük müsteşarlığı binalarıyle birlikte önceki dönemin tüm yapılarını ve mekanlarını yapısal ve kitlesel olarak ezdiği ve dolayısıyla Ankara Kalesi ve Ulus'un istasyon tarafından algılanmasını engellediği hususlara azami ölçüde dikkate alınacaktır. Bu kapsamda, birinci meclis binası karşısındaki "millet bahçesi" ve ikinci meclis binasıyle Ankara Palas arasındaki tarihi mekanlar proje çerçevesinde yeniden yorumlanacak ve Ankara ve Türkiye'nin modern tarihinin gerektirdiği koruma kararları hayata geçirilecektir. Ulus meydanı ve çevresindeki fiziki ve kullanım bakımlarından dönüştürülecek yapılar grubu, ulaşım ilişkileri, meydan bütünlüğü, tarihi çevrenin ruhu ve dokusu korunarak yeniden canlandırılması ve plan açıklama raporunda belirlenen hususlar söz konusu kentsel tasarım projesinde çözülecektir. Kentsel tasarım projesi kapsamında, Ulus meydanına bakan mevcut cephelerde, korunması gerekli dokuya uygun cephe düzenlemesi ve siluet rehabilitasyonu yapılacaktır.

3.3. Özel Proje Alanları: mülkiyeti kamu elinde bulunan veya kamulaştırma ya da diğer yasal yollarla elde edilerek öncelikle yenileme yapılacak alanlarda proje ve uygulamalar kamu tarafından gerçekleştirilecektir. Bu kapsamda;

a) Hacıbayram Camii ve meydanı düzenleme alanı,

b) Takhan Kapalı Çarşı Alanı,

c) Millet Çarşısı,

d) Perakende Ticaret Hali + Minibüs Terminali + Katlı Otopark Alanı,

e) Anadolu Medeniyetleri Müzesi Kültürel Tesis Alanı, Roma Hamamı Arkeolojik Gezi Parkı,

g) Bentderesi Tarihi Rekreasyon Alanı,

h) Ulus İşhanı,

ı) 2576 ve 5869 no'lu adaların bulunduğu alanlar,

j) Akkale Müzesi Ve Çevresi Özel Proje Alanlarıdır.

3.4 Tarihi Ulus Meydanı için plan ile getirilen yer altı ulaşım sistemi ve kavşak çözümleri şematiktir.

3.5 Planda kırmatik olarak gösterilen raylı sistem hattı hazırlanacak olan uygulama projeleri doğrultusunda çözümlenerek uygulanacaktır.

MADDE 4- UYGULAMA HÜKÜMLERİ

4.1 Planlama alanı bütününde

4.1.1 Bayındırlık ve İskan Bakanlığı Afet İşleri Genel Müdürlüğü tarafından onaylı jeolojik ve jeoteknik etüt raporlarına göre uygulama yapılacaktır.

4.1.2 Mimari Proje aşamasında, ruhsata esas olmak üzere parsel ölçeğinde detaylı zemin etütleri yaptırılmadan imar uygulaması yapılamaz.

4.1.3 Kentsel sit alanı içinde yapılacak her türlü hafriyat Müze müdürlüğü kontrolünde yapılacaktır.

4.1.4 Tescilli yapılar ve tescili önerilen korunacak yapıların yola bitişik cephelerinde mevcut yapı sınırlarında zemin kattaki konumu esas alınır; planda gösterilen çıkmalar zemin Üstü katlarda çıkma ve saçak paylarıdır, mevcut durumlarıyla korunacaktır.

4.1.5 Planlama alanı bütününde yeni yapılacak yapılarda mimari estetik açıdan Önerilen kapalı ve açık çıkmalar, çatı katları, eğimden kaynaklanacak iskan edilen ilave katlar ve benzeri mimari uygulama ile düzenlenecek alanlar planda ve plan notlarında tanımlanan emsale dahil olup ilave yapılanma hakkı olarak değerlendirilemez.

4.1.6 Kapalı ve açık çıkmalar çevredeki tescilli ve tescili Önerilen korunması gerekli yapıların çıkmalarıyla uyumlu olacak şekilde koruma bölge kurulunun onayı ile belirlenecek olup planla belirlenen emsale dahildir, açık çıkmalar kapatılamaz.

4.1.7 Yeni yapılarda yapılacak çıkmalarda kültür varlığı bulunan bitişik parseldeki mevcut teşekküle uyulur.

4.1.8 Uygulama yapılacak parsellerde, planda belirlenen sosyal ve teknik altyapı alanlarıyle kentsel donatı alanlarının (yol, yeşil alan, park, çocuk oyun alanı, eğitim ve sağlık tesisleri, resmi kurum alanı, sosyal ve kültürel tesis alanları, teknik hizmet alanları, vb.) Parsel terkleri kamu eline geçmeden uygulama yapılamaz.

4.1.9 Kamu tesis alanlarında (resmi kurum, eğitim, sağlık, kültür, vb) uygulama, çevre yapılanma koşullarına uygun olarak, belediyesi ve koruma bölge kurulunun

onaylayacaşı mimari avan proje doşrultusunda yapılacaktır. Planda yapı düzeni ve kat adedi vaziyet planı ile belirlenecek alanlar için plan notları ile tanımlanan hükümler kamu tesis alanlarında geçerli deşildir.

4.1.10 Korunacak konut alanları (KK) ve konut+turizm alanlarında (KT) asgari parsel büyüklüşü 150 m2 olacaktır. Bu kapsamda hangi parsellerin tevhid edilebileceşi ada vaziyet planında ayrıntılı olarak belirlenecektir. Bitişiş indeki tescilli kültür varlıklarına nedeniyle tevhid edilemeyen 150 m2'nin altındaki parseller başımsız olarak yapılanabilir.

4.1.11 uygulamada plan kararı ile kadastral durum arasında olabilecek kaymalar hata payı kabul edilir ve mevcut durum esas alınır.

4.1.12 Ticaret alanlarında parsel alanının tamamında yer altı otoparkı yapılabilir. Bunun dışındaki alanlarda yer altı otoparkı ada vaziyet planında çözülür.

4.1.13 Uygulamalar terklerden sonra kalan net parsel üzerinden yapılacaktır.

4.1.14 Teras kat ve çekme kat yapılamaz.

4.1.15 Yeni yapılacak yapılarda saçak genişliği asgari 0,60 m olarak uygulanır.

4.1.16 Yeni yapılacak yapılarda çatı eşimi ada vaziyet planında belirlenecektir.

4.1.17 Planda "yenilenecek alan" sınırı getirilen bölgelerde alan bütününde veya etaplar halinde uygulama yapılabilir.

4.1.18 Planda yeşil alan olarak ayrılan alanlarda (rekreasyon alanı hariç) bina yapılamaz. Ancak zorunlu hallerde alanın % 2'sini aşmamak ve toplam 50 m2'yi geçmemek kaydı ile wc trafo, su deposu gibi teknik altyapı kullanımlarına ile ilgili kurumlardan uygun görüşler ve gerekli tedbirler alınmak kaydı ile koruma bölge kurulunca onaylanacak avan proje doşrultusunda uygulama yapılacaktır.

4.2 Yapı düzeni ve kat adedi vaziyet planında belirlenecek alanlar

4.2.1 Söz konusu alanlarda işbu plan çerçevesinde ada bazında vaziyet planı etüdü yapılarak koruma bölge kurulunca onaylanmadan uygulama yapılamaz.

4.2.2 Vaziyet planları ve parselasyon planları, plan bütününde veya en az 1 ada bazında, etaplar halinde yapılabilir.

4.2.3 Bu alanlarda ada içlerinde görsel ve mekansal bütünlüşü olan iç avluların oluşturulması esastır.

4.2.4 Bu adalarda tescilli yapılar haricindeki parsellerde, maksimum taks deşeri 0,60 olup, emsal 1,25'i geçemez. Bu üst sınırlar içinde, parselin büyüklüşü, konumu,

tescili önerilen korunması gerekli ve tescilli yapı parselleri ile fonksiyonel ve görsel ilişkisi gibi kriterler çerçevesinde hazırlanacak ada vaziyet planına göre yükseklik, kat adedi, taks, emsal ve yapının parseldeki yerleşimine koruma bölge kurulunca karar verilir.

4.2.5 Koruma amaçlı imar planı kararlarına aykırı olmamak koşuluyla, ada vaziyet planları ve avan projeler plan müellifi görüşü aranmaksızın belediyesince yapılacak veya yaptırılacaktır.

4.2.6 Bu alanlarda yeni yapılacak yapılar için; yapının yapılacağı parsel ve bitişik parsellerdeki mevcut yapılaşma durumunu, saçak kotlarını, doğal zemin ve oluşmuş yol kotlarını, mevcut cephe ve mimari özellikleri ile peyzaj unsurlarını vb. Gösteren 1/500 veya 1/200 ölçekli halihazır etüt çalışması yapılarak; yeni yapılacak yapının parsel içindeki konumunu, saçak kotunu, cephe düzenini, malzeme kullanımını, çevre düzenlemesini ve çevre ilişkilerini gösteren, ada vaziyet planına uygun, 1/500 veya 1/200 ölçekte vaziyet planı önerisi hazırlanarak ön izin için koruma bölge kurulu ve belediyesine başvurulacaktır. Ön izinde belirlenen esaslar doğrultusunda hazırlanacak mimarlık ve peyzaj uygulama projeleri ile yapının kullanım önerisine koruma bölge kurulunun onayından sonra inşaat izni verilecektir.

4.2.7 Belirlenen yapılanma koşullarına uygun olarak bir parsele l'den fazla yapı yapılabilir. Bu durumda yapıların her birinin taban alanı 90 m2'nin altında olamaz.

4.2.8 Bu alanlarda çatıda bacadan başka çıkıntı yapılamaz.

4.3 Planda yapı düzeni ve kat adedi belirlenen alanlar

4.3.1 Ön bahçe mesafelerinin belirlenmesinde mevcut teşekküle uyulur. Arka bahçe mesafeleri yapı yüksekliğinin yarısı olarak uygulanır. Planla bitişik düzende 10 katlı yapılaşma getirilen parsellerde arka bahçe mesafesi 8 metredir.

4.3.2 Bu alanlarda, bitişik parselinde tescilli yapı bulunması halinde, yeni yapılacak yapıların yüksekliğinde plandaki yapılanma koşulları uygulanmayacak olup, bitişik parseldeki en yüksek tescilli yapının saçak kolu üst sınırı olacak şekilde uygulama yapılacaktır.

4.3.3 Bu planlarda eski tescilli imar parselleri geçerlidir.

MADDE 5- FONKSİYON ALANLAR

5.1 KONUT ALANLARI

5.1.1. KORUNACAK KONUT ALANLARI (KK)

5.1.1.1 Korunacak konut alanı olarak düzenlenmiş alanlarda; altyapı iyileştirmesi, çevre düzenlemesi ve planın bütünsel olarak değerlendirilmesi için doku, ada, açık alan ve sokaklara ilişkin kararlar içerisinde yapılaşma düzeni, yol hizalarına bina hizalanı, yaklaşma sınırları, yapı ve parsellere ilişkin kararlar içerisinde korunması gerekli kültür ve tabiat varlığı ile parseline ilişkin koruma, müdahale biçimleri ve cephe, plan ve malzeme gibi öncelikleri, parsellerde yer alacak yeni yapı ve düzenlemelere ilişkin yapı konumlandırılması, yapı koşulları, ifraz/tevhid, kuyulandırma ve arsa düzenleme esasları, mevcut kültür varlığı niteliğinde olmayan yapılara ilişkin müdahale biçimleri, kullanım/işlevsel kararlar ve yeni yapılaşmaya ilişkin yapının konumlandırılması, yapı çevresinin düzenlenmesi ve yeni yapılacak kütle ekleri ile avlulara ilişkin boyut ve kullanım kararlarının 1/500 ölçekte verilmiş olması koşulu sağlandıktan sonra, perakende ticaret, turizme yönelik ticari ve kültürel kullanımlar (lokanta, kafeterya, sergi salonu, pansiyon, misafirhane, vb.) Yer alabilir.

5.1.1.2 Tescilli yapılarda konut kullanımının dışında pansiyon kullanımına da izin verilir. Söz konusu yapılara ilişkin kullanım dönüşümlerine, rölöve, restitüsyon ve restorasyon projeleri ile birlikte koruma bölge kurulu onay vermeden uygulama yapılamaz.

5.1.2 YENİLENECEK KONUT ALANLARI (YKA)

5.1.2.1 Yenilenecek konut alanlarında plan ile belirlenen koşullara uygun olmak kaydıyla yapılacak düzenlemeler mimari avan projesi ile teklif edilecek olup koruma bölge kurulu onayından sonra uygulama yapılacaktır.

5.1.2.2 Yenilenecek konut alanlarında bir parsele l'den fazla bina yapılmasına halinde mimari avan proje doğrultusunda ayrık, ikiz veya blok düzende uygulama yapılabilir.

5.1.2.3 Bu alanlarda min. Ön bahçe mesafesi 5 metre, yan bahçe mesafesi 3 metre ve arka bahçe mesafesi H/2'dir.

5.1.3 KONUT+TURİZM ALANLARI

5.1.3.1 Hacıbayram bölgesi konut+turizm alanında (HBKT), konut, pansiyon, sergi evleri, butik oteller, misafirhaneler, vb. Turizme yönelik kullanımlara izin verilir.

5.1.3.2 Hacıbayram bölgesi konut+turizm alanında (HBKT) yapılmak olan 18. Madde ve diğer imar uygulamalarına esas oluşturan imar planında herhangi bir değişiklik yok ise, eski imar planı koşulları geçerlidir. Bu planda değişiklik olan yerlerde, planın 4.2 maddesi koşullan geçerlidir.

5.1.3.3 Kale içi konut+turizm alanında (KKT), konut, pansiyon, sergi evleri, butik oteller, misafirhaneler, lokanta, kafeterya, kültür ve sanat atölyeleri, turizm acentesi, gezgin kulüpleri, kitabevi vb. turizme yönelik diğer kullanımlar da yer alır.

5.2 TİCARET ALANLARI

5.2.1 Ticaret alanları

5.2.1.1 Bu alanlarda günübirlik, haftalık ve aylık ihtiyaçlara cevap verecek ofis, muayenehane, işhanı, pasaj tipi çarşı, tiyatro, müze, kütüphane, sergi salonu, lokanta, kafeterya, banka, finans kurumları, konaklama tesisi, mağaza, sağlık, eğitim tesisleri vb. yer alabilir.

5.2.1.2 Bina köşe kotlarının ortalaması ±0.00 kotudur.

5.2.1.3 Çatıda asansör kulesi ve tesisat bölümü dışında fonksiyonlar yer alamaz.

5.2.2 TAŞHAN KAPALI ÇARŞISI

5.2.2.1 Taşhan kapalı çarşısı için hazırlanacak mimari avan proje yapılıp koruma bölge kurulu ve belediyesince onaylanmadan uygulama yapılamaz. Çarşı ile meydan arasındaki ilişkinin kurulabilmesi amacıyla, bu mimari avan proje, Ulus meydanı ve çevresi kentsel tasarım projesi tamamlandıktan sonra hazırlanır.

5.2.2.2 Mimari avan projede; Ulus işhanı yapısı, Ulus meydanı, tescilli yapılar ve sulu han ile bütünleşen bir tasarım yapılacaktır. Kapalı çarşı yapı grubu içinde geleneksel türk çarşısının "hanlardan oluşan birimleri oluşturulacaktır.

5.2.2.3 Mimari avan projede eski "hal" binasının mimari özellikleri korunarak sulu han önüne açılan bir arasta halinde yeni çarşı yapısı ile bütünleştirilecektir.

5.2.2.4 Kapalı çarşı alanındaki mevcut cadde ve sokaklar, avan projede, yaya ve/veya belli zamanlarda servis amaçlı araç trafiğine açık olacak şekilde korunacaktır.

Çarkın fiziki bütünlüğü 2. ve 3. Katlarda sokak ve caddelerin üstünde yapılacak geçitlerle sağlanacaktır.

5.2.2.5 Maksimum 5 kat (zemin+ 4 kat) yapılaşma olacaktır.

5.2.2.6 kapalı çarkın bütünü içinde mimari avan projesinde çözülmek koşuluyla trafo vb. Teknik altyapı tesislerine yer verilebilir.

5.2.2.7 planda belirlenen sınırlar içinde kalmak koşuluyla, mimari avan projede 3 katlı yer altı otoparkı düzenlenecektir.

5.2.3 MİLLET ÇARŞISI

5.2.3.1 Millet çarşısı için hazırlanacak mimari avan proje yapılıp koruma bölge kurulu ve belediyesince onaylanmadan uygulama yapılamaz. Çarşı ile meydan ve millet bahçesi arasındaki ilişkinin kurulabilmesi amacıyla, bu mimari avan proje, Ulus meydanı ve çevresi kentsel tasarım projesi tamamlandıktan sonra hazırlanır.

5.2.3.2 Yer altı ulaşım sistemi, transfer merkezi, yer altı otoparkı ve metro bağlantısı millet çarşısı mimari avan projesine entegre edilerek çözülecektir.

5.2.3.3 Maksimum 4 kat yapılaşma olacaktır.

5.2.4 Perakende hali + minibüs terminali + katlı otopark

5.2.4.1 Bu alanda, mimari avan proje doğrultusunda belirlenecek kütlelerden oluşan yapı bütünü içerisinde; perakende hali, minibüs terminali ve katlı otopark alanları yer alacaktır.

5.2.4.2 Planda belirlenen yapılanma koşullarına uygun olarak mimari avan projesinde çözümü yapılacak yapının "hal" olarak kullanılacak bölümlerinde toptan ve perakende gıda maddeleri ticareti birimleri, sosyo kültürel tesisler (kreş, aile yaşam merkezi, gençlik merkezi, lokal, dernek, vb.) yer alabilir.

5.2.4.3 Minibüs terminali olarak kullanılacak bölümlerinde, tarihi kent merkezine servis yapan minibüslerin kapasiteleri paralelinde minibüs duraklan, servis birimleri, alanın ihtiyacını karşılamaya yönelik akaryakıt pompalan vb. yer alabilir.

5.2.4.4 Katlı otopark alanında, alanın ve bölgenin otopark ihtiyacını karşılayacak kapasitede otopark çözümlenecektir.

5.2.4.5 Kot alma noktası, alanın cephe aldığı araç yollarının kotu ortalamasıdır.

5.2.4.6 Eğimden kazanılan katlar emsale dahil değildir.

5.2.4.7 Uygulama projesi ve yapım aşamalarında parsel bazında yapılacak ayrıntılı jeolojik jeoteknik etütlere uyulacaktır.

5.2.5 Tarihi Ticaret Alam (Tl)

5.2.5.1 Küçük ölçekli geleneksel el zanaatları atölyeleri ile sergi satış birimleri, kültür ve turizme yönelik her türlü sergi satış birimleri, kültür ve sanat atölyeleri, küçük Ölçekli lokanta ve kafeteryalar, züccaciye, tuhafiye, manifatura, hamam vb. Kullanımlar yer alabilir.

5.2.5.2 Makina, mobilya, akaryakıt vb. olumsuz çevresel etkileri olanlar dışında kalan perakende ticaret birimleri yer alabilir.

5.2.5.3 Bu alanda imalathane ve depolar ile büyük mağazalar ve alışveriş merkezleri yer alamaz. 5.2.5.4 gürültü ve sarsıntı yapabilecek donanım gerektiren imalathaneler ile tescilli ve tescili önerilen korunması gerekli yapıların cephe düzeninde bozulmaya ve strüktür sisteminde hasara yol açabilecek, yoğun servis aracı kullanımı gerektirecek imalat ve ticaret birimleri yer alamaz.

5.2.5.5 Ada içlerinde ortak kullanım alanlarına bakan cephelerde ticari birimler yer alabilir.

5.2.5.6 Tescilli yapıların restorasyonu ve yeni yapıların yapılmasında, küçük parseller üzerinde bitişik düzende oluşan mevcut yapı dokusunun bozulmaması esastır.

5.2.5.7 Özgün sokak dokusu korunarak, sokakların tarihi niteliğine uygun kaplama yapılacak ve yaya ağırlıklı düzenlenecektir.

5.2.6 Turizm+ticaret alanları (T2)

5.2.6.1 Lokanta, kafeterya, otel, pansiyon, vb. Her türlü turistik ve perakende ticaret kullanımları yer alabilir.

5.2.6.2 İmalathane ve depolar yer alamaz.

5.2.6.3 Bu alanlarda, üzerinde tescilli yapı bulunan parsellerin dışındaki parsellerde uygulamaya esas asgari parsel büyüklüğü 200 m2 olacaktır. Ada bazında yapılacak etüdler ve vaziyet planları yapılarak; asgari parsel büyüklüğü kartının fiziki çevre koşulları oluşturulacak ve pasaj, arka bahçe, ada içi düzenlemeleri, uygun yapıların birlikte ele alınacağı düzenlemelere imkan sağlanacaktır. Bitişiğindeki tescilli kültür varlıklarının nedeniyle tevhid edilemeyen 200 m2'nin altındaki parseller bağımsız olarak yapılanabilir.

5.2.6.4 Bu alanlarda yapı düzeni verilmemiş imar adalarında imar uygulaması yapılmadan önce geçerli olan kadastro mülkiyete göre mevcut dokuyu koruyarak imar uygulaması yapılacaktır.

5.2.7 Turistik Tesis Alanı (TT)

5.2.7.1 Tarihi merkezdeki kültür ve turizm gelişmelerinin doğuracağı kongre ve konaklama ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik olarak düzenlenen turistik tesis alanlarında yapılar mevcut halleriyle korunacaktır.

5.2.7.2 Ulus ışık hanında, çevresindeki diğer yapılar ile kentsel açık alanlara referans oluşturduğu dikkate alınarak, kullanım dönüşümü için hazırlanacak mimari projeler, kentsel tasarım projelerinin tamamlanmasından sonra yapılır.

5.3 Arkeolojik gezi parkları

5.3.1 Planda arkeolojik gezi parkı olarak düzenlenen alanlarda kentsel tasarım projeleri yapılır ve koruma bölge kurulunun onayından sonra uygulamaya geçilir.

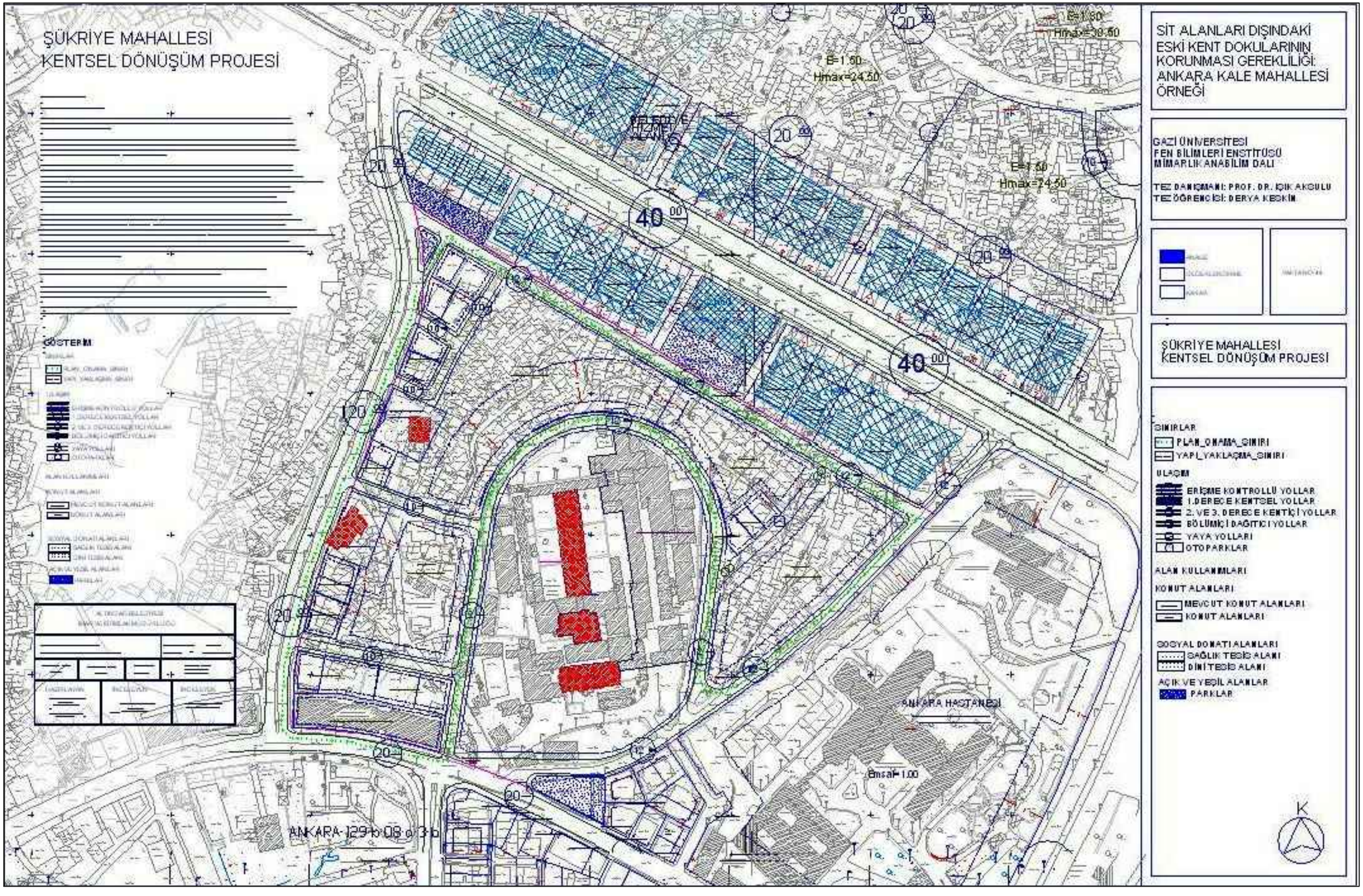
5.3.2 Alanın ziyaretlere açılması amacına yönelik olarak kentsel tasarım projesi, yumuşak ve sert zemin düzenlemeleri, yaya dolaşım alanları, seyir alanları, yapılacak günübirlik servis yapılan, aydınlatma ve diğer çevre düzenleme detaylarını içerecektir.

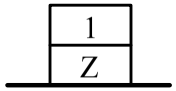
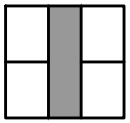
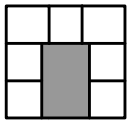
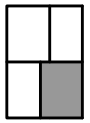
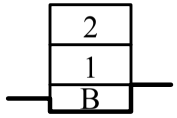
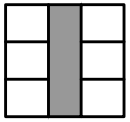
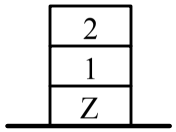
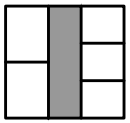
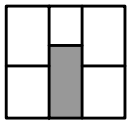
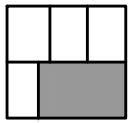
5.3.3 Arkeolojik değerleri koruma amacıyla, arkeolojik sit alanlarının kent ile bütünleşmesini sağlamaya yönelik olarak ve kamu yararına yapılacak her türlü düzenleme çalışmasında, arkeolojik verinin korunması ve kazıların koruma bölge kurulunca belirlenen koşullarda sürdürülebilmesi için gerekli tedbirler alınacaktır.

5.4 REKREASYON ALANLARI

5.4.1 Rekreasyon alanlarında doğayı tahrip etmeyen, doğa ve tarihi çevre ile uyumlu, yüzeysel temelli, hafif ve sökülüp takılabilir malzemeler kullanılması kaydı ile taks: 0,02 ve maksimum h: 4,50 metre olacak şekilde, çay bahçesi, kır lokantası, büfe, wc ve benzeri günübirlik kullanımlar ve açık alan düzenlemeleri yer alabilir. Bunların yerleri, biçimleri ve çevre düzenlemeleri 1/500 ve/veya 1/200 ölçekli kentsel tasarım projelerinde belirlenecektir.

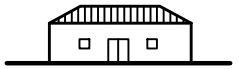
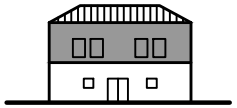
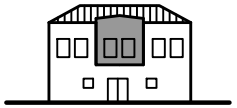
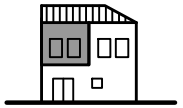
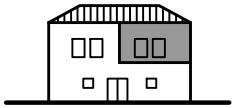
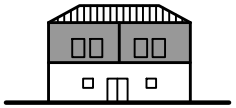
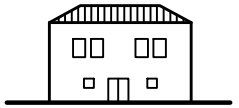
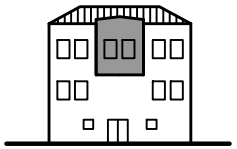
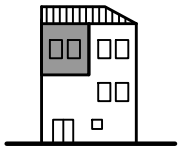
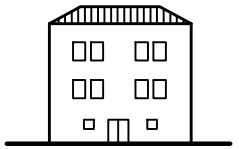
Ek-44 Şükriye Mahallesi Kentsel Dönüşüm Projesi

PLAN TİPOLOJİSİ							
Kat Adeti	İÇ SOFALI		DIŞ SOFALI				
	İki kollu odalı	U şeklinde odalı	Sıra odalı				Köşe sofalı
			Tek odalı	İki odalı	Üç odalı	Dört odalı	
 İki katlı							
 Bodrum+2 katlı							
 Üç katlı							

Ek-46 Cephe tipolojisi

CEPHE TİPOLOJİSİ						
Kat Adeti	ÇIKMALI					ÇIKMASIZ
	TÜM KATTA	ORTADA	TEK YAN	TESTERE		
				Tek testere	Çift testere	
Z Bir katlı						
1 Z İki katlı						
2 1 Z Üç katlı						

Çıkma

Ek-47 Kültür Bakanlığı Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurul Başkanlığı'nın 12.4.1980 ve A-2167 sayılı kararı

T.C.
KÜLTÜR BAKANLIĞI
GAYRİMENKUL ESKİ ESERLER ve ANITLAR
YÜKSEK KURULU BAŞKANLIĞI

KARAR

Toplantı No. ve Tarihi : 315,12.4.1980
Karar No. ve Tarihi : A-2167,12.4.1980

Toplantı yeri : İSTANBUL

Kurulumuzun 14.10.1972 gün ve 6691 sayılı kararında;1/5000 ölçekli haritasında belirtilen Ankara Protokol Alanında ilgili Kuruluşlarca tespit çalışmaları ve planlama kararları geliştirilmesi isteğine bağlı olarak Kültür Bakanlığı, ve Ankara Belediyesinin yaptığı araştırma,inceleme ve değerlendirme sonucu düzenlenen Ankara Eski Kent Dokusu Seçit Dönemi Koruma ve Geliştirme plan ve hükümleri Üzerinde 7.4.1980 günlü protokol ile Kültür Bakanlığı, İmar ve İskan Bakanlığı ve Ankara Belediyesi ilgililerince mütabakat sağlanmış olmakla,Kültür Bakanlığı,Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğünün 10.4.1980 gün ve 2076 s yılı yazısı ile Kurulumuza iletilmiş bulunan yazı ve ekleri olan tespit fişleri,1/1000 ölçekli (7 pafta)plan ve plan hükümleri incelendi,yapılan müzakeresi sonucunda;

Kültür Bakanlığınca,eski eser tespitlerinin,SİT alanı sınırlarının,seçit dönemi koruma ve değerlendirme ölçülerinin Kurulumuza getirilmesinin ve bu yönde Ankara Eski Kent Dokusunun bütünlüğünün korunması,koruma amaçlı imar planını yapmayı üstlenmiş bulunan Ankara Belediyesine gerekli ön görüşlerin verilebilmesi olanağının yaratılmasının Kurulumuzca olumlu karşılandığına,ekli listede belirtilen tespit ve belgelemeleri yapılan yapıların korunması gerekli eski eser olarak tesciline,

Ekli 1/1000 (7 pafta)ölçekli haritalarda gösterilen Kentsel ve Arkeolojik SİT alanlarının tescilinin uygun olduğuna,bu SİT alanları içinde her türlü yapılaşma koşullarına ve SİT alanlarının korunmasına dönük"Ankara Eski Kent Dokusu Seçit Dönemi Koruma ve Geliştirme Planına"hükümlerinin uygun olduğuna ve ekli haritalar ile birlikte bir bütün olarak uygulanmasına,

Koruma amaçlı imar planı yapılana kadar SİT sınırlarındaki yeni yapılaşma isteklerine bu kararımızda belirtilen yapılaşma hükümlerine göre ve hükümlerin 4.1.19-maddesi esaslarına göre Belediyesince düzenlenecek ve Kültür Bakanlığınca onaylanacak,tip projeler esaslarına göre ve plan hükümlerinin,tescil liste-

./..

Ek-47 (Devam) Kültür Bakanlığı Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurul Başkanlığı'nın 12.4.1980 ve A-2167 sayılı kararı

T.C.

KÜLTÜR BAKANLIĞI

GAYRİMENKUL ESKİ ESERLER ve ANITLAR

YÜKSEK KURULU BAŞKANLIĞI

K A R A R

-2-

Toplantı yeri:

Toplantı No.ve Tarihi : 315, 12.4.1980

K A R A R No.ve Tarihi: A-2167, 12.4.1980

Isparta, Ankara eski Kent dokusu Koruma, Geliştirme planına esas olan araştırma inceleme raporunun ve 7.4.1980 tarihli protokolun hükümlerine göre Belediyece izin verilebileceğine, SİT alanı içinde plan yapılmadan ve yapılar hakkında Kurul kararı alınmadan uygulama yapılarak bazı eski eserlerin yok olmasına neden olanlar hakkında yasal kovuşturma açılmasının kaydıyla ve eski 1/1000 ölçekli haritalarla ilgili İmar ve İskan Bakanlığına, Belediyesine, Valiliğe, Köy Hizmetlerine, Tapu Kadastro Genel Müdürlüğüne iletilmesine 1710 ve 5805 sayılı yasalara dayanılarak karar verildi.

Prof. Oktay Aslanapa

Aslı Güneş

GÜNEŞ

Şube Müdürü

BAŞKAN

BAŞKANVEKİLİ

Üye	Üye	Üye	Üye	Üye
Akozan(Feridun)	Aktepe(Münir)	Akurgal(Ekrem)	Alkım(Bahadır)	Alsaç(Orhan)
Üye	Üye	Üye	Üye	Üye
Serdaroğlu(Ümit)	Eyice(Semavi)	Kızıcoğlu(Fahrettin) Bulunmadı	Kuban(Doğan) Bulunmadı	Kuran(Aptullah)
Üye	Üye	Üye	Üye	Üye
Biler(Remin)	Ögel(Semra)	Erder(Cevat) Bulunmadı	Tayla(Hüsrev)	Tandoğan(Rıfat)
Üye	Üye	Üye	Üye	Üye
Kültür Müsteşarı Temsilcisi Bilgiç	Vak.Gn.Müdürü Kontrolör Osman	Eski Eserler ve Müzeler Gn.Müd. Vekili Tarık Tardioğlu	Turizm Gn.Müdürü Ömer Faruk Soyer	Plânlama ve İmar Gn.Müdürü Erdem Kırdar
Üye	Bulunmadı			

Sınıf Sayısı 6.5.1980 A/A3

Ek-47 (Devam) Kültür Bakanlığı Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurul Başkanlığı'nın 12.4.1980 ve A-2167 sayılı kararı

T. C.
KÜLTÜR BAKANLIĞI
GAYRİMENKUL ESKİ ESERLER ve ANITLAR
YÜKSEK KURULU BAŞKANLIĞI

K A R A R

Toplantı No. ve Tarihi : 315,12.4.1980
Karar No. ve Tarihi : A-2167,12.4.1980

Toplantı yeri : İSTANBUL

ANKARA ESKİ KENT DOKUSU GEÇİT DÖNEMİ KORUMA VE GELİŞTİRME PLAN KORUMA KARARI:

1.0 ANKARA ESKİ KENT DOKUSU SİT ALANLARI TESPİTİ

Ankara Eski Kent Dokusunun ve Kent bütünlüğün konut,ticari,kültürel gereksinmelerini karşılamadaki rolü tarihi,Arkeolojik değerleri ve sivil mimarlık örnekleri ile geçmişin Sosyal-Ekonomik yaşantısını yansıtan konut alanları sahipliliği ve potansiyeli göz önüne alınarak bu değerlerin korunmaları ve gelecek kuşaklara iletilmeleri için ekli 1/1000 ölçekli (7 pafta)haritasında belirtilen Kentsel SİT(1.derece KENTSEL SİT,2.derece Kentsel Sit.,3.derece Kentsel SİT) Arkeolojik SİT ve SİT alanı koruma bölgesi ile Kale çevresi alanları saptanmıştır.

2.0 PLANLAMA İLKELERİ

2.1.Ankara Eski Kent Dokusu SİT sınırları içinde yürürlükte olan bütün imar uygulama planları,mevzii imar planları ve kararlarının"Ankara Eski Kent Dokusu Geçit Dönemi Koruma ve Geliştirme Planı"hükümlerine aykırı olmayan kısımlar uygulanacaktır.

2.2.Ankara Eski Kent Dokusu SİT alanlarını kapsayan koruma amaçlı imar planı yapılıp Kültür Bakanlığı ve Anıtlar Yüksek Kurulu görüş ve kararı alınıp İmar ve İskan Bakanlığınca onanıncaya kadar bu "Eski Kent Dokusu Geçit Dönemi Koruma ve Geliştirme Planı"hükümleri uygulanacaktır.

2.3. 28.9.1973 gün ve 16413 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan çatı veya çekme katların tam kata çıkarılması ile ilgili ek yönetmelik ve İmar ve İskan Bakanlığınca bu konuda açıklamalı 98 sayılı genelge hükümleri geçerli değildir.Ankara Belediyesi İmar Yönetmeliğinin bu SİT alanı sınırları içinde Koruma-Geliştirme plan hükümlerine aykırı olmayan kısımları uygulanabilecektir.

2.4-Ankara Kentsel ve Arkeolojik SİT alanlarının sınırlarını belirleyen 1/1000 ölçekli haritalar ile Eski Kent Dokusu Geçit Dönemi Koruma ve Geliştirme Planı hükümleri ve kararları ile bir bütündür.Koruma amaçlı imar planı yapılıncaya kadar birlikte uygulanır.Bu SİT alanları ve planlama hükümleri 1/1000 ölçekli koruma amaçlı imar planı uygulamasında Ankara Belediyesi ve İmar ve İskan Bakanlığınca gözönünde bulundurularak bütünleştirilecektir.

2.5.Ankara Eski Kent Dokusu Geçit Dönemi Koruma ve Geliştirme Plan hükümlerine uygun olmak koşuluyla SİT alanları içinde, belediyece düzenlenecek İmar

Ek-47 (Devam) Kültür Bakanlığı Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurul Başkanlığı'nın 12.4.1980 ve A-2167 sayılı kararı

T. C.
KÜLTÜR BAKANLIĞI
GAYRİMENKUL ESKİ ESERLER ve ANITLAR
YÜKSEK KURULU BAŞKANLIĞI

KARAR

Toplantı No. ve Tarihi : 315, 12.4.1980 — Toplantı yeri :
Karar No. ve Tarihi : A-2167, 12.4.1980 — İSTANBUL

1710-5805 SAYILI YASALAR UYARINCA ANITLAR YÜKSEK KURULUNUN 12.4.1980 TARİH, A-A- 2167 SAYILI KARARIYLA ANKARA İL MERKEZİNDEKİ KORUNMASI GEREKLİ ESKİ ESERLER LİSTESİ:

Sa. No:	Adı :	Adresi:
1-	Konut —	- Ankara il merkezi, Oğuz Mah. Tilkicioğlu Sok. No: 2, Ç.3
2-	" —	- " , Oğuz Mah. Tilkicioğlu Sok. No: 4, Ç.2
3-	" —	- " , Oğuz Mah. Tilkicioğlu Sok. No: 6, Ç.2
4-	" —	- " , Oğuz Mah. Ilıca Sok. No: 4,6, Ç.2
5-	Havı Ayvaz Camii.	" , Oğuz Mah. Tilkicioğlu Sok. No: 3, A.2
6-	Konut —	- " , Oğuz Mah. Uzunyayla Sok. No: 8, Ç.2
7-	" —	- " , Oğuz Mah, Uzunyayla Sok. No: 2, Ç.2
8-	" —	- " , Oğuz Mah. Basamaklı Sok. No: 14, Ç.3
9-	" —	- " , Oğuz Mah. Basamaklı Sok. No: 11, Ç.2
10-	" —	- " , Alpaslan Mah. Öz Sok. No: 4, Ç.2
11-	" —	- " , Oğuz Mah. Tilkicioğlu Sok. No: 1, Ç.2
12-	" —	- " , Alpaslan Mah. Divan Sok. No: 28, Ç.2
13-	" —	- " , Alpaslan Mah. Divan Sok. No: 27, Ç.2
14-	" —	- " , Alpaslan Mah. Divan Sok. No: 29, Ç.2
15-	" —	- " , Akalar Mah. Hamamarkası Sok. No:4,6,Ç.2
16-	" —	- " , Alpaslan Mah. Göztepe Sok. No: 1, Ç.2
17-	" —	- " , Alpaslan Mah. Göztepe Sok. No: 2, Ç.2
18-	" —	- " , Alpaslan Mah. Göztepe Sok. No: 17, Ç.2
19-	" —	- " , Alpaslan Mah. Tekin Sok. No: 6,6/A, Ç.2
20-	Nadiye Hanım Çeşmesi	- " , Alpaslan Mah. Tekin Sok. Ç.2
21-	Konut —	- " , Alpaslan Mah. Pener Sok. No: 7, Ç.3
22-	" —	- " , Alpaslan Mah. Baş Sok. No: 6, Ç.2
23-	" —	- " , Alpaslan Mah. Baş Sok. No: 8, Ç.2
24-	" —	- " , Alpaslan Mah. Gebze Sok. No: 10, Ç.2
25-	Hacı Halil Mescidi.	- " , Alpaslan Mah. Gebze Sok. No: 3, A.2

Ek-47 (Devam) Kültür Bakanlığı Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurul Başkanlığı'nın 12.4.1980 ve A-2167 sayılı kararı

T.C
KÜLTÜR BAKANLIĞI
GAYRİMENKUL ESKİ ESERLER ve ANITLAR
YÜKSEK KURULU BAŞKANLIĞI

KARAR

Toplantı No. ve Tarihi : 315, 12.4.1980
Karar No. ve Tarihi : A-2167,12.4.1980 -6- Toplantı yeri : İSTANBUL

Sı no:	Adı:	Adresi:
122-	Hacı İlyas Camii. +	Ankara İl Merkezi, Hacettepe Üniversitesi Alanı içinde A.2
123-	Mukaddem Camii +	" , Hacettepe, Talatpaşa Bulvarı A.2
124-	Hacı Poyraz Mescidi. +	" , Hacettepe, Üniversitesi Alanı içinde, A 2
125-	Konut -	" , Demirtaş Mah. Hamamönü Sok. No:4,Ç.3
126-	" -	" , Demirtaş Mah. Karalar Sok. No:27,Ç.2
127-	Hacı Musa Camii +	" , Eskiyol Sok. No: 44, A.2
128-	Konut -	" , Çeşme Mah. Ceylan Sok. No:17, Ç.3
129-	Hacı Ahmet Çeşmesi. +	" , Çeşme Mah. Ceylan Sok. Ç.3
130-	Konut -	" , Nazımbey Mah. Hartuç Sok. No:4,Ç.3
131-	" -	" , Nazımbey Mah. Hartuç Sok. No: 6,Ç.3
132-	" -	" , Nazımbey Mah. Sergi Sok.No:7,Ç.2
133-	" -	" , Nazımbey Mah. Atpazarı Sok.No:74,Ç.2
134-	" -	" , Nazımbey Mah. Atpazarı Sok. No:13,Ç.2
135-	" -	" , Nazımbey Mah. Atpazarı Sok. No:59,Ç.2
136-	Saraç Sinan Mescidi.+ -	" , Başkır Mah. Berberler Sok. No:26,A.2
137-	Su Hazinesi-+	" , Başkır Mah. Berberler Sok.Ç.2
138-	Konut -	" , Başkır Mah. Berberler Sok. No: 11, Ç.2
139-	" -	" , Başkır Mah. Berberler Sok.No:24,Ç.2
140-	Direkli Camii +	" , Çeşme Mah. Meveli Sok. No:16,A.2
141-	Konut -	" , Çeşme Mah. Direkli Sok. No:11,Ç.2
142-	" -	" , Çeşme Mah. Doğru Sok.No:10,Ç.2
143-	" -	" , Başkır Mah. Akardere Sok. No:5,Ç.2
144-	Kazım bey Çeşmesi. +	" , Koyabağı Mah. Koyabağı Sok. Ç.3
145-	Konut -	" , Yalçınkaya Mah. Kayalık Sok. No:5,Ç.2

..(..

Ek-47 (Devam) Kültür Bakanlığı Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurul Başkanlığı'nın 12.4.1980 ve A-2167 sayılı kararı

T. C.
KÜLTÜR BAKANLIĞI
GAYRİMENKUL ESKİ ESERLER ve ANITLAR
YÜKSEK KURULU BAŞKANLIĞI

KARAR

Toplantı No. ve Tarihi : 315,12.4.1980 -7- Toplantı yeri : İSTANBUL
Karar No. ve Tarihi : A-2167,12.4.1980

Sı.No:	Adı	:	Adresi	:
146-	Molla Büyük Camii +	Ankara İl Merkezi,	Kayabaşı Mah.Yasa Sok.A.2	
147-	Molla Büyük Çeşmesi +	"	"	Pazar Mah.Yasa Sok.Ç.3
148-	Konut -	"	"	Yalçınkaya Mah.Yanbaşı Sok.No:11,Ç.2
149-	" -	"	"	Yalçınkaya Mah.Kayabaşı Sok.No:37,Ç.3
150-	" -	"	"	Başkır Mah.Derince Sok.No:6,Ç.2
151-	" -	"	"	Başkır Mah.Derince Sok.No:10,Ç.2
152-	" -	"	"	Başkır Mah.Yasa Sok.No:18,Ç.2
153-	" -	"	"	Çeşme Mah.Pazar Sok.No:7,Ç.2
154-	" -	"	"	Çeşme Mah.Pazar Sok.No:18,Ç.2
155-	Altı Ayaklı Çeşme +	"	"	Akbaş Mah.Akdağ Sok.Ç.2
156-	Konut -	"	"	Nazımbey Mah.Merdivenli Sok.No:19,Ç.2
157-	" -	"	"	Nazımbey Mah.Merdivenli Sok.No:13,Ç.3
158-	Gecik Mescidi +	"	"	Akbaş Mah.Ulucanlar Cad.A.2
159-	Gecik Çeşmesi +	"	"	Akbaş Mah.Ulucanlar Cad.Ç.2
160-	Konut -	"	"	Akbaş Mah.Hacettepe Sok.No:6,Ç.2
161-	" -	"	"	Akbaş Mah.Hacettepe Sok.No:4,Ç.2
162-	" -	"	"	Akbaş Mah.Eryokuş Sok.No:9,Ç.2
163-	" -	"	"	Akbaş Mah.Mermerli Sok.No:8,Ç.2
164-	" -	"	"	Pazar Mah.Mete Sok.No:22,Ç.2
165-	" -	"	"	Pazar Mah.İnöl Sok.No:25,Ç.2
166-	" -	"	"	Pazar Mah.Kayseri Sok.No:7,Ç.2
167-	" -	"	"	Pazar Mah.Atpazarı Sok.No:31,Ç.3
168-	Kesikbaş Türbesi +	"	"	Pazar Mah.Atpazarı Sok.No:2,A.2
169-	Ahi Şerafettin (Aslanhane) Külli-	"	"	Pazar Mah.Cami Sok.No:30,A.1

Ek-47 (Devam) Kültür Bakanlığı Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurul Başkanlığı'nın 12.4.1980 ve A-2167 sayılı kararı

T.C.

K A R A R

Toplantı yeri:

Toplantı No.ve Tarihi : 315,12.4.1980 -15- ANKARA

K A R A R No.ve Tarihi:A-2167,12.4.1980

Sa.No:	Adı		Adresi	
428-	Konut	-	Ankara İl Merkezi,Akbaş Mah.	Aslanmane Sok.No:12,Ç.2
429-	"	-	" "	Akalar Mah.İnci Sok.No:3,Ç.2
430-	"	-	" "	Misak-i Milli Mah.No çular Sok.No:2,Ç.3
431-	"	-	" "	Hacıdoğan Mah. Paydaşane Sok. No:9,Ç.2
432-	"	-	" "	Ulus Mah. Samsi Cad.No:4,Ç.2
433-	"	-	" "	Şehit Teğmen Kolmen Cad. No:, Ç.2
434-	Emlak Kredi Bankası Finko Şrt. Ünvanı.		" "	Atatürk Bulvarı Ç.2
435	Konut	-	" "	Nazım Bey Mah. Uzunkavak Sok.No:27,Ç.3

Prof. [illegible] ACAÇ — Adli Gibidir. [illegible] BAŞLA

Ayşe GÜNEŞ
Şube Müdürü

B A Ş K A N

Üye	Üye	Üye	Üye	Üye
Akozan(Feridun)	Aktepe(Nihat)	Akurgal(Ekrem)	Akın(Zahattin)	Akar(Orhan)
Üye	Üye	Üye	Üye	Üye
Derdiroğlu(Ömer)	Eyice(Semavi)	Kırdoğlu(Necdettin) Bulunmadı	Kuban(Doğan) Bulunmadı	Kuran(Aptullah)
Üye	Üye	Üye	Üye	Üye
Bilir(Metin)	Çeçi(Sema)	Önder(Cevat) Bulunmadı	Tayla(Müşrev)	Tanrıkan(Tahsin)
Üye	Üye	Üye	Üye	Üye
Kültür Müsteşarı Vek.Or.[illegible] Temsilcisi		Eski Eserler ve Müzeler Gn.Müd.	Turizm Gn.Müdürü Ömer Faruk Sevar	Bilgisayar ve İmar Gn.Müdürü
Üye				
Rauf Beyru		Nureddin Yardımcı Bulunmadı		Erdem Kızıltan

2.5.1980/ [illegible] AS

Ek-48 Çalışma alanı geleneksel konut dokusu

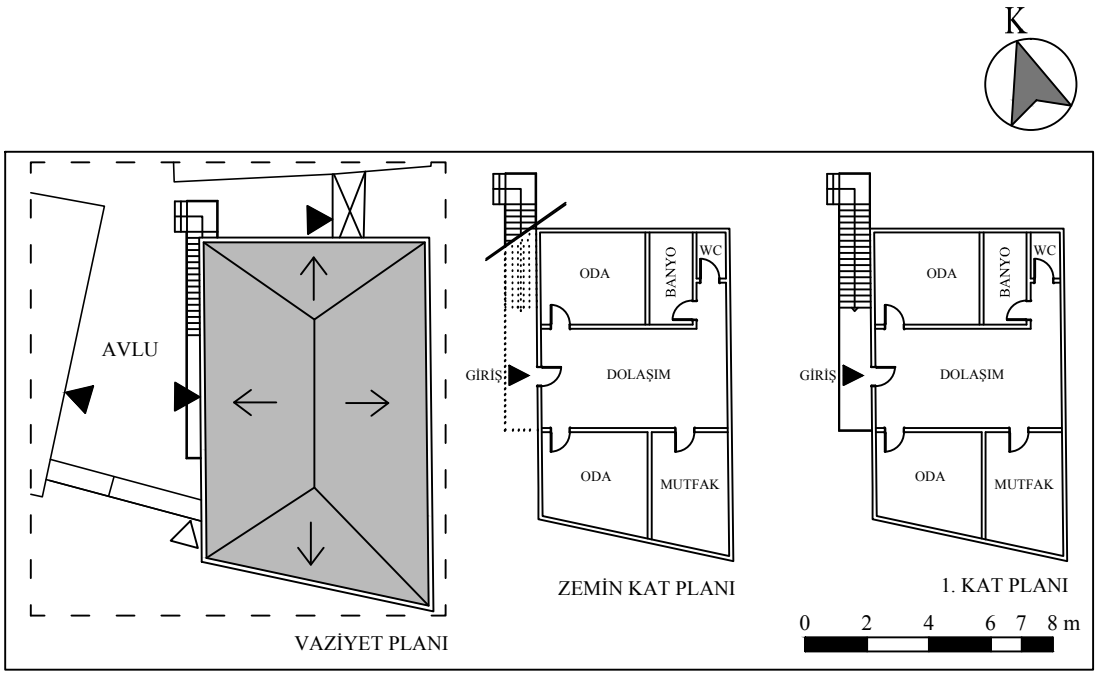

(a) (b)

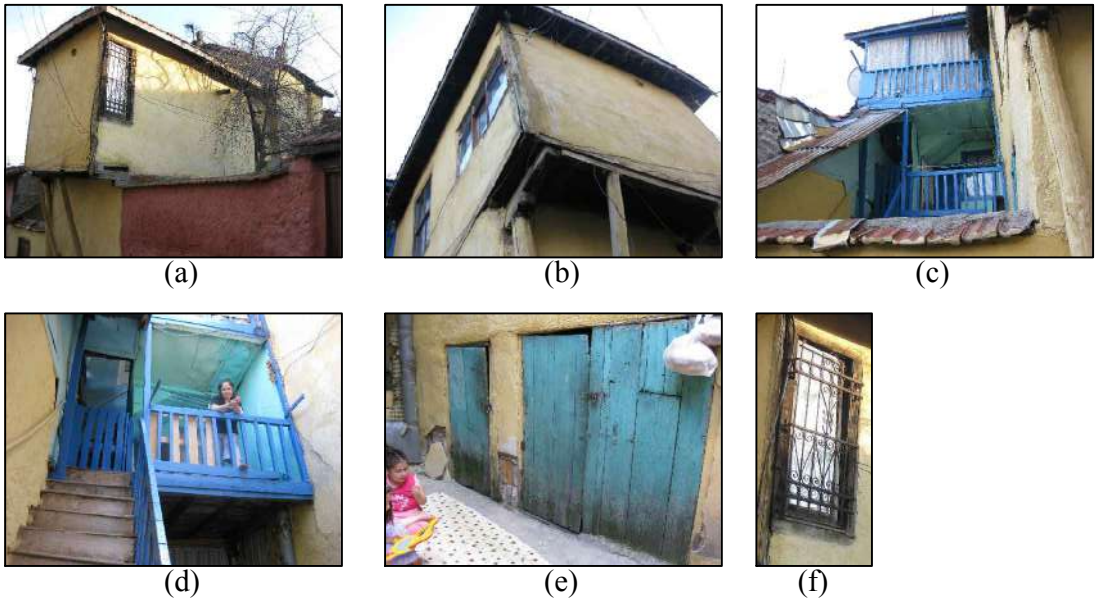
(c) (d)

Resim 48.1. 1 envanter nolu yapı dış cephe fotoğrafları (29.11.2008) [38]

Şekil 48.1. 1 envanter nolu yapı planları

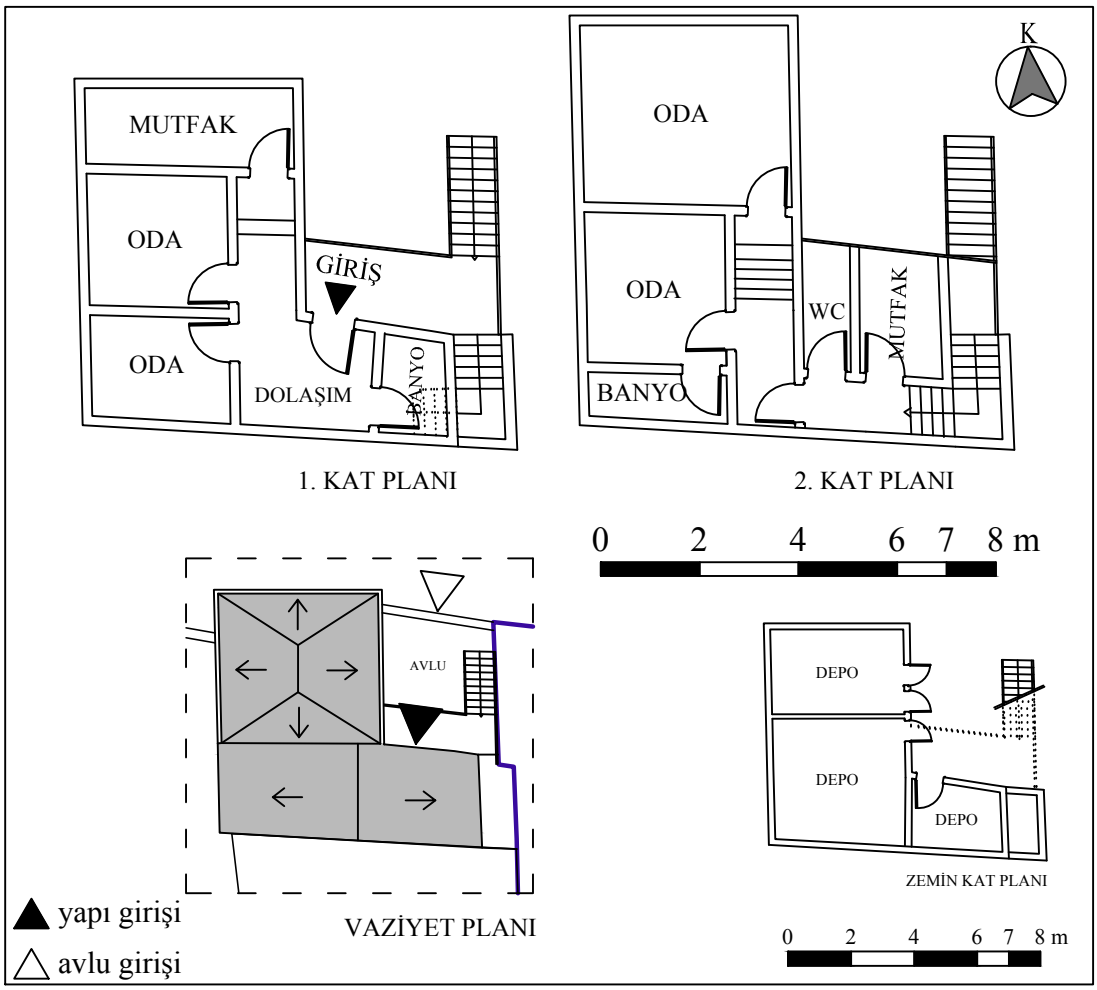
Ek-48 (Devam) Çalışma alanı geleneksel konut dokusu

(a) (b) (c)

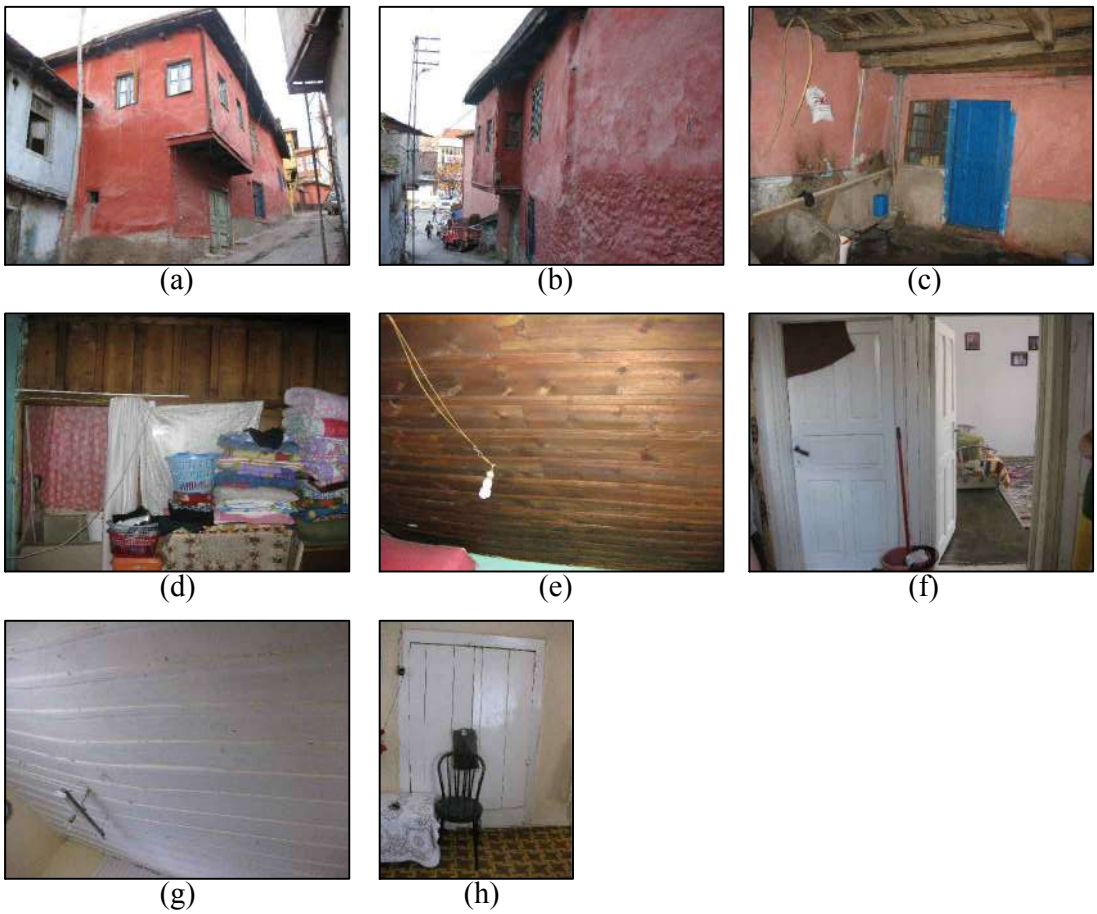
(d) (e) (f)

Resim 48.2. 2 envanter nolu yapı dış cephe fotoğrafları (29.11.2008) [38]

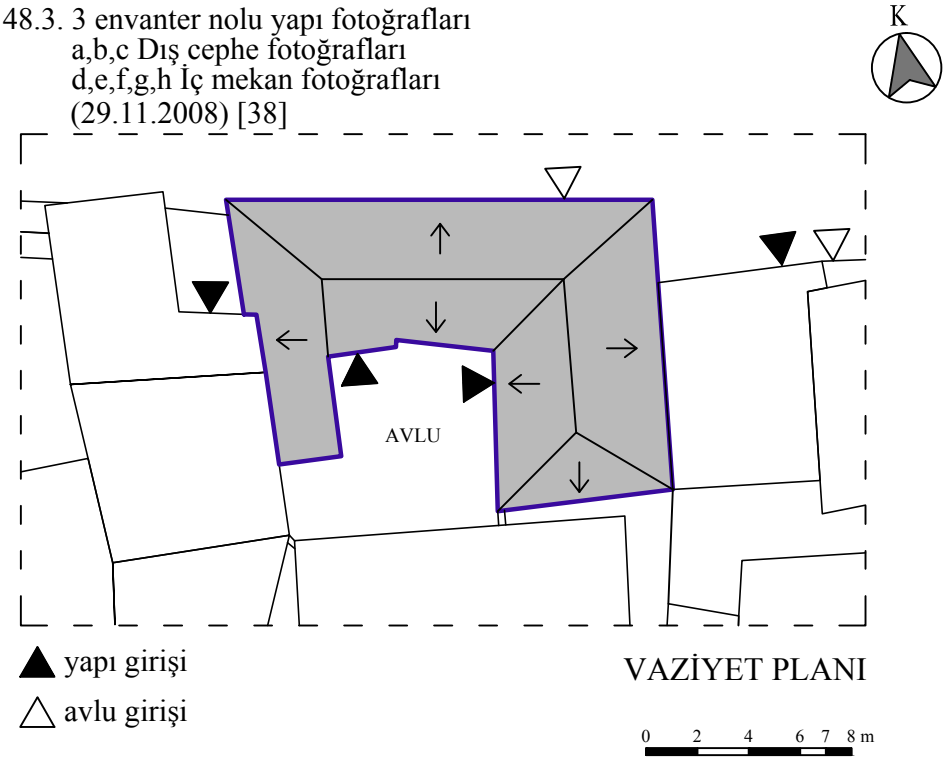

Şekil 48.2. 2 envanter nolu yapı planları

Ek-48 (Devam) Çalışma alanı geleneksel konut dokusu

Resim 48.3. 3 envanter nolu yapı fotoğrafları
a,b,c Dış cephe fotoğrafları
d,e,f,g,h İç mekan fotoğrafları
(29.11.2008) [38]

Şekil 48.3. 3 envanter nolu yapı planları

Ek-48 (Devam) Çalışma alanı geleneksel konut dokusu

(a)

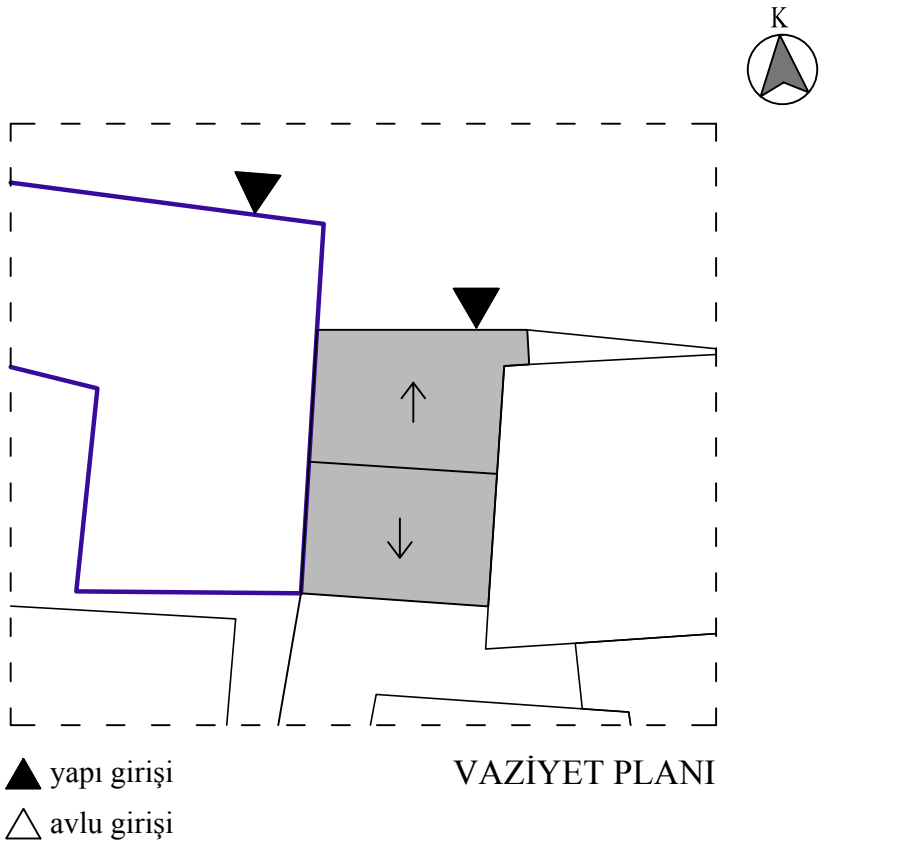

(b)

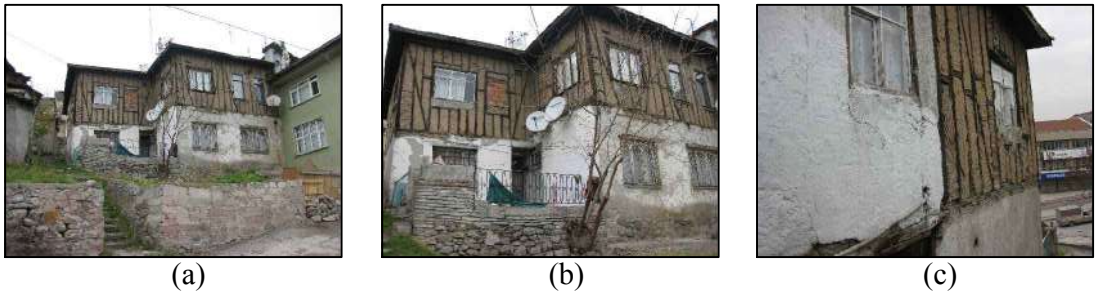
(c)

Resim 48.4. 4 envanter nolu yapı fotoğrafları (29.11.2008) [38]

Şekil 48.4. 4 envanter nolu yapı planları

Ek-48 (Devam) Çalışma alanı geleneksel konut dokusu

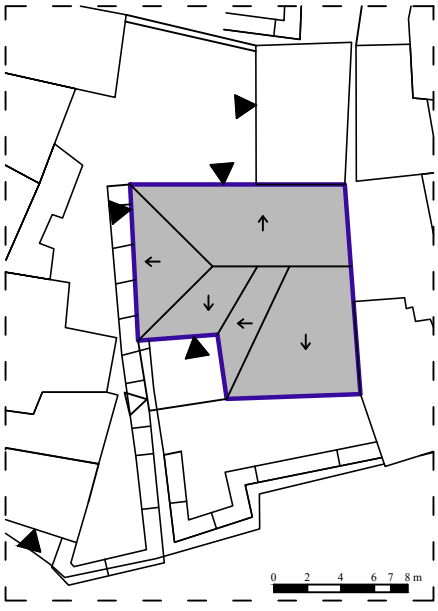

(a) (b) (c)

(d) (e) (f) (g)

Resim 48.5. 5 envanter nolu yapı fotoğrafları
a,b,c,d Dış cephe fotoğrafları
e,f,g İç mekan fotoğrafları
(30.11.2008) [38]

Şekil 48.5. 5 envanter nolu yapı planları

Ek-48 (Devam) Çalışma alanı geleneksel konut dokusu

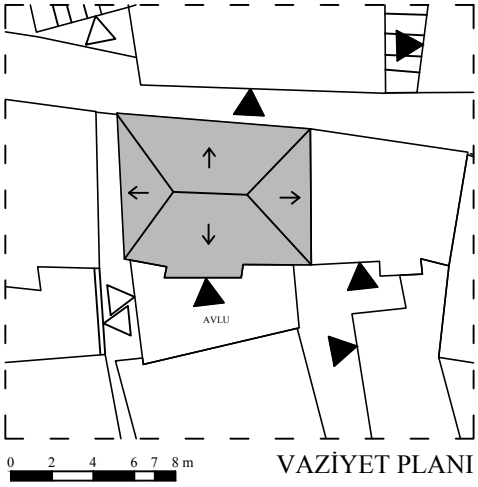

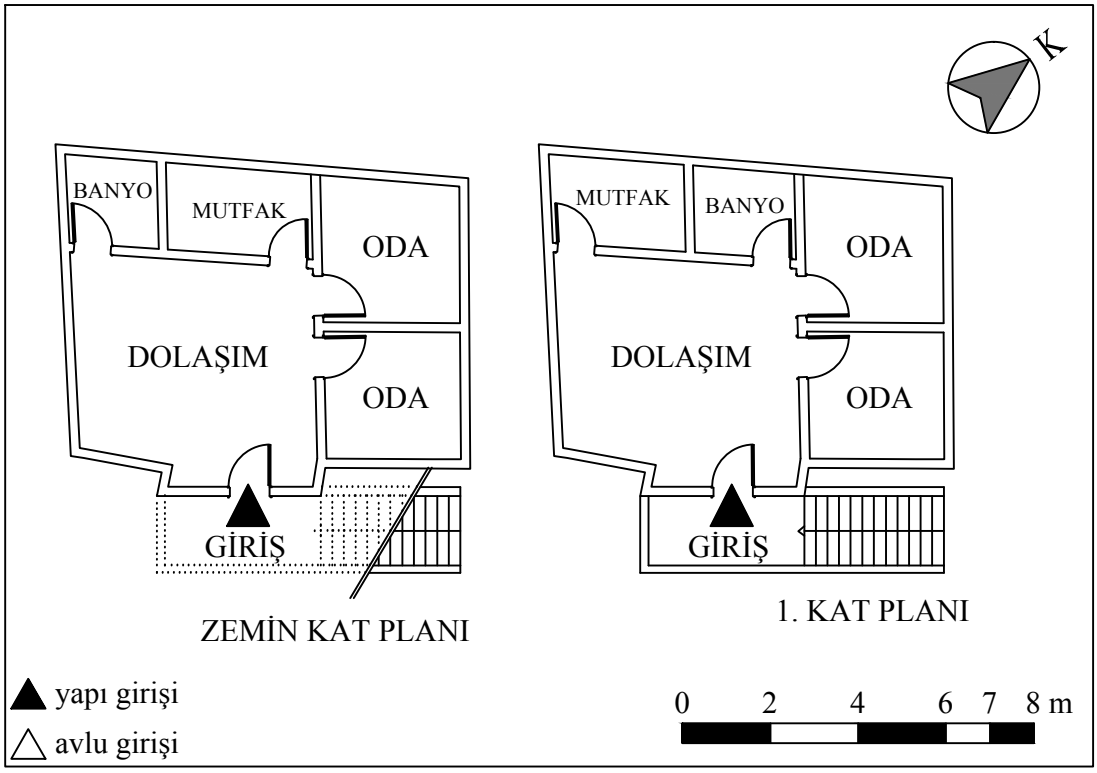
(a) (b) (c)

(d)

Resim 48.6. 6 envanter nolu yapı dış cephe fotoğrafları (30.11.2008) [38]

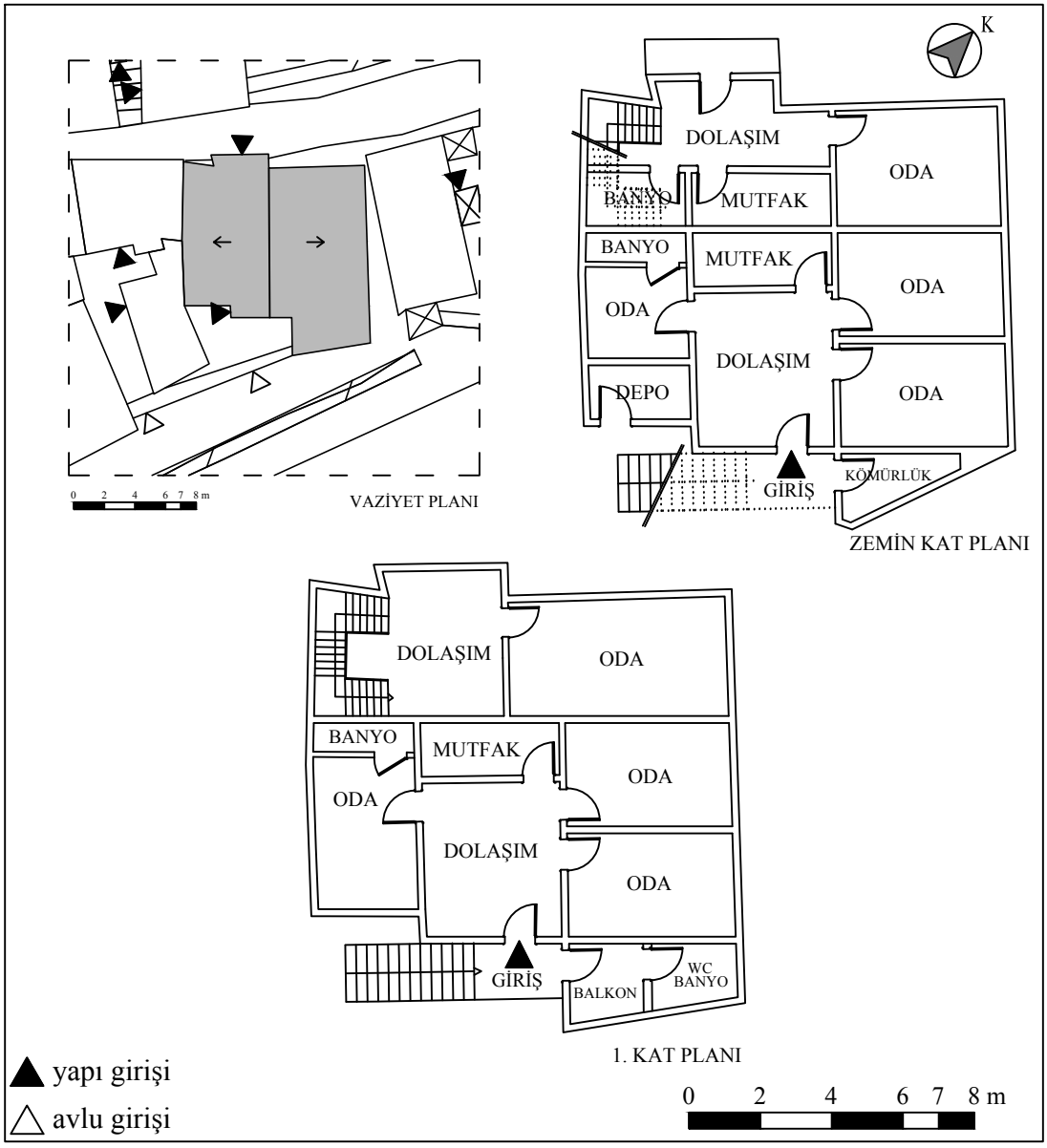
Şekil 48.6. 6 envanter nolu yapı planları

Ek-48 (Devam) Çalışma alanı geleneksel konut dokusu

(a) (b) (c) (d)

Resim 48.7. 7 envanter nolu yapı dış cephe fotoğrafları (30.11.2008) [38]

Şekil 48.7. 7 envanter nolu yapı planları

Ek-48 (Devam) Çalışma alanı geleneksel konut dokusu

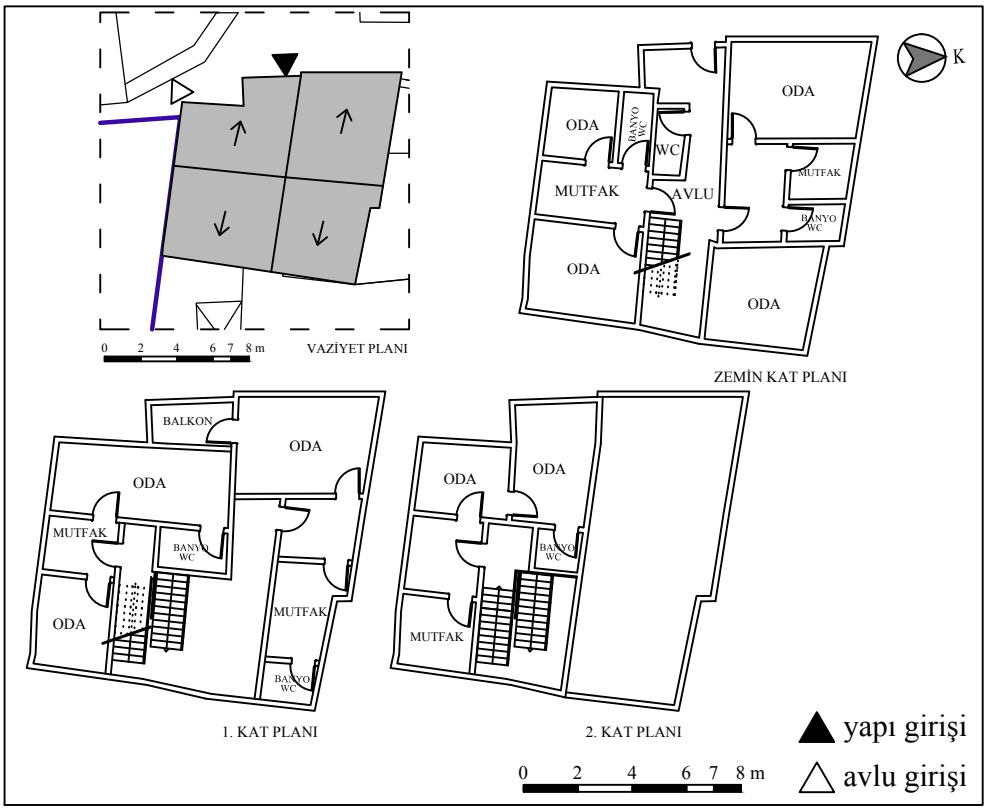

(a) (b) (c)

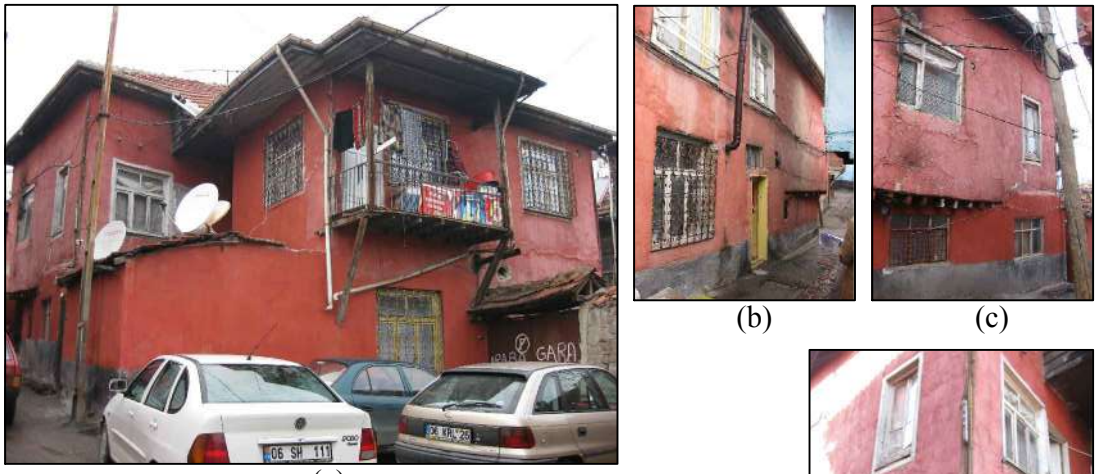
(d) (e) (f) (g)

Resim 48.8. 12 envanter nolu yapı fotoğrafları (21.12.2008) [38]
a,b,c Dış cephe fotoğrafları
d,e,f,g İç mekan fotoğrafları

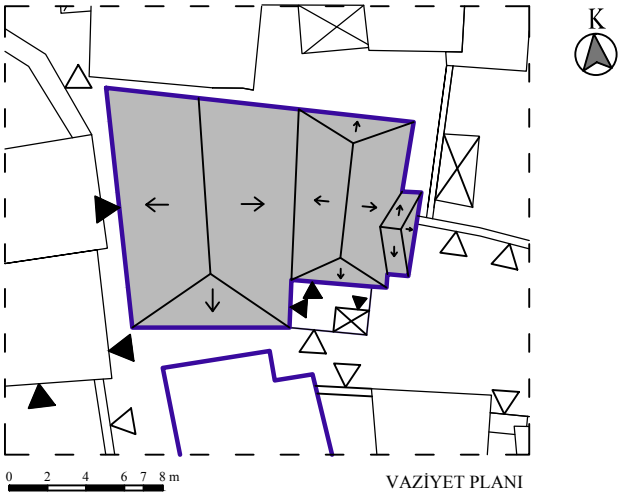

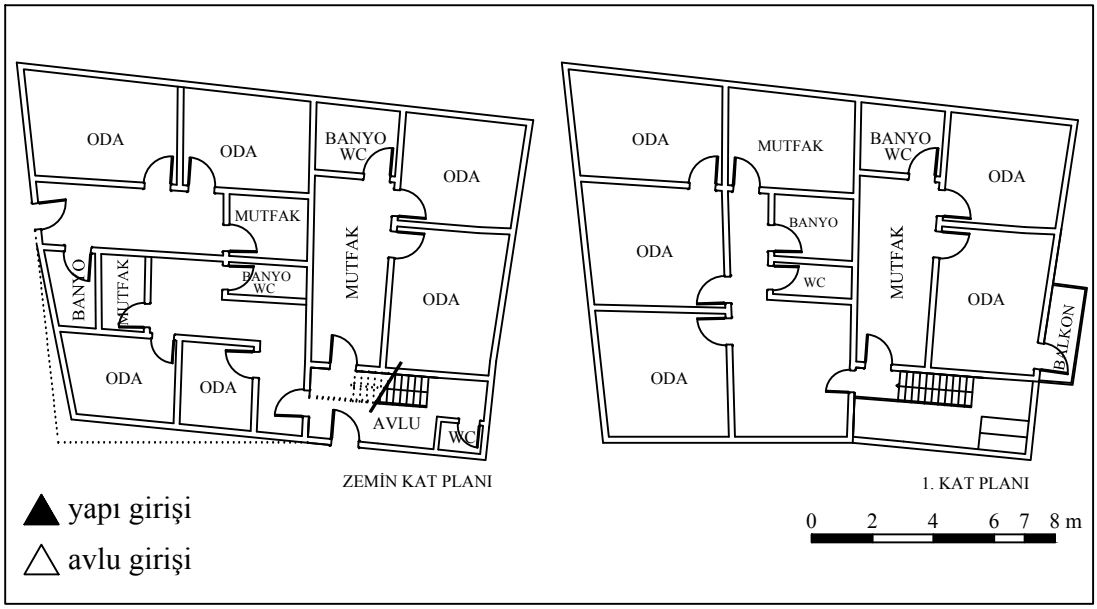
Şekil 48.8. 12 envanter nolu yapı planları

Ek-48 (Devam) Çalışma alanı geleneksel konut dokusu

Resim 48.9. 13 envanter nolu yapı fotoğrafları (21.12.2008) [38]

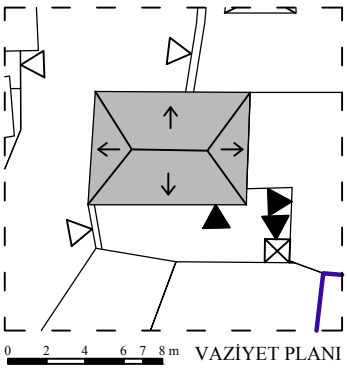
Şekil 48.9. 13 envanter nolu yapı planları

Ek-48 (Devam) Çalışma alanı geleneksel konut dokusu

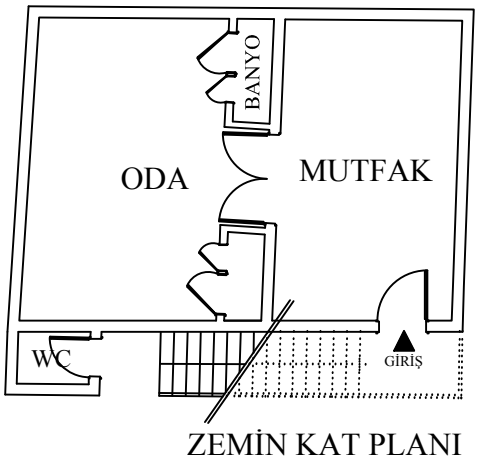

(a) (b) (c) (d) (e) (f) (g)

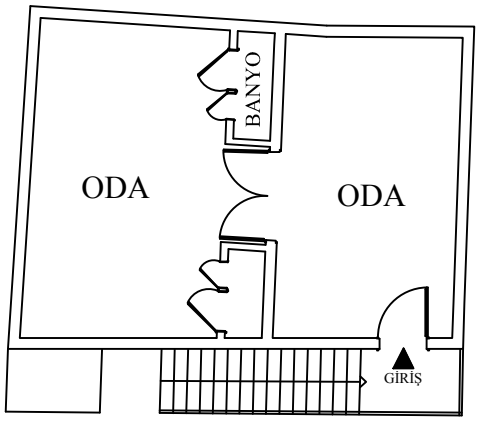
Resim 48.10. 14 envanter nolu yapı fotoğrafları
a,b Dış cephe fotoğrafları
c,d,e,f,g İç mekan fotoğrafları
(21.12.2008) [38]

ZEMİN KAT PLANI

1. KAT PLANI

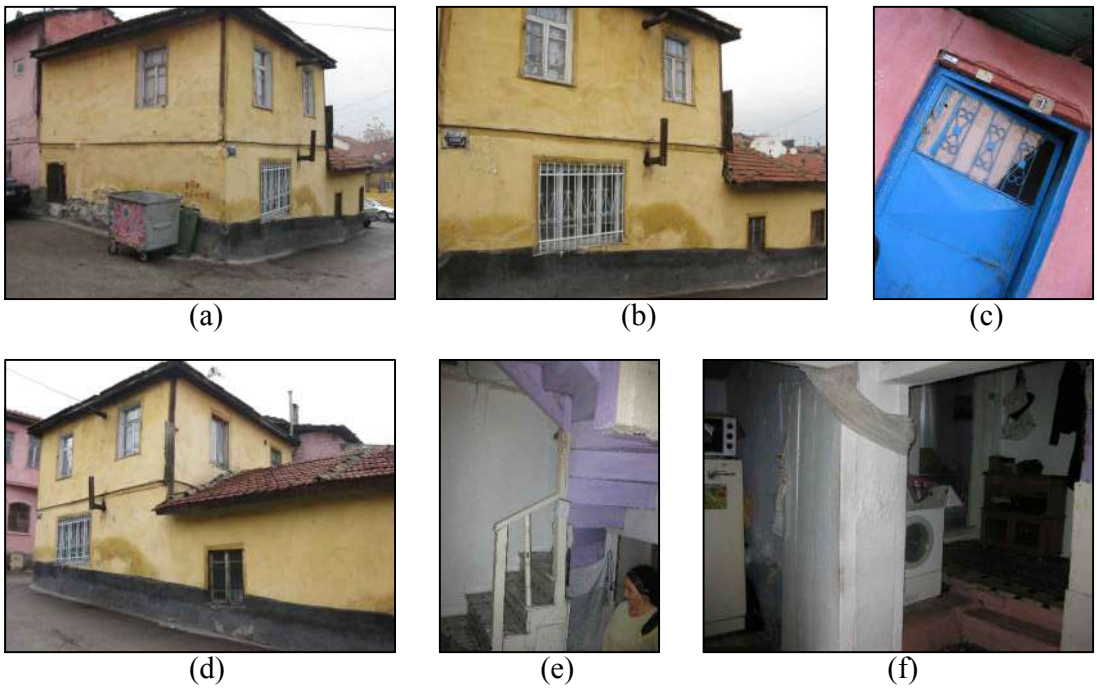
▲ yapı girişi

△ avlu girişi

0 2 4 6 7 8 m

Şekil 48.10. 14 envanter nolu yapı planları

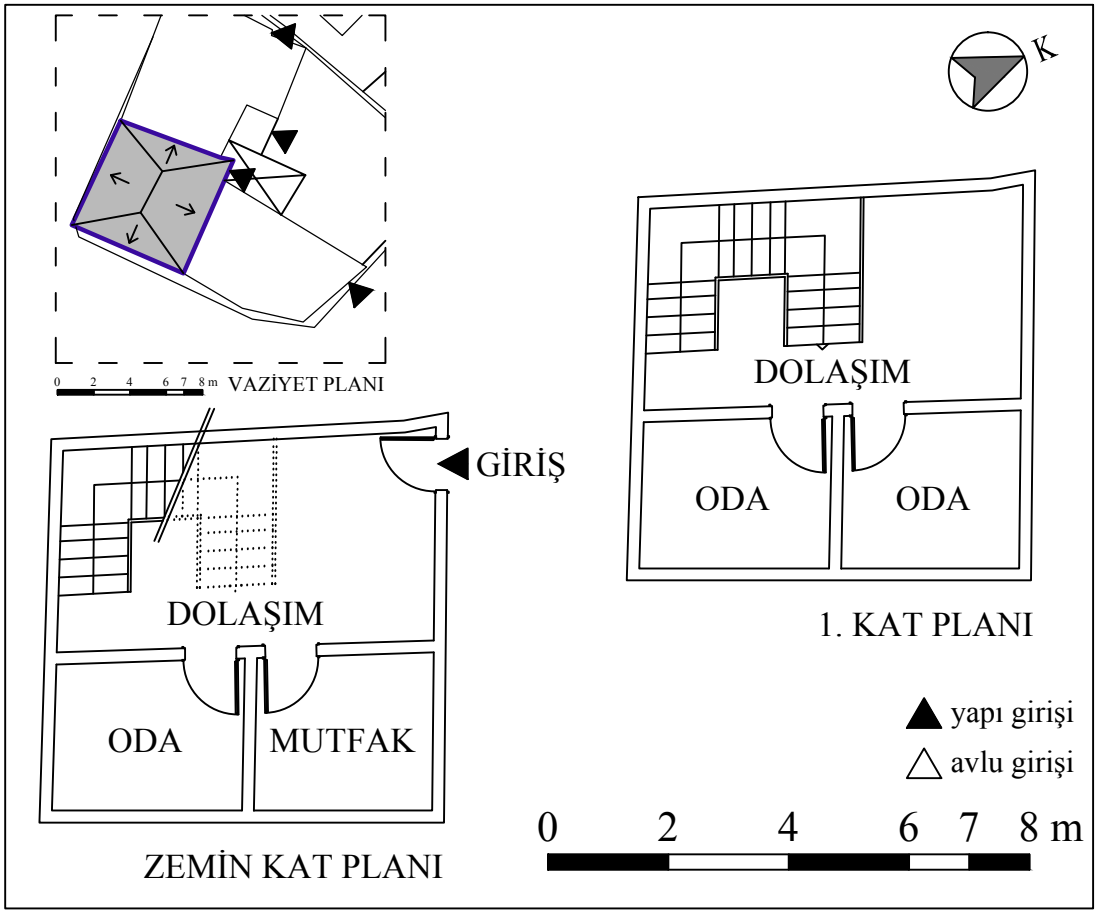
Ek-48 (Devam) Çalışma alanı geleneksel konut dokusu

(a) (b) (c)

(d) (e) (f)

Resim 48.11. 16 envanter nolu yapı fotoğrafları (21.12.2008) [38]
a,b,d Dış cephe fotoğrafları
c,e,f İç mekan fotoğrafları

Şekil 48.11. 16 envanter nolu yapı planları

Ek-48 (Devam) Çalışma alanı geleneksel konut dokusu

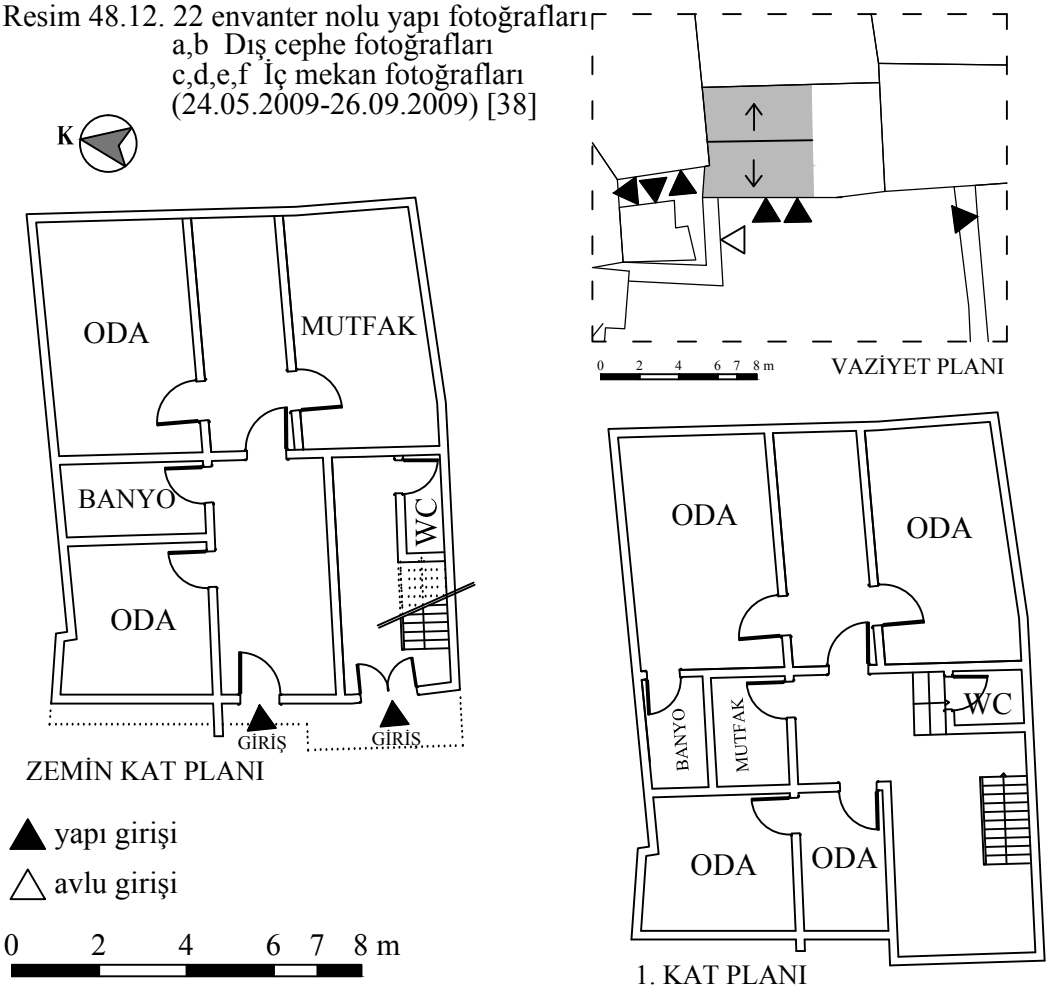

(a) (b) (c)

(d) (e) (f)

Resim 48.12. 22 envanter nolu yapı fotoğrafları
a,b Dış cephe fotoğrafları
c,d,e,f İç mekan fotoğrafları
(24.05.2009-26.09.2009) [38]

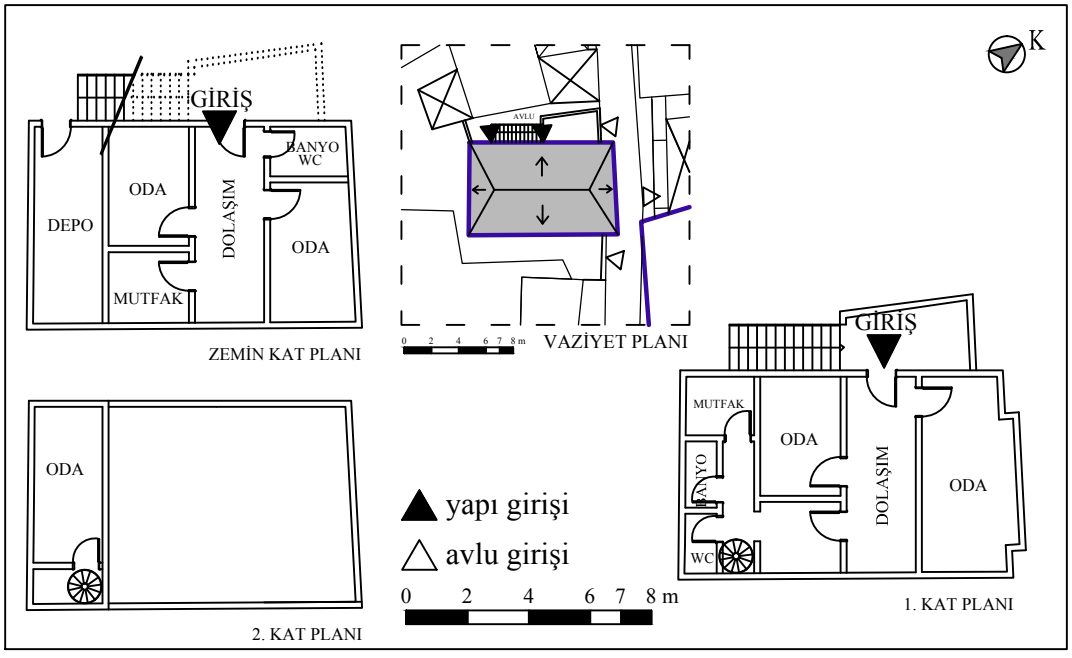

Şekil 48.12. 22 envanter nolu yapı planları

Ek-48 (Devam) Çalışma alanı geleneksel konut dokusu

Resim 48.13. 46 envanter nolu yapı fotoğrafları (29.11.2008 - 24.07.2010) [38]
a,b,c Dış cephe fotoğrafları
d,e,f,g İç mekan fotoğrafları

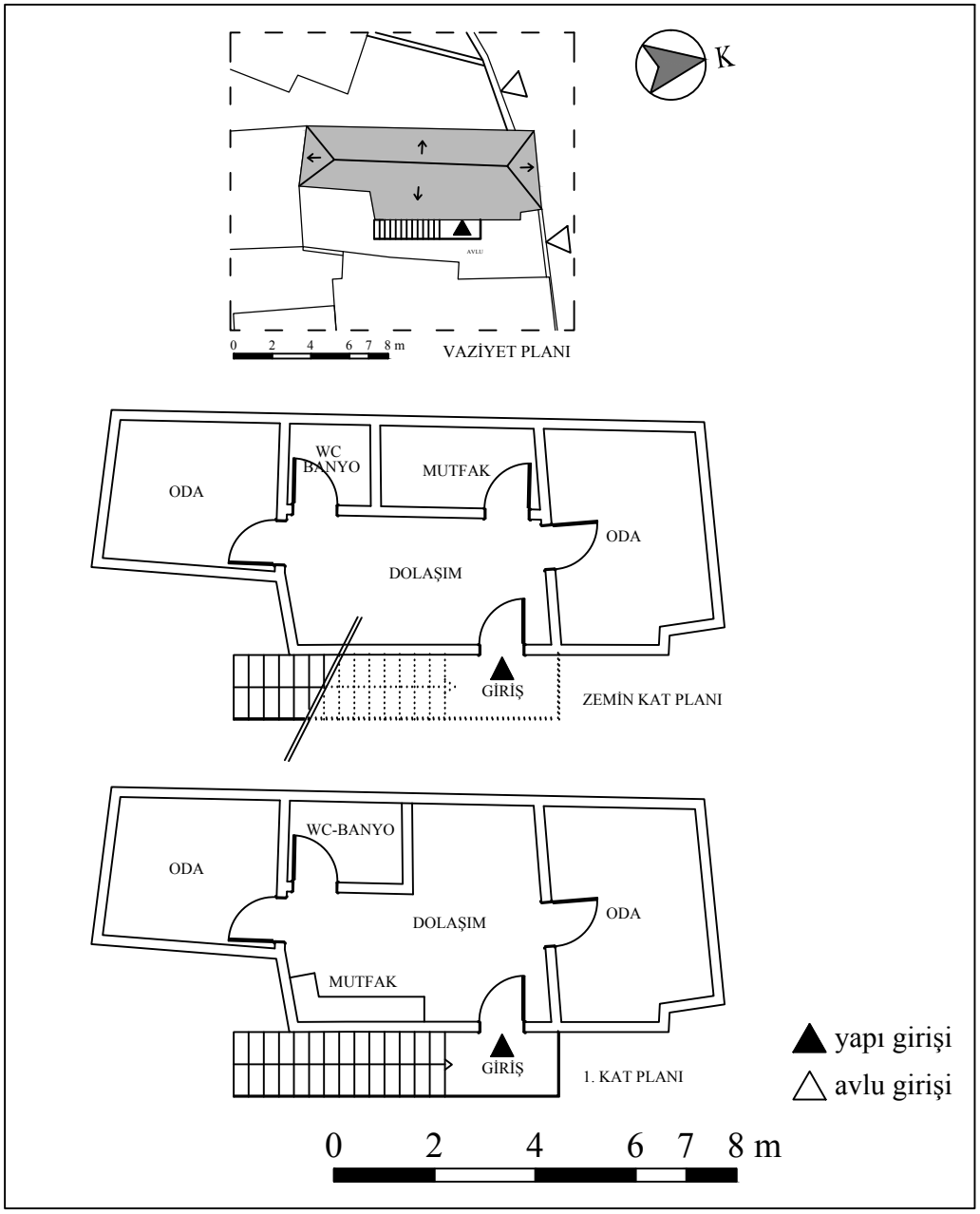
Şekil 48.13. 46 envanter nolu yapı planları

Ek-48 (Devam) Çalışma alanı geleneksel konut dokusu

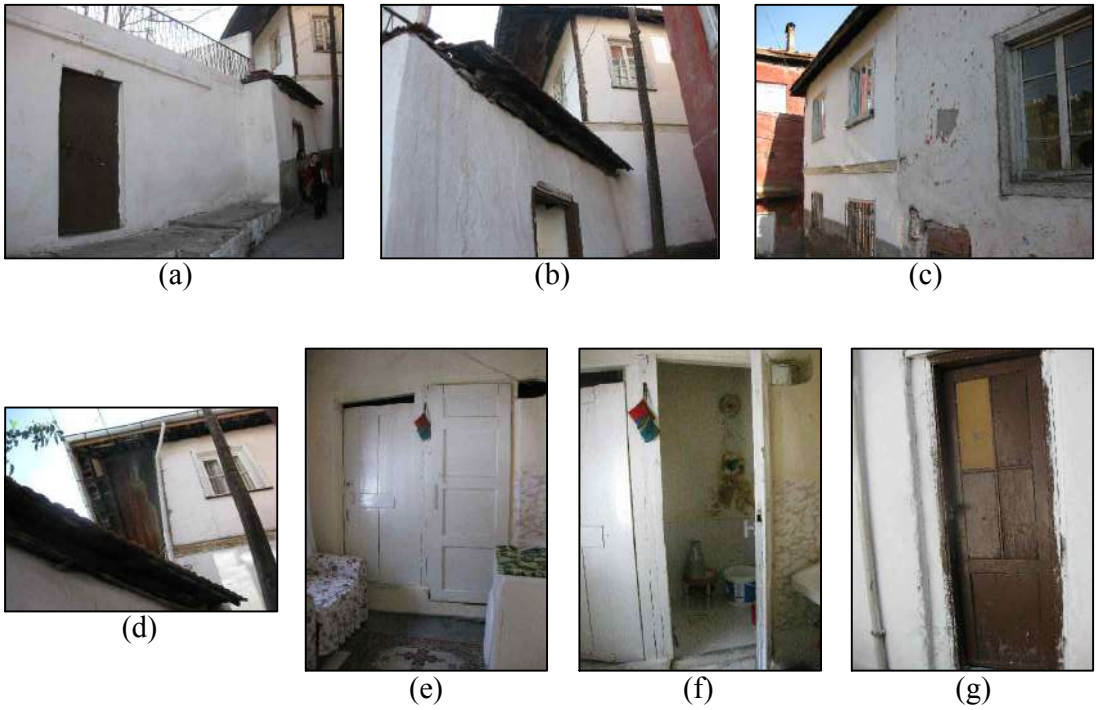
(a) (b) (c) (d)

Resim 48.14. 48 envanter nolu yapı fotoğrafları (29.11.2008) [38]
a,b Dış cephe fotoğrafları
c,d İç mekan fotoğrafları

Şekil 48.14. 48 envanter nolu yapı planları

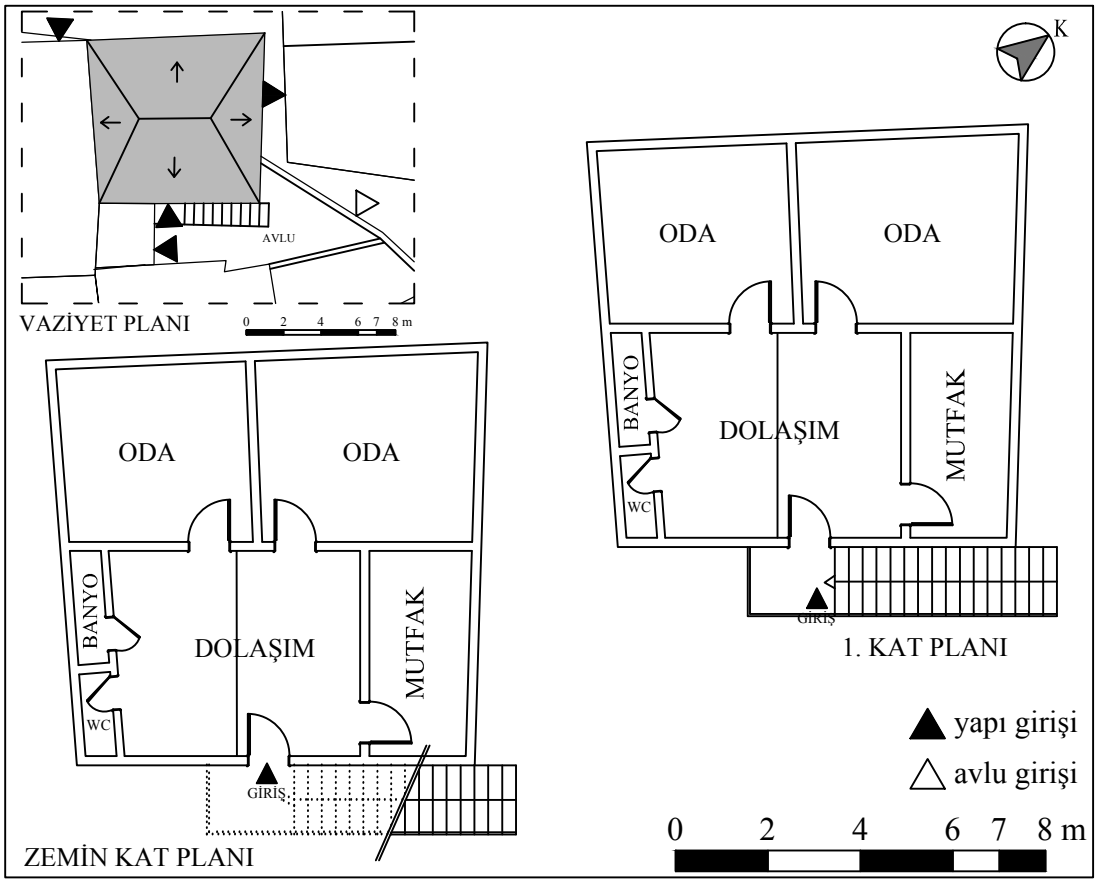
Ek-48 (Devam) Çalışma alanı geleneksel konut dokusu

(a) (b) (c)

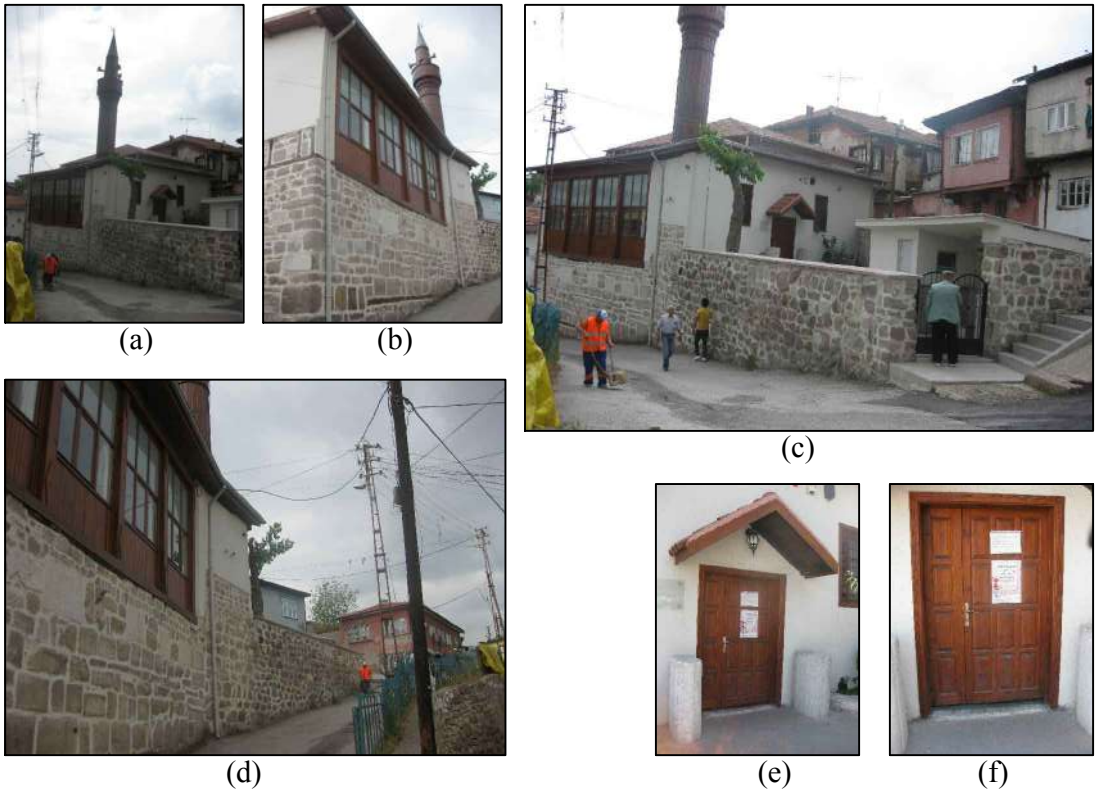
(d) (e) (f) (g)

Resim 48.15. 49 envanter nolu yapı fotoğrafları (29.11.2008-24.07.2010) [38]
a,b,c,d Dış cephe fotoğrafları
e,f,g İç mekan fotoğrafları

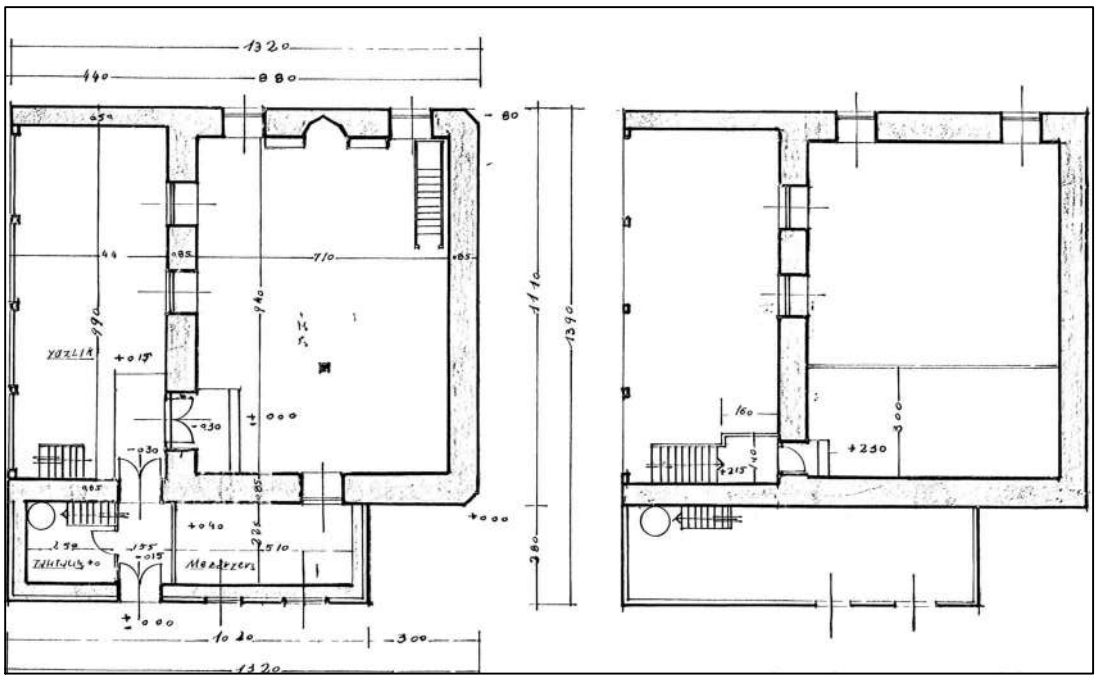
Şekil 48.15. 49 envanter nolu yapı planları

Ek-48 (Devam) Çalışma alanı geleneksel konut dokusu

(a) (b) (c) (d) (e) (f)

Resim 48.16. 51 envanter nolu yapı (Direkli cami) dış cephe fotoğrafları (24.05.2009) [38]

ZEMİN KAT PLANI 1. KAT PLANI

Şekil 48.16. 51 envanter nolu yapı (Direkli Cami) planları

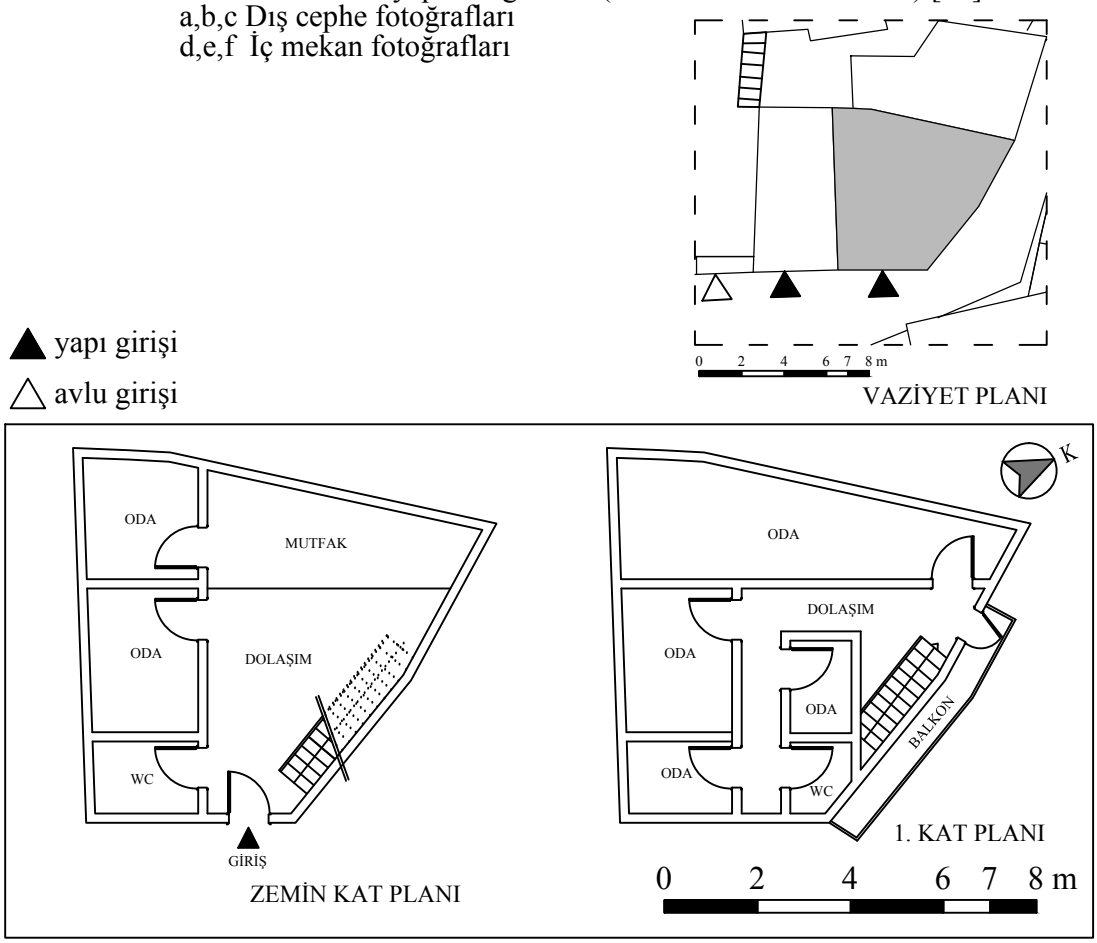
Ek-48 (Devam) Çalışma alanı geleneksel konut dokusu

(a) (b) (c)

(d) (e) (f)

Resim 48.17. 52 envanter nolu yapı fotoğrafları (24.05.2009 - 24.07.2010) [38]
a,b,c Dış cephe fotoğrafları
d,e,f İç mekan fotoğrafları

Şekil 48.17. 52 envanter nolu yapı planları

Ek-48 (Devam) Çalışma alanı geleneksel konut dokusu

(a) (b) (c) (d)

(e) (f) (g) (h)

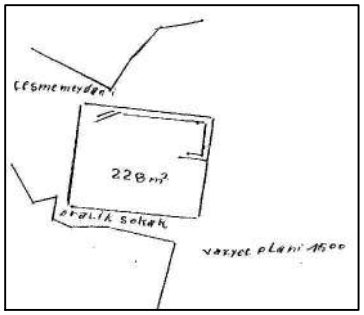

(i) (j) (k) (l) (m)

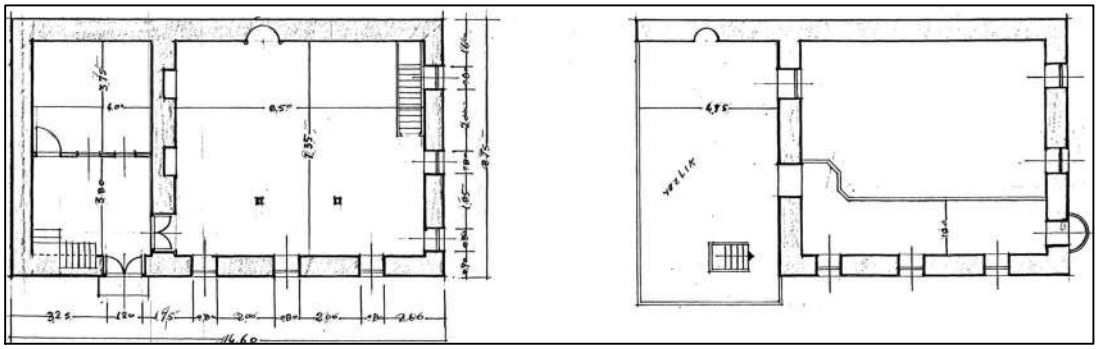
Resim 48.18. 57 envanter nolu yapı (Kayabaşı Cami) fotoğrafları
a,b,c,d,e,f,g,h Dış cephe fotoğrafları
i,j,k,l,m,n İç mekan fotoğrafları

(n)

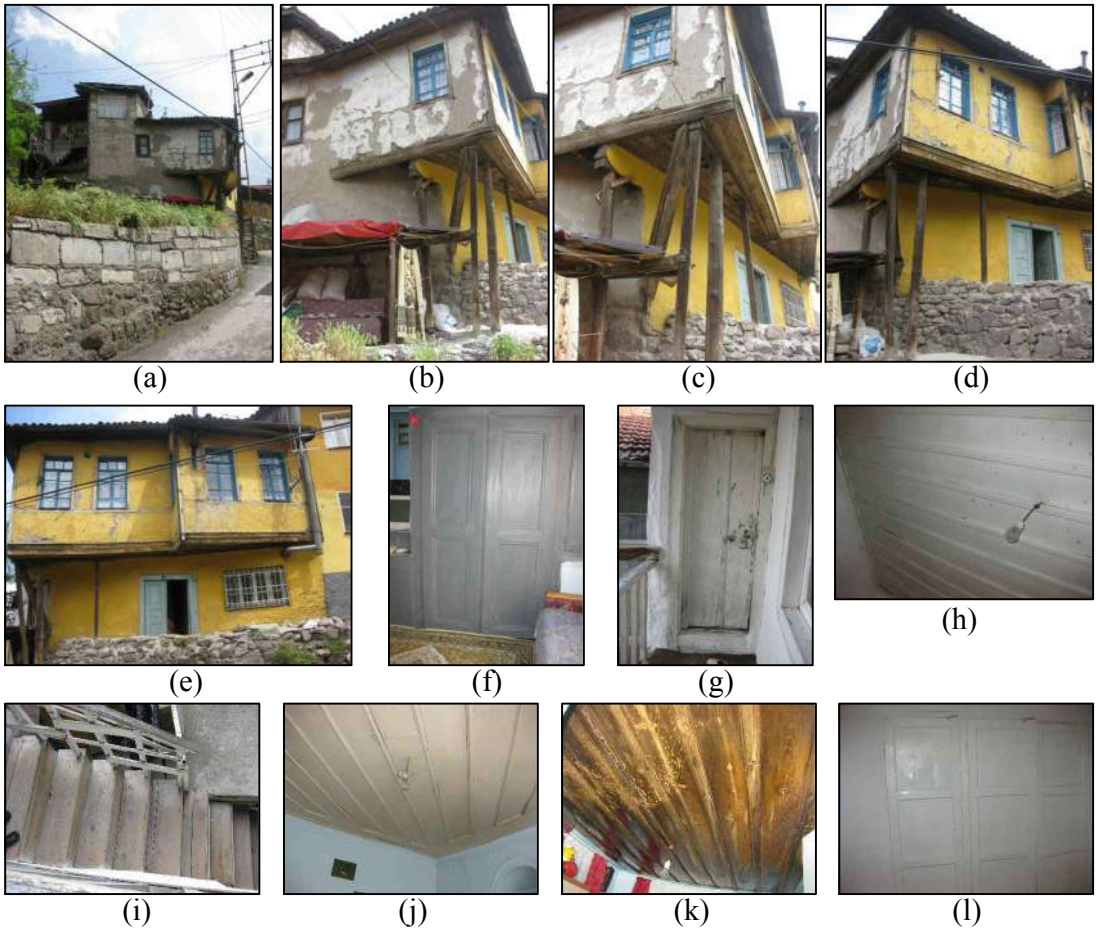
VAZİYET PLANI

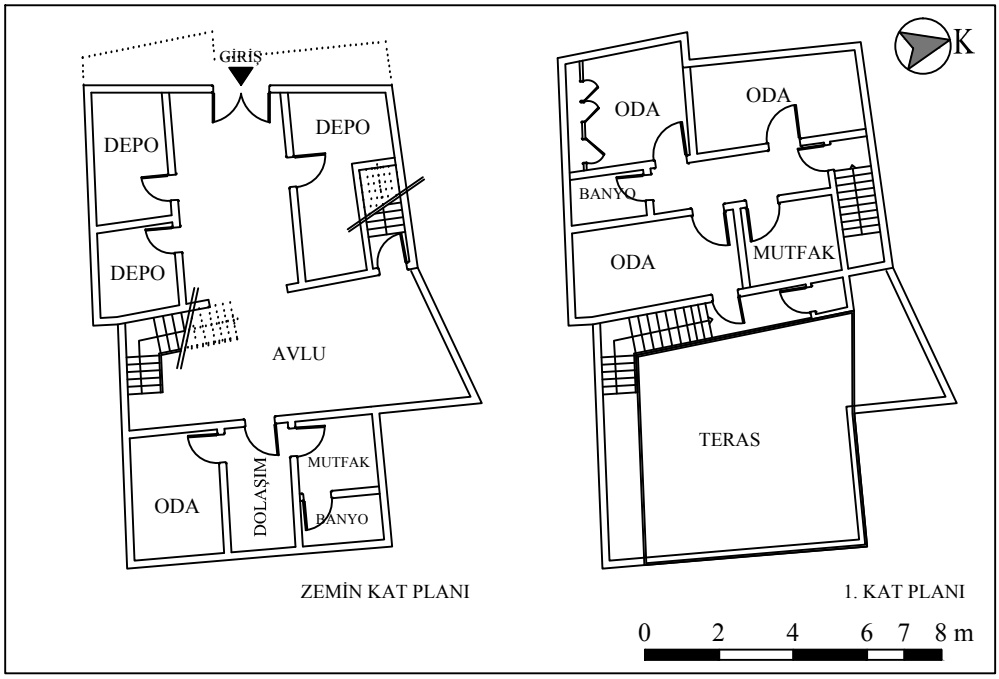
ZEMİN KAT PLANI 1. KAT PLANI

Şekil 48.18. 57 envanter nolu yapı (Kayabaşı Cami) planları

Ek-48 (Devam) Çalışma alanı geleneksel konut dokusu

Resim 48.19. 64 envanter nolu yapı fotoğrafları
a,b,c,d,e Dış cephe fotoğrafları
f,g,h İç mekan fotoğrafları

Şekil 48.19. 64 envanter nolu yapı planları

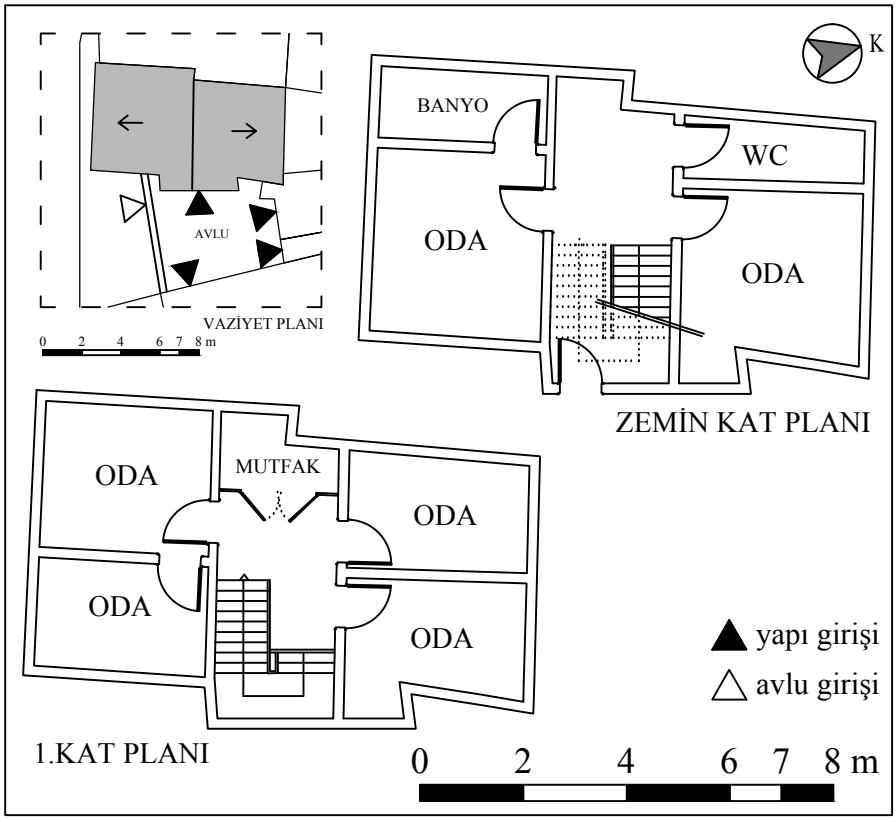
Ek-48 (Devam) Çalışma alanı geleneksel konut dokusu

(a) (b) (c)

(d) (e) (f)

Resim 48.20. 65 envanter nolu yapı fotoğrafları (03.06.2009-24.07.2010) [38]
a,b,c Dış cephe fotoğrafları
d,e,f İç mekan fotoğrafları

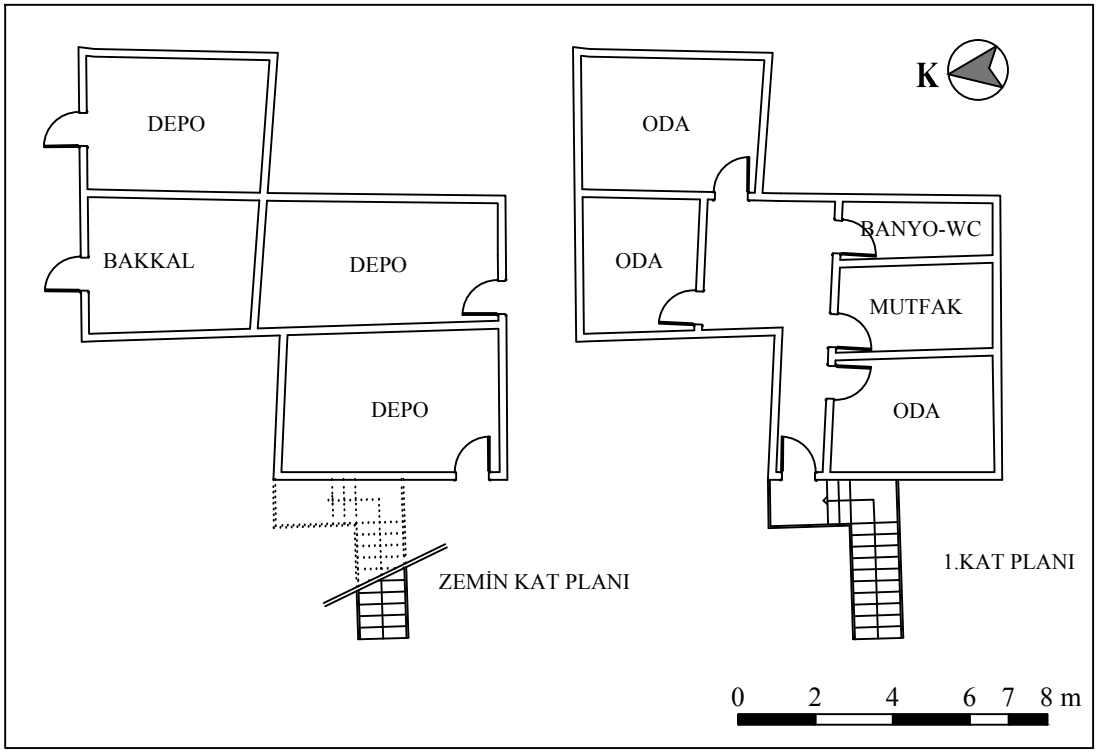

Şekil 48.20. 65 envanter nolu yapı planları

Ek-48 (Devam) Çalışma alanı geleneksel konut dokusu

Resim 48.21. 66 envanter nolu yapı fotoğrafları (03.06.2009 - 24.07.2010) [38]
a,b Dış cephe fotoğrafları
c,d,e,f,g İç mekan fotoğrafları

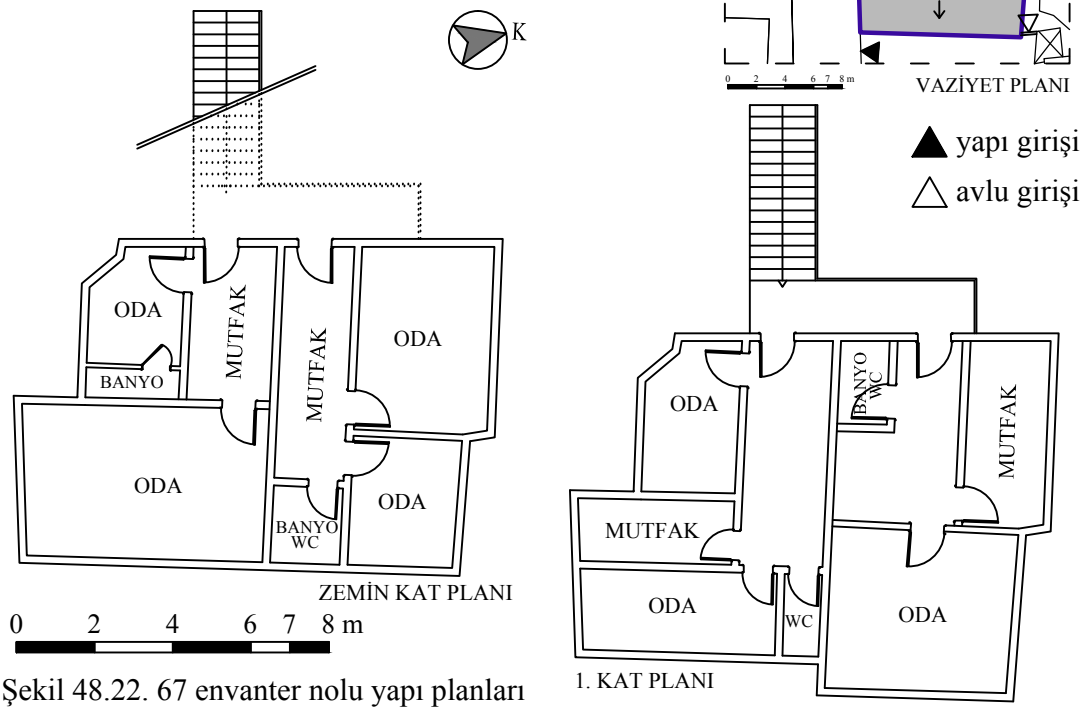

Şekil 48.21. 66 envanter nolu yapı planları

Ek-48 (Devam) Çalışma alanı geleneksel konut dokusu

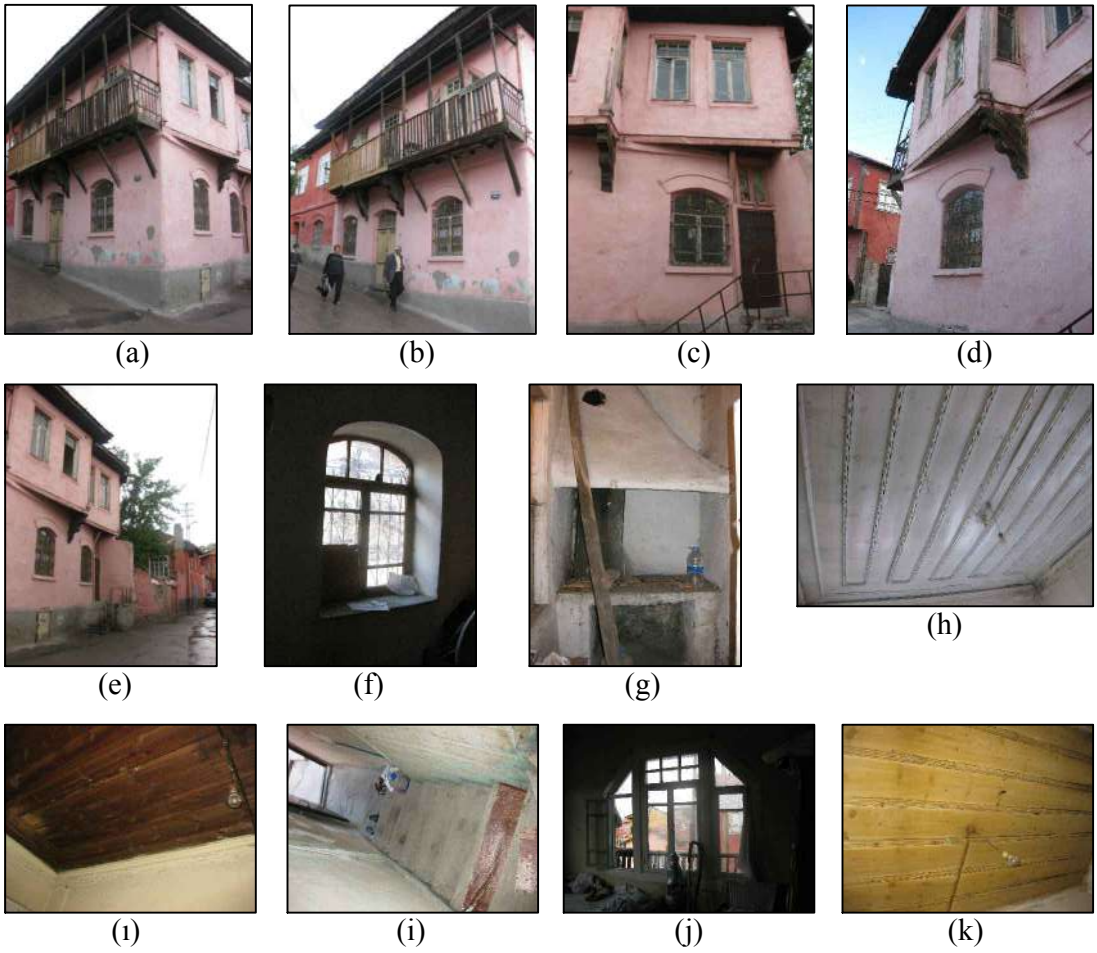

Resim 48.22. 67 envanter nolu yapı fotoğrafları
a,b,c,d Dış cephe fotoğrafları
e,f,g,h,i İç mekan fotoğrafları
(03.06.2009-24.07.2010) [38]

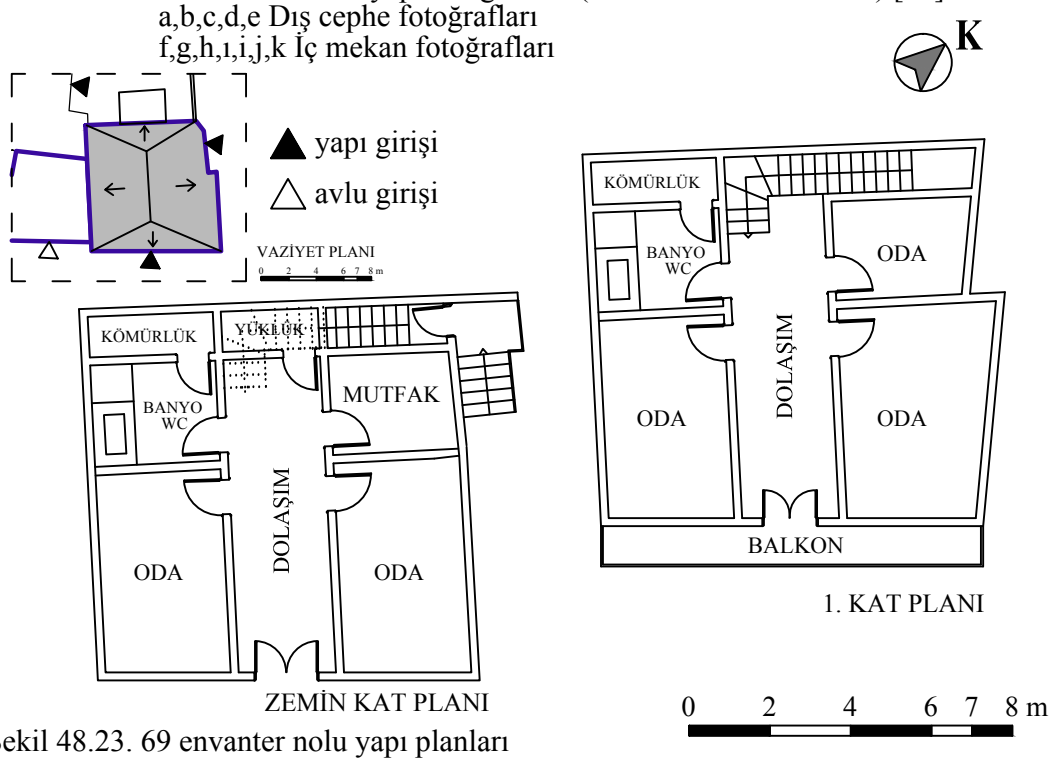

Şekil 48.22. 67 envanter nolu yapı planları

Ek-48 (Devam) Çalışma alanı geleneksel konut dokusu

Resim 48.23. 69 envanter nolu yapı fotoğrafları (03.06.2009-27.07.2010) [38]
a,b,c,d,e Dış cephe fotoğrafları
f,g,h,ı,i,j,k İç mekan fotoğrafları

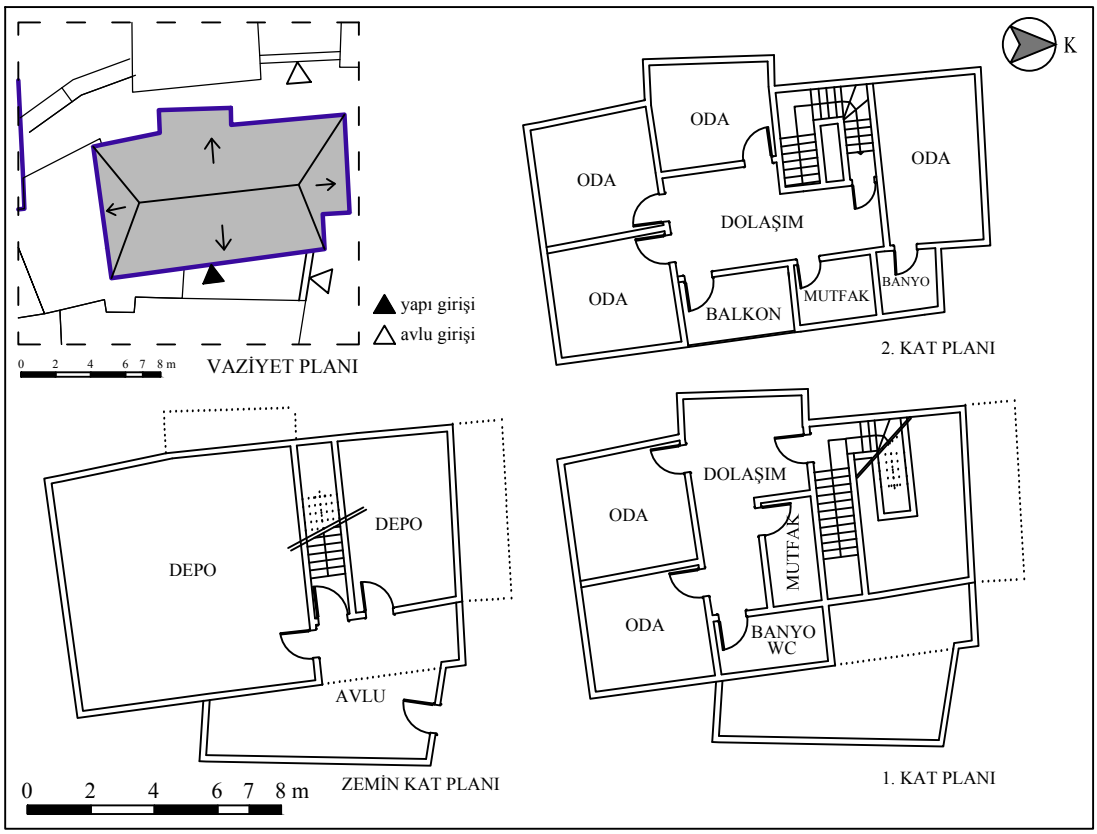

Şekil 48.23. 69 envanter nolu yapı planları

Ek-48 (Devam) Çalışma alanı geleneksel konut dokusu

Resim 48.24. 70 envanter nolu yapı fotoğrafları (03.06.2009) [38]
a,b,c Dış cephe fotoğrafları
d,e,f İç mekan fotoğrafları

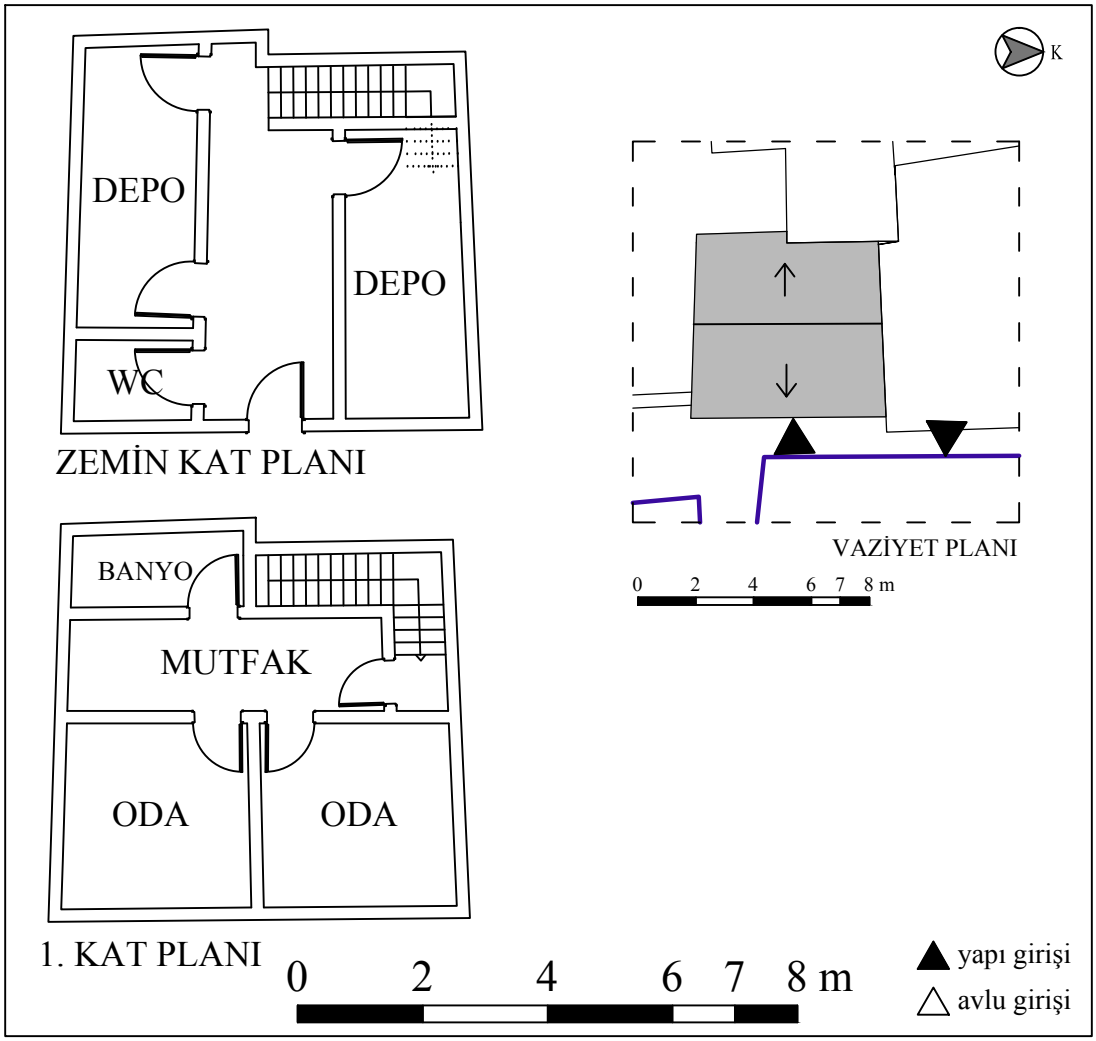
Şekil 48.24. 70 envanter nolu yapı planları

Ek-48 (Devam) Çalışma alanı geleneksel konut dokusu

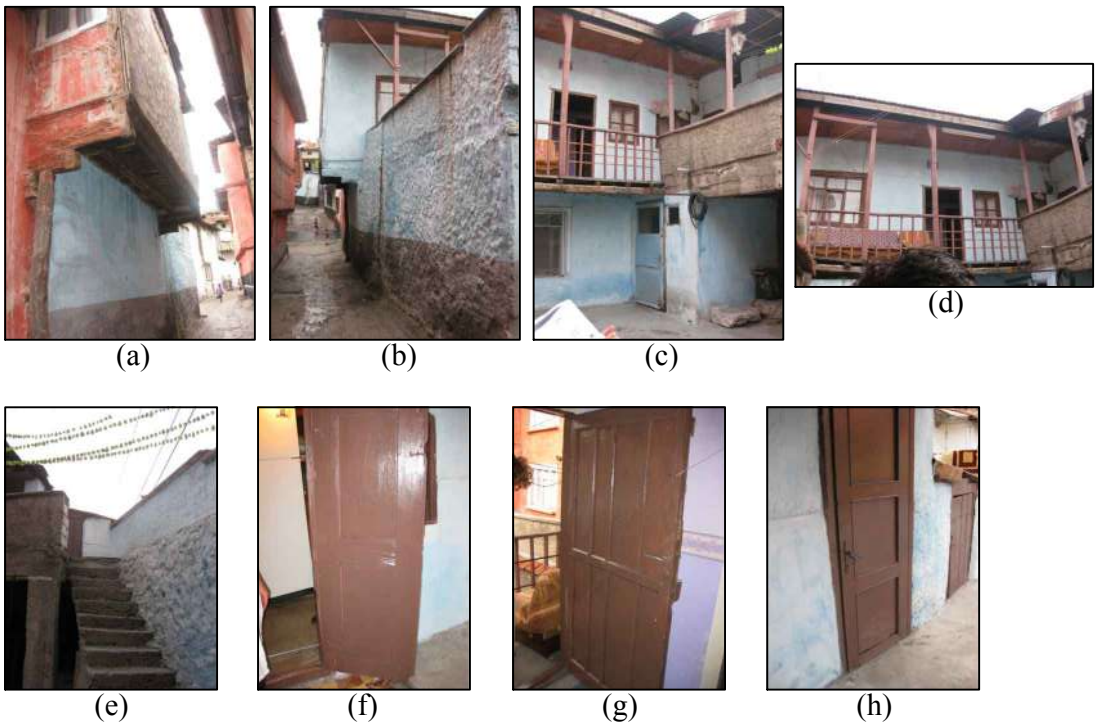
(a) (b) (c) (d)

Resim 48.25. 71 envanter nolu yapı fotoğrafları (03.06.2009-26.09.2009) [38]
a Dış cephe fotoğrafları
b,c,d İç mekan fotoğrafları

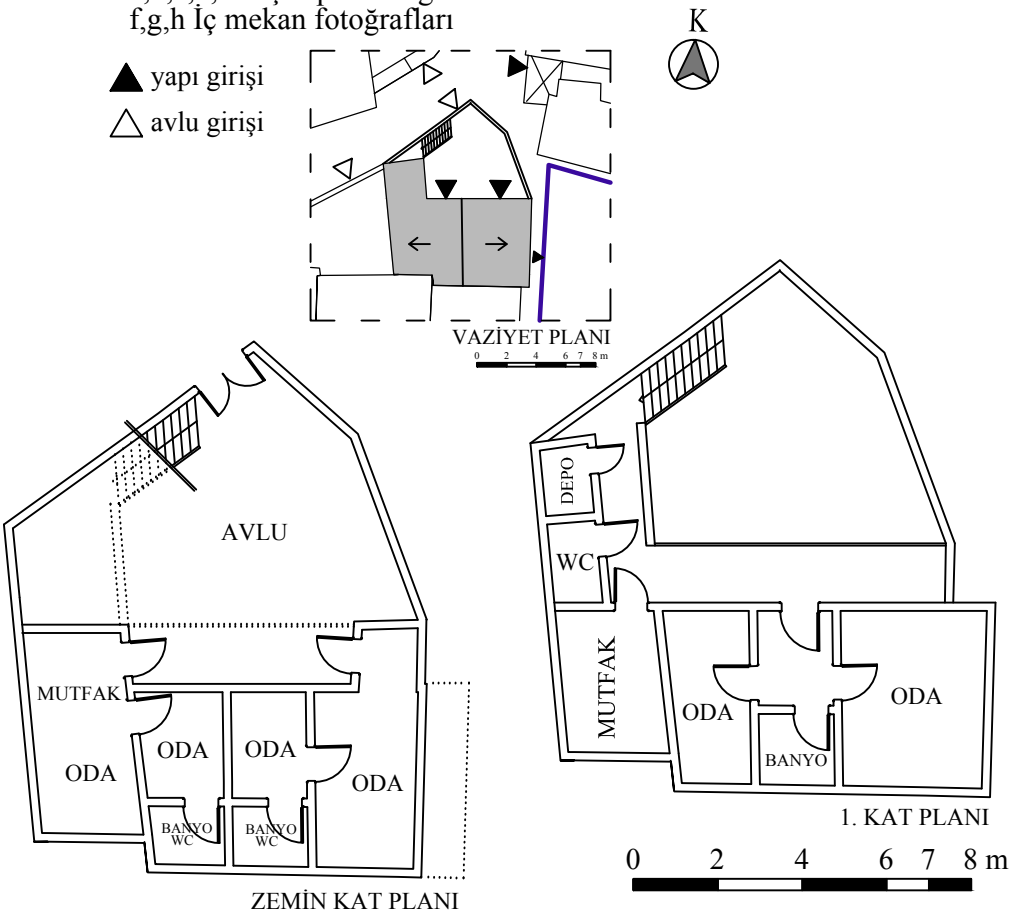

Şekil 48.25. 71 envanter nolu yapı planları

Ek-48 (Devam) Çalışma alanı geleneksel konut dokusu

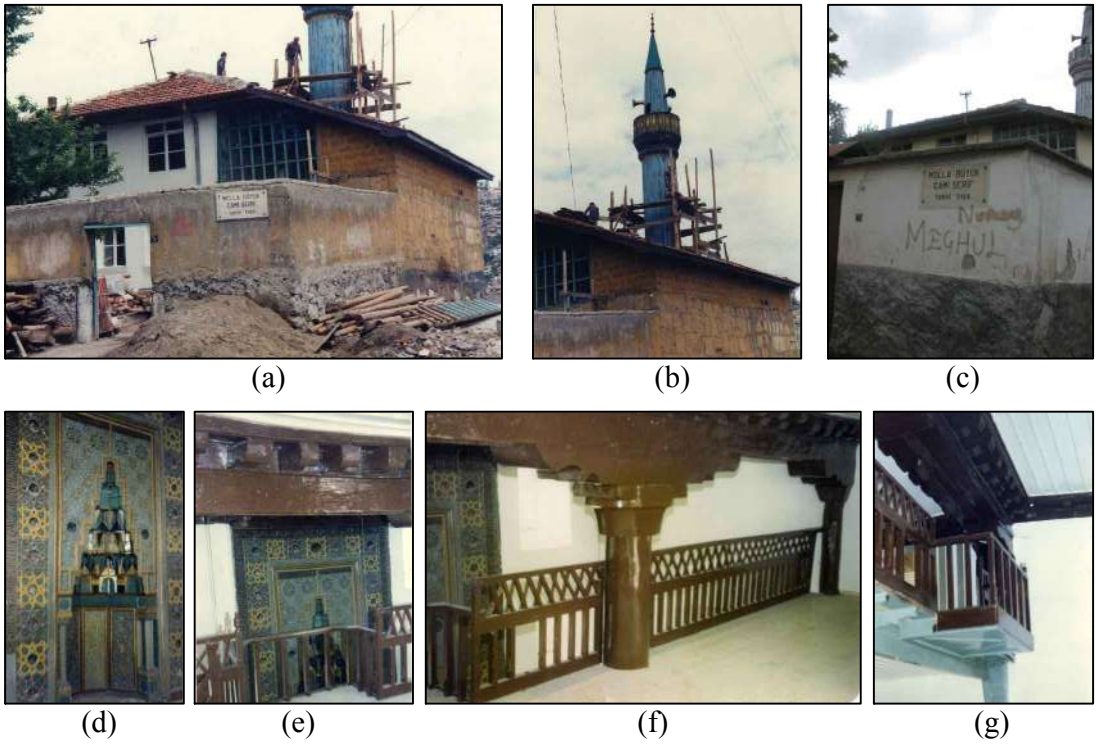

Resim 48.26. 72 envanter nolu yapı fotoğrafları (03.06.2009-26.09.2009) [38]
a,b,c,d,e Dış cephe fotoğrafları
f,g,h İç mekan fotoğrafları

Şekil 48.26. 72 envanter nolu yapı planları

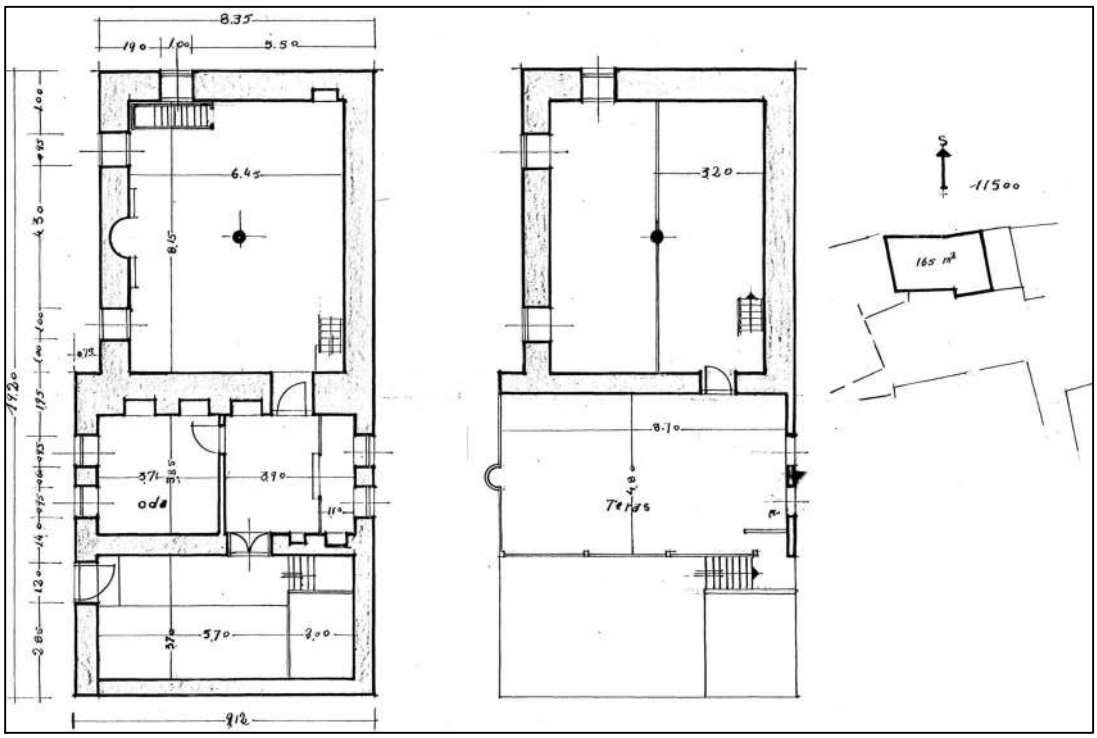
Ek-48 (Devam) Çalışma alanı geleneksel konut dokusu

(a) (b) (c)

(d) (e) (f) (g)

Resim 48.27. 75 envanter nolu yapı (Molla Büyük Cami) fotoğrafları [39]
a,b,c Dış cephe fotoğrafları
d,e,f,g İç mekan fotoğrafları

ZEMİN KAT PLANI 1. KAT PLANI VAZİYET PLANI

Şekil 48.27. 75 envanter nolu yapı (Molla Büyük Cami) planları

Ek-48 (Devam) Çalışma alanı geleneksel konut dokusu

(a) (b)

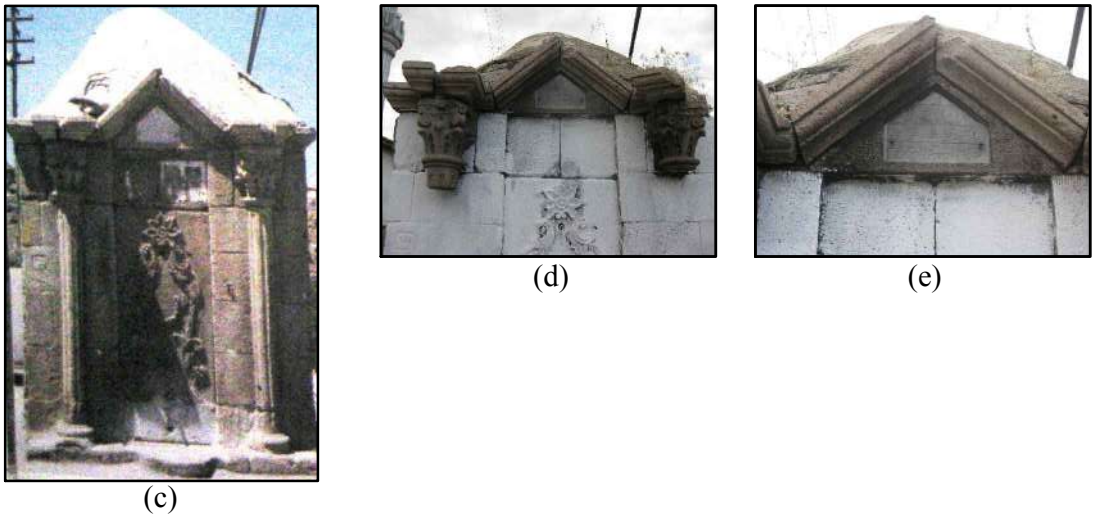

(c) (d)

Resim 48.28. 78 envanter nolu yapı fotoğrafları

(a) (b)

(d) (e)

(c)

Resim 48.29. 79 envanter nolu yapı fotoğrafları

Ek-49 Çalışma alanı tescilli yapı dökümanları

AVRUPA KONSEYİ | DOĞAL VE KÜLTÜREL VARLIKLARI KORUMA ENVANTERİ D.K.V.K.E | ANIT
TÜRKİYE | KÜLTÜR VARLIKLARI VE MÜZELER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
ENVANTER NO: Y154
HARİTA NO: 129B08A2C

İL: ANKARA | İLÇESİ: ALTINDAĞ | MAHALE KÖY VEYA MEVKİ: ÇEŞME
KORUMA DERECESİ: ANITSAL 1 2 3 | ÇEVRESEL 1 X 3 | ÇEVREYE AYKIRI
SOKAK VE KAPI NO: MEZİP BEY SOK.
KADASTRO PAFTA: ADA: 639 PARSEL: 9

ADI: SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ | YAPTIRAN: | YAPAN: | MİMARİ ÇAĞI (ÜSLUP): 20yy.başı
YAPIM TARİHİ: | KİTABE: | VAKFİYE:

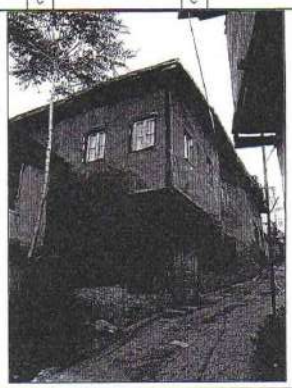
GENEL TANITIM:
EĞİMLİ BİR ARAZİ ÜZERİNDE BULUNAN YAPI ZEMİN + 1 KATTAN OLUŞUP KARMA TAŞIYICI SİSTEME SAHİPTİR. BİNANIN BİRİNCİ KATINDA CUMBASI VARDIR.

KORUMA DURUMU	TAŞIYICI YAPI	DIŞ YAPI	ÜST YAPI	İÇ YAPI	SÜSLEME ELEMANLARI	RUTUBET
A İYİ	A	A	A	A	A	A YOK
X B ORTA	B	X B	B	X B	B	B İZİ VAR
C FENA	C	C	C	C	C	C ÖNEMLİ

VAZİYET PLANI

FOTOĞRAF

GÖZLEMLER:
YAPININ PENCERE VE KAPI ORANLARI VE PENCERE DOĞRAMALARI DEĞİŞTİRİLMİŞTİR. SAÇAK ALTI KAPLAMA TAHTALARI KÖTÜ DURUMDADIR. AHŞAP PENCERE SÖVELERİ BULUNMAKTADIR.

BUGÜNKÜ SAHİBİ: | BAKIMINDAN SORUMLU OLMASI GEREKEN KURULUŞ:

YAPILAN ONARIMLAR:
BİNADA CEPHE BOYASI YAPILMIŞ, ÇATISI YENİLENMİŞTİR.

AYRINTILI TANITIM:
YAPI KÜTLE, GABARİ VE ORANLARIYLA GELENEKSEL SOKAK DOKUSUNA UYGUNLUK GÖSTERMEKTEDİR. BİRİNCİ KATTA CUMBADAKİ PENCERE BOYUTLARI KÜÇÜLTÜLMÜŞ BİNA YENİDEN SIVANMIŞ VE BOYANMIŞTIR.BİNANIN KAT DÖŞEMELERİ AHŞAPTIR, CUMBASI AHŞAP KİRİŞLERLE TAŞITILMAKTADIR.

TEKNİK BİLGİLER	SU	ELEKTRİK	ISITMA	KANALİZASYON
	✓	✓	SOBA	✓

ORJİNAL KULLANIMI: KONUT
BUGÜNKÜ KULLANIMI: KONUT
ÖNERİLEN KULLANIMI: KONUT

HAZIRLAYANLAR: / /2007
MUSTAFA KAYMAK Arkeolog
ÖZGÜR KAYA Ş.Plancısı
NEJAT ÇAKMAK Arkeolog
YILDIRIM İNAN Arkeolog
KONTROL EDEN: MUSTAFA KAYMAK / /2007
KURUL ONAYI NO:
REVİZYON: / /2007
KURUL KARARI:

YAYIN DİZİNİ:

EKLER:	
RAPOR	
FOTOĞRAF	
RÖLÖVE PROJESİ	
RESTORASYON PROJESİ	
HARİTA	
KROKİ	
KİTABE	
VAKFİYE	

(3 envanter nolu yapı tescil fişi)

Ek-49 (Devam) Çalışma alanı tescilli yapı dökümanları

AVRUPA KONSEYİ — DOĞAL VE KÜLTÜREL VARLIKLARI KORUMA ENVANTER BAŞLIĞI — ANIT

TÜRKİYE — KÜLTÜR VARLIKLARI VE MÜZELER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ — HARİTA NO: I29B08A2C

İL: ANKARA | İLÇESİ: ALTINDAĞ | MAHALLE KÖY VEYA MEVKİ: ÇEŞME | KORUMA DERECESİ: ANITSAL 1 2 3; ÇEVRESEL 1 X 3; ÇEVREYE AYKIRI

SOKAK VE KAPI NO: MEZİP BEY SOK. | KADASTRO PAFTA: ADA: 640 PARSEL: 15

ADI: SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ | YAPTIRAN: | YAPAN: | MİMARİ ÇAĞI (ÜSLUP): 20yy.başı | YAPIM TARİHİ: | KİTABE: | VAKFİYE:

GENEL TANITIM:
BİR BAHÇE İÇERİSİNDE,EĞİMLİ BİR ARAZİDE KONUMLANMIŞ YAPI ZEMİN + 1 KATLIDIR. KARMA SİSTEMLE İNŞAA EDİLMİŞTİR. AHŞAP KIRMA ÇATILIDIR.

KORUMA DURUMU	TAŞIYICI YAPI	DIŞ YAPI	ÜST YAPI	İÇ YAPI	SÜSLEME ELEMANLARI	RUTUBET
A İYİ	A	A	A	A	A	A YOK
B ORTA	X B	B	B	B	B	X İZİ VAR
X FENA	C	X C	X C	C	C	C ÖNEMLİ

VAZİYET PLANI

FOTOĞRAF

GÖZLEMLER:
PENCERE BOŞLUKLARININ ORANLARI VE AHŞAP DOĞRAMALARI DEĞİŞTİRİLMİŞTİR. BAZI PENCERELER KAPATILMIŞTIR. L-PLAN ŞEMASINA SAHİPTİR.ÇOK BAKIMSIZ KALMIŞTIR.

BUGÜNKÜ SAHİBİ: | BAKIMINDAN SORUMLU OLMASI GEREKEN KURULUŞ:

YAPILAN ONARIMLAR:
BİNA ÜZERİNDE SON DÖNEMDE YAPILMIŞ NİTELİKLİ BİR ONARIMA RASTLANMAMIŞTIR.

AYRINTILI TANITIM:
ZEMİN KATI KARGİR, 1. KATI İSE AHŞAP KARKAS ARASI DOLGU MALZEMESİ İLE İNŞAA EDİLMİŞTİR. YAPI PLAN ŞEMASI, YAPIM SİSTEMİ VE GABARİSİYLE GELENEKSEL KONUT DOKUSUNA UYGUNDUR VE KORUNMALIDIR.

TEKNİK BİLGİLER	SU	ELEKTRİK	ISITMA	KANALİZASYON
	✓	✓	SOBA	✓

ORJİNAL KULLANIMI: KONUT
BUGÜNKÜ KULLANIMI: KONUT
ÖNERİLEN KULLANIMI: KONUT

HAZIRLAYANLAR: / /2007
MUSTAFA KAYMAK Arkeolog
ÖZGÜR KAYA Ş.Plancısı
NEJAT ÇAKMAK Arkeolog
YILDIRIM İNAN Arkeolog

KONTROL EDEN: MUSTAFA KAYMAK / /2007

KURUL ONAYI NO:

REVİZYON: / /2007

KURUL KARARI:

YAYIN DİZİNİ:

EKLER:	
RAPOR	
FOTOĞRAF	
RÖLÖVE PROJESİ	
RESTORASYON PROJESİ	
HARİTA	
KROKİ	
KİTABE	
VAKFİYE	

(5 envanter nolu yapı tescil fişi)

Ek-49 (Devam) Çalışma alanı tescilli yapı dökümanları

AVRUPA KONSEYİ — DOĞAL VE KÜLTÜREL VARLIKLARI KORUMA ENVANTERİ — D.K.V.K.E

TÜRKİYE — KÜLTÜR VARLIKLARI VE MÜZELER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ — ANIT — HARİTA NO: 129B08A2C

İLİ: ANKARA | İLÇESİ: ALTINDAĞ | MAHALLE KÖY VEYA MEVKİ: YALÇINKAYA | KORUMA DERECESİ: ANITSAL 1 2 3 / ÇEVRESEL 1 X 3 / ÇEVREYE AYKIRI

SOKAK VE KAPI NO: KAYALIK SOK. | KADASTRO PAFTA: ADA: 646 PARSEL: 9

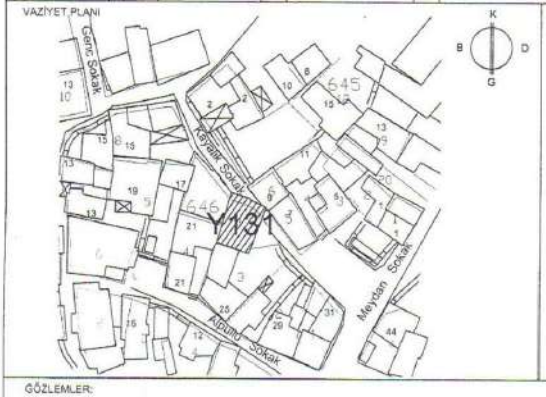
ADI: SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ | YAPTIRAN: | YAPAN: | MİMARİ ÇAĞI (ÜSLUP): 20yy.başı | YAPIM TARİHİ: | KİTABE: | VAKFİYE:

GENEL TANITIM:

ZEMİN + 1 KATLI YAPI AHŞAP TAŞIYICI SİSTEME SAHİPTİR. BİTİŞİK NİZAMLIDIR. BİRİNCİ KATTA ÇIKMALARI VARDIR.
AHŞAP KIRMA ÇATILI BİR BİNADIR.

KORUMA DURUMU	TAŞIYICI YAPI	DIŞ YAPI	ÜST YAPI	İÇ YAPI	SÜSLEME ELEMANLARI	RUTUBET
A İYİ	A X	A X	A X	A	A	A
X ORTA				B	B	B İZİ VAR
C FENA	C	C	C	C	C	C ÖNEMLİ / YOK

VAZİYET PLANI

FOTOĞRAF

GÖZLEMLER:

YAPININ KÜTLE GABARİ ORANI KORUNMUŞTUR. ZEMİN KAT VE BİRİNCİ KATTAKİ PENCERE BOYUTLARI DEĞİŞTİRİLMİŞTİR.SADECE İKİ ADET PENCERENİN ORJİNAL OLDUĞU DÜŞÜNÜLMEKTEDİR.
DOĞRAMALARI YENİLENMİŞTİR.YAPININ BİR DE KÖŞE ÇIKMASI VARDIR.

BUGÜNKÜ SAHİBİ: | BAKIMINDAN SORUMLU OLMASI GEREKEN KURULUŞ:

YAPILAN ONARIMLAR:
YAPI ÜZERİNDE NİTELİKLİ BİR ONARIMA RASTLANMAMIŞTIR.

AYRINTILI TANITIM:

ZEMİN + 1 KATLI YAPININ ZEMİN KATI BELLİ BİR SEVİYEYE KADAR KARGİR ÜST KATI İSE AHŞAP TAŞIYICI SİSTEM ARASI DOLGU İLE HIMIŞ TEKNİĞİNDE İNŞAA EDİLMİŞTİR.
BİRİNCİ KATINDA BİRİ KÖŞE ÇIKMA OLMAK ÜZERE ÜÇGEN ÇIKMALAR VARDIR.
ÜÇGEN ÇIKMALARIN ALTINDA CUMBAYI DESTEKLEYEN KİRİŞLER YER ALIR. CEPHE SIVA VE BOYALARI DÖKÜLMÜŞTÜR.
YAPI GELENEKSEL SOKAK DOKUSUNU YANSITMASI AÇISINDAN KORUNMALIDIR.

TEKNİK BİLGİLER	SU	ELEKTRİK	ISITMA	KANALİZASYON
	✓	✓	SOBA	✓

ORJİNAL KULLANIMI: KONUT
BUGÜNKÜ KULLANIMI: KONUT
ÖNERİLEN KULLANIMI: KONUT

HAZIRLAYANLAR: / /2007
MUSTAFA KAYMAK Arkeolog
ÖZGÜR KAYA Ş.Plancısı
NEJAT ÇAKMAK Arkeolog
YILDIRIM İNAN Arkeolog

KONTROL EDEN: MUSTAFA KAYMAK / /2007

KURUL ONAYI NO:

REVİZYON: / /2007

KURUL KARARI:

YAYIN DİZİNİ:

EKLER:	
RAPOR	
FOTOĞRAF	
RÖLÖVE PROJESİ	
RESTORASYON PROJESİ	
HARİTA	
KROKİ	
KİTABE	
VAKFİYE	

(9 envanter nolu yapı tescil fişi)

Ek-49 (Devam) Çalışma alanı tescilli yapı dökümanları

AVRUPA KONSEYİ | DOĞAL VE KÜLTÜREL VARLIKLARI KORUMA ENVANTERİ D.K.V.K.E | ANIT

TÜRKİYE | KÜLTÜR VARLIKLARI VE MÜZELER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

HARİTA NO: 129B08A2C

İLİ: ANKARA | İLÇESİ: ALTINDAĞ | MAHALE KÖY VEYA MEVKİ: YALÇINKAYA | KORUMA DERECESİ: ANITSAL 1 2 3 | ÇEVRESEL 1 X 3 | ÇEVREYE AYKIRI

SOKAK VE KAPI NO: KAYALIK SOK. | KADASTRO PAFTA: ADA: 646 PARSEL: 6

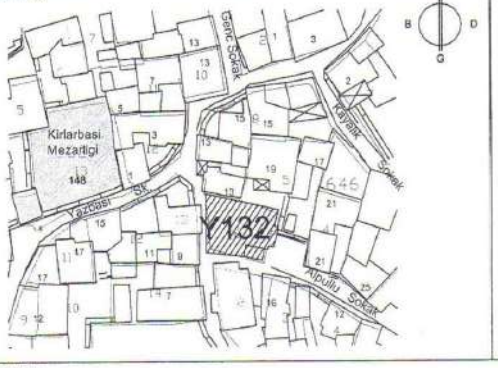
ADI: SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ | YAPTIRAN: | YAPAN: | MİMARİ ÇAĞI (ÜSLUP): 20yy.başı | YAPIM TARİHİ: | KİTABE: | VAKFİYE:

GENEL TANITIM:

ZEMİN + 1 KATLI AVLULU BİR YAPIDIR. AHŞAP TAŞIYICI SİSTEME SAHİPTİR. AHŞAP BEŞİK ÇATISI , GENİŞ SAÇAKLARI VARDIR.MUHDES EKLERİ ÇOKTUR.

KORUMA DURUMU	TAŞIYICI YAPI	DIŞ YAPI	ÜST YAPI	İÇ YAPI	SÜSLEME ELEMANLARI	RUTUBET
A İYİ	A	A	A	A	A	A YOK
B ORTA	B X	B X	B X	B	B	B İZİ VAR
C FENA	C	C	C	C	C	C ÖNEMLİ

VAZİYET PLANI

FOTOĞRAF

GÖZLEMLER:

GENİŞ SAÇAKLI AVLULU YAPININ PENCERE ORANLARI KORUNMUŞ, PENCERE DOĞRAMALARI DEĞİŞTİRİLMİŞTİR.

BUGÜNKÜ SAHİBİ: | BAKIMINDAN SORUMLU OLMASI GEREKEN KURULUŞ:

YAPILAN ONARIMLAR:

BİNANIN BİR BÖLÜMÜNDE EN ÜST KATIN KAT YÜKSEKLĞİ ARTTIRILMIŞTIR.BU NEDENLE ÇATI ÖRTÜSÜ DEĞİŞTİRİLMİŞTİR.

AYRINTILI TANITIM:

ZEMİN + 1 KATLI AVLULLU YAPI MUHDES EKLERİ KALDIRILDIKTAN SONRA GELENEKSEL SOKAK DOKUSUNA UYGUN OLDUĞU İÇİN KORUNMALIDIR.

TEKNİK BİLGİLER	SU	ELEKTRİK	ISITMA	KANALİZASYON
	✓	✓	SOBA	✓

ORJİNAL KULLANIMI: KONUT

BUGÜNKÜ KULLANIMI: KONUT

ÖNERİLEN KULLANIMI: KONUT

HAZIRLAYANLAR: / /2007

MUSTAFA KAYMAK Arkeolog

ÖZGÜR KAYA Ş.Plancısı

NEJAT ÇAKMAK Arkeolog

YILDIRIM İNAN Arkeolog

KONTROL EDEN: MUSTAFA KAYMAK / /2007

KURUL ONAYI NO:

REVİZYON: / /2007

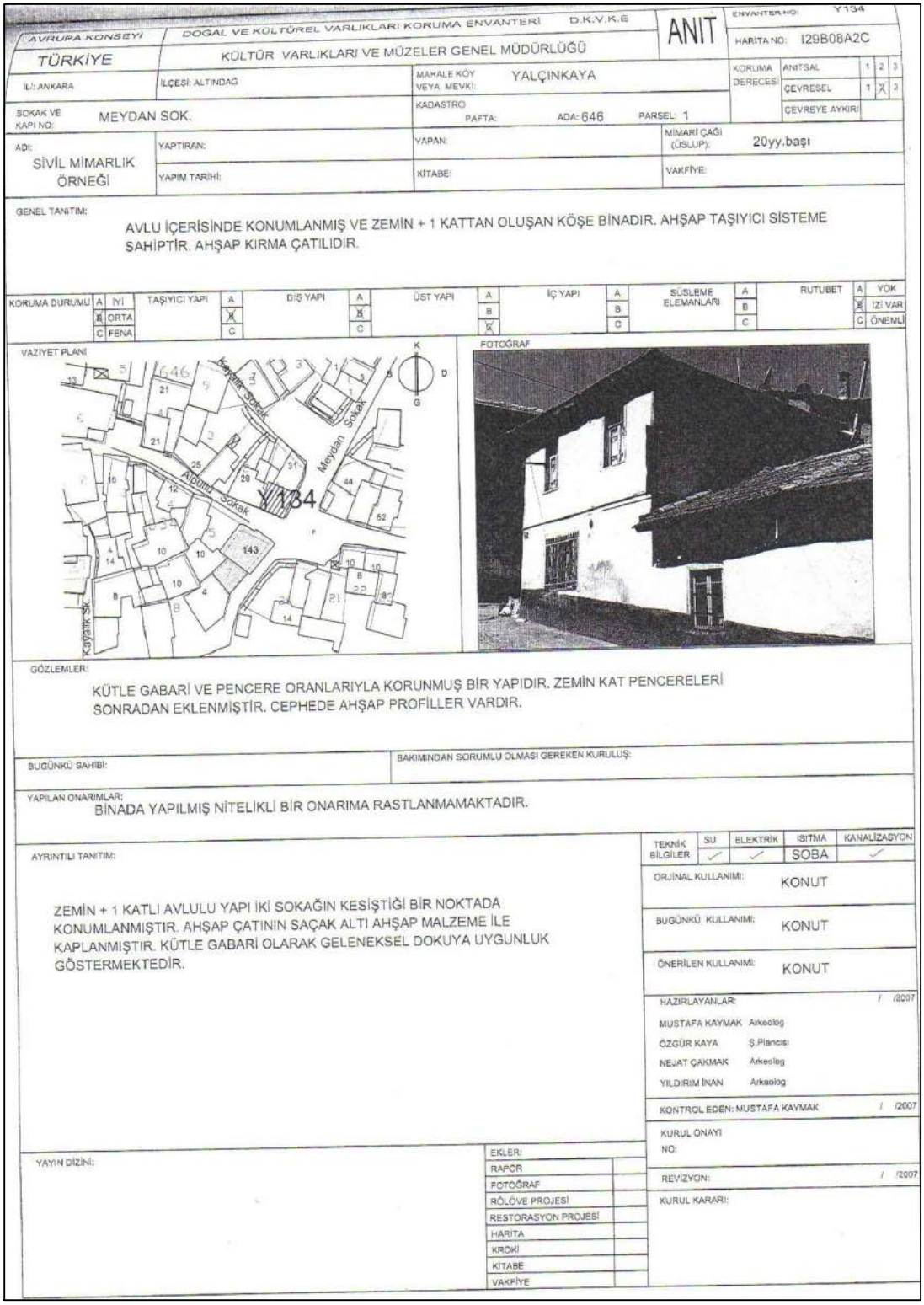
KURUL KARARI:

YAYIN DİZİNİ:

EKLER:	
RAPOR	
FOTOĞRAF	
RÖLÖVE PROJESİ	
RESTORASYON PROJESİ	
HARİTA	
KROKİ	
KİTABE	
VAKFİYE	

(13 envanter nolu yapı tescil fişi)

Ek-49 (Devam) Çalışma alanı tescilli yapı dökümanları

(16 envanter nolu yapı tescil fişi)

Ek-49 (Devam) Çalışma alanı tescilli yapı dökümanları

AVRUPA KONSEYİ | DOĞAL VE KÜLTÜREL VARLIKLARI KORUMA ENVANTERİ D.K.V.K.E | ANIT

TÜRKİYE | KÜLTÜR VARLIKLARI VE MÜZELER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ | HARİTA NO: I29B08A2C

İL: ANKARA | İLÇESİ: ALTINDAĞ | MAHALE KÖY VEYA MEVKİ: YALÇINKAYA | KORUMA DERECESİ: ANITSAL 1 2 3 | ÇEVRESEL 1 X 3 | ÇEVREYE AYKIRI:

SOKAK VE KAPI NO: GÜZEL KIZ SOK. | KADASTRO PAFTA: ADA: 648 PARSEL: 9

ADI: SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ | YAPTIRAN: | YAPAN: | MİMARİ ÇAĞI (ÜSLUP): 20yy.başı

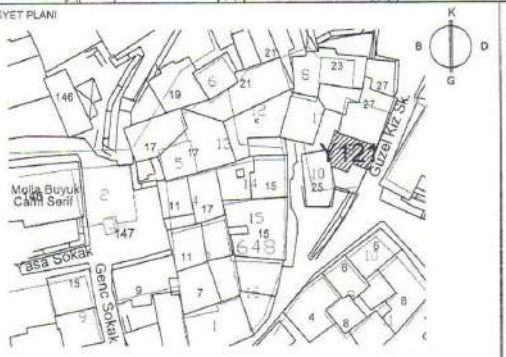
YAPIM TARİHİ: | KİTABE: | VAKFİYE:

GENEL TANITIM:

AVLU İÇERİSİNDE ZEMİN + 1 KATTAN OLUŞAN BİR YAPIDIR. KARMA SİSTEME SAHİPTİR. GİRİŞ MEKANI MUHDESDİR.

KORUMA DURUMU	TAŞIYICI YAPI	DIŞ YAPI	ÜST YAPI	İÇ YAPI	SÜSLEME ELEMANLARI	RUTUBET
A İYİ	A	A	A	A	A	X YOK
B ORTA	B	B	B	B	B	B İZİ VAR
X FENA	X	X	X	B	C	C ÖNEMLİ

VAZİYET PLANI

FOTOĞRAF

GÖZLEMLER:

YAPI KÜTLE GABARİ VE PENCERE ORANLARIYLA GELENKSEL KONUT DOKUSUNA UYGUNDUR. 1. KATIN PENCERE DOĞRAMALARI ORJİNAL KORUNMUŞKEN ZEMİN KATIN PENCERE DOĞRAMALARI DEĞİŞTİRİLMİŞTİR.

BUGÜNKÜ SAHİBİ: | BAKIMINDAN SORUMLU OLMASI GEREKEN KURULUŞ:

YAPILAN ONARIMLAR: YAPI ÜZERİNDE HERHANGİ BİR ONARIM YAPILMAMIŞTIR.SONRADAN YAPILAN EK KISMIN CEPHESİ VE DOĞRAMALARI BOYANMIŞTIR.

AYRINTILI TANITIM:

ORJİNALİ AVLULU OLAN YAPININ AVLUSUNUN ÜSTÜ ÖRTÜLEREK KAPATILMIŞTIR. PENCERE ORANLARI VE DOĞRAMALARI ORJİNAL HALDE KORUNMUŞKEN ZEMİN KATTA YENİ PENCERELER EKLENMİŞTİR. 1. KATIN SOKAK CEPHESİNDE BİR ÇIKMASI BULUNMAKTADIR. ORANLARIYLA VE GABARİSİYLE GELENEKSEL SOKAK DOKUSUNA UYGUNDUR. MUHDES KISIMLAR KALDIRILARAK KORUNMALIDIR.

TEKNİK BİLGİLER	SU	ELEKTRİK	ISITMA	KANALİZASYON
	✓	✓	SOBA	✓

ORJİNAL KULLANIMI: KONUT

BUGÜNKÜ KULLANIMI: KONUT

ÖNERİLEN KULLANIMI: KONUT

HAZIRLAYANLAR: / /2007

MUSTAFA KAYMAK Arkeolog

ÖZGÜR KAYA Ş.Plancısı

NEJAT ÇAKMAK Arkeolog

YILDIRIM İNAN Arkeolog

KONTROL EDEN: MUSTAFA KAYMAK / /2007

KURUL ONAYI NO:

REVİZYON: / /2007

KURUL KARARI:

YAYIN DİZİNİ:

EKLER:	
RAPOR	
FOTOĞRAF	
RÖLÖVE PROJESİ	
RESTORASYON PROJESİ	
HARİTA	
KROKİ	
KİTABE	
VAKFİYE	

(26 envanter nolu yapı tescil fişi)

Ek-49 (Devam) Çalışma alanı tescilli yapı dökümanları

AVRUPA KONSEYİ — DOĞAL VE KÜLTÜREL VARLIKLAR

TÜRKİYE — KÜLTÜR VARLIKLARI VE MÜZELER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ — ANIT — HARİTA NO: I29B08A2C

İL: ANKARA | İLÇESİ: ALTINDAĞ | MAHALLE KÖY VEYA MEVKİ: YALÇINKAYA | KORUMA DERECESİ: ANITSAL 1 2 3; ÇEVRESEL 1 X 3; ÇEVREYE AYKIRI

SOKAK VE KAPI NO: BAŞKAYA SOK. | KADASTRO PAFTA: ADA: 502 PARSEL: 13

ADI: SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ | YAPTIRAN: | YAPAN: | MİMARİ ÇAĞI (ÜSLUP): 20yy.başı

YAPIM TARİHİ: | KİTABE: | VAKFİYE:

GENEL TANITIM:
ZEMİN + 1 KATLI KARMA SİSTEMLE İNŞAA EDİLMİŞ YAPIDIR. AHŞAP BEŞİK ÇATISI VARDIR.

KORUMA DURUMU	TAŞIYICI YAPI	DIŞ YAPI	ÜST YAPI	İÇ YAPI	SÜSLEME ELEMANLARI	RUTUBET
A İYİ	A	A	A	A	A	X YOK
B ORTA	B	B	B	B	B	B İZİ VAR
X FENA	X	X	X	C	C	C ÖNEMLİ

VAZİYET PLANI

FOTOĞRAF

GÖZLEMLER:
MİMARİ ÖZELLİKLERİ İLE NİTELİKSİZ BİR BİNADIR.

BUGÜNKÜ SAHİBİ: | BAKIMINDAN SORUMLU OLMASI GEREKEN KURULUŞ:

YAPILAN ONARIMLAR:
HERHANGİ BİR ONARIM GÖRMEMİŞTİR.

AYRINTILI TANITIM:
EĞİMLİ ARAZİ ÜZERİNDE KONUMLANMIŞ DOKUYA UYGUNLUĞU NEDENİYLE KORUNMALIDIR

TEKNİK BİLGİLER	SU	ELEKTRİK	ISITMA	KANALİZASYON
	✓	✓	SOBA	✓

ORJİNAL KULLANIMI: KONUT

BUGÜNKÜ KULLANIMI: KONUT

ÖNERİLEN KULLANIMI: KONUT

HAZIRLAYANLAR: / /2007
MUSTAFA KAYMAK Arkeolog
ÖZGÜR KAYA Ş.Plancısı
NEJAT ÇAKMAK Arkeolog
YILDIRIM İNAN Arkeolog

KONTROL EDEN: MUSTAFA KAYMAK / /2007

KURUL ONAYI NO:

REVİZYON: / /2007

KURUL KARARI:

YAYIN DİZİNİ:

EKLER:	
RAPOR	
FOTOĞRAF	
RÖLÖVE PROJESİ	
RESTORASYON PROJESİ	
HARİTA	
KROKİ	
KİTABE	
VAKFİYE	

(31 envanter nolu yapı tescil fişi)

Ek-49 (Devam) Çalışma alanı tescilli yapı dökümanları

AVRUPA KONSEYİ DOĞAL VE KÜLTÜREL VARLIKLARI KORUMA ENVANTERİ D.K.V.K.E

TÜRKİYE — KÜLTÜR VARLIKLARI VE MÜZELER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ — ANIT — HARİTA NO: 129B08A2C

İL: ANKARA | İLÇESİ: ALTINDAĞ | MAHALE KÖY VEYA MEVKİ: YALÇINKAYA | KORUMA DERECESİ: ANITSAL 1 2 3 | ÇEVRESEL 1 X 3 | ÇEVREYE AYKIRI

SOKAK VE KAPI NO: GÜZEL KIZ SOK. | KADASTRO PAFTA: ADA: 650 PARSEL: 5

ADI: SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ | YAPTIRAN: | YAPAN: | MİMARİ ÇAĞI (ÜSLUP): 20yy.başı | YAPIM TARİHİ: | KİTABE: | VAKFİYE:

GENEL TANITIM:
ZEMİN + 1 KATLI YAPININ 1. KATINDA ÜÇGEN KÖŞE ÇIKMASI BULUNMAKTADIR. YAPI KARMA SİSTEMLE İNŞAA EDİLMİŞTİR.BİRİNCİ KATTA ÜÇGEN BİR ÇIKMASI VARDIR. AHŞAP BEŞİK ÇATILI BİNANIN SAÇAK ALTI KAPLANMAMIŞTIR.

KORUMA DURUMU	TAŞIYICI YAPI	DIŞ YAPI	ÜST YAPI	İÇ YAPI	SÜSLEME ELEMANLARI	RUTUBET
A İYİ	A	A	A	A	A	A YOK
B ORTA	B	B	B	B	B	X İZİ VAR
X FENA	X	X	X	X	C	C ÖNEMLİ

VAZİYET PLANI

FOTOĞRAF

GÖZLEMLER:
KÜTLE GABARİ VE KAPI VE PENCERE BOYUTLARI, MALZEMESİ İLE GELENEKSEL DOKUYA UYGUN OLAN YAPININ 1. KATINDAKİ ÜÇGEN ÇIKMA AHŞAP PAYANDA İLE DESTEKLENMİŞTİR. YAPININ PENCERE ORANLARI KORUNMUŞ OLMASINA RAĞMEN DOĞRAMALARI DEĞİŞTİRİLMİŞTİR.

BUGÜNKÜ SAHİBİ: | BAKIMINDAN SORUMLU OLMASI GEREKEN KURULUŞ:

YAPILAN ONARIMLAR:
BİNADA NİTELİKLİ BİR ONARIM GÖRÜLMEMİŞTİR.

AYRINTILI TANITIM:
ZEMİN + 1 KATLI YAPININ ZEMİN KATI KARGİR 1. KATI İSE AHŞAP KARKAS ARASI HIMIŞ TEKNİĞİ İLE İNŞAA EDİLMİŞTİR. DOLGU MALZEMESİ KERPİÇTİR.1. KAT KÖŞE ÇIKMASINI TAŞIYAN ORJİNAL BİR PAYANDAYA SAHİP YAPI GELENEKSEL DOKUYA UYGUNDUR.

TEKNİK BİLGİLER	SU	ELEKTRİK	ISITMA	KANALİZASYON
	✓	✓	SOBA	✓

ORJİNAL KULLANIMI: KONUT
BUGÜNKÜ KULLANIMI: KONUT
ÖNERİLEN KULLANIM: KONUT

HAZIRLAYANLAR: / /2007
MUSTAFA KAYMAK Arkeolog
ÖZGÜR KAYA Ş.Plancısı
NEJAT ÇAKMAK Arkeolog
YILDIRIM İNAN Arkeolog

KONTROL EDEN: MUSTAFA KAYMAK / /2007

KURUL ONAYI NO:

REVİZYON: / /2007

KURUL KARARI:

YAYIN DİZİNİ:

EKLER:	
RAPOR	
FOTOĞRAF	
RÖLÖVE PROJESİ	
RESTORASYON PROJESİ	
HARİTA	
KROKİ	
KİTABE	
VAKFİYE	

(44 envanter nolu yapı tescil fişi)

Ek-49 (Devam) Çalışma alanı tescilli yapı dökümanları

AVRUPA KONSEYİ | DOĞAL VE KÜLTÜREL VARLIKLARI KORUMA ENVANTERİ DİKVİKE | ANIT | ENVANTER NO: Y156

TÜRKİYE | KÜLTÜR VARLIKLARI VE MÜZELER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ | HARİTA NO: 129B08A2C

İL: ANKARA | İLÇESİ: ALTINDAĞ | MAHALE KÖY VEYA MEVKİ: ÇEŞME | KORUMA DERECESİ: ANITSAL 1 2 3; ÇEVRESEL 1 X 3; ÇEVREYE AYKIRI

SOKAK VE KAPI NO: HARTUÇ SOK. | KADASTRO PAFTA: ADA: 623 PARSEL: 21

ADI: SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ | YAPTIRAN: | YAPAN: | MİMARİ ÇAĞI (ÜSLUP): 20yy.başı

YAPIM TARİHİ: | KİTABE: | VAKFİYE:

GENEL TANITIM:
YÜKSEK GİRİŞLİ ZEMİN + 1 KATLI BİR BİNADIR. 1. KATINDA BİNDİRMELİ ANKARA ÇIKMASI YER ALMAKTADIR. AHŞAP TAŞIYICI SİSTEME SAHİPTİR. AHŞAP ÇATISI VARDIR.

KORUMA DURUMU	TAŞIYICI YAPI	DIŞ YAPI	ÜST YAPI	İÇ YAPI	SÜSLEME ELEMANLARI	RUTUBET
A İYİ	A	A	A	A	A	A YOK
B ORTA	B X	B X	B	B	B	B İZİ VAR
C FENA	C	C	C	C	C	C ÖNEMLİ

VAZİYET PLANI

FOTOĞRAF

GÖZLEMLER:
AVLU İÇERİSİNDE BULUNAN YAPININ SOKAĞA AÇILAN ÇİFT KANATLI AHŞAP KAPISI VARDIR.MUHDES EKLERİ ÇOK OLAN BİR BİNADIR.

BUGÜNKÜ SAHİBİ: | BAKIMINDAN SORUMLU OLMASI GEREKEN KURULUŞ:

YAPILAN ONARIMLAR:
YAPININ DIŞ CEPHE SIVA BOYASI DEĞİŞTİRİLMİŞTİR.

AYRINTILI TANITIM:
AVLULU ZEMİN + 1 KATLI YAPI EĞİMLİ BİR SOKAK ÜZERİNDE BULUNMAKTADIR.BİRİNCİ KATTAKİ BALKON MUHDESTİR. ZEMİN KAT SOKAĞA BAKAN CEPHESİ ORJİNALDE SAĞIR OLMASI GEREKİR. ZEMİN KATTAKİ MEVCUT PENCEREMUHDESTİR. GABARİ VE ORANLARI AÇISINDAN GELENEKSEL SOKAK DOKUSUNA UYGUNLUK GÖSTERMEKTEDİR.

TEKNİK BİLGİLER	SU	ELEKTRİK	ISITMA	KANALİZASYON
	✓	✓	SOBA	✓

ORJİNAL KULLANIM: KONUT

BUGÜNKÜ KULLANIM: KONUT

ÖNERİLEN KULLANIM: KONUT

HAZIRLAYANLAR: / /2007
MUSTAFA KAYMAK Arkeolog
ÖZGÜR KAYA Ş.Plancısı
NEJAT ÇAKMAK Arkeolog
YILDIRIM İNAN Arkeolog

KONTROL EDEN: MUSTAFA KAYMAK / /2007

KURUL ONAYI NO:

REVİZYON: / /2007

KURUL KARARI:

YAYIN DİZİNİ:

EKLER:	
RAPOR	
FOTOĞRAF	
RÖLÖVE PROJESİ	
RESTORASYON PROJESİ	
HARİTA	
KROKİ	
KİTABE	
VAKFİYE	

(45 envanter nolu yapı tescil fişi)

Ek-49 (Devam) Çalışma alanı tescilli yapı dökümanları

AVRUPA KONSEYİ | DOĞAL VE KÜLTÜREL VARLIKLARI KORUMA ENVANTERİ DİKYVE | ANIT

TÜRKİYE | KÜLTÜR VARLIKLARI VE MÜZELER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ | TARTANO: 129B05A2C

İLİ: ANKARA | İLÇESİ: ALTINDAĞ | MAHALE KÖY VEYA MEVKİ: ÇEŞME | KORUMA DERECESİ: ANITSAL 1 2 3 | ÇEVRESEL 1 X 3 | ÇEVREYE AYKIRI

SOKAK VE KAPI NO: HARTUÇ SOK. | KADASTRO: PAFTA: ADA: 623 PARSEL: 19

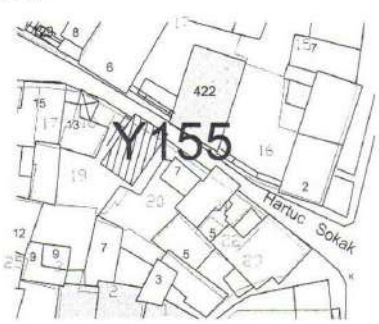
ADI: SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ | YAPTIRAN: | YAPAN: | MİMARİ ÇAĞI (ÜSLUP): 20yy.başı | YAPIM TARİHİ: | KİTABE: | VAKFİYE:

GENEL TANITIM:

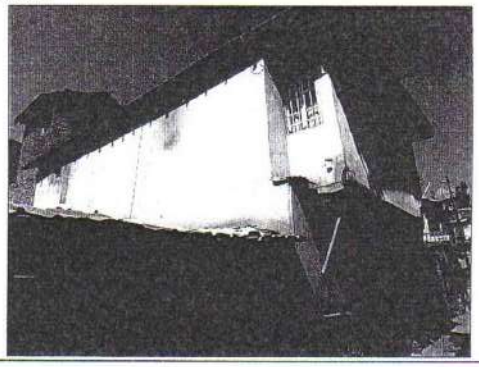
ZEMİN + 1 KATLI BİNADIR. BİRİNCİ KAT ÇIKMALIDIR VE ORTASINDA CUMBASI VARDIR. AHŞAP BEŞİK ÇATISI VARDIR.

KORUMA DURUMU	TAŞIYICI YAPI	DIŞ YAPI	ÜST YAPI	İÇ YAPI	SÜSLEME ELEMANLARI	RUTUBET
A İYİ	A	A	A	A	A	A YOK
B ORTA	B	B	B	B	B	B İZİ VAR
X FENA	X	X	C	C	C	C ÖNEMLİ

VAZİYET PLANI

FOTOĞRAF

GÖZLEMLER:

BİNANIN KORUMA DURUMU OLDUKÇA KÖTÜDÜR. PENCERE, KAPI BOYUTLARI DEĞİŞMİŞTİR. BİNANIN SADECE KÜTLE GABARİ ÖZELLİKLERİ KORUNMUŞTUR.

BUGÜNKÜ SAHİBİ: | BAKIMINDAN SORUMLU OLMASI GEREKEN KURULUŞ:

YAPILAN ONARIMLAR:

FARKLI DÖNEMLERDE GEÇİRİDİĞİ MÜDAHALERLE ÖZGÜNLÜĞÜNÜ KAYBETMİŞTİR. SON DÖNEMDE CEPHE BOYASI YAPILMIŞTIR.

AYRINTILI TANITIM:

BİRİNCİ KATTA CEPHENİN ORTASINDA CUMBASI VARDIR. CUMBA İKİ YAN CEPHEYE DOĞRU GENİŞLETİLMİŞTİR.BİNDİRME TEKNİĞİNDE TAŞITILMAKTADIR. MUHDES PAYANDALARLA DESTEKLENMEKTEDİR.
MİMARİ ÖZELLİKLERİ AÇISINDAN ÖNEMLİ OLMASADA. ESKİ KONUT DOKUSUNUN KÜTLE GABARİ ÖZELLİKLERİNİ GÖSTERDİĞİ İÇİN KORUNMALIDIR.

TEKNİK BİLGİLER	SU	ELEKTRİK	ISITMA	KANALİZASYON
	✓	✓	SOBA	✓

ORJİNAL KULLANIMI: KONUT

BUGÜNKÜ KULLANIMI: KONUT

ÖNERİLEN KULLANIMI: KONUT

HAZIRLAYANLAR: / /2007

MUSTAFA KAYMAK Arkeolog
ÖZGÜR KAYA Ş.Plancısı
NEJAT ÇAKMAK Arkeolog
YILDIRIM İNAN Arkeolog

KONTROL EDEN: MUSTAFA KAYMAK / /2007

KURUL ONAYI NO:

REVİZYON: / /2007

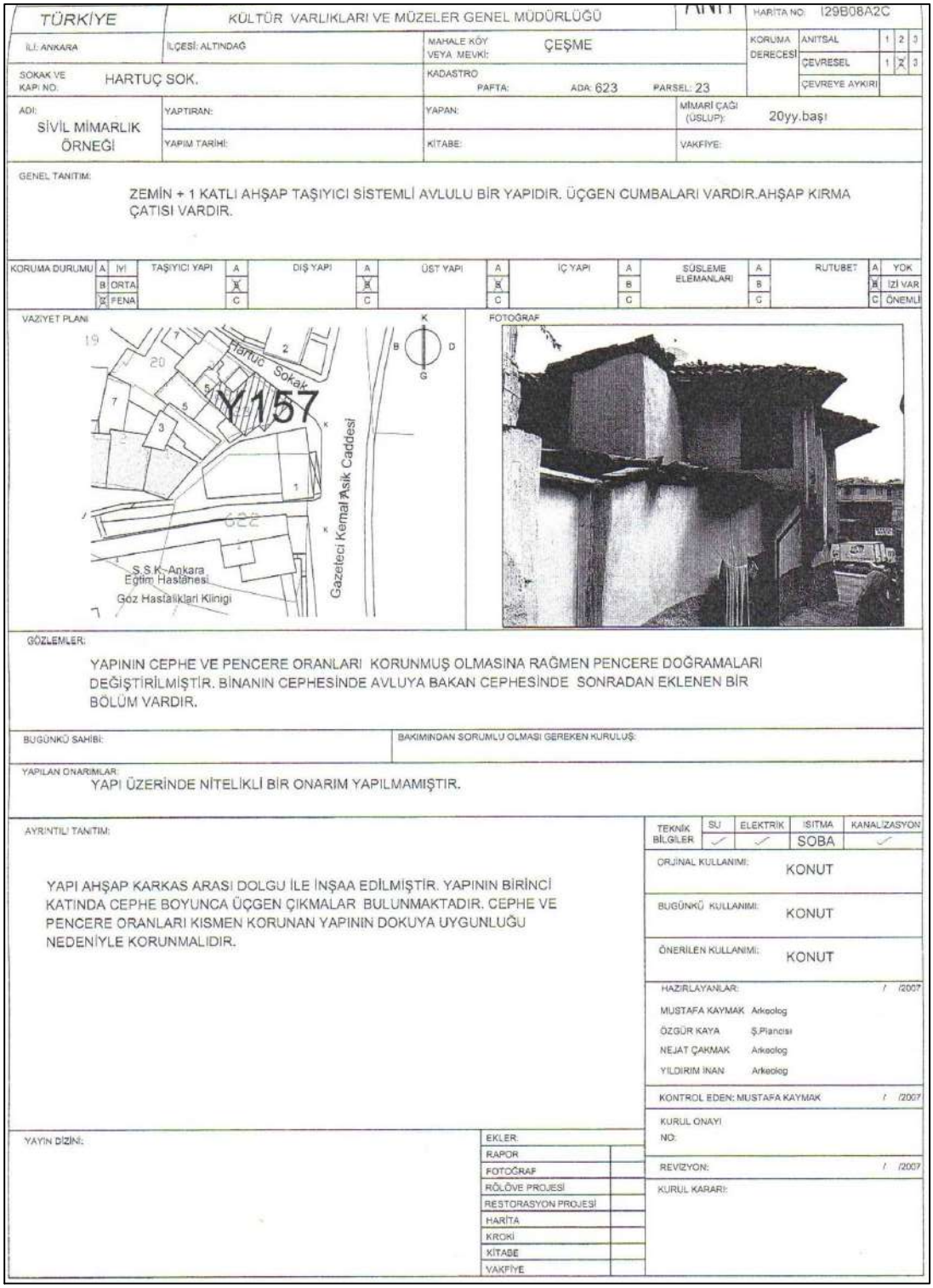
KURUL KARARI:

YAYIN DİZİNİ:

EKLER:	
RAPOR	
FOTOĞRAF	
RÖLÖVE PROJESİ	
RESTORASYON PROJESİ	
HARİTA	
KROKİ	
KİTABE	
VAKFİYE	

(46 envanter nolu yapı tescil fişi)

Ek-49 (Devam) Çalışma alanı tescilli yapı dökümanları

TÜRKİYE — KÜLTÜR VARLIKLARI VE MÜZELER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ — HARİTA NO: 129B08A2C

İL: ANKARA | İLÇESİ: ALTINDAĞ | MAHALE KÖY VEYA MEVKİ: ÇEŞME | KORUMA DERECESİ: ANITSAL 1 2 3; ÇEVRESEL 1 X 3; ÇEVREYE AYKIRI

SOKAK VE KAPI NO: HARTUÇ SOK. | KADASTRO PAFTA: ADA: 623 PARSEL: 23

ADI: SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ | YAPTIRAN: | YAPAN: | MİMARİ ÇAĞI (ÜSLUP): 20yy.başı | YAPIM TARİHİ: | KİTABE: | VAKFİYE:

GENEL TANITIM:

ZEMİN + 1 KATLI AHŞAP TAŞIYICI SİSTEMLİ AVLULU BİR YAPIDIR. ÜÇGEN CUMBALARI VARDIR.AHŞAP KIRMA ÇATISI VARDIR.

KORUMA DURUMU	TAŞIYICI YAPI	DIŞ YAPI	ÜST YAPI	İÇ YAPI	SÜSLEME ELEMANLARI	RUTUBET
A İYİ	A	A	A	A	A	A YOK
B ORTA	X B	X B	X B	B	B	B X İZİ VAR
X C FENA	C	C	C	C	C	C ÖNEMLİ

VAZİYET PLANI

FOTOĞRAF

GÖZLEMLER:

YAPININ CEPHE VE PENCERE ORANLARI KORUNMUŞ OLMASINA RAĞMEN PENCERE DOĞRAMALARI DEĞİŞTİRİLMİŞTİR. BİNANIN CEPHESİNDE AVLUYA BAKAN CEPHESİNDE SONRADAN EKLENEN BİR BÖLÜM VARDIR.

BUGÜNKÜ SAHİBİ: | BAKIMINDAN SORUMLU OLMASI GEREKEN KURULUŞ:

YAPILAN ONARIMLAR:

YAPI ÜZERİNDE NİTELİKLİ BİR ONARIM YAPILMAMIŞTIR.

AYRINTILI TANITIM:

YAPI AHŞAP KARKAS ARASI DOLGU İLE İNŞAA EDİLMİŞTİR. YAPININ BİRİNCİ KATINDA CEPHE BOYUNCA ÜÇGEN ÇIKMALAR BULUNMAKTADIR. CEPHE VE PENCERE ORANLARI KISMEN KORUNAN YAPININ DOKUYA UYGUNLUĞU NEDENİYLE KORUNMALIDIR.

TEKNİK BİLGİLER	SU	ELEKTRİK	ISITMA	KANALİZASYON
	✓	✓	SOBA	✓

ORJİNAL KULLANIMI: KONUT

BUGÜNKÜ KULLANIMI: KONUT

ÖNERİLEN KULLANIMI: KONUT

HAZIRLAYANLAR: / /2007

MUSTAFA KAYMAK Arkeolog
ÖZGÜR KAYA Ş.Plancısı
NEJAT ÇAKMAK Arkeolog
YILDIRIM İNAN Arkeolog

KONTROL EDEN: MUSTAFA KAYMAK / /2007

KURUL ONAYI NO:

REVİZYON: / /2007

KURUL KARARI:

YAYIN DİZİNİ:

EKLER:	
RAPOR	
FOTOĞRAF	
RÖLÖVE PROJESİ	
RESTORASYON PROJESİ	
HARİTA	
KROKİ	
KİTABE	
VAKFİYE	

(50 envanter nolu yapı tescil fişi)

Ek-49 (Devam) Çalışma alanı tescilli yapı dökümanları

AVRUPA KONSEYİ | DOĞAL VE KÜLTÜREL VARLIKLARI KORUMA ENVANTERİ DKVKE | ANIT

TÜRKİYE | KÜLTÜR VARLIKLARI VE MÜZELER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

ENVANTER NO: 053 | HARİTA NO: I29B08A2C

İLİ: ANKARA | İLÇESİ: ALTINDAĞ | MAHALE KÖY VEYA MEVKİ: YALÇINKAYA | KORUMA DERECESİ: ANITSAL: 1 2 3 | ÇEVRESEL: 1 X 3 | ÇEVREYE AYKIRI:

SOKAK VE KAPI NO: BAŞKAYA | KADASTRO PAFTA: ADA: 643 PARSEL: 16

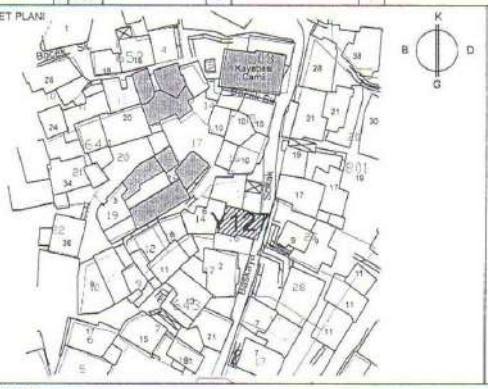
ADI: SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ | YAPTIRAN: | YAPAN: | MİMARİ ÇAĞI (ÜSLUP): 20yy.başı | YAPIM TARİHİ: | KİTABE: | VAKFİYE:

GENEL TANITIM:

ZEMİN + 2 KATLI BODRUM KATI OLAN KARMA TAŞIYICI SİSTEMLİ BİR BİNADIR. BİTİŞİK NİZAMLIDIR. CUMBASI VARDIR.
AHŞAP KIRMA ÇATILIDIR.

KORUMA DURUMU	TAŞIYICI YAPI	DIŞ YAPI	ÜST YAPI	İÇ YAPI	SÜSLEME ELEMANLARI	RUTUBET
A İYİ	A X	A X	A X	A X	A	A
B X ORTA	B	B	B	B	B	B İZİ VAR
C FENA	C	C	C	C	C	C ÖNEMLİ

VAZİYET PLANI:

FOTOĞRAF

GÖZLEMLER:

ZEMİN + 2 KATLI YAPININ PENCERE AÇIKLIKLARI KORUNMUŞ OLMASINA RAĞMEN İKİNCİ KATIN PENCERE DOĞRAMALARI DEĞİŞTİRİLMİŞTİR. YAPININ İKİNCİ KATINDA CEPHE BOYUNCA BU ÇIKMASI VARDIR.

BUGÜNKÜ SAHİBİ: | BAKIMINDAN SORUMLU OLMASI GEREKEN KURULUŞ:

YAPILAN ONARIMLAR:

PENCERE DOĞRAMALARI YENİLENMİŞTİR. AHŞAP ELEMANLARI VE ÇATISI BAKIM GÖRMÜŞTÜR.

AYRINTILI TANITIM:

YAPI KARMA SİSTEMLİDİR. ZEMİN KATI KARGİR ÜST KATLARI İSE AHŞAP TAŞIYICI SİSTEM ARASI DOLGU İLE HIMIŞ TEKNİĞİNDE YAPILMIŞTIR. YAPININ EN ALT KATI OLDUKÇA BASIKTIR. İKİNCİ KAT CEPHESİ BOYUNCA UZANAN CUMBANIN ALTINDA ONU DESTEKLEYEN AHŞAP KİRİŞLER VARDIR. ESKİ SOKAK DOKUSUNA KATKISINDAN DOLAYI KORUNMALIDIR.

TEKNİK BİLGİLER	SU	ELEKTRİK	ISITMA	KANALİZASYON
	✓	✓	SOBA	✓

ORJİNAL KULLANIMI: KONUT

BUGÜNKÜ KULLANIMI: KONUT

ÖNERİLEN KULLANIMI: KONUT

HAZIRLAYANLAR: / /2007

MUSTAFA KAYMAK Arkeolog
ÖZGÜR KAYA Ş.Plancısı
NEJAT ÇAKMAK Arkeolog
YILDIRIM İNAN Arkeolog

KONTROL EDEN: MUSTAFA KAYMAK / /2007

KURUL ONAYI NO:

REVİZYON: / /2007

KURUL KARARI:

YAYIN DİZİNİ:

EKLER:	
RAPOR	
FOTOĞRAF	
RÖLÖVE PROJESİ	
RESTORASYON PROJESİ	
HARİTA	
KROKİ	
KİTABE	
VAKFİYE	

(53 envanter nolu yapı tescil fişi)

Ek-49 (Devam) Çalışma alanı tescilli yapı dökümanları

KAPI NO: BAŞKAYA SOK. | PAFTA: | ADA: 643 | PARSEL: 15 | ÇEVREYE AYKIRI:

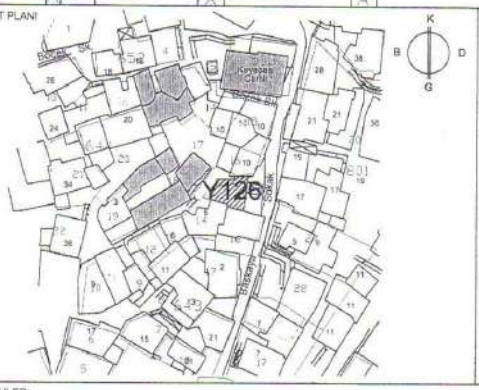
ADI: SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ | YAPTIRAN: | YAPAN: | MİMARİ ÇAĞI (ÜSLUP): 20yy.başı

YAPIM TARİHİ: | KİTABE: | VAKFİYE:

GENEL TANITIM:
ZEMİN + 1 KATLI HIMIŞ TEKNİĞİYLE YAPILMIŞ CUMBALI BİR YAPIDIR. AHŞAP KIRMA ÇATISI VARDIR.

KORUMA DURUMU	TAŞIYICI YAPI	DIŞ YAPI	ÜST YAPI	İÇ YAPI	SÜSLEME ELEMANLARI	RUTUBET
A İYİ	A	A	A	A	A	A YOK
B ORTA	B	B	B	B	B	X İZİ VAR
C FENA	C	C	C	C	C	C ÖNEMLİ

VAZİYET PLANI:

FOTOĞRAF:

GÖZLEMLER:
HIMIŞ TEKNİĞİYLE YAPILMIŞ YAPININ AHŞAP DÖŞEMESİ CEPHEDEN OKUNMAKTADIR. PENCERE ORANLARI VE DOĞRAMALARINDAN BAZILARI ORJİNAL HALİYLE KORUNMUŞTUR.

BUGÜNKÜ SAHİBİ: | BAKIMINDAN SORUMLU OLMASI GEREKEN KURULUŞ:

YAPILAN ONARIMLAR:
BİNA HERHANGİ BİR NİTELİKLİ ONARIM GÖRMEMİŞTİR.

AYRINTILI TANITIM:
AHŞAP TAŞIYICI SİSTEME SAHİP YAPI ZAMAN İÇERİSİNDE HERHANGİ BİR ONARIM GÖRMEDİĞİ İÇİN OLDUKÇA BAKIMSIZ DURUMDADIR. CUMBANIN YANINDAKİ PENCERELER SONRADAN GENİŞLETİLMİŞTİR. BİNANIN STRÜKTÜREL ONARIMA İHTİYACI VARDIR.KÜTLE , GABARİ VE ORANLARIYLA GELENEKSEL SOKAK DOKUSUNA UYGUN BİR YAPIDIR.

TEKNİK BİLGİLER	SU	ELEKTRİK	ISITMA	KANALİZASYON
	✓	✓	SOBA	✓

ORJİNAL KULLANIMI: KONUT

BUGÜNKÜ KULLANIMI: KONUT

ÖNERİLEN KULLANIMI: KONUT

HAZIRLAYANLAR: / /2007
MUSTAFA KAYMAK Arkeolog
ÖZGÜR KAYA Ş.Plancısı
NEJAT ÇAKMAK Arkeolog
YILDIRIM İNAN Arkeolog

KONTROL EDEN: MUSTAFA KAYMAK / /2007

KURUL ONAYI NO:

REVİZYON: / /2007

KURUL KARARI:

YAYIN DİZİNİ:

EKLER:	
RAPOR	
FOTOĞRAF	
RÖLÖVE PROJESİ	
RESTORASYON PROJESİ	
HARİTA	
KROKİ	
KİTABE	
VAKFİYE	

(54 envanter nolu yapı tescil fişi)

Ek-49 (Devam) Çalışma alanı tescilli yapı dökümanları

AVRUPA KONSEYİ | DOĞAL VE KÜLTÜREL VARLIKLARI KORUMA ENVANTERİ D.K.V.K.E | ANIT | ENVANTER NO: Y125

TÜRKİYE | KÜLTÜR VARLIKLARI VE MÜZELER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ | HARİTA NO: I29B08A2C

İLİ: ANKARA | İLÇESİ: ALTINDAĞ | MAHALE KÖY VEYA MEVKİ: YALÇINKAYA | KORUMA DERECESİ: ANITSAL 1 2 3; ÇEVRESEL 1 X 3; ÇEVREYE AYKIRI

SOKAK VE KAPI NO: BÖCEK SOK. | KADASTRO PAFTA: ADA: 644 PARSEL: 12

ADI: SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ | YAPTIRAN: | YAPAN: | MİMARİ ÇAĞI (ÜSLUP): 20yy.başı | YAPIM TARİHİ: | KİTABE: | VAKFİYE:

GENEL TANITIM:

ZEMİN + 1 KATLI AHŞAP TAŞIYICI SİSTEMLİ AVLULU BİR YAPIDIR. YAPI U- PLAN ŞEMASINA SAHİPTİR.EĞİMLİ BİR ARAZİDE YER ALMAKTADIR. SOKAKTAN AVLUYA AHŞAP BİR KAPI İLE GEÇİLMEKTEDİR.AHŞAP BEŞİK ÇATISI VARDIR.

KORUMA DURUMU	TAŞIYICI YAPI	DIŞ YAPI	ÜST YAPI	İÇ YAPI	SÜSLEME ELEMANLARI	RUTUBET
A İYİ	A	A	A	A	A	A YOK
X B ORTA	X B	X B	X B	B	B	B İZİ VAR
C FENA	C	C	C	C	C	C ÖNEMLİ

VAZİYET PLANI

FOTOĞRAF

GÖZLEMLER:

ORTASINDA BİR İÇ AVLU BULUNAN VE BU AVLUDAN GİRİLEN BİR YAPIDIR. ZEMİN + 1 KATLI YAPININ PENCERE DOĞRAMALARI DEĞİŞTİRİLMİŞTİR. YAPI BAKIMSIZ DURUMDADIR.

BUGÜNKÜ SAHİBİ: | BAKIMINDAN SORUMLU OLMASI GEREKEN KURULUŞ:

YAPILAN ONARIMLAR:

YAPI ÜZERİNDE NİTELİKLİ BİR ONARIM GÖZLENMEMİŞTİR.

AYRINTILI TANITIM:

ZEMİN + 1 KATLI YAPI AHŞAP İSKELET SİSTEMDE İNŞAA EDİLMİŞTİR. YAPININ KÜTLE VE GABARİSİ KORUNMUŞTUR. PENCERE ORANLARI KORUNMUŞ OLMASINA RAĞMEN PENCERE DOĞRAMALARI DEĞİŞTİRİLMİŞTİR. İÇ AVLUNUN ÜSTÜ ÖRTÜLEREK ÜST KATTA BALKONA DÖNÜŞTÜRÜLMÜŞTÜR.AHŞAP ÇATININ SAÇAK ALTI AHŞAP KAPLAMALIDIR.GELENEKSEL SOKAK DOKUSUNU YANSITMASI AÇISINDAN KORUNMASI GEREKEN BİR YAPIDIR.

TEKNİK BİLGİLER	SU	ELEKTRİK	ISITMA	KANALİZASYON
	✓	✓	SOBA	✓

ORJİNAL KULLANIMI: KONUT

BUGÜNKÜ KULLANIMI: KONUT

ÖNERİLEN KULLANIMI: KONUT

HAZIRLAYANLAR: / /2007

MUSTAFA KAYMAK Arkeolog
ÖZGÜR KAYA Ş.Plancısı
NEJAT ÇAKMAK Arkeolog
YILDIRIM İNAN Arkeolog

KONTROL EDEN: MUSTAFA KAYMAK / /2007

KURUL ONAYI NO:

REVİZYON: / /2007

KURUL KARARI:

YAYIN DİZİNİ:

EKLER:	
RAPOR	
FOTOĞRAF	
RÖLÖVE PROJESİ	
RESTORASYON PROJESİ	
HARİTA	
KROKİ	
KİTABE	
VAKFİYE	

(59 envanter nolu yapı tescil fişi)

Ek-49 (Devam) Çalışma alanı tescilli yapı dökümanları

AVRUPA KONSEYİ | DOĞAL VE KÜLTÜREL VARLIKLARI KORUMA ENVANTERİ D.K.V.K.E | ANIT

TÜRKİYE | KÜLTÜR VARLIKLARI VE MÜZELER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ | HARİTA NO: 129B08A2C

İL: ANKARA | İLÇESİ: ALTINDAĞ | MAHALE KÖY VEYA MEVKİ: YALÇINKAYA | KORUMA DERECESİ: ANITSAL 1 2 3; ÇEVRESEL 1 X 3; ÇEVREYE AYKIRI

SOKAK VE KAPI NO: BABADAĞ SOK. | KADASTRO PAFTA: ADA: 652 PARSEL: 2

ADI: SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ | YAPTIRAN: | YAPAN: | MİMARİ ÇAĞI (ÜSLUP): 20yy.başı | YAPIM TARİHİ: | KİTABE: | VAKFİYE:

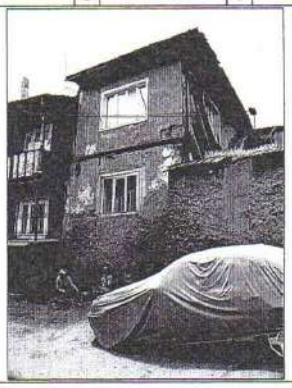
GENEL TANITIM:
ZEMİN + 1 KATLI AHŞAP TAŞIYICI SİSTEMLİ AVLUDAN GİRİLEN YÜKSEK GİRİŞLİ BİR YAPIDIR.

KORUMA DURUMU	TAŞIYICI YAPI	DIŞ YAPI	ÜST YAPI	İÇ YAPI	SÜSLEME ELEMANLARI	RUTUBET
A İYİ	A	A	A	A	A	A YOK
B ORTA	B	B	X	B	B	B İZİ VAR
X FENA	X	X	C	C	C	C ÖNEMLİ

VAZİYET PLANI

FOTOĞRAF

GÖZLEMLER:
YAPININ AHŞAP DÖŞEMESİ CEPHEDE HİSSEDİLMEKTEDİR. PENCERE VE CEPHE ORANLARI BOZULMUŞ VE DOĞRAMALARI DEĞİŞTİRİLMİŞTİR.

BUGÜNKÜ SAHİBİ: | BAKIMINDAN SORUMLU OLMASI GEREKEN KURULUŞ:

YAPILAN ONARIMLAR:
YAPI ÜZERİNDE NİTELİKLİ BİR ONARIM GÖZLENMEMİŞTİR.

AYRINTILI TANITIM:
ZEMİN + 1 KATLI YAPI AHŞAP TAŞIYICI SİSTEMLİDİR. BİR İÇ AVLUDAN GİRİLEN YAPI YÜKSEK BİR GİRİŞE SAHİPTİR. YAPININ CEPHE VE PENCERE ORANLARI BOZULMUŞ VE BAKIMSIZ DURUMDADIR. TÜM KATLARDAKİ PENCERE DOĞRAMALARI DEĞİŞTİRİLMİŞTİR. CEPHE SIVASI BÜYÜK BİR BÖLGEDE DÖKÜLMÜŞÜTÜR.GELENEKSEL SOKAK DOKUSUNU YANSITMASI AÇISINDAN KORUNMASI GEREKLİ BİR YAPIDIR.

TEKNİK BİLGİLER	SU	ELEKTRİK	ISITMA	KANALİZASYON
	✓	✓	SOBA	✓

ORJİNAL KULLANIM: KONUT

BUGÜNKÜ KULLANIM: KONUT

ÖNERİLEN KULLANIM: KONUT

HAZIRLAYANLAR: / /2007
MUSTAFA KAYMAK Arkeolog
ÖZGÜR KAYA Ş.Plancısı
NEJAT ÇAKMAK Arkeolog
YILDIRIM İNAN Arkeolog

KONTROL EDEN: MUSTAFA KAYMAK / /2007

KURUL ONAYI
NO:

REVİZYON: / /2007

KURUL KARARI:

YAYIN DİZİNİ:

EKLER:	
RAPOR	
FOTOĞRAF	
RÖLÖVE PROJESİ	
RESTORASYON PROJESİ	
HARİTA	
KROKİ	
KİTABE	
VAKFİYE	

(60 envanter nolu yapı tescil fişi)

Ek-49 (Devam) Çalışma alanı tescilli yapı dökümanları

AVRUPA KONSEYİ | DOĞAL VE KÜLTÜREL VARLIKLARI KORUMA ENVANTERİ D.K.V.K.E | ANIT

TÜRKİYE | KÜLTÜR VARLIKLARI VE MÜZELER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ | HARİTA NO: 129B08A2C

İLİ: ANKARA | İLÇESİ: ALTINDAĞ | MAHALLE KÖY VEYA MEVKİ: YALÇINKAYA | KORUMA DERECESİ: ANITSAL 1 2 3; ÇEVRESEL 1 X 3; ÇEVREYE AYKIRI

SOKAK VE KAPI NO: MEYDAN SOK. | KADASTRO PAFTA: ADA: 644 PARSEL: 6

ADI: SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ | YAPTIRAN: | YAPAN: | MİMARİ ÇAĞI (ÜSLUP): 20yy.başı

YAPIM TARİHİ: | KİTABE: | VAKFİYE:

GENEL TANITIM:

ZEMİN + 1 KATLI GENİŞ CEPHELİ VE BİRBİRİNİ TAKİP EDEN ÜÇGEN ÇIKMALARI OLAN BİR YAPIDIR. YAPI KARMA SİSTEMLE İNŞAA EDİLMİŞ OLUP ÜZERİ SIVANMIŞTIR. SOKAĞIN KÖŞESİNDE BULUNMAKTADIR.

KORUMA DURUMU	TAŞIYICI YAPI	DIŞ YAPI	ÜST YAPI	İÇ YAPI	SÜSLEME ELEMANLARI	RUTUBET
A İYİ	A	A	A	A	A	X YOK
B ORTA	B	B	B	B	B	B İZİ VAR
C FENA	X	X	X	C	C	C ÖNEMLİ

VAZİYET PLANI

FOTOĞRAF

GÖZLEMLER:

YAPI KÜTLE GABARİ PENCERE VE ÇIKMA ORANLARIYLA ORJİNAL BİR YAPIDIR. PENCERE ORANLARI KORUNMUŞ OLMASINA RAĞMEN PENCERE DOĞRAMALARI DEĞİŞTİRİLMİŞTİR. SAÇAK ALTI KAPLAMALARI, CEPHE SIVASI, ÇATI ÖRTÜSÜ BAKIMSIZ DURUMDADIR.

BUGÜNKÜ SAHİBİ: | BAKIMINDAN SORUMLU OLMASI GEREKEN KURULUŞ:

YAPILAN ONARIMLAR:

HERHANGİ BİR ONARIM YAPILMAMIŞTIR.

AYRINTILI TANITIM:

SIRALI ÜÇGEN ÇIKMALARA SAHİP YAPI, TAŞIYICI SİSTEMİNDEKİ ZAYIFLAMADAN DOLAYI AHŞAP DİKMELERLE DESTEKLENMİŞTİR. YAPI KÜTLE GABARİ VE ORANLARIYLA GELENEKSEL KONUT DOKUSUNDA İYİ BİR ÖRNEKTİR. PENCERE BOYUTLARI KORUNMUŞTUR.BİR BAHÇEDEN GİRİLEN YAPININ GİRİŞ KAPISI İKİ KANATLI AHŞAPTIR. SAÇAK ALTI AHŞAP MALZEME İLE KAPLANMIŞTIR.

TEKNİK BİLGİLER	SU	ELEKTRİK	ISITMA	KANALİZASYON
	✓	✓	SOBA	✓

ORJİNAL KULLANIMI: KONUT

BUGÜNKÜ KULLANIMI: KONUT

ÖNERİLEN KULLANIMI: KONUT

HAZIRLAYANLAR: / /2007

MUSTAFA KAYMAK Arkeolog

ÖZGÜR KAYA Ş.Plancısı

NEJAT ÇAKMAK Arkeolog

YILDIRIM İNAN Arkeolog

KONTROL EDEN: MUSTAFA KAYMAK / /2007

KURUL ONAYI NO:

REVİZYON: / /2007

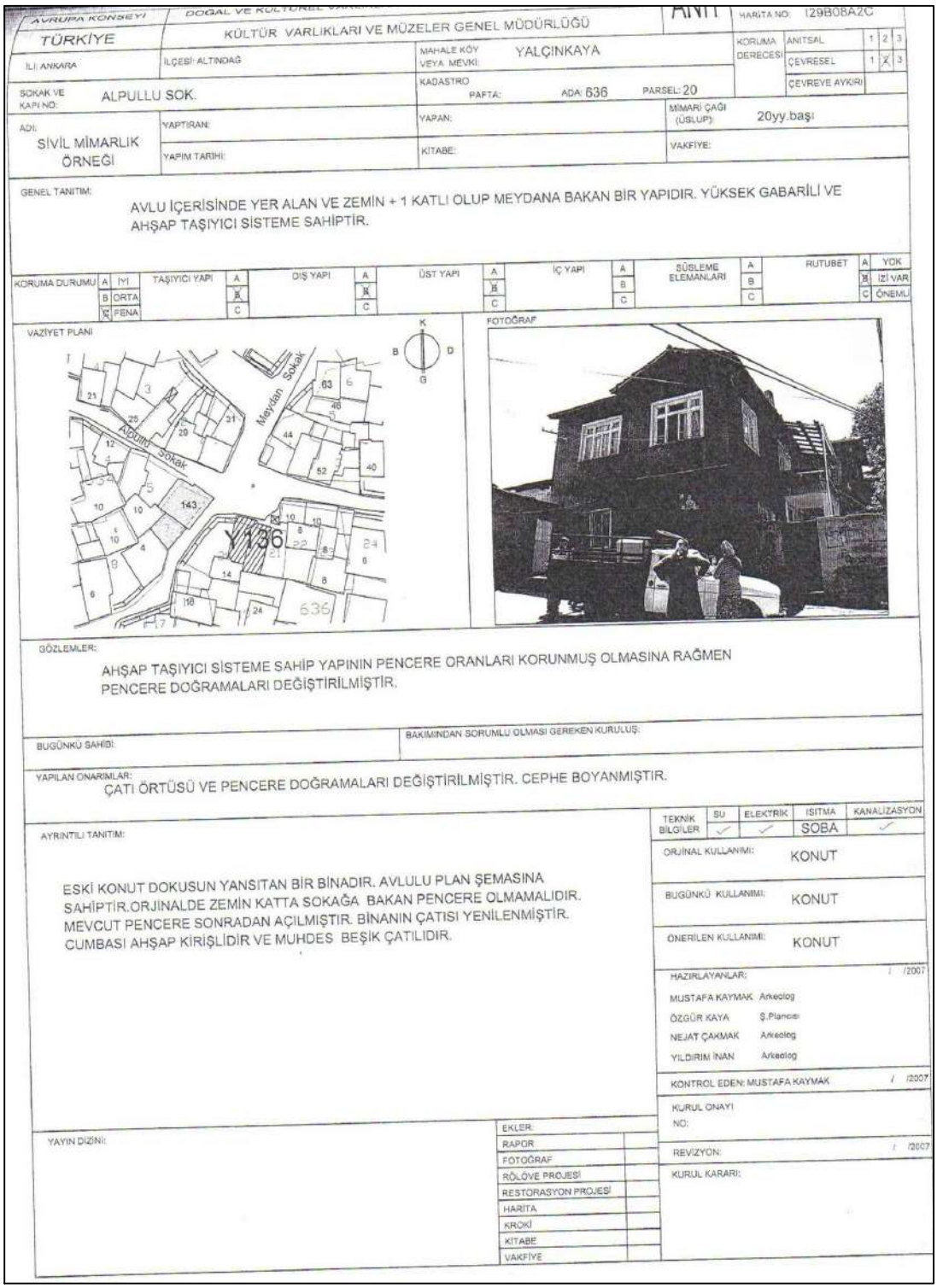
KURUL KARARI:

YAYIN DİZİNİ:

EKLER:	
RAPOR	
FOTOĞRAF	
RÖLÖVE PROJESİ	
RESTORASYON PROJESİ	
HARİTA	
KROKİ	
KİTABE	
VAKFİYE	

(64 envanter nolu yapı tescil fişi)

Ek-49 (Devam) Çalışma alanı tescilli yapı dökümanları

AVRUPA KONSEYİ — DOĞAL VE KÜLTÜREL VARLIKLAR — ANIT — HARİTA NO: I29B0BA2C

TÜRKİYE — KÜLTÜR VARLIKLARI VE MÜZELER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

İLİ: ANKARA — İLÇESİ: ALTINDAĞ — MAHALLE KÖY VEYA MEVKİ: YALÇINKAYA — KORUMA DERECESİ: ANITSAL 1 2 3 — ÇEVRESEL 1 X 3 — ÇEVREVE AYKIRI

SOKAK VE KAPI NO: ALPULLU SOK. — KADASTRO PAFTA: — ADA: 636 — PARSEL: 20

ADI: SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ — YAPTIRAN: — YAPAN: — MİMARİ ÇAĞI (ÜSLUP): 20yy.başı

YAPIM TARİHİ: — KİTABE: — VAKFİYE:

GENEL TANITIM:

AVLU İÇERİSİNDE YER ALAN VE ZEMİN + 1 KATLI OLUP MEYDANA BAKAN BİR YAPIDIR. YÜKSEK GABARİLİ VE AHŞAP TAŞIYICI SİSTEME SAHİPTİR.

KORUMA DURUMU	TAŞIYICI YAPI	DIŞ YAPI	ÜST YAPI	İÇ YAPI	SÜSLEME ELEMANLARI	RUTUBET
A İYİ	A	A	A	A	A	A YOK
B ORTA	X	X	X	B	B	X İZİ VAR
X FENA	C	C	C	C	C	C ÖNEMLİ

VAZİYET PLANI

FOTOĞRAF

GÖZLEMLER:

AHŞAP TAŞIYICI SİSTEME SAHİP YAPININ PENCERE ORANLARI KORUNMUŞ OLMASINA RAĞMEN PENCERE DOĞRAMALARI DEĞİŞTİRİLMİŞTİR.

BUGÜNKÜ SAHİBİ: — BAKIMINDAN SORUMLU OLMASI GEREKEN KURULUŞ:

YAPILAN ONARIMLAR:

ÇATI ÖRTÜSÜ VE PENCERE DOĞRAMALARI DEĞİŞTİRİLMİŞTİR. CEPHE BOYANMIŞTIR.

AYRINTILI TANITIM:

ESKİ KONUT DOKUSUN YANSITAN BİR BİNADIR. AVLULU PLAN ŞEMASINA SAHİPTİR.ORJİNALDE ZEMİN KATTA SOKAĞA BAKAN PENCERE OLMAMALIDIR. MEVCUT PENCERE SONRADAN AÇILMIŞTIR. BİNANIN ÇATISI YENİLENMİŞTİR. CUMBASI AHŞAP KİRİŞLİDİR VE MUHDES BEŞİK ÇATILIDIR.

TEKNİK BİLGİLER	SU	ELEKTRİK	ISITMA	KANALİZASYON
	✓	✓	SOBA	✓

ORJİNAL KULLANIMI: KONUT

BUGÜNKÜ KULLANIMI: KONUT

ÖNERİLEN KULLANIMI: KONUT

HAZIRLAYANLAR: / /2007

MUSTAFA KAYMAK Arkeolog

ÖZGÜR KAYA Ş.Plancısı

NEJAT ÇAKMAK Arkeolog

YILDIRIM İNAN Arkeolog

KONTROL EDEN: MUSTAFA KAYMAK / /2007

KURUL ONAYI NO:

REVİZYON: / /2007

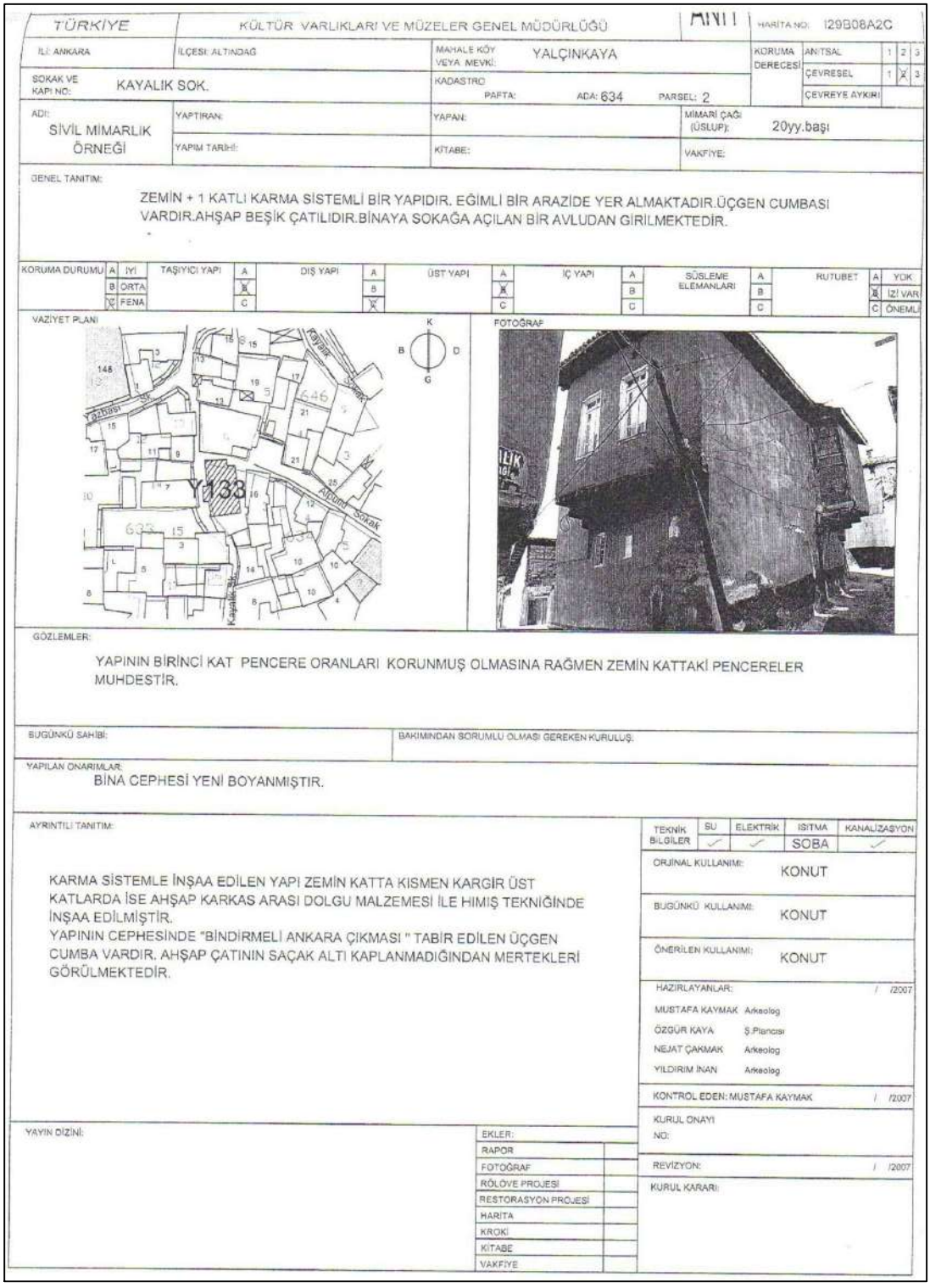
KURUL KARARI:

YAYIN DİZİNİ:

EKLER:	
RAPOR	
FOTOĞRAF	
RÖLÖVE PROJESİ	
RESTORASYON PROJESİ	
HARİTA	
KROKİ	
KİTABE	
VAKFİYE	

(67 envanter nolu yapı tescil fişi)

Ek-49 (Devam) Çalışma alanı tescilli yapı dökümanları

TÜRKİYE — KÜLTÜR VARLIKLARI VE MÜZELER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ — ANIT — HARİTA NO: I29B08A2C

İL: ANKARA | İLÇESİ: ALTINDAĞ | MAHALLE KÖY VEYA MEVKİ: YALÇINKAYA | KORUMA DERECESİ: ANITSAL 1 2 3; ÇEVRESEL 1 X 3; ÇEVREYE AYKIRI

SOKAK VE KAPI NO: KAYALIK SOK. | KADASTRO PAFTA: ADA: 634 PARSEL: 2

ADI: SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ | YAPTIRAN: | YAPAN: | MİMARİ ÇAĞ (ÜSLUP): 20yy.başı | YAPIM TARİHİ: | KİTABE: | VAKFİYE:

GENEL TANITIM:

ZEMİN + 1 KATLI KARMA SİSTEMLİ BİR YAPIDIR. EĞİMLİ BİR ARAZİDE YER ALMAKTADIR.ÜÇGEN CUMBASI VARDIR.AHŞAP BEŞİK ÇATILIDIR.BİNAYA SOKAĞA AÇILAN BİR AVLUDAN GİRİLMEKTEDİR.

KORUMA DURUMU	TAŞIYICI YAPI	DIŞ YAPI	ÜST YAPI	İÇ YAPI	SÜSLEME ELEMANLARI	RUTUBET
A İYİ	A	A	A	A	A	A YOK
B ORTA	X	B X	X	B	B	X İZİ VAR
C FENA	C	C	C	C	C	C ÖNEMLİ

VAZİYET PLANI

FOTOĞRAF

GÖZLEMLER:

YAPININ BİRİNCİ KAT PENCERE ORANLARI KORUNMUŞ OLMASINA RAĞMEN ZEMİN KATTAKİ PENCERELER MUHDESTİR.

BUGÜNKÜ SAHİBİ: | BAKIMINDAN SORUMLU OLMASI GEREKEN KURULUŞ:

YAPILAN ONARIMLAR:

BİNA CEPHESİ YENİ BOYANMIŞTIR.

AYRINTILI TANITIM:

KARMA SİSTEMLE İNŞAA EDİLEN YAPI ZEMİN KATTA KISMEN KARGİR ÜST KATLARDA İSE AHŞAP KARKAS ARASI DOLGU MALZEMESİ İLE HIMIŞ TEKNİĞİNDE İNŞAA EDİLMİŞTİR.
YAPININ CEPHESİNDE "BİNDİRMELİ ANKARA ÇIKMASI " TABİR EDİLEN ÜÇGEN CUMBA VARDIR. AHŞAP ÇATININ SAÇAK ALTI KAPLANMADIĞINDAN MERTEKLERİ GÖRÜLMEKTEDİR.

TEKNİK BİLGİLER	SU	ELEKTRİK	ISITMA	KANALİZASYON
	✓	✓	SOBA	✓

ORJİNAL KULLANIMI: KONUT

BUGÜNKÜ KULLANIMI: KONUT

ÖNERİLEN KULLANIMI: KONUT

HAZIRLAYANLAR: / /2007

MUSTAFA KAYMAK Arkeolog
ÖZGÜR KAYA Ş.Plancısı
NEJAT ÇAKMAK Arkeolog
YILDIRIM İNAN Arkeolog

KONTROL EDEN: MUSTAFA KAYMAK / /2007

KURUL ONAYI NO:

REVİZYON: / /2007

KURUL KARARI:

YAYIN DİZİNİ:

EKLER:	
RAPOR	
FOTOĞRAF	
RÖLÖVE PROJESİ	
RESTORASYON PROJESİ	
HARİTA	
KROKİ	
KİTABE	
VAKFİYE	

(70 envanter nolu yapı tescil fişi)

Ek-49 (Devam) Çalışma alanı tescilli yapı dökümanları

MiDAS Sayfa 1 /

MiDAS Doküman Arşiv Sistemi

Kayda Git | Ankara Taşınmaz Kültür Varlıkları Arşivinde ara | 146 | Ara

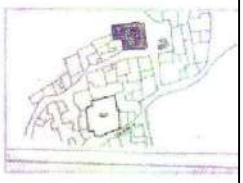
Arşive Git | Anasayfa | Detaylı Arama

Ankara Taşınmaz Kültür Varlıkları Arşivi

« Önceki Kayıt | Sonraki Kayıt »

081	**Sokak/Kapı No**	Yasa Sokak.Genç Sokak
078	**Mimari Çağ**	-
077	**Yapan**	-
076	**Yapım Tarihi**	XV.yy.
075	**Yaptıran**	-
074	**Yayın**	G.öney, Ankara'da Türk devri Yapıları, Ankara 1971.S.34-35 S.Erken , Türkiye'de Vakıf Abideler ve Eski Eserler Cilt I.Ankara, 1972. s.414-416
073	**Tanım**	Tepe üzerine yapılmış olan cami enine dikdörtgen planlıdır. Kıbleye paralel iki nef yer alır. Her iki kısmın tavanın da kenarları küçük bingilerle süslenmiştir. Caminin tavanı tamamı ahşap olup, tavan kirişleri üzerine kontraplak levhaları çakılarak eski durumu kaybolmuştur. Kıble , kuzey ve güney yönünde dörder pencere ile aydınlanan ibadet mekanı kuzeyde ortadaki direkten itibaren yarısını kaplayan ve ikinci kat halinde kurulmuş ahşap mahfille kapanmıştır. Mihrabı ilgi çekici özelliklere sahiptir. Dış kenarlardan itibaren içeri doğru daralan bordürlerden en dışta "Kelimei tevhit" yazılıdır. Bunun içindeki kısma XIV-XV yy.ait mavi beyaz renkte keramikler yerleştirilmiştir. Mührü Süliyman, palmet ve yaprak motifle işlenmiş olan keramiklerde lacivert ve firuze kullanılmıştır. Mihrap nişi beş kenarlı ve her kenar boyuna dikdörtgen panolarla süslüdür.
072	**Parsel**	4
080	**Vakfiye**	-
071	**Ada**	647
	Pafta	115
069	**Adı**	Molla Büyük Camii
068	**Mahalle/Köy**	Kayabaş Mah.
067	**İlçesi**	MERKEZ
066	**İli**	Ankara
065	**Harita No**	M.126 1/1000
079	**Kitabe**	-

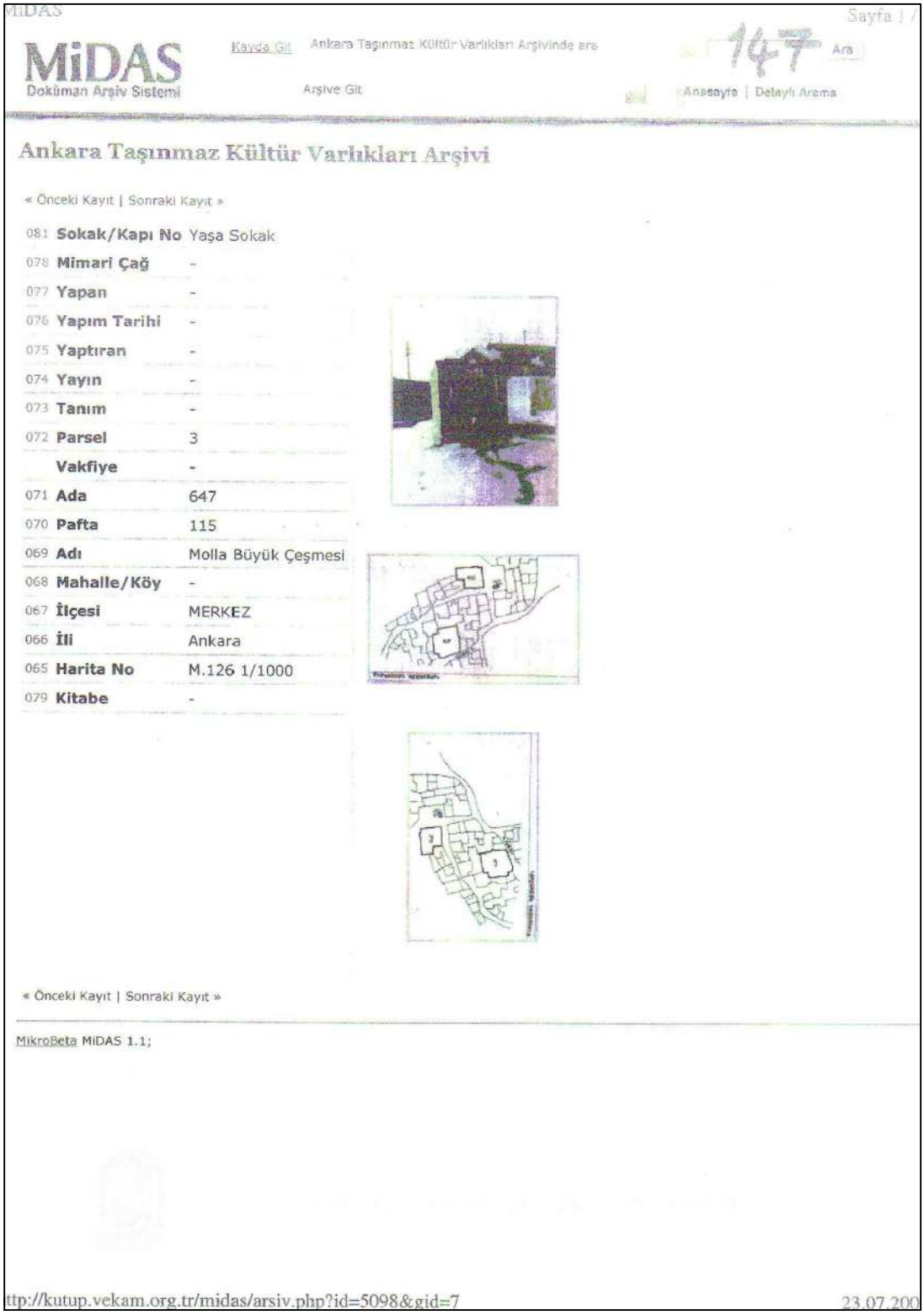
« Önceki Kayıt | Sonraki Kayıt »

MikroBeta MiDAS 1.1;

ttp://kutup.vekam.org.tr/midas/arsiv.php?id=5097&gid=7 23.07.200

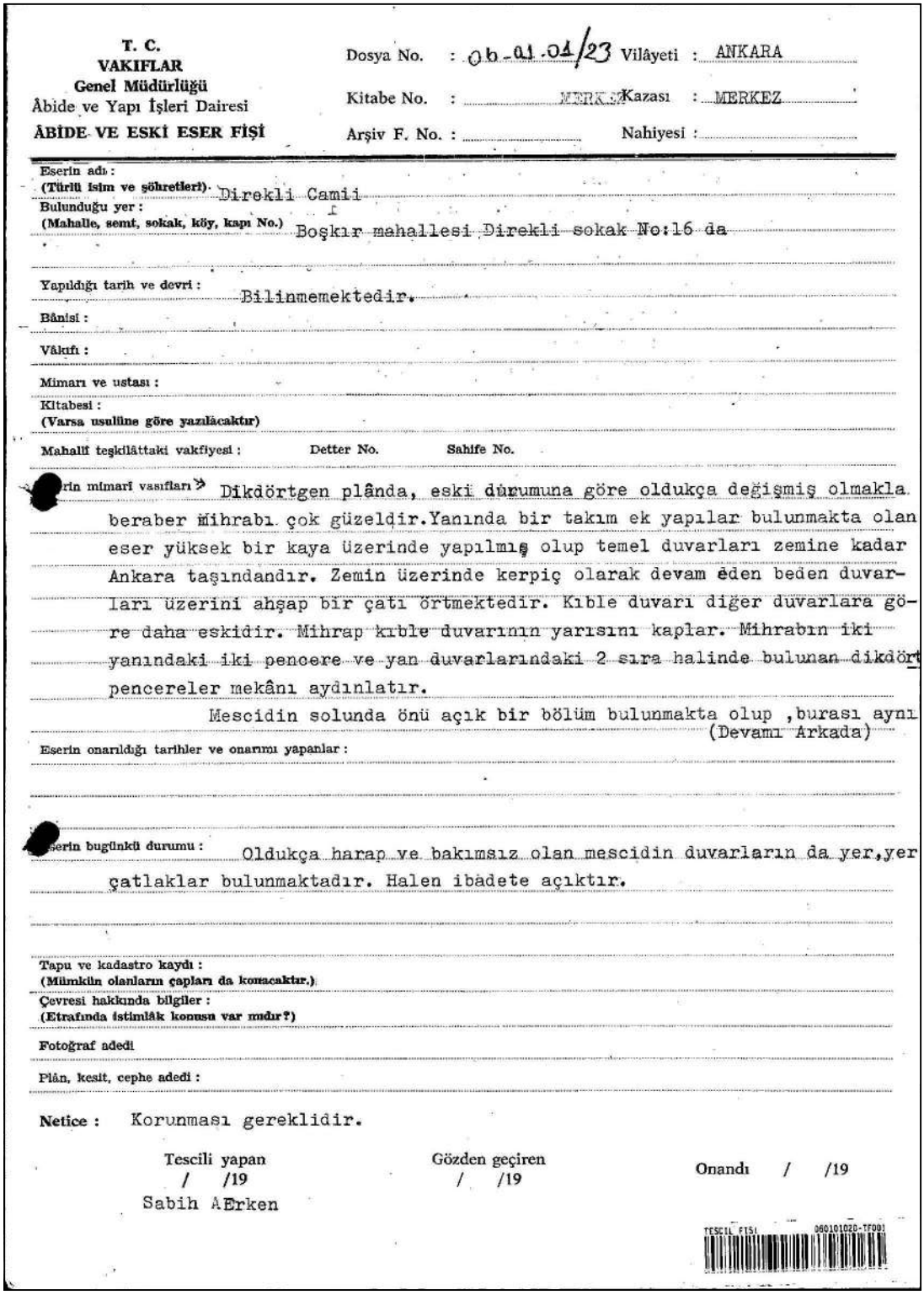
(75 envanter nolu yapı tescil fişi)

Ek-49 (Devam) Çalışma alanı tescilli yapı dökümanları

(79 envanter nolu yapı tescil fişi)

Ek-49 (Devam) Çalışma alanı tescilli yapı dökümanları

T. C.
VAKIFLAR
Genel Müdürlüğü
Âbide ve Yapı İşleri Dairesi
ÂBİDE VE ESKİ ESER FİŞİ

Dosya No. : 06-01-01/23 Vilâyeti : ANKARA
Kitabe No. : MERKEZ Kazası : MERKEZ
Arşiv F. No. : Nahiyesi :

Eserin adı :
(Türlü isim ve şöhretleri) Direkli Camii
Bulunduğu yer :
(Mahalle, semt, sokak, köy, kapı No.) Boşkır mahallesi Direkli sokak No:16 da

Yapıldığı tarih ve devri : Bilinmemektedir.
Bânisi :
Vâkıfı :
Mimarı ve ustası :
Kitabesi :
(Varsa usulüne göre yazılâcaktır)
Mahallî teşkilâttaki vakfiyesi : Defter No. Sahife No.

Eserin mimarî vasıfları : Dikdörtgen plânda, eski durumuna göre oldukça değişmiş olmakla beraber mihrabı çok güzeldir.Yanında bir takım ek yapılar bulunmakta olan eser yüksek bir kaya üzerinde yapılmış olup temel duvarları zemine kadar Ankara taşındandır. Zemin üzerinde kerpiç olarak devam eden beden duvarları üzerini ahşap bir çatı örtmektedir. Kıble duvarı diğer duvarlara göre daha eskidir. Mihrap kıble duvarının yarısını kaplar. Mihrabın iki yanındaki iki pencere ve yan duvarlarındaki 2 sıra halinde bulunan dikdört pencereler mekânı aydınlatır.
Mescidin solunda önü açık bir bölüm bulunmakta olup ,burası aynı
(Devamı Arkada)

Eserin onarıldığı tarihler ve onarımı yapanlar :

Eserin bugünkü durumu : Oldukça harap ve bakımsız olan mescidin duvarların da yer,yer çatlaklar bulunmaktadır. Halen ibâdete açıktır.

Tapu ve kadastro kaydı :
(Mümkün olanların çapları da konacaktır.)
Çevresi hakkında bilgiler :
(Etrafında istimlâk konusu var mıdır?)
Fotoğraf adedi
Plân, kesit, cephe adedi :

Netice : Korunması gereklidir.

Tescili yapan
/ /19
Sabih AErken

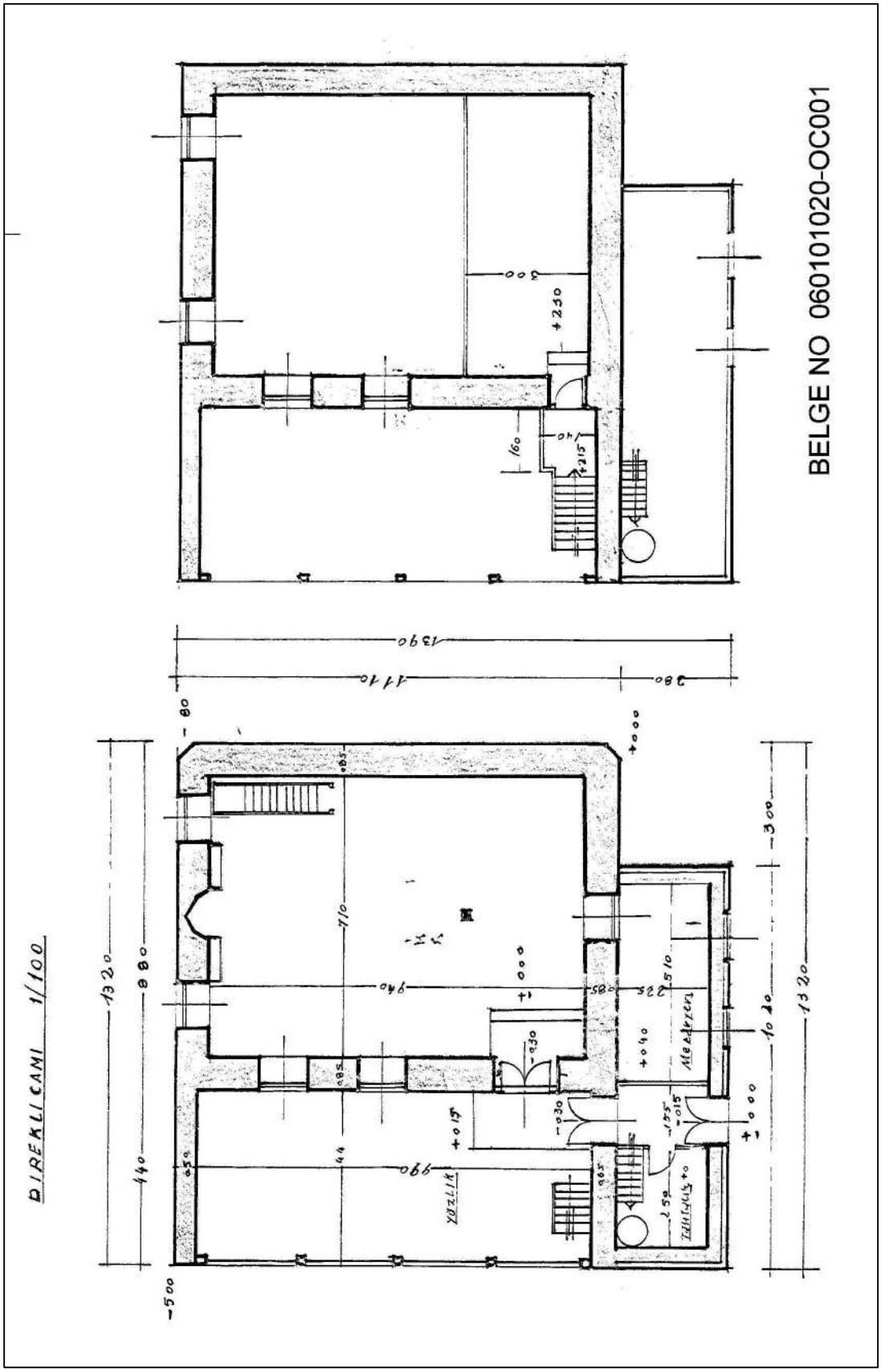
Gözden geçiren
/ /19

Onandı / /19

TESCİL ETİ 060101020-TF001

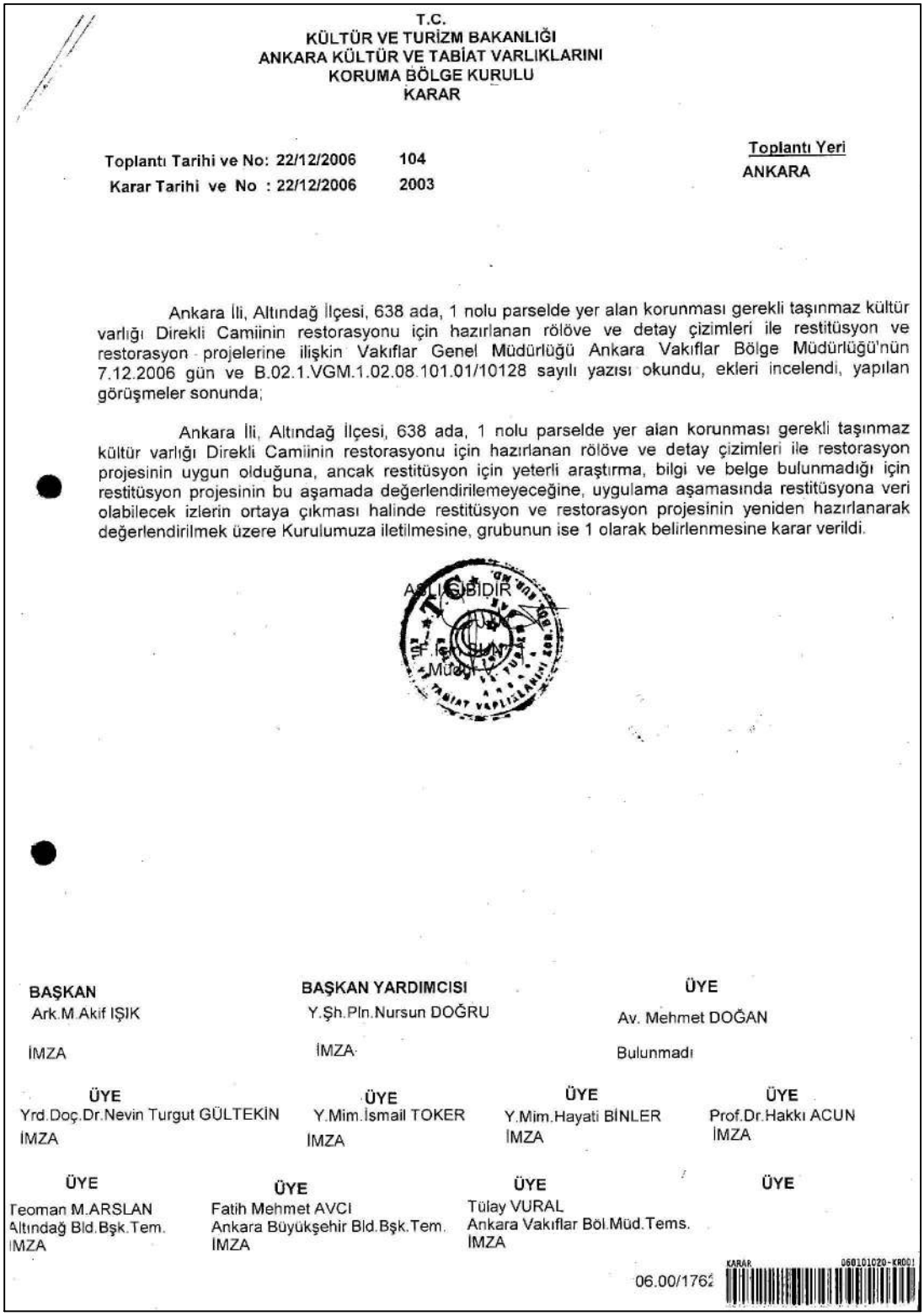
(51 envanter nolu yapı (Direkli Cami) tescil fişi)

Ek-49 (Devam) Çalışma alanı tescilli yapı dökümanları

(51 envanter nolu yapı (Direkli Cami) planı)

Ek-49 (Devam) Çalışma alanı tescilli yapı dökümanları

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
ANKARA KÜLTÜR VE TABİAT VARLIKLARINI
KORUMA BÖLGE KURULU
KARAR

Toplantı Tarihi ve No: 22/12/2006 104
Karar Tarihi ve No : 22/12/2006 2003

Toplantı Yeri
ANKARA

Ankara İli, Altındağ İlçesi, 638 ada, 1 nolu parselde yer alan korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı Direkli Camiinin restorasyonu için hazırlanan rölöve ve detay çizimleri ile restitüsyon ve restorasyon projelerine ilişkin Vakıflar Genel Müdürlüğü Ankara Vakıflar Bölge Müdürlüğü'nün 7.12.2006 gün ve B.02.1.VGM.1.02.08.101.01/10128 sayılı yazısı okundu, ekleri incelendi, yapılan görüşmeler sonunda;

Ankara İli, Altındağ İlçesi, 638 ada, 1 nolu parselde yer alan korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı Direkli Camiinin restorasyonu için hazırlanan rölöve ve detay çizimleri ile restorasyon projesinin uygun olduğuna, ancak restitüsyon için yeterli araştırma, bilgi ve belge bulunmadığı için restitüsyon projesinin bu aşamada değerlendirilemeyeceğine, uygulama aşamasında restitüsyona veri olabilecek izlerin ortaya çıkması halinde restitüsyon ve restorasyon projesinin yeniden hazırlanarak değerlendirilmek üzere Kurulumuza iletilmesine, grubunun ise 1 olarak belirlenmesine karar verildi.

ASLI GİBİDİR
İmza
Müdür V

BAŞKAN
Ark.M.Akif IŞIK
İMZA

BAŞKAN YARDIMCISI
Y.Şh.Pln.Nursun DOĞRU
İMZA

ÜYE
Av. Mehmet DOĞAN
Bulunmadı

ÜYE
Yrd.Doç.Dr.Nevin Turgut GÜLTEKİN
İMZA

ÜYE
Y.Mim.İsmail TOKER
İMZA

ÜYE
Y.Mim.Hayati BİNLER
İMZA

ÜYE
Prof.Dr.Hakkı ACUN
İMZA

ÜYE
Teoman M.ARSLAN
Altındağ Bld.Bşk.Tem.
İMZA

ÜYE
Fatih Mehmet AVCI
Ankara Büyükşehir Bld.Bşk.Tem.
İMZA

ÜYE
Tülay VURAL
Ankara Vakıflar Böl.Müd.Tems.
İMZA

ÜYE

06.00/1762

KARAR 060101020-KR001

(51 envanter nolu yapı (Direkli Cami) Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Kararı - 22.12.2006 / 2003)

Ek-49 (Devam) Çalışma alanı tescilli yapı dökümanları

Vilâyeti : ANKARA
Kazası : MERKEZ
Nahiyesi :

Vakıf Eski Eser Fişi

(Bu fiş tescile gidecek mimarlar tarafından doldurulacaktır.)

Dosya No.: 25
Kitabe No. :
Kütüphane ve Arşiv F. No. : MÜZ 35

Eserin adı : (Türlü isim ve şöhretleri) Kayabeşı Camii

Bulunduğu yer : (Mahalle, semt, sokak, köy, kapı No.) Kayabeşı mahallesi Babadağı (Başkaya)sokak No: 9

Yapıldığı tarih ve devri :

Bânisi :

Vâkıfı :

Mimarı ve ustası :

Kitabesi : (Varsa usulüne göre yazılacaktır.) Yok.

Mahalli teşkilâttaki vakfiyesi : Defer No. Sahife No.

Eserin mimarî vasıfları : Tamirlerle şeklini tamamen değiştirmiş, mihrap barok ,yaldız ve yağlı boya ile boyanmıştır.

Eserin onarıldığı tarihler :

Onartanlar :

Onaranlar :

Eserin bugünkü durumu : Cami olarak kullanılmakta , hiç bir mimari değeri kalmamıştır.

Tapu ve kadastro kaydı : (Mümkün olanların çapları da konacaktır.)

Çevresi hakkında bilgiler : (Etrafında istimlâk konusu var mıdır ?)

Bu eser için hazırlanan

A - Fotoğraf adedi (1)

B - Plân, kesit, cephe adedi. (1)

Netice :

Tescili yapan / / 196

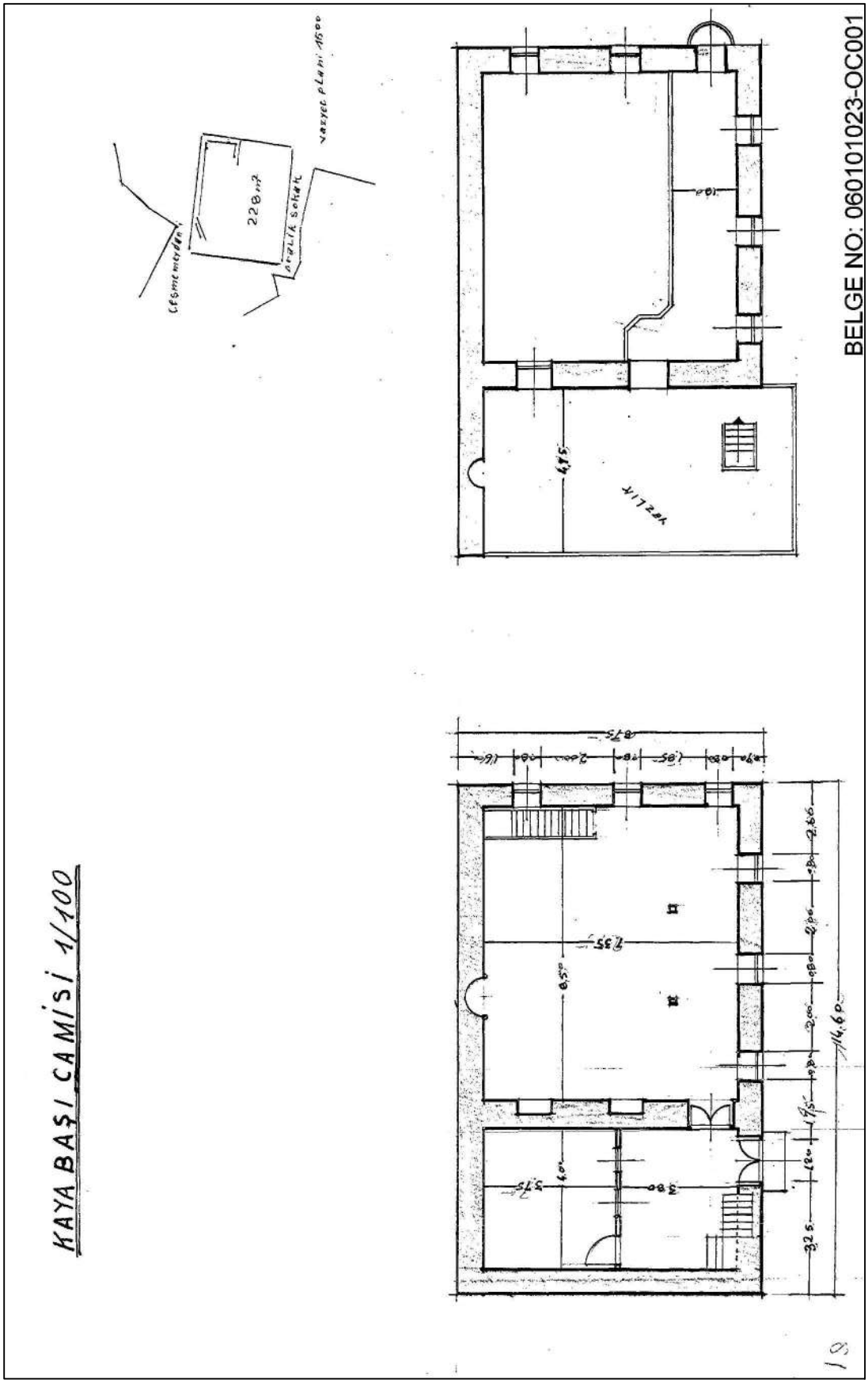
Gözden geçiren / / 196

Onanır. / / 196

TESCİL FİŞİ 060101023-TF001

(57 envanter nolu yapı (Kayabaşı Cami) tescil fişi)

Ek-49 (Devam) Çalışma alanı tescilli yapı dökümanları

(57 envanter nolu yapı (Kayabaşı Cami) planı)

Ek-49 (Devam) Çalışma alanı tescilli yapı dökümanları

Vilâyeti : ANKARA
Kazası : MERKEZ
Nahiyesi :

Vakıf Eski Eser Fişi

(Bu fiş tescile gidecek mimarlar tarafından doldurulacaktır.)

Dosya No. : 26
Kitabe No. :
Kütüphane ve Arşiv F. No. : 35 A

Eserin adı : (Türlü isim ve şöhretleri) Kayabaşı Çeşmesi

Bulunduğu yer : (Mahalle, semt, sokak, köy, kapı No.) Kayabaşı mahallesi Başkaya sokak.

Yapıldığı tarih ve devri :

Bânisi :

Vâkıfı :

Mimarı ve ustası :

Kitabesi : (Varsa usulüne göre yazılacaktır) Kitabesi düşmüş kitəblığı boştur.

Mahallî teşkilâttaki vakfiyesi : Defer No. Sahife No.

Eserin mimarî vasıfları : Ankara taşından kenarlarında yalancı sutun bulunan, tek musluk ve yalaklı arkası kareli çatı ve sundurması ahşap bir çeşmedir.

Eserin onarıldığı tarihler :

Onartanlar :

Onaranlar :

Eserin bugünkü durumu :

Tapu ve kadastro kaydı : (Mümkün olanların çapları da konacaktır.)

Çevresi hakkında bilgiler : (Etrafında istimlâk konusu var mıdır ?)

Bu eser için hazırlanan

A - Fotoğraf adedi (1)

B - Plân, kesit, cephe adedi. (1)

Netice :

Tescili yapan / / 196

Gözden geçiren / / 196

Onanır. / / 196

TESCİL FİŞİ 060101023-TF002

(78 envanter nolu yapı (Kayabaşı Çeşmesi) tescil fişi)

Ek-49 (Devam) Çalışma alanı tescilli yapı dökümanları

E.E.D.
06.01.01 /26

RAPOR

ETÜT ve PROJE ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜNE

KONU:Ankara-Altındağ, Kayabaşı Camii

Ankara İli, Altındağ İlçesi, Yalçınkaya Mahallesi, Başkaya Sokakta bulunan, tapunun 503 ada,1 parselinde Vakıflar Genel Müdürlüğü adına kayıtlı, tescilli Kayabaşı Camii 18.05.2004 tarihinde yerinde incelenmiştir.

Eğimli bir alan üzerinde bulunan caminin doğu, batı ve kuzeyi yol, güneyi evlerle çevrilidir. Batısında tek kurnalı bir çeşme yer almaktadır.

Kitabesi olmayan caminin, 1786 yılında yapıldığı ifade edilmiştir.

Cami; doğu-batı doğrultusunda kareye yakın dikdörtgen planlı, kırma çatılı, geniş ahşap saçaklı, marsilya kiremit örtülü olup moloz taş duvarları içte ve dışta sıvalı ve boyalıdır. Caminin ahşap iki minaresi bulunmaktadır.

Yapıya giriş, daha sonra ilave edildiğini tahmin ettiğimiz kuzeyinde yer alan iki katlı kısmın alt katındaki giriş holünden sağlanmıştır. Bu bölümün sağındaki kapıdan asıl ibadet mekanına, solundaki merdivenlerden de sonradan oluşturulan ibadet mekanına geçilmektedir.

Kareye yakın dikdörtgen planlı olan asıl ibadet mekanı çıtalı, düz ahşap tavanla örtülüdür. Tavanın ortası ahşap göbeklidir. Güneydeki mihrap yuvarlak kemerli, yarım daire nişli ve oldukça sadedir. Güneybatıdaki ahşap minberin aynalığı, iç içe geçmiş üçgenlerle, süpürgelik ve korkuluğu dikdörtgen birimlerle hareketlendirilmiştir. Duvar tarafında korkuluğu yoktur.

Asıl ibadet mekanının doğusunda altta iki, üstte bir adet pencere, batısında altta ve üstte ikişer pencere açıklığı vardır.

Asıl ibadet mekanının kuzeyindeki kadınlar mahfeli, iki ahşap direk üzerine oturmaktadır. Ahşap korkuluklu ve ahşap kafeslidir. Kadınlar mahfeli kuzeyinde dikdörtgen formlu, küçük boyutlu üç adet pencere ile aydınlanmaktadır. Mahfelin kuzeybatı köşesinde minareye açılan, zeminden yaklaşık 1 metre yüksekte dikdörtgen formlu kapak mevcuttur. Kadınlar mahfeline kuzeydoğusundaki dikdörtgen formlu, tek kanatlı, ahşap kapıdan girilmektedir. Bu kapı sonradan ilave yapılan kısmın ikinci katında bulunan ibadet mekanına açılmaktadır.

Selver

RAPOR 060101023-RP001

(57 envanter nolu yapı (Kayabaşı Cami) 06.01.01 tarihli rapor)

Ek-49 (Devam) Çalışma alanı tescilli yapı dökümanları

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
ANKARA KÜLTÜR VE TABİAT VARLIKLARINI
KORUMA KURULU
KARAR

E-E-D-

Toplantı Tarihi ve No: 23/7/2004 723
Karar Tarihi ve No : 23/7/2004 9307

Toplantı Yeri
ANKARA
06.01.01-23

Ankara İli, Altındağ İlçesi, Yalçınkaya Mahallesi'nde bulunan, mülkiyeti Vakıflar Genel Müdürlüğü'ne ait, tapunun 503 ada, 1 parselinde kayıtlı tescilli Kayabaşı Camii'nin ahşap minaresinin çürümek üzere olması nedeniyle onarılması istemine ilişkin İsmet Feti BORAN'ın 18.3.2004 tarihli başvurusu ve Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün 7.6.2004 gün ve 8695 sayılı yazısı okundu, ekleri incelendi, yapılan görüşme sonunda;

Ankara İli, Altındağ İlçesi, Yalçınkaya Mahallesi'nde bulunan, Kayabaşı Camii'nin ezanlığı ve munaresinin onarım yöntemini belirlemek ve onarıma ilişkin bilgi, belge ve projelere esas olmak üzere;

-ezanlık yüzeyinde bulunan yağlı boyalar çözülüp ahşapların durumuna bakılarak uygulanacak yöntemin belirlenmesi isteminin uygun olduğuna;

-minare çevresinde iskele kurularak ahşap yüzeydeki çürüme ve ayrılmaların tespit edilerek uygulanacak yöntemin belirlenmesi isteminin uygun olduğuna karar verildi.

ASLI GİBİDİR
Ahmet BAL
Müdür

BAŞKAN
Prof.Dr.Gönül TANKUT
İMZA

BAŞKAN YARDIMCISI
Dr. Hatçe BALTACIOĞLU
İMZA

ÜYE
Doç.Dr.Zeynep Yasa YAMAN
İMZA

ÜYE
Doç.Dr.Nur ÇAĞLAR
İMZA

ÜYE
Yrd.Doç.Dr.Fatma CEVHERİ ÜNSAL
Bulunmadı

ÜYE
Nejdet BEŞBAŞ
Altındağ Bld.Bşk.Tem.
İMZA

ÜYE
Tülay VURAL
Vakıflar Bölge Müd. Tem.
İMZA

ÜYE

06.00/74 E.Y.Ö/26.

KARAR 060101023-KRD01

(57 envanter nolu yapı (Kayabaşı Cami) Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun 23.07.2004 tarihli ve 9307 sayılı Kararı)

Ek-49 (Devam) Çalışma alanı tescilli yapı dökümanları

T.C.
KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI
ANKARA YENİLEME ALANI KÜLTÜR ve TABİAT VARLIKLARINI KORUMA BÖLGE KURULU
KARAR

Toplantı Tarihi ve No : 14.06.2007- 7 **Toplantı Yeri: ANKARA**
Karar Tarihi ve No : 14.06.2007 - 28

Ankara İli, Altındağ İlçesi, Yalçınkaya Mahallesi'nde bulunan, tapuda 503 ada, 1 parselde kayıtlı, Vakıflar Genel Müdürlüğü mülkiyetindeki, GEEAYK'nun 14.x.1972 tarih/ 6691 sayılı kararı ile tescilli Kayabaşı Camii'nin rölöve ve restorasyon projelerinin uygun bulunmasına ilişkin Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun 08.12.2006/ 1956 sayılı kararı, Ankara Vakıflar Bölge Müdürlüğü'nün 01.06.2007 / 5503 sayılı yazısı, eki restorasyon tadilat projesi ve raporu okundu, incelendi. Yapılan görüşmeler sonucunda

Ankara İli, Altındağ İlçesi'nde bulunan tescilli Kayabaşı Camii'ne ilişkin hazırlanan restorasyon tadilat projesinin uygun olduğuna, onaylanmasına karar verildi.

ASLI GİBİDİR
Mustafa KAYMAK
MÜDÜR V.

BAŞKAN
Yakup ERİKEL
(İmza)

BAŞKAN YARDIMCISI
Yrd.Doç.Dr. Deniz ÖZKUT
(Bulunmadı)

ÜYE
Prof. Dr. Emel GÖKSU
(Bulunmadı)

ÜYE
Ali KILCI
(İmza)

ÜYE
M. Cemalettin SATOĞLU
(İmza)

ÜYE
Mücahit ARSLAN
(İmza)

ÜYE
Hayri ERİŞ
(İmza)

TEMSİLCİ ÜYE
Altındağ Bel.Tem.
Teoman ARSLAN
(İmza)

TEMSİLCİ ÜYE
Vakıflar Bölge Md.Tem.
Mutlu ERGEÇ
(İmza)

TEMSİLCİ ÜYE
Büyükşehir Bel. Tem.
Yunus ALUÇ
(İmza)

(57 envanter nolu yapı (Kayabaşı Cami) Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Kararı - 14.06.2007 / 28)

Ek-49 (Devam) Çalışma alanı tescilli yapı dökümanları

MiDAS
Doküman Arşiv Sistemi

Kayda Git Ankara Taşınmaz Kültür Varlıkları Arşivinde a

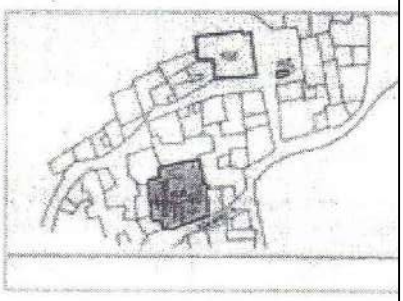
Arşive Git

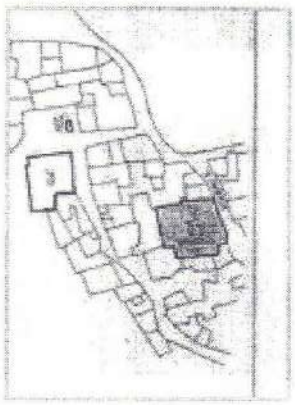
Ankara Taşınmaz Kültür Varlıkları Arşivi

« Önceki Kayıt | Sonraki Kayıt »

081	**Sokak/Kapı No**	Yaz Başı Sokak No: 11
078	**Mimari Çağ**	-
077	**Yapan**	-
076	**Yapım Tarihi**	-
075	**Yaptıran**	-
074	**Yayın**	-
073	**Tanım**	-
072	**Parsel**	13
[illegible]	**Vakfiye**	-
071	**Ada**	632
070	**Pafta**	115
069	**Adı**	Kırklar Mezarlığı
068	**Mahalle/Köy**	Kayabaşı Mah.
067	**İlçesi**	MERKEZ
066	**İli**	Ankara
065	**Harita No**	M.126 1/1000
079	**Kitabe**	-

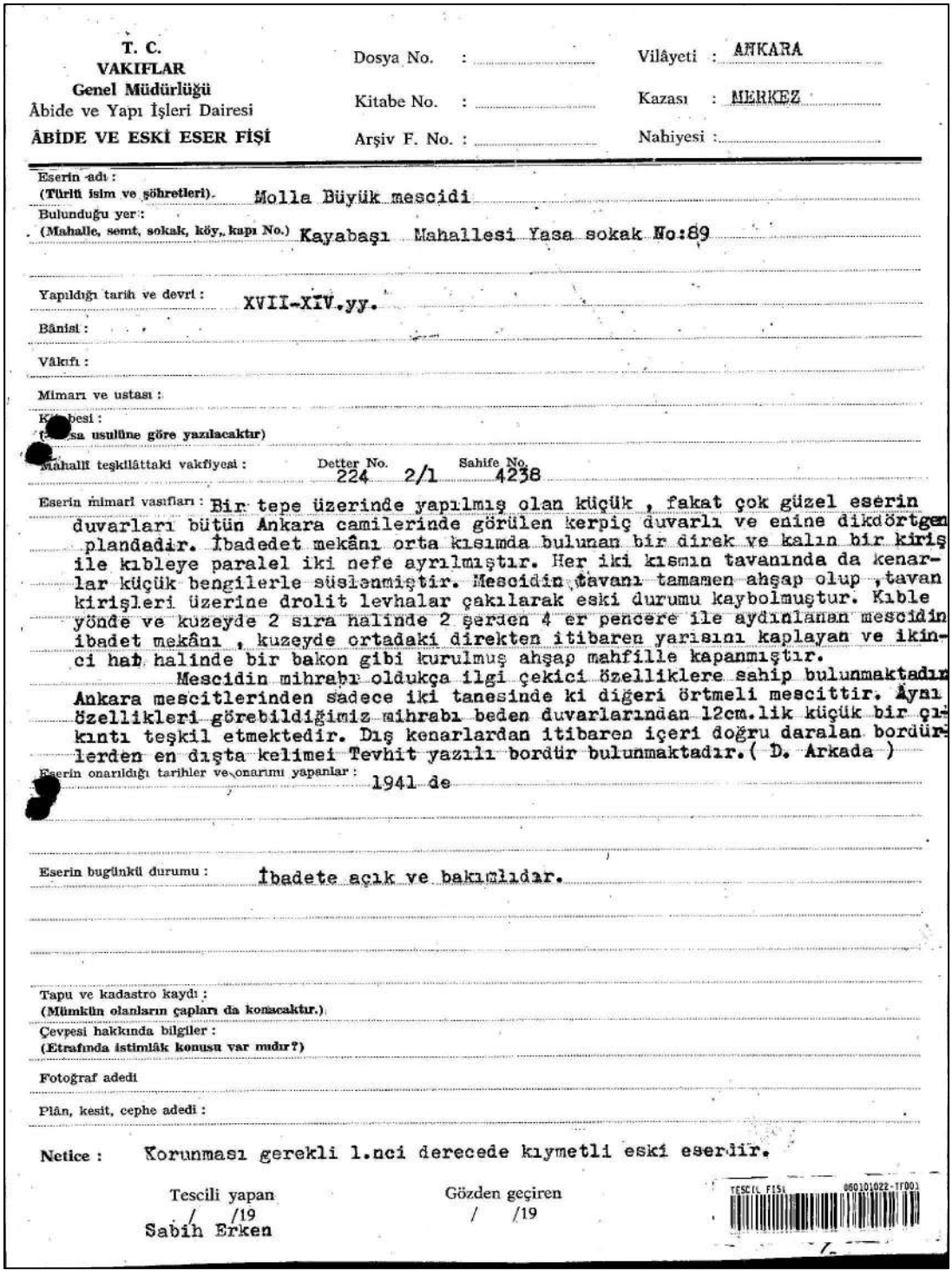

(Kırklar Mezarlığı tescil fişi)

Ek-49 (Devam) Çalışma alanı tescilli yapı dökümanları

T. C.
VAKIFLAR
Genel Müdürlüğü
Âbide ve Yapı İşleri Dairesi
ÂBİDE VE ESKİ ESER FİŞİ

Dosya No. :
Kitabe No. :
Arşiv F. No. :

Vilâyeti : ANKARA
Kazası : MERKEZ
Nahiyesi :

Eserin adı :
(Türlü isim ve şöhretleri). Molla Büyük mescidi
Bulunduğu yer :
(Mahalle, semt, sokak, köy, kapı No.) Kayabaşı Mahallesi Yasa sokak No:89

Yapıldığı tarih ve devri : XVII-XIV.yy.
Bânisi :
Vâkıfı :
Mimarı ve ustası :
Kitabesi :
(Yazısı usulüne göre yazılacaktır)
Mahallî teşkilâttaki vakfiyesi : Defter No. 224 2/1 Sahife No. 4238

Eserin mimarî vasıfları : Bir tepe üzerinde yapılmış olan küçük , fakat çok güzel eserin duvarları bütün Ankara camilerinde görülen kerpiç duvarlı ve enine dikdörtgen plandadır. İbadedet mekânı orta kısımda bulunan bir direk ve kalın bir kiriş ile kıbleye paralel iki nefe ayrılmıştır. Her iki kısmın tavanında da kenarlar küçük bengilerle süslenmiştir. Mescidin tavanı tamamen ahşap olup , tavan kirişleri üzerine drolit levhalar çakılarak eski durumu kaybolmuştur. Kıble yönde ve kuzeyde 2 sıra halinde 2 şerden 4 er pencere ile aydınlanan mescidin ibadet mekânı , kuzeyde ortadaki direkten itibaren yarısını kaplayan ve ikinci hat halinde bir bakon gibi kurulmuş ahşap mahfille kapanmıştır.
Mescidin mihrabı oldukça ilgi çekici özelliklere sahip bulunmaktadır Ankara mescitlerinden sadece iki tanesinde ki diğeri örtmeli mescittir. Aynı özellikleri görebildiğimiz mihrabı beden duvarlarından 12cm.lik küçük bir çıkıntı teşkil etmektedir. Dış kenarlardan itibaren içeri doğru daralan bordürlerden en dışta kelimei Tevhit yazılı bordür bulunmaktadır.(D. Arkada)
Eserin onarıldığı tarihler ve onarımı yapanlar : 1941 de

Eserin bugünkü durumu : İbadete açık ve bakımlıdır.

Tapu ve kadastro kaydı :
(Mümkün olanların çapları da konacaktır.)
Çevresi hakkında bilgiler :
(Etrafında istimlâk konusu var mıdır?)
Fotoğraf adedi
Plân, kesit, cephe adedi :

Netice : Korunması gerekli 1.nci derecede kıymetli eski eserdir.

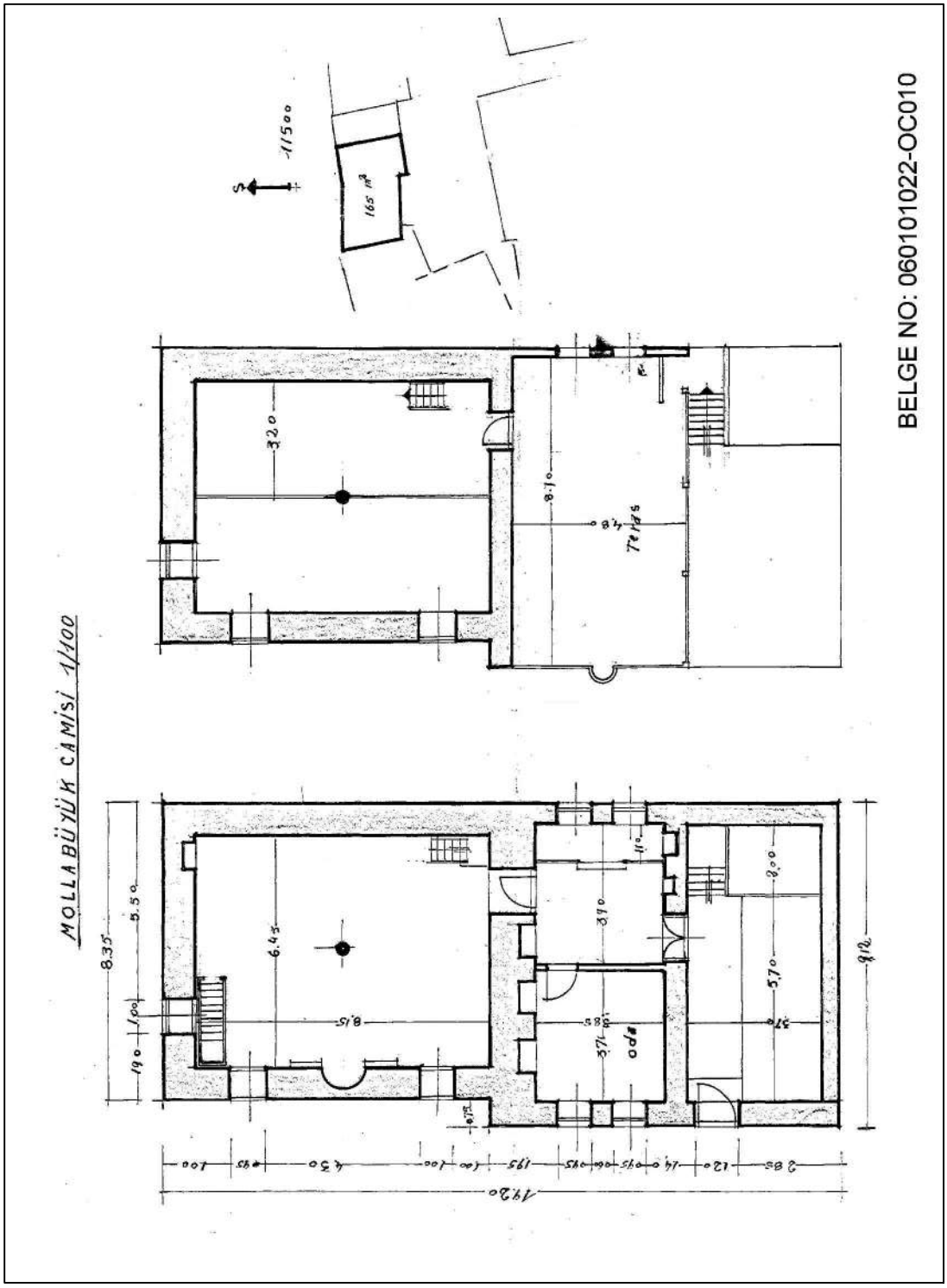
Tescili yapan
/ /19
Sabih Erken

Gözden geçiren
/ /19

TESCİL FİŞİ 060101022-TF001

(75 envanter nolu yapı (Molla Büyük Cami) tescil fişi)

Ek-49 (Devam) Çalışma alanı tescilli yapı dökümanları

(75 envanter nolu yapı (Molla Büyük Cami) planı)

Ek-49 (Devam) Çalışma alanı tescilli yapı dökümanları

Vilâyeti : ANKARA
Kazası : MERKEZ
Nahiyesi :

Vakıf Eski Eser Fişi

(Bu fiş tescile gidecek mimarlar tarafından doldurulacaktır.)

Dosya No. : [redacted]
Kitabe No. :
Kütüphane ve Arşiv F. No. : MÜZ 34

Eserin adı : (Türlü isim ve şöhretleri) Molla Büyük Çeşmesi.

Bulunduğu yer : (Mahalle, semt, sokak, köy, kapı No.) Molla Büyük ~~xxx~~ Camii sırasında (Kayabaşı mahallesi yasa Sok.)

Yapıldığı tarih ve devri : 1219 H.

Bânisi : Tahsildar zade Ahmet ef,kızı Zehra Hanım.

Vâkıfı :

Mimarı ve ustası :

Kitabesi : (Varsa usulüne göre yazılacaktır) 4 Satırlık kitabesi vardır.

Mahalli teşkilâttaki vakfiyesi : Defer No. Sahife No.

Eserin mimarî vasıfları : Ahşap çatı ve sundurmalı , hazeneli,yalancı sutun ve sivri kemerler , 1 musluklu ve yalaklı Ankara taşından bir çeşme olup yanlarda başlıklı birer sutun vardır.Müstatil şeklindeki ayna taşı alelade kabartma motiflidir.

Eserin onarıldığı tarihler :

Onartanlar :

Onaranlar :

Eserin bugünkü durumu : Metruk önüne ayrıca demir çeşme konmuştur.

Tapu ve kadastro kaydı : (Mümkün olanların çapları da konacaktır.)

Çevresi hakkında bilgiler : (Etrafında istimlâk konusu var mıdır ?)

Bu eser için hazırlanan

A - Fotoğraf adedi (1)

B - Plân, kesit, cephe adedi. (1)

Netice :

Tescili yapan / / 196

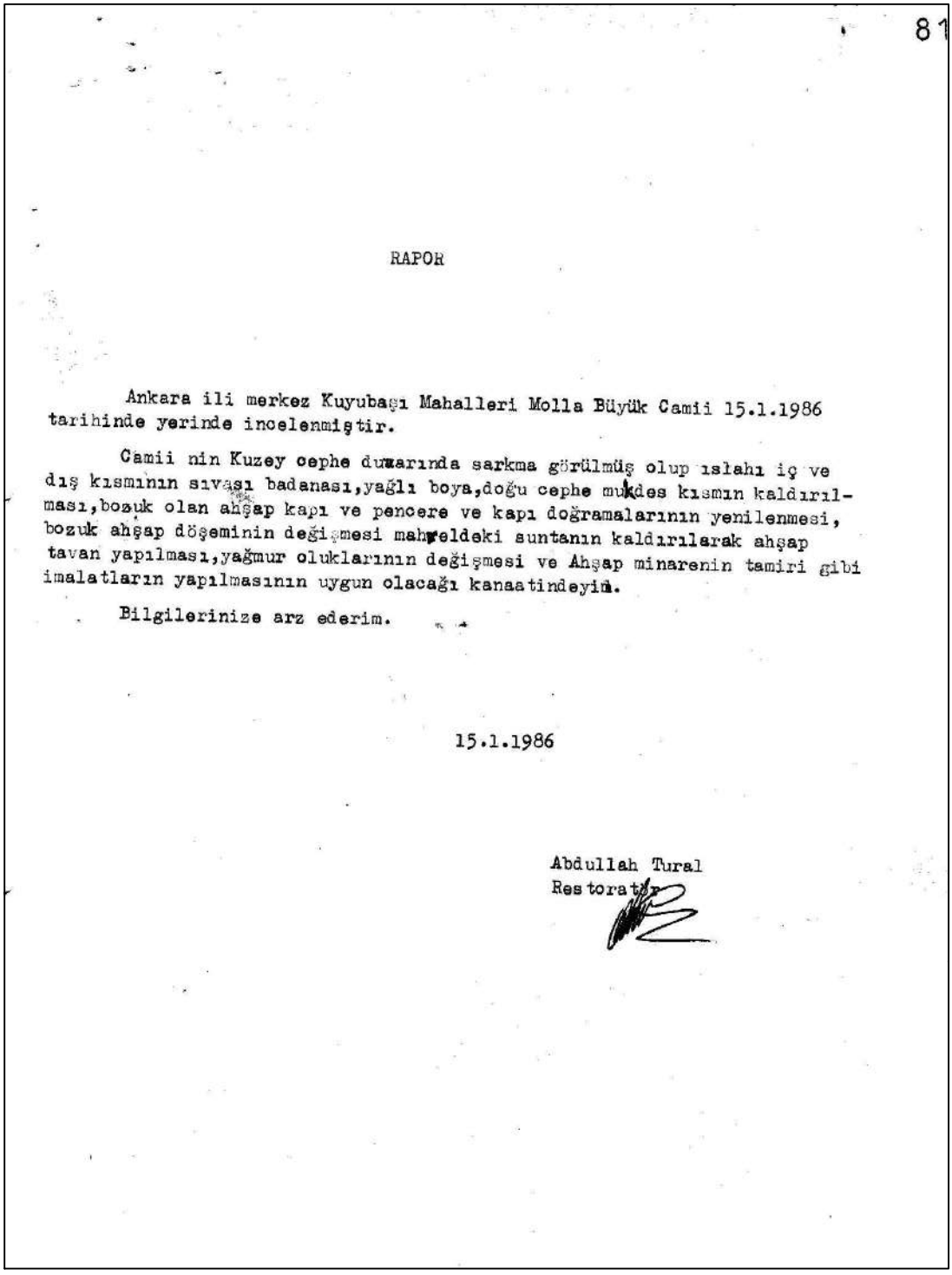
Gözden geçiren / / 196

Onanır.

TESCİL FİŞİ 460101022-TF002

(79 envanter nolu yapı (Molla Büyük Cami çeşmesi) tescil fişi)

Ek-49 (Devam) Çalışma alanı tescilli yapı dökümanları

81

RAPOR

Ankara ili merkez Kuyubaşı Mahalleri Molla Büyük Camii 15.1.1986 tarihinde yerinde incelenmiştir.

Camii nin Kuzey cephe duvarında sarkma görülmüş olup ıslahı iç ve dış kısmının sıvası badanası,yağlı boya,doğu cephe mukdes kısmın kaldırılması,bozuk olan ahşap kapı ve pencere ve kapı doğramalarının yenilenmesi, bozuk ahşap döşeminin değişmesi mahfeldeki suntanın kaldırılarak ahşap tavan yapılması,yağmur oluklarının değişmesi ve Ahşap minarenin tamiri gibi imalatların yapılmasının uygun olacağı kanaatindeyim.

Bilgilerinize arz ederim.

15.1.1986

Abdullah Tural
Restoratör

(75 envanter nolu yapı (Molla Büyük Cami) 15.01.1986 tarihli rapor)

Ek-49 (Devam) Çalışma alanı tescilli yapı dökümanları

T.C.
KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI
ANKARA YENİLEME ALANI KÜLTÜR ve TABİAT VARLIKLARINI KORUMA BÖLGE KURULU
KARAR

Toplantı Tarihi ve No : 06.07.2007 8 **Toplantı Yeri: ANKARA**
Karar Tarihi ve No : 06.07.2007 38

Ankara İli, Altındağ İlçesi, Yalçınkaya Mahallesi'nde yer alan, tapunun 647 Ada 4 Parselinde kayıtlı, tescilli Molla Büyük Camii'nin Rölöve ve Restorasyon Projelerinin Kurulumuzda değerlendirilmesi istemine ilişkin Vakıflar Bölge Müdürlüğü'nün 15.06.2007 tarih ve 6057 sayılı yazısı Müdürlüğümüzün 05.07.2007 tarih ve 305 sayılı uzman raporu ve proje raporu okundu, eki rölöve, restitüsyon ve restorasyon projeleri incelendi. Yapılan görüşmeler sonucunda;

Ankara İli, Altındağ İlçesi, Yalçınkaya Mahallesi'nde yer alan, Molla Büyük Camii'nin koruma grubunun I olarak belirlenmesine, cami ile ilgili hazırlanmış olan Rölöve, Restitüsyon ve Restorasyon Projelerinin ve raporun üzerinde düzeltildiği şekliyle uygun olduğuna ve onaylanmasına, uygulamanın onaylanan proje doğrultusunda ilgili kurum ve müellif mimar denetiminde yapılmasına,

Restorasyon projesindeki çevre düzenlemesinin Kurulumuzun 17.05.2007 tarih ve 25 sayılı kararı ile onaylanan Ankara Tarihi Kent Merkezi Yenileme Alanı Koruma Amaçlı İmar Planı'nda yol ve meydan alanında kalması nedeniyle bu alana ilişkin plan tadilatının yapılarak Kurulumuza getirilmesi halinde konunun değerlendirilebileceğine,

Cami bitişiğinde yer alan 647 Ada 5 no'lu parselin Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu'nun 05.11.1999 tarih ve 664 sayılı ilke kararı kapsamında koruma alanında kaldığından Vakıflar Genel Müdürlüğünce kamulaştırması gerektiğine karar verildi.

ASLI GİBİDİR
Mustafa KAYMAK
Müdür V.

BAŞKAN
Yakup ERİKEL
(İmza)

BAŞKAN YARDIMCISI
Yrd. Doç. Deniz ÖZKUT
(Bulunmadı)

ÜYE
Prof.Dr.Emel GÖKSU
(Bulunmadı)

ÜYE
Ali KILCI
(İmza)

ÜYE
M. Cemalettin SATOĞLU
(İmza)

ÜYE
Hayri ERİŞ
(İmza)

ÜYE
Mücahit ARSLAN
(İmza)

TEMSİLCİ ÜYE
Yunus ALUÇ
Büyükşehir Bld. Tems.
(İmza)

TEMSİLCİ ÜYE
Teoman ARSLAN
Altındağ Bld. Tems.
(İmza)

TEMSİLCİ ÜYE
Mutlu ERGEÇ
Vakıflar Böl. Md. Tems.
(İmza)

TEMSİLCİ ÜYE

(75 envanter nolu yapı (Molla Büyük Cami) Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun 06.07.2007 tarihli ve 38 sayılı Kararı)

Ek-49 (Devam) Çalışma alanı tescilli yapı dökümanları

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
ANKARA KÜLTÜR VE TABİAT VARLIKLARINI
KORUMA BÖLGE KURULU
KARAR

Toplantı Tarihi ve No: 20/4/2007 119
Karar Tarihi ve No : 20/4/2007 2301

Toplantı Yeri
ANKARA

Ankara İli, Altındağ İlçesi, 9044 ada, 1 parselde bulunan Ulucanlar Cezaevi Binalarının korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olup olmadığının Kurulda değerlendirilmesi isteğine ilişkin Mimarlar Odası Ankara Şubesinin 16.1.2007 gün ve 07/104 sayılı yazısı ile Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu uzmanlarınca hazırlanmış 22.3.2007 gün ve 976 sayılı raporu ile Kurul Üyelerince 18.4.2007 tarihinde yerinde yapılan inceleme değerlendirildi, rapor ve ekleri incelendi, yapılan görüşmeler sonunda;

Ankara İli, Altındağ İlçesi, 9044 ada, 1 parselde bulunan Ulucanlar Kapalı Cezaevinin boşaltılan binalarında Kurulumuzun yerinde yapmış olduğu inceleme sonucunda 1 nolu, 3 nolu İdari Binalar ile 4 nolu Koğuş Binalarının 2863 sayılı kanunun tespit ve tescile ilişkin ilgili maddeleri uyarınca korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı özelliği gösterdiği anlaşıldığından tescil edilmelerine,

Parselinin korunma alanı ve grubunun da 2 olarak belirlenmesine, parselde yapılacak hertürlü fiziki ve inşai uygulamada Kurulumuzdan izin alınması gerektiğine karar verildi.

ASLI GİBİDİR
Fasih SUN
Müdür V.

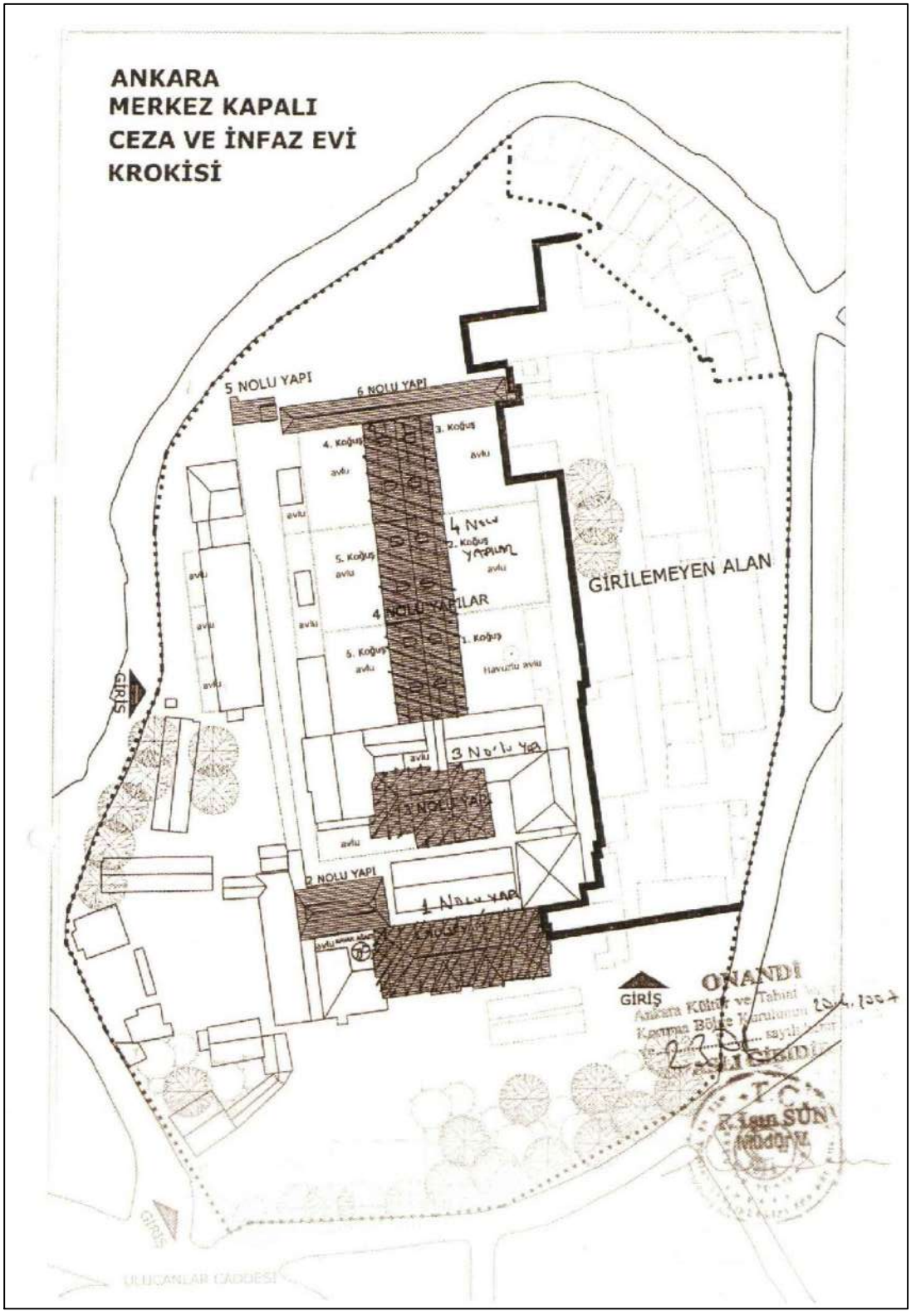
BAŞKAN	BAŞKAN YARDIMCISI	ÜYE
Ark.M.Akif IŞIK	Prof.Dr.Hakkı ACUN	Av. Mehmet DOĞAN
İMZA	İMZA	İMZA

ÜYE	ÜYE	ÜYE	ÜYE
Yrd.Doç.Dr.Nevin Turgut GÜLTEKİN	Y.Mim.İsmail TOKER	Y.Mim.Hayati BİNLER	Şeh.Pln.Ali AKTAŞ
İMZA	İMZA	İMZA	İMZA

ÜYE	ÜYE	ÜYE	ÜYE
İsmail M.ARSLAN	Ahmet TAN		
Altındağ Bld.Bşk.Tem.	Ankara Büyükşehir Bld.Bşk.Tem.		
KARŞI OY-İMZA	KARŞI OY-İMZA		

Ulucanlar Cezaevi'nin tescil kararı (Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun 20.04.2007 tarihli ve 2301 sayılı kararı

Ek-49 (Devam) Çalışma alanı tescilli yapı dökümanları

Ulucanlar Cezaevi krokisi

Ek-49 (Devam) Çalışma alanı tescilli yapı dökümanları

12.02.2008
773

PROTOKOL

MADDE - 1: TARAFLAR

Bu protokolde taraflar; Altındağ Belediye Başkanlığı ,Adalet Bakanlığı, TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi ve Ankara Barosudur.

MADDE - 2: KONU

12/10/2006 tarihli Olur ile kapatılan Ulucanlar Kapalı Ceza İnfaz Kurumu ile halen faal olan Ankara Açık Ceza İnfaz Kurumunun üzerinde bulunduğu, tapuda Ankara ili, Altındağ ilçesi, Çeşme Mahallesi, Şükriye Mezarlığı Mevkii, 9044 ada, 1 parselde kayıtlı 20.04.2007 tarih ve 2301 sayılı karar ile Ankara Kültür ve Tabiat Varlıkları Koruma Bölge Kurulu tarafından tescil edilen, toplam 33.660 m2 yüzölçümlü taşınmazın Adalet Bakanlığı'na ait olan tahsisinin kaldırılması ve taşınmazın müze ve film stüdyosu olarak, kalan kısmın ise sosyal ve kültürel amaçlara hizmet edilerek kullanılması kaydıyla Altındağ Belediyesine tahsis edilmesidir.

MADDE - 3: TARAFLARIN YÜKÜMLÜLÜKLERİ

a) ALTINDAĞ BELEDİYESİNİN YÜKÜMLÜLÜKLERİ:

1) Altındağ Belediyesi, ülkemizde cezaevi tarihine ışık tutması ve bu alandaki gelişmelerin gelecek nesillere aktarılmasını sağlayacak şekilde, Ulucanlar Cezaevi'nin dönüşümüne dair elde edilecek uygulama projelerinin ihtiyaç programında cezaevi müzesi ve taşınmazın bir bölümünde konumlanacak film stüdyosunu bulunduracaktır.

2) Taşınmazın diğer bölümleri, tarihi dokuya uygun olmak koşuluyla, müze ve sosyal-kültürel işlevin gerektirdiği şekilde elde edilecek uygulama projeleri çerçevesinde kullanılacaktır.

3) Protokolde belirtilen amaçlar, ihtiyaç programı ve uygulama projelerine aykırı yapılaşmaya müsaade edilmeyecektir.

4) Cezaevi yerleşkesinin müze ve sosyal-kültürel amaçlı dönüşümü sırasında projelerin elde edilmesi, uygulanması ve kullanımına yönelik tüm giderler Altındağ Belediyesi tarafından karşılanacaktır.

Ulucanlar Cezaevi ile ilgili Altındağ Belediye Başkanlığı, Adalet Bakanlığı, TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi ve Ankara Barosu arasında yapılan 12.02.2008 tarihli protokol

Ek-49 (Devam) Çalışma alanı tescilli yapı dökümanları

b) ADALET BAKANLIĞININ YÜKÜMLÜLÜKLERİ:

1) Adalet Bakanlığı yukarıda ada ve parseli belirtilen taşınmaz üzerindeki tahsisin müze ve sosyal-kültürel amaçlı kullanımı doğrultusunda kaldırılması için gerekli yazışmalarda bulunacaktır.

2) Taşınmaz üzerinde bulunacak cezaevi müzesi ve film stüdyosunun şekillenmesinde, techiz ve tefrişinde imkânları ölçüsünde katkıda bulunacak, diğer kurumlarla ilişki içerisinde alt yapı oluşturup arşivlerinden yararlanma imkânı sağlayacaktır.

c) TMMOB MİMARLAR ODASI ANKARA ŞUBESİ YÜKÜMLÜLÜKLERİ

1) TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi, taşınmaz üzerinde yer alacak müze ve sosyal-kültürel amaçlı uygulama projelerinin elde edilmesine yönelik görüş geliştirecek, uygulama projelerinin yasal yönetmelikler çerçevesinde elde edilmesi konusunda yol gösterecek ve proje elde edim sürecinde teknik danışmanlık yapacaktır.

d) ANKARA BAROSUNUN YÜKÜMLÜLÜKLERİ:

1) Protokol çerçevesinde yapılacak tüm işlemlerde hukuksal çerçeveyi oluşturarak ve tüm aşamalarında hukuki danışmanlık yapacaktır.

2) Taşınmaz üzerinde bulunacak cezaevi müzesi ve film stüdyosunun şekillenmesinde, techiz ve tefrişinde imkânları ölçüsünde katkıda bulunacak, diğer taraflarla bilgi alışverişinde bulunacaktır.

MADDE - 4: UYGULAMA PROJELERİN ELDE EDİLMESİ

Protokol çerçevesinde, mimari projelerin elde edilmesi sürecine ve yöntemine Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürü, Altındağ Belediye Başkanı, TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi Başkanı ve Ankara Barosu Başkanından oluşan kurul karar verecektir.

MADDE - 5: İHTİLAFLARIN ÇÖZÜMÜ

Bu protokolün uygulanması sürecinde doğan aksaklıklar, protokolde öngörülen yükümlülüklerin takibi, protokol metninde yapılması istenen değişiklikler ve protokolün geliştirilmesi, bu protokole taraf olan kurumlar arasında yapılacak görüşmelerle çözülecektir.

MADDE - 6: EK PROTOKOL YAPILMASI

Protokolün uygulanması sırasında, taraflarca gerekli görülmesi halinde, protokolde belirtilmemiş veya sonradan ihtiyaç duyulan konular ile ilgili olarak eksikliklerin giderilmesine yönelik ek protokol yapılabilecektir. Ancak, ek protokole bu protokolün maddelerini yürürlükten kaldıran veya bu protokoldeki maddelerle çelişki yaratan maddeler konulamayacaktır.

Ulucanlar Cezaevi ile ilgili Altındağ Belediye Başkanlığı, Adalet Bakanlığı, TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi ve Ankara Barosu arasında yapılan 12.02.2008 tarihli protokol

Ek-49 (Devam) Çalışma alanı tescilli yapı dökümanları

MADDE-7:PROTOKOLÜN YÜRÜRLÜĞE KONULMASI, YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILMASI

Bu protokol tarafların imzasıyla yürürlüğe girecektir.

MADDE - 8:

Bu protokol sekiz maddeden ibaret olup, dört nüsha olarak 12.2.2008 tarihinde taraflarca imzalanmıştır.

ALTINDAĞ BELEDİYESİ
Veysel Tiryaki
Başkan

ADALET BAKANLIĞI
Kenan İpek
Genel Müdür

TMMOB MİMARLAR ODASI ANKARA ŞUBESİ
Nimet Özgenül
Başkan

ANKARA BAROSU
Havva Orhan
Genel Sekreter

Ulucanlar Cezaevi ile ilgili Altındağ Belediye Başkanlığı, Adalet Bakanlığı, TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi ve Ankara Barosu arasında yapılan 12.02.2008 tarihli protokol

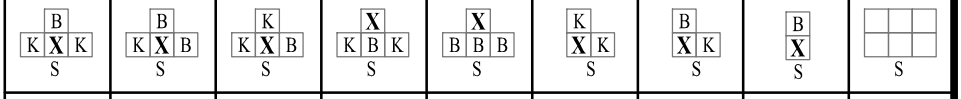
Ek-50 Dış değerlendirme fişi

ANKARA İLİ - ALTINDAĞ İLÇESİ - KALE MAHALLESİ ÇALIŞMA ALANI

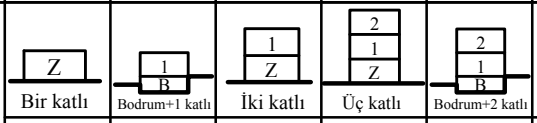
DIŞ DEĞERLENDİRME FİŞİ - I

MAHALLE		SOKAK		KAPI NO	
ENVANTER NO		ADA/PARSEL NO			

Yapının Konumu — X: Değerlendirilen yapı; K: Komşu Yapı; S: Sokak; B: Bahçe

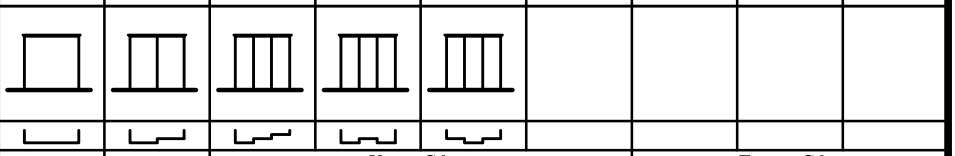

Kat Yüksekliği

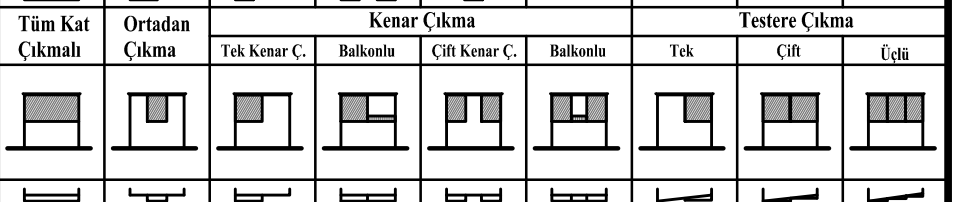

Cephe Tipi

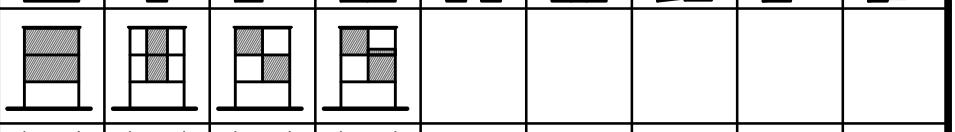
- Çıkmasız

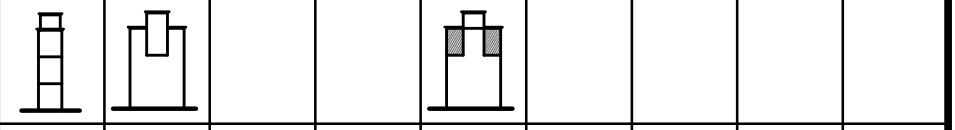
- Tek Kenar Çıkmalı: Tüm Kat Çıkmalı; Ortadan Çıkma; Kenar Çıkma (Tek Kenar Ç.; Balkonlu; Çift Kenar Ç.; Balkonlu); Testere Çıkma (Tek; Çift; Üçlü)

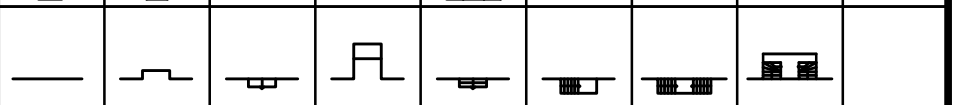
- İki Kat Çıkmalı

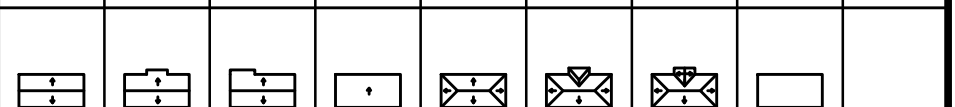
- Kombine

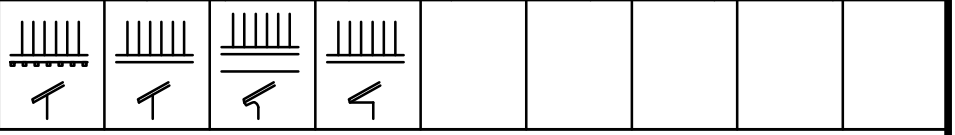
Giriş Sahanlığı

Çatı Biçimi

Saçak Biçimi — **Yapısal durumu**: Bakımlı; Tamir gerekli; Harabe — **Değişmişlik**: Çok değişmiş; Az değişmiş; Değişmemiş

Notlar:

Çıkma

Ek-50 (Devam) Dış değerlendirme fişi

ANKARA İLİ - ALTINDAĞ İLÇESİ - KALE MAHALLESİ ÇALIŞMA ALANI

DIŞ DEĞERLENDİRME FİŞİ - II

MAHALLE		SOKAK		KAPI NO	
ENVANTER NO		ADA/PARSEL NO			

		Moloz taş	Kerpiç yığma	Ahşap karkas harman tuğlası	Ahşap karkas Kerpiç dolgu	Ahşap bağdadi		Yapısal durumu			Değişmişlik durumu		
								Bakımlı	Tamir gerekli	Harabe	Değişmemiş	Az değişmiş	Çok değişmiş
Duvarlar	Kat												
	Kat												
Açıklıklar	**Bahçe kapısı**												
	Giriş kapısı												
	Zemin kat penceresi												
	Normal kat penceresi												
Pencere altı elemanı													
Kat													
Kat													
Özel elemanlar	**Konsol ve çıkma tipi**												
	Köşe pahı												

Ek-50 (Devam) Dış değerlendirme fişi

ANKARA İLİ - ALTINDAĞ İLÇESİ - KALE MAHALLESİ ÇALIŞMA ALANI					
DIŞ DEĞERLENDİRME FİŞİ - III					
MAHALLE		SOKAK		KAPI NO	
ENVANTER NO		ADA/PARSEL NO			
CEPHELER					

Ek-51 İç değerlendirme fişi

ANKARA İLİ - ALTINDAĞ İLÇESİ - KALE MAHALLESİ ÇALIŞMA ALANI

İÇ DEĞERLENDİRME FİŞİ - I

MAHALLE		SOKAK		KAPI NO	
ENVANTER NO		ADA/PARSEL NO			

Malzemeye İlişkin Bilgiler				Yapısal Durumu	Değişmişlik	Süsleme	İç Kapı Tipleri
Taşıyıcı Elemanlar	Duvar	Kerpiç					
		Ahşap					
		Taş					
		Betonarme					
	Döşeme	Kerpiç					
		Ahşap					
		Betonarme					
		Diğer					
Taşıyıcı Olmayan Elemanlar	Duv. Kap.	Ahşap					
	Döşeme Kaplaması	Ahşap					
		Taş					
		Beton					
		Diğer					
	Kapı	Ahşap					Sabit Oda Elemanları
		Demir					
		Diğer					
	Pencere	Ahşap					
		Demir					
		Diğer					
	Sabit oda elemanları	Ocak					
		Ahşap dolap					
		Seki					
		Lambalık					
		Nişler					
		Diğer					
	Tavan	Ahşap					
		Sıva					
		Diğer					
	Merdiven	Ahşap					Tavan Süslemeleri
		Taş					
		Beton					
	Korkuluk	Ahşap					
		Demir					

Yapının Tümüne İlişkin Bilgiler								
Değişmişlik	Bölünme	Yatay			Yapısal Durum	Taşıyıcı durumu		Notlar
		Düşey				Nem durumu		
		Oda bölünmesi				Mimari elemanlar		
		Diğer			İşlev	Eski kullanım		
	Eklemeler / Kaldırmalar		Yapıda	Bahçede		Bugünkü kullanım		
		Kat				Değişmişlik		
		Servis				Kullanılabilirlik		
		Hacim			Mimari Değer	E		
		Duvar				K		
		Kapı/Pencere				Ç		
		Diğer				N		
	Tamir	Malzeme Değişikliği	Duvarda		Plan Elemanları	Sofa		
			Döşemede			Wc		
			Tavanda			Banyo		
			Doğramada			Mutfak		
		Boyut Değişikliği	Kapı / Pen.			Gusülhane		
			Diğer					

Ek-51 (Devam) İç değerlendirme fişi

ANKARA İLİ - ALTINDAĞ İLÇESİ - KALE MAHALLESİ ÇALIŞMA ALANI					
İÇ DEĞERLENDİRME FİŞİ - II					
MAHALLE		SOKAK		KAPI NO	
ENVANTER NO		ADA/PARSEL NO			
PLANLAR					

Ek-52 Sosyal anket fişi

ANKARA İLİ - ALTINDAĞ İLÇESİ - KALE MAHALLESİ ÇALIŞMA ALANI

SOSYAL ANKET FİŞİ

MAHALLE		SOKAK		KAPI NO	
ENVANTER NO		ADA/PARSEL NO			

AİLEYE İLİŞKİN ANKET

1-Hane başkanının adı:		
2-Kişi sayısı:		
3-Çalışan sayısı:		
4-Hane başkanının mesleği:		
5-Nerede çalıştığı:		
6-Sosyal güvence:	Yok	
	Var	
7-Bu kente gelişiniz:	Nereden	
	Nezaman	
8-Aile yapısı:		

Hane halkı	Yaş	Cinsiyet K	Cinsiyet E	Eğitim durumu İLK	Eğitim durumu ORTA	Eğitim durumu YÜK	Meslek

YAPIYA İLİŞKİN ANKET

1-Yapım tarihi:

2-Evde bulunan mekanlar:

Mekan ismi	Sayısı	Bulunduğu kat	Yeri

3-Konfor koşulları

Konfor	Su		Havalandırma	
	Var	Yok	Var	Yok
Mutfak				
Banyo				
Wc				
Gusülhane				

4-Alt yapı durumu:

Tesisat	Var	Yok
Kanalizasyon		
Elektrik		
Su – Avluda (Ortak / Ayrı)		
Su – İçeride		

5-Isıtma

Odun		Kömür	
Elektrik		Gaz	
Baca var		Baca yok	

İçte a- Ayrı mekan b-Bölünerek oluşturulmuş mekan c-Oda içinde bir köşe d-oda içinde betonlaşmış gedik

MÜLKİYET DURUMU

Ev sahibi	
Kiracı	
Kira vermeden oturuyor	

Ev sahibi ise sorulacak sorular

1-Ev kaç yıldır size ait?	
2-Evin elde edilişi	
3-Evde başka hissedar var mı?	
4-Başka eviniz var mı?	
5-Evi satmayı düşünüyor musunuz?	
6-Evinizde yaz-kış oturuyor musunuz?	
7-Katlar arasında yaz-kış kullanım farkı var mı?	
8-Taşınmayı düşünüyor musunuz?	
9-Evde ciddi bir onarım yaptırdınız mı?	

Kiracı ise sorulacak sorular

1-Kaç yıldır bu evde oturuyorsunuz?		
2-Daha önce nerede oturuyordunuz?		
3-Kirayı nasıl ödüyorsunuz? Tutarı?	Yıllık	
	Aylık	
4-Kendi eviniz var mı? Nerede?	Mahalle	
	Kent	
5-Ev sahibiniz nerede oturuyor?	Mahalle	
	Kent	
6-Evden çıkmayı düşünüyor musunuz?	Nereye?	
	Ne zaman?	
7-Katlar arasında yaz-kış kullanım farkı var mı?		
8-Sizin oturduğunuz süre içinde evde yapılan onarım oldu mu?		

KULLANIMA İLİŞKİN ANKET

1-Sizce yapının kullanışlı olmayan yönleri:	
2-Yapıda yaşanılan sorunlar nelerdir?	
3-Bahçe ve/veya avlunuz var mı? (Nasıl kullanılıyor)	
4-Arabanız var mı? (Varsa nereye park ediyorsunuz?)	
5-Nerede, nasıl onarım yapmayı düşünüyorsunuz?	
6-Onarım için kalifiye işçi bulabiliyor musunuz?	

ÇEVREYE İLİŞKİN ANKET

1-Bu mahallede oturmayı neden istediniz?				
2-Bu mahallenin sorunları nelerdir?	Yol		Su	
	Çöp toplama		Çocuk parkı	
3-Sizce bu çevrenin en iyi yanı nedir?				
4-Mahallenizi seviyor musunuz?				
5-Alışverişin yapıldığı yer?				
6-Kent içinde bir yerden bir yere nasıl gidiyorsunuz?	Yürüyerek		Araba	
	Toplu taşıma			
7-Taşınan kişiler genelde nereye taşınıyor?				

KORUMA İLE İLGİLİ SORULAR

1-Tescil kanunu ile ilgili bilginiz var mı?		
2-Varsa bu bilgileri nereden öğrendiniz?		
3-Bu ev ile ilgili çalışma yapan bir kurum yada kuruluş oldu mu?	Belediye	Üniversite
	Özel kuruluş	
4-Eski olmasına rağmen bu evin iyi özellikleri var mı?		
5-Sizce bu eski evler onarmaya değer mi?		

6-Oturduğunuz evde ne gibi değişiklikler yapmak isterdiniz?	Olduğu gibi korurum		Bahçesine yeni bina yaparım	Müteahite veririm
	Dışını korurum		Yıkar yeniden yaparım	
7-Kale mahallesindeki evler sizce nasıl değerlendirilebilir?	Gerekli onarımlar yapılıp korunsun		Çok eskiler yıkılıp yenileri yapılsın	
			Hepsi yıkılıp yenisi yapılsın	
8-Ankara evleri sizce yeteri kadar tanınıyor mu?				
9-Altındağ Belediyesi'nin yaptığı restorasyon çalışmalarını hakkında ne düşünüyorsunuz?				
10-Ulucanlar Cezaevi'nde devam eden restorasyon çalışmaları hakkında ne düşünüyorsunuz?				

EK-53 Geleneksel yapı ölçeğinde müdahale kararları tablosu

ENVANTER NO	ADRES	ADA / PARSEL NO	DEĞERLENDİRME									YAPISAL DURUM				UYGULAMA		İŞLEV			MÜDAHALE								AÇIKLAMA
			DIŞ DEĞERLENDİRME				İÇ DEĞERLENDİRME																						
			(E) ENDER YAPI	(K) KARAKTERİSTİK YAPI	(Ç) ÇEVRESEL YAPI	(N) NİTELİKSİZ YAPI	(E) ENDER YAPI	(K) KARAKTERİSTİK YAPI	(Ç) ÇEVRESEL YAPI	(N) NİTELİKSİZ YAPI	SONUÇ DEĞERİ	İYİ	ORTA	KÖTÜ	HARAP	RESTORASYON PROJESİNE GEREK YOKTUR.	KORUMA KURULUNCA ONAYLANMIŞ DETAYLI RESTORASYON PROJESİNE GEREK VARDIR.	KONUT	TİCARİ AMAÇLI PANSİYON - BUTİK OTEL	ÖZGÜN İŞLEVİ	BAKIM	BASİT ONARIM	ESASLI ONARIM	KALDIRMA	KİMYASAL TEMİZLEME	SAĞLAMLAŞTIRMA	YENİDEN YAPIM (REKONSTRÜKSİYON)	YENİLEME, YENİDEN KULLANIM (RENOVASYON)	
1	Hartuç Sok. No:4	639/17			●				●		Ç	●				●		●				●							CEPHE ÖZELLİKLERİ DOKUYLA UYUMLU HALE GETİRİLEREK, RUTİN BAKIM ve ONARIM YAPILMALIDIR.
2	Mezip Bey Sok. No:4	639/8		●			●				K		●				●	●					●	●		●			EKLENTİ YAPILMAYACAK, ÖZGÜN HALİNE UYGUN SAĞLAMLAŞTIRMA YAPILACAKTIR.
3	Mezip Bey Sok. No:6	639/9		●				●			K		●				●		●				●		●	●		●	PLAN ve CEPHE ÖZELLİKLERİ AYNEN KORUNACAK, EKLENTİ YAPILMAYACAK, ÖZGÜN HALİNE UYGUN SAĞLAMLAŞTIRMA YAPILACAKTIR.
4	Mezip Bey Sok. No:8	639/10		●				●			K				●		●	●									●		YAPI HARAP DURUMDA OLDUĞU İÇİN ASLINA UYGUN REKONSTRÜKSİYON YAPILMALIDIR.
5	Gaz. Kem. Aşık Cad. No:13	640/15		●					●		K		●				●		●				●	●		●		●	EKLENTİ YAPILMAYACAK, ÖZGÜN HALİNE UYGUN SAĞLAMLAŞTIRMA YAPILACAKTIR.
6	Altıntaş Sok. No:14	642/2		●					●		K		●				●	●				●			●	●			PLAN ve CEPHE ÖZELLİKLERİ AYNEN KORUNACAK, KONFOR KOŞULLARI İYİLEŞTİRİLMELİ, ÖZGÜN HALİNE UYGUN SAĞLAMLAŞTIRMA YAPILACAKTIR.
7	Altıntaş Sok. No:25	642/3	●					●			E			●			●	●					●	●	●	●			EKLENTİ YAPILMAYACAK, ÖZGÜN HALİNE UYGUN SAĞLAMLAŞTIRMA YAPILACAKTIR.
8	Mezip Bey Sok. No:7	640/1		●							K		●				●	●					●	●		●			EKLENTİ YAPILMAYACAK, ÖZGÜN HALİNE UYGUN SAĞLAMLAŞTIRMA YAPILACAKTIR.
9	Meydanönü Sok. No:23	646/9	●					●			E			●			●	●					●		●	●			PLAN ve CEPHE ÖZELLİKLERİ AYNEN KORUNACAK, EKLENTİ YAPILMAYACAK, ÖZGÜN HALİNE UYGUN SAĞLAMLAŞTIRMA YAPILACAKTIR.
10	Kayalık Sok. No:10	646/8		●							K		●				●	●				●		●	●	●			EKLENTİ YAPILMAYACAK, ÖZGÜN HALİNE UYGUN SAĞLAMLAŞTIRMA YAPILACAKTIR.
11	Güzelkız Sok. No:10	646/8		●				●			K		●				●	●				●		●	●	●			EKLENTİ YAPILMAYACAK, ÖZGÜN HALİNE UYGUN SAĞLAMLAŞTIRMA YAPILACAKTIR.
12	Kayalık Sok. No:13	646/7			●				●		Ç	●				●		●				●		●	●				CEPHE ÖZELLİKLERİ DOKUYLA UYUMLU HALE GETİRİLEREK, YÜZEYSEL BAKIM, ONARIM ve GEREKLİ MEKANLARDA SAĞLIKLAŞTIRMA YAPILMALIDIR.
13	Apullu Sok. No:6	646/6		●				●			K			●			●	●					●	●	●	●			EKLENTİ YAPILMAYACAK, ÖZGÜN HALİNE UYGUN SAĞLAMLAŞTIRMA YAPILACAKTIR.
14	Apullu Sok. No:7	646/4		●			●				K	●				●		●				●			●	●			PLAN ve CEPHE ÖZELLİKLERİ AYNEN KORUNACAK, EKLENTİ YAPILMAYACAK, ÖZGÜN HALİNE UYGUN SAĞLAMLAŞTIRMA YAPILACAKTIR.
15	Apullu Sok. No:11	646/2		●					●		K	●				●		●				●			●	●			PLAN ve CEPHE ÖZELLİKLERİ AYNEN KORUNACAK, EKLENTİ YAPILMAYACAK, ÖZGÜN HALİNE UYGUN SAĞLAMLAŞTIRMA YAPILACAKTIR.
16	Meydanönü Sok. No:29	646/1		●				●			K		●				●	●					●	●	●	●			PLAN ve CEPHE ÖZELLİKLERİ AYNEN KORUNACAK, EKLENTİ YAPILMAYACAK, ÖZGÜN HALİNE UYGUN SAĞLAMLAŞTIRMA YAPILACAKTIR.
17	Güzelkız Sok. No:6	645/9		●							K		●				●	●					●		●	●			PLAN ve CEPHE ÖZELLİKLERİ AYNEN KORUNACAK, EKLENTİ YAPILMAYACAK, ÖZGÜN HALİNE UYGUN SAĞLAMLAŞTIRMA YAPILACAKTIR.
18	Güzelkız Sok. No:8	645/9			●						Ç		●				●	●					●	●	●	●			CEPHE ÖZELLİKLERİ DOKUYLA UYUMLU HALE GETİRİLEREK, YÜZEYSEL BAKIM, ONARIM ve GEREKLİ MEKANLARDA SAĞLIKLAŞTIRMA YAPILMALIDIR.
19	Güzelkız Sok. No:2	645/10		●					●		K		●				●	●					●	●	●	●			EKLENTİ YAPILMAYACAK, ÖZGÜN HALİNE UYGUN SAĞLAMLAŞTIRMA YAPILACAKTIR.
20	Güzelkız Sok. No:25	645/14	●								E			●			●	●					●		●	●			PLAN ve CEPHE ÖZELLİKLERİ AYNEN KORUNACAK, EKLENTİ YAPILMAYACAK, ÖZGÜN HALİNE UYGUN SAĞLAMLAŞTIRMA YAPILACAKTIR.
21	Genç Sok. No:4	648/3		●				●			K			●			●	●					●	●	●	●			EKLENTİ YAPILMAYACAK, ÖZGÜN HALİNE UYGUN SAĞLAMLAŞTIRMA YAPILACAKTIR.
22	Genç Sok. No:6	648/4		●					●		K			●			●	●					●	●	●	●			EKLENTİ YAPILMAYACAK, ÖZGÜN HALİNE UYGUN SAĞLAMLAŞTIRMA YAPILACAKTIR.
23	Genç Sok. No:17	648/5			●						Ç			●			●	●					●	●	●	●			CEPHE ÖZELLİKLERİ DOKUYLA UYUMLU HALE GETİRİLEREK, YÜZEYSEL BAKIM, ONARIM ve GEREKLİ MEKANLARDA SAĞLIKLAŞTIRMA YAPILMALIDIR.
24	Genç Sok. No:17	648/13		●					●		K		●				●	●				●		●	●				PLAN ve CEPHE ÖZELLİKLERİ AYNEN KORUNACAK, EKLENTİ YAPILMAYACAK, ÖZGÜN HALİNE UYGUN SAĞLAMLAŞTIRMA YAPILACAKTIR.
25	Güzelkız Sok. No:27	648/9		●							K		●				●	●					●	●	●	●			EKLENTİ YAPILMAYACAK, ÖZGÜN HALİNE UYGUN SAĞLAMLAŞTIRMA YAPILACAKTIR.

EK-53 (Devam) Geleneksel yapı ölçeğinde müdahale kararları tablosu

ENVANTER NO	ADRES	ADA / PARSEL NO	DEĞERLENDİRME									YAPISAL DURUM				UYGULAMA		İŞLEV			MÜDAHALE								AÇIKLAMA
			DIŞ DEĞERLENDİRME				İÇ DEĞERLENDİRME																						
			(E) ENDER YAPI	(K) KARAKTERİSTİK YAPI	(Ç) ÇEVRESEL YAPI	(N) NİTELİKSİZ YAPI	(E) ENDER YAPI	(K) KARAKTERİSTİK YAPI	(Ç) ÇEVRESEL YAPI	(N) NİTELİKSİZ YAPI	SONUÇ DEĞERİ	İYİ	ORTA	KÖTÜ	HARAP	RESTORASYON PROJESİNE GEREK YOKTUR.	KORUMA KURULUNCA ONAYLANMIŞ DETAYLI RESTORASYON PROJESİNE GEREK VARDIR.	KONUT	TİCARİ AMAÇLI PANSİYON - BUTİK OTEL	ÖZGÜN İŞLEVİ	BAKIM	BASİT ONARIM	ESASLI ONARIM	KALDIRMA	KİMYASAL TEMİZLEME	SAĞLAMLAŞTIRMA	REKONSTRÜKSİYON	YENİLEME	
26	Güzelkız Sok. No:25	648/9	●								E		●				●	●					●	●	●	●			PLAN ve CEPHE ÖZELLİKLERİ KORUNARAK, ESASLI BAKIM, ONARIM ve GEREKLİ GÖRÜLEN MEKANLARDA SAĞLIKLAŞTIRMA YAPILMALIDIR.
27	Babadağı Sok. No:8	653/1		●							K		●				●	●					●	●	●	●			EKLENTİ YAPILMAYACAK, ÖZGÜN HALİNE UYGUN SAĞLAMLAŞTIRMA YAPILACAKTIR.
28	Babadağı Sok. No:5	653/2		●				●			K			●			●	●					●	●	●	●			PLAN ve CEPHE ÖZELLİKLERİ AYNEN KORUNACAK, EKLENTİ YAPILMAYACAK, ÖZGÜN HALİNE UYGUN SAĞLAMLAŞTIRMA YAPILACAKTIR.
29	Babadağı Sok. No:3	653/3			●				●		Ç			●			●	●					●	●	●	●			CEPHE ÖZELLİKLERİ DOKUYLA UYUMLU HALE GETİRİLEREK, YÜZEYSEL BAKIM, ONARIM ve GEREKLİ MEKANLARDA SAĞLIKLAŞTIRMA YAPILMALIDIR.
30	Başkaya Sok. No:23	653/1			●						Ç		●				●	●					●	●	●	●			CEPHE ÖZELLİKLERİ DOKUYLA UYUMLU HALE GETİRİLEREK, YÜZEYSEL BAKIM, ONARIM ve GEREKLİ MEKANLARDA SAĞLIKLAŞTIRMA YAPILMALIDIR.
31	Başkaya Sok. No:14	801/13			●						Ç			●			●	●					●	●	●	●			CEPHE ÖZELLİKLERİ DOKUYLA UYUMLU HALE GETİRİLEREK, YÜZEYSEL BAKIM, ONARIM ve GEREKLİ MEKANLARDA SAĞLIKLAŞTIRMA YAPILMALIDIR.
32	Uç Sok. No:3	651/5		●				●			K		●				●	●					●	●	●	●			EKLENTİ YAPILMAYACAK, ÖZGÜN HALİNE UYGUN SAĞLAMLAŞTIRMA YAPILACAKTIR.
33	Meydanönü Sok. No:5	650/1		●				●			K		●				●	●				●			●	●			PLAN ve CEPHE ÖZELLİKLERİ AYNEN KORUNACAK, EKLENTİ YAPILMAYACAK, ÖZGÜN HALİNE UYGUN SAĞLAMLAŞTIRMA YAPILACAKTIR.
34	Meydanönü Sok. No:3	650/11			●			●			Ç		●				●	●					●	●	●	●			CEPHE ÖZELLİKLERİ DOKUYLA UYUMLU HALE GETİRİLEREK, YÜZEYSEL BAKIM, ONARIM ve GEREKLİ MEKANLARDA SAĞLIKLAŞTIRMA YAPILMALIDIR.
35	Meydanönü Sok. No:7	650/9		●			●				K		●				●	●					●		●	●			EKLENTİ YAPILMAYACAK, ÖZGÜN HALİNE UYGUN SAĞLAMLAŞTIRMA YAPILACAKTIR.
36	Meydanönü Sok. No:9	650/8		●				●			K			●			●	●					●	●	●	●			EKLENTİ YAPILMAYACAK, ÖZGÜN HALİNE UYGUN SAĞLAMLAŞTIRMA YAPILACAKTIR.
37	Meydanönü Sok. No:11	650/7		●					●		K			●			●	●					●	●	●	●			EKLENTİ YAPILMAYACAK, ÖZGÜN HALİNE UYGUN SAĞLAMLAŞTIRMA YAPILACAKTIR.
38	Güzelkız Sok. No:9	650/10			●					●	Ç		●				●	●					●	●	●	●			CEPHE ÖZELLİKLERİ DOKUYLA UYUMLU HALE GETİRİLEREK, YÜZEYSEL BAKIM, ONARIM ve GEREKLİ MEKANLARDA SAĞLIKLAŞTIRMA YAPILMALIDIR.
39	Güzelkız Sok. No:11	650/10		●							K			●			●	●					●	●	●	●			PLAN ve CEPHE ÖZELLİKLERİ AYNEN KORUNACAK, EKLENTİ YAPILMAYACAK, ÖZGÜN HALİNE UYGUN SAĞLAMLAŞTIRMA YAPILACAKTIR.
40	Güzelkız Sok. No:7	650/4		●			●				K			●			●	●					●	●	●	●			PLAN ve CEPHE ÖZELLİKLERİ AYNEN KORUNACAK, EKLENTİ YAPILMAYACAK, ÖZGÜN HALİNE UYGUN SAĞLAMLAŞTIRMA YAPILACAKTIR.
41	Güzelkız Sok. No:5	650/5		●				●			K		●				●	●					●		●	●			PLAN ve CEPHE ÖZELLİKLERİ AYNEN KORUNACAK, EKLENTİ YAPILMAYACAK, ÖZGÜN HALİNE UYGUN SAĞLAMLAŞTIRMA YAPILACAKTIR.
42	Güzelkız Sok. No:1	650/5			●						Ç		●				●	●					●	●	●	●			CEPHE ÖZELLİKLERİ DOKUYLA UYUMLU HALE GETİRİLEREK, YÜZEYSEL BAKIM, ONARIM ve GEREKLİ MEKANLARDA SAĞLIKLAŞTIRMA YAPILMALIDIR.
43	Güzelkız Sok. No:2	650/6		●							K		●				●	●					●		●	●			PLAN ve CEPHE ÖZELLİKLERİ AYNEN KORUNACAK, EKLENTİ YAPILMAYACAK, ÖZGÜN HALİNE UYGUN SAĞLAMLAŞTIRMA YAPILACAKTIR.
44	Güzelkız Sok. No:3	650/5		●							K			●			●	●					●		●	●			PLAN ve CEPHE ÖZELLİKLERİ AYNEN KORUNACAK, EKLENTİ YAPILMAYACAK, ÖZGÜN HALİNE UYGUN SAĞLAMLAŞTIRMA YAPILACAKTIR.
45	Hartuç Sok. No:3	623/22	●					●			E	●					●	●			●			●	●	●			RUTİN BAKIM ve ONARIM YAPILMALIDIR.
46	Hartuç Sok. No:9	623/19		●					●		K		●				●	●					●		●	●			PLAN ve CEPHE ÖZELLİKLERİ AYNEN KORUNACAK, EKLENTİ YAPILMAYACAK, ÖZGÜN HALİNE UYGUN SAĞLAMLAŞTIRMA YAPILACAKTIR.
47	Hartuç Sok. No:15	623/17			●					●	Ç			●			●	●					●		●	●			CEPHE ÖZELLİKLERİ DOKUYLA UYUMLU HALE GETİRİLEREK, YÜZEYSEL BAKIM, ONARIM ve GEREKLİ MEKANLARDA SAĞLIKLAŞTIRMA YAPILMALIDIR.
48	Hartuç Sok. No:10	623/15		●				●			K		●				●	●				●			●	●			PLAN ve CEPHE ÖZELLİKLERİ AYNEN KORUNACAK, EKLENTİ YAPILMAYACAK, ÖZGÜN HALİNE UYGUN SAĞLAMLAŞTIRMA YAPILACAKTIR.
49	Hartuç Sok. No:8	623/13		●			●				K		●				●	●				●			●	●			PLAN ve CEPHE ÖZELLİKLERİ AYNEN KORUNACAK, EKLENTİ YAPILMAYACAK, ÖZGÜN HALİNE UYGUN SAĞLAMLAŞTIRMA YAPILACAKTIR.
50	Hartuç Sok. No:3	623/23	●								E	●					●		●		●		●			●		●	PLAN ve CEPHE ÖZELLİKLERİ AYNEN KORUNACAK, EKLENTİ YAPILMAYACAK, ÖZGÜN HALİNE UYGUN SAĞLAMLAŞTIRMA YAPILACAKTIR.

EK-53 Geleneksel yapı ölçeğinde müdahale kararları tablosu

ENVANTER NO	ADRES	ADA / PARSEL NO	DEĞERLENDİRME									YAPISAL DURUM				UYGULAMA		İŞLEV			MÜDAHALE								AÇIKLAMA
			DIŞ DEĞERLENDİRME				İÇ DEĞERLENDİRME																						
			(E) ENDER YAPI	(K) KARAKTERİSTİK YAPI	(Ç) ÇEVRESEL YAPI	(N) NİTELİKSİZ YAPI	(E) ENDER YAPI	(K) KARAKTERİSTİK YAPI	(Ç) ÇEVRESEL YAPI	(N) NİTELİKSİZ YAPI	SONUÇ DEĞERİ	İYİ	ORTA	KÖTÜ	HARAP	RESTORASYON PROJESİNE GEREK YOKTUR.	KORUMA KURULUNCA ONAYLANMIŞ DETAYLI RESTORASYON PROJESİNE GEREK VARDIR.	KONUT	TİCARİ AMAÇLI PANSİYON - BUTİK OTEL	ÖZGÜN İŞLEVİ	BAKIM	BASİT ONARIM	ESASLI ONARIM	KALDIRMA	KİMYASAL TEMİZLEME	SAĞLAMLAŞTIRMA	REKONSTRÜKSİYON	YENİLEME	
52	Başkaya Sok. No:40	636/29		●			●				K			●			●	●					●		●	●			PLAN ve CEPHE ÖZELLİKLERİ KORUNARAK, ESASLI BAKIM, ONARIM ve GEREKLİ GÖRÜLEN MEKANLARDA SAĞLIKLAŞTIRMA YAPILMALIDIR.
53	Başkaya Sok. No:15	643/16		●							K			●			●	●					●	●	●	●			PLAN ve CEPHE ÖZELLİKLERİ AYNEN KORUNACAK, EKLENTİ YAPILMAYACAK, ÖZGÜN HALİNE UYGUN SAĞLAMLAŞTIRMA YAPILACAKTIR.
54	Başkaya Sok. No:17	643/15		●							K			●			●	●					●		●	●			PLAN ve CEPHE ÖZELLİKLERİ AYNEN KORUNACAK, EKLENTİ YAPILMAYACAK, ÖZGÜN HALİNE UYGUN SAĞLAMLAŞTIRMA YAPILACAKTIR.
55	Başkaya Sok. No:17	644/16	●					●			E		●				●	●				●			●	●			PLAN ve CEPHE ÖZELLİKLERİ AYNEN KORUNACAK, EKLENTİ YAPILMAYACAK, ÖZGÜN HALİNE UYGUN SAĞLAMLAŞTIRMA YAPILACAKTIR.
56	Başkaya Sok. No:19	644/15	●					●			E		●				●	●				●			●	●			PLAN ve CEPHE ÖZELLİKLERİ KORUNARAK, ESASLI BAKIM, ONARIM ve GEREKLİ GÖRÜLEN MEKANLARDA SAĞLIKLAŞTIRMA YAPILMALIDIR.
58	Babadağı Sok. No:14	644/13		●							K		●				●	●					●		●	●			PLAN ve CEPHE ÖZELLİKLERİ AYNEN KORUNACAK, EKLENTİ YAPILMAYACAK, ÖZGÜN HALİNE UYGUN SAĞLAMLAŞTIRMA YAPILACAKTIR.
59	Babadağı Sok. No:16	644/12	●				●				E		●				●	●					●		●	●			PLAN ve CEPHE ÖZELLİKLERİ AYNEN KORUNACAK, EKLENTİ YAPILMAYACAK, ÖZGÜN HALİNE UYGUN SAĞLAMLAŞTIRMA YAPILACAKTIR.
60	Meydanönü Sok. No:14	652/2			●			●			Ç			●			●	●					●	●	●	●			CEPHE ÖZELLİKLERİ DOKUYLA UYUMLU HALE GETİRİLEREK, YÜZEYSEL BAKIM, ONARIM ve GEREKLİ MEKANLARDA SAĞLIKLAŞTIRMA YAPILMALIDIR.
61	Meydanönü Sok. No:1	652/2	●								E		●				●	●					●	●	●	●			PLAN ve CEPHE ÖZELLİKLERİ AYNEN KORUNACAK, EKLENTİ YAPILMAYACAK, ÖZGÜN HALİNE UYGUN SAĞLAMLAŞTIRMA YAPILACAKTIR.
62	Böcek Sok. No:2	644/10			●						Ç		●				●	●					●		●	●			CEPHE ÖZELLİKLERİ DOKUYLA UYUMLU HALE GETİRİLEREK, YÜZEYSEL BAKIM, ONARIM ve GEREKLİ MEKANLARDA SAĞLIKLAŞTIRMA YAPILMALIDIR.
63	Meydanönü Sok. No:12	644/9		●					●		K			●			●	●					●		●	●			PLAN ve CEPHE ÖZELLİKLERİ AYNEN KORUNACAK, EKLENTİ YAPILMAYACAK, ÖZGÜN HALİNE UYGUN SAĞLAMLAŞTIRMA YAPILACAKTIR.
64	Meydanönü Sok. No:48	644/6	●					●			E			●			●	●					●		●	●			PLAN ve CEPHE ÖZELLİKLERİ AYNEN KORUNACAK, EKLENTİ YAPILMAYACAK, ÖZGÜN HALİNE UYGUN SAĞLAMLAŞTIRMA YAPILACAKTIR.
65	Alpullu Sok. No:15	644/3		●				●			K		●				●	●					●	●	●	●			PLAN ve CEPHE ÖZELLİKLERİ KORUNARAK, ESASLI BAKIM, ONARIM ve GEREKLİ GÖRÜLEN MEKANLARDA SAĞLIKLAŞTIRMA YAPILMALIDIR.
66	Alpullu Sok. No:10	636/23		●				●			K	●					●	●				●		●	●	●			PLAN ve CEPHE ÖZELLİKLERİ KORUNARAK, ESASLI BAKIM, ONARIM ve GEREKLİ GÖRÜLEN MEKANLARDA SAĞLIKLAŞTIRMA YAPILMALIDIR.
67	Alpullu Sok. No:12	636/21		●				●			K		●				●	●					●		●	●			PLAN ve CEPHE ÖZELLİKLERİ KORUNARAK, ESASLI BAKIM, ONARIM ve GEREKLİ GÖRÜLEN MEKANLARDA SAĞLIKLAŞTIRMA YAPILMALIDIR.
68	Meydanönü Sok. No:8	634/7		●					●		K	●					●	●			●				●	●			PLAN ve CEPHE ÖZELLİKLERİ KORUNARAK, ESASLI BAKIM, ONARIM ve GEREKLİ GÖRÜLEN MEKANLARDA SAĞLIKLAŞTIRMA YAPILMALIDIR.
69	Alpullu Sok. No:10	634/6	●					●			E	●					●	●				●		●	●	●			PLAN ve CEPHE ÖZELLİKLERİ KORUNARAK, ESASLI BAKIM, ONARIM ve GEREKLİ GÖRÜLEN MEKANLARDA SAĞLIKLAŞTIRMA YAPILMALIDIR.
70	Alpullu Sok. No:2	634/2	●					●			E			●			●	●					●		●	●			PLAN ve CEPHE ÖZELLİKLERİ AYNEN KORUNACAK, EKLENTİ YAPILMAYACAK, ÖZGÜN HALİNE UYGUN SAĞLAMLAŞTIRMA YAPILACAKTIR.
71	Kayalık Sok. No:9	633/14		●			●				K			●			●	●					●		●	●			PLAN ve CEPHE ÖZELLİKLERİ AYNEN KORUNACAK, EKLENTİ YAPILMAYACAK, ÖZGÜN HALİNE UYGUN SAĞLAMLAŞTIRMA YAPILACAKTIR.
72	Kayalık Sok. No:13	633/13		●					●		K			●			●	●					●		●	●			PLAN ve CEPHE ÖZELLİKLERİ AYNEN KORUNACAK, EKLENTİ YAPILMAYACAK, ÖZGÜN HALİNE UYGUN SAĞLAMLAŞTIRMA YAPILACAKTIR.
73	Genç Sok. No:15	632/10			●						Ç		●				●	●					●		●	●			CEPHE ÖZELLİKLERİ DOKUYLA UYUMLU HALE GETİRİLEREK, YÜZEYSEL BAKIM, ONARIM ve GEREKLİ MEKANLARDA SAĞLIKLAŞTIRMA YAPILMALIDIR.
74	Genç Sok. No:15	632/9		●				●			K			●			●	●					●		●	●			PLAN ve CEPHE ÖZELLİKLERİ AYNEN KORUNACAK, EKLENTİ YAPILMAYACAK, ÖZGÜN HALİNE UYGUN SAĞLAMLAŞTIRMA YAPILACAKTIR.
76	Gaz. Kem. Aşık Cad. No:16	619/11	●								E			●			●		●				●	●	●	●		●	PLAN ve CEPHE ÖZELLİKLERİ AYNEN KORUNACAK, EKLENTİ YAPILMAYACAK, ÖZGÜN HALİNE UYGUN SAĞLAMLAŞTIRMA YAPILACAKTIR.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, adı	: KESKİN, Derya
Uyruğu	: T.C.
Doğum tarihi ve yeri	: 14.05.1983 Ankara
Medeni hali	: Bekar
Telefon	: 0 505 6583614
e-mail	: drykeskin@gmail.com

Eğitim

Derece	Eğitim Birimi	Mezuniyet tarihi
Lisans	Gazi Üniversitesi / Mimarlık Bölümü	2007
Lise	Çankaya Lisesi, Ankara	2001

İş Deneyimi

Yıl	Yer	Görev
2010-Devam	D.H.M.İ.	Mimar

Yabancı Dil

İngilizce